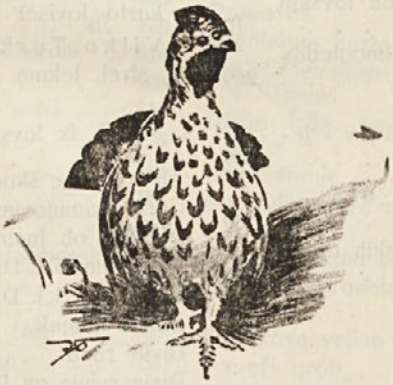
LOVEC

GLASILO SLOV. LOVSKEGA
IN SLOV. RIBARSKEGA DRUŠTVA
V LJUBLJANI

LETNIK XIV

UREDIL ING. ANTON ŠIVIC



LJUBLJANA 1927
NATISNILA JUGOSLOVANSKA TISKARNA

fp, R 103-14-1927/1



Jur. št. PV 62/1981

Kazalo.

I. LOV.

A. Članki.

Cvet-ič:
Lovski doživljaji v vojni 384

Ivan Černej:
Za jerebom 326

Dr. Fl.:
Pred izlekom zakupne dobe . . . 417

Fr. Fr.:
Kako bi bilo mogoče gojiti lov? . 300

Gošar:
Lisičji bonbončki 57
Jerebarski klub 424

Ing. dr. Viktor Jeločnik:
Uralska sova 45
O uporabi daljnogleda na lovskih puškah 101

Vl. Kapus:
O uporabi daljnogleda na lovskih puškah 10
Še enkrat o uporabi daljnogledov na lovskih puškah 269

Kl.:
Tekme španijelov in ptičarjev v letošnji jeseni 389

Ing. Vojko Koprivnik:
Dva orla 89
Glavna naloga naših lovskih organizacij 349

Vitko Lovec:
Beseda o brakih 413

A. Mazlú:
Moj prvi 169

Slavko Plemelj:
K člankom O uporabi daljnogleda na lovskih puškah 133
Kako si stavljam daljnogled na risanici 182, 225

Tone Podvrečar:
Spomini na kamnogoriške ptičarje 17
Po bregalniški oblasti 260
Mitrov dan 265

Fr. Rojina:
Nehvaležen posel 85
Še nekaj za kunarje 377

S. L. D.:
Velika strelska tekma S. L. D., sekcija Maribor (napoved) 177
Velika strelska tekma v Mariboru (izid tekme) 302

Fr. Starovaški:
Na klic 295
Tri lovske idile 317
Odstrel jalovih srn in lovska pravičnost 420

M. Š.:
Spomini na jelene . . 1, 53, 95, 144, 173, 221, 249, 285, 328, 356
Dedovanje 180

Ing. Anton Šivic:
Nekaj lovskih podatkov za l. 1926. v ljubljanski oblasti (S pregledno karto lovišč) 213

Vilko Turk:
V. strel. tekma S. L. D. v Ljubljani 337

B. Iz lovskega nahrbtnika.

Ali so vrane škodljive ali koristne? 372
Cene cyaninovim kapsulam . . . 125
Čakanje ob luninem svitu 404
Članarina S. L. D. za leto 1927. . . 33
Članarina S. L. D. za leto 1928. . . 443
Čuden srnjak 344
Divja raca 122
Divje svinje na Pohorju 307
Določbe za pošiljanje kož divjih živali 36
Dve volkulji uplenjeni z zastrupljeno vado 124
Gamsi na kranjskem Snežniku . . 371
Gozdni svišč (pesem — Vl. Kakups) 375
Iz Dolnje Lendave 407
Iznajdba daljnogleda 165
Iz naših lovišč 369
Izpod Stola in Golice 124

Izredno številen prelet ptic pevk čez Helgoland 40
Jazbec 208, 344
Jelen pri Aleksandrovem domu . . 371
Jerebicam na pomoč 123
Jesenska selitev kljunačev in drugo 210
Jesenska selitev pri Splitu . . . 74
Kača na drevesu 442
Kako je bila uplenjena volkulja v Podpreski 121
Kanja ali mišar 237
Kljunači gnezdijo tudi pri nas . . 370
Kosje gnezdo v ljubljanski ulici . 238
Kos z belo glavo 40, 166
Lep divji maček 441
Letošnja cena srnjadi 240
Letošnja jesenska selitev pri Splitu 441
Lisice 309
Logaški lovski klub 442
»Lovec« — posamezni letniki . . 443
Lovska idilica 438
Lovska knjižnica . 40, 343, 375, 408
Lovska zabava Podružnice S. L. D. v Ptuju 125
Lovska zadruga, III. obči zbor . . 164
Letošnji redni obči zbor 283
Lovske karte za leto 1927. 32
Lovske karte za leto 1928. . . . 436
Lovski ples v Ljubljani . . . 40, 120
Lovski spomini † Jankotu Birolli . 310
Mačje zgodbe 405
Mačka, velika škodljivka lova . . 441
Malodimni lovski smodnik 438
Mladi jerebi 311
Moderna ptičja gnezda 311
Nabava žive divjačine 408
Nagrade orožnikom v Mariborski oblasti 408
Nagrada za ubite volkove . . 35, 125, 166, 167, 240
Nagrade za zatiranje vran . . . 35
Na merjasca 204
Na razpotju — občinam v preudarek! 406
Naša kožuhovina 437
Navodila za pripremo kož divjačine 37
Nedopustno streljanje letošnjih srnic 440
Nekoliko o ptičjem življenju v Št. Lovrencu na Dolenjskem . . . 207
XVI. redni obči zbor S. L. D., vabilo 32
XVI. redni obči zbor S. L. D., zapisnik 161
Novi člani S. L. D. 443

Obči zbor

Podružnice S. L. D. za Gorenjsko . 164
Podružnice v Murski Soboti . . . 198
Podružnice v Celju 281
Obvezno članstvo pri S. L. D. . . . 282
Ocena rogljev 374

Odborove seje

S. L. D. v Ljubljani . . . 33, 34, 73, 118, 163, 279, 280, 281, 368
Gorenjske podružnice S. L. D. . . 160
Podružnice v Mur. Soboti 160, 198, 282
O Florjankinem fazanu 370
O lisjaku na Kozjaku 308
O nekaterih nenavadnih gnezditvah 345
O nekdanjih risih na Kranjskem . . 236
O planinskem orlu 124, 373
O porabi daljnogleda na lovskih puškah (popravki) 165
Osvežitev lovišč z živo divjačino . 39
O udomačeni divji gosi 308
Pegami 40
Petelini 236
Pismo iz Štipa 122
Pogumna kokoš 373
Poljska vrana, siva vrana, črna vrana 201
Popravek 283
Pregledna karta o loviščih . 240, 312
Preizkuševalnica orožja »Puškarne v Kranju« 282
Ptičja idila. Gnezdo sivega muharja 238
Razočaranje 109
Razsodbe upravn. sodišča v Celju 37, 74, 198
Rukanje jelena pozimi 73
Sejem za prodajanje kož divjačine 35, 78, 125
Smrekova vejica tovarišu Blažu na sveži grob 157
S polja 343
Središnja uprava Saveza lovačkih udruženja — zborovanje v Ljubljani 434
Srnjak osmerak uplenjen na Dolenjskem 440
Streljanje jalovih srn 372, 408
Streljanje velikega petelina . . . 166
Soja roparica 344
Viktor Tančič 159
Tekmovalno streljanje . . . 236, 279
Udomačena vidra 207

Uplenjen volk 209, 240
Uredba o oblastni taksi za lovske karte v mariborski oblasti . . . 367
Uspešen pogon na volkove 441
Varstvo fazank v področju Mariborske glavne podružnice . . . 123
V bližini Kočevja zastrupljen volk . 121
Veliki divji golobi 208
V današnjih časih 310
V mojem svetišču (pesem, Vl. Kapus) 374
V zemunici 206
Zajčja kuga? 121
Za kunami 439
Zamudnikom 372
Zasledovanje volkov pod Snežnikom 402
Za »Zeleni križ« . . 345, 375, 408, 442
Z Belja 209
Znižana vožnja za lovce . . . 164, 442
Železn. nadzornik I. Zupan † . . 402
Železo ali strup 374
Želva v Krki 374

II. NAŠI PSI.

A. Članki.

Stanko Arko:
Naš program 61
O reji in odgoji psa 107, 149
Dr. Karel Witzelhuber:
Mednarodna razstava psov v Ljubljani 20
P. Ž.:
Ocena psov na mednarodni razstavi psov dne 8. in 9. sept. 1926 v Ljubljani . 62, 110, 190, 228, 272
Tekme psov španijelov in ptičarjev 23. in 24. oktobra 1926 v okolici Maribora 186

B. Kinološke vesti.

Jugoslov. kinološki savez, II. redni občni zbor 126, 241
Odborove seje 126, 127
Tajniško poročilo 409
Klub ljubiteljev jamarjev, I. redni občni zbor 312
Klub ljubiteljev ptičarjev . . 41, 127, 167, 283, 346
VII. občni zbor, zapisnik 242
Klub ljubiteljev sportnih psov . 80, 127, 243
Odborove seje 127
Občni zbor 167
Mladinska tekma psov ptičarjev in španijelov 127
Občni zbor Kluba ljubiteljev brakov in sekcije brakov jazbečarjev . . 283
Opozorilo Jugosl. kinol. saveza . . 80
Prijava psarne 127, 168

III. RIBARSTVO.

A. Članki.

Vl. Kapus:
O soški postrvi 275
Dr. Avgust Munda:
Pravno stanje ribarstva v kraljevini S. H. S. 24, 68, 113, 152, 231
Razširjenje kranjskega ribarskega zakona na ozemlje vse Slovenije 196
Temeljna načela za ustvaritev ribarskih okrajev na ozemlju bivše Kranjske 304
Ohridska postrv 339
O pomenu trnkarskega sporta . . 363
Profesor Ivan Franké † 398
Nekaj misli o izenačenju ribarske zakonodaje v kraljevini S. H. S. 428

B. Iz ribarske mreže.

Akvarij na Marjanu 347
Ali naj se sačenje prepove? . . . 82
Ameriške vade iz lesa 315
Bogastvo rib v Bodenskem jezeru . 245
Bogastvo rib v Jadranu 247
Bogata ribja lov 314
Bolen v Savi 411
Bolnica za ribe 248
Cena ribjemu zarodu v Želimljem . 82
Cerkniško jezero in ribolov . . . 82
Dobava postrvjih iker 82
Društveni znak Slov. rib. društva . 211
Film o ribarstvu 246
Fishing-Gazette, jubilej 348
Fond za pospeševanje ribarstva v Mariboru 211
Hoja ob ribji vodi 411
Investicije v Želimljem 85
Iskanje sardel v hidroplanu . . . 315
Krapa ujel na ribico 316
Metanje s pernico 314
Mlinščice 410
Morski akvarij na Marjanu 211

Morski psi 315
Motorni čolni in ribarstvo 245
Največja globina morja 347
Največja ribiška tekma na svetu . 247
Neretva 246
Novi zakupniki 347
Nov ribarski zakon za Tirolsko . . 244
Ogromna postrv 348
Ohridske postrvi 44
Okus ribjega mesa 314
Omejitev ribje tatvine 410
Onečiščenje in zastrupljanje voda po tvornicah 83
Onečiščenje Save 42
Pisančki v podzemni jami pri Logatcu 411
Pomorsko ribarstvo 42
Postrvji zarod v Želimljem 131
Postrv, težka 10 kg 25 dkg . . . 246
Postrv, težka 6 kg 247
Potovanje rib 211
Poziv zakupnikom in lastnikom ribarskih lovišč 42
Požrešna postrv 245
Požrešnost klena 410
Preiskava bolnih rib 314
Prememba posesti ribolova . . . 347
Preparirane ribe 410
Propagiranje ribarskega sporta . . 245
Prvi nemški ribarski kongres . . . 211
Prvo ribarsko društvo na ozemlju Srbije 247
Računski zaključek Okrajnega ribarskega odbora za l. 1926. . . 131
Računski zaključek Slov. rib. društva za leto 1926. 131
Raki v Krki 81
Redka morska riba 411
Redka riba 131
Redka riba na ustju Neretve . . . 131
Rekord pri lovu lososov 348
Ribarske knjižice za leto 1927. . . 42
Ribarska razstava v Kielu 315
Ribarska terminologija 84
Ribarska zakonodaja v Sloveniji . 210
Riba v mleku 246
Ribja hrana 314
Ribje steze v Švici 246
Ribji trg v Splitu 131
Ruska biološka stanica 245
S čim se hrani ščuka 315
Slane ribe 316
Slov. rib. društvo:
Odborove seje . 42, 81, 211, 244
Občni zbor 81
Slov. ribarsko društvo v l. 1926. . 123
Solnce in ribe 211
Som, težek 120 kg 347
Splitska ribarnica . . . 211, 314, 347
Športni ribiči in prodajanje rib . . 347
Športno ribarstvo in tujski promet . 247
Starost jezerke in lososa 132
Stročnice, čiščenje 411
Sulčki v Želimljem 43
Sulec, težek 14 kg 43
Šarenke v Želimljem 82
Ščuka v akvariju 315
Taksa za ribarske knjižice . . . 211
Trakulja in ribe 314
Trnek z medeno žico v ščukinem želodcu 411
Trnkarska tekma v Marlovu . . . 131
Trpinčenje rib 315
Tržne cene rib januarja 1927 . . . 83
Tržne cene rib v Švici 245
Umiranje rib zaradi vročine . . . 410
Uvoz šarenk iz Amerike v Nemčijo 246
Veter in trnkarjenje 348
Vidra, koliko rib poje? 132
Vlaganje postrvjih mladic v Bosni in Hercegovini l. 1926. 246
Vlaganje rakov v javne vode . . . 314
Vrvice, kako jih shranjujemo? . . 347
Zarod ali mladice? 83, 348
Zastraženje ribjih voda v Švici . . 247
Zastrupljevanje klenov z omotico . 347
Zastrupljevanje rib 245, 411
Zastrupljevanje rib z omotico . . . 410
Zgodovina vališč v Švici 348
Znižana vožnja po železnici . . . 000
Zobovje rib 314
Zveza avstr. ribarskih društev . . 315
Želve v Krki 43, 81

IV. RAZGLASI.

Dražba lovišč . . 44, 84, 132, 211, 248, 284, 316, 375, 444

V. MALI OGLASI.

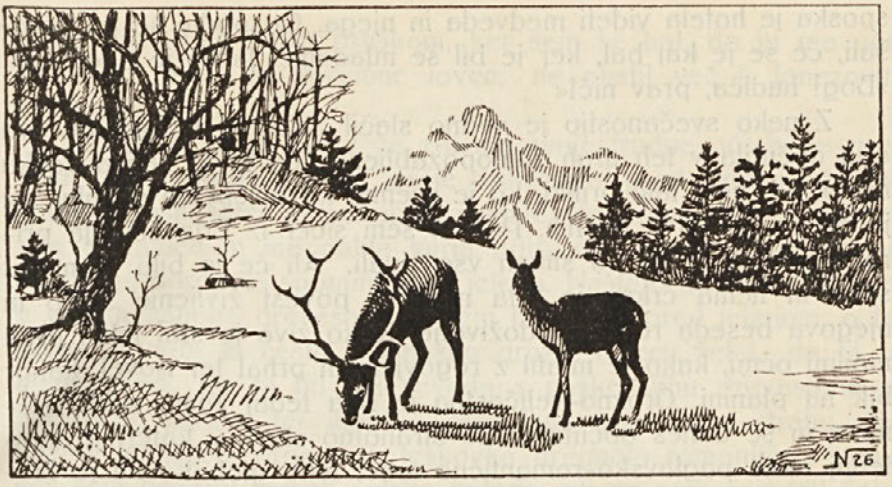
Mali oglasi 44, 84, 132, 168, 212, 248, 284, 316, 348, 376, 412, 443

VI. SLIKE.

V. Novak: Jeleni 1
V. Kapus: Merilne naprave v daljnogledih na puškah; tarče . 12, 13, 15, 269, 271
Jos. M. Gorup: Srne na krmišču . . 45
Kozorog pod Ljubeljem, fotogr. . . 85
Ing. dr. V. Jeločnik: Balistične risbe, tarče 102, 103, 105, 106
Jos. M. Gorup: Divji petelin . . . 133
V. Tančič — šestdesetletnik, fotogr. 159
Jos. M. Gorup: Ruševec 169
Mailick: Srnjak 213
Jos. M. Gorup: Jelen 249
Jos. M. Gorup: Medved 268
F. Schürmann: Jelenjad 285
Jos. M. Gorup: Vprega z lovci . . 317
Gams, fotografiran pri Sv. Ani pod Ljubeljem 349
Jelen, fotografiran pred Aleksandrovim domom pod vrhom Triglava 362
Orel, fotografiran na dvorišču Narodnega muzeja v Ljubljani . . . 273
Srnjak-osmerak (fotogr.) 440
Jos. M. Gorup: Vrane 377
Udeleženci mariborske tekme ptičarjev jeseni 1927, fotografija . . 389
Vinjete . 19, 20, 23, 24, 31, 32, 41, 42, 72, 88, 95, 117, 126, 151, 156, 172, 176, 180, 185, 224, 227, 230, 235, 236, 240, 243, 278, 306, 313, 327, 342, 355, 366, 383, 388, 408, 427, 433

VII. PRILOGE.

Koledar Jugoslovanske tiskarne
Šivic - Novak, Pregledna karta lovišč.



M. Š.:

Spomini na jelene.

I.

Kadar je stari lovec Janez drl zajca ali kako drugo divjačino, je vedno meni, ljudskošolskemu paglavcu, pripovedoval lovske zgodbe. Ob vratih drvarnice na dvorišču sem poslušal te povesti, ki so bile iz ust starega, v vetru, mrazu, solncu in skalah izkušenega lovca za mojo mlado fantazijo kakor razodetje, kakor velika pridiga šmarne maše. Jeseni sem jo čul tedensko tudi po večkrat, in njegova beseda je kakor kiparjeva roka ilovico oblikovala mlado dušo v tisočero skrivnostnih in prelestnih oblik in senj. Sejal je v mlado lovsko srce svojo besedo, kakor kmet pšenico v črno pomladansko brazdo.

Janez Urbas je bil doma iz Mojstrane in je tedaj nosil šest križev na svojih plečih. Kazalec na desni roki je imel v srednjem členku v pravokotni kljuki otrpel — spomin na fantovske zlate dni. Pri nekem nabrušenem pomenku o vaških lepoticah se je namreč ta prst seznanil s krivcem Janezovega tekmeca in kljukasti prst je ostal svojemu, punca pa krivčevemu gospodarju. Pri naboru so ga vprašali, ali bi si dal prst poravnati, kar je Janez odločno odklonil in rajši ostal »škarta« in lovec vse dni svojega življenja. Nič ga ni oviral kljukasti prst, kadar je pritisnil na ježiček, in je risanica zapela zadnjo pesem staremu kozlu pod sivim Triglavom. Ko je bil star 21 let, je ustrelil v Krmi zadnjega medveda. Pripeljal ga je v Radovljico in vsa go-

sposka je hotela videti medveda in njega. Gospodje so ga vprašali, če se je kaj bal, ker je bil še mladenič. Janez je odgovoril: »Bog! hudiča, prav nič!«

Z neko svečanostjo je vedno slačil zajca in mislim, da sva oba občutila v teh urah samopozabljenja, da je to najina velika maša. Ob neki taki priliki, ko je snemal kožo lepemu srnjaku, mi je pripovedoval o jelenih. Poznal sem sicer iz Erjavčevega prirodopisja že tedaj po slikah vse živali. Ali če je bila to mrtva slika in nema črka, je bila njegova povest življenje samo in njegova beseda resnično doživetje. Kako živo je stal jelen pred mojimi očmi, kako je mlatil z rogovjem in prhal ter rjovel, kakor bik na planini. Grozno-veličastna je bila tedaj zame slika jelenova in še danes občutim tisto strahotno slast, v kateri je mrlo tedaj moje paglavsko-romantično srce, tako globoko mi je njegova beseda pred dobrim četrt stoletjem zarezala v spomin in dušo. Pravil je, da je imel znanca, ki se je delal strašno korajžnega in močnega in je neštetokrat silil vanj, da bi rad videl jelena. Kadar so se jeleni bukali, je vedno obiskal svojega lovskega tovariša, da je šel ž njim zasliševat za izpremembo, ker je imel sam le divje koze in drugo divjačino, ne pa jelenov. Nekoč je vzel s seboj tudi svojega korajžnega znanca. Tisto leto je imel njegov tovariš sila hudega jelena, ki je napadal ljudi in bil nevaren. Zato je čuvaj obadva na to takoj opozoril in ju svaril, da ne bi vsak zase hodila tam okrog. Korajžni pa se je norčeval. Ali ko so prišli, vsi trije seveda oboroženi deloma s puškami in vsi z gorjačami, v tisti kraj, je jelen tako zarjovel, da je korajžnemu vzelo sapo. Prilomastil je v bližino ter godrnjal in napadal, tako da so se ga z vpitjem, gorjačami in celo streli v zrak težko ubranili. Ali zgodilo se je, je pravil Janez dalje in meni so vstajali lasje, da je korajžnega minil strah, pa si je šel popoldne sam ogledovat jelene, čeprav ga je čuvaj resno svaril. Znočilo se je in njega ni bilo. Klicala sta v gluho noč in streljala, ali brez uspeha. Zarana sta se napravila v gozd iskat. Šele popoldne sta našla na tleh povaljano in raztrgano njegovo suknjo. Iskala sta dalje in končno, na grozo, našla v listju in zemlji zakopano zmrcvarjeno truplo. Tisti jelen je nesrečneža, ki se je v mraku najbrž zgubil in zašel, napadel in ga pokončal. Tako je pripovedoval Janez in nazadnje istinitost overovil s svojo znano rečenico: »Bog, hudiča, da je bilo res.« Naslednjo noč sem imel strašne sanje. Ruval sem se z jelenom, otepal in kričal sem v postelji, da sem zbudil celo hišo. Drugi dan je prišel zdravnik in odločil, da je »fant prehlajen in zato ima hude sanje« ter zapisal rjav, zoprno grenek prašek zoper gliste. Jaz sem molčal

in se davil nad tistim praškom, ker sem se bal, da bi me oče, če je bil prav od korenine lovec, ne pustil več k Janezovim pridigam.

Po letih, ko je Janez že zatisnil svoje trudne oči in se preselil v podzemska lovišča, se je prikazoval pred mojimi očmi še vedno strašni jelen in povaljani suknjič. Kolikokrat me je spreletela drhtavica in me oblila kurja polt, če sem se v gozdu pri nabiranju borovnic spomnil tega jelena. Neštetо ur sem presanjal v vrhu kakšnega drevesa, kjer sem bil varen pred jelenom, o tej krvavi zgodbi in često z junaško grozo v srcu želel, da bi ta jelen prišel, ko bi bil jaz seveda s puško vrhu drevesa in bi ustrelil to pošast ter junaško rešil ljudi pogube in strahu. Po navadi je potem prozaična leskovka pregnala romantične sanje, ker sem pozabil spisati šolsko nalogo, ali pa sem zamudil šolo. Ali slika jelenova je ostala neizbrisna in ta povest je bila kakor kvas, ki je prekvasil mlado dušo in kri. To je bil lovski krst, ki mi je odprl vrata v skrivnosti zelenega kraljestva in ki je odločil mojo življenjsko pot.

II.

Četrt stoletja kesneje sem se vozil preko slavonskih ravnin mladostnim sanjam nasproti. Vroče je bilo in vse skupaj ni izgledalo nič kaj sanjam podobno. Prav suhoparna proza je bila poletna žega v razbeljenem vagonu tretjega razreda. Vlak je drvel z bliskovito hitrostjo najmanj 20 kilometrov na uro, tako da je bobnelo, škripalo, in se do največje dopustne mere majalo sem ter tja. Od vročine me je napadla spalna bolezen in pred očmi se je pojavljal zopet tisti jelen. Enkrat je bil majhen kot zajec in temu podoben, drugič je bil kakor žirafa visok in cebrasto pisan, pa zopet prave podobe s kozorogovimi srpi itd. Prišli smo v Osijek samo z nekaj »časova«, pri nas bi rekli ur, zamude, kakor je pripomnil sprevodnik. Vlak je dospel tako točno, da sem imel celo uro časa za nadaljnjo zvezo, kakor je stalo v voznem redu. Toda le na drugi vlak, ker je prvi pred petimi urami odpihal. Ali vendar je zveza bila in hvalabogu. Preden pa je vlak odsopel čez Donavo, sem ugotovil, da je moja prtljaga zaostala, čemur so drage volje pritrdili tudi na postaji in me potolažili, ko sem jim povedal, kaj je v dveh pohlevnih kovčegih, da morda pride pozneje. Puške sem jim previdno zamolčal in nekam mehko mi je postalo pri srcu, ko sem pomislil, da sem se morebiti z njimi ločil za vedno in to na pragu jelenjih lovišč. Tukaj so sanje že čisto odpovedale. Tri ure po tej vzpodbudni ugotovitvi se je vlak res premaknil — brez moje prtljage.

Zamudili smo zopet par časova in zdirjali, še hitreje kot prej, v Baranjo. Na vsaki postaji smo se pomudili malo več kot običajno, ker so prihajali iz Madžarske tisti dan ravno vlaki z begunci. Ogrom smo namreč vrnili košček naše dežele. Ko me je ponoči vozil hrabri Srbin proti Kneževemu, kamor sem že tri dni hrepenel, mi je razlagal, kje bo nova meja. Večkrat sva vozila prav po meji in tudi že na drugi plati, kakor je ugotavljal. Pravil je tudi, da je naše vojaštvo za vsak slučaj zasedlo novo mejo. Ali mi, to je on, da ne priznamo nove meje, nego staro in da gre zjutraj takoj med dobrovoljce in komite, da bo branil staro pravdo in zato tako goni konja, ki je dirjal huje kot baranjski vlak, samo da bo prej mogel zgrabiti za handžar in puško. »Možno, da so Madžari že v Kneževem,« je junaško dejal. »Tedaj pa pustim konja na polju in kar v boj.« In zato da sem ravno prav prišel. Res je izborno vozil in v slabi uri sva bila na mestu. Na vsej poti nisva srečala žive duše in zaradi vročine so spali celo vaški psi. Ta bratska duša, Bog mu poplačaj, me je rešil tisto noč slabega spanja. Ali kakor mi ga je Bog poslal na kolodvor, tako ga je vrag vzel, ko sva prišla v Kneževo. Nič ne vem, kako sem kar naenkrat sredi noči zopet stal sam samcat na cesti. In vendar sem bil tu, v prestolnici in vladavini državnega posestva Belje, čeprav brez prtljage in po dveh prečutih nočeh brez postelje, sredi bajne, suhoparno-mehke noči. Spanec mi je prešel, srce se je odprlo v radosti in vzljubil sem to deželo miru in pokoja. Po četrt stoletja so se mi začele uresničevati paglavske sanje. Prikazal se je jelen, zarjovel je in se zagnal proti meni. Odskočil sem kakor zajec in zatulil kakor lev. Velik kosmat cucek je renčeč namerjal svoje zobe na moja bedra. Spomnil sem se mile domovine, ki je srečna, da leži toliko majhnih in velikih kamnov vsenaokrog. Tu pa je bil samo tlak pred gradom iz velikih kamenitih plošč, ki so od daleč z barko po Donavi priplavale. Zopet sem čul iz povesti starega Janeza, kako pod jelenovim rogovjem pokajo kosti nesrečne žrtve in videl, kako leži raztrgan in posvaljkan suknjič kraj nesreče. Zobje neke mrcine so se z matematično točnostjo bližali mojemu živemu mesu, tako da sem nehote čisto pozabil na domovino in njeno kamenje. Zarjul sem zopet kakor bivol in skočil kakor tiger na svojo žrtev. Vržen strel v obliki moje noge je zadel. Hrabrih sreča v sili ne zapusti. Mrcino sem s čevljem pogodil v goltanec tako temeljito, da se je zvrnila vznak in v tuljenju pobegnila v sanjavo, gluho noč. Tedaj pa je izza ogla slavnega gradu stopila človeška senca. Bil je nočni čuvaj, drugi brate te noči, usmiljeni Šokac. Tako sem prišel na Belje.

III.

Dvajseti avgust je bil tisto leto vroč dan. Ta dan sem se prvič zbudil v Kneževskem gradu. Solnce je vstalo skoraj pol dneva pred mano in zato sem se žuril. V pisarnah so vsi pisali, po hodnikih je bilo razobešeno jelenje rogovje in glavni ravnatelj je podpisoval. To je bilo državno uradovanje. Za službeni jezik sem prikrojil svojo gorenjščino. Zverižil in zategnil sem jo toliko, da je sam nisem prav razumel, pomešal še malo s švabicami, s katerimi sem najbolje pogodil uradni slog in smo se sijajno razumeli. Izven pisarn pa nisem prav nič razumel, ali sem užival na bogastvu madžarskih vokalov. Zato sem spregovoril po nemško in moj ugled je rastel kakor konoplja. Kako dolga in mogočna je ena ura časa, če je vas tako kratka in majhna kot Kneževo, sem spoznal ta dan. Iz dolgega časa sem sestavljal statistiko tega selišča, prešteval vse hiše, hleve, vrata, okna, vse jelenje roge pregledal mnogokrat na število odrastkov, meril razsežnost gradu po korakih itd., prešlel vse pisalne mize in uradnike. Ali solnce je stalo, kakor bi mu bil zapovedal sam Jozve. Tako sem prišel že nešteiokrat zopet pred glavna vrata gradu, kjer je ravno stal običajen gosposki voz s parom konj. Na vozu je sedela ženska ali morda gospa, po vrhu odeta s platnenim plaščem zoper prah, in nekdo v enakem plašču jo je zalagal s kopo zavojev, kovčegov in madžarskih besedi. Ko je bil gotov, se obrne s švabsko nemščino na me in reče, da se lahko peljem z njim in naj sedem na kozla, ker zaradi prtljage ni drugod prostora. Odprl sem usta, da bi nekaj rekel, ko pridrvi iz pisarne tajnik in me potrdi v veri, češ, da je že vse urejeno in naj samo sedem ter veli kočijažu pognati.

Z jeklenosivega neba je skozi prah in od vročine migljajoči zrak mižalo večerno solnce. Prah nas je ovijal kakor Izraelce oblak in neskončno, ravno polje je bilo požgano od suše in solnca. Niti ptice si niso upale leteti skozi žareči zrak in le iz daljnih vasi se je čulo kričanje gosi, ki so prosile dežja. Še brezoblačno nebo je bilo umazano od prahu in brezkrajna ravnina je mrla v žarečem, poletnem objemu. Zdelo se mi je, da lezemo vedno globlje v tla s konji in z vozom vred, kot da bi nas silna dlan pritiskala in ploščila. Občutil sem, kot da zginjamo v brezmejnosti porumenele ravnine in da tu nehava prostost človeškega jaza. Niti na prtljago in na svoje puške nisem mogel več misliti...

Noč je bila, ko se je voz nekje ustavil. Skočil sem s kozla, da si poravnam razbite ude. Pol ure kesneje sem sedel sam v drugem enakem vozu in kolesa so klopotala skozi zvezdnato noč.

S kočijažem sva se menila o svobodi in našem narodu, konji so pa tekli. Pričel se je gozd, vedno globočji in ko sva s kočijažem baš soglasno ugotovila, da smo rešeni tujega jarma, to se pravi svobodni, sva zavozila pred upraviteljevo hišo v Tikvešu. Vrli brate Bunjevac je dober kočijaž.

Ne vem, ali se je posrečilo meni, da sem priklical upravitelja, rejenega in gostobesednega gospoda, na dvorišče, ali pa psom, ki so neusmiljeno lajali in tulili v soparno temo. Takoj sem privlekel na dan, to se pravi v noč, svojo zveriženo gorenjščino. Ali uslužni gospod upravitelj mi je odgovoril v taki babilonščini, da sem na mah utihnil, medtem ko je iz njega vrelo kakor slap. Prosil sem ga zato po nemško, naj mi samo pove, kje bom spal, kar mi je navdušeno dopovedal, uvidevši, da ne prihajam na inspekcijo. Preden sem zaspal, se je pojavil Janezov jelen in nastavil roge. Zunaj so mijavkale nočne čaplje in izza mogočnega nasipa je pošepetaval s svojim trstjem prostrani Petreš, hlev jelenov in divjih svinj.

IV.

Tikveš! Tedaj še ni bilo tega imena, nego madžarsko. Ali sedaj se tako imenuje in neki moder in debel gospod mi je razložil, da to ime prihaja od tikve, kar se baje po naše pravi buča. In ker so tam rastle nekoč buče, morda za časa egiptovske sužnosti, so sedaj rekli Tikveš. Sedaj, hvalabogu, teh blagorodnih sadežev tam ni več, ali morda so še potomci onih, ki so te rastline sadili. Vsekakor imajo trde buče, v kolikor sem jih spoznal, in gotovo je to dediščina nekdanjih bučnih kultur. Razen štirih hiš, nasipa in komarjev v Tikvešu ni posebne zabave. Ali gospod upravitelj je bil sila vljuden in mi je dan za dnevom razkazoval kraje svoje uprave in živali, divje in domače, katerih gospodar je bil. Zjutraj naju je vozil njegov kočijaž Pišta, popoldne pa Paprika ali narobe, kakor je pač naneslo. Če je upravitelj rabil voz, je stopil pred hišo in zavpil, da se je razlegalo po gozdu: »Pištaooo,« in prišel je na klic brezžičnega telefona — Paprika, ali pa nobeden. Kadar je bilo jelenje bukanje v teku in je gospodar klical Pišto, se je na njegov gromovit glas namesto hlapca odzval kak neizkušen jelen, misleč v svoji mladi fantaziji, da ga izziva tekmec. Prišel je prav za hišo ob plot na boj. Ko pa ni videl nič opasnega, je preskočil plot in za osveto nad potegavščino pozobal nekaj koruze na njivi svojega gospodarja. Zato je drugi dan dobil telefonist tamkajšnje telefonske centrale ukor, ker ni bil plot dosti trden, kočijaž Paprika, ker je zanemarjal stražo na njivi in logar, ker ni odvadil jelena jesti

koruzo. Midva s šefom pa sva se vozila okrog, jedla pri logarjih piščance in ribe v paprikašu, gledala jelene in domače prašiče, ki so jih pasli Šokci po gozdih, se kuhala v vročini in on mi je pripovedoval nepretrgoma razne zanimive zgodbe. Vse pripovedovanje od prvega dne dalje je bil en sam stavek, brez ločil in konca. Čas in delo sta bila tukaj brez vrednosti. Zdelo se mi je, da je vsa okolica samo kulisa za nemo kinematografsko sliko, ki beži čez platno. Brnenje dnevnega prometa ni segalo semkaj in medsvetovni mir je ležal v ozračju, tako da je v ušesih šumelo od tihote. Človek je občutil, da je sam, za svet nedosegljivo sam. Začel sem skoraj razumevati puščavnike, ki so se za krajši čas baje valjali brez srajce po koprivah, in pa tukajšnje samotarje, ki so se z navdušenjem oklenili vsake prilike, da niso pozabili uporabljati daru, ki edini loči nas od živali. Zakaj bi se ne odškodovali za veliki teden, ki tu traja večji del leta!

Sedmi dan mi je med vožnjo upravitelj povedal veselo vest, da je moja prtljaga na potu za menoj. Vsak dan je namreč obžaloval, da še nimam tukaj pušk, ko bi lahko že neštetokrat ustrelil jelena. Seznanil sem se namreč do dobra v tem kratkem tednu z jeleni, ki so se pripravljali na bukanje in uglaševali svoja grla.

Jelene je v te kraje baje naselil prejšnji lastnik, nadvojvoda Friderik Habsburški, pred nekako 50 leti. Če je to čisto res, ne vem. Ali vsekakor ta gospod ni imel slabega okusa in kar se tiče njegove brige za lov in za nego divjačine, mu ni kaj očitati.

Jelen je žival, ki je, mislim, popisana v živaloslovju, tiskanem v »Lovcu«. Morda bi bilo koristno zaradi podrobnega znanja, da bi kdo jelena razčlenil v njegove sestavne dele, to je parklje, roge, dlako, glas, težo, sled, plodítev itd., kakor je bila divja koza hvalevredno razdejana, tudi v našem »Lovcu«. S tem bi bila izpopolnjena velika vrzel in slovenskim učečim se lovcem prihranjen velik trud, ker bi bilo v tako razstavljenem jelenu vse povedano, kar je za njegovo življenje potrebno.

Ta dan sem že ob štirih popoldne rekel svojemu šefu, da se mrači, tako rad bi bil že objel svojo prtljago. Ali to se je zgodilo šele drugi dan ob solnčnem zahodu in ne bilo bi treba, da je Paprika bolj gonil konje domov nego navadno.

S strahom sem jemal puške iz košare in skoraj zavriskal, ko sem ugotovil, da je vse v redu. Gotovo so vedeli, da so notri puške in so mojo prtljago tako počasi in varno vozili. Bog jim plati za skrb in dobro delo!

In sedaj sem svojega šefa s puško ob boku spremljal na vožnjah. To je bila edina razlika. Vrag pojaši vse jelene! Go-

tovo so razumeli, katere mi je gospodar prej namenil, dokler nisem imel puške in se od tistih ni nobeden več prikazal. Vsakokrat mi je dejal, če sva gledala posamne ali cel trop, da ni pravega za odstrel, da naj počakam, da bo kaj boljšega. Če mi je pa katerega odločil in sem dvignil repetirko, je takoj s ploho besedi dokazal, da se je zmotil, da ni pravi. To se pravi, jaz da gledam drugega, kot mi ga je on pokazal, on da je izbral lepšega, odnosno oni, ki ga jaz mislim, je za pleme itd. In se je jelenom zdelo dovolj in ko so že skrili zadnje plati v gostem trstju, je upravitelj zastokal, češ, škoda da nisem streljal, odnosno naj streljam tistega, ki se še vidi in ki tako lepo kaže pleča, naj napravim mojstrski strel, to se pravi, da sem še premalo izvežban in žival vedno zamudim, res škoda, dragi moj . . ., škoda . . . In tako so jeleni uvideli, da nimam slabih namenov in se niso nič bali. Rjoveli in lomastili so krog mene ter se naskakovali in bili v veselje lepih košut in zgled mladičem. Jaz sem pa še vedno čakal na krst z jelenjo krvjo.

V.

Gostje lovci so se poslovili, ker je bukanje zamiralo. Rumeno solnce poznih septembrskih dni je zlatilo Petreš. Ko sva prišla z upraviteljem v Menteš, to je nekako sredina in jelenje gnezdo prostranega Petreša, ki je kakor otok objet od Žive in Stare Donave, mi pove, da sem imenovan upraviteljem v Zmajevcu, za kar mi čestita in bom moral v par dneh nastopiti ter je vsekakor treba in se spodobi, da pri njem ustrelim vsaj enega jelena, ko bi jih sicer že nešteto lahko in je prav za prav škandal, če bi šel brez lovskega krsta. In da je odlok že več časa tu, pa ni utegnil, da bi mi bil povedal, torej sedaj ga morava dobiti jelena, preljubi Mirko, naj velja kar hoče . . .

Torej bo sedaj zares, da bom nekako v izpolnjevanju uradne dolžnosti, v kar odstrel v prvi vrsti tukaj spada, ustrelil prvega jelena, za slovo od Tikveša. Stopila sva skozi ozko njivo trstja in pred nama se je odprla dolga, izsušena bara, krog in krog zaprta od velikih polj gostega trstja. Na razsežni livadi se je pasel tropič jelenjadi. Upravitelj je začel hitro izbirati po svoji navadi in kazal sem ter tja. Jelenjad se je začela umikati v trstje. Končno je ostalo še nekaj jelenčkov in stara košuta, ki se je, od naju obrnjena, približavala svojemu zavetju. Za ta stari koš se je tedaj upravitelj odločil, da bi bil moj prvi jelen. Resignirano sem sedel v travo in skozi daljnogled na repetirki opazoval oddaljujočo se košuto, kdaj da se toliko obrne in pokaže pleče. Medtem pa je moj dobri gostitelj nevzdržno nadaljeval stavek,

ki ga je začel prvi dan, ko sem se mu predstavil. »Zakaj vendar ne streljate, bo ušla, sedaj torej, napravite mojstrski strel...« Preden je stopila košuta v bičje, se je spotoma toliko okrenila, da sem oddal strel. Žival je komaj vidno naznačila strel in zginila v gošči. Ko sem odmaknil repetirko, sem takoj spoznal, da sem moral zadeti nizko, ker sem, opazujoč skozi strelni daljnogled, pozabil odnosno nisem opazil, da se je žival medtem preveč oddaljila. Močno krvava sled je kazala pot in upravitelj je menil, da ne bo daleč. Medtem je prišel tudi logar in pričeli smo iskati po trstju vsak na svojo srečo. Nevede smo prišli v tej gošči po daljšem iskanju drug proti drugemu, da smo tvorili trikot. Upravitelj je splašil tedaj v trstju skrito košuto, ki pa ni bila iskana, in ta je skočila med nas. Zdrvela je proti logarju, ki jo je pa zavrnil in preplašena žival je planila med velikim truščem lomečega se trstja naravnost proti meni, ki sem stal mirno na mestu. Šele v zadnjem skoku me je opazila in od strahu so se ji izbuljile velike oči. Ali sila in hitrost, s katero je bežala, se nista dali več ustaviti. Košuta je imela samo še toliko časa, da se je z zadnjim odrivom pognala v zrak. Natanko sem videl, kako se je zbočil hrbet v silnem naponu. Za trenutek se je obupana žival stisnila k tlom, da se je mogla pognati. Glavo je krčevito stegnila vodoravno pred se, uhlje je položila po vratu, prednji nogi privila k prsom, zadnji pa stegnila v črti trupa in mogočno telo je prhnilo preko mene. Skočila ni navpično čez mene, nego je bila smer skoka od moje desne strani proti levi, pred menoj nad glavo. Tam je bilo trstje najmanj meter višje od mene. Košuta pa je v skoku s telesom prišla nad vršičke in čutil sem piš, ko je telo šinilo nad glavo. Ogromen je bil ta skok, 3 m na višino in 8 m na daljavo. Čeprav sem bil dober telovadec in tudi v skoku ne zadnji, pa bi bil ostal neverjeten Tomaž vedno, da nisem doživel takega skoka čez lastno glavo.

Zastreljene košute nismo dobili in jaz sem se brez krsta pod vtisom tega skoka poslovil od Tikveša.

Konec septembra je ljubeznivi in živahni upravitelj moral vseeno postaviti piko za skoraj 6 tednov trajajočim stavkom.

(Nadaljevanje bo sledilo.)



Vl. Kapus:

O uporabi daljnogleda na lovskih puškah.

I.

Lovec, ki si lasti pravico streljati divjad, mora — kakor že neštetokrat omenjeno v lovski literaturi — gledati na to, da divjad kolikor le mogoče brez bolečin konča življenje. Da pa to zahtevo uresniči, je neobhodno potrebno, da ima dobro orožje, primerno municijo in da je zadostno izvežban v streljanju.

Čim bolj se razvija lovski sport, tem bolj napredujeta tudi strelstvo in lovska tehnika. Lovci sami gledajo, da izpopolnijo svoje orožje in tudi nelovci, razni konstrukterji, ki služijo z novimi iznajdbami in strelskimi pripomočki mastne dohodke, so pridno na delu. Nadalje pa že tudi lovski ponos pravemu lovcu ne dopušča, da bi divjad, hoteč jo pogoditi v lopatico, zadel v zadnje krake.

Najstarejši pripomoček za merjenje je bila gotovo muha. Kesneje so jeli uporabljati že kobilico (Grinsel) in tako imeli dve oporni točki in kmalu nato pa že tudi kukalo (diopter), katerega najdemo že na prav starih puškah. Ko se je strelska tehnika izpopolnila in so pričeli izdelovati risanice, so kobilice ostale po večini le še na cevih slednjih. Pri gladkih cevih, ki so služile za streljanje s šibrami, kjer je treba brzo pomeriti in je strelna ploskev večja, kjer torej ni toliko odvisno od točke, ki naj jo zadenemo, nego od večjega dela divjadi, tam so kukala in kobilice opustili in ostala je samo muha.

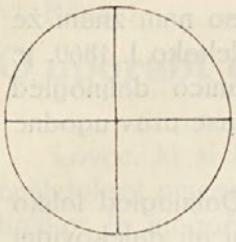
Precej dolgo dobo sta ostala na risanici kobilica in kukalo in na vse načine so jih izpopolnjevali. Od početka, pri velikih kalibrih in pri razmeroma slabih vrstah smodnika, katerih posledica je bila slaba razanca, je bilo treba za vsakih petdeset metrov spremeniti kobilico in zato so iznašli različna dvigala, posebno na vojaških puškah, ki so bile namenjene za velike razdalje. Na lovskih puškah so pa poskušali tudi z raznimi muhami. Čim večja je postajala razanca, tem bolj se je poenostavila kobilica. Pozornost strelske tehnike se je jela obračati sedaj v drugo smer. Za velike razdalje, ki jih zmagujeta izboljšani smodnik in pa mali kaliber, je treba na merilni napravi ostre kobilice in posebne muhe. Na različne načine so jih preoblikovali, in sicer tudi za različne razsvetljave in dosegli prav lepe uspehe. Toda človeški razum nikdar ne miruje in odkril je popolnoma novo sredstvo, ki izpopolnjuje odnosno nadomešča muho in kobilico, in sicer v obeh smereh, glede dvigala kobilice in tudi ostrine muhe in kobilice, pritegnil je k strelski tehniki tudi optiko.

Prvi poskusi, uporabiti optiko pri streljanju, so nam znani že iz početka druge polovice preteklega stoletja. Nekako l. 1860. je gozdar Thaulow v Lauenburgu pritrdil na risanico daljnogled teodolita in dosegel z njim pri streljanju za tiste čase prav ugodne uspehe.

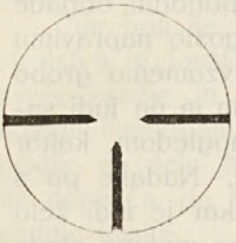
Z uporabo daljnogleda dosežemo sledeče: Daljnogled lahko priredimo za vsako oko, tako da tudi kratkovidni ali dalekovidni lahko dobro in ostro merijo; daljnogled nam cilj znatno poveča in tako tudi olajša določiti točko, ki jo nameravamo pogoditi, odpade pa tudi nebroj merilnih pogrešk, ki jih prav pogosto napravimo pri streljanju brez daljnogleda, kakor n. pr. da vzamemo grobo muho, da muho pritisnemo na eno ali drugo stran in pa tudi sukanje puške prej opazimo pri merjenju z daljnogledom, kakor pri merjenju s pomočjo same muhe in kobilice. Nadalje pa s pomočjo daljnogleda lahko določamo razdaljo, kar je tudi zelo važno za strelca, posebno v gorah, kjer se lahko motimo glede razdalje.

Daljnogledi so tudi pri nas že precej dolgo v rabi; že pred vojno so jih uporabljali nekateri naši lovci, po vojni pa so se zelo razširili in uporabljajo jih skoraj vsi, ki streljajo z risanicami, posebno pa za gamsov lov. Zastopane so različne nemške, francoske in avstrijske tvrdke, a največkrat ne namenoma, marveč le slučajno. Kar je puškar priporočil, to smo kupili, ali celo to, kar je prišlo pod roko, ali najcenejše, ne glede na dobrine, ki naj jih nudi daljnogled.

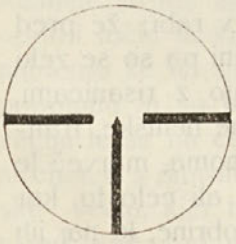
Pri daljnogledih je pa faktično zelo velika razlika glede na to, za kakšen lov jih uporablja lovec — ali rabi daljnogled v glavnem za streljanje pri slabi razsvetljavi, za čakanje, ali za zalaz ali pogon. V poštev prihajajo sledeči faktorji: povečava, obseg obzorja, razsvetljava in pa tudi dolžina in teža daljnogleda. Za čakanje kaj radi uporabljajo lovci daljnoglede z močno povečavo, ki pa ima precej velik nedostatek, namreč slabšo luč, kakor pa oni z manjkratno povečavo. Ker pri naših lovskih razmerah čakamo divjad v ranih jutrih ali poznih večernih urah, ali celo pri mesečini, ne bomo gledali samo na povečavo, marveč tudi na luč, na moč svetlobe in zaradi tega rajši nekoliko popustili pri povečavi. Za zalaz uporabljamo daljnoglede srednje povečave, za streljanje pri pogonih, ko je potreba brzo najti cilj in se dogodi, da nekateri strelja tudi tekočo divjad z daljnogledom, pa uporabljamo manjše povečave. Zelo važno za streljanje s pomočjo daljnogleda je, da lovec ve, da se tem bolj opazijo tresljaji in premikanje puške — ki pri prostoročnem



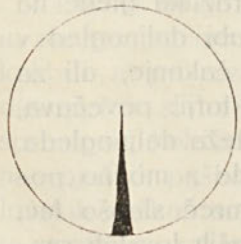
Slika štev. 1.



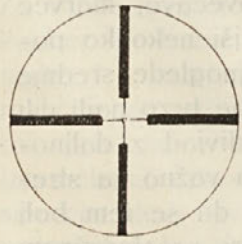
Slika štev. 2.



Slika štev. 3.



Slika štev. 4.



Slika štev. 5.

streljanju nikdar ne izostanejo in zelo motijo — čim večja je povečava.

Odločili se bomo za srednjo povečavo. Strelna tehnika uporablja povečave od 2½ do 10 kratne. Srednja in najbolj priporočljiva bi bila 4 kratna. Ta je popolnoma zadostna za količkaj spretnega strelca in ima tudi zadostno količino luči, svetlobe, tako da tak daljnogled uporabljamo lahko tudi v mraku.

Pri izbiri daljnogleda gledamo tudi na to, na kakšni puški ga bomo uporabljali. Za manjše, lažje puške tako zvane risanice za lovodopustni čas, pri katerih imamo poleg malega kalibra za šibre cev za kroglo, navadno Führlingov naboj, ki ima nizko početno brzino in tudi manjšo razanco, gotovo ne bomo vzeli 4 kratne ali še večjo povečavo, nego 2½ kratno. Sicer je prav za prav tudi to za takega, ki ima normalne oči, nepotrebno, ali zakaj bi si kratkovidni strelci, ako je mogoče, ne pomagali in ne uživali ob lepem strelu, ako so pogodili na kakih 100 do 120 m sokola ali vrano, ali pa mačko, ko je čepela kraj gozda in prežala na jerebice ali dolgouhca.

V splošnem pa daljnogledov strelci z normalnim vidom ne uporabljajo pri puškah z malo razanco, nego le pri visoko razantnih, pri puškah, ki imajo početno brzino nad 600 m. Pri puškah s kalibrom 9·3 × 72, to je zelo priljubljen in dober naboj, se ne izplača uporabljati daljnogleda, ker se mora merilna naprava na vsakih 50 m skoraj prestavljati, kar gotovo ni posebno priporočljivo, ako lovec ni kratkoviden in ako omenjene puške ne uporablja za streljanje v mraku ali pri mesečini, kjer že približno vé, da ne bo predaleč streljal in mu je distanca precej dobro znana, da daljnogled lahko že poprej nastavi za odgovarjajočo razdaljo. Kaliber 9·3 imajo navadno trocevke, risanice dvocevke in pa Bockovke. Pri novejših omenjenih puškah pa uporabljajo že tudi precej razantne izstrelke; pri takih izstrelkih je daljnogled na mestu in zato dobimo več-

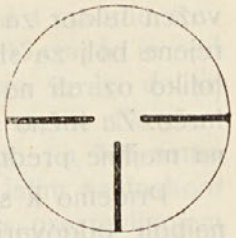
krat daljnoglede na trocevkah itd. Prave puške za uporabo daljnogleda pa so gotovo le risanice z eno ali dvema cevema za kroglo in pa repetirke.

II.

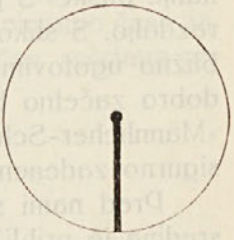
Pridemo k drugemu, tudi zelo važnemu delu. To so merilne naprave v daljnogledu. Imamo jih precej vrst in oblik in vse so hvaljene in vse zaničevane, kar je odvisno od značaja lovca kot človeka. Največkrat pa se uresniči pregovor: »Vsak berač hvali svojo malho.« Zakaj jo hvali, to je zopet drugo kočljivo vprašanje. Odgovor: »Zato, ker je njegova,« nam ne sme zadostovati.

Kakor že omenjeno, imamo daljnogled na puški v prvi vrsti zaradi tega, da divjad tudi na večjo razdaljo točno pogodimo na tisto točko, kamor jo želimo in zato je treba, da jo pri večjih razdaljah vidimo povečano ali pa pri slabi luči bolje obsevano, odnosno, da imamo ostrejše merilo, s katerim lahko natančno merimo.

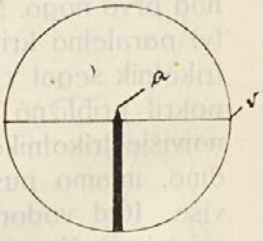
Priključene slike nam kažejo najbolj običajne merilne naprave. Nastane vprašanje, kakšno si bomo izbrali. Po mojem skromnem mnenju določimo majhno točko najlaže s čim manjšo in ostrejšo točko. To bi nam gotovo nudila merilna naprava št. 4. Poleg tega moramo določiti, kako držimo puško, ako je morda nismo nekoliko zasukali in ker se že vsled dihanja premika merilo nekoliko v cilju, v koliko smo visoko ali nizko dvignili cev puške. Za to pa potrebujemo tudi vodoravno črto, ki pa pri omenjenem merilu (št. 4) manjka. Precej praktična in večkrat uporabljiva so merila slike 1 in 5, kjer nudita tanki prekrižani črti precej majhno točko, s katero prav malo zakrijemo cilj. Nadalje pa z merilom slike 5 precej dobro določimo razdaljo, kar se vidi na slikah 9 a in 9 b. Vzemimo, da kaže slika 9 a gamsa na 200 korakov; ako ga bomo merili na 400 korakov, bo izgledal približno tako, kakor ga vidimo na sliki 9 b. Ugotovitev razdalje pa je gotovo zelo



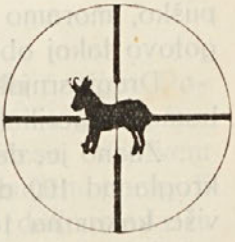
Slika štev. 6.



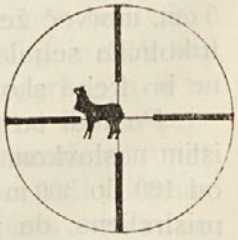
Slika štev. 7.



Slika štev. 8.



Slika štev. 9 a.



Slika štev. 9 b.

važen faktor za dobro streljanje. Skice št. 2, 3, 6, 7 pa so prirejene bolj za streljanje pri slabi razsvetljavi, kjer se ne moremo toliko ozirati na ostrino merilne naprave, in pa za streljanje na tarčo. Za točno streljanje pri dobri luči na divjad in pri streljanju na majhne predmete pa so manj priporočljive.

Pridemo k sliki 8, ki bo po mojem skromnem mnenju skoraj najbolj odgovarjala in sicer za točno določitev cilja, z ostro konico, nadalje pa bo vodoravnica preprečevala škodljivo sukanje puške. S pomočjo merilnega trikotnika lahko določimo tudi razdaljo. S sliko 10 hočem predočiti, kako z merilom slike 8 približno ugotovimo razdaljo, nadalje pa, kako s puško s srednje dobro začetno brzino 620 m v prvi sekundi, kakor jo ima puška »Mannlicher-Schönauer«, z enim in istim nastavkom streljamo in sigurno zadenemo do 300 m.

Pred nami stoji srnjak na 100 m, višina oprsja znaša 25 cm, sredina je približno 12 cm. Srnjaka, ki stoji postrani, vedno tako pomerimo, da položimo muho, ali pa merilno napravo daljnogleda nad prvo nogo. Na 100 m bomo merili tako, da se bo vodoravnica (v) paralelno krila s spodnjo trebušno črto srnjaka in bo merilni trikotnik segal v život. V tem slučaju bo na 100 m merilni trikotnik pokril približno 5 cm života. Do sredine bo torej manjkalo od najvišje trikotnikove točke (a) potem še 7 cm. Da dosežemo sredino, imamo puško tako pristreljeno, da na 100 m strelja 7 cm više. (Od vodoravnice, ki leži na spodnji trebušni črti, pa do srednje točke torej znaša: višina trikotnika 5 cm + 7 cm nadstrelka = 12 cm.) Ako tako merimo in imamo tako pristreljeno puško, moramo pogoditi srnjaka baš v sredino lopatice in bo gotovo takoj obležal.

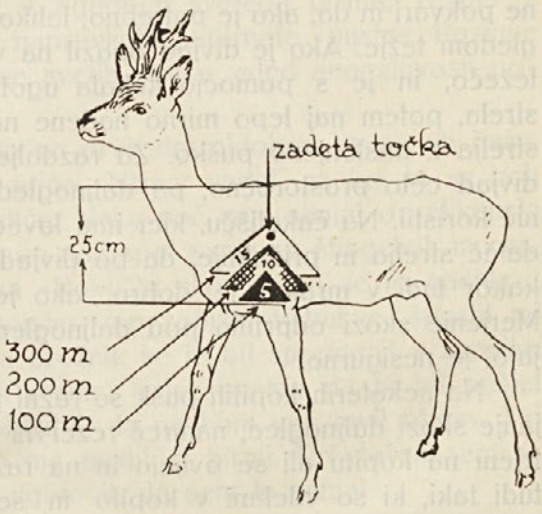
Drugi srnjak, istotako velik, stoji pred nami na 200 m; kako bomo pomerili tega?

Znano je, da pri omenjeni puški s pričetno brzino 620 m pade krogla od 100 do 200 m za 4 cm. Krogla ne bo več zadela 7 cm više kakor na 100 m, marveč samo še 3 cm. Puško bi bilo treba nekoliko dvigniti. Pri tem pa moramo nekaj upoštevati. Na 200 m bo izgledal srnjak za polovico manjši in bo muha pokrila ne samo 5 cm, marveč že 10 cm srnjaka ter bo gornja točka (a) merilnega trikotnika segala v polovico cilja in nam tako pristreljene puške ne bo treba skoraj nič dvigniti.

Pa tudi na 300 m bomo lahko streljali in uspešno zadeli z istim nastavkom. Od 200 do 300 m pade krogla 7 cm, to je skupaj od 100 do 300 m za 11 cm. Ker je, kakor že omenjeno, puška tako pristreljena, da zadene na 100 m 7 cm više, do 300 m pa pade izstrelek za 11 cm, bomo morali tako meriti, da pride točka a

merilnega trikota v gornjo tretjino, pod hrbet, vsaj 4 cm nad sredino srnjaka. Na 300 m bo merilni trikotnik pokril 15 cm, to je nad polovico cilja. (Za lažje razumevanje pa moramo vzeti, da se na sliki 10 ne manjša srnjak, marveč da se veča merilo. Na razdaljo 100 m je merilni trikotnik črn, na 200 črtan, na 300 samo obrisan.) S tako pristreljeno puško in z enim in istim nastavkom do 300 m bomo gotovo zadeli lažje, kakor pa s prestavljanjem merila. Treba bo samo malo pomisliti in **tako pomeriti, da je vodoravnica v vsakem slučaju v spodnji tretjini srnjaka.**

To bi bilo glavno merilo za večjo divjad, kadar nimamo časa za določevanje razdalje. To merilo moramo imeti močno začrtano na ploščici nad daljnogledom. Poleg že omenjene močne črte pa bomo imeli na ploščici še eno tanjšo črtico, ki pa nam bo kazala, kdaj se na 100 m točno krije točka a, to je konica merilnega trikotnika, s tisto točko, kamor zadenemo (Treffpunkt = Zielpunkt). To merilo pa bomo uporabljali za manjše predmete do 100 m razdalje, kakor n. pr. za strel na ptico roparico itd.



III.

Zelo važno je tudi, kako je daljnogled na puški pritrjen. Potrebno je, da dobro sedi, da ni previsok, radi dviganja glave, kar precej moti in da ni predaleč ali celo preblizu očesa. V prvem slučaju moraš prav po gosje iztegovati vrat, v drugem pa se ti lahko primeri, da si večkrat ti zadet in sicer od daljnogleda in dolgo nosiš črn obroček, odtisek daljnogleda, kakor monokel, ki se ne da kar tako sneti, dočim je gams zdrav odnesel pete. In ne samo enemu, marveč več gamsom je tak sunek rešil življenje, kajti navadno se precej dolgo ne boš pomiril in boš kaj rad zamežikal pred strelom, spominjajoč se tiste gorke, ki ti jo je prisolil nepravilno montiran daljnogled. Daljnogled naj bo pritrjen tako, da ga lahko hitro brez ropota odvzameš in zopet nastaviš. Nadalje pa je važno, kaka je naprava na puški, kamor je daljnogled pritrjen. Pravi lovec daljnogleda nima vedno na puški in večkrat strelja brez njega, posebno na bežečo divjad

in sploh pri manjših razdaljah. Kako zelo ga moti, ako je na puški našemarjenih nebroj različnih rogovilic in kobilic in ne vem kaj še vse, ki dobrega strelca ovirajo pri streljanju brez daljnogleda; navadno osenčajo kobilico, ali pa vsled nepravilnega nastavka muho optično pritiskajo v eno ali drugo smer. V mnogih slučajih ovira nepravilna montaža basanje in razbasovanje puške.

Daljnogled naj ne služi lovcu za to, da bo streljal z njegovo pomočjo v neskončne daljave; daljnogled naj izpolni to, kar z muho in kobilico slabo dosežemo. Po mojem mnenju mi daljnogled pomaga pri stoječi, mirni divjadi pri nekoliko večjih razdaljah, kjer muha preveč pokrije, ali pa v mraku. Lovec naj hodi po lovišču z nemontiranim daljnogledom; prvič radi tega, da ga ne pokvari in da, ako je potrebno, lahko brzo strelja, kar z daljnogledom težje. Ako je divjad opazil na veliko razdaljo, stoječo ali ležečo, in je s pomočjo kukala ugotovil, da je divjad vredna strela, potem naj lepo mirno nadene na puško daljnogled in naj strelja z naslonjeno puško. Za razdalje, kjer upa zadeti bežečo divjad celo prostoročno, pa daljnogleda ni treba in tudi ne bo nič koristil. Na čakališču, kjer ima lovec veliko obzorje, da lahko daleč strelja in pričakuje, da bo divjad prišla na večjo razdaljo, kakor tudi v mraku, je dobro, ako je daljnogled že na puški. Merjenje skozi odprtino pod daljnogledom, kar mnogi zagovarjajo, je nesigurno.

Na nekaterih kopitih pušk so razni pripomočki za lažje streljanje skozi daljnogled, namreč rezervni nastavki, ki so ali že pritrjeni na kopitu ali se ovijejo in na razne načine pritrdijo in pa tudi taki, ki so vdelani v kopito in se z vzvodom ali peresom dvignejo iz kopita. Vsi ti deli napravijo stvar bolj komplicirano, kar navadno ni v prid lovu.

V zadnjem času vodijo po lovskem časopisju bitko med prijatelji in nasprotniki daljnogledov na lovskih puškah in mnogo črnila se je že prelilo v tej bitki, ki se bo nam nepristranskim opazovalcem zdela skoraj smešna. Kdor je daljnogled pravilno uporabljal in ima tudi odgovarjajočo puško, bo skoraj gotovo na strani onih, ki so mnenja, naj ga obdržimo odnosno si ga nabavimo, ako so take lovske prilike, da ga rabimo. Daljnogled nam bo pripomogel do marsikakega lepega plena in nam nudil dosti zabave, dočim je odsvetovati uporabo daljnogleda vsem onim, ki streljajo tjavendan na vsako razdaljo, samo da je divjad zadela, da vidijo kri; kam in kako, pa jih ne briga, ker ne pomislijo, koliko trpi divjad.

Tone Podvrečar:

Spomini na kamnogoriške ptičarje.

Bilo je pred sv. birmo. Pokojni župnik Verbajs nam je vlival z veliko požrtvovalnostjo pri posebnih urah nauke katekizma v razkuštrane glave. Kdor se ne nauči katekizma, ne bo birman, je bilo geslo.

Janzurčev Andrej in jaz sva sedela kot »ta velka« v zadnji klopi in poslušala sveti krščanski nauk, v kolikor nama je dopuščala to razposajenost; večinoma sva pa z modro in rdečo pisalko poslikavala podobe v Zgodbah svetega pisma, rezala z žepnim nožem klop ali pa napravljala papirnate »puste«. Razume se, da je bilo najino znanje svetih resnic vsled nepazljivosti pomanjkljivo.

Birma je bila določena na prve dni oktobra, ravno ob času, ko se prične tudi lov na ptiče. Nisem vedel, na kaj bi se bolj veselil: na birmo ali na ptiče. Neko noč sem sanjal o velikanski uri s še večjo verižico, drugo noč spet samo »o štingelcih in cajzelcih«, ki sem jih lovil na »Rokcovi skalci«, ko se je naenkrat prikazal kroparski stražmojster, me zapisal v bukve, spustil mi vabivca in razbil kletko; a orožnik se je bil spremenil v župnika in me vprašal šest božjih resnic, a jaz, mesto da bi bil naštel resnice, sem mu zvesto obljubil, da ne bom več lovil ptičev. Pri skušnji sem padel in niso me pustili k birmi. Preplašen sem se prebudil; zadovoljen sem ugotovil, da sem le sanjal.

Pričel se je ptičji lov in tudi birma je bila pred durmi.

Z Andrejem sva se dogovorila, da greva nekega jutra v Bukovlje nad liščke. On da bo dal vabivca, jaz pa naj prinesem limanice. Ker nisem še imel pripravljenih limanic, sem kupil pri sosedu za groš lima, narezal suhih brezovih šib in vse skupaj nesel s seboj v šolo k posebni uri, da med naukom šibe nalimam.

V predalu pod klopjo sva z Andrejem vse lepo namestila in takoj po molitvi, ko so gospod župnik pričeli z razlaganjem, sva se tudi midva lotila posla. Naenkrat pa prekinejo gospod Verbajs z razlaganjem in s tremi velikimi koraki so nama bili ob strani.

»Kaj pa vidva tukaj delata? Marš ven! Klečat!«

Hitro sem skočil iz klopi pred oder in pokleknil v kot, a za menoj je prišel Andrej. Medtem pa je butnila vsa šola v velikanski smeh in slišalo se je vpitje: »Andrej ima pa limanice zadaj.« Ta se je spustil v jok. Gospod župnik so pomirili najine součence in pela je leskovka. Ravno ko se je pojavila postava gospoda

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE

Verbajsa pred nama, je nesrečni Andrej imel v roki dve limanici, ki jih je v zadregi vtaknil pod zadnjo plat in one so se prilepile na tem delu telesa. Po vasi se je hitro raznesla novica »o Andreju in limanicah« in doma je sledil še poseben obračun.

A midva sva se lepo poboljšala in ko je prišel dan sv. birme, sva znala vse in postala deležna daru sv. Duha. Dobila sva polno ruto »strdenja« in še drugih birmanskih dobrot.

Birmanski dan je bil za nami in vaški paglavci, pa tudi odrasli možje smo se vrgli na lovljenje. Med moškimi ni bilo drugega pogovora kakor »kje je več štingelcov in cajzelcov, ali na Poljanah ali ‚na tunelu', kdo ima boljšega vabivca, koliko jih je danes ujel ‚Šlosarjev Tomaž', včeraj pa ‚Kavov oča'.«

V ranih jutranjih urah so bili že vsi prikladni kraji zasedeni od ptičarjev, ki so v zaklonu čakali na plen in opazovali pred seboj stoječi »olimani dreveščekc«, »šetico« in vabivca.

Na obzorju se je pojavila jata liščkov, zagledal jo je vabivec in počel klicati. Jata se je približavala, prvi liščki so že vpadli v bližnje grmovje; ptičarju v zaklonu je postajalo vedno bolj vroče, srce mu je utripalo. Oh! Kako je tale »mandelc« lep, da bi se le vsedel —, pa ta je še lepši! Oh, oh!

Liščki so videli šetico in se zagnali na njo; saj jim je seme šetice najljubša hrana; nekaj se jih je zalepilo v nastavljene šibe in popadalo na zemljo, drugi so sicer ostali na šetici tudi že prilepljeni, plašljivo so frfotali in se še bolj prilepili. Ostali so pobegnili.

Razburjen od strasti je prihitel iz zaklona ptičar, snel ptička za ptičkom s šib, očistil jim s pljunkom in prstjo peroti, shranil jih v posebno kletko, ali pa zavil v žepni robec in hajd domov s ponosom na dober plen.

Popoldne so vedeli že vsi vaščani, da je »Nacetov Tina« ujel zjutraj na Poljanah 10 »štingelcov«. »Pa res? — Jej Maričkal Kako pa to, ko drugi letos skoraj nič ne ujamejo?«

»Tina« je pa doma liščke lepo razredil po kletkah, nasul jim konoplje in prosa, dal sveže vode in je užival in se radoval pisanih krilatcev. Ko so se bili že udomačili, jih je nekaj oddal domačinom, druge je pa nesel v Kranj na semenj in tam prodal, najbolj pisanega je pa seveda obdržal za sebe.

Ptičji lov ni vedno uspešen. Včasi se namesto jate na obzorju pojavi požrešni skobec, ki se vrže na vabivca. Pa jo je skupil, ropar! Na kletki so bile pritrjene šibe in vanje se je ujel. V sveti jezi je planil nanj ptičji lovec, ga zgrabil in udavil.

Tudi oko postave pridno zasleduje ptičarje. Naenkrat se pojavi na ovinku stroga postava kroparskega stražmojstra. Kakor bi ga gad pičil, skoči lovec iz skrivališča, zgrabi kletko z vabivcem in zbeži. »V imenu postave stoj!« Ptičar je že v goščavi. Gospod orožnik so ga pa le spoznali in napravili ovadbo na »gosposko«. Pa ga pokličejo pred se gospod glavar. — »Kam pa Miha?« »V Rádolco grem po opravkih, moram si kupiti tudi nekaj lima.« Res gre v Radovljico, da si bo kupil lima, a še prej se bo zglasil pri glavarstvu in plačal— po ne vem, katerem paragrafu — 15 goldinarjev za ubožno kaso zaradi prestopka zakona o varstvu ptic in obenem se bodo izrekle po istem zakonu za zapadle kletka in limanice, ki se bodo prodale na javni dražbi. No, Miha si je nabavil še lepšo kletko in boljših limanic.

Lov je pač strast. Ta ima priliko, da lovi na gamse, srne, divje petelíne, lahko plača visoko zakupnino; drugi se zadovolji z manjšim in je vesel in srečen, ako ima doma v kletki z lastnim trudom ujetega liščka za kratek čas in zabavo.

Očrtal sem v skromni potezi kamnogoriške lovce ptičarje, ljudi z lovsko strastjo in blagim srcem, ki jim ni za pokončevanje in uničevanje božjih stvarjenj, temveč jih je ljubezen do prirode, do krilatih domačih pevcev pripravila v strast, ki se je težko odvadijo. Priznam, da bi pogostokrat rad zamenjal lovsko puško s prepovedanimi limanicami in kletko ter užival čisto lovsko veselje in zadovoljstvo.

Smo pač Kamnogoričani konservativni in lokalni, taki smo bili in bomo še dolgo ostali, ako nas ne zagrabi zla usoda in požene iz okrilja Sv. Trojice v tuji svet s trebuhom za kruhom.





Dr. Karel Witzelhuber:

Mednarodna razstava psov v Ljubljani

dne 8. in 9. septembra 1926.

Od treh plemen kraljevine S. H. S. so se že pred vojno Slovenci največ bavili z rejo sportnih psov. Lovski psi so bili pri njih že davno skrbno negovani in društva za rejo lovskih psov bivše Avstrije so imela med njimi veliko število članov. Po ustanovitvi nove države je naravno zopet nekdanja Kranjska v kinološkem gibanju storila prve korake in stopa pred drugimi kot vodnica. Ni dvoma, da bo pridobila Ljubljana, kjer je ustanovljenih že več kinoloških udruženj in so se udruženja strnila v samostojen Savez (nekatera teh udruženj so v naše veliko veselje včlanjena tudi pri avstrijski kinološki zvezi), tudi ostale dele države za rejo čistokrvnih psov. Množina sportno navdušenih in izborno vodečih pijonirjev naše stvari, ki se je združila v glavnem mestu Slovenije, jamči za to. Mednarodna razstava v Ljubljani je potrdila pred dvemi in štirimi leti ugotovljeno dejstvo, da so dosegli lovski psi kvalitativno in kvantitativno zelo visoko stopnjo, vse vrste lova so bile zastopane po številnih, deloma prvovrstnih živalih. V zadnjih letih se je importiralo mnogo zelo dragocenega materiala; sedaj so na razpolago domače plemenske živali in se lahko oddajajo onim pokrajinam, kjer jih še nimajo.

Žal pri nelovskih psih položaj ni tako ugoden. Število razstavljenih psov ni bilo tako veliko kot pred dvema oziroma štirimi leti, ker je odvrnila marsikoga od ponovnega razstavljenja tedanja neugodna cena. Kar se je pokazalo, večinoma ni porabno za rejo. Najbolj so se razširile pasme službenih (policijskih) psov, ki so bile zastopane v znatnem številu, seveda bokserjev in Rottweilerjev Slovenija menda sploh ne premore. Airedale-terijerji

so bili izvrstni, skoraj vsi pa izvirajo iz Avstrije (Koroške). Od domačih ovčarskih psov je komaj eden ali drugi sposoben za pleme. Čutijo se še posledice inflacije, t. j. razširjenja manj vrednih psov, ki je nastopilo tudi v Avstriji v prvih povojnih letih — položaj, ki smo ga pa mogli prav hitro premagati. Je pa vendar že znak zboljšanja tu: Večina razstavljalcev uvideva, da se taki psi ne dado porabiti za rejo. Nekaj izvrstnih, iz Avstrije uvoženih živali je vsaj pokazalo, katere cilje je treba zasledovati pri reji. Avstrijskim vzrejevalcem dana naročila dokazujejo stremljenje po boljšem materialu.

Enak je položaj pri dobermanih, čeprav je med ljubljanskimi dobermani precej porabnih psov. Brez dovedbe dobre krvi pa tudi tu ne bo šlo.

Glede drugih pasem je pač pri pritlikavcih nekaj dobrega začetka, ki pa ne zadošča za rejo. Pristojni klub ima tukaj veliko, zelo lepo nalogo. Brezhibna reja čistokrvnega psa gre do gotove meje sporedno z razvojem naroda na drugih poljih. Čistokrven pes je kulturna dobrina, z napredkom naroda se pojavi tudi veselje do plemenitega psa. Treba je predvsem vzbuditi razumevanje in zanimanje za čistokrvnega psa. V to svrho mora imeti široka publika priliko, da vidi lepe pse. Prva naloga kluba bo torej, da oskrbi svojim članom res dobre, dragocene živali. S tem se bo tudi v širših krogih zbudil okus in smisel za take živali. Šele na tej široki podlagi bo mogoč samostojen razvoj reje psov. Na mah se to ne da doseči, delati se mora postopama; Klub bo moral paziti predvsem na to, da se bodo porabljale za rejo le prvovrstne živali. Avstrijski kinologi, ki dobavljajo največ materiala Jugoslaviji, bodo morali pošiljati res le prvovrstno blago iz svojih bogatih zalog. Avstrija ima zlasti v srednjih rasah toliko odviška, da ga lahko mirno oddaja in zagotovi z njim Jugoslaviji prav nadebuden razvoj.

Dresura službenih (policijskih psov) je v Jugoslaviji v prvih začetkih. V svrho propagande na mednarodni razstavi prirejena produkcija ni mogla doseči svojega smotra. Predvajalci so imeli pač najboljšo voljo, manjkajo jim pa izkušnje. Nimajo sploh niti pojma, kako komplicirano in temeljito predelano je pri nas to vprašanje, morajo se predvsem informirati o današnjem stanju tega gibanja, o dresuri, vodstvu in uporabi. Treba jim je izvrstnega voditelja, ki pozna najnovejše pridobitve, sicer ne bodo imeli uspeha. Na dosedanji način skoraj gotovo ne bodo dosegli omembe vrednih uspehov. Nabaviti si morajo predvsem predpise tostvarnih preizkušenj; iz njih bodo videli, kaj se zahteva danes od dobro vodenega psa glede varstva, spremstva ozir. sledítve.

Take preizkušnje se morajo usmeriti tudi tukaj po gotovem sistemu, kot so si n. pr. jugoslovanski lovci povsem prisvojili nemški in avstrijski sistem. Ker pa so na razpolago navdušeni vodiltelji, je tudi v tem oziru uspeh le vprašanje časa.

Naj se mi ne šteje v zlo, če ne morem podati boljšega mnenja, prav tako naj se mi ne zameri ocena, ki jo je marsikdo občutil kot prestrogo. Izkazali bi svojim sosedom slabo uslugo, če bi — kot se morda dogaja drugje — našli vse lepo in dobro in bi samo hvalili. To bi bilo sicer za nas prijetnejše, razstavljalcem bi se na ta, po našem mnenju, nepošten način prikupili, napredovanju dobre stvari bi pa škodovali. Smatrali smo za svojo dolžnost, da razstavljalcem pošteno povemo, kaj imajo v svojih živalih: Kjer smo mogli hvaliti, smo to radi storili, nismo pa tudi zamolčali napak. Le taka ocena koristi, hvalisanje bi bilo po našem mnenju nedopustno in bi ne privedlo do zboljšanja. Prva naša naloga je bila, da povemo, kaj je slabo, da se lahko v bodoče zboljša. Razstavljalec je upravičen izvedeti resnico, ne smemo ga varati z lepimi besedami. S teh vidikov naj se presojajo naše ocene.

Zunanja slika razstave je bila zelo lepa. Živali so bile prav dobro spremljene, predvajanje se je vršilo v redu, vsled česar smo mogli svojo obsežno nalogo izvršiti vendarle pravočasno.

Neprijetno je vplivalo dejstvo, da predvajalci niso imeli številk. Na drugih razstavah mora biti vsak predvajalec opremljen s številko, ki jo ima njegov pes v katalogu, da more sodnik napraviti svoja vpisovanja, ne da bi spraševal razstavljalca.

Kadar bo od vsake pasme na razpolago več dobrih živali, bi priporočal prirejanje smotr najlepših zastopnikov posameznih pasem v velikem krogu pred široko publiko. S tem se najbolj vzbudi zanimanje občinstva. Psi pa se pokažejo mnogo boljše, kakor priklenjeni na prostoru, kjer se med manj vrednimi ne morejo opaziti boljši, ker ti ne morejo pokazati svojih dobrih strani.

Težava je s častnimi darili. Kot smernica naj služi pravilo: malo častnih daril in samo takih, ki to ime v resnici zaslužijo. Jaz sam zastopam že od nekdaj še drugo mnenje: vsakemu psu z najboljšo oblikovno oceno (odlično ali prav dobro) naj se da kot spomin plaketa, razen tega pa naj bo za zmagovalce ali posebno dragocene skupine še posebno odlikovanje, po možnosti ne v takih predmetih, ki se lahko kupijo v vsaki trgovini. Če pa se hočejo brezpogojno deliti stvarna darila, naj se pobira pri podpornikih denar in nakupijo z njim res lepe stvari, ki jih vsakdo rad vzame. Na ta način pridobi razstava mnogo na vrednosti.

Kdor dobi pri razstavi za posebno oceno samo kak ovratnik ali pa kako stvar iz bazarja, gotovo ne bo prireditve posebno cenil.

Rim ni bil sezidan v enem dnevu in zato sem prepričan, da bo stanje z napredujočim razvojem vedno boljše. Mi ne moremo drugega kot dajati nasvete na podlagi svoje precej dolge in bogate izkušnje.

Končno moram izpolniti še prijetno dolžnost. Zahvaljujem se vsem razstavljalcem, ker so sprejeli mojo oceno z res športsko ravnodušnostjo, četudi jih je očividno razočarala. Hvala vsem pomočnikom, ki so me podpirali vztrajno in marljivo, prav tako prirediteljem za ljubezniv sprejem in gostoljubje. Prireditev mi bo ostala v najlepšem spominu in moje najboljše želje spremljajo razvoj kinologije v Jugoslaviji. Naj mi bo prihranjeno, naštevati posamezna imena: zahvaljujem se vsem, da se izognem nevarnosti, da sem koga zgrešil; toliko jih je, ki so zaslužili, da se jim zahvalim.

Wien, 6. oktobra 1926.





Dr. Avgust Munda:

Pravno stanje ribarstva v kraljevini S.H.S.

V naši državi ribarstvo po zakonodaji še ni enotno urejeno. V ribarskem pogledu imamo pri nas več pravnih področij, ki vsako zase urejujejo ribarstvo za svoje teritorialno območje. V bivši Avstriji je okvirni državni ribarski zakon z dne 25. aprila 1885, štev. 85 d. z. prepustil ribarsko zakonodajo posameznim pokrajinam (deželam). Dežele so torej popolnoma samostojno urejevale ribarstvo po lastni (deželni) zakonodaji. Na ta način je imela vsaka pokrajina svoj lastni ribarski zakon. Izmed bivših avstrijskih pokrajin, ki pripadajo sedaj naši kraljevini, je imela le bivša Kranjska popoln ribarski zakon. V Sloveniji sami imamo torej v ribarskem pogledu štiri pravna področja (kranjsko, štajersko, koroško in prekmursko). Pravno področje zase tvorijo tudi bivša Srbija, Bosna - Hercegovina, Dalmacija, Vojvodina, Hrvatska - Slavonija in Črna gora.

V vsakem izmed teh pravnih področij je ribarstvo urejeno po različnih načelih. V Sloveniji velja na ozemlju bivše Kranjske revirni sistem, na ozemlju bivše Štajerske in Koroške pa sistem posameznih ribarskih pravic (ki še niso združene v upravne edinice). V Hrvatski velja sistem upravnih edinic, v Bosni - Hercegovini je ribja lov državni regal, istotako tudi deloma v Srbiji; v zemljah, ki smo jih prevzeli od Madžarske, pa velja načelo, da je ribarstvo pritiklina zemljiške posesti. Vse te različne sisteme in načela spraviti med seboj v soglasje, to bo naloga bodočega

edinstvenega ribarskega zakona za kraljevino S. H. S. Pravna raznoličnost pa ni največja zapreka, da se unificira jugoslovensko ribarsko pravo, večja zapreka za unifikacijo je geografska raznoličnost naših zemlja.

V Sloveniji in Bosni - Hercegovini imajo ribje vode gorski značaj; vode so primeroma majhne in mrzle, padec je velik, dno kamenito ali skalnato; v teh vodah prevladujejo salmonidi. Ta vrsta rib je osobito nežna, vsako onečiščenje voda jim škodi ali jih celo uniči. Ribarska zakonodaja mora te vode osobito ščititi; ščiti jih pa ne samo s policijskimi odredbami, nego predvsem s tem, da odrejuje, kdo naj izvršuje ribjo lov v takih vodah. V Sloveniji smo zaradi velikega števila ribarskih interesentov že prešli na intenzivni sistem izvrševanja ribolovi; v Bosni se izvršuje ribja lov deloma še ekstenzivno. Vendar gledajo že tudi v Bosni - Hercegovini na to, da se ne izda preveč ribolovnih dovoljenj (sistem državne ribolovi), tudi vlagajo leto za letom v bosanske in hercegovinske vode precejšnje število zaroda in mladic. Vse to kaže, da se tudi v Bosni - Hercegovini že vrši prehod od ekstenzivnega izvrševanja ribolovi k intenzivnemu, dasi je število tako zvanih obrtniških ribolovnic še precej visoko.

V Hrvatski - Slavoniji, Srbiji in Vojvodini prevladujejo dolnji toki rek, torej velike nižinske vode, ki imajo popolnoma drugo ribjo favno kakor vode v goratih pokrajinah. V istočnih pokrajinah naše kraljevine se izvršuje ribja lov še ekstenzivno, drugega načina lovi v teh vodah si niti misliti ne moremo. Sistem ribarskih edinic tu ni neobhodno potreben; ribja lov sliči v teh vodah pomorski ribolovi. Strupeni odtoki tvornic tu ne povzročajo take škode kakor v manjših gorskih vodah. Za te vode ni treba tako strogih policijskih predpisov kakor za postrvje potoke.

Vsa ta raznoličnost kaže, da se je treba, ko se ustvari edinstveni ribarski zakon, ozirati na potrebe posameznih pokrajin, sicer nam prinese novi zakon več škode kakor koristi.

V naslednjem hočem podati kratko sliko o tem, kako je ribarstvo v posameznih jugoslovenskih pokrajinah urejeno. Navesti hočem seveda le temeljne točke posameznih zakonov in naredb, v detajle se ne morem spuščati, ker bi to presegalo namen teh vrstic.

I. Slovenija s Prekmurjem.

Slovenija je sestavljena iz dela bivše Štajerske, Kranjske, Koroške ter iz Prekmurja. Kastavščina v ribarskem pogledu ne pride v poštev. Štajerska, Kranjska in Koroška so bile del bivše

Avstrije, Prekmurje pa del bivše Ogrske. V Sloveniji imamo torej v ribarskem oziru štiri pravna področja.[1]

Na ozemlju bivše Kranjske velja še bivši avstrijski državni ribarski zakon z dne 25. aprila 1885, štev. 58 d. z. — Ta zakon je precej kratek, obsega le 10 paragrafov. Ribarsko zakonodajo prepušča deželam (§ 9.), sam pa dobi veljavo v posameznih pokrajinah šele tedaj, ko dobe veljavo posamezni deželni ribarski zakoni. V Sloveniji je sklenila edinole bivša Kranjska popoln ribarski zakon; zaradi tega okvirni državni ribarski zakon v drugih slovenskih pokrajinah naše države še ni dobil veljave.

Splošna navodila, tičoča se ribarstva v bivši Avstriji, vsebujejo razpisi bivš. avstr. poljedelskega ministra z dne 19. februarja 1884, štev. 1893, z dne 16. maja 1893, štev. 5278 in z dne 19. junija 1902, štev. 10.505. Ti razpisi veljajo torej za Slovenijo (izvzemši Prekmurje) in za Dalmacijo. Prvoomenjena razpisa določata, da se mora pri regulaciji rek in pri obrtnih vodnih gradnjah voditi račun tudi o ribarstvu. Razpisa opozarjata na to, da se odrežejo pri regulaciji rek često od glavne struge postranski rokavi in mrtvice, ki nudijo ribam počivališča in zaklonišča ob povodnji, in odrejata, da je treba vedno skrbeti za to, da se omogoča ribam prehod iz glavne struge v rokave in mrtvice. Tretji razpis govori o onečiščenju ribjih voda in opozarja politična oblastva, naj ščitijo interese ribarstva, ko dovoljujejo obrtne naprave, ki spuščajo svoje odtoke v javne ali privatne vode; priporoča oblastvom, naj se večkrat prepričajo o tem, ali upoštevajo podjetja pogoje, pod katerimi se jim je dalo obrtno dovoljenje.

Kakor že omenjeno, ima izmed bivših avtrijskih pokrajin, ki pripadajo sedaj naši kraljevini, edinole bivša Kranjska popoln ribarski zakon. Kranjski ribarski zakon je izšel dne 18. avgusta 1888 s štev. 16 kranjskega dež. zakonika. Zakon je skozi in skozi napreden in ustreza še današnjim prilikam. Oblastva se resno trudijo, da zakon uveljavljajo.

Tipična določba kranjskega ribarskega zakona je razdelitev tekočih voda (ne pa jezer!) v ribarske okraje ali revirje (§ 9.). Revir je neprekinjena vodna proga, ki omogoča uspešno gojenje rib in racionelno upravo vode; k revirju spadajo vsi postranski rokavi, prirodni in umetni, ter mrtvice, četudi so le periodično v zvezi z glavno strugo (n. pr. ob povodnji). Pritoki spadajo k revirju le tedaj, če zaradi obsežnosti sami ne tvorijo enega ali več revirjev. Na vsak način pa spadajo h glavni vodi izlivne

[1] Primerjaj: Ing. A. Šivic: Ali je izenačenje lovskih predpisov potrebno? v »Šumarskem listu«, l. 1926.

proge pritokov do prve večje zapreke, ker nudijo izlivne proge ribam drstišča in zaklonišča ob hudi vodi in povodnji.

Revirji so ali samosvoji ali zakupni. Samosvoji revirji so vode ali vodne proge, na katerih je le ena ribarska pravica, bodisi da je ta v rokah ene same osebe ali nedeljeno v rokah več oseb. Samosvoji revirji se ne ustanavljajo uradoma, nego le na prošnjo ribarskega upravičenca (§ 11.) Posestnik samosvojega revirja mora upoštevati predpise ribarskega zakona in druge oblastvene ribarske predpise ter mora vodo racionelno upravljati, sicer mu sme oblastvo odvzeti razpolaganje z revirjem za dobo 10 let (§ 13.).

Zakupni revirji (§ 14.) so vode ali vodne proge, na katerih je več ribarskih pravic. Te revirje oddaja sresko poglavarstvo v zakup; zakupna doba traja 10 let. Zakupnik sme dati revir v podzakup le v celem obsegu in za vso zakupno dobo ali za ostanek zakupne dobe. Ako krši zakupnik ribarski zakon ali ribarske predpise, mu sme oblastvo odvzeti revir (§ 16.) in ga na zakupnikove stroške vnovič oddati na javni dražbi v zakup. V tem primeru jamči zakupnik za primanjkljaj zakupnine, ako bi se pri ponovni dražbi izkupila manjša vsota. Zakupniki morajo pri oblastvu založiti kavcijo v iznosu dveletne zakupnine; ta kavcija jamči za to, da bo zakupnik upošteval dražbene pogoje in da bo redno plačeval revirno takso (§ 17.).

Zakupnina, ki se izkupi na dražbi, se razdeli med posamezne ribarske upravičence revirja po obsežnosti njihovih pravic (§ 20).

Posestniki in zakupniki revirjev plačujejo Ribarskemu odboru letno revirno takso, ki znaša pri zakupnih revirjih 15% letne zakupnine. Za samosvoje revirje določa takso politično oblastvo (sresko poglavarstvo) s 15 odstotki onega zneska, ki bi se predvidoma izkupil kot zakupnina, ako bi se smatral revir kot zakupni. Ako pa je samosvoj revir dejansko v zakupu, znaša taksa 15% zakupnine kakor pri zakupnih revirjih. Revirno takso je plačati najkesneje meseca decembra za tekoče leto. Ako ribarski upravičenec ne plača takse, se izplača le-ta iz kavcije ali se izterja s politično izvršbo (§ 23.).

Skupne posle vseh ribarskih revirjev opravlja Ribarski odbor (§ 24.). Tak odbor se more ustanoviti za eno ali več porečij. Revirni odbor volijo posestniki samosvojih in zakupnih revirjev s pismenim glasovanjem za dobo 10 let z relativno večino glasov (§ 25.). Vsak revir ima svoj glas. Odborniki vrše svojo službo brezplačno, imajo pa pravico do povračila dejanskih izdatkov, združenih z odborniškim poslovanjem.

Posli Revirnega odbora so sledeči: 1. voditi mora ribarski kataster, 2. sprejemati in izterjati revirne takse, 3. izdajati ribarske knjižice, 4. skrbeti, da se uničujejo ribarstvu škodljive živali, 5. gojiti ribe, 6. pregledovati vode itd. (§ 27.).

Politična uprava (veliki župan) sme izročiti posle Ribarskega odbora za dobo 10 let društvu, ki se bavi s pospeševanjem ribarstva (§ 30.), ako se posestniki in zakupniki revirjev za to izjavijo z absolutno večino. Zadnja volitev Ribarskega odbora bi se bila morala vršiti leta 1921.; posestniki in zakupniki revirjev so se takrat s pismenim glasovanjem, ki ga je odredila vlada (§ 30.), z ogromno večino (95%) izrekli za to, naj se izroče posli Ribarskega odbora Slovenskemu ribarskemu društvu v Ljubljani. Zaradi tega je takratna pokrajinska uprava za Slovenijo izročila posle Ribarskega odbora označenemu društvu.

Način, kako naj se ribje vode na ozemlju bivše Kranjske porazdele v revirje, je odrejen v naredbi dež. predsednika bivše Kranjske z dne 9. junija 1890, štev. 18 dež. zakonika. Dejanska razdelitev voda v revirje se je izvršila v letih 1894. in 1895. Od tega časa so razdeljene vse tekoče vode na ozemlju bivše Kranjske v ribarske okraje ali revirje. Vseh ribarskih okrajev na ozemlju bivše Kranjske je 124; od teh je 80 samosvojih in 44 zakupnih. Skoraj polovica samosvojih okrajev je v zakupu, tako da znaša število okrajev, ki so dejansko v zakupu 83, število onih, v katerih gospodari lastnik, pa 41.

Obmejne vode bivše Kraniske niso razdeljene v revirje. To velja predvsem za Savo od Trbovelj navzdol, za Sotlo in Kolpo. Glede teh voda bo treba čimprej nekaj ukreniti, da se očuva ribarstvo. Najbolje bi bilo, da bi se izvršila v sporazumu med prizadetimi velikimi župani začasna razdelitev teh voda v ribarske okraje.

Kakor že omenjeno, veljajo določila za razdelitev voda v revirje le za tekoče vode. V stoječih vodah si sme ribarski upravičenec sam določiti in urediti način uprave (§ 36.); upoštevati pa mora pri tem splošna ribarsko-policijska določila. Politična uprava (veliki župan) sme izdati za posamezne stoječe vode ribolovni red, ako je to iz narodnogospodarskih ali ribarskih ozirov potrebno (§ 37.).

To so najvažnejše določbe kranjskega ribarskega zakona o ribarski pravici in o izvrševanju ribolovi v revirjih. V ostalem vsebuje ta zakon še določila ribarsko-policijske narave.

Podrobne ribarsko policijske odredbe za bivšo Kranjsko je izdalo bivše predsedništvo deželne vlade z dne 9. junija 1890, štev. 17 dež. zakonika. Ta odredba označuje živali, ki so ribam

škodljive in ki jih sme ribarski upravičenec uničevati, odreja varstveno dobo, zabrano lovi, prepoveduje gotove vrste ribiške sprave, določa najmanjšo mero rib ter izdaja določbe o ribarskih kartah in knjižicah. Določbe o varstveni dobi in najmanjši meri rib je spremenila naredba bivše pokrajinske uprave za Slovenijo z dne 19. julija 1922, štev. 259/82 Ur. lista iz l. 1922. Ta naredba je podaljšala varstveno dobo za postrvja plemena, ki se drste pozimi, do 15. marca, za sulca pa do 31. maja; najmanjšo mero za sulca pa je zvišala na 70 cm. Ta naredba velja za ozemlje vse Slovenije.

Bivša Štajerska in Koroška spadata k deželam, ki še nimajo popolnega ribarskega zakona, nego le zakone, ki obsegajo zgolj ribarsko-policijske predpise. V zakonih teh dežela torej ni določb, ki bi urejevale pravico ribolovi, kako se ta pravica prenaša na drugo osebo, kako se vode razdele v ribarske edinice (revirje) itd. Vode v teh delih Slovenije torej še niso razdeljene v revirje kakor v bivši Kranjski; ribarstvo je še v rokah posameznih ribarskih upravičencev, osobito graščin, cerkva, mest in trgov. Često se dogaja, da je na isti vodni progi več ribarskih pravic. Posamezne ribarske pravice obsegajo često prav kratko vodno progo, n. pr. en kilometer postrvjega potoka; to velja osobito o tržkih ribarskih pravicah. Take kratke vodne proge onemogočajo uspešno gojenje rib in racionelno upravo vode. Ker ni posebnega zakonskega določila, se morejo vode oddajati v zakup tudi na krajšo dobo kakor na 10 let. Vse to otežkoča pravilno upravo vode in pospešuje prekomerno izkoriščanje ribolovi. Iz vseh teh razlogov zaostaja ribarstvo bivše Štajerske in Koroške daleč za ribarstvom bivše Kranjske.

Kakor sem že omenil, ne velja na ozemlju bivše Štajerske[2] in Koroške splošni avstrijski ribarski zakon z dne 25. aprila 1885, štev. 58. d. z.; v primeru spora, komu pripada ribarska pravica, odločuje torej redno sodišče, ne pa upravno oblastvo. Upravno oblastvo odločuje le o tem, komu naj se izda ribolovnica, t. j. legitimacija, da sme ribariti. V ta namen mora oblastvo zgolj preiskati, ali izvaja prosilec ribjo lov nesporno. V tem primeru mu izda ribolovnico; v obratnem primeru upravno oblastvo ne sme izdati ribolovnice, nego mora napotiti stranke, med katerimi je ribarska pravica sporna, na redno sodišče.

V bivši Štajerski velja deželni ribarski zakon z dne 2. septembra 1882, štev. 11 dež. zakonika iz leta 1883. Ta zakon vsebuje

[2] Primerjaj: Dr. A. Farčnik, Ribarske pravice na ozemlju bivše Štajerske v »Lovcu«, l. 1925.

splošna določila o varstveni dobi in najmanjši meri rib, ribolovne prepovedi, določila o ribarskih kartah, o zatiranju živali, ki so škodljive ribarstvu, in o zastraženju vodá. Natančnejša določila o varstveni dobi, o najmanjši meri rib in o ribarskih kartah je izdalo bivše štajersko namestništvo z naredbo z dne 9. junija 1883, štev. 12 dež. zakonika. Ta naredba določa, da je k vodopravnim razpravam povabiti tudi ribarske upravičence.

Za ozemlje bivše Koroške velja deželni ribarski zakon z dne 2. marca 1882, štev. 17 dež. zakonika, ki vsebuje slične določbe kakor štajerski ribarski zakon. Splošna določila zakona izpopolnjuje naredba koroške deželne vlade z dne 22. novembra 1882, štev. 18 dež. zakonika in z dne 3. februarja 1883, štev. 6 dež. zakonika.

V Prekmurju velja ribarski zakon z dne 14. junija 1883, razglašen v zbirki madžarskih zakonov z dne 6. junija 1888. Prvo poglavje zakona govori o ribarski pravici. Značilen je prvi paragraf, ki pravi, da je ribarska pravica pritiklina zemljiške lastnine in da pripada lastniku rečne struge. Kdor je v času, ko je dobil ta zakon veljavo, imel ribarsko pravico v vodah, kojih struga ni bila njegova lastnina, je obdržal pravico tudi proti odredbi § 1., toda le v tem primeru, če je svojo pravico prijavil in dokazal najkesneje tekom enega leta, odkar je zakon dobil veljavo. Za dokaz pravice je tudi zadostovalo 20 letno nemoteno izvrševanje ribolovi. Tretje poglavje zakona vsebuje ribarsko-policijske predpise o varstveni dobi, o najmanjši meri rib in o raznih ribarskih prepovedih. Četrto poglavje govori o ribarskih družbah, peto in šesto o ribarskih oblastvih, o njihovem poslovanju ter o kazenskih določbah.

Zakon izpopolnjuje izvršilna naredba bivšega ogrskega ministrstva za poljedelstvo, industrijo in trgovino z dne 7. febr. 1889, štev. 5000.

★

Iz navedenega je posneti, da ribarstvo v Sloveniji ni enotno urejeno. Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani se trudi že od prevrata sem, da se razširi kranjski ribarski zakon, ki je vseskozi napreden, na ozemlje vse Slovenije. Društvo se obrača leto za letom na vlado s prošnjo, da uvrsti člen o razširjenju tega zakona v finančni zakon. Pred dvema letoma je stvar dozorela že toliko, da je ministrstvo poljoprivrede in vodá vstavilo člen o izenačenju ribarskih zakonov v Sloveniji v finančni zakon in naročilo takratni pokrajinski upravi v Sloveniji, naj pripravi vse, da se ta člen izvrši. Profesor Ivan Franke je že izdelal obširen elaborat o raz-

delitvi štajerskih in koroških vodá v ribarske okraje. Ko pa je izšel finančni zakon, v njem ni bilo dotičnega člena. Na vprašanje Slov. rib. društva je ministrstvo stvar pojasnilo tako, da je skupščinski odbor dotični člen eliminiral. Slov. rib. društvo se je letos vnovič obrnilo na ministrstvo poljedelstva, da uzakoni razširjenje kranjskega ribarskega zakona v finančnem zakonu za leto 1927/28.

Edini uspeh, ki ga je imelo Slovensko ribarsko društvo glede izenačenja ribarskih predpisov v Sloveniji je ta, da je bivša pokrajinska uprava za Slovenijo izenačila z naredbo z dne 19. julija 1922, štev. 259 Uradnega lista iz l. 1922. in z naredbo z dne 12. oktobra 1922, štev. 336 Ur. lista iz l. 1923. za vso Slovenijo predpise o varstveni dobi in o najmanjši meri rib. Ta naredba je pomembna osobito radi tega, ker določa za sulca (salmo hucho L.) najmanjšo mero 70 cm. Ta zaščita je pripomogla, da se je ta plemenita riba v Sloveniji zadnja leta zelo pomnožila. Za postrvi je določila naredba enotno mero 25 cm, za lipane pa enotno mero 30 cm. V vodah, kjer običajno ne zrastejo postrvi mnogo večje kakor 20 cm, lipani pa ne mnogo večji kakor 25 cm, sme pokrajinska vlada na prošnjo ribarskega upravičenca po zaslišanju okrajnega ribarskega odbora ali strokovnega ribarskega društva znižati predpisano mero za postrvi do 20 cm, za lipane pa do 25 cm. Z naredbo velikega župana v Mariboru z dne 21. avg. 1924, štev. 260/82 Ur. lista in z naredbo z dne 31. avgusta 1925, štev. 283 Ur. lista se je zvišala najmanjša mera za postrvi in lipana v nekaterih štajerskih potokih, in sicer za postrvi na 22, za lipane pa na 25 cm.

(Nadaljevanje bo sledilo.)





Iz lovskega nahrbtnika.

Vabilo na XVI. REDNI OBČI ZBOR

Slov. lovskega društva v Ljubljani, ki se bo vršil dne **2. februarja 1927** ob pol 10 dopoldne v steklenem salonu restavracije na Glavnem kolodvoru v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo o društvenem delovanju.
2. Poročilo računskih preglednikov.
3. Podelitev odrešnice odboru.
4. Sestava proračuna za leto 1927.
5. Reorganizacija društva.
6. Volitve 8 odbornikov, 2 računskih preglednikov in 2 namestnikov.
7. Določitev pristopnine, članarine, ustanovnine in drugih prispevkov.
8. Samostojni predlogi, ki jih je poslati do vštetega 24. januarja 1927 predsedstvu S. L. D. v Ljubljani, Tavčarjeva ulica št. 12.
9. Interpelacije.
10. Slučajnosti.

Ako bi ne bil sklicani obči zbor sklepčen, se vrši pol ure pozneje prav tam drugi obči zbor, ki je sklepčen ne glede na število udeležencev. Pooblastila so v zmislu § 21., VI. odstavka društvenih pravil dopustna, vendar sme zastopati vsak član na občem zboru samo še pet drugih članov.

Dr. Ivan Lovrenčič,
predsednik S. L. D.

Lovske karte za leto 1927.

Predpisi za izgotavljanje lovskih kart ostanejo isti, kot so bili za leto 1926., in sicer:

Nove lovske karte veljajo za čas od 1. januarja do 31. decembra 1927.

Za vse vrste lovskih kart (izvzemši člane vladarskega doma) se plačuje enotna pristojbina **15 Din** za Oblastni lovski zaklad.

Vsaka lovska karta se izgotavlja le za eno osebo in velja le za določeno osebo ter se ne da prenesti na drugo osebo. Izgotavljali bodo lovske karte sreski poglavarji, odnos. pristojni mestni magistrat, in sicer sledeči **dve vrsti:**

I. Državna lovska karta (svetlovišnjeve barve).

1. Za lastnike in zakupnike lova in za njih goste.

Vsi plačajo razen pristojbine 15 Din za Oblastni lovski zaklad po tar. post. 101. a) taks. zakona te-le takse v kolkih:

Ako lovijo brez psa . . kolek 30 Din
„ „ z 1 psom . „ 40 „
„ „ z 2 psema . „ 50 „
„ „ s 3 ali več psi „ 60 „

(Opozarja se na deželne zakone, ki določajo, komu se sme izgotavljati lovska karta.)

2. a) Za diplomatske in konzularne uradnike (če niso naši

državljani) po vzamejnosti, razen častnih konzulov.

b) Za državne šumarske nameščence (zaprisež. čuvaje glej pod II.)

Za lovske karte, izdane tem osebam (2 a in b) se plačuje le pristojbina 15 Din za Oblastni lovski zaklad, kolkovne takse pa so v smislu pripombe 6., točke c) tar. post. 101. a) taks. zakona popolnoma oproščene.

3. Lovska karta za slušatelje vseh gozdarskih šol (visokih, srednjih in nižjih).

Za njo se plača pristojbina 15 Din za Oblastni lovski zaklad; kolkovne takse je v smislu prip. 7. k tar. post. 101. a) taks. zakona za ¾ oproščena.

To vrsto lovskih kart izgotavljajo sreski poglavarji, oziroma mestni magistrati slušateljem (dijakom) vseh šumarskih šol, ako se primerno izkažejo.

Glede mladoletnih veljajo obstoječi predpisi deželnih zakonov.

II. Lovska karta za zaprisežene lovske čuvaje (bledordeče barve).

Pristojbina za Oblastni lovski zaklad znaša 15 Din.

Kolkovne takse je v smislu prip. 6., točke c) k tar. post. 101. a) taks. zakona popolnoma oproščena.

Izgotavlja se v smislu zakona z dne 28. februarja 1922 (Ur. l. št. 419 ex 1922) na zahtevo lastnika ali zakupnika lova.

Ta karta velja samo za tista lovišča, za katera je izdana.

Pismene ali protokolarne prošnje lastnikov ali zakupnikov lovišč morajo biti po tar. post. 1. kolkovane. Ako se prošnje stavijo ustmeno in se ne jemljejo na zapisnik, ni treba plačati kolka.

Dnevne lovske karte se ne bodo izgotavljale, tudi tedaj ne, če bi kak gost ali inozemec hotel loviti samo en dan. Istotako ni izdajati takse prostih lovskih kart pastirjem in poljskim čuvajem.

Kdor hodi na lov brez lovske karte, je kazniv po predpisih lovskih zakonov. Poleg tega pa prihaja v poštev zakon o taksah, ki določa kot kazen petkratni znesek neplačane takse. (Tar. post. 101. a), prip. 4. taks. zakona.

Ing. A. Š.

Članarina S. L. D. za leto 1927

znaša Din 50.—. Zapriseženi lovski čuvaji in zapriseženi gozdni čuvaji plačajo samo Din 25.—. Izven Kraljevine S. H. S. znaša članarina Din 100.—.

Kdor postane član šele po 31. decembru 1926, plača poleg članarine še Din 25.—, zapriseženi lovci pa Din 12.50 vpisnine.

»Lovec« bo izhajal enkrat na mesec. Člani bodo dobivali list brezplačno. — Za nečlane velja list na leto v Jugoslaviji Din 60—, v inozemstvu pa Din 120·—.

Da more društvo določiti naklado letniku 1927, je potrebno, da vsak član takoj poravna članarino za leto 1927. V to svrho je bila priložena poštna položnica lanski decembrski številki «Lovca»

Članske izkaznice prejmejo oni priglašenci, ki so poravnali članarino ter jih je glavni odbor sprejel za člane.

Slov. lovsko društvo.

Odlomki iz zapisnika VII. odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki je bila dne 26. avgusta 1926 ob 20 v restavraciji pri »Slonu« v Ljubljani.

Navzočih je 15 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatuje sklepčnost, ter se v toplih besedah spominja pokojnega ustanovnega člana Jakoba Zalaznika. Navzoči vstanejo v znak sožalja; tajniku pa naroči g. predsednik, da napiše žalno izjavo S. L. D. rodbini pokojnikovi.

Tajnik prebere zapisnik VI. odborove seje, ki se sprejme brez pristavka.

Radi znanja se prebero sledeči dopisi:

Dopis S. U. S. L. U., s katerim se sporoča, da je Minister Vojske in mornarice izdal rešenje, da se dovoli le onim lovcem uvoz pušk in municije, ki jih priporoče pokrajinska lovska društva potom

S. U. S. L. U., ter jim izda uvozno dovoljenje pristojni veliki župan.

Nato se je prečitalo več rešenj sreskega poglavarja v Ljubljani, tičočih se posameznih zakupnih lovišč.

Veliki župan ljublj. oblasti priporoča ustanovitev strelskih družin po vseh krajih Slovenije. Sklene se, naprositi Strelsko družino v Beogradu, da nam odstopi svoja pravila, nakar se prične z organizacijo.

Končno se je vršil posvet o reorganizaciji Slov. lovskega društva ter so se pretresali razni predlogi društvenikov iz Ljubljane in iz ostalih krajev Slovenije. Storili so se nekateri sklepi, ki naj služijo ureditvi reorganizacije društva na prihodnjem občem zboru.

Zaključek seje ob 23. uri.

Odlomki iz zapisnika VIII. odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki se je vršila dne 19. oktobra 1926 ob 20 v restavraciji pri »Slonu« v Ljubljani.

Navzočih je 15 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatuje sklepčnost ter pozove tajnika, da prebere zapisnik VII. odborove seje, ki se sprejme brez pristavka.

Blagajnik poda nato pregled dohodkov in izdatkov pri letošnji strelski tekmi, nakar se ugotovi čisti preostanek. Obračun se odkaže finančnemu odseku v revizijo.

Predsednik poroča nato, da je v svrho ustanovitve strelskih družin v Sloveniji sklical v časopisih ustanovni obči zbor, vendar pa je bilo pred tem ustanovnim občim zborom razglašeno v listih, da so se strelske družine že ustanovile, zato je preložil nameravani ustanovni obči zbor na nedoločen čas.

Obravnavajo se došli dopisi:

Puškarna v Kranju je povabila S. L. D. v Ljubljani, naj bi določila svoje zastopnike k preizkušnji municije, ki jo puškarna izdeluje. Sklene se odgovoriti, naj skuša puškarna sestaviti komisijo, obstoječo iz oblastnih zastopnikov, nakar imenuje S. L. D. svoje zastopnike v to komisijo; puškarna naj se tudi naprosi, da naznani čas preizkušnje.

Nato sledi obravnavanje o nekaterih zaupnih stvareh, tičočih se nekaterih članov S. L. D. in več denarnih zadev.

Prošnja za denarno podporo Lovske zadruge v svrho nabave žive divjačine se odstopi velikemu županu ljubljanske oblasti s prošnjo, naj dovoli iz pokrajinskega lovskega fonda izdatno enkratno denarno podporo.

V vednost naj služi obvestilo velikega župana ljubljanske oblasti, da se bo odslej vstavila v dražbene pogoje občinskih lovišč zahteva, da morajo biti zakupniki, podzakupniki in sozakupniki člani Slov. lov. društva v Ljubljani.

Dopis Kinološke sekcije lov. udruženja v Zagrebu, v katerem se prosi, da se sprejme sekcija kot članica v Kinološki savez. V smislu pravil Kinološkega saveza je podal izjavo podpredsednik Hafner. Odbor pritrdi njegovi rešitvi.

Sreski poglavar v Kranju sporoča, da pride občinsko lovišče Cerklje pri Kranju dne 6. decembra 1926 na javno dražbo.

Predsednik dr. Lovrenčič poroča o seji S. U. S. L. U., ki je bila dne 3. okt. l. 1926. v Splitu.

Društveni blagajnik Zupan poroča, da je sedaj Lovska knjižnica urejena.

Onemoglemu lovskemu čuvaju Blažu Klunu iz Podgore se dovoli iz fonda Zelenega križa enkratna podpora v znesku Din 1000·—.

Odbor sklene, da se lovske strelske tekme vrše vsako leto še naprej ne glede na to, ali bodo imele take tekme tudi strelske družine.

Končno se vrši posvetovanje radi reorganizacije Slov. lovskega društva in glede Zelenega križa.

Zaključek seje ob 23. uri 45 minut.

Odlomki iz zapisnika IX. odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki je bila dne 29. novembra 1926 ob 20 v restavraciji »Činkole« v Ljubljani.

Navzočih je 16 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič pozdravi navzoče, konstatuje sklepčnost ter otvori sejo.

Tajnik prebere zapisnik VIII. odborove seje, ki se sprejme brez pristavka.

Društveni blagajnik poroča, da šteje S. L. D. do danes 2317 članov.

Rešijo se dopisi, tičoči se raznovrstnih lovskih zadev.

Dopis Lovske Zadruge v Ljubljani, ki prosi, da S. L. D. skuša pri merodajnih faktorjih doseči tudi za leto 1927. nabavo žive divjačine, se odstopi g. predsedniku v rešitev.

Na dopis barona Friderika Borna pri Sv. Ani nad Tržičem, ki je podaril Slov. lovskemu društvu nagačenega kozoroga kot znak zahvale za dosego zaščite kozorogov po Odseku za varstvo prirode, organizovanem v okrilju Muzej. društva, se sklene: 1. izreči pismeno zahvalo za dar, 2. nasloviti na Narodni muzej v Ljubljani dopis, da S. L. D. daruje podarjenega kozoroga muzeju s 15 letno pravico lastnine in razpolaganja.

Glede reorganizacije društva se sprejmejo po daljši debati sledeči sklepi:

Glavni podružnici S. L. D. v Mariboru se da naslov: Slovensko lovsko društvo — sekcija Maribor. Vse agende, ki jih je vršilo doslej S. L. D. za obe oblasti, prevzame za Mariborsko oblast S. L. D. — sekcija Maribor.

Podružnice S. L. D. imajo pravico pošiljati svoje delegate k odborovim sejam v Ljubljano in tudi v Maribor.

Rekurzi proti sklepom glede odklonitve gredo v II. instanci na sekcijo, v III. instanci pa na Lovsko zbornico.

Snovanje podružnic je pridržano centrali.

Članarino določi centrala na občem zboru, ki se pobira potom poštnih položnic centrale ali pa se plačuje direktno pri sekciji.

Izkaznice so enotne in nosijo napis: Slovensko lovsko društvo.

Za glasilo »Lovec« se vodi poseben konto ter se sestavlja poseben proračun.

Od celotne članarine gre za »Lovec« 85 odst., 15 odst. pa pripade na ostale izdatke. Od teh 15 odstot. je določena ena tretjina za upravne stroške, ostalih 10 odst. pa pripade sekciji in podružnicam.

Odbor sklene, da ostane članarina za leto 1927. ista, kot je bila v letu 1926. Po 31. decembru 1926 na novo sprejeti člani plačajo še Din 25·— vpisnine, lovski čuvaji pa Din 12·50. Sklene se, objaviti ta sklep v »Lovcu« ter pristaviti, da dobi novo izkaznico tisti novi član, ki je bil v plenarni odborovi seji sprejet in je plačal članarino odnosno vpisnino.

Občí zbor se bo vršil dne 2. februarja 1927 ob pol 10 v steklenem salonu restavracije na Glavnem kolodvoru.

Odbor sklene, da se vrši 1. februarja 1927 običajni Lovski ples v prid fondu Zelenega križa.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik sejo ob 24. uri.

Zapisnikar.

Nagrada. Gozdnemu in lovskemu čuvaju Ivanu Schafferju iz Srednje vasi (občina Draga, srez Kočevje) je bila priznana za dne 30. novembra l. l. ubito volkuljo, težko 28 kg, nagrada v znesku 500 Din.

Nagrade za zatiranje vran. Iz fonda, ki je bil na razpolago za pokončavanje vran, je veliki župan za uspehe akcije v zimi 1925/26 nakazal nagrade, ki so jih prejeli: Juvančič Jernej, Strmca (Vače), 50 Din; Kogovšek Anton, Šmartno (Črni potok), 50 Din; Koščak Anton, Plešivica, 50 Din; okr. gozdar v Litiji 50 Din; Hackl Karl 200 Din; Lichtenberg Karl, Podpeč, 200 Din; Hribar Ivan, Gor. Zadobrova, 200 Din; Malasek Fran, Novo mesto, 100 Din; Belowsky Klement, Novo mesto, 100 Din, skupaj 1000 Din.

Akcija zatiranja vran s fosforjevo pasto se ne bo nadaljevala, ker ni več mnogo zanimanja; tudi ni več denarnih sredstev v to svrho na razpolago.

Sejem za prodajanje kož divjačine. Uprava Ljubljanskega velesejma deluje vzajemno z Lovsko zadrugo S. L. D. v Ljubljani že četrto leto za izboljšanje organizacije prodaje kož divjih živali v naši državi, zlasti v Sloveniji. Divja koža je narodno bogastvo, ki se do danes še ne upošteva dovolj. Pri prodaji naših kož posnemajo smetano po večini inozemski prekupčevalci, ki ne

plačujejo polnih cen in oškodujejo s tem posameznika.

Lansko leto smo pričeli uvajati organizirano prodajo kož divjih živali dražbenim potom. Skromni so bili početki, no upamo, da se ta važna panoga našega gospodarstva ugodno razvije. Zato pa je potreben skupen nastop vseh prodajalcev kož, da se moremo izkazati napram inozemskemu kupcu s čim večjo kvantiteto in se mu s tem izplača pot.

V letu 1927. bo **dne 24. januarja,** torej na prvi ponedeljek po sv. Neži tradicionelni detajlni sejem, na katerem se bo v detajlu prodajalo in kupovalo. Ta dan je zadnji termin za sprejemanje kož v svrho organizirane prodaje. Dne 25. jan. se bo sortiralo kože. 26. jan. se vrši od 8—10 ogled posameznih partij kož. Ob 10 pa se prične avkcija kož v sortiranih partijah in traja do 12. Dražba se bo ob 15 nadaljevala in ob 17 zaključila. Dne 27. jan. bo obračun s kupci. V interesu vsakogar je, da vpošlje kože čimprej, da se morejo pravočasno in pravilno sortirati ter s tem najbolje ščititi njegove koristi.

V slučaju, da potrebuje kdo še kakih pojasnil, smo mu vedno rade volje na razpolago. »Divja koža«, Ljubljana.

Določbe za dopošiljanje kož divjih živali. Vse kože se pošiljajo fco velesejem. Kot naslov velja Ljubljanski velesejem, oddelek »Divja koža«. Kože je poslati suhe. Za nepravilno prirejene kože ne prevzamemo nikake odgovornosti.

Vse pošiljke gredo na račun in nevarnost odpošiljatelja in se priporoča, da se transportno zavarujejo. Istočasno se mora vposlati »Divji koži« s posebnim pismom tudi natančen seznam kož, ki jih vsebujejo doposlani koliji. Vsebina pošiljke se ob prihodu komisionelno pregleda, če odgovarja vposlani specifikaciji.

Embalaža. Embalaža, v kolikor je še uporabljiva, se shranjuje dva meseca. Vrnitev vposlane robe se izvrši le na posebno željo in račun lastnika. Po preteku dveh mesecev je zahteva vrnitve ovojnine nemogoča.

Sortiment. Vposlano blago sortirajo izvedenci »Divje kože« z največjo natančnostjo. Sortiment je za vpošiljatelja obvezen. Vsaka poslana koža večje vrednosti (lisice, kune, medvedi, volkovi, divje mačke, dehorji itd.) mora biti opremljena z močnim listkom iz kartona, na katerem mora biti zapisano točno ime in naslov odpošiljatelja. Kože manjše vrednosti naj se pošljejo v skupni partiji, partijo opremi z naslovnim listkom, na katerem naj bo tudi navedeno število istovrstnih kož. Naš strokovnjak razdeli kože v loze po več komadov skupaj. Kože se dele v Ia, 2/3, 3/4, 1/2, 1/3 in 1/4 (škart) in so temu primerne tudi cene. N. pr.: 3/4 koža je vredna 3/4 od vsote, katera se dobi za Ia kožo, 1/2 koža polovično vsoto itd. Če dopošlje prodajalec večjo partijo kož, jo na izrečno željo prodamo tudi kot tako en bloc brez predhodnega sortimenta, vendar mora v tem primeru označiti najnižjo ceno.

Predujmi. »Divja koža« ni zavezana dajati predujme, vendar pa to stori, v kolikor ji je mogoče. Ob prejemu vposlanega blaga se to približno oceni in da največ 60% predujma, za katerega se zaračunajo običajne bančne obresti in stroški. Nikakor pa ne moremo dajati predujmov na kože, katerih cena se nam limitira. Za slučaj, da skontirana partija kož ni prodana, ima prodajalec pravico v teku 1 meseca po povračilu predujma obresti in stroškov in provizije zahtevati svoje blago nazaj. Če pa to v teku 1 meseca ne izvede, imamo pravico dotično partijo prodati tudi direktnim potom najbližjemu kupcu.

Cena. Prodajalec ima pravico, da za svoje blago, če ga pošlje v večji partiji, stavi najnižjo ceno. Nikakor pa ne more limitirati najnižje cene za slučaj, da mi podelimo njegove kože z drugimi v večji partije — loze. »Divja koža« je upravičena za slučaj prenizke ponudbe s strani kupca, potegniti pri

dražbi dotično partijo nazaj, da tako obvaruje prodajalca škode.

Prodaja. Prodaja se vrši določenega dne dražbenim potom na račun in nevarnost vpošiljatelja. Za slučaj, da se določenega dne ne more vršiti dražba, nima vpošiljatelj pravice staviti kakršnekoli odškodninske zahtevke. Vsa prodajna naročila smatra »Divja koža«, če ni izrečno drugače zahtevano, kot prodajo iz proste roke, oziroma prodajo pri prihodnji dražbi.

Provizija. V kritje vseh stroškov računa vpošiljatelju »Divja koža« 4% od izkupička za vposlane kože. Na posebno željo zavaruje »Divja koža« blago do dražbe tudi proti požaru in vlomski tatvini in vračuna originalne stroške zavarovalnice. Če kupi prodajalec kož svojo partijo sam nazaj, oziroma se limitirana partija kož ni prodala, se za stroške zaračunata 2% provizije. V vseh slučajih pa se vračuna predpisani 1% prometni davek. Ako disponira prodajalec z že vposlanimi kožami pred dražbo, torej proda brez posredovanja »Divje kože«, se mu za stroške zaračunata 2% po »Divji koži« določene vrednosti.

Obračun. Obračun o prodanih kožah se dopošiljatelju pošlje najhitreje, čim kupec prevzame in plača blago. Do tega momenta pa je prodajalec še vedno lastnik vposlanega blaga. Posebne želje glede prednakazila izkupička naj se sporoče pravočasno.

Podsodnost. Plača in toži se v Ljubljani. Predstoječe določbe »Divje kože« sprejme vsak dopošiljatelj kož divjih živali v trenutku, ko odpošlje svoje blago. »Divja koža«, Ljubljana.

Navodila za pripremo kož divjačine. Za dobro kakovost kože je posebno važno, da se divjačini, čim je poginila, nemudoma odere koža, kajti že po nekaj urah začenja proces gnitja. Temu je predvsem podvrženo lasišče in posledica je, da se dlaka več dobro ne drži usnja ter izpada. Kako se vrši odiranje kože, je več ali manj že splošno znano. Na zadnjih nogah se koža prereže in povleče živali preko glave. Posebno pa je treba paziti, da se repna kost do skrajnega konca izloči in enako tudi nožne kosti do krempljev. Pri sušenju je posebno važno, da se prepreči vsako delanje gub; zrak mora imeti povsod neoviran dostop. Koža se suši najprej z usnjem ven obrnjena, in to na zraku; izključeno je vsako hitro sušenje pri peči. Vsled premočne toplote bi se namreč stopila v koži vsebovana maščoba in zato bi usnje v poznejši predelavi razpadalo. Ozek pas usnja, ki ostane po izločitvi repne kosti, je najbolje, če se izpolni s kosom papirja, prav tako šape, ako jih nočemo napeti z lesenimi klini. Kadar je koža napol suha, jo obrnemo z dlako ven. Z obrnitvijo se pa ne sme predolgo čakati, sicer postane koža presuha in se le težko da še obrniti. Kože se suše ali na nalašč za to vrezanih deskah ali s pomočjo posebnih napenjačev za kože.

Upravno sodišče v Celju je na tožbo županstva občine P. zoper odločbo velikega župana ljubljanske oblasti **glede podaljšanja zakupne dobe obč. lova** po dne 28. aprila 1926 izvedeni ustni razpravi in sicer po zaslišanju poročila sodnika poročevalca in izvajanj zastopnika toženega oblastva in zastopnika soudeležene stranke lovske družbe v P. razsodilo takole:

Tožba se zavrne kot neosnovana in tožitelj obsodi na stroške postopanja pred upravnim sodiščem.

Razlogi: Na osnovi javne dražbe občinskega lova v P. je okrajno glavarstvo v L. odobrilo N. N. za zakupnika tega lova za dobo od 1. jul. 1921 do 30. jun. 1926 proti letni zakupnini. Z vlogo od... 1925 je lovska družba v P., zastopana po svojem načelniku, prosila za podaljšanje lovske zakupne dobe na nadaljnjih pet let, t. j. do 30. jun. 1931 pod pogojem, da se letna zakupnina poviša. Gerent občine P. je na osnovi enoglasnega sklepa gerentskega sosveta priporočal podaljšanje, na kar je sreski poglavar v L. v smislu § 1. kranjskega deželnega zakona od 27. sept

l. 1887., dež. zak. št. 27, glede izpremembe zakonskih odredb o izvrševanju lovske pravice zakupno dobo izvendražbeno podaljšal do 31. maja 1931, proti zvišani letni zakupnini. Zoper ta odlok se je pritožil D. D., posestnik v P., dalje je novoizvoljeni odbor občine P. v svoji seji... 1925 na predlog D. D. sklep gerentskega sosveta o podaljšanju lova razveljavil. Poleg tega se je obč. zastopstvo tudi še neposredno in vsekakor prepozno pritožilo pri velikem županstvu. Z odločbo od... 1925 je veliki župan ljubljanske oblasti pritožbo D. D. in vlogo občine P. kot neosnovano zavrnil. Zoper to odločbo oblastnega velikega župana, ki je bila na županstvo občine P. odpravljena... 1925 in po njegovi izjavi došla štiri dni pozneje, je slednje po naročilu obč. odbora... 1926 in torej pravočasno vložilo tožbo na upravno sodišče.

V tožbi navaja tožitelj, da toženo upravno oblastvo v postopanju, ki se je vršilo, ni upoštevalo predpisov postopka in da v svojem upravnem aktu ni pravilno uporabilo zakona, kajti

1. gerentski sosvet občine P. je s tem, da je sklenil podaljšanje zakupa občinskega lova brez dražbe, prekoračil svoj delokrog, ker ima to pravico le politično oblastvo, ne pa občina, a z odklonitvijo pritožbe D. D. zoper ta sklep se to nepravilno postopanje ni moglo popraviti;

2. podaljšanje zakupa brez dražbe je dopustno le s privolitvijo občinskega zastopstva, toda občina P. v dotičnem času ni imela občinskega zastopa, marveč le gerenta, ki pa vodi le tekoče posle, med katere pa ne spadajo izredne mere, kakršna je podaljšanje lovskega zakupa in to tem manj, ker je bil gerentski sosvet že v juniju ... 1925 obveščen o razpisu občinskih volitev;

3. sklep gerentskega sosveta je bil kvaren občinskim interesom, ker ima občina zajamčeno najnižjo zakupnino, in ker se ni ozirati le na smotreno izvrševanje in gojenje lova.

Pri presoji tožnih točk je upravno sodišče nastopno preudarjalo:

1. Iz upravnih spisov povsem jasno sledi, da je sreski poglavar v L. in ne morda gerent ali celo gerentski sosvet podaljšal zakupno dobo obč. lova v obbini P. Sreski poglavar ni tega odredil šele kot drugostopno oblastvo na pritožbo D. D., marveč v prvi stopnji. Odlok sreskega poglavarja od... 1925. na lov. družbo v P., ki se je v prepisu vročil tudi županstvu občine P., se namreč glasi: »V smislu § 10. min. naredbe z dne 15. dec. 1852, drž. zak. št. 257, ozir. § 1. zakona z dne 27. sept. 1887, dež. zak. št. 27, Vam po zaslišanju občine P. podaljšam zakupno dobo občinskega lova v P. za dobo petih let, to je od 1. julija 1926 do 31. maja 1931 proti zvišani najemnini...«. Gerentski sosvet v P. sploh ni mogel podaljšati dobe lovskega zakupa, in sreski poglavar tudi ni smatral dotičnega sklepa za dovolitev zaprošenega podaljšanja, marveč edinole za privolitev oziroma kot priporočilo podaljšanja. Sreski poglavar je tudi odklonil pritožbo D. D. zoper ta sklep gerentskega sosveta, pri čemer pa je treba poudarjati, da pritožnik sploh ni bil legitimiran do take tožbe (glej čl. 18. zakona o drž. svetu in upravnih sodiščih) ter je pritožba poleg tega tudi brezpredmetna postala, saj je sreski poglavar sam v prvi stopnji odločal o zaprošenem podaljšanju. Prva tožna točka je torej neosnovana.

2. Tožiteljevo mnenje, da je podaljšanje lovskega zakupa dopustno le s privolitvijo obč. zastopstva, a občina P. v dotičnem času ni imela občinskega zastopstva, ne drži. Tako § 10. min. uredbe od 15. dec. 1852, avstr. drž. zak. št. 257, o izvrševanju lovske pravice, kakor § 1., odst. 2. kranjskega dež. zak. od 27. sept. 1887, dež. zak. št. 27, glede izpremembe nekih zakonskih odredb o izvrševanju lovske pravice, nikakor ne predpisujeta za izvendražbeno podaljšanje lovske zakupne pogodbe do pet let morda privolitve občinskega zastopstva, marveč je le dolžnost občeupravnega oblastva prve stopnje, t. j. sre-

skega poglavarja, da ne podaljša zakupne dobe, ne da bi bil poprej zaslišal dotične občine. Stoji tudi, da je gerent na osnovi sklepa gerentskega sosveta pritrdil podaljšanju zakupne dobe in s poročilom od ... 1925, št. 1484 zaprosil sresko poglavarstvo, da naj odobri sklep gerentskega sosveta in podaljša zakupno dobo. S tem, da sta gerent in gerentski sosvet, čeprav brez poziva sreskega poglavarja le-temu izjavila svoje mišljenje, se je občina dejansko zaslišala. Dognati se mora le še, če zadošča zaslišavanje gerenta in njemu ob strani stoječega gerentskega sosveta in če je tako zaslišanje smatrati za zaslišanje občine. Po § 99. odst. 3. kranjskega občinskega reda odredi politično deželno oblastvo (sedaj oblastni veliki župan) dogovorno z deželnim odborom (sedaj oblastnim velikim županom) vse potrebno za začasno opravljanje poslov do izvolitve novega občinskega zastopstva. Iz tega besedila sledi, da stopi od državnega nadzornega oblastva postavljeni gerent z gerentskim sosvetom na mesto razpuščenega občinskega zastopstva in da sme brez izjeme izvrševati vsa ona opravila, ki spadajo v pristojnost občinskega župana, občinskega starešinstva in občinskega odbora. Vsa ta pristojnost pripada gerentstvu dotlej, dokler ni izvoljeno novo občinsko zastopstvo. Zakon loči le med nujnimi in manj nujnimi posli, ko govori o začasnem opravljanju poslov. Glede nujnih občinskih poslov je treba gerentstvu vsekakor skrbeti, da ne zastanejo, manj nujna opravila pa more odlašati dotlej, dokler je to možno brez znatne kvare bodisi za občinsko poslovanje in druge občin. in javne koristi, bodisi za stranke in s tem posredno tudi za občo korist. Izpodbijana odločba velikega župana v svojih razlogih izrečno poudarja, da ... 1925 izdani odlok sreskega poglavarja o podaljšanju zakupne dobe navzlic poteku redne zakupne dobe s 30. jun. 1926 nikakor ni bil prenagljen, kajti za sistematično izvrševanje in gojenje lova je zakupniku, ki je vodilen za izvrševanje lova tudi v sosednjih loviščih, velike važnosti, da že zgodaj v začetku zadnjega zakupnega leta ve, na čem da je in da svoj načrt po tem uravna. Iz tega sledi, da je toženo upravno oblastvo smatralo rešitev prošnje za tako, ki se zaradi javnih interesov ne sme odlašati. Rešitev vprašanja, bi li bilo odlašanje do konstituiranja novega občinskega zastopstva dopustno ali ne, pa ne zavisi le od pravnega znanja, od obče dostopnega izkustva in od mnenja izvedencev, marveč tudi od tega, kaj upravno oblastvo na osnovi svojih izkustev smatra za javen interes. V tem oziru pa odločajo upravna oblastva po svobodnem preudarku, a v smislu čl. 19. zakona o drž. svetu in upravnih sodiščih tožba na upravno sodišče ni dopustna, v kolikor odločajo upravna oblastva po svobodnem preudarku. Drugo tožno točko je torej smatrati deloma za neosnovano, deloma pa sploh za nedopustno.

3. Tožiteljeva trditev, da je bil sklep gerentskega sosveta z ozirom na zajamčeno višjo zakupnino občini kvaren, je v pravnem oziru brezpomembna, ker sresko poglavarstvo v smislu XX. § 1., odst. 2. kranjskega dež. zakona o izpremembi nekaterih zakonskih odredb o izvrševanju lovske pravice za izvendražbeno podaljšanje lovskih zakupnih pogodb do petih let ne odloča le s pritrditvijo, marveč le po zaslišanju obč. zastopstva in torej v takem primeru ni niti vezano na sklep občinskega zastopstva. Sicer pa je bil sklep gerentskega sosveta od 1925, dasi brez potrebe, tudi javno objavljen in je nato edinole D. D., a brez stvarne podlage trdil, da trdno upa, da bi se na javni dražbi dobila znatno višja zakupnina.

Iz navedenih razlogov je moralo upr. sodišče tožbo zavrniti kot neosnovano.

Izrek o stroških se opira na čl. 35. zakona o upravnih sodiščih.

Osvežitev lovišč z živo divjačino. V poročilu Lovske zadruge na str. 398 lanskega »Lovca« je pomotoma navedeno, da je bilo nabavljenih iz lovišča

Krčevina pri Ptuju 80 fazank in 20 fazanov, mesto 24 fazank in 6 fazanov. — Vsega skupaj je Lovska zadruga nabavila l. 1925. in 1926.: 42 fazanov, 178 fazank, 300 fazanjih jajc in 150 jerebic.

Članarina S. L. D. za leto 1927. je navedena na zelenih plačnicah »Lovca«.

Pegami so se v zimi 1925/26 prikazali šele, ko je bil nastopil hujši mraz po avstrijskem vzhodnem Štajerskem in po Koroškem. Dne 8. jan. 1926 jih je opazoval Karel Kordik v Pekrah pri Mariboru, kjer so l. 1922. videli prve ptice te vrste (Waidmannsheil 1923, štev. 10). —b—

Kosa z belo glavo je ustrelil dne 31. decembra 1926 v Laškem Bogomil Sedlaček, žel. uradnik. Kos je bel nad očmi in na temenu ter ima bel vrat. Po hrbtu ima posamezne bele maroge.

Izredno številen prelet ptic pevk čez Helgoland je bil v nočeh 2.—3. in 3.—4. septembra 1926, kakor poroča dr. R. Drost, vodja ptičje opazovalnice držav. biološkega zavoda na Helgolandu. (Ornith. Monatsber., 1926, št. 6.) V prvi noči so ujeli in obročili 262, v drugi pa 420 ptic. Skupno število selilcev v obeh nočeh je težko ceniti. Če vzamemo to množino s 70.000, bo resnica prekašala nemalo to cenitev, če se pomisli, da so na otoku Juistu, ki ga morajo helgolandski selilci preleteti, opazovali brezštevilne počivajoče ptice pevke. V obeh selilnih nočeh je pihal pretežno srednje močen vzhodni in severovzhodni veter. Dne 4. sept. proti poldnevu se je prevrgel veter od severovzhoda na jugozapad. V mraku ob srednje močnem WSW so selilci nadaljevali pot; proti 8. uri je ostalo le še malo ptic na otoku. V 48 urah so obročili čez 1000 ptic. — Zanimivo bi bilo izvediti o selitvi v navedenih nočeh na drugih krajih, n. pr. v Sloveniji. Opazovalci, ki take stvari beležijo, naj blagovolijo poslati svoja poročila Ornitološkemu observatoriju v Ljubljani. —b—

Prošnja. Odbor S. L. D. se obrača do svojih članov s prošnjo, da blagovolijo darovati za Lovsko knjižnico v Ljubljani one knjige lovske vsebine, ki jih lahko pogrešajo. Morebitni darovi naj se pošljejo **na Lovsko knjižnico v Ljubljani, Komenskega ulica št. 19.**

Dopisovanje. Člani, ki želijo od odbora S. L. D. kako informacijo, naj prilože svojemu dopisu znamko ali pa vsaj dopisnico za odgovor ter naj napišejo čitljivo svoj naslov.

»Lovec«, letnik 1926. in prejšnje letnike — vezane in nevezane — ima na razpolago S. L. D. Naročila sprejema blagajnik Ivan Zupan v Ljubljani, Gosposvetska cesta 17.

Šumarski list. Prva številka 1927 ima tole vsebino: Dr. Ugrenović: Na pragu pedesetprve. Dr. Ugrenović: Kuda brodimo. Ing. Manojlović: Sušenje posavskih hrastika. Selak: Stanje naše drvne industrije. Ljubljanske uzance za trgovanje z lesom. Jugosl. tržište drveta. Ing. Šivic: »Decin dan za pogozdovanje«. Društvene vijesti. Sitne vijesti. Literatura. Lične vijesti. Oglasi.



VII. LOVSKI PLES

bo dne 1. februarja 1927 v vseh prostorih na Taboru v Ljubljani v prid »Zelenemu križu«.

Začetek ob 20.

Vstopnina Din 15·—, lovski čuvaji z legitimacijo Din 7·50. Letošnja prireditev bo nudila marsikaj povsem novega. Vabimo vse lovce in prijatelje, da pri svojih znancih agitirajo za to prireditev in da se je tudi sami v čim večjem številu udeležijo. Z ozirom na občni zbor S. L. D., ki se vrši drugi dan, 2. februarja na Svečnico, imajo člani polovično vožnjo pod običajnimi pogoji. Kot legitimacija velja članska izkaznica za leto 1926. — Odbor.



Kinološke vesti.

Poročilo odborovih sej »Kluba ljubiteljev ptičarjev« z dne 20. oktobra in 16. decembra 1926:

Klub je na podlagi svoječasnega posredovanja pri merodajnih faktorjih dosegel nabavo prvovrstnega inozemskega »Staupe-seruma« za cepljenje psov. Dobili ga je pri mag. ph. Gvidonu Bakarčiču, Karlovška cesta 2 v Ljubljani.

Vzelo se je na znanje poročilo odbornika A. Schusterja glede dopisov »Gebrauchshundverbanda« in »Kynologenverbanda« z Dunaja glede tukajšnjih sodnikov in pripravnikov za pse-ptičarje in spanijele. Sodniki in pripravniki ostanejo isti, prijavljeni pa so še sledeči, ki so že sodelovali pri zadnjih tekmah, in sicer: gg. Jul. Koder, Oskar Kosler, Val Lucin in dr. H. Souvan.

Ker se pri nas vzrejna rodovna knjiga za lovske pse še ne vodi, se sklene na predlog predsednika Urbanca objaviti v strokovnem glasilu, da bi se zaenkrat na podlagi reciprocitete v avstrijsko »Gebrauchshundezuchtstammbuch« vpisovali tudi naši psi, ako jo Avstrijci vpeljejo, in sicer dotlej, dokler je ne vpeljemo tudi pri nas. O tem naj se obravnava v prihodnjih odborovih sejah kluba.

Sprejme se predlog odbornika Jul. Kodra: Člane kluba je opozoriti na to, da varujejo čast strokovnega kinološkega prepričanja in čistokrvnost psov ter da kot taki ne puščajo, da krijejo njih psice nečistokrvni psi ali nasprotno. Na žalost je opažati ravno v zadnjem času, da se je začela zopet pojavljati taka razvada.

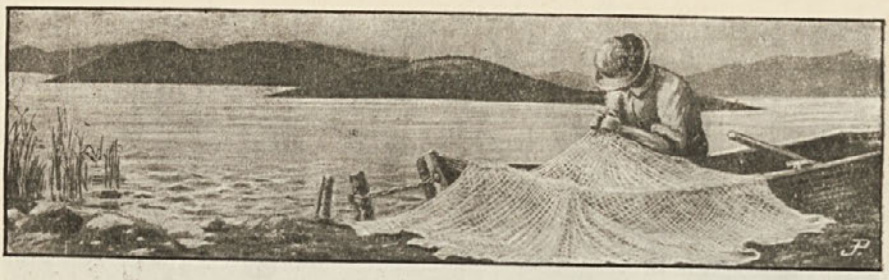
Razpravljalo se je o jesenskih tekmah psov-spanijelov in ptičarjev, ki so bile v Mariboru. O teh izide poročilo v prihodnjih številkah strokovnega glasila.

Dr. Janko Lokar je prijavil klubu svojo psarno z imenom »Sava« pod običajnimi pogoji.

*

»Klub ljubiteljev ptičarjev« namerava izdati seznam v jugoslovanski rodovnik ptičarjev vpisanih psov in psarn. Da bo ta seznam popoln, prosi, da bi prijavili za vpis vsi lovci svoje pse, ki še niso vpisani, a imajo pravico do vpisa. Tudi morebitne izpremembe glede lastnikov itd. se naj javijo. Podatki naj se pošljejo vsaj do konca januarja na naslov: Dr. Janko Lokar, Ljubljana, Gajeva ulica 14.





Iz ribarske mreže.

Iz odborove seje dne 24. novembra 1926. Cena za sulčke se določa na 2 Din za komad, cena šarenk pa 180 dinarjev za 1000 komadov. — Razdelitev knjige: »Ribe v slovenskih vodah« nekaterim društvom se odobri. Izkupilo knjige se naloži zopet v fond za izdajanje strokovnih knjig in spisov. — Iz sredstev Ribarskega odbora se prepiše na Slov. ribarsko društvo znesek 3000 dinarjev. — Pristop k Zvezi ribarskih društev kraljevine SHS se končnoveljavno odobri. — Za leto 1927. se sklenejo sledeče adaptacije vališča: Drugo vališče v Želimljem ob cesti se popolnoma popravi; pri prvem vališču se napravi eden ali več ribnikov; upravitelj vališča se pooblašča, da predloži proračun, da izvrši vse adaptacije v lastni režiji in po lastnem preudarku. — V vabila za občni zbor naj se vpiše sklep odbora, da znaša članarina za leto 1927. 50 Din, 12 Din pa znaša prispevek za Zvezo. Ta znesek se takoj izterja proti naknadni odobritvi občega zbora.

Poziv zakupnikom in lastnikom ribarskih lovišč. Odbor Slovenskega ribarskega društva, ki opravlja tudi posle Okrajnega ribarskega odbora, prosi vse zakupnike in lastnike ribarskih lovišč, naj dado v letu 1927. ribolovne licence le onim, ki se izkažejo z legitimacijo Slov. ribar. društva, da so člani društva. Kdor hoče loviti, od tega se sme upravičeno zahtevati, da je član strokovne organizacije. Kdor hoče ugodnosti in pravice, naj prevzame tudi dolžnosti.

Ribarske knjižice za l. 1927. Taksa za ribarske knjižice ostane v letu 1927. ista, kakršna je bila v preteklem letu. Pristojbina za knjižico znaša 100 Din, kolkovina po taksnem zakonu pa 20 Din.

Da se preprečijo morebitne zlorabe, bodo knjižice za leto 1927. na vnanji strani opremljene z letnico 1927 (odtisek štampilje). Na to opozarjamo osobito ribarske paznike in druge nadzorovalne organe.

Pomorsko ribarstvo. Za izučevanje pomorskega ribarstva na višjih šolah v inozemstvu odpošlje ministrstvo za poljedelstvo in vode spomladi leta 1927. štiri štipendiste, ki imajo nastopne pogoje: 1. biti morajo naši državljani; 2. dovršili so morali pomorsko akademijo; 3. biti ne smejo starejši od 25 let; 4. biti morajo zdravi; 5. zavezati se morajo, da ostanejo po dovršenem izučevanju pomorskega ribarstva najmanj pet let v državni službi v tem poslu; 6. biti morajo dobrega vedenja.

Izbranim štipendistom se plačajo polni stroški za odhod in povratek, šolnina in vzdrževalnina po dejanski potrebi. — Prošnje je vložiti do konca j a n u a r j a 1927 pri ministrstvu poljedelstva in vode, oddelku za živinorejo.

Onečiščenje Save. Dne 2. decembra 1926 je bila v Sevnici v tvornici tanina vodopravna razprava, ki se je tikala tudi onečiščenja Save po tej tvornici. Tvornica spušča v Sevnično precejšnjo množino tanina, tako da je potok, ki se izteka po kratkem toku v Savo, ves moten. Onečiščenje je opaziti tudi po Savi nizdol.

Razprave se je udeležil zastopnik Slov. ribar. društva in zahteval, da se voda v potoku, ob izlivu v Savo in v Savi kemično preišče, da se ugotovi, v koliko je voda onečiščena.

Želve v Krki. Naj dodam k svojemu spisku o želvah v Krki v lanskem letniku »Lovca«, str. 406—407, še te-le podatke, katere sem dobil pozneje. Kakor mi je pravil samostanski brat Marko iz Novega mesta, ki je že mnogo let v tem samostanu, prej pa je bil tudi v Kamniku, so gojili želve v Novem mestu še do pred kakimi 6—8 leti, potem pa ne več. Vendar pa je ena želva ostala na samostanskem vrtu tudi potem še do l. 1923., kjer se je skrivala, pa so jo vendar še večkrat videli. Imenovanega leta pa jo je vrgel samostanski hlapec v Krko. In to bo najbrž ravno ista želva, o kateri je poročal lanski »Lovec« na str. 296 in 367. Želve pa so dobivali v samostan v Novem mestu iz frančišk. samostana na Trsatu. Ta jih je pa pošiljal tudi v druge samostane na Slovenskem, in najbrž tudi na Hrvaško, posebno tudi še v Kamnik, kjer je bila samostanska družina še večja. Iz kamniškega samostana pa so jih oddajali potem tudi sosednjim župniščem, kakor v Moravče in drugam, kakor so jih oddajali tudi iz novomeškega samostana dolenjskim župniščem. I. Š.

Sulčki v Želimljem. Kakor smo že lani poročali, je prejelo Slovensko rib. društvo leta 1926. od Ribarskega društva v Celju nekaj čez 6000 komadov sulčjih iker. Te ikre so se izvalile v aparatih (Scheibelhuber), nakar se je zarod nekaj tednov krmil v aparatih s krustacejami. Početkom julija so premestili ribice (3000) v ribnik. V ribniku so živele ribice ob prirodni hrani, deloma pa so jih krmili s košarčki. Uspeh gojenja v ribniku je bil zelo ugoden; od vloženih ribic (3000) jih je ostalo 816, torej 27%. Merile so 8 do 12 cm; po veliki večini so bile dolge 10 do 11 cm in dobro rejene.

Ta uspeh kaže, da je mogoče letnice dobro vzgojiti le v ribnikih.

Sulec, težek 14 kg. Zanimiv dril. Zanimiv sulčji dril je doživel dne 20. decembra 1926 član S. R. D. g. Slavko Plemelj. Lovil je s piškurnikom ob izlivu tvorniškega odtoka papirnice v Vevčah. Ljubljanica je bila ta dan izredno velika, korito do vrha napolnjeno. Neprestani nalivi so napolnili Cerkniško jezero in Planinsko kotlino, ki počasi oddasla svoje vode po podzemeljskem rovu, ki ju veže z Ljubljanico; zaradi tega traja običajno en mesec, preden Ljubljanica po povodnji upade. Ljubljanica je bila navedenega dne približno 1½ metra nad normalo, prozorna pa približno pol do ¾ metra. G. Plemelj je vrgel vado povsem blizu obrežja, kar mu zagrabi velik sulec. Ko ga je zapel, ga je cenil na približno 10 kg. Riba jo je ubrala naravnost v curek sredi Ljubljanice in se spustila po curku navzdol. Teren je na omenjenem prostoru za ribiča neugoden, ker stoji tik ob vodi več dreves, tako da med drevesi in strugo ni moči hoditi. Sulec je drvel neprestano po vodi navzdol, ribič pa mu zaradi dreves ni mogel slediti. K sreči je imel na vretenu 100 m dobre angleške vrvice štev. 4. Vrvica je bila že vsa odvita, katastrofa neizbežna. Iz mučne situacije je rešilo ribiča nekaj tovarniških delavcev, ki so z drogi spravljali vrvico preko dreves. Na ta način je mogel slediti ribi, ki je neprestano drvela po vodi navzdol. Pot, ki jo je napravil ribič na ta način neprostovoljno, je dolga približno 1 km. Ko je prehodil to pot, je prišel na znano mesto, kjer se zavije Ljubljanica proti Zavogljem. Tu bi bilo treba spraviti sulca na suho, ker bi sicer zašel v derečino; tu se konča pot ob Ljubljanici, tik od vode navzgor pa se vzpenja približno 10 m visok in 50 m dolg plaz, ki se neprestano ruši. Sulec jo je ubral naravnost v derečino, ribiču, ki je bil že ves v znoju, pa ni preostajalo drugega, kakor povzpeti se na griček nad plazom in z griča doli voditi sulca po vodi navzdol. Tako je srečno obšel nevarno mesto. Na drugi strani griča vodi pot skozi grmovje zo-

pet k vodi. Tu je po velikih mukah prišel zopet k vodi. Tok Ljubljanice se tu ublaži, struga se zavije na levi breg, na desnem je plitvina. Na tem prostoru se je moral boj odločiti, in res se je posrečilo ribiču spraviti ribo h kraju in jo potegniti s kavljem na suho. Sulec je meril 118 cm, tehtal 14 kg; po obliki života sodeč, je bil mlečnik. Trnek trojček, ki ga je imel v gobcu, je povsem zdrobil, drugi trnek pa se mu je tekom drila opletel in zasadil na podbradek. Ker je bila riba slabo zapeta, je imela izredno moč. Riba, ki se tako zapne, da more dihati, se zlepa ne utrudi. Ulrujanje je trajalo od 9. do ¾ na 11. uro. Dr. M.

Ohridske postrvi. Tvrdka »Riba« v Ljubljani je dobila meseca decembra 1926 pošiljatev postrvi iz Ohridskega jezera. V Ohridskem jezeru je več vrst postrvi. Postrvi, ki jih je dobila tvrdka »Riba«, se zovejo znanstveno Trutta ohridana Steind; narod jih imenuje »belvica«. Život teh rib je podolgovat, glava primeroma majhna, zobovje nežno; ralnik ima 5 do 6 zob na plošči in približno 20 na držaju; zobje na držaju so nanizani zgolj v eni vrsti; in baš v tem se ta postrvja vrsta glede okostja razlikuje od potočne postrvi. Luske so večje kakor pri potočnici. Barva života je srebrnobleščeča, hrbet in boki so posejani z velikimi, rjavočrnimi pegami; pri posameznih komadih je videti na bokih tu in tam nekaj bledordečkastih peg; rdečkaste pege so precej redke, običajno manjkajo popolnoma.

Rib te vrste polove letno 15.000 do 20.000 kg. Belvica se drsti v jezeru in ne prihaja nikoli v pritoke. Hrani se s planktonom. Običajno zraste do pol kilograma težka.

Posebno čuden vtis dela ta riba zaradi tega, ker ima v primeri z drugimi postrvmi majhen gobec, ki sliči po obliki lipanovemu.

Meso belvice je zelo okusno. Ribe, ki jih je dobila tvrdka, so bile nekoliko osoljene in je meso zaradi tega izgubilo na finem okusu. Dr. M.

RAZGLAS.

Dražba lova. Lovska pravica krajevne občine Župetinci se odda na javni dražbi do 31. marca 1930 v zakup. Dražba se vrši v ponedeljek dne 21. februarja 1927 ob 10 dop. pri sreskem poglavarstvu Maribor, levi breg, v sobi št. 1 (pritličje).

MALI OGLASI.

Kupim dobro ohranjeno risanico, kal. 16×18, ali pa Bockovko, tudi »Hammerles«. Ponudbe z navedbo cene na naslov: W. Scheibel, Breg, p. Ptuj.

Veselo in srečno novo leto 1927 želi vsem p. n. lovcem in ribičem, s priporočilom, puškar F. K. KAISER — Ljubljana.

Po končanem lovskem času je potrebno lovsko orožje najvestneje pregledati, prečistiti in spraviti v red, da se odstrani vsa večja škoda. Skrbno in z majhnimi stroški Vam to delo izvrši puškar **F. K. Kaiser, Ljubljana.** Vsa popravila orožja in hranjenje, najceneje in najbolje. **Montiranje daljnogledov** na puške po lastnem preizkušenem sistemu strokovnjaško, pristreljanje pušk točno. Zaloga različnih pasti za divjačino iz Haynaua, tinkture brez duha za pasti, vsakovrstnega orožja, lovskih potrebščin in municije. V mokrem vremenu si obvarujete svoje zdravje z obutvijo, namazano z izbornim »**Mastranovim**« oljem ali pa s »**Hubertusovo**« **mastjo.** Obutev ostane mehka in nepremočljiva.

Za sulčji lov zaloga prvovrstnih vrvic, angleških trnkov-trojčkov, sukalcev, sistemov, blestilcev in vse ribiške opreme.

Balkanske brake, štiri polletne mladiče, in tri dve- ozir. triletne dobre pse prodam. Psi so vztrajni na zajca in lisico. — Venče Jakil, Krmelj, Dolenjsko.

Kupim takoj ali najkesneje do meseca junija 1927 čistokrvnega, po možnosti resastega jazbečarja-braka srednje velikosti, od 8—10 tednov starega. Cenj. ponudbe na naslov: Rudolf Zupan, Mojstrana (Gorenjsko).



Dr. ing. Viktor Jeločnik:

Uralska sova.

(Kozača — Syrnium uralense [Pall.] — Uraleule, Habichtseule.)

Nekaj opazovanj in biologije.

Dasiravno je kozača ali uralska sova skoraj najpogostnejša sova na teritoriju bivše Kranjske in v sosednjih alpskih in pogozdenih kraških predelih (če izvzamemo obče znano lesno sovo, Syrnium aluco L., Waldkauz), vendar še nimamo do danes zaključenih podatkov o nahajališčih, biologiji in razširjenju te tipično kranjske sove.

Naš velezaslužni ornitolog dr. Janko Ponebšek je v svojem temeljitem spisu »Naše ujede. Knjiga I. Sove.« zbral in priobčil skoro vse, kar vemo in je bilo doslej priobčeno o tej zanimivi ptici. — Že preden je izšla omenjena knjiga dr. Ponebška, sem zbiral biološki material za opis uralske sove in priobčil nekaj krajših, toda le lovskih notic o tej ptici v različnih lovskih in strokovnih listih.

Moja lastna opazovanja, dasiravno — kolikor mi je bilo mogoče — najtemeljiteje izvedena, nikakor niso izčrpna, že zaradi tega ne, ker se omejujejo na Dolenjsko v obližju Save, na okolico Kamnika na Gorenjskem, izločne odrasleke Kamniških Alp in na del Srbije.

Mnogobrojna vprašanja, ki sem jih stavil lovcem in ljudem, od katerih sem se nadejal, da mi bodo pomagali pri nabiranju podatkov o biologiji uralske sove, so bila skoraj vsa brezuspešna.

Pičle podatke, ki sem jih dobil, omenil bom v sledečem podrobno; pripomniti pa moram, da sem dobil edine stvarne in temeljite podatke, ki sem se mogel ž njimi okoristiti, od Ferd. Schulza, znanega preparatorja dež. muzeja v Ljubljani, in dr. Ponebška, ki sem ga že omenil.

* * *

Uralska sova se nahaja po vsej Kranjski, razen visokoplaninskih in golih kraških predelov. Najpogostnejša je v listnatih gozdovih Dolenjske, dasiravno se ne izogiba tudi čistih igličastih gozdov (smrečja in jelovine) na Gorenjskem. Posebno ji ugajajo prostrane bukove, z gabri in kostanji pomešane šume, kmečki gozdovi kraškega značaja — tako zvane gabrine —, ki so tudi lesni sovi (Syrnium aluco L., Waldkauz) priljubljeno prebivališče. Tudi na Gorenjskem (Udenboršt) in na Notranjskem (Idrija, Žiri) ni redka; na Kranjskem Snežniku pa je stalna.

V »Hugos Jagdzeitung« — 55. letnik, 1912 — sem priobčil kratek seznam in opis naše lovne perutnine; omenil sem tudi uralsko sovo s sledečimi besedami: »Uralska sova (kozača) je najnavadnejša večja sova. Gnezdi celo v neposredni bližini Ljubljane, v Tivolskem gozdu, ki je zelo obiskovana promenada. Če upoštevamo, kako pogostna je ta sova pri nas in kako močna je, smatrati jo moramo za resnega lovskega škodljivca, ker ne lovi le ponoči, temveč istotako uspešno tudi podnevi. Tako razširjena (kakor sorodna ji lesna sova) je najbrž zaradi tega, ker ima neštevilno prilik za gnezditev v votlih drevesih, posebno v dolenjskih gabrinah, in pa zaradi tega, ker se pojavlja prav tam polh v neverjetni množini, ki ga razne sove posebno rade love in uživajo.«

V pogledu same b i o l o g i j e uralske sove pa, kolikor je meni znano, ni še mnogo priobčenega. Pozvan od interesentov-ornitologov in lovcev bom skušal zbrati v sledečem to, kar sem opazil v svojem, dasi omejenem območju.

Kar se tiče Schulzove trditve, da gnezdi uralska sova v neposredni bližini Ljubljane, v Tivolskem gozdu, naj omenim sledeče:

Bil sem še dijak ljubljanske gimnazije in se učil leta 1897. v prostih urah pri Ferd. Schulzu prepariranja živali. Isto leto uralska sova v Tivoliju sicer ni gnezdila, vendar sem obiskal mesto, kjer je prejšnja leta valila. Spremljal me je vsem Ljubljančanom, posebno pa razposajenim dijakom znani gozdni paznik »Žane«.

Gnezdo je bilo v starem, močnem hrastu. Odprtina v votlino je bila kakih pet metrov od tal. Žane je mladiče večkrat opazoval, ko so bili že godni, ker niso bili nikakor plašni. Hranila sta jih

oba stara, večinoma s poljskimi in gozdnimi mišmi, včasi tudi z manjšimi ptičami (kosi, strnadi, senicami).

Pri lastnih opazovanjih sem pozneje ugotovil isto hrano kot pretežno in je smatrati uralsko sovo za poljedestvo in gozdarstvo na vsak način koristnim pticam, v lovskem pogledu pa se ji more očitati marsikateri greh.

Zanimivo je, da v izbljuvkih uralske sove in v okolici gnezdišč nikdar nisem mogel ugotoviti ostankov gosenic, ki jih običajno lovi lesna sova. Tudi hrošči in nočni metulji (vešče) se redko najdejo.

Uralska sova je precej požrešna in rabi dokaj hrane. Udomačene, ki sem jih hranil v kletki, so rabile povprečno dva- do trikrat več hrane, kakor lesna sova, ki sem jo istočasno imel. Pet do šest miši, cela šoja ali veverica ji ni bilo odveč za kosilo. Lahko pa tudi več dni strada brez škode, brezpogojno pa ji je potrebna čista voda.

Od mrčesov jo nadleguje posebno neka sivkastorumena, do 3 mm velika uš.

Na Kranjskem sem našel še štiri gnezda uralske sove, in sicer: V Maljeku ob Savi pri Litiji, zneseno v žlamboru votlega in kake 3 metre nad zemljo odlomljenega hrasta (4 jajca). (27. III. 1899.) V Ravnah na desnem bregu Save med Maljekom in Pasjekom, na ozki skalnati polici, dobro zakrito gnezdo po kriven-častem in z vejami čez polico segajočem gabru, prilično 2½ do 3 metre nad strmim bregom (4 jajca). (2. IV. 1902.) V Svibnu (občina Hotič) pri Litiji na levem bregu Save, nad vasjo Gornji Log, v popolnoma razpadli zidini starega vinograda, komaj pol metra nad zemljo (3 jajca). (5. IV. 1903.) V »Potoku«, med Starim gradom in Tusto goro, občina Nevlje pri Kamniku, približno 3 m od tal, na stari, skoraj do zemlje z vejami porastli, krivi smreki (4 mladiči). (11. IV. 1910.)

Gnezda v Tivolskem gozdu nisem mogel pregledati; v Maljeku, v Ravnah in v Svibnu so bila gnezda napravljena zelo malomarno, jajca zležena samo na trhlo prhutino v žlamboru hrasta, oziroma na goli pesek in drobir skalovja in zidovja; samo v gnezdu »v Potoku«, ki sem je našel že z izvaljenimi mladiči, je bilo nekaj prsnega in trebušnega perja stare sove in nekoliko (veverične?) dlake, gnezdo samo pa zelo nemarno iz suhih vej, precej debelih srobrotin in suhega mahu bolj zloženo kakor spleteno.

Uralska sova navadno — vsaj pri nas — precej nizko gnezdi; celo v Tivolskem gozdu ni bilo gnezdo niti 5 m visoko, če upo-

številamo, da dohod ni bil višji, jajca in pozneje mladiči pa so bili gotovo niže doli v votlini debla.

To moje opazovanje so potrdila tudi nekatera pričanja lovcev, ki so mi pokazali gnezdišča, kjer so baje gnezdile uralske sove. Povpraševal sem povsod, kjer sem slutil, da bi mogla gnezditi ta sova, ali kjer sem vedel, da se stalno drži, in pregledal vse kraje, ki sem jih našel sam ali pa so mi jih pokazali ljudje, ki dotične revirje dobro poznajo.

V večini slučajev sem se sicer prepričal, da so mi pokazali gnezdišča lesne sove, vendar mi je pokazal v Palovčah pri Kamniku (Platišnik) najemnik lova H. B r u n star, votel gaber, v katerem je gnezdila uralska sova, in blizu Primskovega pri Litiji sva našla z dr. Jankom Jamškom votel, od strele razbit kostanj, kjer je po svedočbi tamošnjega lovca že več (?) let gnezdila uralska sova; v njegovih duplih sem dognal perje te sove.

Tudi ti dve gnezdišči sta bili zelo nizko, komaj dva metra od tal, pri poslednjem drevo močno proti zemlji nagnjeno.

Kot valilko sem v vseh slučajih opazil samo samico, in to najkesneje v prvi polovici aprila, v enem slučaju (Maljek) že koncem marca. V »Potoku« pri Kamniku so bili mladiči že 11. aprila, ko sem gnezdo l. 1910. našel, izvaljeni in po priliki teden dni stari.

Kozača - uralska sova vali po mojem prepričanju razen lesne sove najprej med vsemi sovami, kar se tudi sklada s početkom parjenja, ki je že v prvi polovici februarja ali najkesneje prve dni marca.

Na gnezdu sedi uralska sova jako trdno in ni nič kaj plašljiva. Ne briga se dosti za človeka, ki se gnezdu približa, in v nobenem slučaju nisem opazil onega divjega pihanja in cmokanja s kljunom, kakor je ustvarja velika uharica, ki sem jo opazoval na gnezdu v Karpatih, ali celo naša navadna lesna sova.

Da bi bila uralska sova zaradi opetovanega obiska — dvakrat sem bil v Svibnu v spremstvu brata in lovca celo s psom pri gnezdu — jajca zapustila in se skujala, tega nisem opazil. V Maljeku je zletela samo kakih 20—25 korakov daleč na sosednja drevesa in se takoj, ko sem se oddaljil, vrnila naravnost na gnezdo, brez običajnega oprezovanja, ki ga imajo v navadi skoraj vse valilke.

Sploh je uralska sova — tudi kadar ne vali — izredno stalna, vsaj pri nas malo plašna in se ne da zlepa pregnati iz okoliša, ki si ga je bila izbrala za stalno prebivališče ali gnezditev.

Približanje na kratko razdaljo zdrži naša sova navadno dobro, četudi ni zadostno skrita, in posebno v spremstvu psa, ki ga

očividno radovedno ogleduje, ji lahko prideš na par korakov blizu. Tudi če jo s psom iznenada spodiš, kar se mi je že večkrat pripetilo, včasi tako rekoč pozabi na beg in sede na bližnjo vejo, opazujoč samo četveronožnega lovčevega spremljevalca. Pri tem sedi popolnoma pokonci in obrača samo debelo glavo za vsako kretnjo psa, in ga s temnimi, široko otvorjenimi očmi bistro opazuje. Tudi včasi piha kakor gosjak ali divji petelin v sličnem položaju.

Na ta način sem ustrelil največ uralskih sov, ki sem jih rabil za proučevanje v prejšnjih letih. Pozneje nisem nobene več ustrelil, dasiravno sem imel dosti prilike, ker mislim, da je to zanimivo ptico, ki je slučajno pri nas še dosti pogostna, treba ohraniti in čuvati, čeprav je lovskim živalim — posebno jerebom — nevarna.

Ako spodiš uralsko sovo z drevesa, zleti vedno kar iznenada — lesna sova se pripravlja, vsaj v gozdovih, navadno z različnimi pokloni na odlet — z jakim zaletom navzdol in potem napravi navadno dva, tri stranske zamahe — kljuke — in kaj hitro izgine izpred oči. Če je prava igrača ustreliti mirno na veji sedečo uralsko sovo, se strel nanjo, kadar že odleti, malokdaj posreči.

Kar se tiče krmljenja mladičev v gnezdih, ki sem jih sam opazoval, obstojala je hrana — razen iz že omenjenih živali v gnezdu Tivolskega gozda — v enem slučaju (Maljek) iz samca jereba, šoje in zelene žolne. V izbljuvkih pri gnezdu v Ravnah pa sem našel ostanke krta, zajca, polha in brgleza, v bližini gnezda v Svibnem pa polovico komaj ped velikega zajčka, v gnezdu samem pa dve celi, še ne načeti veverici, kuščarja, v izbljuvkih malokdaj različne hrošče in vešče.

Mladiči so precej hitro godni, oziroma si upajo na kraj gnezda, kjer pričakujejo stara, ki jih oba pitata. Protivno mišljenju mnogih raziskovalcev sem našel, da stara nista posebno plaha niti pogumna pri gnezdu, kakor sem že omenil. Tudi lovci, od katerih sem dobil nekaj podatkov, so mi povedali, da je zelo neplašljiva; prijaznosti bar. Frica Gagerna zahvaljujem poročilo, da se na posebno prikladnem mestu, kjer je bila ustreljena uralska sova, naseli kaj kmalu druga.

Ta izborni lovec in lovski pisatelj me je opozoril o priliki lova z gonjači v Zaplazu (1909 okoli Božiča) blizu grada Mokrice, da je v okolini mesta, ki mi je bilo odkazano poleg neke kraške, gosto zarasle »doline«, stalna uralska sova; in res, ko so se približali gonjači s svojim ropotom, priplavala je brezšumno uralska sova nad menoj in izginila za robom.

Na prav tem mestu jih je bilo že več ustreljenih, kakor mi je pravil bar. Gagern.

Največkrat sem srečal staro uralsko sovo pri pohodih v gozdu za časa srnjakovega zalaza in jeseni, ko sem klical jerebe ali lovil kljunače.

Dokler so mladiči še blizu gnezda, kar traja precej dolgo, vsaj do konca julija ali srede avgusta, jih lahko najdeš vse (3—4) na majhnem prostoru, komaj 30—50 korakov drugega od drugega oddaljene. Izdajo se ti z visokim in tresljajočim se piskanjem, ugledati pa sivorjavkaste nepremične kepe v gosti smreki ali borovcu ni prav lahko.

Pozneje, ko se začne klatenje in selitev (koncem avgusta do novembra), sem videl uralsko sovo — mlade in stare — čestokrat v krajih, kjer jih sicer ni videti, po savskih prodih in vrbinah, obraslih pašnikih (Tunjice in Podgorska gmajna pri Kamniku), kjer pridno love miši in kjer lovci marsikatero uplenijo, posebno na brakadah.

Uralska sova je v letu in kretnjah prav podobna skobcu ali kragulju.[1] Še bolj pa sem se o tem prepričal, ko sem imel priliko, opazovati uralsko sovo, kako lovi, napada in ugrabi svoj plen.

Kjerkoli sem opazoval uralsko sovo, ko je lovila, vselej sem ugotovil neverjetno nenaden, sunkoma izveden napad na žrtev, največkrat z viška in čestokrat v loku ali kljuki.

Uralska sova nam pri napadu na plen daje popolno, samo primerno povečano sliko znanega skobca (Sperber — Astur nisus L.).

Opozarjam pri tej priliki na izredno dolgi rep uralske sove, ki se popolnoma strinja z obliko in dolžino repa skobca oziroma kragulja. Mislim, da baš ta dolgi rep, ki ga nobena druga sova nima, uralski sovi omogočuje njene bliskovite napade, neverjetno urne kretnje in sunke in da se je ta agregat šele razvil iz potrebe in življenske navade.

Napasti dlakasto divjačino oziroma sesalca sem videl uralsko sovo samo enkrat. Preganjala je veverico, ki je v bliskovitih vijugah bežala po bukovem deblu, vendar jo je odkurila, ker se je sova preplašila mene in je odletela vstran.

Po sledovih pri gnezdih in po izbljuvkih pa sem točno videl, da se tudi zajec, polh in veverica ne rešijo vselej ostrih krempljev in naglih sunkov uralske sove. Opazil sem tudi pri ujetih, ki sem jih večkrat gojil, da prav tako urno in sigurno zagrabijo svoj plen, kakor v svobodi.

[1] Da li nemško ime »Habichtseule« izvira zaradi podobnosti kragujevega kretanja s to sovo, mi ni znano.

V Robidniku pri Litiji sem zasačil uralsko sovo, ko je zgrabila jerebovo samico na gnezdu. Dasiravno me je ugledala, jereba ni izpustila in je zavila ž njim v krempljih nizko ob tleh v smrečje. Moj strel je vrgel sicer roparico in žrtev na tla; žalibog s tem gnezdo z 8 jajci, ki so bila že skoraj izvaljena, ni bilo rešeno.

Slučaj posebne drznosti te sove mi je v spominu izza otroških let. Koncem 80 let — mislim, da je bilo 1889. ali 1890. leta — so ujeli rudarji takrat baš v obratu stoječega litijskega rudokopa živo, izredno veliko, zelo temno uralsko sovo. Ob belem dnevu je preganjala veverico in se pri tej priliki zaletela v jamski rov. Prinesli so ptico mojemu očetu, vendar je čez nekaj dni poginila. Takrat sem prvič videl uralsko sovo. Gotovo so jo rudarji preveč stisnili in notranje poškodovali. Oddali smo jo ljubljanskemu muzeju, kjer se menda še nahaja.

Ko sem lovil in klical jerebe, sem večkrat srečal kozačo. Priletela je na klic in parkrat sem imel redko priliko, opazovati to sovo ne samo iz neposredne bližine, temveč tudi njen način lova.

Priklical sem jereba v Košci nasproti Zagorju ob Savi, ki mi je pritekel po tleh. Kakor blisk je šinila uralska sova v lepem loku od strani nadenj, vendar je jereb še odfrčal v sosednjo goščavo, sova pa je sedla blizu mene v smreko, iz katere sem jo zbil na tla.

V Platišniku pri Kamniku sem dobil uralsko sovo, ki je sredi samotnega kolovoza ugrabila jereba, ko sem ga bil ravno priklical; na strel sta obležala oba.

Začetkom avgusta sem klical v Gošči pri Kresnicah srnjaka, kar začujem za hrbtom vrišč in vik šoj. Ker pri takem razgrajanju šoj nadaljnje klicanje srnjaka ni imelo smisla, sem pohitel na lice mesta in prišel ravno prav, da vidim uralsko sovo, ki je z neverjetno elegantnimi kretnjami lovila in tudi kmalu ulovila mlado šojo in jo odnesla, spremljana s peklenskim vriščem tri- ali štiriglavne ostale šojine svojati.

Da se ta pogumna in močna sova loti tudi večje divjačine, na primer divje kokoši ali odraslega zajca, nikakor ne dvomim, in ritmojster A. Svetec iz Litije je ustrelil na Primskovem pri Litiji uralsko sovo, ki se je malo prej blizu mojega stojišča, seveda brezuspešno, zaletela nad braka!

Mlado uralsko sovo, ki je lovila golobe, so živo ujeli na ostrešju kozelca pod Gerbinom pri Litiji. To sovo sem potem vzredil in jo popolnoma udomačil. Porabljal sem jo namesto uharice s prav dobrim uspehom za lov na vrane, srake in šoje.

Ujete uralske sove sem imel večkrat. Razen poprej omenjene, ki so jo ujeli rudarji, koja je pa kmalu poginila, in poslednje iz

Gerbina, sem vzel eno iz gnezda v Maljeku. Udomačila se je zelo hitro in je prav dobro razločevala mene od tujcev. Ker sem jo hranil in oskrboval vedno sam, se je tesno sprijaznila z menoj in živela tudi z istočasno v isti kletki zaprto lesno sovo v mirnem sosedstvu. Nikdar nisem zapazil zavisti med obema zaradi hrane.

Miši, kuščarje, vrabce, ki sem jih jima dajal, je popadla uralska sova v drznem skoku in miš živo in celo pogoltnila — ne samo eno, tudi 5—6 zaporedoma. Vrabcu je strla najprej glavo, mu površno oskubila vsaj krilna in repna peresa in ga potem požrla celega; od srak ali šoj, ki sem jih tudi dajal, pa je trgala velike kose s perjem in kožo vred. Pri tem je dajala brenčeč glas od sebe, kakor kaka debela struna. Glavo s kljunom srake ali šoje je navadno požrla, nog s krempIji pa nikdar.

Prepričati sem se hotel, da li se bo uralska sova lotila tudi kač. Četudi sem že našel v njenem gnezdu slepca, še nisem bil uverjen, da lovi tudi kače. Ujel sem precej velikega modrasa, ga omamil z udarcem po glavi, in vrgel stari sovi,[2] ki pa ni bila tako krotka kakor zgoraj omenjena, v kletko. Nekaj časa se ni zmenila za kačo, naenkrat pa je modrasa zgrabila, podvila podse, mu odtrgala z enim udarcem glavo in vrat in ga potem do polovice požrla. Drugo polovico, kakor tudi glavo je pustila. Mislim tedaj, da koristi uralska sova tudi s pokončavanjem strupenih kač, če ravno prilika in potreba nanese.

Vodo je čestokrat pila in se rada in večkrat kopala. Tudi se je zadovoljno stegnila v pesku, ako je sijalo v kletko solnce, dasiravno je sicer večinoma čepela v senci.

Od ujetih nisem razen že omenjenega brnenja slišal drugega glasu kakor tiho škripanje, če sem se približal s hrano kletki, ali pa če sem iz gnezda vzeto in vzgojeno sovo vzel iz kletke in jo čehljal po tilniku, kar ji je izredno dopadlo. Odpirala in zapirala je pri tem neprestano oči in cvrčala z visokim, škripajočim glasom. Nikdar ni poskušala uporabiti kljuna ali opasno ostrih krempljev, in razen ene male uharice,[3] ki sem jo dobil iz gnezda in vzredil lansko leto, še nisem imel tako pohlevne in krotke sove.

V gozdu sem slišal — blizu gnezda — od uralske sove ostro, zategnjeno brlizganje: psiuit — psiuit, v času parjenja pa votlo, skoraj kakor glas lesne sove se glaseče ukanje: uuu-uuu-u!

---

[2] To sovo sem dobil od oskrbnika Windischgraetzovih posestev Venclja Polana na Bogenšperku pri Litiji. Baje je gnezdila v Lupinškem Bukovju blizu grada Bogenšperka.

[3] Tudi mala uharica v Srbiji — vsaj v okolici Kruševca — ni redka. Omenjenega mladiča sem dobil iz gnezda v lukajšnji smodnišnici Obiličevo. Lesna sova gnezdi pogosto tudi tu, še številneje čuk, redkeje pa veliki skovir.

Ime »kozača« je tedaj napačno, ako bi imelo isto značiti glas (meketanje) te sove.

Omenjam še, da je uralska sova tudi v Srbiji precej razširjena, stalna ptica. V Jastrebcu pri Kruševcu sem jo večkrat videl. V zimi 1925/26 sem videl dve na svojem sadnem vrtu tik za hišo. Nista bili zelo plašni. Vse uralske sove v Srbiji, kar sem jih videl, so bile zelo svetle barve, medtem ko so pri nas svetle in temne.

M. Š.:

Spomini na jelene.

(Nadaljevanje.)

VI.

Z oktobrom 1921 sem zasedel svojo upravo v Zmajevcu. Ves teden sem postopal po bližnji okolici, predvsem ob Donavi, in čakal, kdaj dobim voz s konjskimi silami. Iz obupa nad dolgim časom sem semtertja ustrelil v zrak ali kamorkoli. Razen divjačine nisem poznal žive duše in če bi jo, bi dosti ne koristilo, ker sem samo madžarski slišal. Pri tem postopanju pa se mi je nekaj zgodilo, iz česar bi si bil gotovo dal prerokovati svojo usodo, da niso nemarni upravitelji pustili, da je razpadlo Delfsko proročišče s trinožnikom in Pytijo vred. Dolgočasje me je posadilo k večji mlaki v gozdu za donavskimi nasipi. Ker že pet dni nisem drugega govoril, kot »dober dan« in »zbogom«, sem se, mislim, sam s seboj mrmraje pogovarjal, v bojazni, da mi sploh jezik odpove, in si poleg tega goreče želel, da bi bil poleg mene vsaj stari Janez, čeprav je bil precej gluh. Naenkrat pa završi, in tropič divjih rac pljuskne v vodo. Kot dober in pravičen lovec, sem sedel seveda za grmom s puško v roki. Takoj se me je polastila samopašnost, pa sem si mislil, zakaj bi z enim strelom vsaj dveh ne obrnil, in sem čakal. In kakor da se usoda po drugi plati hoče oddolžiti, napodi parček po vodi proti meni. Pomeril sem torej med parček in paf... dve sta ostali v vodi, da nikoli tega. To je bogastvo Baranje, sem si mislil, kar dve na en mah, ko pri nas sploh za na mah nobene ni ter sem stopil izza grma proti bregu, da bi jih s palico posnel iz vode. Tedaj se ena račica malo zamaje in frrr... v zrak. V roki sem držal ravno odprto puško, da bi menjal izstreljeni naboj. V presenečenju sem zaklopil puško in odprl usta. Raca pa se je dvigala kot škrjanček pod nebo. Na strel sem čisto pozabil. Po zraku pa je vseeno zažvižgalo, in glej spaka, na raco je iz jasnega treščil kragulj. Pograbil je plen,

ali radi prevelike teže se je z njim spustil na drugi breg mlake. Jaz sem pograbil puško in ropar je odletel s plena vznak in mrtev na zemljo. Spoznal sem, da je bogastvo te dežele še večje! Moje lovsko srce je plesalo polko. Naenkrat pa zapleše tudi kragulj sumljivo kolo in preden sem imel prazno puško dobro z rame, jo je odkuril. Malo se je opotekal in težko je šlo, ali — šlo je. Brž odprem puško in sežem v žep po nove naboje. Tedaj se dvigne račica, ki sem jo rešil kraguljevih krempljev in hvaležno odbrenči v zlato svobodo. Ostala mi je zvesta samo ena, in s to sem se vrnil domov. Podložna uprava je svojega upravitelja koj prvikrat opeharila za dve tretjini plena in zavedal sem se, da je to mojega angela varuha migljaj s kolom!

Ko so me po osemdnevnem čakanju oborožili z vozom in konjema in sem postal primerno gibljiv, sem tudi jaz zletel. Treba se je bilo podrobno seznaniti z obširno upravo. Zato sem dal jelenom in vsej zverjadi službeni dopust, ki se je zavlekel preko zime v drugo polovico februarja naslednjega leta. Da pa cenjenim bralcem medtem ne bo morda dolgčas, povem še nekaj iz »prakse« v Tikvešu.

Ko so jeleni najbolj goreče razkladali svoja čuvstva rahločutnim košutam in je ljubezen tekla v potokih, so prihajali lovski gostje po svoje nove doživljaje. Eno tako prijetno zgodbo, ki sem jo doživel z naše gore lovcem, sem že opisal v »Lovcu«.

Lepega popoldne se pripelje imeniten in ljubezniv gospod. Malo je bil pomečkan in prašen, po obleki seveda, in vsi smo se globoko priklanjali. Zarana mi je upravitelj dal repetirko za gosta in mahnila sva jo v Petreš. Takoj sem spoznal, da imajo tudi jeleni in predvsem košute rešpekt pred gostom, ker so se povsod spoštljivo umikale v trstje, kar je izdajal lomast. Pogledom so se sramežljivo odtegovale, ker jih je gospod s svojim krepkim govorom svaril pred neprevidnostjo, ako je bila katera slepa in ni videla, da ima živahni lovec po zadnji modi prikrojeno temnorjavo, modro pasasto obleko in nad čevlje privihane hlače, da jih ni rosa prehudo močila. Jeleni so vljudno obmolkovali in resnobno poslušali predavanje o politiki naše mile združene in svobodne očetnjave. Prepričan sem, da so tisti dan postali vsi državotvoren element. Po dobri uri hoda in debate si je simpatični gost obrisal polno čelo in jaz sem ga opozoril, da sva sredi pragozda in da loviva jelene. Navdušeno je ugotovil, da govorim resnico in da še nikoli ni doživel tako zanimivega lova. Sicer da je prvič na lovu, da živega jelena še ni videl in ga tudi ne pozna. Predlagal sem mu konec debate, kar je bilo soglasno sprejeto, ali samo deloma izvedeno. Vendar se mi je posrečilo,

da sem ga pripeljal v bližino jelena, ki je medtem začel dobro bukati. Krita za debelimi vrbami, sva se mu bližala zelo ugodno in gospod je bil vzhičen nad mogočnim glasom basista. Nestrpno je čakal, da spozna godca. Na kakih sto korakov mu pokažem izza orjaške vrbe jelena, ki je stal pred trstjem na majhni tratici in grmel, da je trepetalo mirno ozračje. Stal je kakor kip, samo težko rogovje je zibal semtertja in včasih poškilil za kako košuto, ki je stopila iz trstja.

Gospod je gledal in ga ni videl. Zato je silil vedno naprej izza vrbe, tako da sem ga moral držati za suknjo in ga, hočeš nočeš, vleči nazaj. Po puški sem mu kazal in v potu svojega obraza je zaman napenjal oči. Slednjič se je jelen malo prestopil in tedaj se je gostu izvil globok vzdih začudenja in z rokami je zakrilil od navdušenja. Moral sem krepko potegniti suknjo za vrbo, da sem prikril košutam poselnikove pozdrave. Sedaj, mu zašepečem, bo pa streljal in previdno sem jel tlačiti naboje v repetirko. »Dobro,« pravi, »pa bom, samo katerega?« Onega z rogovjem seveda. Ali on rogovja, pravi, ni videl in da si ga mora ogledati! Hitro sem prijel zopet za suknjo in počasi popuščal, tako da je samo glava prišla izza debla. Jelen je bukal in razložil sem mu, da naj gleda na glavo onega, ki rjove. In res je dognal rogovje. Sedaj torej, in pomolim mu puško. Previdno prime za konec cevi z levo roko, tako da je visela puška v zraku ter zaupno izjavi, da je puške že videl, ali take vrste še nikoli, nego samo one na šibre, ali kako se to imenuje, vendar da streljal ni z nobeno. Dvomi pa, da bi puška, kot je ta, s tako majhno luknjico, ubila jelena. In tudi meriti in sprožiti da ne zna te čudne puške ter me je prosil, da mu pokažem, kako in kaj. Mehko mi je postalo pri srcu in najrajši bi bil objel to dobričino iz bratske južne dežele. Takoj sem začel razlagati skrivnosti puške in vse potrebno, kako se meri, kam se pri tem puška opre, kje se sproži, ga učil na levo oko zamižati in radi mirnejše drže puško osloniti na drevo. Jelen pa naju je s krepkim klicanjem spodbujal k marljivemu učenju in vežbanju. Končno je po nekaj vežbah izjavil, da bo šlo. Pokazal sem še enkrat, kam naj postavi nogi, kje naj osloni puško in sem ga skrivil v približno potreben položaj. Torej, sedaj! Pridrževal sem sapo v pričakovanju, kako se bo obnesel »rekrut« v prvem ognju. Krčevito je stiskal puško in zraven od naporov glasno stokal. Znoj mu je lil raz čelo, čeprav ni bilo ravno vroče. Začelo je že meni utripati srce, ko se gospod zravna ter izjavi, da jelena ne vidi, ker je deblo vrbe preblizu puške. Srce mi je zastalo in mislim, da pol minute ni nič bilo. Občutka ob tej izjavi pa ne morem popisati, ker ni iz-

razov v nobenem jeziku. Tudi nisem mogel medtem, ko je srce stalo in se samo treslo, spregovoriti in, hvalabogu, se je strelec vlegel v travo, češ, da bo ležeč streljal. Na ta način pa seveda sploh ni videl, ker je bila gosta trava previsoka. Otresel je zato prah s kolen in vprašujoče vstal. Tedaj sem spoznal, da je jelen res plemenita žival. Več kot pol ure je kavalirsko čakal in nastavljal pleča, samo da bi gosta ne razžalil. Prostoročno torej, sem pripomnil, in puška je bila takoj pri licu. Potekala je minuta napetega pričakovanja. Cev se je vedno bolj zibala in nazadnje omahnila. Globoko in trudno je dihal gospod. Ko se je oddahnil, je predlagal, da bi šla bliže, ker se tako daleč slabo vidi in je težko meriti. Takoj sem zgrabil za suknjo in nategnil. Na vprašanje, kam da meri, je rekel, da naravnost v sredino, to se pravi v trebuh. Kratko sem ponovil ves pouk in omenil, da je skrajni čas, sicer bo jelen odšel. In zgodilo se je. Pok je presekal zrak, jelen je odrevenel obstal, kot kip nepremično. Iz puške pa so se vsuli vsi preostali naboji v gosto travo. »Zadet je, zadet, naš,« vikne strelec ves razburjen. »Dobro sem ga pogodil, niti prestopiti se več ne more.« Začel je vihteti puško in hotel odriniti proti jelenu. S težavo sem ga potegnil za vrbo in mu še težje dopovedal, da je jelen zdrav kot prej. Pozorno me je pogledal z nevero v očeh, češ, če sem pri zdravi. Jelen, če bi bil zdrav, bi vendar bežal. Pa ne more, ker je smrtno ranjen. Moj dokaz, da košute tudi ne beže, ni držal, ker on nobene ni videl, torej jih sploh ni in zaradi tega ne beže. Brezhibna logika! Žurno sem jel iskati naboje v travi, da bi ga pripravil še enkrat do strela, če bi morda jelen še čakal. Upravitelјeva repetirka je bila izborna puška, z eno neznatno napako, katere mi pa ni omenil. Zaklopec, ki je držal zaprt magacin, se je od stresljaja pri vsakem strelu odprl in naboji so izpadli. Treba je bilo ali pod zaklopcem držati ali pa posamič basati. Vendar sem srečno našel dva naboja in puško pripravil. Tedaj pa je gost predlagal, da bi jaz streljal, če menim, da jelen ni zadostno ranjen, in jel razpravljati, kako bova govorila, da bo izgledalo, kot bi ga bil docela on usmrtil.

Ali vsaka pesem ima svoj konec in jelen je bil najinih špasov sit. Košute so se plaho umikale v trstje in tudi stari paša je godrnjaje, obotavljajoč se, zlezel za njimi v varno zavetje. Oba naenkrat sva se oddahnila in čutila, da sva hvaležna jelenu, ki je nepristransko rešil mučno situacijo.

Ljubi gost se je prvi zavedel in prostodušno vprašal, kje bi bil še kak jelen, ker je stvar čisto zabavna. Solnce se je odtrgalo že daleč nad obzorje, zato mu nisem pustil mnogo upanja.

Šla sva kljub temu. Rila sva skozi gosto trstje in poslušala. Bukanje je čisto zamrlo. Ob majhni jasi, sredi nekega trstja pa sem hipoma obstal, tako da se je gost, sledeč mojim stopinjam, zaletel v me in je moral obstati. Dvajset korakov desno od naju, do sredi telesa v trstju zakriti, so stali trije komadi. Viličar in košuta z jelenčkom. Pokažem mu z roko in mu ponudim puško. On pa najprej vpraša, kaj da je. Ko mu dopovem, da so jeleni, katerih za nobeno ceno ni mogel zagledati, je izrazil željo, da bi streljal z mojo puško. Dopadel mu je strelni daljnogled, katerega sem mu opisal po prvi njegovi strelni vaji, in menil, da bo skozenj lažje zagledal jelene. Dal sem mu svojo puško. Videl pa je samo črno v daljnogledu in toliko časa študiral optiko, da so osuple živali pobegnile. Razveselil pa se je in me zadovoljno potrepljal po rami, ko je videl vse tri komade, kako so v velikanskih skokih švignili preko jase.

Ko sva se opoldne vrnila, je ves navdušen pri kosilu pripovedoval omizju o svojem prvem lovu. Vzhičen je bil in se mi prisrčno zahvaljeval za lovski užitek. Ob slovesu je obljubil, da se bo pridno vadil v streljanju do prihodnjega leta in dodal, da sem morda le prav imel, da jelen ni zadet in da ga zato ni treba preveč iskati. Če pa vendar leži, naj mu pošljem čimprej rogovje.

(Nadaljevanje bo sledilo.)

Gošar:

Lisičji bonbončki.

»Cyaninove pilule; to bo nekaj! Adijo lisice, adijo kune, adijo mački!« Tako je zašušlelo pred par leti med lovci, med zelenimi suknjami. Strihnin je oslabel, je kakor star onemogel, oslabljen in polomljen starec, ki ni nikomur več kos, ki se mu le tupatam posreči ugonobiti kako dolgorepko, navadno pa povzroča le bolečine v trebuhu in otvori črevesje in želodec.

Da, tako daleč je že prišlo, da je neki lovec tam nekje iz kamniškega okraja trdil, da bi za dobro slavo o božiču potresel police s čisto belo moko, ki jo prodajajo za strihnin.

»Ej, kakšen je bil včasih!« so pripovedovali stari očanci. »Če si ga imel pod streho, so ščurki, miši in podgane pokrepali in ne samo, kar jih je bilo v hiši, marveč ludi v hlevu in na skednju. To je bila roba! Če je konj peljal po cesti, kjer je bil v bližini strihnin nastavljen, se je gotovo splašil. Dogodilo se je nekje na Dolenjskem, ko smo marširali v Bosno,« je menil Blekov oče, »da

je neki lovec nastavil strihnin lisicam. Dejal ga je v vrabca. Vrabca pa ni takoj dobila lisica, marveč ga je najprej pokusila miš, ki je takoj poginila. Mrtvo miš je pojedla vrana, in tudi poginila; vrano je našel sestradan skobec in seveda tudi poginil in šele sedaj je prišla na vrsto lisica, ki je skobca samo povohala in sledila prej omenjenim. In staviť grem, če bi bila mrtva lisica ostala čez noč na polju, da bi bil poginil tudi volk, ki je prihodnjo noč tako silno tulil. Strašno, strašno! No in to še ni vse,« je menil stari očanec Blekov oče. »Tudi vsa lisičja žlahta je od strahu poginila, tako da skozi štiri zime nismo imeli lisic in smo jih morali naročiti nekje s Hrvaškega. Pa še te smo komaj pridržali, kajti vedno je še smrdelo po strihninu. Dve zimi smo morali lisice krmiti, kakor sedaj krmijo srne in jelene; celo creti smo jim morali, preden so se prijele. Če bi moji prijatelji, ki že precej let z nosom podpirajo zemljo, še živeli, bi lahko potrdili, da so hrvaške lisice tudi vse drugače kradle kakor naše domače. No sedaj so se pa že privadile našim navadam, posebno odkar se je zmešala sorta.« Tako je končal povest stari Blek, ki je govoril čisto lovsko latinščino, svoje pripovesti o hudem strupu strihninu.

Podobno pa je odmevalo zadnja leta tudi o cyaninu, ki dela baje čudeže in grozi po mnenju nekaterih lovcev uničiti ne samo rod, nego celo spomin na lisice. Hipermoderni lovci si pa že predstavljajo, kako bodo disciplinirali in organizirali svoja lovišča in, za to jim bo novi strup posebno dobrodošel.

V naših loviščih je namreč nebroj lisic, in sicer so vse brez rodovnika. To pasmo bo treba uničiti in dobiti novo, morda iz Sibirije, Alaske ali pa tudi s Hrvaškega, kakor so rekli Blekov oče.

Vsaka lisica dobi številko in seveda bo vpisana v rodovnik s fotografijo, kakor naši čistokrvni braki, ki bo pod strogim nadzorstvom. Kadar se bodo pri lisicah porajali čuti in želje po mladičih, bo moral poklicni lovec paziti, da dobi potomstvo pravega očeta, da se ne zmede pasma. Tudi lisičjo smotro bomo imeli. Te nove lisice bodo tako dresirane, da ne bodo več ropale zdravih zajcev in jerebic, marveč si bodo privoščile samo slabiče in pa bolne jerebice, ki bi drugače lahko poslabšale rod, ali pa prenašale in razširjale nalezljive kurje bolezni in parasite. Vršile bodo sanitarno službo. Če bo oslabel ali poginil srnjak, ga bodo zavlekle in polagoma uničile. Nove lisice bodo menjale barvo po modi, kakor bo že pač potrebno tisto leto. Včasi bodo rumene kot pekovske žemlje, včasi rdečkaste, včasi modrikaste ali celo vijolične. Če bo v deželi kaka nalezljiva bolezen in bo dosti mrličev, takrat bo prevladala črna barva.

Imam pa nekega lovskega znanca, ki je baš študiran na to in se je hotel posebno postaviti in zasloveti med zeleno bratovščino. Pa tudi usmiljenje do divjadi in sploh njegovo plemenito lovsko srce ga je prignalo, da je premišljal in študiral, kako bi se duša roparic ločila na najlepši in najplemenitejši način od svojega pregrešnega roparskega telesa in se trenutno preselila v večna lovišča. Cyanin se mu je zdel še premalo učinkovit.

»Kdor išče, ta najde, kdor bo trkal, se mu bo odprlo in bo lahko vstopil, ako ga ne bodo napodili.« Študiral je in posvetilo se mu je. Napisal je recept. Kombinacija, doza strihnina, ki vpliva na ene organe, in doza cyanina, ki ugonobi ostalo, bo najboljše sredstvo. Lisica bo to použila, rekla lahko noč in že jo bo prepeljala stara vidra preko Lethe, reke pozabljenja. Omenjeni recept je izročil mojemu lovskemu prijatelju in ta ga je odnesel lekarnarju. Do tukaj, cenjeni prijatelji v sv. Hubertu, kakor lahko razvidite, sem nekoliko brskal po lovsko-latinskem slovarju in lovsko-latinski literaturi, toda mislil sem praktično in gotovo koristno, a od tukaj naprej hočem popisati in nadaljevati, kakor se je zgodilo s tistimi novimi pilulami v resnici.

Lekarnar je pilule izvršil in jih oddal prijatelju Levu z zatrdilom, da doza zadostuje, da ugonobi konja ali vola. Ta je tiste lisičje bonbončke previdno shranil, in dva dni nato je bila določena prva poskušnja. Za medij pa so določili muca iz gostilne »Na klancu«. Gostilničar in posestnik Pavle je vnet lovec, njegov izredno veliki muc pa tat, da mu ga ni para. To vse je pripomoglo, da je visoki sodni svet pod gospodarjevim vodstvom obsodil muca za poskušnjo novih lisičjih bonbončkov. Ker tudi gospodinja in žlahta ni imela nič proti temu, je bil določen neki zimski sobotni večer, da izvrši krvnik svoje delo.

Vsi smo se zbrali, med člani visokega senata ne smem pozabiti našega sotrudnika in velikega lovca, prijatelja R., med prijatelji nazivanega »Solovega«, ki je bil tudi radoveden na vpliv novih bonbončkov.

Sedeli smo pri veliki peči in pomilovali muca, ki je čepel pod sosednjo mizo in z nekakim nezadovoljstvom motril svojo okolico. Sicer prav rejeni muc je bil najbrž že zopet lačen, in ker ni nič padlo z mize, je bil slabe volje.

Medtem je vstopila gospodinja in prinesla na mizo polovico klobase, ki je kar dehtela po slastni svinjini. Prijatelj Lev je odtrgal košček klobase, ga nekoliko izdolbel in v njega stisnil usodno pilulo, lisičji bonbonček.

»Sedaj pa pozor!« je zaklical prijatelj Šolov. »Pripravite ure in glejte, kako dolgo, koliko sekund bo trajala borba med živ-

ljenjem in smrtjo. Vsak naj pogleda in si zapomni, kje bo sekundni kazalec v trenutku, ko bo muc hlastnil po grižljaju, in kje, ko se bo stresel; poročali bomo to uredništvu »Lovca«.

Povem vam sicer, da ta posel ni posebno lep in plemenit, ali no, radovednost je radovednost in opravičujemo si sami pri sebi tako delo z besedo »študij« ali »opazovanje«.

Košček klobase je zdrknil z mize in muc ga je pograbil, kakor pravijo: vrag grešno dušo.

Do tega trenutka smo navihanega muca opazovali le bolj izpod čela, bali smo se, da ugane naše nakane. Sedaj, ko je muc klobaso hitro použil, pa smo stopili in čakali usodnega trenutka. Mi smo gledali muca, muc pa nas in se mu še najmanje ni sanjalo, da pričakujemo njegovo smrt.

Kazalec na uri se je vrtel in minule so v tišini že minute in ne samo sekunde, in muc se še zmenil ni. Dolgo tišino je premotil Pavletov nestrpen vzdih: »Ali te še ne bo vrag pocitral?!« Muc se je nekoliko prestrašil in malo preskočil, pa le izpod mize do peči. Ko je preteklo 14 minut, se je jel muc oblizovati in umivati s šapami; ko je preteklo 17 minut, je odprla dekla vrata in muc je smuknil v vežo in po stopnicah v podstrešje.

Ure smo spravili v žepe in radovedni odšli v postrešje in svetili, kaj je z mucem. Med praznimi zaboji smo našli mačje sledi, in sicer izvrženo klobaso in nekaj drugih primesi, ki očividno niso prijale mačjemu želodcu.

Vrnili smo se v hišo k peči in otvorili debato o vplivu lisičjih bonbončkov. Mnenja so se delila. Nekateri so se smejali, drugi pa z resnim obrazom trdili, da je muc gotovo poginil v težkih, hudih mukah. »Mir njegovi grešni duši!«

Po preteku dobre pol ure pa nekaj popraska po vratih. Vsi smo se spogledali, in kar na očeh se je bralo navzočim, da vsi mislijo, da straši mačkov spomin. Ker je pa še ponovno popraskalo, je Pavle odprl vrata in... in, mesto mucovega spomina je vstopil naš muc sam. Skočil je pod mizo in jel mijavkati; izgledalo je, kakor da si želi, da bi mu dali še ostali konec klobase in sicer morda brez grenke primesi, ki povzroča malo ščegetanje po želodcu, katerega posledica je neprijetno bljuvanje.

»Konja ali vola bi uničila zagonetna pilula,« je pripomnil prijatelj Šolov, »muca, ki je gotovo v zvezi z samim zlodejem, tega ne more!«

Kaj sta dejala pisec recepta in izdelovalec pilul, ko sta zvedela za kolosalni učinek lisičjih bonbončkov, tega še nisem zvedel.



Stanko Arko:

Naš program.

Vzporedno z napredkom civilizacije v kulturnih državah se je razvijal tudi smisel za smotreno rejo živali, ki so bile človeku koristne za različne njegove svrhe. Tako opazujemo, da je baš razvoj kinologije pri posameznih narodih nekako merilo za njih stopnjo civilizacije in gospodarskega napredka.

Z ustanovitvijo naše lastne države je tudi na nas prišla vrsta, da sledimo zgledu drugih narodov in da gremo tudi v razvoju kinologije slična pota, kot so jih hodili oni. Osamosvojiti se moramo torej tudi v tej panogi s tem, da pričnemo na širši osnovi graditi si lastno stavbo, koje temeljne kamne smo že položili.

Potrebno je pri tem našem zasnutku osvojiti ono splošno v kinologiji, kar so drugi veliki narodi pred nami po vztrajnem, dolgoletnem delu pridobili, našli za koristno in pravilno. Poleg tega pa naj bo naša naloga, da kultiviramo, vzgajamo in usmerimo na pravo pot ono samolastno, kar imamo v naši zemlji, in to do one popolnosti, kot so jo dosegli drugi narodi na tem polju.

Mislim, da smo baš Slovenci, ki smo najbližnji sosedi držav, kjer je reja in vzgoja, osobito lovskega psa, že dolga leta pomebno razvita, prvi poklicani, da prevzamemo iniciativo za uspešen razvoj kinologije.

Kakor v vsem drugem tudi na tem polju nismo bili do osvobojenja samostojni, prevzemali smo ono, kar so drugi ustvarili, in zato je bilo naše dosedanje delovanje omejeno na ozek krog, brez širšega in organiziranega razmaha. Priredili smo sicer že par razstav psov, ki so nam pokazale, da imamo veliko dobre volje, smisla in zanimanja za stvar, vendar smo morali uvideti, da smo še zelo navezani na inozemce in da sami še vsega ne zmoremo. Smatrati moramo svoje dosedanje delovanje le kot predpriprave za začetek širšega smotrenega dela.

Z ustanovitvijo Jugoslovenskega Kinološkega Saveza je bil storjen prvi pomemben korak h konsolidaciji tega važnega vprašanja in sedaj je naloga nas vseh, ki čutimo v sebi ljubezen in zanimanje za pse, da s skupnimi silami, vsak po svoji moči doprinesemo svoj dar k razvoju tega plemenitega zasnutka. Treba bo vztrajnega in požrtvovalnega dela, ako hočemo doseči svoj cilj.

Pri tej priliki hočem podati nekoliko smernic, kako naj bo urejeno in razdeljeno naše delovanje.

Predvsem bo potrebno, vzbujati v širokih plasteh našega naroda smisel in zanimanje za rejo estetično lepih in harmonično, pravilno zgrajenih psov, to je spoznavanje in vežbanje očesa in okusa za pravilno obliko v splošnem in za psa posameznih pasem. Dalje bo treba obračati pozornost na to, da se razlomači pomen in važnost čistokrvnosti. Vzporedno s tem bo naša naloga, da učvrstimo razumevanje za potrebo pravilne vzgoje psa, njegovega telesa in inteligenčnih sposobnosti, t. j. pravilnega hranjenja in dresure. Učiti se moramo spoznavati, kaj je pravilno, lepo in koristno in kaj je neokusno, pogrešno in škodljivo. Naj najde tudi vse mesta v našem glasilu, kaj je v zvezi duševnega odnosa človeka do psa, tega važnega faktorja, ki ga je človek občutil in cenil od svojega postanka s tem, da je psa vsled plemenitih vrlin značaja priklenil izmed vseh živali najtesneje k svojemu življenju.

To naj bo načrt za ogrodje naše stavbe, ki smo si jo vsi ljubitelji psov zamislili, ji položili temeljne kamne in ki jo hočemo tudi zgraditi. Obračam se zato do vseh ljubiteljev psov, do strokovnjakov, lovcev in do vseh, ki morejo zastaviti svoje delo v korist naši kinologiji, da me s sodelovanjem podpirajo in s tem pripomorejo do zboljšanja našega glasila v kinološkem pogledu.

Ocena psov

na mednarodni razstavi psov dne 8. in 9. septembra v Ljubljani.

Sportni, hišni in psi čuvaji.

Bernardinci:

Razstavnega kataloga

štev. 239 krepka psica, breja, brez dlake, ker je bila enkrat ostrižena, glava zelo neprimerna, skoraj brez stopa (nastavka), gobec predolg, preslab, preveč raven. Vzbočenost čela mnogo premajhna. Povoljno.

štev. 239a bastard — brez ocene.

štev. 240 velik, ogromen pes z odlično glavo, lepih šob, z dobro nastavljenimi uhlji, prav dobre stoje, zelo lepe barve, sedaj skromen v dlaki. Spredaj desno ima pokvarjen prst. Odlično.

Razstavnega kataloga

Nemške doge:

štev. 241 slabo zadošča zahtevam. Zadostno.
štev. 242 nikakor ne odgovarja, medla barva, slabo zgrajen. Nezadostno
štev. 243 isto kakor prednji, ker je premajhen. Nezadostno.
štev. 244 ne odgovarja zahtevam. Nezadostno.
štev. 245 se izključuje; medla barva, ne zadošča po zunanjosti. Nezadostno.

Razstavnega kataloga

Nemški ovčarji:

štev. 246 plemenit pes psičjega izraza, toda ima lepe črte, prav dobro hojo, ozko, odlično glavo. V značaju ni povsem trden. Dobro.
štev. 247 velik, v splošnem prav čeden pes, prednja stopalnica je nekoliko prestrma, zadnje noge nekoliko ozke v skočnih sklepih. Pravilno razmerje v dolžini. Prav dobro.
štev. 248 večkrat opisan pes z zelo dobrimi oblikami, z izvrstno hojo, zelo tipično glavo. Tačas ne baš v najboljši dlaki. Razmerje kotov na nogah zelo lepo. Odlično.
štev. 249 dober pes z nekoliko načetim zobovjem. Dovoljna dolžina. Uhlje nosi nekoliko ob straneh. Zadnji del pri hoji nekoliko zvezan. Dobro.
štev. 250 krepak, srednje velik pes, ki bi bil lahko nekoliko daljši, hoja izdatna. Dobro.
štev. 251 krepak pes s pomanjkljivim ledišèem, zaradi tega nedovoljen zanos v zadnjem delu. Sledniki, mehak v hrbtu. Povoljno.
štev. 252 srednje velik pes z močnimi kostmi, dobrega izraza, prekratek, strm v zadnjem delu, brez globočine. Povoljno.
štev. 253 velik, krepak pes z močnimi kostmi, ki ima dvojne slednike, kar povzroča popolnoma napačno stojo v zadnjem delu. Povoljno.
štev. 254 sum o križanju s kolijem. Nezadostno.
štev. 255 kratek, strmo stoječ pes z malo substance, neizdatno hojo, zadaj nekoliko kolobarčasto stoječ. Povoljno.
štev. 256 nekoliko nizko stoječ pes z močnimi kostmi, z dolgim trupom. V hoji ga ovirajo sledniki, vendar hoja primerno izdatna. Dobro.
štev. 257 majhen pes, ozek, kratek, manjka mu en kočnik, kravja hoja. Povoljno.
štev. 258 plemenit, slaboten psiček z izdatno hojo, ima tip psice, mehak v značaju. Zadostno.
štev. 259 ne prenapačen pes, za svojo višino nekoliko prekratek, z dobrimi koti sklepov, vsled slednikov ovirana hoja. Mehkega značaja. Povoljno.
štev. 260 pes, ki je v splošnem prav dober, v svojih 5 letih nekoliko izgubil obliko. Vezki na plečih so postali ohlapni, nekoliko zvezan v zadnjem delu, lepa zgornja črta, zelo dobrih kotov, izrazita glava, z ozirom na navedeno še: Prav dobro.
štev. 260a čeden pes z zadovoljujočim razmerjem v dolžini in dobrimi koti. Komolčni sklep naj bi bil čvrstejši. Hoja vsled slednikov ovirana. Dobro.
štev. 260b eleganten pes, ki bi mogel imeti več substance; komolci naj bi se bolj prilegali, hoja v zadnjem delu vsled slednikov ovirana, spredaj zavija šape. Dobro.
štev. 260c ozek, visoko stoječ pes s prekratkim trupom, nedovoljnih kotov, vsled česar pokriva premalo izdatne hoje. Povoljno.

Razstavnega kataloga

štev. 260d slaboten pes, boječ, s kravjo stojo, lepih oblik, pravilne glave in dobrega zobovja. Zadostno.

štev. 261 čedna psica, krepka, polna, z dobrimi koti, lepo hojo; mogla bi stati spredaj nekoliko čvrsteje. Prav dobro.

štev. 262 izvrstna psica, velika, močna, z močnimi kostmi, lepim ospredjem, lepih oblik, z odlično hojo. Odlično.

štev. 263 plemenita, dolgodlaka psica, žalibog s sledniki ali z dobro hojo, nekoliko skromna v mesu. Prav dobro.

štev. 264 ozka psica, spredaj strma, z zelo pokvarjenim zobovjem od pasje bolezni, v ostalem lepih oblik, hoja manj izdatna. Povoljno.

štev. 265 Nezadostno.

štev. 266 psica, ki ima mnogo substance ali popolnoma ohlapno pleče. Nezadostno.

štev. 267 zelo čeden psiček brez substance, lahkih kosti, reven v trupu; zobovje pokvarjeno vsled pasje bolezni, v ostalem dober v hoji in značaju. Zadostno.

štev. 268 majhna psica z manj lepo glavo, lahkih kosti, toda dobrega trupa in lahke hoje. Povoljno.

štev. 270 odvratna glava, ohlapnih komolcev, ploske šape, zelo svetlo oko, mehka kravja uhlja. Nezadostno.

štev. 271 dobro stegnjena psica, strmih kotov in kratke hoje. Zadostno.

štev. 272 premajhna in preslabotna psica. Nezadostno.

štev. 273 zelo lahka, slabotna psica, ki je razen tega boječa. Zadostno.

štev. 274 zelo odebeljena psica z dobrimi kostmi. Vsled mnogih porodov je postala brez prave oblike. Povoljno.

štev. 274a dobro zgrajena psica s pravilnim razmerjem dolžine, nespornega zobovja, lepe hoje, dobre stoje in kotov. Dobro.

štev. 274b kosmodlak, kratek pes z zadov. hojo in pomanjklj. koti. Zadostno.

Dobermani:

Razstavnega kataloga

štev. 276 izvrstno zgrajen pes, ki je žalibog predebel. Izvrstnih nog in šap, z zelo izrazitim vihrom, globokih, krepkih prsi, krepkega ledvičja — zelo lepih barv. Želeti bi bilo malo več plemenitosti. Odlično.

štev. 279 zelo krepak pes z izredno močnimi kostmi, zelo lepimi šapami, globokih prs, zelo lepega hrbta, dobro hojo; glava je prišla nekoliko iz oblike, dolgi uhlji ga nekoliko kvarijo, ima nekoliko podbradka. Prav dobro.

štev. 280 lahek pes sočnate barve, z nečistim žigom, zelo izrezanega gobca; skočni in kolenični sklep je zelo top, hodi zadaj zelo prinožno. Dobro.

štev. 281 velik, toda preozek pes z malo izrazitim mišičjem, ozek v ospredju, ploskih reber, prevelikih šap, nečist žig, zelo plemenite glave, lepega vratu, ima lepo zgornjo črto, dober v dlaki. Dobro.

štev. 282 sirova glava starega tipa pinčerja, ozek in plitek v prsih, ohlapnih komolcev, ploskih šap, ima dolgo ledvišče, top kot v kolenčnem sklepu, koseča hoja. Zadostno.

štev. 283 slabič. Nezadostno.

štev. 284 majhen, slaboten psiček, skoraj brez žiga, glava starega tipa pinčerja s temnim očesom, s sorazmerno dovoljnim trupom, z zelo pobitim križem. Zadostno.

Razstavnega kataloga

štev. 286 za svojih 9 let še dobro ohranjen pes, povsem starega tipa; lobanja pinčerja, širok. ospredja, odprtih kotov v zadnjem delu. Povoljno.

štev. 288 lahek, zelo ozek pes, z visečo nadlahtjo, z zelo ploskimi rebri, pobilim križem, zelo odprtih kotov v skočnem sklepu, z zelo izrezanim gobcem, svetlim očesom in ploskimi šapami. Zadostno.

štev. 292 lepa, dobro zgrajena majhna psica z zadovoljujočo glavo, nekoliko krivega nosu, dobrega trupa in ledvišča; pravilno oko, lepo ospredje, nekoliko nečist žig, stoji zadaj zelo široko in hodi prinožno. Prav dobro.

štev. 293 zelo dobro zgrajena psica z zelo plemenito glavo, zelo lepim očesom, lepe zgornje črte, ima nekoliko podbradka, pravilno ledvišče. Zelo ploske, dolge šape, zelo sajast žig. Dobro.

štev. 294 zelo lahka, majhna psica z medlo barvo, ploskih prsi; dolgo, nežno ledvišče, pobit križec, odprtih kotov v koleničnih sklepih, zadovoljujoče oko. Zadostno.

štev. 295 psica lahkih kosti, z nelepo glavo, pravilnega trupa, zelo pobitega križca, zadaj strma in kravje stoječa, svetlo oko, gobec jako izrezan, šape ploske in dolge, zelo dobra v dlaki, širokega ospredja. Povoljno.

štev. 296 psica lahkih kosti s svetlim žigom in zelo ploskimi šapami. Zelo nežen gobec, pravilno oko, stoji spredaj prinožno. Kolenični sklep je zelo odprt in je videti vsled tega zadaj previsoka. Povoljno.

štev. 296a nekoč zelo čedna psica je vsled mnogih porodov popolnoma izgubila obliko, ima še lepo glavo in lepo barvo. Veliko vime jo kazi. hrbet je postal uleknjen, velika teža pritiska na ploske in razprte šape. Dobro.

Kuvaszi:

Razstavnega kataloga

štev. 298 zelo tipičen pes z zelo dobro oblikovano glavo, velikimi, silno razvitimi prsi. Oko bi moglo biti za spoznanje temnejše, zadaj hodi nekoliko raznožno vsled slednikov. Odlično.

štev. 300 mehak v hrbtu in stoji, dobre hoje, še ne poln v dlaki (pred kratkim ostrižen), oko temnejše kot pri prednjem. Še prav dobro.

Angl. buldogi:

Razstavnega kataloga

štev. 301 zelo pravilna glava s temnim očesom, zelo krepkih kosti, pravilnega trupa; izbočen hrbet ne pride do veljave vsled žalibog predebelega ledvišča, zelo lep, okrnjen rep. Nekoliko več gub bi mu koristilo. Prav dobro.

Bokserji:

Razstavnega kataloga

štev. 302 visoko stoječ pes z majhnim trupom, pravilno glavo in dolgim ledvišcem, pobitim križcem, strmim zadnjim delom, kravje stoječ, s slabim mišičevjem. Povoljno.

štev. 303 dobro zgrajen, nekoliko okoren pes z nekoliko sirovo glavo, ohlapno kožo; oko prav lepo temno, z dobro stojo in pravilnimi koti; izrazitih mišic, dobre dlake, lepe barve, stoji spredaj raznožno, kaže malo plemenitosti. Dobro.

štev. 304 krepak pes z nekoliko sirovo glavo, pleče je ohlapno, šape zelo ploske in dolge, lepa zgornja črta, prsa niso dovoljno globoka in široka, stopa lepo z zadnjimi nogami, pobit križec. Dobro.

Razstavnega kataloga

štev. 305 elegantna psica, ki še ni razvita, z odlično hojo, glava bi mogla biti bolj podolgovata, stoja in koti brezhibni, z lepo črto hrbta — progenia maxima. Prav dobro.

Razstavnega kataloga **Resasti pinči:**

štev. 309 bastard. Nezadostno.

štev. 310 pravilna višina, nekoliko dolga, dobra v dlaki, neporezani uhlji, hoja in stoja brezhibna, lobanja preveč razvita, izrezan gobec. Dobro.

Razstavnega kataloga **Malteški pinči:**

štev. 311 prevelik, dlaka ni negovana, bi morala biti daljša in svilnata. Dobro.

štev. 312 boljša v dlaki kakor pes, toda tudi preskromna, tipična glavica, lepo temno oko. Prav dobro.

Razstavnega kataloga **Opičji pinči:**

štev. 312a ni opičji pinč, ampak je resasti pinč, ima predolgo in premehko dlako, svetel čop na glavi, preveč debela, dlaka ni negovana. Dobro.

Razstavnega kataloga **Podganarji:**

štev. 313 zelo dobro zgrajen pes, ima nekoliko jabolčasto glavo, širokega ospredja, pravilen izraz, toda prevelik. Dobro.

Razstavnega kataloga **Airedale terijerji:**

štev. 314 dobro barvan in poln pes, ima nekoliko temen, mračen izraz. Močan gobec je žalibog brez brade. Temno oko je nekoliko odprto, ospredje še vedno izvrstno. Prav dobro.

štev. 315 sirova težka glava, temno oko, dober uhelj, ploske šape, prav dober v trupu, stoja in koti brezhibni, predebel. Dobro.

štev. 316 prav žlahten pes, v zadnjem trenutku opremljen in vsled tega ni povsem v obliki, zelo plemenita glava s temnim očesom, majhna, zelo dobro nošena uhlja, čedna gornja črta, zelo lepo ospredje, dober zadnji del, nekoliko lahek v kosteh, svetle barve, mehke dlake. Prav dobro.

štev. 317 svetel pes, čigar dlaka bi mogla biti čvrstejša, kaže lepo oko, dobro oblikovana in nošena uhlja, pravilen trup in hrbet. Grajati je nekoliko ohlapen komolčni sklep. Njegovo ospredje ne pride do veljave vsled ne popolnoma posrečene opreme. Prav dobro.

štev. 318 zelo tipičen pes z zelo dobrim izrazom, pravilnim očesom; nekoliko široka ali dobro nošena uhlja, lepega ospredja, pravilnega trupa in zelo lepega hrbta. Hodi zadaj žalibog zelo prinožno, zelo dober v dlaki. Odlično.

štev. 319 zelo čeden pes z zelo žlahtno, vendar psičjo glavo brez mišičevja na čelu. Zelo lepo ospredje, dobre noge, šape in hrbet. Ledvišče bi moglo biti nekoliko krajše. Zelo dobre uhlje, zelo temno oko. Prav dobro.

štev. 320 zelo ozka, dolga, lahka glava s širokimi črnimi lisami na licih, zadovoljujoče oko, lep vrat, pravilen trup. Koti v koleničnem in skočnem sklepu so preveč odprti. Prav dobro.

Razstavnega kataloga

štev. 321 večkrat opisan. Prav dobro.

štev. 322 ta dobra psica je prišla mnogo predebela, tako da so vse njene vrline skrite. Dobro oblikovana glava, lepe noge in šape, uhelj bi mogel biti više nastavljen. Dlaka nekoliko otvorjena. V takem stanju — samo: Dobro.

štev. 323 dobro zgrajena psica, koje izraz ne pride do veljave vsled pomanjkanja brade. Nog, stoje, kotov ni grajati. Šape nekoliko ploske, čelo izbočeno in v razmerju z gobcem nekoliko široko. Oko temno, nekoliko polno. Dobro.

štev. 324 zelo kratka, izvrstno sklenjena psica, ki se noče pokazati. Temno oko, močan gobec, glava precej težka; uhlje nosi dobro. Ima lep vrat in ospredje. Noge niso dobro opremljene, zelo lepega hrbta. Predebela. Prav dobro.

štev. 325 zelo čedna psica, ki je žalibog v mesu nekoliko premočna. Dobro oblikovana glava trpi vsled pomanjkanja brade. Oko zadovoljujoče, uhlji prav dobri, prav tako ospredje, noge, šape, hrbet in zadnji del. S spregledom: Odlično.

štev. 326 ne odgovarja v nobenem pogledu tipu pasme. Nezadostno.

Razstavnega kataloga

Bull - terijerji:

štev. 327 večkrat opisan, danes v slabi kondiciji — premalo mišičevja. Prav dobro.

Razstavnega kataloga

Highland - terijerji:

štev. 328 mnogo preveč hranjena, vsled tega preširoko ospredje, gobec nekoliko lahek. Dlaka ni v dobrem stanju. Dobro.

Razstavnega kataloga

Kraški ovčarji:

štev. 329 povsem tipičen, v glavi in trupu kvadratičen, krepak, grob; pravilne, lepe šape, široka nosna kost. Odlično.

štev. 330 odgovarja pač v glavi in trupu (zadaj ozkopet), ne pa v barvi — je temno lisast. Zadostno.

štev. 331 ima daljšo glavo, manj širok gobec in je manj grob kot štev. 329. Take barve si želimo in jo hočemo doseči; oko še temnejše kot pri štev. 329, tudi bolj okroglo in polno. Prav dobro.

štev. 332 ne odgovarja željenemu tipu. Nezadostno.

Razstavnega kataloga

Ching - Charles:

štev. 334 odličen pes z izvrstno glavo, nekoliko skromen v dlaki. Odlično.

štev. 335 visokonožen, brez dlake, majhna uhlja, lepo oko, čedna glavica. Dobro.

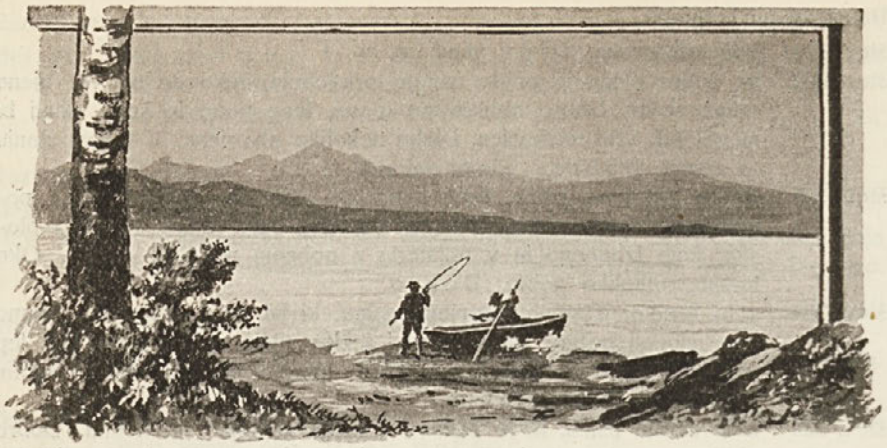
štev. 336 nekoliko dolg nos, reven v dlaki, lobanja premalo izbočena, spodnja čeljust bi mogla biti bolj upognjena. Prav dobro.

Razstavnega kataloga

Razne pasme:

štev. 337 ne spada med priznane pasme.

štev. 339 ni kupiran, majhen, nežen, slab zadnji del, svetel žig, jabolčasta glava.



Dr. Avgust Munda:

Pravno stanje ribarstva v kraljevini S.H.S.

(Nadaljevanje.)

II. Hrvatska - Slavonija.

V Hrvatski-Slavoniji velja hrvatski ribarski zakon z dne 9. aprila 1906 (razglašen v 8. komadu, 24. številki »Sbornika zakona i naredaba za kraljevinu Hrvatsku i Slavoniju«).

Prvo poglavje zakona (§§ 1. do 14.) govori o ribolovni pravici. Vsako ribarsko pravico je treba vpisati v ribarski kataster (§ 3.). Ribarski kataster za Hrvatsko-Slavonijo se vodi v Zagrebu. Vsak ribarski upravičenec je moral tekom dveh let, ko je dobil zakon veljavo, prijaviti zemaljski vladi svojo ribarsko pravico, ker bi jo bil sicer izgubil (§ 4.). Ako ribarski upravičenec v tem roku ne bi prijavil svoje pravice, se je po § 5. zakona vpisal v ribarski kataster na svojo zahtevo oni, ki je vsaj 10 let neprekinjeno izvrševal ribjo lov. Ako se ni nikdo upravičencev prijavil, se je vpisala v ribarski kataster kot ribarski upravičenec občina, v katere področju teče dotična ribja voda.

Hrvatski ribarski zakon ne pozna prisilnega ustanavljanja ribarskih okrajev, pač pa odločno poudarja načelo, da sme izvrševati ribjo lov le oni, čigar voda nudi po »položaju in obsegu« vse pogoje racionelnega gospodarstva (§ 19.). Ako posamezna voda ne nudi teh pogojev, smejo ribarski upravičenci posameznih vodá izvrševati lov le udruženi v ribarske zadruge (§§ 35. do 53.). Način izvrševanja ribje lovi (individuelno ali po zadrugi) določa politična uprava II. stopnje.

Tretje poglavje (§§ 24. do 34.) govori o prepovedih ribolovi. Zakon si usvaja načelo relativne ali individuelne varstvene dobe. Po § 24. ne sme varstvena doba trajati dlje kakor 60 dni; ta določba ne ustreza zaščiti salmonidov, osobito ne zaščiti postrvi, ki si odpomorejo po drsti šele sredi aprila. Varstveno dobo za postrvi je treba podaljšati vsaj do 15. marca; to pa po besedilu označenega paragrafa ni mogoče storiti. Izjemoma sme vlada odrediti za posamezne vode občo (absolutno) zabrano lovi (§ 28.). Vlada sme tudi odrediti (§ 29.), da posameznih plemenitih vrst rib za dobo treh let na vsem področju Hrvatske-Slavonije ne smejo loviti. Čudno je, da veljajo določila o varstveni dobi (§ 24.) in o najmanjši meri rib (§ 25.), kakor tudi druge ribolovne prepovedi le za »otvorene« vode. »Zatvorene« vode so v smislu § 18.: a) umetni ribniki, bodisi da so ali da niso spojeni z ribjimi vodami, b) vse vode, ki jih povsem obkroži zemljišče enega in istega lastnika ali več solastnikov, a niso z drugimi ribjimi vodami tako spojene, da bi mogle ribe prehajati iz ene vode v drugo. Vse druge ribje vode se smatrajo po smislu zakona (§ 19.) za »otvorene«. Umevno je, da ribolovne prepovedi (§§ 24. do 34.) ne morejo veljati za ribnike, veljati pa bi morale za vse druge privatne vode, ki so označene v § 18. pod točko b). Po kranjskem ribarskem zakonu veljajo ribolovne prepovedi (§§ 54. do 62.) tudi za privatne vode izvzemši ribnike in druge rezervoare za gojenje rib (§ 63. kranjskega rib. zak.). Da se ne bi vršile zlorabe, določa zakon (§ 26.), da se mora oni, ki prodaja za časa varstvene dobe ribe iz »zatvorene« vode, izkazati z izkaznico pristojnega občinskega poglavarstva, ki mora osvedočiti, v kateri vodi so bile ribe ujete.

Zanimiva in moderna so določila o urejevanju drstišč (V. poglavje: §§ 54. do 62.); § 54. določa, da se morejo posamezni prostori vodá, ki so prikladni za drest rib in za razvitek zaroda, proglasiti za »drstišča«. »Drstišče« se more ustanoviti na prošnjo interesenta ali pa uradoma. Prošnja ali zadevna uradna odredba mora biti mesec dni razglašena; v razglasu odredi oblastvo istočasno dan razprave. Na tako določenih drstnih prostorih je zabranjeno ribariti, loviti, voziti se s čolni, se kopati itd., prepovedano je kratkomalo vse, kar bi motilo razplojevanje rib. Slična določila o drstiščih vsebuje § 40. kranjskega ribarskega zakona.

Izvršilna naredba hrv.-slav. zem. vlade z dne 20. febr. 1907, štev. III. a) 896, vsebuje razne ribolovne prepovedi in določila o ribolovnicah. Zanimivo je določilo § 11., ki določa, da se mora riba, ki je bila ulovljena za časa varstvene dobe ali ki nima predpisane mere, takoj spustiti nazaj v vodo, *četudi bi bila že mrtva*. To določilo je radikalno in je izraz velikega nezaupanja

do ribičev; hoče pa že vnaprej izključiti in onemogočiti izgovor ribičev, da je bila riba težko ranjena in da ni bila več sposobna življenja.

III. Dalmacija.

Dalmacija spada kot bivša avstrijska pokrajina k deželam, ki še nimajo celotnega ribarskega zakona. Dalmatinski ribarski zakon z dne 2. avgusta 1898, št. 26 dež. zakonika, vsebuje zgolj ribarsko-policijske odredbe, kakor določila o varstveni dobi, o lovi s prepovedanimi snovmi in pripravami, o zastraženju vodá in o kaznovanju ribarskih prestopkov.

IV. Ribja lov na morju.

V zvezi z našimi pomorskimi pokrajinami je treba govoriti tudi o pomorski ribolovi. Ribarstvo na svobodnem morju je urejeno po mednarodnem pravu, ribarstvo ob obali, v širini do treh geografskih milj od obale, pa urejuje vsaka država po lastni zakonodaji. Pomorsko ribjo lov naše kraljevine urejuje zakon o pomorski ribolovi z dne 30. marca 1921, »Služb. Novine« iz l. 1922., priloga XXXIII., str. 3. Po tem zakonu je riblja lov eno miljo od obale pridržana prebivalcem, ki stanujejo ob obali. Drugim ribičem sme pomorsko oblastvo dovoliti ribjo lov le, ako v občini ni dovolj ribičev, ki bi mogli oskrbovati prebivalstvo z ribjim mesom (§ 2.).

Zakon vsebuje niz ribolovnih prepovedi, kakor prepoved lovi ribjega zaroda (§ 4.), prepoved lovi s posameznimi vrstami mrež (§§ 14., 21. in 22.), prepoved lovi z eksplozivnimi in omotičnimi snovmi (§ 18.) ter niz določil o varstveni dobi rib (§§ 6. do 12.).

Vsaka jugoslovenska ribiška ladja se mora vpisati v seznam »ribaric« (ribiških ladij) in mora imeti ribarsko izkaznico (§ 30.). Izkaz »ribaric« vodi poglavarstvo luke.

Da se obnovi in podpira pomorsko ribarstvo, je naša država z zakonom z dne 20. februarja 1922, »Služb. Novine« št. 224, priloga XXX. (Ur. list št. 341 iz l. 1922.), odredila, da se oprošča uvoz ribarskega orodja za ribjo lov na morju vsake carine.

V. Srbija.

Na ozemlju predvojne Srbije velja srbski zakon o ribolovi z dne 27. maja 1911. Zakon je precej primitiven, določila o ribarski pravici obravnava v enem samem členu. Temeljno načelo zakona je kratko sledeče: V velikih rekah pristoja ribja lov državi, v manjših občinam, v potokih pa lastniku zemljišča. Člen 2. zakona odreja tozadevno: Ribolovna pravica pripada: 1. za Savo, Do-

navo, Drino in Moravo od Stalača do ustja, kakor tudi za vse tekoče in stoječe vode na državnih posestvih — državi; 2. za vse ostale reke in rečine občinam, skozi katere voda teče; 3. za manjše tekoče vode (potoke) ali stoječe vode, ki so na privatnih, občinskih, sreskih, okrožnih ali samostanskih zemljiščih, lastniku zemljišča v mejah dotičnega zemljišča. Ribja lov v potokih je torej pritiklina zemljiške posesti.

Država more izvrševati ribjo lov z eksploatacijo vode v lastni režiji ali tako, da odda posamezne vode ali prostore v zakup ali slednjič tako, da izdaja ribolovna dovoljenja za dobo enega leta (čl. 3.). Občine izvršujejo svojo ribarsko pravico s tem, da oddajo ribjo lov v zakup ali da izdajajo ribolovna dovoljenja; za zakup, ki traja dlje od treh let, si morajo izposlovati odobritve ministrstva poljedelstva in vodá.

Posebno pozornost posveča zakon vzornim ribnikom. Graditeljem takih ribnikov nudi država sledeče ugodnosti: 1. Država more prepustiti podjetniku državne stoječe vode ali pa državna zemljišča, ki so primerna za vzorne ribnike; tako dovoljenje da brezplačno ali po dogovorjeni ceni za dobo 10 do 20 let. 2. Ako pa je taka voda na privatnem zemljišču, jo more podjetnik odkupiti po ekspropriaciji. 3. Podjetnik je oproščen za prvih deset let plačevanja davkov od dohodkov ribnika.

Po čl. 12. se pridobi ribarska pravica v državnih vodah (čl. 2., točka 1) z državno ribolovno karto. Ribarskih kart je dvoje vrst (čl. 13.), ki se ločita po tem, s kakšno ribarsko spravo se ribari. Ribarsko karto dobi, kdor se izkaže s potrdilom občinskega sodišča, da je polnoleten, korekten državljan in stalni prebivalec dotične občine. Karte izdaja ministrstvo poljedelstva in vodá po policijskih oblastvih.

Členi 19. do 33. vsebujejo ribarsko-policijske predpise, kakor o onečiščenju vodá, o najmanjši meri rib, o varstveni dobi itd.

V sestavu ministra poljedelstva in vodá je ustanovljen fond za pospeševanje ribarstva (čl. 36.). Ta fond naj se uporablja 1. za razmnoževanje poedinih vrst rib; 2. za nagrado privatnikom, ako ustanove racionelne ribnike; 3. za proučevanje ribarstva v državi; 4. za nabavo, tiskanje in honoriranje spisov, projektov in načrtov, tičočih se ribarstva.

Členi 37. do 44. obravnavajo kazensko postopanje zoper one, ki zakrivijo prestopke proti določilom ribarskega zakona.

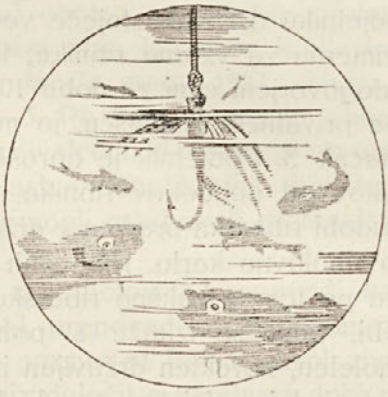
Določbe zakona obrazložuje pravilnik za izvrševanje ribarskega zakona z dne 24. aprila 1912, P. br. 8381.

Srbski ribarski zakon ne ustreza zahtevam moderne ribarske zakonodaje. Ni sicer oporekati določilom zakona o izvrševanju

ribje lovi v državnih vodah; tu gre deloma za veleloke, kjer je radi množine vode precej irelevantno, kako se izvršuje eksploatacija. Naravnost škodljiva pa je določba, ki prepušča ribjo lov v manjših vodah lastnikom zemljišč. Tak način urejevanja ribarskih pravic mora voditi sčasom do popolnega uničenja ribjih vodá. Za manjše vode je mogoč edinole sistem ribarskih edinic ali sistem intenzivne državne ribje lovi.

Naloga vseh ribarskih organizacij naše kraljevine bo, delovati na to, da te določbe srbskega zakona ne preidejo v edinstveni ribarski zakon kraljevine S. H. S.

(Nadaljevanje bo sledilo.)





Iz lovskega nahrbtnika.

Odlomki iz zapisnika X. plenarne odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki je bila dne 20. decembra 1926 ob 20. uri v gostilni »Činkole«.

Navzočih je 19 odbornikov.

Ker je predsednik dr. Lovrenčič obolel, vodi sejo društveni podpredsednik Mate Hafner, ki otvori sejo, konstatuje sklepčnost, ter preide na dnevni red.

Zapisnik IX. odborove seje se odobri brez pristavka.

Na predlog g. Malenška se sklene, da se vrši Lovski ples dne 1. februarja 1927 na Taboru, kar se naj objavi tudi v ljubljanskih dnevnikih.

Odbor pooblašča finančni odsek, da izvede vse potrebne predpriprave ter porazdeli delo za Lovski ples; določi naj tudi vstopnino, ki pa ne sme biti višja kot 15 Din za osebo.

V odbor za postavitev spomenika Nj. Vel. kralju Petru I. Osvoboditelju se izvolita kot delegata S. L. D. gg. Hafner in Malenšek, ki izjavita, da sprejmeta izvolitev.

Glede določitve enotnega lovskega kroja se sklene opozoriti v ljubljanskih dnevnikih člane, naj se občega zbora po možnosti udeleže v lovskih krojih, ker se bo pri občem zboru določil kroj in barva sukna za lovski kroj.

Reši se več dopisov, tičočih se lovstva in društvene organizacije.

Bukanje jelena pozimi. Ko je po nemirnih časih prevratne in okupacijske dobe polagoma ponehalo vznemirjanje divjačine v gozdovih okrog kranjskega Snežnika, smo začeli jelenjad zopet krmiti in jej pokladati divji kostanj, želod, seno, oves, peso in repo. S krmljenjem smo jo rešili pomanjkanja ob hudi zimi, po drugi strani pa dosegli, da je ostala pri nas in se ni podala v druge kraje. Jelenjad, skrčena v vojni in povojni dobi na maloštevilna krdela, je rastla in narastla, četudi jej lovski sosedi niso preveč prizanašali. Tako je sedaj v graščinskih gozdih že kakih 150 komadov te plemenite divjadi. V samem osrčju posestva, ki je v Leskovi dolini (onstran naše državne meje), živi kakih 60 komadov.

Dokler pozimi krmimo, se zbira jelenjad na razmeroma malih prostorih v okolici krmišč in ostaja tam toliko časa, da otajajo spomladanski solnčni žarki sneg na prisojnih obronkih, kjer potem vzklije sveže zelenje.

V imenovanem revirju je najčešče obiskovano krmišče pri »Sivi lokvi« tik ob državni meji. Tam se shaja po 40 komadov.

S tega kraja je bilo dne 13. decembra lanskega leta ob šestih zjutraj čuti glas, ki ga jelen oddaja sicer za časa parjenja. Ta dan je bilo vedro in mrzlo. Bu-

kajoči glas se je ponavljal v presledkih prav do pol 9. ure dopoldne. Oglašanje bukajočih jelenov za časa glavne dobe parjenja v septembru ni izrazitejše.

Dan nato je gozdni čuvaj Matija Martinčič, ki skrbi za krmljenje divjadi v tem predelu, izsledil tu zelo močnega jelena v družbi treh košut. Dve sta bili stari, ena mlada. Tega dne jelen ni dal glasu od sebe. Pač pa je bilo 5., 10., 12. in 13. januarja t. l. jelenov klic zopet čuti že ob petih zjutraj.

Dne 12. januarja je lovec Matija ob jutranjem svitanju skušal zaleziti rikajočega jelena. Do 200 korakov se mu je približal. Bliže ni mogel, ker je na polzamrzlem snegu preveč hrstelo pod nogami. Le toliko je mogel ugotoviti, da je imel jelen zopet tri košute poleg sebe, jelena pa v gostem gozdnem sestoju ni mogel natančno videti. Jelen je dobro rikal. Lovec se je domislil, da bi mogel poskušati privabiti jelena z oponašanjem klica k sebi, toda klica — tritonove školjke — ni imel pri sebi. Sila kola lomi; segel je v žep po kos papirja, ga zvil v lijaku podobno trobento ter zatrobil vanj tako, takor se oglaša rikajoči jelen. Ni še bil dokončal, in že je odgovoril jelen z znanim bojnim klicem, udaril parkrat z rogovi po gozdnem mladju ter se jel približevati. Lovec je imel prav dobro kritje in ugoden veter, ki mu je bril v obraz. Jelen se je pomaknil bliže na 80 korakov, udarjal je srdito z mogočnim rogovjem krog sebe in oprezoval na vse strani, da izsledi tekmeca. Ker ga ni našel, se je vrnil, ne dolgo pomišljujoč, k svojim trem košutam, ki so postale nemirne. Do njih prišedši, se je zopet parkrat oglasil ter jih nato napodil v goščavo.

Kakor sem že omenil, smo tega jelena slišali prihodnji dan, to je 13. januarja vnovič, pozneje pa nič več.

Odkar živi po Snežniških gozdih jelenjad, je nismo slišali nikoli rikati, razen za časa pojanja. Zanimivo bi bilo izvedeti, ali se je kaj podobnega že pripetilo drugod, kjer imajo jelene.

Mislim, da je bil med košutami komad, ki se je tako pozno pojal, ker se mi zdi, da kaj drugega ne bi moglo dati jelenu povod, da je rikal in se držal košut. Zakaj se je košuta pojala tako pozno, bi bili mogli s pomočjo veterinarjev ugotoviti, ako bi jo bili ustrelili. Tega pa vsled prepovedanega lovnega časa nismo mogli storiti. H. F. v L.

Jesenska selitev pri Splitu. Prof. U. Girometta v Splitu mi piše, da so opazovali pri Trogiru 3. oktobra 1926 sivo čapljo (Ardea cinerea L.), rjavo čapljo (Ardea purpurea L.) 9. oktobra 1926 pri Sinju in belo štorkljo (Ciconia ciconia L.) 13. oktobra na otoku Solti. Kragulj se je prikazal v velikih množinah 15. okt. na brdu Marianu (178 m) zapadno od Splita. Žerjavi so bili 10. nov pri Sinju, istotam 19. nov. bobnarica (Botanius stellaris L.), kljunače (Scolopax rusticola L.) pa 19. nov. 1926 na Marjanu. —b—

Upravno sodišče v Celju je dne 3. maja 1926 na tožbo A. B. zoper odločbo velikega župana ..... oblasti od ....1925, br...., **glede javne dražbe občinskega lova v C.** brez javnega naroka, katerega sta se stranki odrekli, na podstavi pribavljenih upravnih spisov in po vpogledu v pismene izjave toženega upravnega oblastva, t. j. oblastnega velikega župana v ..... v nejavni seji razsodilo takole:

Tožbi se ugodi in izpodbijani upravni akt zaradi nezakonitosti razveljavi.

Razlogi: Z razglasom od ... 1925, št...., je sreski poglavar v .... razpisal javno dražbo občinskega lova C. za dobo od 1. jan. 1926 do 31. dec. 1930. Ta razglas je bil objavljen na uradni deski sreskega poglavarstva v ...., v Uradnem listu za ljubljansko in mariborsko oblast, na uradni deski občine C. in vročen tudi Slov. lovskemu društvu. Tudi je županstvo razglasilo razglas pred župno cerkvijo. Ker se razglas ni nanašal zgolj na lov občine C., marveč tudi na vse ostale občinske love v .... srezu razen onega v občini S., se je razglas objavil nedvomno tudi v vseh teh občinah. Županstvo se je po-

vrh še izrečno opozorilo, da lahko na svoje stroške priobči dražbo v dnevniku. Pri javni dražbi na dan... 1925 je nudil A. B. največjo zakupnino ... Din, nakar je sreski poglavar z odlokom od .... 1925, št. ..., v smislu § 4. min. uredbe od 15. dec. 1852, avstr. drž. zak. št. 257, potrdil zdražitelja za zakupnika tega lova, o čemer se je dne ... 1925 obvestilo tudi županstvo občine C. Zoper to potrditev se je dne .... 1925 pritožil g. R. T. v . . ., kot uživalec nadarbinskega zemljišča v občini C., in sicer:

1. ker baje C. D. navzlic navodilu svojih lovarišev za čim višjo dražitev po dogovoru z A. B. ni hotel vršiti naročila svojih lovarišev, a drugi niso mogli vmes poseči, ker ni nihče drugi položil kavcije ter je s tem bila občinska blagajna močno prikrajšana na vsakoletnih dohodkih od lova;

2. ker so bili dražbeni pogoji razglašeni šele neposredno pred pričetkom dražbe, ni moglo nastopiti več licitatorjev, ki bi imeli denarja s seboj, s čimer je tudi bila občinska blagajna oškodovana;

3. ker bi moral zaradi občinskih koristi sreski poglavar objaviti dražbo lova in njene pogoje v dnevnem časopisju, saj Uradnega lista ljudje ne dobe v roke.

Veliki župan ... oblasti je z odločbo od ... 1925, br...., pritožbi g. R. T. ugodil in zdražitev razveljavil in sicer ne le vsled tega, ker je pritožnik kot uživalec nadarbinskega zemljišča upravičen se pritožiti, marveč tudi iz razloga, ker bi se omenjena zdražitev morala tudi uradoma razveljaviti in s tem varovati načelo, da se pod cenilno ali določeno izklicno vrednostjo lov ne sme oddati.

Zoper to odločbo velikega župana, ker je bila A. B. vročena dne ... 1925, je slednji v zakonitem roku vložil tožbo na upravno sodišče.

V tožbi na upravno sodišče navaja tožitelj, da toženo upravno oblastvo v svojem upravnem aktu ni pravilno uporabilo zakona in zakonite uredbe, kajti:

1. g. R. T. kot uživalec nadarbinske imovine k pritožbi ni bil legitimiran;

2. pritožba je prepozno vložena, ker se je dražba lova vršila že ... 1925, pritožba pa se je vložila šele ... 1925;

3. le občina ima pravico pritožbe zoper dražbo, katere se je župan tudi udeležil kot zastopnik občine;

4. licitacijski red iz leta 1886. ne velja za upravna oblastva in znižanje določene izklicne cene pri dražbi ne nasprotuje zakonom;

5. uradoma bi se zdražitev ne smela razveljaviti, ker si je tožitelj že zadobil pravico do zakupa, in ker lovska zakupnina ni javna last, marveč last posameznih občanov, torej tudi niso mogli biti prizadeti javni interesi.

V danem primeru ni zadržkov v smislu čl. 24. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih in zatorej ni bilo nikakršnega povoda, da bi se tožba kar kratkomalo z odlokom zavrnila kot nedopustna.

Pri presoji tožnih točk je upravno sodišče nastopno preudarjalo:

1. Pritožnik g. R. T. ni bil legitimiran do pritožbe na velikega župana, t. j. on ni bil upravičen v konkretnem primeru uveljavljati redno pravno sredstvo pritožbe, ker izpodbijani upravni akt sreskega poglavarja ne zadene nikakršne subjektivne pravice ali iz nje izvirajoče poedine upravičenosti, a tudi nikakršnega v zakonu osnovanega in pravno zaščitenega neposrednega osebnega interesa in torej pritožnik sploh ni stranka (pravni interesent). Po § 6. ces. patenta od 7. marca 1849, avstr. drž. zak. št. 154, se lov na vseh v območju občine se nahajajočih zemljiščih, ki niso izvzeta, odkaže dotični občini. V smislu §§ 1. in 2. s ces. pooblastilom izdane ministrske uredbe od 15. dec. 1852, avstr. drž. zak. št. 257, o izvrševanju lova se na zemljiščih, ki so zaradi izvrševanja lova občini odkazana ali ki jih občina poseduje, vrši lovska pravica z zakupodajo, ki jo po-

litično okraj. oblastvo opravlja z javnim izklicem. Po § 8. omenjenega patenta oziroma po § 11. navedene uredbe se ima letni čisti donos občinam odkazanega lova koncem upravnega ali zakupnega leta porazdeliti med vse zemljiške posestnike, na kojih zemljiščih je lov občini odkazan. Iz vsega tega sledi, da celota zemljiških posestnikov ali poedini posestniki morejo zahtevati le porazdelitev lovske zakupnine, ne gre ji pa nikakršna ingerenca na upravo občini odkazanega lova in na zakup takega lova. Glede odločb občeupravnih oblastev, ki se tičejo lovske dražbe, bi bila sicer občina upravičena, da se pritoži z rednim pravnim sredstvom na višje upravno oblastvo, nikakor pa ni upravičen do tega zemljiški lastnik oz. z upravo zemljišča poverjena oseba. Z upravnim aktom, nanašajočim se na dražbo, namreč ni moč, kršiti pravico ali v zakonu osnovan neposredni osebni interes zemljiškega posestnika kot takega (glej čl. 18. zakona o drž. svetu in upravnih sodiščih), marveč le glede porazdelitve letnega čistega donosa od lova med zemljiške posestnike ima zemljiški posestnik zaščiteno osebno pravico. Z ozirom na to naziranje upravno sodišče tudi ne smatra več potrebnim, da se bavi z vprašanjem, ali je pritožnik kot uživalec nadarbinskega zemljišča upravičen nastopati imenom zemljiškega lastnika.

G. R. T. pa je bil tem manj legitimiran do svoje pritožbe, ker se v njej niti ne pritožuje zaradi kršitve lastnih interesov, marveč le zaradi kršitve občinskih koristi. Za zastopanje teh koristi pa pritožnik gotovo ni bil poklican.

Ob takem pravnem položaju pa pritožbe g. R. T. ni smatrati za redno pritožbo, zbog česar je predmetni odlok sreskega poglavarja v ... postal formalno pravomočen, ker se nobena stranka ni pravočasno pritožila. S tem si je pa A. B. kot potrjeni zakupnik lova pridobil pravico do izvrševanja C. obč. lova. Pravomočne odločbe, s katero je kdo pridobil neko pravico, pa pritožna inštanca ne sme brez posebnih prinudljivih razlogov izpreminjati ali uničiti. Pravna varnost v pravni državi nujno zahteva, da izrek upravnega oblastva, potem ko je postal formalno pravomočen, t. j. za stranke neizpodbojen, ob neizpremenjenem stanju stvari po možnosti popolnoma drži. Le povsem izjemoma sme oblastvo, ki je v poslednji administrativni stopnji odločalo, ali pa stvarno pristojno višje oblastvo tako odločbo izpremeniti ali pa jo proglasiti za nično. Izpremememba pravomočne odločbe, s katero je kdo pridobil neko pravico, bi bila brez kakega posebnega izrečnega zakonskega pooblastila dopustna le v toliko, v kolikor je to neizogibno in neobhodno potrebno zaradi odstranitve neprilik, ki ogrožajo življenje in zdravje ljudi, ali zaradi odvračanja težkih narodnogospodarskih škod. Za nično pa je proglašati odločbo, ako jo je izdalo nepristojno oblastvo ali nepravilno sestavljeno kolegialno oblastvo ali ako bi odločba nasprotovala kazenskemu zakonu ali ako je odločba neizvedljiva in končno, ako trpi odločba na takem nedostatku, ki mu zakonit predpis preti z ničnostjo. Samo s tako le deloma omiljeno vezanostjo pristojnih oblastev na formalno pravomočne lastne akte ali akte podrejenih oblastev se zadošča na eni strani individualističnemu načelu ojačanja pravne varnosti in varovanja pridobljenih pravic, na drugi strani pa kolektivističnemu principu, merečemu na zaščito javnih interesov, na varovanje zakonitosti v upravi in na odpravo škod, nastajajočih zbog izvrševanja javni blaginji škodljivih pravic.

V danem primeru bi mogel priti v poštev kvečjemu razlog, da trpi odlok na nedostatku, ki mu zakonit predpis preti z ničnostjo. Zavoljo tega je treba preiskati, ali se ni morda lov zdražil na način, ki ima vsled izrečnih zakonitih odredb za posledico ničnost vsega akta. Ne ces. patent iz leta 1849., ne na osnovi ces. pooblastitve izdana ministrska uredba iz leta 1852. o izvrševanju lovske pravice nimata podrob-

nejših predpisov o načinu lovskih dražb, radi česar velja pač tudi za lovske dražbe še stari licitacijski red od 15. julija 1786, ki je bil z dekretom dvorne pisarne od 14. sept. 1815, naslovljenim na vsa deželna oblastva, vnovič razglašen. Ta licitacijski red velja nedvomno za obča upravna oblastva, v kolikor so le-ta sploh še dražbena oblastva. V § 1. licitacijskega reda se namreč odreja, da brez oblastvene dovolitve ni dopustna nikakršna javna dražba in da je pri sodnih dražbah dražbena gosposka sodno oblastvo, pri ostalih pa politično (sedaj pač politično ali občinsko) oblastvo. § 19. tega reda določa, da se pod cenitvijo ali pod določno izklicno vrednostjo razen v sodnem redu navedenih primerov ne sme nič oddati, ako ni posebnega lastnega naloga oblastva ali pa privolitve lastnika. Glasom upravnih spisov v danem primeru se pred dražbo sploh ni določila in objavila kaka izklicna cena in zlasti dražbeni pogoji, ki so bili pri sreskem poglavarstvu na vpogled razpoloženi, nimajo nikakršnih določb o izklicni ceni, nasprotno od velikega župana samega sreskim poglavarstvom vposlani zapisniki o dražbenih zakupih občinskih lovov le predvidevajo, da se najprvo prečitajo dražbeni pogoji in nato šele prične z dražbo, pri čemer se določi izklicna cena. Da bi si bil moral od oblastva postavljeni dražbeni komisar izposlovati za zdražitev lova pod izklicno ceno bodisi posebne dovolitve dražbenega oblastva, t. j. v danem primeru sreskega poglavarja, ali pa privolitve lastnika, t. j. v danem primeru zastopstva občine, ki jej je lov odkazan, to torej ni potrebno, ker je dražbeni komisar sploh šele začetkom dražbe določil izklicno ceno in z ozirom na nedostajanje višjih ponudb izklicno ceno stopnjema znižal. Za opustitev določitve izklicne cene v dražbenih pogojih ali sploh pred pričetkom dražbe je vedel tako sreski poglavar kot dražbeno oblastvo, kakor jo je moglo vedeti tudi občinsko zastopstvo. S tem, da je bila dražbenemu komisarju pripuščena določitev izklicne cene, je le-ta smel tudi po lastni uvidevnosti začetkom določeno izklicno ceno znižati. § 14. licitacijskega reda določa, da je pri izklicu treba dražbeni predmet navesti in določeno ceno približno omeniti, čemur se je v predmetni stvari vsekakor ustreglo. Da bi za opustitev določitve izklicne cene v dražbenih pogojih licitacijski red izrečno pretil z ničnostjo dražbe, se ne more trditi in torej višje upravno oblastvo tudi ne sme izven rednega pritožnega postopanja tako dražbo razveljaviti. Ker se je to zgodilo, je moralo upravno sodišče tožbi ugoditi in izpodbijani upravni akt zaradi nezakonitosti razveljaviti.

Ker se toženo upravno oblastvo sklicuje na razne razsodbe in odloke bivšega avstrijskega upravnega sodišča na Dunaju, se zlasti poudarja, da razsodbe dunajskega upravnega sodišča glede vprašanja legitimacije zemljiških posestnikov v stvareh občinskega lova niso povsem dosledne (primerjaj n. pr. odlok od 9. febr. 1891, št. 520, in razsodbo Budwinski 9077 A ex 1912), in da glede vprašanja dopustnosti redne pritožbe v administrativnem postopanju velja sedaj odredba čl. 18. zakona o drž. svetu in upravnih sodiščih, po kateri je taka pritožba dopustna pač le stranki, t. j. osebi, čije pravica (stranka v ožjem pomenu) ali v zakonu osnovan neposredni osebni interes (pravni interesent v ožjem pomenu) se je kršil z nezakonitim aktom upravnega oblastva.

Glede vprašanja razveljavitve formalno pravomočnih odločb nižjega upravnega oblastva po višjem upravnem oblastvu, pa je omenjeno upravno sodišče še nedosledneje postopalo.

★

Proti tej razsodbi je vložil veliki župan v ... tožbo na državni svet v Beogradu, češ da je kršen čl. 18. zakona o drž. svetu in upravnih sodiščih, dalje da so kršeni §§ 4., 8. in 11. ces. pat. z dne 7. marca 1849, avstr. drž. zak. št. 154,

ter je tožbo opremil z motiviranimi razlogi.

Državni svet pa je glasom rešenja z dne 30. okt. 1926, št. 20.235, to tožbo zavrnil, ker je našel, da je napadena razsodba osnovana na zakonu.

članom S. L. D.! S februarsko številko so prejeli člansko izkaznico stari člani, ki so poravnali članarino za l. 1927. — Za stare člane, ki članarine še niso plačali, se je vnovič priložila poštna položnica in jih društvo pozivlje, da svojo dolžnost takoj store. — Novovstopivši člani bodo prejeli člansko izkaznico takoj, ko bo njihov sprejem odobril letošnji društveni odbor.

Plakati za lovske veselice, takšni, kakršne je imelo S. L. D. za lovski ples, so v zalogi. Prostor za besedilo je na teh plakatih ostal prazen in se nanj lahko natisne ali napiše poljubno besedilo. Podružnice S. L. D. in lovske družbe dobe plakate pri blagajniku S. L. D. ravn. l. Zupanu, Ljubljana, Gosposvetska cesta 17, po zmerni ceni.

Obči zbor S. L. D. Poročilo o poteku občega zbora in t o č n o besedilo o sklepih bo objavljeno prihodnjič.

Planinski ples S. L. D. je dobro uspel in sta s prebitkom zadovoljna S. L. D. in Zeleni križ. Vsem, ki so sodelovali, gre iskrena zahvala za njih požrtvovalnost. Odbor S. L. D. se jim bo posebej pismeno zahvalil.

Nahrbtnik pogreša novic, poročil o izrednih dogodljajih, o opazovanju lovskih živali, njih razpoloženju, boleznih, pojemanju itd. Posebno lovski zakupniki in njihovi nameščenci bi mogli marsikaj zanimivega poročati, kar sami dožive ali pa izvedo od svojih lovskih čuvajev, ki so skoraj neprestano v prosti naravi in lovskem revirju.

★

III. mednarodni sejem za kože divjih živali od 24.—26. januarja 1927.

Uprava Ljubljanskega velesejma je vzajemno z Lovsko zadrugo v Ljubljani priredila na prostoru velesejma III. mednarodni sejem za kože divjih živali. Detajlni sejmi so v Ljubljani že tradicionelni in stari lovci se jih vedo spominjati do 30 in več let nazaj. »Divja koža« se je v zadnjih treh letih organizatorno izpopolnila, zlasti pa v prodaji. Privabila je letos veliko število kupcev iz tuzemstva, pa tudi iz inozemstva so prišli nakupovat, zlasti iz Nemčije, Avstrije in Italije. Zanimivo je, da je sortiment kož klasificiral lansko leto še tujec, letos pa že strokovnjaki domačini. — Blaga ni bilo veliko na trgu, vsekakor pa nekoliko več kot lansko leto. Vzrok temu je, da prodajalci lovci še nimajo zaupanja in razumevanja v moderno organizacijsko prodajo, deloma pa zbog pomanjkanja denarja prodajajo kože malemu prekupčevalcu, ki pride v vas in plačuje le neznatne cene. Prvi dan imenovanega sejma se je kupovalo in prodajalo v detajlu. Tu je bil podan jasen dokaz nerazumevanja položaja prodajalcev, saj so vsi podlegli navzočim agentom in prodajali svoje kože včasi tudi do 50% ceneje kot se je doseglo za kože enake kvalitete na dražbi. Upamo, da so bili ti pripetljaji glasen opomin vsem onim, ki niso dali svojih kož v prodajo »Divji koži«. Zadovoljstvo naših prodajalcev glede doseženih cen nam je največje zadoščenje za ves moralen trud in materielne žrtve. Upanje je, da se bodo kožni sejmi v Ljubljani razvili do znatne višine, posebno, ker je uspeh letošnjega sejma bil izboren.

Na dražbo je bilo poslanih skupno 193 partij raznih kož. Kupcev iz tuzemstva in inozemstva pa je bilo okrog 40.

V naslednjem podajamo kratek pregled o cenah in kvaliteti posameznih vrst kož:

Lisice. Na dražbi je bilo 80 partij, kože so bile večinoma dobre kvalitete. Vendar pa se je opazila slaba priprema. Provenienca Slovenija in Bosna. V boljše razumevanje navajamo, da so se kože ocenile po kvaliteti in temu primerno tudi plačevale. Če je bila n. pr. dosežena za gotovo vrsto kož cena 400 Din, je dosegla koža s ¾ oceno

300 Din, s ½ oceno polovico polne cene, torej 200 Din, ¼ ocena četrt polne cene, torej 100 Din, skart - roba pa je bila večinoma brez cene ali kvečjemu ¼.

Lisic je bilo: Ia 44·5%, ¾ 15%, IIa 19·5%, IIIa 14·5%, skart 6·5%. — Cena je varirala od 208 do 392 Din, in sicer po provenienci (poljske lisice so vredne veliko manj kot gorske).

Kune belice: 4 partije, provenienca Slovenija, cena 780 do 930 Din. Kvaliteta: Ia 60%, ¾ 20%, IIa 20%.

Kune zlatice: 18 partij, provenienca Slovenija, cena od 1056 do 1218 Din za Ia. — Kvaliteta: Ia 57%, ¾ 7·5%, IIa 18%, IIIa 7·5%, skart 10%. — Kvaliteta je bila torej srednja, manj vredno je bilo večje število kož, ker niso bile kune lovljene v pravem času.

Vidre: 2 partiji, blaga malo. Cena 420 do 528 Din za Ia. — Kvaliteta: Ia 50%, IIa 33%, skart 17%. Provenienca Dolenjska in Gorenjska, kože sušene dobro, deloma mlečne.

Dehorji: 8 partij, cena 180 Din. — Kvaliteta: Ia 15%, IIa 25%, IIIa 15%, skart 45%. — Provenienca Gorenjska in Hrvatska. Blago slabo.

Divje mačke: 2 partiji, cena 100 Din Blago prima.

Veverice: 14 partij, deloma dobro blago, preveč veveric je bilo ustreljenih poleti. — Kvaliteta: Ia 56%, IIa 3·5%, IIIa 26%, skart 14·5%. — Provenienca Slovenija, zlasti Štajerska. Cena 23 do 35 Din.

Polhi: Ia 30%, IIa 70%. — Cena 6 Din 40 par.

Krti po 5 Din.

Domače mačke po 5 Din 50 par.

Divji zajci: 41 partij. — Kvaliteta: Ia 60%, IIa 19%, IIIa 20%, skart 1%. — Cena 25 Din 10 par.

Domači zajci po 73 Din.

Domači kozlički po 16 Din 50 par.

Jazbeci: 14 partij. — Kvaliteta: Ia 52%, IIa 28%, IIIa 10%, skart 10%. — Cena 52 Din.

Divje koze po 43 Din.

Srne: Cena od 19 do 30 Din (poletne srne imajo višjo ceno od zimskih).

Volkovi: Provenienca Bosna. Na trgu veliko blaga. Cena po 150 Din.

Šakali: Provenienca Bosna in Dalmacija. Blaga veliko. Cena od 90 do 100 dinarjev.

Jeleni: 2 partiji. Provenienca Slovenija in Hrvatska. Blago lepo. Cena od 150 do 200 Din.

S tem sejmom pa Uprava Ljubljanskega velesejma in Lovska zadruga svojega dela še nista dovršili v letošnjem letu. **Meseca marca se vrši namreč ponovna organizirana prodaja kož divjih živali in pozivamo zato vse lovce in trgovce, da pravočasno, morda že takoj začno s pošiljanjem divjih kož na naslov Ljubljanskega velesejma.** Opozarjamo še, da so na razpolago zračni prostori, v katerih se kože dodobra posuše.

Pri pregledovanju kvalitete poslanih kož smo opazili zlasti, da večina še do danes ne ravna pravilno s pripremo kož, ki izgube zbog tega veliko na svoji vrednosti. Morda bi bilo umestno, da se otvorijo v Ljubljani in po deželi tečaji o pravilni pripremi in napenjanju kož.

★

Šumarskega lista februarska številka ima tole vsebino: O smrti Jovana Cvijića — Dr. Ugrenović. — Dr. Ugrenović: Jadi naše šumarske privrede. — Ing. D. Petrović: Odredjivanje priraštaja u dubećem. — Ing. Anton Sivic: Poplave v ljubljanski oblasti in gozdarstvo. — Ing. Lj. Golubović: Iskorištavanje šuma u Srbiji i Crnoj Gori. — Judikatura. — Društvene vijesti. — Sitne vijesti. — Literatura. — Lične vijesti. — Oglasi.



Kinološke vesti.

Opozorilo. Predsedstvo »Jugoslov. kinološkega saveza« opozarja člane klubov, ki vzrejajo pse in imajo plemenske psice, naj poskrbe, da sparijo te psice le s čisto — in z istokrvnimi plemenjaki.

Referent vsakega posameznega kluba bo dal drage volje potrebna navodila. Letošnja spomlad se ne sme zamuditi, ker bi bilo sicer izgubljeno celo leto. Paritve in legla je naznaniti klubom.

Ni pa tudi umestno, da člani puste, da njih čistokrvni plemenjaki krijejo nečistokrvne psice. S tem se le podpira nepotrebno križanje in ustvarja zarod, ki nam kvari ugled in lovišča, posebno pa naša stremljenja.

Predsedstvo J. K. S.

Članke, tičoče se kinologije, naj gg. sotrudniki pošiljajo gospodu živinozdravniku Slankotu Arkotu (Ljubljana, Kersnikova 5). G. Arko je prevzel nalogo, da članke s kinološko-strokovnega stališča pregleda in po potrebi primerno preuredi radi uvrstitve v »Lovec«, ki je t. č. tudi glasilo Jugoslov. kinološkega saveza. — Za »Kinološke vesti« pa naj se blagovolijo prispevki, kakor so objave, zapisniki o sejah klubov, drobne vesti i. dr., dostavljati neposredno uredniku »Lovca«.

Klub ljubiteljev sportnih psov obvešča svoje člane, da je z letom 1926. prenehalo izhajati posebno glasilo Jugoslov. kinološkega saveza »Naši psi«, ki je izhajalo kot priloga lista »Lovec«. Jugoslovenski kinološki savez je sklenil v svoji zadnji seji, da se bodo pričetkom tega leta priobčevala vsa kinološka vprašanja, razprave in poročila v listu »Lovec«, ki bo tudi glasilo J. K. S. Člane kluba ljubiteljev sportnih psov vabimo, da pristopijo kot člani k Slovenskemu lovskemu društvu, da bodo prejemali mesečnik »Lovec«. Članarina S. L. D. znaša 50 Din na leto. Prijave naj se pošiljajo blagajniku S. L. D. gosp. ravnatelju Ivanu Zupanu v Ljubljani, Gosposvetska 17.

Za Klub ljubiteljev sportnih psov:

Dr. M. Pirc,	J. Dermota,
t. č. predsednik.	t. č. tajnik.

Izšla je knjiga »Die Kennzeichen unserer Rassehunde« (od Fr. Bazille) v zalogi lista »Hundesport u. Jagd«, Bielefeld. Knjiga stane ca. 70 Din. Vsebuje opis vseh pasem psov na kontinentu, opremljena je s slikami in obsega 187 strani teksta. Vsem, ki se zanimajo za kinologijo, se priporoča, da si naroče to knjigo, ki je po dolgem času izpopolnila občutno vrzel v kinološki literaturi. A.

★

Nemškega ovčarja, čistokrvnega, z rodovnikom, starega do 1 leta, event. starejšega, čvrstega in močnega, kupi Fort. Jelovšek, šolski upravitelj, Liboje, pošta Petrovče (Celje).



Iz ribarske mreže.

Obči zbor Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani je bil dne 11. januarja 1927.

Društveni podpredsednik je otvoril obči zbor, pozdravil navzoče in ugotovil sklepčnost.

Sledе poročila odbornikov o poslovanju društva in na predlog preglednikov se je odboru dal absolutorij. Poročila odbornikov in predlog preglednikov so se sprejeli. Na predlog podpredsednika se izreče bivšemu predsedniku dr. Ivanu Robidi zahvala.

Pri volitvah so bili izvoljeni: za predsednika dr. Avgust Munda, nam. višjega drž. pravdnika; za podpredsednika Ant. Mladič, višji sodni svetnik; odbornikom: Rado Hribar, industrialec, Filip Pristou, črkoslikar, dr. Ivo Tavčar, odvetnik, vsi trije v Ljubljani, Josip Goederer iz Želimelj, Fran Heinrihar, veletrgovec v Škofji Loki, Ivan Jakopič, knjigovez v Ljubljani; za preglednika: Evgen Tuječ, industrialec, in Slavko Plemelj, mestni tržni nadzornik, oba v Ljubljani.

Na predlog predsednika se določi članarina za leto 1927. na 62 Din.

Pri slučajnostih se je razvnela debata o vzrokih ginevanja rib v naših vodah. Debata je trajala dlje časa in se je je udeležilo precejšnje število članov.

Odborova seja Slovenskega ribarskega društva z dne 11. jan. t. l.:

Odbor Slov. ribarskega društva se je sestavil sledeče:

Predsednik: dr. Avgust Munda, nam. višjega drž. pravdnika; podpredsednik: Anton Mladič, višji sodni svetnik; tajnik: Rado Hribar, industrialec; blagajnik: Iv. Jakopič, knjigovez, vsi v Ljubljani; gospodar: Josip Goederer iz Želimelj; odborniki: Franc Heinrihar, veletrgovec v Škofji Loki, Filip Pristou, črkoslikar, dr. Ivo Tavčar, odvetnik, oba v Ljubljani; preglednika: Evgen Tuječ, industrialec, Slavko Plemelj, mestni tržni nadzornik, oba v Ljubljani

Raki v Krki. Pred kakimi 36 leti je moj oče nakupil večjo množino rakov na Hrvatskem in jih nato spustil v Krko. Dolgo časa ni bilo nobenega sledu več o njih. — Lani pa je ujel pod mestom Kostanjevico 3 izredno velike komade. Izpustil jih je zopet nazaj v vodo. Morda bacila, ki je povzročil pogibelj rakov v Krki, ni več in bi bilo umestno, da se zopet poizkusi z gojenjem rakov na Krki.

R. Medven.

Želve v Krki. Pred več leti smo imeli v najem ribolov na Savi, Krki in Kolpi. Ulovljene ribe so se ob petkih večinoma prodale v Zagreb. Ker pa želve spadajo tudi med postno jed, jih je oče ob takih dneh prinesel domov in jih nato oddal v brežiški samostan. Ali so bile te želve ulovljene po njegovih ribičih v Kolpi, kjer jih je baje dovolj, ali jih je le kupil, mi ni znano. Večkrat so mu pa želve ostale in te je podaril nam otrokom. Nekaj časa smo imeli z njimi zabavo, a ko smo se jih naveličali, smo jih pustili, da so se razlezle po okolici. Najrajši so se te pobegle želve držale v vodi starih opuščenih čateških

toplic, ki leže med staro in novo cesto od Čateža proti Dvorcem. Bile so različne velikosti. Imele so izredno močen oklep. Videl sem, kako je šel težko obložen voz čez staro želvo, ne da bi bila ista utrpela kako poškodbo. Zadaj na oklepu smo jim otroci večinoma zvrtali majhno luknjico. Na Hrvaškem so kmetje te želve imenovali »zmijica«, to pa najbrže, ker ima glavo tako, kot kača. R. Medven.

Ali naj se sačenje prepove? Veliki župan v Mariboru je pozval Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani, naj se izjavi, ali naj se lov s sačo (sačljem) v vodah na ozemlju bivše Štajerske popolnoma prepove, ali le v gotovih vodah ali pa samo ob gotovem času. Ako bi se sačenje prepovedalo, bi bilo seveda treba odrediti prehodno dobo, da se porabijo že obstoječe sače. (§ 62. kranjskega in § 8. štajerskega ribar. zakona.)

Da se to vprašanje razčisti, vabimo vse prizadete ribiče na ozemlju bivše Štajerske, da svoje ev. želje ali pomisleke proti morebitni prepovedi sačenja sporoče najkesneje do konca februarja Slov. ribarskemu društvu v Ljubljani.

Cerkniško jezero in ribolov. Pred dobrim letom je izšla knjiga »Cerkniško jezero in okolica«. Spisal jo je nadučitelj v Begunjah, g. M. Kabaj. Pisatelj opisuje jezero in pojasnjuje njegove skrivnostne pojave. V posebnem poglavju se bavi tudi z jezersko ribjo favno. Gospodarsko najvažnejša riba v jezeru je ščuka, ki zraste v tem jezeru precej velika. Ujeli so že 14 kg težko. Mnogobrojni so tudi linji, menki in kleni. Postrvi ni v jezeru, pač pa v pritokih (v Cerkniščici in Lipsenišci).

Ko pričenja jezero poleti padati, se pričenja ob jezeru pestro gibanje. Voda ne odteče po vsem jezeru naenkrat, ker ne leže vse jame in požiralniki enako visoko. V posameznih jamah ribarijo le nekaj ur, da je glavna lov končana že v nekaj dneh. Leta 1871. je bila ribja lov posebno obilna. Tisto leto je bilo toliko rib, kolikor jih ne pomnijo. Računali so, da so jih ujeli v vsem jezeru približno 50.000 kg. Najemnik lova, Anton Krašovec, jih je takrat z enim samim vlakom potegnil blizu 1000 kg. Leta 1887. so ujeli blizu 40.000 kg. V zadnjih letih lov ni več tako obilna.

Pisatelj opisuje, kako love domačini ribe v zimskem času. Lov je dokaj primitivna; love z ostmi in zankami; pozimi ubijajo ribe pod ledom. Čudno, da trpi oblastvo te načine lovi.

Knjiga je za vsakega ribiča zelo poučna in jo zaradi tega toplo priporočamo. Osobito zanimivo je poglavje, ki govori o skrivnostnih pojavih jezera. Jezerskih jam (bruhalnikov in požiralnikov) je okrog 30. Skozi te jame priteka in odteka voda ter bruha, oziroma potegne s seboj v podzemeljske prostore tudi ribe.

Knjigo je okrasil pisatelj s 24 slikami in ji priložil obsežno karto (merilo 1 : 40.000), ki kaže vse jezero, požiralnike in bruhalnike, pritoke in Cerkniško okolico. Dr. M.

Cena ribjemu zarodu v Želimljem v letu 1926. Postrvji zarod in zarod zlatovčič je odbor oddal za ceno 1000 komadov 150 Din, šarenke 1000 komadov po 160 Din, sulčke (letnice) komad po 2 Din. Cena postrvic je bila primeroma visoka, ker smo ikre postrvic, odnosno zarod šarenk naročili iz inozemstva.

Šarenke v Želimljem. V letu 1926. je prejelo Slov. ribarsko društvo približno 10.000 komadov iker šarenk iz inozemstva. Ribice so se izgojile zgolj v aparatih, ker je bil ribnik rezerviran za sulčke. Uspeh gojenja šarenk ni bil ugoden. Zrastle so v aparatih do jeseni le 3—4 cm dolge. Poginilo jih je do oktobra okroglo 3500, torej 30%. Iz tega sledi, da ne kaže gojiti ribic do jeseni v aparatih. Nujno potrebno je, da se priredi do spomladi leta 1927. še en ribnik, tako da bo mogoče gojiti postrvi in sulčke v ribnikih.

Dobava postrvjih iker. Slov. ribar. društvo se je obrnilo na velikega župana v Ljubljani, da da društvu na razpolago 150.000 postrvjih iker iz Bohinja.

Ako bo drest ugodna in vreme primerno, je pričakovati, da bo moglo društvo v letu 1927. postreči interesentom z zadostnim številom postrvjega zaroda.

Investicije v Želimljem. V letu 1926. je Ribarski odbor popravil vališče v Želimljem, ki stoji v Poljanah na griču; drugo vališče, ki stoji tik ob cesti, pa še ni v obratu, ker je devastirano še izza časa svetovne vojne. To vališče namerava odbor prirediti v letu 1927. Če bo popravljeno tudi to vališče, bo mogoče v Želimljem valiti istočasno okrog 300.000 iker.

Tržne cene rib januarja 1927.

Ljubljana: krapi kilogram 25 do 30 Din, linji 25 Din, ščuke 35 Din, klini 15 do 20 Din, mrene 25 Din, pečenke 10 Din.

Zagreb: belice 15 Din, čepi 25 Din, jezi 15 Din, karasi 15 Din, krapi 25 Din, menki 25 do 30 Din, mrene 15 Din, ploščiči 15 Din, smuči 40 do 50 Din, somi 40 do 50 Din, somič 12 do 18 Din, ščuke 20 do 25 Din.

Maribor: krapi 18 do 30 Din, ščuke 20 do 25 Din.

Celje: krapi 22 Din.

Onečiščenje in zastrupljanje voda po tvornicah. Oesterreichische Fisch. Ztg. 1926, štev. 12 prinaša zanimiv članek o zastrupljevanju voda po industrijskih podjetjih. Po zakonu ne smejo tvorniška podjetja spuščati v ribje vode snovi, ki bi škodovale ribam. Zakonodajalec je omejil to določbo v korist industriji z dostavkom, da ribarski upravičenec ne more ugovarjati onečiščenju, ako bi povzročala odprava onečiščenja podjetju »znatne težkoče«. S tem dostavkom je postalo gorenje določilo tako rekoč iluzorno, ker se industrijska podjetja pri vsaki priliki zastrupljevanja ali onečiščenja voda sklicujejo na take težkoče. Zakonodajalec je izdal gorenje določilo očividno na podlagi napačnih premis. Usporedil je mehanično številke pridobninske in premoženjske vrednosti industrije onim ribarstva. Iz tega vidika se mora seveda ribarstvo brezpogojno umakniti industriji. Zakonodajalec je pri tem popolnoma prezrl, da ribarstva ni presojati s stališča pridobivanja denarnih vrednosti, nego predvsem iz vidika uporabe vode za splošni blagor. Kjerkoli povzroča industrija po svojih odtokih ribarstvu težko škodo, utesnjuje ali onemogočuje istočasno splošno uporabo vode. Splošna uporaba vode pa se ne da kar na kratko preračunati v denarno vrednost, ker je za prebivalstvo potrebna tako kakor solnčna svetloba in zrak. Splošna uporaba vode spada k elementarnim človeškim pravicam, ki jih posameznik v škodo prebivalstva ne sme kršiti.

Spuščanje tvorniških odtokov v javne vode je seveda najenostavnejše sredstvo, da se tvornica odkriža odpadkov obratovanja. Samočiščenje voda ni tako izdatno, da bi moglo vse te odpadke spraviti s sveta. Posledica tega je, da je industrija spremenila posamezne vode, osobito manjše, v pravcate kloake.

Zarod ali mladice? Po ribarski terminologiji imenujemo »zarod« ribice v najnežnejši mladosti, starejše ribice, ki merijo že več centimetrov, pa imenujemo »mladice«. Mladice, ki imajo eno leto, imenujemo letnice ali enoletnice.

V ribarski literaturi je še sporno vprašanje, ali bolje kaže vlagati zarod ali mladice. Zarod je kajpada cenejši kakor mladice; mladice veljajo 10 do 15 krat toliko kakor zarod. Splošno mnenje je to, da je bolje vlagati mladice kakor zarod; saj je mladica večja, krepkejša in ima v vodi manj sovražnikov kakor nežni zarod, ki ga more ugonobiti celo ličinka žuželke.

Vprašanje: Kaj naj vlagam, zarod ali mladice? se pa ne da teoretično rešiti, nego le v konkretnem primeru. Kjer je dovolj studenčin in izvirčkov, ki se izlivajo v glavno vodo, tam moremo z uspehom vlagati zarod. Seveda morajo biti studenčine take vrste, da nudijo ribicam primerna bivališča, zakloniščа in zadosti hrane. Ako so ti pogoji podani, potem kaže v take vode vlagati zarod, ne pa mladice. V studenčinah ne pridejo poplave tako do veljave kakor v glavnem potoku, kjer se zbira vodovje

z vseh strani; v studenčine prihajajo redko večje ribe, ki bi bile zarodu nevarne. Iz teh razlogov, torej že iz finančnih razlogov ne kaže vlagati v take vode mladic. Mladice se v takih studenčkih niti ne počutijo dobro.

Ako potok nima majhnih stranskih pritokov, potem vlagajmo zarod le v izvirni del potoka. Ako pa prihaja potok že z velikim izvirkom na dan, potem tudi v izvirni del ne kaže vlagati zaroda; preostane le še vlaganje mladic.

V naše kraške vode zaroda ne moremo z uspehom vlagati; v posameznih kraških vodah se niti mladice ne primejo. V take vode je treba vlagati večje ribice, vsaj take po 10 do 15 cm dolge. Dr. M.

Ribarska terminologija. »Sportski ribar« štev. 3 in 4/5 je s hvalevredno vnemo načel vprašanje o ribarski terminologiji.

Hočem v naslednjem navesti nekaj izrazov, ki so se že udomačili v slovenščini. Pravilni izraz za »ribiško palico« je »prot«; prot za lov na vlak (Spinnfischerei) se zove »metavnica«, prot za lov z umetno muho pa »pernica«. Izraz pernica se je popolnoma udomačil, čeprav bi bila beseda »pernica« ali »perjenica« bolj primerna za umetno muho. Iz tega razloga moramo ostati pri izrazu »umetna muha«. Slovenski izraz za gaf je »kavelj«. Za »Rolle« se je udomačil izraz »kolo« ali »kolesce«, bolje bi bilo »vreteno«. Za »Leine« rabimo izraz »vrvica«, za Vorfach »predvrvnica«, za poal »žilica«. Izraz »mamac na vreteno« se mi zdi zgrešen. Nemški izraz »Spinnfischerei« se ne da prevesti z »lovom na vreteno«, kakor sem čital v nekem hrvatskem listu. Tipično pri temu načinu lovi je to, da vlečemo vado, ni pa treba, da se vada suče; suče se le pri nekaterih umetnih vadah, n. pr. pri blestivki. Pravilen izraz za Spinnfischerei je torej »lov na vlak«, dokler ne najdemo boljšega. Izraz za Wirbel je »vretence«. Fluggerte označujemo s »pernico«, Flugfischer s perničarjem; torej bi bil izraz za Flugfischerei »perničarjenje«, za Huchenfischerei »sulčarjenje«. Izraz sulčar (Huchenfischer) in sulčarka (Huchenrute) sta udomačena. Lep izraz za »Blinker« je blestivka. Drugi nemški izrazi se opisujejo z glagolom, kakor: ribo zapeti (Anhieb), ribo utrujati (dril), riba zagrabi (Anbiss), metati, metljaj (Wurf). Dr. M.

MALI OGLASI.

Oskrbnik, zanesljiv, izprašan, s 24-letno prakso, izvežban v vseh gozdnih delih, visokem in nizkem lovu (negovanju divjadi, vzgoji fazanov, dresuri psov po Hegendorfu), spozna se v kmetijstvu, sadjereji, zelenjadarstvu — išče gozdarske ali lovske službe. Vpraša se pri uredništvu »Lovca«.

Počrnenje (briniranje) **cevi,** temeljito čiščenje in vsa popravila orožja, **montiranje daljnogledov** na puške in pristreljava pušk se izvršujejo najceneje ter priznano najvestneje pri puškarju **F. K. KAISERJU** v **Ljubljani.** Najprimernejši čas je lovopust, da izročite svoje orožje strokovnjaku, ki Vam vse potrebno napravi, da boste imeli ob pričetku lova vse v redu. Gornja tvrdka se priporoča za nakup raznega orožja, municije in lovskih potrebščin. Svojo obutev napravite nepremočljivo z **»Mastran«-oljem** ali **»Hubertus«-mastjo.** Za razsvetlitev slik in skupin ob raznih slovestnostih uporabljajte **bengaličen prah** v rdeči ali zeleni barvi. — **Angleško** in **monakovsko** ribarsko orodje v najboljši izberi po zmernih cenah. Sprejemajo se tudi popravila ribarskega orodja.

★

Dražba lova.

Lovska pravica krajevne občine **Zabljek** se da na javni dražbi do 31. marca l. 1934. v zakup. Dražba se vrši v četrtek dne 3. marca 1927 ob pol 13 v prostorih občinskega urada v Slov. Bistrici, na uradnem dnevu sreskega poglavarja mariborskega za desni breg Drave.



Fr. Rojina:

Nehvaležen posel.

V mislih imam postavljanje lovcev na stališča, bodisi na brakadah, kakor tudi na lovih z gonjači. Vsakdo gre na lov z nado in željo, da bo streljal. Ali kakor je po svetopisemsko veliko poklicanih, a malo izvoljenih, tako so navadno tudi na lovu le nekateri tako srečni, da pridejo do strela, in še teh je seveda tem manj, čim redkejša je v lovišču divjačina.

Neredkokrat pa se celo prigodi, da vodi Diana svojo živad tako previdno in premeteno, da ne pride ta nikomur pred cev, ali pa mimo takega lovca, ki ga že po obnašanju in načičkani figuri pozna, da ni nevaren. V takih slučajih med zelenimi brati vsaj nikake nevoščljivosti ni, četudi bi bil morebiti kateri izmed njih vdan tej lovski nečednosti.

Nihče, kdor postavlja lovce na stališča, pa najsi pozna lovišče kot svojo dlan, ne more vedeti točno že naprej, kje bo šla divjačina. In baš to je njena sreča, ker sicer bi že zdavnaj ne imeli v naših gozdih nobene srne, ne zajca, ne lisice. So pa v vsakem revirju gotove stečine, ki se jih divjad drži najrajši, bodisi pri iskanju hrane, bodisi tedaj, kadar jo preganjajo. Kjer se križa čim več takih stečin, tam je tem sigurnejše stališče.

Vsepovsod se odkazujejo najboljša stališča najodličnejšim gostom, vendar se kaj rado in dokajkrat primeri prav kakor

nalašč, da ravno tam ne poči noben strel, medtem ko bo streljal — morebiti celo po večkrat — kdo na kakem neznatnem stranskem čakališču, kamor je bil postavljen le bolj zato, da bi zapiral, oziroma opiral. Navadno ima tak svinjski nalet kak začetnik.

Čim ostrejši in urnejši so psi, tem manj se drži divjačina svojih navadnih poti; takrat gre gonja kar čez drn in strn, najčešče v drugo lovišče in največkrat tam, kjer bi se človek najmanj nadejal.

Da bi imel jaz svoj lastni srnjadni revir, bi ne pustil vanj nikdar takih volkov, ki gonijo po cel dan, po več ur hodá daleč, a medtem zdehajo lovci dolgega časa na svojih prostorih. Pri polagoma gonečih brakih pa se žival ovija, dokler ne naleti na zánjo usodno mesto. Na taki brakadi pa nima užitka samo lovec, ki strelja, ampak tudi vsi drugi, ki poslušajo dolgotrajni lajež, ki vpliva tako čudovito na slehernega pravega lovca.

Toplo mi prihaja pri srcu, ko se spominjam nekega »Živkota« še izza svojih početnih lovskih let, nadalje Kappusovega »Svedra« in Matajčevega »Špijončka«, treh sicer majhnih jazbečarskih frkavcev, toda jeklenih mišic in vztrajnih do skrajnosti. Vsi trije so bili sologoniči ter so delali »na svojo roko«. Še malo se niso zmenili za gonjo drugih psov, temveč so se držali navadno sledi le tiste živali, ki so jo vzdignili sami, to pa s tako trdovratnostjo, kakršna je lastna le tej pasmi. Lov z nekaterimi takimi psi je prijetnejši in tudi uspešnejši kot s še tako mnogobrojno remonto brzcev, ki jo odpelje največkrat ena sama žival predaleč in za predolgo iz kraja, kjer se lovi.

Ne rečem ničesar, saj je res, da jazbečarji niso za visok sneg, ali loviti na srne s psi v višjem snegu, kakršnega zmorejo braki jazbečarji, itak ni lovski pravilno...

Poprej sem dejal, da noben postavljač na stališča ne more vedeti naprej, kod ravno pojde gonja. Odkazuje prostore pač po odredbah voditelja lova in svojih skromnih domnevah, kako bi bilo najbolj prav, vendar se zgodi kaj rado, da ga ob premoru ali koncem lova nahruli kak brezobziren malkontent, ki mu lovska sreča slučajno ni bila naklonjena: »Ja hudiča, na kakšen štant si me pa postavil? Mar misliš, da sem prišel trape lovit?«

Zato ravno je postavljanje na stališča nehvaležen posel. Mene, ki sem bil že vajen sličnih ljubeznivosti, je še najmanj neprijetno dirnilo, ako mi je tak nezadovoljni sitnež zagrozil, da ga ne bom vodil nikdar več na stališče. Z vso vdanostjo sem mu pritrdil: »Da, Vaša gnada, nikdar več!«

In ravno te baže »lovci«, ki se zmrdujejo nad vsakim stališčem ter se najrajši znašajo nad postavljalci, so si največkrat sami krivi svojih lovskih neuspehov. Ni moj namen koga žaliti, tudi ne po-

učevati, kako se je obnašati na odkazanem stališču, pač pa si dovoljujem navesti nekaj dejstev kot dokaz, kako neupravičeno se je na nekem lovu obregnil nekdo óbme.

Postavil sem ga bil na staro, davno znano stališče, kakršnega bi lepše niti narisati ne mogel, sam sem se pa pomaknil za nekaj streljajev više od njega, odkoder sem moral nehoté opazovati njegovo »dejanje in nehanje«.

Najprvo je prislonil puško k neki bukvi, oddaljeni kakih deset korakov od stolčka, ki si ga je bil postavil na križpot, potem si razkomatal nahrbtnik in kožuh, a vse to z neko mrzlično hitrico, kakor bi psi gonili že od vseh štirih plati. Nato je naglo odstopical ter počepnil kar sredi poti... »Aha!« — sem si mislil — »zato tako mencanje!«

To je bil torej prvi prizor. Drugi je bil zauživanje, ki ga ni bilo ne konca, ne kraja. Medtem zapazim neko lisico, kako jo briše brez psov preko rebra ravno v smeri proti v jed zaverovanemu lovcu. Ali malo preden bi imela dospeti do njegove strelne bližine, postoji oprezno, privzdigne smrček ter zavije v elegantnem loku proti meni, tako rekoč naravnost v cev. Na strel skoči óni spodaj s svojega stolčka in videvši, kako se valja prelepa, kot živi ogenj rdeča žival, začne vpiti proti meni: »Le čakaj, prekleti Šolov, mene si pa postavil tule doli, kjer nič ne pride!« (Neljubo bi mi bilo, ako bi se kdo spotikal nad kletvicami, ki jih navajam dobesedno, kakor so bile izgovorjene, toda resnica je, da razjarjeni lovci veliko rajši robantijo kot navadni ljudje. Izjemam vsa čast!)

Da ga potolažim, mu predlagam, naj zamenjava stališči, to pa s pogojem, da zabrska tisto, kar je prej napravil. Ker tega ni hotel storiti in mi samo zaklical, naj grem v »luft«, sva ostala vsak na svojem mestu. Nadaljeval je svojo južino, popil čudovito hitro buteljko vina, si prižgal smotko ter se jel izprehajati po stališču gor in dol, seveda kar brez puške, ki je še vedno slonela na svojem prvotnem mestu.

Tretji prizor je bil za bogove. Niže njega so vzdignili psi dvoje srn, ki sta pridrveli tik mimo njega. Bil je toliko osupel, da ni niti takoj skočil po puško, ampak se je pognal proti njej šele, ko je bilo že davno prepozno, pri tem pa spotaknivši se ob kako korenino ali kaj, telebnil na tla kot posekan hlod. Ker je bil obrnjen tako, kakor bi poljubljal mamo zemljo, nisem razumel drugega njegovega vzklika, nego »tristo .....!«, vendar bi stavil, da je pristavil »hudičev«, zakaj zdaj je imel za sočno kletev pač več povoda kot prej, ko sem ustrelil njemu namenjeno lisico.

Menda je na jezo udušil nato še eno buteljko, potem pa trdno zadremal, kar sem sklepal iz tega, ker je omahoval, da bi kmalu pal s stolčka in ker se ni zmenil za zajca, ki je pridefiliral mimo njega zopet k meni, a zaspané mojega pôka niti čul ni. Zdramil se je šele, ko je pritrobil brakir mimo njega, potem pa se zopet oprtal in odšepal na opoldansko zbirališče.

Jaz sem se nekoliko zamudil z nekim jerebom, a slišal že od daleč velikanski haló tam sem od kurišča. »Kaj za vraga neki imajo, da so tako dobre volje?« — si mislim. Prišedši bliže, vidim svojega stališčnega soseda sedeti sredi med lovci z oteklim in opraskanim nosom, liki obilna krastava kumara, ranjeno koleno pa je kazal kot sveti Rok. Družba, razposajeno razigrana, kakor je bila, ga je namesto pomilovala radi njegove nesreče, neusmiljeno natezala in zbadala, tako da je bil revež že ves v gnevu.

Zagledavši še mene z lisico, zajcem in jerebom, se me je, ljut kot gad, takoj lotil, češ da sem samo jaz kriv njegove mizerije, ker ga nisem postavil na gorenji štant, kamor bi šel veliko rajši, ter da si izbiram najboljša mesta sam zase. Jaz pa tudi »nisem pal na usta« — sicer nelep naroden izraz, ali naroden vendar — torej sem v svojo obrambo pojasnil, kako se je vse godilo. To ga kajpada ni pomirilo, temveč je na opazko nekega hudomušneža, da bi bilo za izvestne lovce dobro, ako bi imele lisice plinske maske, kar zarjul: »Grem pa rajši domov!« — ter res kratkomalo in brez slovesa odšantal kljub vsestranskemu prigovarjanju, naj ostane, naj bo pameten in razume lovske šale.

Ne bojim se, da bi me možakar prijel kdaj po sedaj tako strogem tiskovnem zakonu zavoljo klevete, kajti izstopil je že davno iz zelene bratovščine, in mu te vrstice gotovo ne bodo prišle nikoli pred oči, ker ne bere več našega dičnega »Lovca«. Bral ga sicer tudi prej ni, kvečjemu je površno pregledal podobe v njem; ako bi ne izhajal »Lovec« broširan, bi ga najbrž niti ne razrezal. On pač ni bil lovec in bi to tudi ne mogel kdaj postati, zakaj imel je anatomično napako: manjkala mu je namreč — lovska žilica.



Ing. Vojko Koprivnik:

Dva orla.

Ali ga poznaš, naš sinji fjord, na južnem koncu slovanskega Jadrana? Tisti temnomodri zaliv, ki se vije pod stene nebotičnih gorá kršne Krivošije?

To je naša tiha Boka Kotorska.

Pod golim skalovjem se razprostira luka, ki je zibel našemu mlademu bojnemu brodovju, in na obali stoje ogromne, temne zgradbe, ki so dom našim bojnim hidroplanom.

Tam, v društvu naših mladih oficirjev mornarice, polnih poleta in svežega zaupanja v bodočnost naše pomorske sile in moči, sem slišal dogodbico, ki se mi je kot lovcu globoko vtisnila v spomin.

Kakor po navadi, smo tudi na večer sedeli za belo mizo v oficirski kazini. Imeli smo dobre morske ribe, in brušene čaše črnega viškega vina so se svetile pred nami. Bilo je nekoliko Slovencev v družbi, komandantov bojnih ladij, inženjerjev iz arzenala in tudi Slovenec pilot, pilot Ivo. Razgovor je bil živahen in zanimiv, kakor vedno v krogu mornarjev za nas suhozemce. Mornarji so ljudje, ki so prepotovali mnogo svetá, ki so doživeli mnogokaj nenavadnega. Njih duše so polne tistih skrivnosti, ki jih čuva širno morje, po katerem divjajo burje in viharji, in ga oživljajo solnčni dnevi helenske svetlobe. Njih duše so se na oddaljenih obalah zibale v plasteh tega življenja, ali so gledale često tudi smrti v oči, in to tisti strašni smrti v boju elementarnih sil, v vrtincu oblakov in razpenjenega morja.

Vsi so se živo udeleževali razgovora. Samo pilot Ivo je stalno molčal.

Pripovedovali so o otoku »Majke Božje od Šarpjela«, ki te v Boki pozdravlja pred morsko ožino »Verig«. Kako so tam risanski ribiči, gusarji in trgovci, pri vsakem pohodu, ob vsaki vrnitvi, skozi stoletja spuščali kamen za kamnom v dno morjá, dokler niso nasuli celega otoka, ki nosi danes belo cerkvico svete »Pokroviteljice morskih popotnikov«.

Pripovedovali so o starem zapuščenem Perastu, gradu, ki tajinstveno dremlje pod skalovjem in sanja o bivši slavi, ki še danes veje skozi prazne palače nekdanjih, ponosnih plemičev. Kako je tam nekdaj cvetela trgovina in zlata obrt, kako so si s hrabrim odporom proti navalom Turkov zaslužili Petra Zrinskega srebrn meč, in kako so pred benečanskim robstvom zakopali pod oltar svoje cerkve zastavo svobode.

Razgovor o zanimivostih Boke Kotorske seveda ni mogel opustiti tiste čudne in zagonetne zgodbe o »hiši treh sester« v selu Prčanj, nasproti Kotoru.

Najmlajši oficir nam jo je pripovedoval.

Od raznih verzij, ki krožijo o tej zgradbi iz petnajstega veka, nam je povedal ono, ki se mu je zdela najverjetnejša, in ki jo je slišal tam v selu iz ust starega morskega ribiča.

To čudno hišo v gotskem slogu je sezidal baje neki bogat kotorski plemič. Tri zasebna stanovanja, tri zasebne hiše prav za prav, ali naslonjene druga ob drugo tako, da so videti kot ena, z eno streho na tri slemena. Stanovanja v teh hišah so popolnoma ločena, in imajo pod lepim gotskim oknom vsaka svoj poseben kamenit vhod.

To hišo je sezidal baje trem sestram plemenitega rodú, ki so osirotele ter izgubile vso svojo rodbino in premoženje. In kotorski plemič jih je obiskoval, kakor pripovedujejo, s svojo benečansko gondolo vsak večer. Opazilo se je, da prihaja preko zelenega morskega zaliva vsak večer na druga vrata, po vrsti.

Z družbe je nekdo posegel veselo vmes:

»Kakor naš Kranj'c, ki je šel na Štajersko,
gledat kaj delajo
ljubice tri!« —

In smeh je zaigral krog omizja.

Ali mladi oficir se ni dal motiti. Skoro grajajoče nas je opozoril, da ta zgodba, na žalost, ni končala tako, da bi bilo človeku do smeha.

In resno je nadaljeval:

»Ljudstvo si tega razmerja ni moglo prav tolmačiti. Tako je poteklo več let.

Nekega dne sta baje dve starejši sestri nenadoma zazidali vrata najmlajši. Nikdo ni vedel, zakaj. Ali je bila zavist, ali ljubosumnost? Ali je ta sestra kaj zagrešila?

Kotorski plemič se je pripeljal, zadel ob zazidana vrata in se vrnil v Kotor. Prihodnjega večera se je zopet pripeljal in obiskal drugo sestro. Tisto noč je ostal nenavadno dolgo. Nekako zbegan je baje zapustil hišo. In pripeljal se je prihodnjega večera zopet in obiskal je tretjo sestro. Ali vrata najmlajše so ostala zazidana.

Vendar tako ni trajalo dolgo. Ko se je kotorski plemič nekega večera vračal z lova s planin — našel je tudi srednja vrata zazidana. Tedaj je plemič, kakor se govori, v divjem gnevu pozval svoje ribiče ter ž njimi žurno zazidal tretja vrata.

Nato je odšel v svoj čoln, in ne da bi se ozrl, odplul proti Kotoru. Od tega večera ga ni bilo več k tej obali.

Hiša »treh sester« je ostala zazidana, in nikdo je ni odprl.

Kakor se pripoveduje, je kotorski plemič po mnogih letih, ko mu je glava bila že vsa osivela, dal zgraditi malo kapelico, zadaj za hišo »treh sester«. V to kapelico je prihajal zopet čez morje, s kotorske trdnjave, kot nekdaj, ob tihih večerih, ob zvonjenju Marijinem, ter v njej dolgo v noč opravljal svojo tajno molitev. Sam — nikdo ga ni smel motiti. Skrivnosti hiše »treh sester« pa do danes še nikdo ni odkril...«

Ta čudna, srednjeveška zgodba nas je vse pogreznila v neko mračno zamišljenost.

Vendar se je razgovor kmalu zopet razpletel in je izbrisal vse otožne sledove te pripovedke, o kateri se ne vé, koliko je bajke, in koliko zgodovine.

Govorica se je obrnila zopet drugam; v večni led s severnimi galebi, v zelene oaze puščav, med orhideje amazonskih pragozdov, in glicinije kitajskih vrtov, med šotore kordiljerskih indijancev, in pod tropsko noč v Tihem oceanu, med padajoče zvezde...

Skoro vsi teh mladih mornarjev so imeli kaj zanimivega in zabavnega povedati — le Ivo, naš pilot, še vedno ni bil spregovoril. In vendar je v njegovih velikih, plavih očeh včasi vzleskelal sijaj, ki je vsem razodel, da ima tudi on kaj zanimivega razodeti, on, ki se z lahkimi krili aeroplana tako često spušča pod nebó, ki se dviga z višnjevega morja šumeče med oblake, visoko nad vrhove planin, kakor sivi kragulj — ne, kakor orel, mogočen in ponosen, vztrastel v skalovju Črnih gorà.

Ni bilo vino, ki je našega pilota vpletlo v zabavo. Vsi naši mladi pomorščaki so zmerni v jedi in pijači, kakor da jih je odgojil švedski sport ali amerikanska treznost. Čašica ali dve črnega viškega vina zadostujeta zabavi do polnoči...

Ali, evo, čuj, tudi naš pilot Ivo je jel govoriti.

»Že tisoč- in večkrat sem se dvignil z aparatom. Hvala Bogu, srečno. Majhni defekti nekolikokrat. Opazil sem jih. Brzo paraliziral. Sicer vedno sigurna, sveža vožnja... Sploh se aeronavtika smatra v javnosti za dosti bolj nevarno, nego je. Tako zvanih »nesreč« — skoro ni! Vse laž. Vedno je kriv pilot. Vsaj po mojih izkušnjah... Malo hladnokrvnosti, malo prisotnosti duhá, to je vse. Iz vsake situacije v zraku se da izplavati — samo brze odločnosti je treba.«

Vse to je povedal tako mirno in zavestno, da nas je vse prisotne prepričal... Za trenutek vsaj.

»Ali« — je nadaljeval z istim glasom, »enkrat se mi je vendar pripetil slučaj, visoko nad Boko, ki me je skoraj stal življenje.«

Njegov obraz je razodeval popolen pogum. Miren, siguren pogum, ki prezira življenje in smrt, in ceni samo ono ponosno plavanje v vedrih višavah, visoko nad vso vsakdanjostjo svetá, — v svojem letalu.

»Bilo je hladno, jesensko jutro, v prvem svitanju, ko sem se dvignil pred Tivtom z morske gladine. Sam sem bil v aparatu, in dvigal sem se s srednjo hitrostjo, v velikih krogih, polagoma v višino sosednjih planin. Izplaval sem iz nizkega mraka, in konture vasí bokeljskih zalivov so se izgubljale v jutranjih meglah pod menoj. Ko sem se bil vzpel do kakih dva tisoč metrov visoko, me je ožarilo solnce z belim, svežim svitom preko Črnih gorà. Ves sem splaval v beli dan... Vedno mi je žal tistih ljudi, ki ob tem času še dremajo v svojih zaduhlih spalnicah, za zagrnjenimi okni. Nikdar ne bodo okusili svetega obhajila brezkončnih višav: čaše bistrega zraka v pljučih, in keliha božje svetlobe v očeh...

Spustil sem motor in letalo je plavalo suvereno skozi jutranje sape nebá, mirno in ponosno, kot feniks v solncu...

Nekaj strelov sem čul iz globine, tam iz močvirja Tivatskega zaliva. Lovili so gotovo moji prijatelji. Divje race in gosí. Pokazala se je po katera jata iz megle, jedva vidna. In zopet utonila vanjo. Do mojih višav ni prispela nobena...

Okoli devete ure so se začele trgati bele megle. Tupatam je zasijalo svetlo skalovje gorà, in posamezna temna lisa zelenega morja.

Dvignil sem se na mnogih mestih, preletel sem vso našo državo, in daleč preko njenih meja, ali nikjer nisem videl lepšega prizora, kakor je bil pogled iz teh višin na Kotorsko Boko. Ni mogoče opisati sijaja azurnih zalivov, smaragdnih plitvin ter črnega relijefa vrezanih polotokov v plave morske gladine. Tam, onstran Luštice sinji svit visokega južnega Jadrana; z druge strani pa brezkrajna in pusta valovitost krivošijskega in črnogorskega gorovja... vrh Orijena, vrh Lovčena.

Poleg tega brezkončni zrak. Tisti ogromni prostor višav, brez obali, ki človeka nosi lahko kot pero, z brzino viharjev preko najvišjih grebenov sveta; med čredo oblakov in iznad nje, v čisto svetlobo in luč brezmejno. Tam, gospodje, visoko nad nižavo vsakdanjega življenja, v hladni samoti višin človek zasluti brezmejnost prostora in časa, in sluti večnost, in pojmi Boga... Človeško življenje: kot kaplja dežja. — Iz oblaka v oblak. Žarek v vesoljnost. — — — Brez pomena, brez svrhe! Vse laž, vse sen, gospodje...«

Naš pilot se je bil ogrel. Samo tedaj, če sanja o svojih nebeških višinah. In ko se je zavedel, že mu je udaril trd smehljaj na lice, in grenka ironija, skoraj cinična, je kanila v njegove besede. Kakor da se je nečesa otresel, je zmajal z glavo, in njegov govor je postal zopet stvaren in brez zanosa.

»Tudi tistega dne je bilo lepo. Božanstvene barve. Morje, kakor da je gorelo v zelenih plamenih, do belih sten gorà. — Moje letalo je plulo mirno skozi tiho nebo.

Naenkrat zapazim, da nisem sam.

To je vrlo redek občutek v teh visokih samotah.

Neka velika senca mi je šinila preko lica.

Ko se ozrem, vidim silnega planinskega orla nad seboj. S kraljevsko razmahnjenimi krili se je vozil nad letalom. Vesel sem ga bil, ker mi je bil prvi doživljaj te vrste v višavah. Menda pa tudi zaradi tistega zagonetnega čuvstva simpatije vsakega živega bitja napram živemu bitju, če se srečata v tako strašnih samotah, kakor jih čutiš v tistih brezkrajnih zračnih prostorih.

Ublažil sem hitrost aparatu. Hotel sem orla videti bliže. Mislil sem, da se bo ptica itak ustrašila motorja in naglo oddaljila.

Ali zelo me je iznenadilo, naravnost osupnilo, ko sem spre-videl, da nimam posla z nedolžnim spremljevalcem.

Orel se je bil dvignil nad moje letalo ter srdito zapodil v moja krila. Zazvenele so žice in ves aparat se je nevarno zazibal v zraku. Orel se je v padu takoj spet ulovil ter v spretnem loku zopet vzplaval nad aparat. Ponovno se je zakadil, ali topot je zgrešil. Začela se je tista vsem lovcem znana igra v zraku, kadar vrane zasledujejo skobca.

V trenutku mi je bila jasna vsa preteča nevarnost. Še en udarec v krila, in zgubljen sem!

Potegnil sem samokres.

Ali ptica se je tako spretno vila okrog letala, da je ni bilo mogoče dobiti na muho.

Ustrelil sem, ali brez učinka.

Zopet. — Orel se ne zmeni . . .

Postrelil sem vseh osem nabojev — in orel je še vedno krožil nad menoj.

Temno je završalo preko moje glave . . . Dal sem motorju največjo brzino. Zrak je bril mimo ušes . . .

Roke so mi oledenele, jedva so se še oprijemale krmila. Nekaj mrzlega mi je seglo v srce.

Dobro sem vedel, da bova v prihodnjem trenutku najbrž oba strmoglavila v globočino.

Stisnil sem zobe... Motor je brnel — in zrak je sikal skozi aparat. — Zopet črna senca nad menoj.

Nagnil sem krmilo navzdol, da se izognem.

Tedaj. — — — Silen pok... Potres v vsem aparatu. Nekaj me je trdo udarilo v obraz in mi razbilo očala... Zaskelela me je rana.

Še sem bil pri zavesti...

Konec je.

Letalo je drvelo strmo navzdol z nepopisno hitrostjo. Bog ve kam... Dihati nisem mogel več...

Nekoliko strašnih trenutkov, polzavestnih. — — — In začutil sem: aparat se je ulovil, zaplaval je na krilih. Z zaprtimi očmi sem polagoma dvignil krmilo, da ublažim strmi pad. In glej, aparat je ubogal... Zavrl sem motor, da zmanjšam hitrost. Poskusil sem odpreti oči... V ostrem vetru brez očal ni bilo mogoče gledati. Ali prepričal sem se, da mi oči niso poškodovane. Odprl sem jih le mežeče, za trenutek, toliko, da sem zadobil orientacijo. — — —

Tako sem padal navzdol, pošev, na modro gladino, na kotorski zaliv. Aparat je precej zabrazdil morje, ko je treščil na vodo, ali se je vendar vzdržal na površju.

Sedaj sem šele videl, da mi je bil ves propeler polomljen. K sreči oba kraka — sicer bi izgubil ravnotežje in se neusmiljeno zrušil v brezdno.

Steklo očal me je malce opraskalo pod levim očesom. To je bilo vse. —

Na obali se je bilo zbralo mnogo ljudstva, ki je bržkone opazovalo mojo zračno borbo z orlom. Poslali so mi rešilni čoln.

Med potjo je mornar dvignil iz vode nekaj črnega, brezobličnega. To je bil orel, ki ga je propeler zmel...«

Ivo je končal. Mirno in flegmatično. Dodal je še: »Od tega časa opozarjam vse mlade pilote na nevarnost, ki preti po orlih, teh lepih, ponosnih ticah. Kdo bi mislil? — Smatrajo nas pilote pač kot nekake konkurente in parvenije v tistih nadoblačnih kraljestvih.«

Ivo je utihnil. Vsa družba je gledala vanj. On si je nonšalantno zanetil cigareto, in vrgel vžigalko v stran. Lice mu je bilo medlo in ravnodušno. Samo v njegovih plavih očeh je gorel sijaj, svež in jasen, tisti, ki se ga navzamejo oči samo v onih hladnih višavah nad oblaki.

Nas vse pri omizju je obšel neki tajinstveni strah. Srce nam je drhtelo — kakor da je drhtelo za življenje tega vedrega, pogumnega, mladega oficirja...

»— — — Nesreč ni! — Laž. — Vedno je kriv pilot. —« Te besede, odločne in polne zavesti, so nam trepetale preko naših duš, kakor tolažba, kakor zaupanje, kakor up...

In vendar — —

Tri mesece po teh večerih v Boki so nad hangarji zaplapolale črne zastave.

»Kaj, res? Ivo??« — Vsakdo je vprašal osupel.

Razbit propeler — v rdečih rožah. — Padel je. —

»Da, padel je — tudi drugi orel.«

Mlad in lep in poln poguma...



M. Š.:

Spomini na jelene.

(Nadaljevanje.)

VII.

Mnogo je bilo gostov. Vsak pa je imel svoje težnje, želje in navade kot človek in kot lovec posebej. Vsi pa so si bili v eni želji soglasni in edini, da je hotel vsakdo ustreliti najboljšega jelena. Ali tudi pri lovu velja, da je veliko poklicanih, a malo izvoljenih. Samo velmožje, zaslužni za slavo očetnjave in pa prozaični denarni Krezi vseh pokolenj in ver, so smeli streljati plemenske jelene, ki so bili dika in ponos lovišča. Kadar pa niso lovili plemenite jelenjadi, so pokale kosti ocvrtih piščancev in rib, katere je bilo laže na krožniku zadeti, kot pa jelena na zeleni trati.

Neko popoldne vstane zopet silen pasji lajež, siv prah zavije dovozno pot v neprodirno meglo. Gosposki voz v tem kraju je dogodek, dva pa senzacija. Tedaj pa so pridrčali kar štirje dvovprežni, vsi polni prtljage, ljudi in pušk. Skoraj je nastala panika. Gosi so kričale, race gagale, kokoši begale na vse plati, kot bi jih lovil kragulj. Ves pernati rod, ki je štel na stotine glav, je prišel iz ravnotežja. Da pa je bila zmešnjava še večja, je pozorna logarjeva žena poslala služinčad nad kričeči rod z morilnimi nameni. Čez pol ure je tekla za kuhinjo kokošja kri curkoma. Prihod vsakega gosta je pomenil najmanj eno kokošjo

ali račjo smrt. Kmalu so pametne živalice spoznale izvor zla za njihov rod. Zdi se mi, da so natanko ločevale domačine od tujcev in da so celo znale šteti. Zmešnjava med njimi je nastala vedno le ob prihodu nepoznanih in se stopnjevala z njih številom. V nekaj trenutkih se je neštevilni pernati rod poskril, kot bi se udrl v zemljo. Samo gosi je bilo videti sredi obširne mlake, kamor so se zatekle, kot v nedostopno trdnjavo, ali pa kakšno kokljo, ki je lasala neubogljiva piščeta, ki se niso zmenila za svarila. Po navadi je obležal pod kolesi tudi kak budalast mlečnokljuni petelinc, ki se je preveč zanašal na svoje, eno pomlad stare, telebaste noge. S tem pa je bilo samo dekli prihranjeno lovljenje enega piščanca. Razumljivo je tedaj, da je topot objel vesoljni Tikveš paničen strah, ko so se prikazali štirje vozovi.

Kup kovčegov, škatel, stojal, torb je rastel in ko je bilo vse izloženo z ljudmi vred, so bili vozovi za komolec višji, ker so vzmeti zavzele lahko zopet svojo navadno lego.

Gospod, ki je bil zapovednik družbe, kot se je videlo, je pristopil in mi v blago zveneči nemščini, iz katere se je razločno čul prastari šum rdečemorskih valov, na kratko vse objasnil. Kinematograf torej! Ne predstava, nego filmovanje — jelenov. Ko sem segel krepko po sapo, je poveljnik nadaljeval: »Ta tukaj,« in mu pomignil, »in ta in ta, so izborni jahači. Oni mojstrski tekač, akrobat in strelec. Dva sta, ki igrata izborno prerijske lovce, streljata tudi z lokom in...« in tako dalje. »Obleka, maske, puške, vse je tu. Samo konje nam daste in logarje in več statistov, seveda tudi vi odlično sodelujete, se razume. No in končno,« je rekel zaupno, »nam pustite za privatno zabavo ustreliti par jelenov, se bo že naredilo. Direkcija bo dala nam itak vse brezplačno, se razume, ko bo vse na filmu in slava in reklama velika, ki je mnogo vredna za privabitev tujcev . . .« Medtem je radovednost, ki je bila koristna lastnost upraviteljeva, prignala tega na pozorišče in poveljnika sem mu takoj spoštljivo predal. Zelo pogosto je pokašljeval in hrkal upravitelj, ko je zaznal za ves cirkus. Po telefonu je medtem zvedel, da je baje ta cirkus od zgoraj dovoljen in da naj se podpira. Tedaj sem sočuvstvoval resnično z lovskim srcem upraviteljevim, da bodo njegove ljubljence v svobodnih petreških šumah in trstju naredili za komedijante.

Odrinili smo k Semenči bari s poveljnikom in prerijskima lovcema, da si na licu mesta ogledamo situacijo. Kino-šef je bil vzhičen. V ozadju gozd stoletnih vrb in hrastov, potem celo polje trstja in spredaj velika bara srebrne vode. »Tako,« pravi, »tu čez bodo tekli jeleni, od te strani zasledujoči lovci. Tam bo

prišel iz trstja ranjen jelen, ves upehan in bo zabredel v vodo. Divno! Naredili bomo tudi več drugih posnimkov, na primer, kako pride jelen pit vodo in kako se bije s svojim rivalom. Potem ga bo ta lovec zalezoval in ustrelil. Kolosalno! Zjutraj kar pričnemo. Rabimo samo kakih 6 konj, 10 logarjev in 30 ljudi, moških, žensk in otrok, za statiste. Hiše pa že stoje, vozov in psov je dovolj.« Hura! Upravitelj je kar meketal od navdušenja in obraz se mu je svetil temnordeče v zahajajočem solncu. Dolge modre sence so se risale po izpaljeni travi od samujočih osivelih vrb in daleč na spodnjem koncu bare je iz trstja molela glava košute, ki je strigla z ušesi in majala z glavo. Gotovo je obupavala nad načrti, ki so se kovali tačas sredi Semenče bare v glavi kino-šefa.

Ko je bil razpored gotov, se je pa obrnil na upravitelja z vljudno prošnjo, da bi mu pokazal, kar je ob sebi umljivo, še jelene, ki bodo jutri sodelovali. Splašeno je pogledal upravitelj in v očeh sem mu bral milo prošnjo. Razložil sem kino-šefu, da se moramo žuriti domov, ker bo skoraj brezmesečna noč in v tem terenu je zaradi skrite vode, jarkov, neprehodnih, s srobotom, dračjem in malinjem prepreženih goščav v temi nevarno hoditi. Tudi se moramo prepeljati čez staro Donavo in pozneje ne bo tam ribičev.

K večerji se je upravitelj, ko je vse obljubil, opravičil in mene potisnil v ogenj, da naj nas vse rešim iz težkih ur, ki so prišle nad Tikveš v obliki kina.

Vesoljni cirkus je razvijal nedosegljiv apetit in porabljal vse sile svojih mlinskih naprav za koristnejše delo kot je klepet. Na ta način sem imel priliko razmišljati, kako bi zajezil grozeče pohujšanje nad jeleni. Med jedjo, če kdo zelo premišljuje, se rodi lahko dobra misel. V to svrho sem svoj stroj še posebej namazal s steklenico baranjca iz Kneževih vinogradov. Pretehtal sem še enkrat ves akt te zadeve, ali brez rešilne poti se mi je zdela ta zagata. Za deset ur bo blamaža kompletna, ko ne bo ne konj, ne logarjev, ne psov, ne ljudstva! Samo Semenča bara bo stala tam gola, kakor ob rojstvu, brez jelenov. Ravno se je zaletel hudobni duh obupa proti meni, kot Janezov jelen izza mojih mladih let, da me uniči, ko se oglasi iz Petreša zategel glas. Kakor bojni rog je grozil in bobnel skozi temo, naraščal in upadal, jezno izzivajoč. Za trenutek je ves prežvekujoči cirkus ustavil svoje polne stope. Tedaj se je rodila misel — zvezda rešenica v izmučenih možganih. Izplaknil sem še enkrat usta z baranjcem in čisto jasno videl, da je kino-šef napravil račun brez krčmarja in da pije baranjca na medvedovo kožo. Ko je jelen utihnil, sem pričel jaz. Po prijetnem uvodu sem gosta zaupno prizanesljivo

vprašal, če je že kdaj videl jelene v prosti naravi, torej divje, kakršni so tu, in če je že imel z njimi opravka. Sedaj, ko je slišal orjaški glas, si lahko predstavlja moč prsi tega divjaka in pomozi Bog, če še zdivja. Povedal sem mu Janezovo zgodbo o jelenu in suknjiču in dostavil, da je to tukaj na dnevnem redu. Zato da... mi jamstva... ne prevzamemo... in sem pomembno utihnil. Kakor fotografska leča so se mu razširile oči in dolgo je eksponiral brez besede.

Voščil sem njemu in ostalemu kinu dober počitek in izginil.

Tema je še bila, ko me je logar klical o važni stvari h kinošefu. Ves prepaden mi je povedal, da sta mu ponoči zbolela dva prerijska lovca, da tudi on čuti mrzlico in seveda drugi tudi in da zaradi tega ne bo mogel — žal — filmirati. Kaka velikanska škoda za vas, ko boste morali ostati brez svetovne reklame, ali čakati ne more.

Tri ure kesneje so se zavili štirje vozovi v prah in zginili so. Logar pa je delal račun brez gostov.

VIII.

Naposled je zanesel v Tikveš veter še naše gore list. Prav pod sivim Stolom je ozelenel in kako bi ga ne bilo srce izpod iste gore veselo. Zato naj bo še zanj skromen kotiček med vrstami.

Ta naše gore list sam pa ni bil skromen lovec. Ko je nekoliko steklenicam zvrtal luknjo v trebuh, je bil velik lovec v besedi in dejanju. Gamsi, petelini, ruševci so padali, da je bilo veselje. Preljubi Kljukec, lahko se skriješ, odnosno »prid zidar se les učił« dejanja. Kar pokalo je, in najino lovišče je bilo pokrito z ubitim plenom, da je škripalo in žvenkljalo pod junaškimi stopinjami. Pogon je bil izdaten in pod težo bremena sva omahovala, ko sva lezla v naročje Abrahamovo.

Komaj se je naš list prebudil, je že ustrelil ogromnega divjega mačka. Srečni lovec je kar bledel in zamiral, ko mi je pred kosilom razkazoval glasoviti plen. Zavidal mu ga nisem. Puško je imel, kot ob rojstvu velike očetnjave večina naših gora listja, cesarsko. Bila pa je na domači podlagi predelana in pokrita z rjo in strelnim daljnogledom. Ta se je sicer malo majal, kar se je naučil od svojega gospodarja, in zato sem ga, daljnogled namreč, privezal s špago. Ko si je še on privezal dušo s požirkom žganja, sva odrinila čez staro Donavo, pustivši mačka doma. Šla sva seveda peš, ker Slovencu sreča figo kaže in je tako od vekomaj sojeno. Žurila se nisva, ker so bile sence še

komaj za dvojno višino drevja dolge in jelena, kakršen mu je bil prisojen, ni bilo težko najti. Vendar je bil moj gost prijetno razburjen v zavesti, da bo videl in streljal prvega jelena. V naših gorah, izven ograd, skoraj ni več jelenov in zato ni nobena sramota, da večina naših listov oči ni videla in večina ušes ni slišala jelena. Zato se je moj lovec zavedal velikega trenutka ter mu šel dostojanstveno naproti. Da je pa zares temeljit častilec Diane, sem spoznal kesneje v Zmajevcu, kamor sem ga bil povabil na kljunače. Imenovana vas ima poleg tam običajnih kreposti to dobro navado, da skoraj k vsaki hiši spada v zemljo izdolbena klet, ki radodarno deli žejnemu uteho. Ker je bilo še zgodnje pomladansko popoldne, sem svojega lovskega tovariša peljal v klet, da se okrepča z baranjcem. V prijetnem podzemeljskem zatišju, sedeč ob dolgi vrsti trebušastih sodov, se mu je razvezal jezik in dišeče vino je samo teklo. To vam je bil strelec! Polovičarstva ni poznal. Vsakokrat ko je pomeril, je zvrnil enega, ker je bil zvest sin svojih kranjskih dedov. Toliko jih je sklatil, da mu ni bilo treba niti ven na sprelet, pa jih je komaj prinesel domov. Napram njemu sem bil muha in komaj začetnik.

Strumno sva torej stopala in se previdno prikrivala tam, kjer se nisva mogla skriti. Vendar nisva imela sreče in noben rogovilar ni čakal, da bi ga pozdravila. Solnce se je poslovilo in tudi najin pogum je zatanjal. Vrag vedi, kako je to in zakaj, da je včasi taka zakleta smola. Prav pri zadnji hiši se je, naposled seveda, ogenj ustavil. Prvi mrak je legal med gosto travo, ki se je jela svetiti v srebru večerne rose in se zavijala v prve pernice lahkih meglic za nočno spanje. Tedaj sva opazila ob skupini vrb sredi razsežne plane jelena z nekaj košutami. V krilju orjaškega debla podrte vrbe sva se približala na ugodno strelno daljavo. Ali jelen je po moči rogovja stal daleč nad strogo črto zadevnega dovoljenja. Lep štirinajsterak - plemenjak je godrnjal okrog vrbe, kot bi ošteval svoje nezveste družice. Milo sem pogledal sotrpina, na katerem je trepetala sleherna mišica v lovski groznici in mu razložil smolo. Ali moje, v službeni dolžnosti zakrknjeno srce, se je jelo mehčati, ko sem videl pred seboj bledo obličje in postavo lovca, ki je plesal svetega Vida ples. Začel sem barantati s svojo lastno vestjo, kakor svoječasno Abraham z Bogom za Sodomo. »Poglej,« mu pravim, »natanko, zdi se mi, da štirinajsterak ni tako močan, kot sem sprva sodil in prav za prav saj je komaj, to se pravi, saj ni plemenjak in odrastkov ima le dvanajst, ali niti ne, štej malo.« Ali tovariš je samo glasno dihal in težko požiral in čakal, kdaj reduciram

jelena na dopustno mero! Vendar se nisem mogel odločiti. Jelen ni hotel po nobeni optični prevari postati dovolj slaboten. Šele po dolgih bojih s skušnjavo in usmiljenjem po drugi strani sem zlegel rešilno misel. »Streljaj,« sem mu šepnil, »na mojo odgovornost, je čisto po predpisu,« in si mislil, kje bo jelen, kje krogla. Potisnil sem ga do vrbe, mu naslonil puško ter priporočil hladno kri. Celo večnost je meril, pomerjal, ječal in popravljal sebe in puško, vrtil klobuk na glavi in seveda prebiral najdebelejše jagode kranjskih hudičev. Od razburjenja ni mogel jelena ujeti v strelni daljnogled. Dokazoval je vse mogoče krivde na tem božjem stvarstvu okrog naju, samo na sebi je ni videl, nego je bil le žrtev nesrečne situacije. Končno je vstal in obupno izjavil, da ne more. Bil je izčrpan do zadnje sile. Jelen ga je stresel skoraj iz hlač. Strel ni počil in vrnila sva se. Moja rešilna misel je rešila obadva. Ostal je volk sit in koza cela...

Drugi dan se mu je vendar posrečilo, da je na trideset korakov zgrešil jelena. Trije neizkušeni deseteraki so v svoji radovednosti toliko časa zijali v trstje, kjer je moj lovski gost izvajal razne počepe in druge telovadne vaje, da je počilo. Kot vihar je po strelu vse tri odneslo skozi trstje. Vendar sem opazil pri najmočnejšem izmed trojice, da je rahlo naznačil. Ali krvi ni bilo niti kapljice. Sledila sva kakor psa, vse preobrnila in preiskala po trstju in do ramen visoki travi — brez uspeha. Dvomil sem že, če me oči morda vendarle niso varale. Sledu ni bilo najmanjšega in po strelu sem žival videl samo en skok. Ko sva se utrudila in sem pustil mislim bolj delovati kakor nogam, sva prišla do uspeha. Iz opazovanja sem vedel, da smrtno ranjena žival beži navadno premočrtno v smeri, katero je na begu zavzela. To si razlagam iz tega, ker žival nagonsko hoče čimprej in čimdalje z mesta nesreče. Nima pa moči, da bi se obračala, ker nima telesa več v oblasti, kar tudi čuti, in ve, če se okrene ali obstane, da se zruši. Tedaj deluje izključno samo še nagon za beg, ki konča potem s smrtjo. Na podlagi teh zaključkov in upoštevanja konfiguracije terena, ki preminja in vpliva na smer bega, je strelec tudi to pot našel svojega jelena, ki je bil že ves otrpel. Zavrisnil je, ko bi ga bil pičil gad. Pridrvel sem na pomoč, ali pomoč ni bila potrebna... Moje gore list je odfrčal na eno, jaz na drugo plat, kakor je bilo od vekomaj sojeno. Zbogom Tikveš! Nikoli več...

(Nadaljevanje bo sledilo.)

Dr. ing. Viktor Jeločnik:

O uporabi daljnogleda na lovskih puškah.

Pod tem naslovom je priobčil g. Vl. Kapus v prvi številki letošnjega »Lovca« (stran 10—16) članek, ki kar mrgoli napak in pogrešk v balističnem, lovsko-orožarskem, optičnem in celo lovsko-pravem pogledu, in ki je kakor nalašč ustvarjen, da poveča že itak dosti veliko zmešnjavo in nejasne pojme še bolj.

Pisec je svoje subjektivne in napačne pojme generaliziral in jih predložil v podobi splošno veljavnega »recepta« čitateljem »Lovca«.

Nočem se spuščati v detajliranje vseh »polomij«, ki so obelodanjene v navedenem članku, ker bi kritika postala obsežnejša, omejiti se hočem samo na najkosmatejše napake:

Na strani 12. je omenjen »Führlingov naboj, ki ima nizko početno brzino in tudi manjšo razanco«.

Kateri naboj je to? Ker ga je pisatelj krstil »Führlingov«, ga imenuje brez dvoma po njegovem izumitelju ali konstrukterju, nekemu »Führlingu«!? To je prosta izmišljotina: ta tulec — a ne naboj — se imenuje »Vierlingshülse«, ker se je prvotno porabljal za malokalibrsko, pod vizirno šino ležečo risano cev četverocevk (Vierling, Vierläufer), kakor sem to omenil v »Lovcu« 1926, stran 337.[1]

V trgovini ga dobimo pod imenom »Winchester-Zentral« 22/35½ (W. Z. 22/35½) = Vierlingshülse, ali pa pod skrajšanim nazivom 5·6/35 R; nastal je ta tulec iz »Morris 5·8/33«.

Dalje trdi pisec, da ima ta naboj »nizko početno brzino in tudi manjšo razanco«.

Ravno nasprotno je res! Če ta tulec polnimo s sposobnim smodnikom — 0·1/1 mm M. 97 c, 0·1/1·5 mm M. 11, ali pa v skrajnem slučaju z malodimnim smodnikom št. 1 (za šibre) — in bakreno- ali jeklenoplaščnim izstrelkom, dobimo municijo s 600 do 725 m/sec prvotne brzine (V_{25}) in tej brzini odgovarjajočo razanco.

Razanca je od prilike ista, kakor jo ima na primer 6·5 mm (M. 1903) Mannlicher-Schönauer, o katerem menda ne bo nikdo trdil, da nima relativno visoke razance; razume, kdor ima sploh jasne pojme, kaj je razanca in v kakšni zvezi je s početno brzino, težo in obliko izstrelka.

Kakšne čudne in zmešane pojme ima pisec o početni brzini in razanci (kot izraz poti izstrelka), bodemo takoj videli!

Na strani 14 in 15 omenjenega spisa nam predočuje pisec svojo metodo streljanja na srnjaka, če isti stoji na 100, 200 ali 300 metrov oddaljen, vzemajoč za osnovo puško Mannlicher-Schönauer in daljnogled z merilno napravo sl. 8 (stran 13).

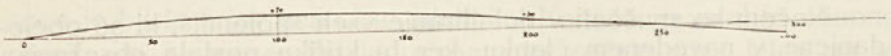
Kot prvo moramo pribiti, da ni označen niti kaliber (model) puške, niti naboj (smodnik, izstrelek, težina oz. količina in oblika),

[1] Primerjaj zadevne spise v »Lovcu« 1911, stran 104, in v »Lovcu« 1926, stran 337—339.

istotako ne povečava daljnogleda in debelina konice (trikota) merilne naprave.

Poslednja se da od prilike dognati iz podatka, koliko srnjakovega oprsja pokrije ista na posamezne razdalje.

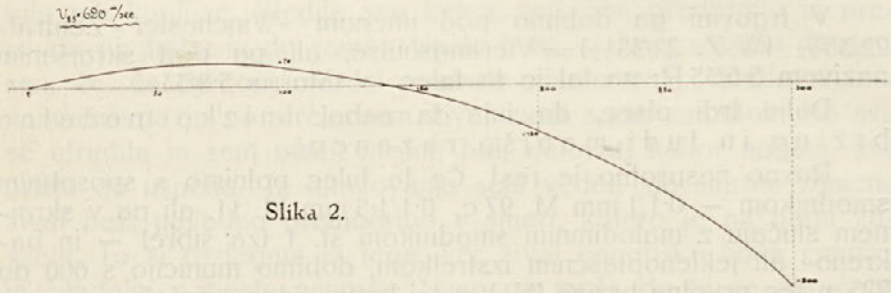
Seveda velja to razmerje s a m o za pisčev daljnogled (ozir. za daljnoglede, ki imajo popolnoma ista svojstva, namreč isto povečavo, isto debelino in velikost merilne naprave), ker bo vsak drug daljnogled pokazal popolnoma drugo sliko — manjša povečava z debelejšim (večjim) trikotom bo pokrivala večjo, večja povečava in tanjši (manjši) trikot manjšo ploskev v cilju. Že iz tega razloga je pisčev generalni recept za merjenje na različne



Slika 1.

distance — piškav! Če pomislimo, da se za izdelavo križcev (igel, niti itd.) v vizirjih daljnogledov porabljajo žice (jeklene ali platinske), oziroma (steklene ali pajčevinaste) nitke od 0·02 do 0·05 mm debeline, ne smemo kratkomalo vzeti s v o j e g a daljnogleda in na osnovi n j e g o v i h konstruktivnih detajlov napisati obče navodilo za prakso.

Kar se tiče puške in municije, pisec ni omenil ničesar, razen da ima »s r e d n j e d o b r o z a č e t n o b r z i n o 620 m v p r v i



Slika 2.

s e k u n d i (!!), k a k o r j o i m a p u š k a Mannlicher-Schönauer«, in, da »z e n i m i n i s t i m n a s t a v k o m s t r e l j a m o i n s i g u r n o z a d e n e m o (!) d o 300 m«.

Oglejmo si to začetno brzino »v prvi sekundi« in »sigurnost« pogodka malo bliže!

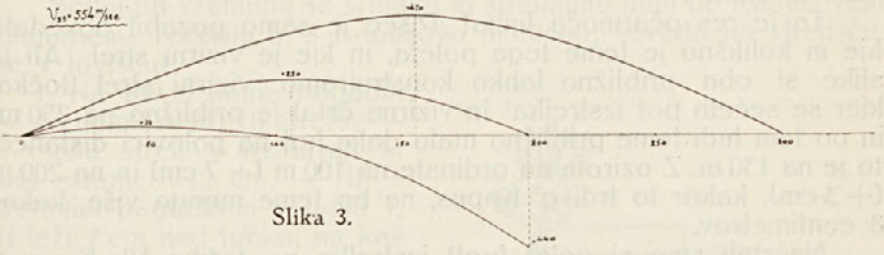
Najprej bodi povedano g. Kapusu, da se brzina (hitrost) izstrelka n i k d a r ne meri, niti ne označuje za posamezne sekunde ali v posameznih sekundah, temveč za posamezne točke p o t i ali poleta (distance) izstrelka. Na primer brzina na ustju cevi = V_0, brzina na 25, 50, 100 m itd. pred ustjem cevi = V_{25}, V_{50}, V_{100} itd; največkrat V_{25}, ker se ta brzina najlaže praktično meri in iz nje — če je potrebno — izvaja tudi V_0, V_{50} itd., če so nam znani drugi potrebni podatki (oblika, teža itd.), ki se tičejo izstrelka.

Vzemimo, da misli pisec brzino V_{25} = 620 m/sec. Noben Mannlicher-Schönauer — 6·5/1903, 8/1908, 9/1905 in 9·5 mm —

bodisi s starim št. 5 (M. 92), bodisi z novejšim št. 3 malodimnim smodnikom in kratkimi, za lov obče porabnimi cevmi 45—57 (60) cm dolžine nima te brzine.

Mislim, da je g. Vl. Kapus dobil $V_{25} = 620$ mm, računajoč isto za 8 mm — 1908 — Schönauerjem z nabojem 2·48 g malodimnega smodnika št. 5 (M. 92) in ogivalnim jeklenoplaščnim (4/5) izstrelkom, težkim 13 g, po Kohlrauschevi formuli (Lovec 1926, str. 381); glede uporabe te formule sem omenil, da se iste lahko poslužujemo tudi za smodnike št. 5 in št. 3, in da velja posebno za malodimni smodnik št. 3 brez odbitka 5% izračunane V_{25}.

Veljavnost te formule za malodimni smodnik št. 5 odvisi od tega, kako dolžino ima cev in kako težino ima izstrelek. Za dolge

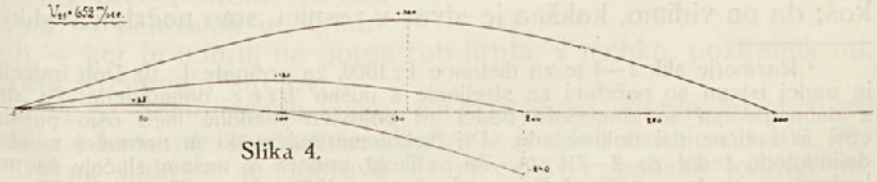


Slika 3.

cevi in težke izstrelke (kakor ga ima na primer Mannlicher 8 mm, M. 95) dobimo približno uporabne rezultate, za kratke cevi in lahke izstrelke dobimo od 5 do 10% previsoke brzine.

Priznam, da tega v svojem spisu nisem izrečno omenil, to pa iz vzroka, ker tvornica »Österr. Waffenfabriks-Gesellschaft — Steyer« že od l. 1913. dalje jemlje za pristrel »Schönauerjev« izključno naboje z malodimnim smodnikom št. 3, stari smodnik št. 5 pa se nahaja samo še v nabojih za 8 mm (M. 95) Mannlicher. Samo po posebnem naročilu polnijo »Schönauer«-naboje še s starim smodnikom št. 5 (M. 92). Na strani 341 »Lovca« 1926 pa sem izrecno omenil, da smodnik št. 5 (M. 92) ni posebno sposoben za naboje z lahkimi izstrelki.

S tem smodnikom polnjeni naboji za 8 mm 1908 (Schönauer) pa nimajo brzine $V_{25} = 620$ mm, temveč $V_{25} = 554$ m/sec.



Slika 4.

Za daljnje raziskavanje pomoč članka, ki ga je objavil gosp. Kapus, je to postranska stvar, in vzemimo, da je v resnici početna brzina $V_{25} = 620$ m/sec.

Pisec pripoveduje, da ima puško pristreljeno tako, da na 100 m strelja 7 cm = (70 mm) više! Ker merilni trikot v njegovem — a ne v vsakem — daljnogledu sega 5 cm v život srnjaka, bo srednji pogodek 12 cm od daljnega roba, to je v sredini lopatice.

Dobro! G. Kapus pravi dalje: »Drugi srnjak, istotako velik, stoji pred nami na 200 m; kako bomo pomerili tega?

Znano je, da pri omenjeni puški s pričetno brzino 620 m pade krogla od 100 do 200 m za 4 cm; krogla ne bo zadela več 7 cm više kakor na 100 m, marveč samo še 3 cm. Puško bi bilo treba nekoliko dvigniti.. Pa tudi na 300 m bomo lahko streljali in uspešno zadeli z istim nastavkom. Od 200 do 300 m pade krogla 7 cm, to je skupaj od 100 do 300 m 11 cm. Treba bo samo malo pomisliti in tako pomeriti, da je vodoravnica v vsakem slučaju v spodnji tretjini srnjaka.«

Sedaj pa »pomislimo«, g. Kapus, vzemimo svinčnik in načrtajmo si »Vašo« pot izstrelka od ustja cevi do 300 m. Kaže Vam jo slika 1.[2]

To je res očarujoča linija! Pisec je samo pozabil povedati, kje in kolikšno je teme tega poleta, in kje je vizirni strel. Ali iz slike si oba približno lahko konstruiramo: vizirni strel (točka, kjer se sečeta pot izstrelka[3] in vizirna črta) je približno na 250 m, in po tem tudi teme približno malo dalje kot na polovici distance, to je na 130 m. Z ozirom na ordinate na 100 m (+ 7 cm) in na 200 m (+ 3 cm), kakor to trdi g. Kapus, ne bo teme mnogo više, kakor 8 centimetrov.

Načrtali smo si polet (pot) izstrelka po trditvi VI. Kapusa, kateremu je znano, da pade izstrelek ($V_{25} = 620$ m/sec !!) od 100 na 200 m samo za 4 cm, od 200 na 300 m pa še celo samo za 7 cm! in dobili to na videz idealno linijo, ki ima samo eno napako: da je popolnoma izmišljena, neresnična in nemogoča! In to iz enostavnega vzroka, ker so tudi pogoji, pod katerimi je nastala, izmišljeni, neresnični in nemogoči! Komu je znano, da ima izstrelek $V_{25} = 620$ m/sec na 200 m ordinato + 3 cm, in na 300 m ordinato — 4 cm, če je pristreljen na 100 m za 7 cm više? Kdo je to ugotovil in dognal? Nikdo — niti po računu in še manj v praksi!

Pot izstrelka, kakor nam ga kaže slika 1, po trditvi g. Kapusa ne pripada municiji z $V_{25} = 620$ m/sec, temveč naboju z najmanj **1000 m/sec** — ki pa do danes, vsaj za puške s kratkimi cevmi in za lovsko porabljive oblike izstrelkov še ni izumljen![4]

S tem je prav za prav vržena vsa balistična poezija pisca v koš; da pa vidimo, kakšna je stvar v resnici, smo načrtali v sliki 2

---

[2] Razmerje slik 1—4 je za distance 1 : 1000, za ordinate 1 : 10. Poti izstrelka in padci istega so načrtani za streljanje s puško brez daljnogleda. Za strel z daljnogledom se zmanjšajo padci za polovico razdalje med osjo puškine cevi in optične osi daljnogleda. Pri Schönauerjevi puški in normalni montaži daljnogleda tedaj za 2—2½ cm. Za velikost padcev v našem slučaju ta malenkost ne pride v poštev! Primerjaj »Lovec« 1926, stran 283, 284 in 285.

[3] Zaradi boljše jasnosti slike ni včrtana točka pred ustjem cevi, kjer se sečeta pot izstrelka in vizirna črta prvič.

[4] Kdor pot Kapusovega izstrelka na sliki 1 pazljivo premotri, bo zapazil, da črta poleta ni parabola, temveč na 200 m zlomljena črta, ki izgleda, kakor da bi bil izstrelek na 200 m dobil nenadno povečano brzino! — Mimogrede omenjam le, da Kapusov izstrelek izgubi vsled zračnega odpora na 100 m že celih 100 m, na 200 m približno 45 m in na 300 m še okoli 30 m prvotne brzine. Vsakdo si bo lahko po tem izračunal približno pot in padec tega izstrelka na 200 m in 300 m razdalje.

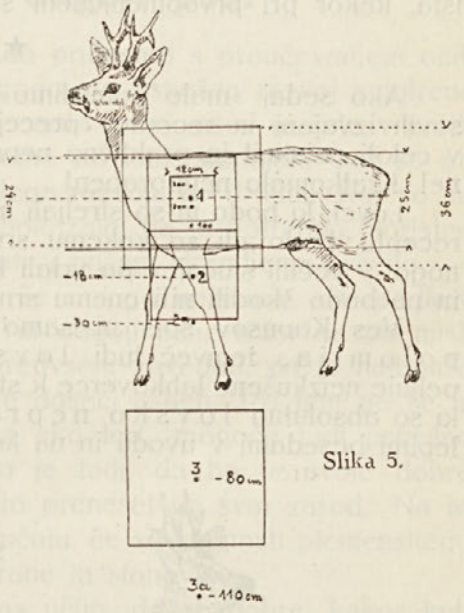
resnično pot izstrelka (8 mm, 13 g) za $V_{25} = 620$ m/sec, če je puška pristreljena res tako, da strelja na 100 m za 7 cm više. Ta izstrelek seče vizirno črto prilično na 145 m, a na 200 m pade že okoli 18 cm pod vizirno črto, na 300 m pa prilično 80 cm izpod iste! To so malo drugačne ordinate, kakor jih je spesnil g. Kapus — ki menda nima pojma o pojemanju brzine na posameznih distancah in padcu izstrelka vsled tega pojemanja, oziroma zračnega odpora.

Na sliki 3 vidimo pot izstrelka za 8 mm (1908, Schönauer), kakršen je v resnici za municijo s starim smodnikom št. 5 (M. 92) in $V_{25} = 554$ m/sec, slika 4 pa nam predočuje pot izstrelka za isto puško z municijo z novejšim smodnikom št. 3 in $V_{25} = 652$ m/sec.

Sedaj pa vzemimo še srnjaka in streljajmo nanj po Kapusovem »sigurnem« receptu in s Kapusovo municijo; seveda na strelišču, ne v lovišču!

1. Na 100 m bomo pogodili — vzemimo n. pr. 10 strelov — z vsemi streli v kvadrat,[5] ki ima stranico 12 cm, — in s srednjim pogodkom v točki 1, ki leži 7 cm nad točko, na katero smo merili.[6]

2. Na 200 m nam po g. Kapusovem receptu ni skoraj treba puške nič dvigniti, zato bomo spravili srednji pogodek za kakih 18 cm niže, ali v kvadrat z dvakrat večjo stranico (=24 cm). Usekali bomo skoraj vsakikrat pod srnjaka, kvečjemu, če bi mu odbili s kakim strelom eno sprednjih nog! Srednji pogodek bo v točki 2.



Slika 5.

3. Na 300 m pa, tudi če bi bila Kapusova teorija točna, ne bi zadeli z vsakim strelom srnjaka, precej strelov bi bilo slabih — nelovskih in mrharskih — ker bi udarili na gornji rob hrbta, v mehko, požiralnik itd. zaradi razsipanja strelov.

Da ne bomo jemali samo n e m š k e g a merila, priobčujem v sliki 6 kvadrate razsipanja strelov iz lovskih risanic na 100, 200 in 300 m, kakršne je ugotovil f r a n c o s k i balistik **Journeé** na

[5] Za prav dobre puške označujejo preizkuševalnice na 100 m ta kvadrat kot mero razsipanja (škropljenja) izstrelkov. Na 200 m je treba računati z dvojno, na 300 m s trojno mero razsipanja. Pri tem še niso vštete »osebne« napake, ki jih naredi dotični strelec! (Versuchsstation der Deutschen Jägerzeitung, Neumannswalde-Neudamm.)

[6] Kapusovih merilnih trikotov nisem včrtal v sliko srnjaka, ker bi postala preveč nepregledna. Označil sem samo točke (100, 200, 300 m), kjer naj leži vrh merilnega trikota po Kapusovem receptu.

podlagi večletnih poskusov v preizkuševalnici za orožje St. Etienne. Ta strokovnjak je našel, da imajo zelo dobre risanice povprečni razsip (10 strelov): na 100 m = 14 cm, na 200 m = 27 cm in na 300 m = 40 cm. Iz rezultata nemških in francoskih poskusov vidimo tedaj točno, da je skrajna meja za srnjaka, in sicer pod najugodnejšimi pogoji, dvesto metrov. Streljati na 300 m je na vsak način nelovsko. Temu bo gotovo pritrdil vsak izkušen lovec.

V resnici je padec izstrelka na 300 m tako velik — približno 80 cm — da s Kapusovim načinom merjenja niti en strel ne bo dosegel srnjaka, temveč bo vsak padel predenj oziroma podenj, s srednjim pogodkom v točki 3.

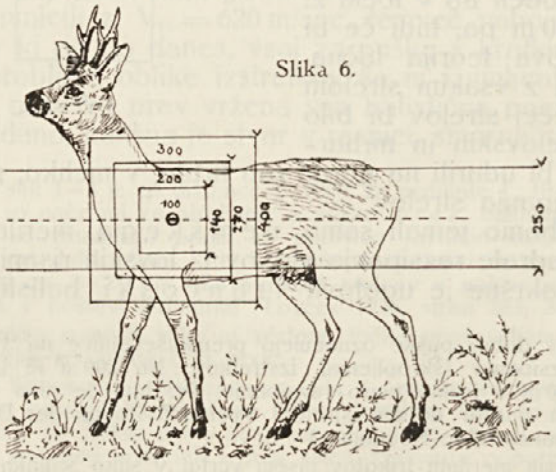
Za naboj s starim smodnikom št. 5 — in ta je prav za prav Kapusov — bomo pogodili na 200 m s srednjim pogodkom točko 2 a kakih 30 cm prenizko, na 300 m pa točko 3 a približno 100 do 110 cm niže, kakor smo merili; kvaliteta strelov bo praktično ista, kakor pri prvoomenjenem slučaju ($V_{25} = 620$ m/sec).

★

Ako sedaj »malo pomislimo«, vidimo, da je rezultat Kapusovih izvajanj in receptov precej klavrn: teoretično neosnovan, v celoti neistinit in praktično nepreizkušen — vsaj od g. Kapusa ne! Kratkomalo neuporaben!

Lovci, ki bodo in so streljali in merili na 200 m po Kapusovem receptu, bodo ali so kakemu srnjaku kvečjemu odbili sprednjo nogo, v večini slučajev pa vrtali luknje v zrak; na 300 m pa niso in ne bodo škodili niti enemu srnjaku.

Ves Kapusov spis ni samo balistična in optična polomija, temveč tudi lovsko nepravičen, ker zapeljuje neizkušene lahkoverce k streljanju na divjačino pod pogoji, ki so absolutno lovsko nepravi in v kričečem protislovju z lepimi besedami v uvodu in na koncu njegovega članka!



Slika 6.



Živinozdravnik Stanko Arko:

O reji in odgoji psa.

Namen teh vrstic naj bo, da pričnemo s proučevanjem onih vprašanj in nalog, ki so predpogoj za uspešen razvoj smotrene kinologije. Naša kinologija, t. j. veda o reji psov je šele v prvih začetkih in mi stopamo polagoma po istih stopnjah, kot so po njih šli drugi narodi tekom svojega razvoja pred nami. Kar so na tem polju dolgoletne izkušnje pokazale, da je potrebno, koristno in pravilno, to nam mora postati v našem stremljenju pravilo.

V splošnem vlada pri nas še mnogo neznanja, predsodkov in napačnega naziranja o reji in odgoji psa. Kdor se pa misli baviti z rejo psov, se mora predvsem zavedati, da je najboljše baš dobro dovolj, ako se hoče doseči uspeh. Pri tem pa še ni dovolj, da imaš psa, ki je na oko lep, mogoče tudi pravilno zgrajen in uporaben; potrebno je tudi, da bo te svoje dobre lastnosti s precejšnjo gotovostjo prenesel na svoj zarod. Na to pa smemo upati samo v tem slučaju, če so lastnosti plemenskega psa v njem trdno v krvi zasidrane in stanovitne.

Izkušnje v tem pogledu nas učijo, da se dobre, kakor tudi slabe lastnosti podedujejo od rodu na rod. Čim več rodov je ohranilo oziroma podedovalo gotovo lastnost, tem bolj je ta lastnost prešla v kri in s tem večjo sigurnostjo lahko računamo, da se bo ohranila tudi v nadaljnjem zarodu. Naše stremljenje mora iti torej za tem, da bomo uporabljali za pleme živali, kojih vnanja oblika, značaj in sposobnosti naj odgovarjajo splošnim zahtevam dotične pasme in uporabe psa, poleg tega pa si moramo prizadevati, da dokažemo, da izvira pes res od prednikov, ki so imeli zaželjene lastnosti.

Tako pridemo do logičnega zaključka, da je za uspešno rejo treba predvsem pariti medsebojno le pse izenačenih tipov, z

znanim rodovnikom prednikov. Posamezni tipi so izenačeni v poedinih pasmah; rodovnike pa izdajajo kinološki klubi, ki vodijo nadzor o reji psov dotične pasme. To medsebojno parjenje živali istega tipa imenujemo čistokrvno rejo, ki je največjega pomena in predpogoj za vsak trajen uspeh.

Eden nadaljnjih važnih faktorjev pri reji psov je pravilna izbira plemenskih živali. Ni dovolj, da psorejec samo pazi, tudi izbirati mora. Ne sme svoje psice plemeniti s prvim dobrim psom iste pasme, temveč izbrati po možnosti takega psa, ki bo morebitne napake, ki jih ima psica, izboljšal. Ako ima n. pr. kdo psico, ki ni dobra v nogah, ali hrbtu itd., naj ji izbere psa, ki bo v tem, kar je pri psici slabega, povsem odličen.

Pri tej priliki naj omenim, da je za rejo psov parjenje v sorodstvu do gotove meje neškodljivo. Posebne, dobre lastnosti s parjenjem v sorodstvu še celo izboljšamo. Vsekakor je parjenje v sorodstvu dvorezen nož, toda če parimo po potrebi enkrat do dvakrat v sorodstvu (očeta s hčerjo, mater s sinom) in potem s svežo krvjo, smo upoštevali splošna pravila psoreje.

Toliko o splošnem. Ne bo odveč, če na tem mestu navedem nekoliko značilnih lastnosti pasjega rodu.

Psice se ob normalnem razvoju gonijo prvič po devetih mesecih. Izjemoma se pri zgodnjih pasmah pojavi gonitev že s sedmimi meseci, pripetijo se pa tudi slučaji, da postanejo psice šele po 1—1½ leta prvič vroče. Psice, ki so polegle, se gonijo navadno 4 mesece po porodu. To se dogaja včasi celo natančno na dan po poteklih štirih mesecih. Kot pravilo naj velja, da se psice ne sme pustiti plemeniti, preden ni poteklo eno leto. Moški psi naj se ne uporabljajo za pleme, dokler niso poldrugo leto stari, četudi so za to sposobni že s 7—9 mesecem.

Znake gonitve pri psici opazimo na tem, da ji vnanja spolovila nabreknejo in da prične krvaveti. Ta krvavitev traja navadno 8—10 dni, nakar postane iztok bolj sluznat in se polagoma izgubi. Dva do tri dni potem, ko preneha krvavitev, postane psica godna za oplodítev. V tem času je vpliv psice na psa najmočnejši. Tudi nagon psice, da hoče zbežati od hiše in da postane neposlušna, se pojavi šele potem, ko je prenehala krvavitev. V takem stanju se psica rada druži s psi, se z njimi igra in se jim laska, ter s tem spodbuja psa za plemenitev.

Plojenje trpi pri psu precej dolgo, vendar dolga združitev ni za oplojenje neobhodno potrebna, kar je dokazano s tem, da se je že večkrat posrečilo psice tudi umetno oploditi.

Nekatere psice kažejo nekako odvratnost do gotovih psov ter jih ne pustijo blizu, medtem ko drugemu rade stoje. Tudi se

dogaja, da se psi različnega spola, ki živijo vedno skupaj, ne sparijo. Če se pa za par dni ločijo, pa pes zaskoči psico.

Psica nosi normalno 63 dni. Če je psica postala breja, se pozna šele po 5—6 tednih, ker šele v tem času postane bolj široka. Nabreklost vimena pri psici še ni gotov znak brejosti. Dogaja se celo precej pogosto, da nabrekne vime pri psicah, ki sploh niso bile oplemenjene, in proti koncu, ko bi imela psica po goniivi poleči, dobijo celo mleko. To sem često opazoval. Take psice se dajo uporabiti kot dojilje in opravljajo svojo materinsko dolžnost prav tako pridno, kakor prave matere.

Porod se vrši pri pseh navadno brez težkoč, le pri malih luksuznih pasmah je treba včasi pomoči. Zanimivo je, da psica navadno ne pusti ležati svojih mladičev na prvotnem mestu, kjer jih je polegla, nego odstrani steljo in jih položi na goli pod.

Število mladičev se giblje med 1—28, ki so ob rojstvu, kakor je znano, slepi pa tudi gluhi. Čez 9—12 dni mladiči spregledajo in pokažejo svoje, včasi izraziio plave oči. Čez nekoliko tednov se barva oči spremeni. Šele čez 40 dni pes normalno vidi. Prav tako se spremeni barva na nosu. Včasi so pri porodu smrčki mesnatordeči, polagoma se pa pričnejo pojavljati črne pike, ki se slednjič spojijo. Čez 6—10 tednov je smrček popolnoma črn. Mladiči shodijo s 3—4 tedni.

Psici naj se pusti največ 6 mladičev. One, ki jih nameravamo odstraniti, odvzemimo šele tretji dan, le če je leglo zelo obilno, odstranimo par mladičev že prvi dan.

Mladi psi imajo razmeroma debele in mehke kosti. Zgornja in spodnja čeljust rasteta praviloma počasneje kot ostale kosti. Vsled tega je glava mladih psov očividno kratka in okrogla. Pri nekaterih pasmah je glava popolnoma izoblikovana šele v tretjem letu. Pri onih pasmah, ki imajo stoječa ušesa, se psi poležejo z visečimi uhlji, ki se pričnejo postavljati šele z menjavanjem zob. Tudi končno nošenje repa se da navadno šele po preteku šestega do sedmega meseca ugotoviti. Dokler pes raste, je v zadnjem koncu višji kot v sprednjem.

Kdaj pes popolnoma doraste, je odvisno od pasme, koji pripada. So gotove pasme, ki so pozno, in druge, ki so zgodaj zrele. V splošnem se lahko trdi, da dorastejo psi malih pasem v 6—7 mesecih, psi srednjih in velikih pasem pa potrebujejo za rast 1—2 leti; nekatere pasme, kot bernardinci in novofundlandci so šele s tremi leti popolnoma razviti v svojih oblikah.

(Dalje prihodnjič.)

Ocena psov

na mednarodni razstavi psov dne 8. in 9. septembra v Ljubljani.

Lovski psi.

(Nadaljevanje.)

Ptičarji.

Ker so bili te vrste psi večinoma že opisani v »Lovcu« ob priliki smotер in tekem, se omejimo na tem mestu le na bistvene podatke.

Na razstavi je bilo ocenjenih 57 psov oziroma psic iz vrste ptičarjev, in sicer takole: Devetim psom je bila priznana ocena odlično, in sicer: 1. katal. štev. 26, nem. gladkodlaki psici Veri Obersee, last psarne Čemšenik; 2. katal. štev. 34, psu resavcu Pozoru Krimskemu, last Jos. Malenška v Ljubljani; 3. katal. štev. 38, resasti psici Friki Smledniški, last Gv. Bakarčiča v Ljubljani; 4. katal. štev. 40, resasti psici Freyi Rabenhorst, last Ant. Schusterja v Ljubljani; 5. katal. štev. 41, resasti psici Diani Ortneški, last psarne v Smledniku; 6. katal. štev. 50, pointer-psici Lady Sulzbachtal, last Ad. Potokarja v Ljubljani; 7. katal. štev. 51, pointer-psici Savi Franken, last dr. Jan. Lokarja v Ljubljani; 8. katal. štev. 55, angl. seter-psici Fricki, last dr. Frid. Luckmanna v Ljubljani, in 9. katal. štev. 57, irskemu seterju Wynged Fribourgu, last K. Uhlicha v Rimskih toplicah.

Lastniki navedenih psov in psic so prejeli poleg od Jugoslovenskega kinološkega saveza izgotovljenih diplom tudi še za vsakega psa odnosno psico zlato plaketo istega saveza, od Kluba ljubiteljev ptičarjev pa zlato kolajno.

Prav dobra ocena je bila prisojena 20 psom oziroma psicam, in sicer: 1. katal. štev. 1, nem. gladkodlakemu psu Beyu Pullitzu, last Fr. Avčina v Ljubljani; 2. katal. štev. 2, nem. gldl. psu Geru Schöntalu, last dr. Edv. Kupnika v Mariboru; 3. katal. štev. 3, nem. gldl. psu Samu Krškemu, last dr. Avg. Leitgeba na Vrhniki; 4. katal. štev. 7, nem. gldl. psu Tičku iz Kranja, last Gv. Šetine v Jaršah; 5. katal. štev. 8, nem. gldl. psu Axelu Birkenhofu, last Ot. Pollaka v Novem Kloštru; 6. katal. štev. 16, nem. gldl. psu Vero (Risu) Obersee, last dr. Iv. Lovrenčiča v Ljubljani; 7. katal. štev. 16 a, nem. gldl. psu Trefu Landshaagu, last Fr. Jelovška v Murski Soboti; 8. katal. štev. 21, nem. gldl. psici Lotti Feilhofen, last dr. Vil. Pfeiferja v Mariboru; 9. katal. štev. 22, nem. gldl. psici Riti Esting, last Os. Koslerja v Ortneku; 10. katal. štev. 23, nem. gldl. psici Riki Mitras, last ing. Weinbergerja v Ljubljani; 11. katal. štev. 24, nem. gldl. psici Bessie Laa, last A. Schusterja v Ljubljani; 12. katal. štev. 32, resavcu Aliju, last P. Steleta v Ljubljani; 13. katal. štev. 33, resavcu Risu, last Iv. Lapajneta v Mostah pri Ljubljani; 14. katal. štev. 35, resavcu Trefu, last Mart. Sveteta v Mostah pri Ljubljani; 15. katal. štev. 39, resasti psici Agi Krimski, last prof. Jos. Kremenška v Ljubljani; 16. katal. štev. 44, resasti psici Anki Wolfseck, last dr. Fr. Šalamuna v Ptuju; 17. katal. štev. 46, angl. pointerju psu Fredu Marktfeldu, last Ad. Potokarja v Ljubljani; 18. katal. štev. 52, angl. seterju psu Lordu, last Bog. Žiliča v Ljubljani; 19. katal. štev. 54, angl. seterju psu Plutu Hohentannu, last A. Paulija v Ljubljani, in 20. katal. štev. 56, angl. gordon seterju psu Jimu Meljskemu, last dr. Fr. Lipolda v Mariboru.

Lastnikom teh psov oziroma psic so bile izročene poleg diplom s strani J. K. S. tudi srebrne plakete tega saveza in pa srebrne kolajne od K. L. P.

Dobra ocena je bila priznana 16 psom oziroma psicam, in sicer: 1. katal. štev. 5, nem. gldl. psu Heku Gerlovskemu, last Ant. Kosa v Ljubljani; 2. katal. štev. 2, nem. gldl. psu Alfu Ortneškemu, last O. Koslerja v Ortneku; 3. katal. štev. 9, nem. gldl. psu Piku, last E. pl. Bernetich-Tommasinija v Za-

grebu; 4. katal. štev. 13, nem. gldl. psu Caru, last G. Scherbauma v Mariboru; 5. katal. štev. 17, nem. gldl. psici Bebi Čemšeniški, last P. Steleta v Ljubljani; 6. katal. štev. 19, nem. gldl. psici Liji Bayernwald, last ing. Jos. Lenkota v Št. Petru v Savinjski dolini; 7. katal. štev. 20, nem. gldl. psici Blanki Schönwald, last dr. Alf. Šemperja v Zagrebu; 8. katal. štev. 25, nem. gldl. psici Jelki, last P. Breliha v Ljubljani; 9. katal. štev. 29, nem. gldl. psici Flori Obersee, last Dav. Bizjaka v Ljubljani; 10. katal. štev. 36, resavcu psu Rinu, last Alf. Busbacha v Ljubljani; 11. katal. štev. 37, resavcu psu Črtu, last dr. Al. Kobala v Ljubljani; 12. katal. štev. 42, resasti psici Bistri Krimski, last dr. Fr. Lokarja v Ljubljani; 13. katal. štev. 43, resasti psici Heksi, last Frid. Hertla v Ljubljani; 14. katal. štev. 45, angl. pointer-psu Felsu Tosca Irmenavu, last Ad. Potokarja v Ljubljani; 15. katal. štev. 49, angl. pointer-psici Feeji Tosca Irmenau, last prejšnjega, in 16. k. t. 53, angl. seterju psu Kingu, last Ant. Lugjiča v Ljubljani.

Lastniki teh psov oziroma psic so prejeli poleg diplom od J. K. S. tudi bronaste plakete tega saveza ter bronaste kolajne od K. L. P.

Ostalim psom oziroma psicam ptičarjev je bila priznana ocena p o v o l j n o oziroma z a d o s t n o, lastniki so prejeli od J. K. S. izpolnjene spominske diplome, in sicer: 1. katal. štev. 4, nem. gldl. psu Boju, last Iv. Krakerja v Ljubljani; 2. katal. štev. 10, nem. gldl. psu Chamu, last Bož. Bučarja v Ljubljani; 3. katal. štev. 12, nem. gldl. psu Greifu Čemšeniškemu, last bar. Lazarinija v Smledniku; 4. katal. štev. 14, nem. gldl. psu Trefu I., last Fr. Uršiča v Ljubljani VII.; 5. katal. štev. 15, nem. gldl. psu Trefu II., last Ant. Videmška v Dobu pri Ljubljani; 6. katal. štev. 27, nem. gldl. psici Liski Čemšeniški, last psarne Čemšenik; 7. katal. štev. 28, nem. gldl. psici Friki, last Fr. Barbiča v Ljubljani; 8. katal. štev. 30, nem. gldl. psici Palmi, last Jos. Ložarja v Ljubljani VII.; 9. katal. štev. 31, nem. gldl. psici Živi, last Jos. Rusa v Domžalah; 10. katal. štev. 47, angl. pointer-psu Tessu Irmenavu, last Jos. Ivančiča v Ljubljani; 11. katal. štev. 48, angl. pointer-psici Besi, last Ig. Mezeta v Logatcu, in 12. katal. štev. 51 a, angl. pointer-psu Karu, last dr. Eriča v Ljubljani.

Z oceno n e z a d o s t n o ni bilo na razstavi nobenih psov te vrste.

Španijeli.

a) S p r i n g e r - š p a n i j e l i.

Psi:

1. Katal. štev. 58, Helmans Double, last dr. Arn. Schoberja na Dunaju, je znani idealni tip od springer-španijelov. Grajati bi bilo le nekoliko preveč kodrasto dlako in težko glavo. Ocena o d l i č n a.

2. Katal. štev. 59, Lump Posavski, last Pavla Cvenklja v Ljubljani. Dober pes kot plemenjak, sicer ni posebno plemenit in ima nekoliko premasivno glavo. Ocena d o b r a.

3. Katal. štev. 60, Črt Pohorski, last dr. H. Robiča v Mariboru, je prav dobro ustvarjen pes, temno oko, črno-bel, žal nekoliko preveč kodrast v dlaki. Ocena p r a v d o b r a.

4. Katal. štev. 62, Dash Posavski, last ing. Fr. Pahernika v Vuhredu; pes ni posebno plemenit, dobro zgrajen, oko temno. Ocena d o b r a.

5. Katal. štev. 63, Hasso Pohorski, last Fr. Turka v Celju. Zelo dobro ustvarjen pes, sicer grob, kodraste dlake; želeti bi bilo, da je oko bolj temno. Ocena p r a v d o b r a.

6. Katal. štev. 64, Togo, last J. Prudičeve v Kočevju. Težak pes, težke glave, lepo temno oko. Ocena d o b r a.

Psice:

1. Katal. štev. 65, Afra Rottenburg, last Iv. Perlesa v Ljubljani. Dobra, nekoliko pretežka psica s preveč šiljastim gobcem. Ocena dobra.

2. Katal. štev. 66, Frika Rottenburg, last M. Živičeve v Ljubljani. Zelo dobra psica, ima lepo temno oko in plemenito glavo. Ocena prav dobra.

3. Katal. štev. 67, Hera Rottenburg, last Jul. Kodra v Ljubljani. Prav dobro ustvarjena psica, izredno lepe glave, čudesno temno oko, prav dobra v dlaki. Ocena odlična.

4. Katal. štev. 68, Lady Kreuz, last Vik. Flereta v Ljubljani. Mešanica med springer- in koker-španijelom. Ocena zadostna.

5. Katal. štev. 68 a, Heidy Hartenstein, last dr. H. Robiča v Mariboru. Zelo težka psica, dobro zgrajena in dobra v dlaki, dobro, toda nekoliko odprto oko, obrabljeno zobovje. Ocena prav dobra.

6. Katal. štev. 69, Jelica Pohorska, last prejšnjega. Zelo plem. psica, drobnih kosti, zelo lepe glave, le oči ima nekoliko poševne. Ocena prav dobra.

7. Katal. štev. 70, Ilka Pohorska, last prejšnjega. Zaostala neplemenita psica, nelepe glave, svetlo oko. Ocena zadostna.

8. Katal. štev. 71, Bistra II. Posavska, last M. Fürerjeve v Kočevski Reki. Prav dobra, lahka psica, izvrstna v dlaki. Ocena prav dobra.

9. Katal. štev. 72, Diana Rottenburg, last Mil. Milinkoviča v Ljubljani, s popolnoma istimi lastnostmi in oceno kot prejšnja.

b) Koker-španijeli.

Katal. štev. 73, Ali Bauernhaus je bil na razstavi edini samec te vrste psov. Lastnik Rado Hribar v Ljubljani. Zelo dober, postaven pes, ima dobro zaprto oko, le nekoliko nizek je. Ocena prav dobra.

Psice:

1. Katal. štev. 74, Heksa Čemšeniška, last Ene Urbančičeve v Ljubljani. Zelo dobra, postavna psica, ima iste lastnosti z isto oceno kot gornji, št. 73.

2. Katal. štev. 75, Christl Čemšeniška, last prejšnje; mlada psica, obeta pa mnogo in je upati, da še zraste, glavo ima zelo plemenito in lepo. Ocena prav dobra.

3. Katal. štev. 76, Lilly Čemšeniška, last Helle Souvanove v Ljubljani; prenizka psica, neplemenite glave. Ocena dobra.

4. Katal. štev. 77, Biota, last psarne Čemšenik; zelo stegnjena, sorazmerno prenizka psica; je sicer sposobna kot plemenjakinja za koker-španijele. Ocena dobra.

Lastniki navedenih psov so prejeli od J. K. S. spominske diplome in plakete ter kolajne od K. L. P. po istih smernicah, kakor so navedene pri ptičarjih.

Barvarji.

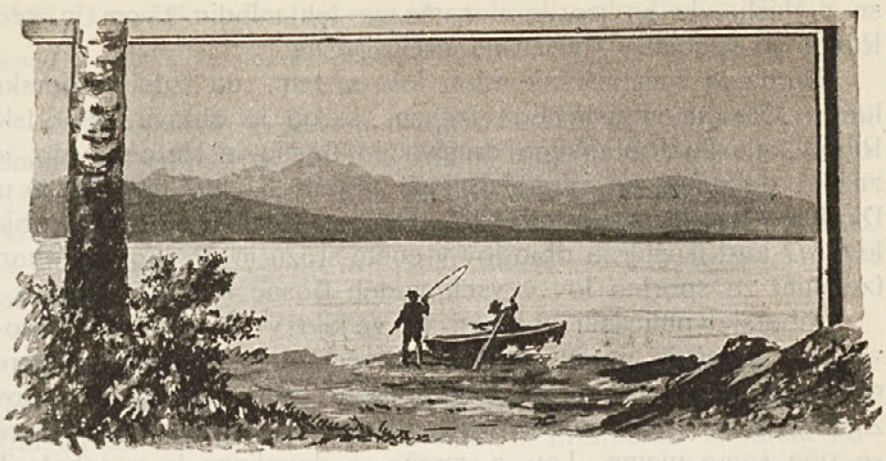
Tovrstni psi so bili na razstavi samo trije, in sicer:

Katal. štev. 78, Tref, jelenje barve, last dr. barona Borna K. v Tržiču. Ocena zadostna.

Katal. štev. 79, pes Črt, last dr. Iv. Tavčarja v Ljubljani, je bil ocenjen prav dobro.

Katal. štev. 80, psica Friga Bannwald iz psarne Bannwald-Eberstein na Koroškem, last Fr. Galleta, graščaka v Bistri, je dobila dobro oceno.

Ocene ostalih lovskih psov: brakov, brakov jazbečarjev in jamarjev slede prihodnjič. P. Ž.



Dr. Avgust Munda:

Pravno stanje ribarstva v kraljevini S.H.S.

(Nadaljevanje.)

VI. Bosna in Hercegovina.

Bosna in Hercegovina imata glede organizacije ribarstva izjemno stališče; oni sta edina pokrajina naše kraljevine, kjer je ribja lov državna.

Ribarstvo v Bosni in Hercegovini še ni urejeno po ribarskem zakonu, pač pa je pokrajinska vlada izdala niz ribarsko-policijskih predpisov.

Pokrajinska vlada v Bosni in Hercegovini skrbi sama za zastraženje voda ter za vlaganje mladic in zaroda. Službo ribiških paznikov vrše večidel nameščenci državne šumske uprave; pri nadziranju voda pa sodelujejo tudi drugi javni varnostni organi. Da bi imeli ti organi čim več interesa za to službo, je pokrajinska vlada z razpisom z dne 19. februarja 1920, št. 194552/XII—1 pooblastila podrejene urade, da izplačajo javnim varnostnim organom v primeru ovadb radi ribarskih prestopkov polovico glob in polovico izkupila zaplenjenih rib. Šumarsko lovsko in ribiško osebje ima pravico ribje lovi v vseh javnih vodah Bosne in Hercegovine; loviti pa sme zgolj z eno ribnico in le za lastno potrebo.

Leta 1926. je vložila Direkcija šum v Sarajevu, ki vodi vso upravo ribarstva, v bosanske vode 56.000 komadov postrvjih mladic. To je za naše razmere vsekakor veliko število, osobito če

se pomisli, da so merile posamezne teh mladic 15 cm in več. Ribice so vzgojili v vališču na Vrelu Bosne.

Direkcija šum izvršuje ribjo lov s tem, da izdaja ribarske karte. Glasom statističnega izkaza, ki ga je objavil »Športski Ribar«, glasilo Ribarskega društva za Bosno in Hercegovino, je znašal dohodek od ribarskih kart leta 1925. 197.450 Din 50 p. Direkcija šum je izdala leta 1925. 658 kart (rdečih) za obrtno ribjo lov, 577 kart (sivih) za ribjo lov v enem srezu in 366 športnih kart (zelenih) za športno lov v vseh vodah Bosne in Hercegovine.

Ribarsko-policijski predpisi, ki veljajo v Bosni in Hercegovini, se nanašajo predvsem na varstveno dobo, najmanjšo mero rib in na zabrano nekaterih vrst ribiških sprav. Zabranjena je lov z eksplozivnimi snovmi vseh vrst, z ostmi in s spravami, v katere se riba sama ujame. Lov z mrežo je dovoljena le v nekaterih vodah; lov z vršo in z nastavljanjem trnkov čez noč je sploh zabranjena. Julija, avgusta in septembra je zabranjeno loviti z mrežami v vodah, kjer prevladuje postrv.

Varstvena doba za potočno postrv (trutta fario L.) traja od 1. oktobra do 28. februarja. Ta določba je hvalevredna, dasi bi kazalo podaljšati varstveno dobo za postrvi do konca marca. Postrv se po drsti težko opomore zlasti radi tega, ker ne dobiva v zimskih mesecih dovolj hrane. Postrvje meso v zgodnji spomladi je manj okusno, riba izgubi znatno na teži; radi tega je tudi neekonomično, začeti z lovjo pred aprilom. Povsem nezadostna je zaščita salmonidov po najmanjši meri. Najmanjša mera za lipana znaša 25 cm, za sulca 50 cm, za postrvi, izvzemši glavatico, pa 20 cm. Te mere so prenizke; treba jih je zvišati, in sicer za lipana na 30 cm, za sulca na 70 cm, za postrvi, izvzemši glavatico, pa na 24 cm. Sulec (salmo hucho L.), dolg 50 cm, tehta le en kg; ploden pa postane sulec, ko doseže približno težo 3 kg ali približno mero 70 cm. Princip umnega gojenja rib je ta, da lovimo ribo šele tedaj, ko se je vsaj enkrat izdrstila.

V poedinih vodah Bosne in Hercegovine je vsaka ribja lov zabranjena. Zabrane v Bosni in Hercegovini so ali trajne ali začasne za gotovo dobo let ali začasne za poedine vrste rib. Absolutna prepoved ribje lovi ima pomen le tedaj, če se more zabranjena voda izdatno zastražiti. Če te možnosti ni, zabrana nima pomena; v tem primeru bi bilo bolje, da se dovoli športnikom loviti v takih zabranjenih vodah.

VII. Vojvodina.

Glede Vojvodine velja v ribarskem oziru isto, kar sem omenil gori na strani 30. o Prekmurju.

VIII. O osnutku edinstvenega rib. zakona za kraljevino S. H. S.

(Besedilo osnutka sta objavila »Ribarski Vjesnik« v Zagrebu in »Športski Ribar« v Sarajevu leta 1926.)

V naslednjem se hočem nakratko baviti z glavnimi določili osnutka za edinstveni ribarski zakon. Omejil se bom na glavna in temeljna določila načrta in se bavil zgolj z določili, ki so potrebna poprave. S tem hočem nuditi prizadetim krogom priliko, da se v stvar uglobé in po svojih močeh sodelujejo pri sestavi zakona.

Ribarski uradi.

Prvi oddelek načrta (čl. 1. do 14.) govori o ribarskih uradih. Člen I. 1.) pravi, da vodi Generalna direkcija za ribarstvo ribarski kataster za vso državo. To določilo ni praktično. Ribarski kataster naj bo dostopen vsem ribarskim upravičencem; radi tega naj vodijo ribarski inspektorati (oblastva I. stopnje) katastre za svoje področje, ribarski odbori pa za svoje porečje. Tudi druge posle ribarstva, označene v členu 2., je treba decentralizovati; krajevne potrebe more najbolje presoditi krajevno oblastvo. Členu 2. bi bilo torej koncem dostaviti besede: »Glavno ravnateljstvo za ribarstvo sme prenesti posle, označene v tem členu, na podrejene organe.«

O ribarski pravici.

O ribarski pravici govori načrt v členih 15. do 25. Opredelitev ribarske pravice se je sprejela v načrt po svoječasnem predlogu Slovenskega ribarskega društva (čl. 15.). Člen 18. določa, da si pridržuje država pravico izvrševanja ribje lovi v večjih vodah, tekočih in stoječih. Dohodke drugih vodá, ki niso našteti v čl. 18., bodo uživale občine (čl. 19.). Člen 20. pa določa, da se bodo privatne ribolovne pravice na teh vodah (čl. 18. in 19.) razlastile bodisi za državo (čl. 18.), bodisi za občine (čl. 19.). Ta člen (20.) je za naše vode najnevarnejši v tem osnutku. Razlastitev privatnih ribolovnih pravic v korist države bi imela smisla le tedaj, če bi hotela država prevzeti vso upravo razlaščenih ribjih vodá v lastno režijo. Vode v Sloveniji so premajhne in presiromašne, da bi se izplačala državna eksploatacija. Za državo bi imele ribje vode v Sloveniji le tedaj pomen, ako bi bile aktivne. Vse vode v Sloveniji so v rokah športnikov in športniki vedó dobro, da zaostajajo dohodki njihovih vodá daleč za izdatki. Ako bi prevzela država ribjo lov v Sloveniji, bi prevzela s tem v svoj proračun pasivno postavko; morala bi radi tega zmanjšati stroške uprave (nadzorstvo in zastraženje vodá, vlaganje zaroda) in posledica bi bila

[1] Primerjaj članek dr. Munde v »Lovcu« iz l. 1921. na strani 302.

ta, da bi vode začele propadati. Leta 1925. so znašali na ozemlju bivše Kranjske vsi dohodki ribarstva (takse za ribarske knjižice, revirne takse in globe) le okrog 30.000 Din. S tem zneskom ni moči plačati ribarske uprave. Na dohodke iz zakupnin pa država vsaj 10 let po razlastitvi ne bi mogla računati, ker bo morala plačevati odškodnino za razlaščene ribarske pravice (člen 20., odstavek 2.).

Še nevarnejša je določba, da se smejo ribje vode razlaščati v korist občin. Občina ni pripravna institucija, da bi mogla z uspehom upravljati ribje vode. Bati se je, da bi občine upropastile ribarstvo, ako bi ga vodile v lastni režiji, ker bi zbog slabega finančnega položaja gledale predvsem na to, da bi izžemale iz ribje vode čim več dohodkov. Načrt molči o tem, kako naj občine upravljajo ribje vode; nevarnost je, da bi občine prepustile lovišča svobodni ribji lovi občanov.

Ako bi vlada iz finančnih razlogov (občine) vztrajala na tem, da se določilo o razlastitvi ribarskih pravic uzakoni, potem bi bilo treba pristaviti členu 20. in 22. nov odstavek, ki naj bi se glasil: »To določilo ne velja za samosvoje revirje na ozemlju bivše Kranjske.«

Glasom člena 23. pripada v postranskih rokavih ribarska pravica onemu, ki jo ima v glavni vodi. Temu členu bi bilo treba pristaviti drugi odstavek, ki naj bi se glasil: »Postranske vode, ki nastanejo na novo, mora pristojno oblastvo razdeliti med ribarske upravičence glavne vode. Graditelji umetnih kanalov morajo skrbeti, da ostane ribam vhod in izhod iz kanala svoboden. Ribarski upravičenec sme zahtevati, da se mesto, kjer se kanal odcepi in kjer se kanal izteka v glavno strugo, pregradi z ograjo, ki onemogoča ribam prehajati v kanal.

To določilo velja tudi za že obstoječe vodne naprave.«

Nove postranske vode nastanejo prirodno ali umetno: prirodno, če izpremeni voda svoj tok, umetno, če zgradijo kanale ali prekope. Taki prekopi se često odcepijo iz enega lovišča in se izlivajo v drugo. Teh vodá si ribarski upravičenci glavne vode ne smejo sami prilaščati; dodeliti jih mora oblastvo, ki mora tudi odrediti meje v teh rokavih. Za razmejitev ni vedno merodajna zgolj dolžina glavne vode, upoštevati je treba tudi zapreke v stranski vodi, ki onemogočajo ribam prehod. Najprimernejše meje so jezovi, ki otežkočajo ali onemogočajo ribam selitev.

Neprimerno za naše vode je tudi določilo, ki govori o poplavah. Člen 24. pravi: »U javnim vodama, koje dolaze od poplave, pravo ribolova za vreme dok traje poplava pripada vlasnicima, čija su zemljišta tom vodom poplavljena. Ali ti vlasnici ne smeju

nikakvim preprečnim sredstvima preči ti, da riba sa takvih poplavljenih zemljišta može prelaziti u okolne vode vlasnika trajnih ribolovnih prava.« Za časa poplav prehajajo ribe iz glavne struge na poplavljena zemljišča, ker bi jih sicer odnesla vodna struja. Ribe se takrat zbirajo v gručah na mirnih prostorih poplavljenih zemljišč, kjer jih je lahko ujeti. Osnutek daje lastniku zemljišča pravico, poloviti ribe na poplavljenem zemljišču. To določilo ni umestno in krši načelo, da ne sme nikdo ribariti brez predpisane izkaznice. Pravico loviti na poplavljenem zemljišču je treba torej prepuščati ribarskemu upravičencu. Če pa voda upade in ostanejo na poplavljenem zemljišču mlake, tedaj se mora ribarski upravičenec požuriti z lovjo; če v določenem roku ne polovi rib, se smatra, da se je odrekel pravici, prisvojiti si ribe na poplavljenem zemljišču. Le v tem primeru naj bi smel lastnik zemljišča poloviti ribe kot nekake »res derelictae«. Člen 24. bi se moral torej v duhu moderne ribarske zakonodaje glasiti sledeče: »V javnih vodah, ki prihajajo od poplave, pristoja ribarska pravica za čas, dokler traja poplava, upravičencu ribje lovi; povrniti pa mora lastniku zemljišča škodo, ki jo napravi z ribarjenjem. Ako ostanejo, ko neha poplava, na zemljišču v jamah in globinah ribe, si jih sme prilastiti lastnik zemljišča, ako tega tekom enega tedna ne stori ribarski upravičenec.

(Nadaljevanje bo sledilo.)





Iz lovskega nahrbtnika.

Odlomki iz zapisnika XI. plenarne odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki je bila dne 21. januarja 1927 ob 20. uri v gostilni »Činkole« v Ljubljani. Navzočih je 19 odbornikov.

Mariborsko glavno podružnico zastopa njen tajnik prof. Adolf Schaup, podružnico za Gorenjsko pa njen načelnik Leon Matajec.

Predsednik dr. Iv. Lovrenčič pozdravi navzoče, konstatuje sklepčnost, otvori sejo in preide na dnevni red.

Tajnik prečita zapisnik X. odborove seje, ki se sprejme brez pristavka.

Društveni blagajnik poroča o članstvu poslovnega leta 1926.

O predpripravah za Lovski ples poda poročilo načelnik finančnega odseka I. Malenšek, ki izjavi, da se vrši vse v polnem redu. K temu poročilu, ki ga sprejme odbor odobraje v vednost, pristavi I. Zupan upravičeno željo, naj se vsi gg. odborniki poprimejo dela za to prireditev.

Na vabilo Narodne Odbrane k seji dne 28. januarja 1927 v mestni posvetovalnici glede na njeno reorganizacijo sklene odbor, da se S. L. D. udeleži tega posvetovanja. Kot delegat se prijavi ing. Fr. Tavčar, ki izjavi, da to izvolitev sprejme.

Dopis podružnice S. L. D. v Celju, ki pojasnjuje dražbeni nakup zaplenjenega orožja pri okrožnem sodišču v Celju, se vzame odobraje na znanje. Na predlog A. Mladiča se sklene izreči podružnici društveno zahvalo za njen trud, kar naj se priobči tudi v »Lovcu«.

Glede na naklado »Lovca« v l. 1927. se sklene po daljši debati sledeče:

1. Z ozirom na uvedbo obveznega članstva in na dejstvo, da bodo novi člani zahtevali tudi še pozneje vse izišle številke »Lovca«, naj se od prve številke letošnjega letnika natisne še 300 izvodov, ostale številke pa naj se tiskajo v 3000 izvodih.

2. Iz zaloge ostalih letnikov naj se da od vsakega letnika 50 izvodov v vezavo; ti vezani letniki naj se oddajo knjigotržcem v razprodajo.

3. Ako pri kakem letniku manjka prva številka, ki se je razposlala na ogled, pa jih naslovljenci niso vrnili, naj se natisnejo te številke v potrebnem številu. Ostale zvezke nepopolnih letnikov naj se prodajo kot papir.

4. Urednik »Lovca« se naprosi, da sporoči odboru, katere liste želi imeti nadalje v zameno in katere strokovne revije naj se naroče za plačilo.

5. O stanju zaloge neprodanih »Lovcev« naj poroča pri prihodnji seji društveni gospodar.

Na razpravo pride reorganizacija Slovenskega lovskega društva. K besedi se

oglasi zastopnik glavne podružnice v Mariboru, tajnik A. Schaup, ki izjavi, da od glavne podružnice nima polnega pooblastila ter poroča o stališču, ki ga zavzemajo člani S. L. D. v mariborski oblasti. Želi, naj se odbor danes decidirano izjavi, ker pridejo današnji sklepi pred sejo, ki je sklicana za posvetovanje zastopnikov vseh podružnic mariborske oblasti na dan 26. januarja t. l.

Predsednik dr. Ivan Lovrenčič poroča nato o vsem poteku pogajanj med zastopniki lovcev ljubljanske in mariborske oblasti ter prebere dopise med centralo in glavno podružnico, ki so se izmenjali v tem pogledu.

Po daljši debati, ki se vname nato, ter po temeljitem pojasnjevanju navzočih, kaj bo najbolj koristilo skupnim interesom lovcev v Sloveniji, sprejme odbor na predlog A. Mladiča sledeče točke, ki naj se o njih izreče občni zbor na Svečnico 1927 v Ljubljani:

1. Odborovi sklepi z dne 29. novembra 1926 se izpremenijo v toliko, da se ustanovi v Mariboru in v Ljubljani samostojna sekcija Slov. lovskega društva, ki prevzame med svoje agende vse tiste posle, ki so bili sedaj v delokrogu Slov. lovskega društva v Ljubljani, razen: lovskega prava (de lege ferenda), organizacije društva, Zelenega križa, društvenega glasila »Lovec«, Središnje Uprave ter lovskega kroja.

2. Organizacija sekcij bodi povsem analogna.

3. Obe sekciji odpošljeta v glavni odbor temeljem izvolitve enako število delegatov. Predsednika voli celokupno članstvo pismeno. Predsednik društva mora stanovati v Ljubljani, kjer je sedež glavnega odbora.

4. Članarino določa glavni odbor in se plačuje glavn. odboru po položnicah.

5. List »Lovec« imej svoj račun.

6. Vse ostalo premoženje upravlja vsaka sekcija samostojno. Sekcijam pripada tudi pristopnina.

7. V glavni odbor, ki se voli na tri leta, pridejo po 3 delegati ter po 1 preglednik računov od vsake sekcije.

8. V vsako sekcijo se voli 12 odbornikov ter predsednik in podpredsednik in 2 preglednika računov. Predsednik in podpredsednik se volita na 3 leta, odborniki z ¼ izmenjavo vsako leto.

9. Nihče ne sme biti istočasno član dveh odborov.

10. Ustanove se sreski pododbori. Sekcijski odbor imenuje za dobo 1 leta pododbor, ki obstoji iz načelnika in namestnika, tajnika in blagajnika ter 1 poročevalca. Uvedejo se vsakega četrt leta lovski dnevi po možnosti pri sreskem poglavarju, kjer naj slavijo člani S. L. D. resulocije, navedejo pritožbe in slično. V važnih zadevah bi se po obeh oblastih sklicali na isti dan lovski dnevi.

Za navedene točke so glasovali vsi navzoči člani odbora in zastopnika podružnic.

Izvršilo se je izžrebanje odstopajočih 7 članov odbora; odborn. mestu se je odpovedal pismeno Milan Cimerman.

Izžrebani so bili po vrstnem redu: 1. Štepic Peter, 2. Remec Leo, 3. Zupan Ivan, 4. ing. Tavčar Fran, 5. Verovšek Jurij, 6. dr. Fr. Lokar in 7. Mladič Anton.

Na predlog dr. Ravniharja se sklene izžrebane odbornike znova kandidirati v odbor, na predlog M. Hafnerja pa se sklene kandidirati na mesto izstopivšega M. Cimermana nadučit. v p. Frana Rojino, ki tudi priobčuje članke v »Lovcu«.

Društveni blagajnik Ivan Zupan predloži nato proračun za leto 1927., kakor ga je sestavil za poročilo na občem zboru 1927.

M. Hafner poroča, da je dr. Aleks. Gorjup prepustil živega planinskega orla, ki se je ujel v za lisico nastavljeno past v Kamniških planinah, Narodnemu muzeju z željo, naj se za tega orla napravi na primernem kraju poleg muzeja kletka, kjer naj se krmi. Na predlog poročevalca se sklene, da prispeva S. L. D. k nabavi kletke enkratni znesek 2000 Din.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi predsednik sejo ob 24. uri.

Zapisnikar.

VII. tradicionelni lovski ples je priredilo S. L. D. v noči od 1. do 2. februarja t. l. v vseh prostorih Tabora v Ljubljani.

Na glavnem stopnišču sta pred vhodom med smrekami ždela dva tipična in pristna lovca v polni opremi, da kot prva izraziła lovski pozdrav prihajajočim posetnikom.

V vestibulu je bila na vsaki strani po ena blagajna. Odtod se je šlo levo in desno h garderobi, glavna garderoba pa se je nahajala v suterenu Od tam so vodile nato vijugaste stopnice navzgor v veliko dvorano, ki je bila določena v prvi vrsti za plesalce.

V lopi na levi je stal manjši paviljon št. VII. z imenom »Rjava peč« s trafiko. Malo naprej na isti strani v vzdolžnem prostoru ob veliki dvorani se je nahajal velik paviljon št. V., »Rdeča stena«. Prodajale so se tu jestvine ter raznovrstne pijače, ostali podolžni prostor pa je bil zastavljen z mizami in stoli, ki so bili natrpani z gosti. Prav tako je bil opremljen in zaseden prostor na nasprotni strani velike dvorane, kjer se je nahajal paviljon št. IV., »Zeleni rob«, v katerem so se prodajale kot v prejšnjem raznovrstne pijače in jedila. Če si zavil iz tega prostora proti vhodu velike dvorane, si opazil na nasprotni strani paviljona manjši mičen paviljon št. VI. z imenom »Cvetlični gaj«, kjer si je lahko vsakdo nabavil dehtečih nageljnov in drugih cvetlic. Poleg tega paviljona so vodile druge vijugaste stopnice nizdol v »Lovski bar«.

Podajmo se zaenkrat v I. nadstropje. Obojestranske stopnice so bile okrašene z zelenjem in drevjem. Na desni strani male dvorane je bil paviljon št. I., »Črni graben«, v katerem je dobil potujoči potnik od brhkih rokovnjačic vsakovrstne pijače in jedače; tudi v nasprotni smeri ob mali dvorani se je nahajal take vrste paviljon št. II. pod imenom »Sive doline«, v katerem si bil od blestečih veščic in močvirnic vljudno postrežen z raznovrstnimi vini in jestvinami.

V mali dvorani je prednjačil lep paviljon št. III., »Pobelina«, kjer so prodajali šampanjec ter druga prvovrstna vina, manjkalo pa ni tudi delikatnega prigrizka. Sodelujoče dame v tem paviljonu so imele razkošno toaleto iz časov dvornih lovskih prireditev kralja Ludvika XIV. V stranski niši te male dvorane pa se je prodajala črna kava, dostavljena in pripravljena od tvrdke Meinl.

Prehod, ki loči malo dvorano od gornjega prostora ter veže stranske podolžne prostore, je bil določen samo za dostop gostov in za pogled v veliko dvorano, kjer je vrvela množica vnetih plesalcev, nad katerimi je plapolala pogosto zaposlena štorklja. Oder na pročeljnem koncu je bil dekoriran z ogromnim skalovjem in zelenjem, kjer je mrmral kosmati medved, spremljan od drugovrstne divjačine, med katerimi je svirala godba dravske divizije; vrh pečin je stražil krepak divji kozel, nad katerim pa je ponosno krožil kralj vseh ptičev, planinski orel.

Vzdolž na obeh straneh velike dvorane v I. nadstropju so se vrstile okusno okrašene lože, zasedene z odličnimi gosti in predstavniki vseh glavnih oblasti in organizacij; vzdolžni prostori na obeh straneh za njimi so bili pri polnih mizah zasedeni z gosti, istotako pa tudi prostor, ki jih je spajal na gornjem koncu nad odrom.

Sedaj pa se napotimo zopet nizdol. V lopi velike dvorane, blizu cvetličnega paviljona, so vodile druge vijugaste stopnice v suteren, v katerega delnih prostorih se je nahajal »Lovski bar« s paviljonom št. VIII. z imenom »Eros«. V prvem od teh prostorov je svirala jazzband-godba. Tu so se ob zvokih svojevrstne glasbe vrteli sentimentalni, kakor tudi vročekrvni parčki.

Vsa prireditev je bila brez dvoma med največjimi letošnje sezije na Taboru in je zadovoljila obiskovalce, kakor tudi »Zeleni križ«.

Premalo bi bilo prostora, ko bi se tu hoteli zahvaliti vsem požrtvovalnim sotrudnikom in ostalim funkcionarjem. Prepričani smo, da bo prireditveni odsek v zvezi z odborom Slovenskega

lovskega društva našel primerno pot, da dobijo vsi, ki se jih tiče, zasluženo zahvalo.

Veliki župan mariborske oblasti razglaša: »Glasom časopisnih vesti se je pojavila ob Muri na meji proti Avstriji med zajci kuga, kateri je mnogo te divjačine že podleglo, posebno po nižinskih loviščih. Znaki te bolezni so naslednji: jetra so še enkrat tolika kot pri zdravih zajcih, otrdela, sivo-modre barve, prevlečena z belkastimi nitmi. Po površju imajo več majhnih, posebno trdih bunkic. Skoraj polovica zajcev je tuberkulozna. Bolni zajci so mršave zunanjosti ter nimajo običajne gibčnosti.

Tudi pri srnah so se opažali isti znaki bolezni.

Vzporedno z navedeno boleznijo med divjačino je po nižinah močno nastopila med govedom, ovcami in baje tudi med svinjami ter med domačo perutnino metuljavost. (Distomatoris.)

Ni torej izključeno, da nastopa ta bolezen tudi med divjo perutnino, posebno med poljskimi jerebicami.

Lastnike nižinskih lovišč ob Muri in v krajih, ki so podvrženi poplavam, je pozvati, da izčrpno poročajo, če se opisana bolezen med zajci in poljskimi jerebicami oziroma med srnami opaža in v katerem obsegu in kakšni znaki bolezni so se opažali pri razteleševanju divjačine.«

Pozivljejo se zakupniki in lastniki lovišč, da v lastnem interesu opazujejo divjačino in o svojih opazovanjih poročajo na pristojno mesto. —p.

Kako je bila uplenjena volkulja v Podpreski. Dne 27. novembra 1926 so v gozdnogospodarskem oddelku na prostoru, kamor polagajo mrhovino za medvede, zakopali poginulega konja. Ker so imeli prihodnji dan, na nedeljo, lov, ni mogel ta dan nikdo na čakališče k mrhovini. Šele v ponedeljek zjutraj se je podal gozdni čuvaj J. Schaffer tja, da pogleda, ali se je kak medved lotil mrhovine. Dognal je, da je moral biti medved tam. Zato je ostal čez noč na čakališču, da se prepriča, kolikšen medved hodi tjakaj. Ob osmih zvečer se res prikaže srednje velik medved, ki je ostal celo noč do šestih zjutraj pri mrhovini. Komaj pa je medved odšel, pride volkulja z mlajšim volkom. Ker še ni bilo dovolj svetlo, Schaffer ni mogel streljati. Šele tedaj, ko sta se volkova tretjič približala mrhovini, je Schaffer pomeril iz ute z Mannlicher-Schönauerco in ustrelil z dobro pogodenim strelom volkuljo. Bilo je ob pol sedmih zjutraj. Mlajši volk je pobegnil in začel v goščavi, oddaljen kakih 100 m, močno tulili. Volkulja je tehtala 28 kg.

Meneč, da bo mladi volk zopet prišel, so čakali lovci, menjaje se, celih 8 dni ob mrhovini. Prvi večer je prišel volk ob osmih zvečer v bližino mrhovišča ter je tulil do treh zjutraj. Vendar ga čuvaj Schaffer ni ugledal. Čakanje naslednje dni je bilo brezuspešno.

Dne 19. decembra so zopet začeli s čakanjem, ker je bila polna luna. Dne 20. decembra je zopet prišel volk ob poli enajstih ponoči in bi ga bil čuvaj Schaffer prav lahko dobil, ako ne bi bil pozabil izbrisati daljnogleda, ki se je bil zarosil. Ko je začel čistiti daljnogled, jo je volk že odkuril.

Sedaj prihajajo lisice in kune nad mrhovino in je Schaffer tam eno lisico že uplenil. Volkov pa sedaj v revirju Podpreski ni več čutiti.

V bližini Kočevja zastrupljen volk. V noči med 26. in 27. decembrom 1926 je volk na travnikih blizu kočevske mestne vodovodne in električne naprave umoril srno, a je ni požrl. Najbrž ga je kdo preplašil.

Dne 27. decembra je opazil s pomočjo daljnogleda ob dveh popoldne sin revirnega gozdarja volka na omenjenem mestu, ki je le kakih 100 korakov od gozdarske hiše oddaljeno. Trgal je ponoči umorjeno srno. Ker si volka ni upal zalesti zaradi pomanjkanja kritja in neugodnega vetra, je streljal na volka z okna gozdarske hiše. Izstrelek pa se je najbrž ob leskovih vejah, ki so bile v strelni črti, odbil — in volk je bil zgrešen.

Zakupniki občinskega lova, kamor spadajo označeni travniki, so nato položili strihnina v po volku raztrgano srno. Volk dolgo časa ni prišel na vado. Šele ponoči dne 24. januarja 1927 je odnesel zastrupljeno truplo v gozd ter je požrl dobršen del. Našli so ga mrtvega kakih 50—60 korakov vstran.

Ta volk se je klatil prav sam in se je ogibal svojih tovarišev. Njegova sled je kazala znake, da je moral biti ranjen. Rano je dobil najbrž na pogonu, ki je bil lani v kočevskem mestnem logu.

Pri snemanju kože so istodobno našli več šiber, ki jih je imel v zadnjem koncu.

Opazujejo še enega samcatega volka, ki se klati naokrog in je skušal tu in tam ugrabiti psa-varuha na dvorišču. Upati je, da pride tudi ta lovcem v roke.

Divja raca. Divje race, ki gnezdijo pri nas v dolnjelendavskem okraju, v stari strugi Mure, so letos zaradi mile zime bolj pičlo zastopane; glavne tropе so ostale na Blatnem jezeru, ki letos ni zamrznilo. Lov na divje race je vsekakor zanimiv, toda ta zahteva od lovca tudi nekoliko spretnosti in izurjenosti. Kjer so bregovi visoki in obrasli ali pri mehkem snegu, je pač to najlažji lov; drugače je pri nizkih bregovih in trdem snegu, tu se ji kaj lahko ne pride do živega, posebno ker ima izboren vid in sluh — nemški učenjaki ji celo pripisujejo še voh, o katerem pa se do danes še nisem mogel prepričati, akoravno sem jih opazoval v vseh letnih časih, pri različnih vetrovih, in to v neposredni bližini za bregom. Kakor drugod, tako ji tudi pri nas pobere mladina jajca v času valjenja, zelo ji škodujejo tudi agrarna reforma in melioracije. Kmečki lovci jih streljajo na večer iz lukenj, maskiranih s šibjem in trnjem ter skopanih na krajih zraven potokov, ki jih race navadno vedno obiskujejo. Ob Muri streljajo tudi v tropе na večer, kadar se selijo iz enega konca v drugega. Razen navadnih sovražnikov zasledujejo raco še: vidra, odrasla ščuka in som. Zgodilo se mi je letos, da sem s prvim strelom ustrelil raco in z drugim drugo obstrelil; medtem ko sem prvo potegnil iz vode, mi je drugo raco, ki je padla kakih 80 korakov daleč na njivo, že skubil kragulj, ki se bil bliskoma odnekod prikradel, a ga je odgnal kmet, ki je v bližini pasel krave. Po daljšem iskanju sem našel raco, ki se je bila med tem časom skrila pred kraguljem, a tudi prepodeni kragulj jo je vedno znova iskal, toda izven strelne daljave.

Teža naših divjih rac znaša v jeseni pri samicah ¾—1 kg, pri samcih 1—1½ kg; v hudi zimi pri samicah ½ kg, pri samcih ¾—1 kg. Lahko obstreljene divje race sem že večkrat s koruzo spitał, tehtale so potem po 2 kg in tudi več.

Pismo iz Štipa. 27. januarja sem se slučajno sestal z nekim tukajšnjim španjolskim židom, ki se bavi s prekupčevanjem kož. Omenil mi je, da je prodal pred nekaj dnevi deset tisoč zajčjih kož v Skoplje. Skoraj mu nisem mogel verjeti, ali on mi je pojasnil vso stvar in me popolnoma prepričal. Glavni dobavitelji so mu Rusi, ki žive nekateri tukaj v Štipu samo od lova in streljajo celo leto, brez ozira na lovopust. Vsak dan so na lovu in kar jim pride pod puško, pobijejo. Ti lovci so res v pravem pomenu besede »mrharji« in bodo kmalu izstrebili bregalniško okolico do zadnjega zajčjega repa. Imamo sicer tukaj v Štipu »Lovačko udruženje«, ki se pa prav nič ne briga za zaščito divjačine, ampak mu je glavna skrb, da prireja skupne love, na katerih se kolikor mogoče največ pobije. Sicer so pa ravno funkcionarji v »Lovačkem udruženju« skoraj samo taki, ki sem jih pravkar grajal. Šumska uprava in policija se pa sploh nič ne zanimata za varstvo lova in ne obstoji prav nobena kontrola nad lovci, ki lahko delajo, kar hočejo. Ali bi se ne moglo zavzeti »Slovensko lovsko društvo« tudi malo za ubogo divjačino tukaj v Makedoniji in napraviti potrebno predstavko pristojnemu ministru, da bi se brezobzirnim ljudem — večinoma tujim državljanom, zabranil lov, a šu-

marski upravi in policiji naročilo, da vršita najstrožji nadzor in očuvata avtoriteto lovskega zakona. — V Štipu, 28. januarja 1927. — Tone Podvrečar.

Varstvo fazank v področju Mariborske glavne podružnice. Pred letom dni je glavna podružnica — kakor je poročal »Lovec« v zadnji številki letnika 1926 — poizkusila organizirati lovce nižinskih lovišč v svrho smotrene zaščite divjačine, osobito fazanov. Namera iz raznih vzrokov, ki ne pričajo ravno o pravem umevanju lovstva, ni uspela.

Ne bi bila napravila glavna podružnica morda nadaljnjih korakov v tej zadevi, da je ni silil k temu jako važen moment, ki ga ni bilo prezreti in ki bi bil povzročil ogromno in za celo vrsto let nepopravljivo škodo. Opazilo se je namreč ponovno, da gospodari veliko število lovcev v zadnjem letu zakupodaje na svojih loviščih skrajno neracionelno; ravnajo se po nelepem geslu: Naj travca raste al' pa ne, ko mene več ne bo! Poka in poka po gozdu in polju in livadi za vsem, kar leze ino gre, pa bodi fazan ali fazanka, srnjak ali srna, češ, meso je meso in lovišče, za kojega zakup so se morale nekdaj šteti tolike svetle kronice, naj vrže sedaj čim več svetlih dinarčkov... Kaj me briga, bo li kaj ostalo za prihodnjega zakupnika, ne boli me, če bo občina dosegla za oropano lovišče mnogo manj, kakor pa tedaj, če bi se jaz ne okoristil...

Obnove zakupodaj se bližajo, v letih 1927. in 1928. pride na dražbo jako veliko število lovišč v Mariborski oblasti in rešiti je treba, kar se rešiti da. Za fazanji rod prihaja v srezih Maribor desni in levi breg v poštev 34 lovišč in se je glavna podružnica na dotične zakupnike oziroma lastnike obrnila s prošnjo, naj podpišejo »obvezo«, ki je imela sledeče besedilo: Podpisani zakupnik (lastnik) lovišča.... se z lastnoročnim podpisom zavezujem, 1. da bom za dobo dveh let, t. j. do 31. decembra 1928 popolnoma ščitil fazanke (samice) in da tudi nikakor ne bom dovolil, da bi jih streljal kak lovec-gost; 2. da bom v zimskem času skrbel za zadostno prehrano svojega fazanjega staleža. Datum in lastnoročni podpis.

Prvi naskok na lovsko srce velikega števila zakupnikov in lastnikov je bil seveda brezuspešen, trebalo je še druge mile prošnje, da celo osebne intervencije (koliko poti, tipkanja in izdatkov za poštnino odveč!) — slednjič se je le posrečilo za 32 lovišč doseči formalno zavezo, da se vsaj fazanke ne bodo neusmiljeno morile. Pri enem zakupniku, ki ima žal kar dvoje lovišč v zakupu, je pa glavna podružnica naletela na gluha ušesa.

Ni dvoma, da se bodo zakupniki, ki so obvezo podpisali, iste tudi držali, in upravičena je nada, da se bo v bližnji prihodnosti fazanji rod v omenjenih srezih razmnožil.

Akcija seveda ni bila zamišljena le za ta dva sreza, ampak za celo področje Mariborske glavne podružnice in so dobile podružnice v Celju, Ptuju in Murski Soboti natančna navodila glede postopanja v tej zadevi. Vztrajno delo bo tudi pri njih obrodilo brez dvoma obilo sadu.

Veliki župan mariborske oblasti, ki je bil o celi zadevi natančno obveščen, je vzel stremljenje glavne podružnice z odobravanjem na znanje in je obljubil, da jo bo podpiral v okviru predpisov veljavnih zakonov. —p.

Jerebicam na pomoč! Koncem januarja sem o priliki potovanja iz Maribora v Prekmurje opazoval iz železniškega voza pokrajino in sem, kajpada kot lovec, pazno motril i polje i gozd i livado z ozirom na morebiti se porajajočo divjačino. Ravan, deloma zasnežena, je bila mrtva, nad njo sem pa, ne baš v svoje zadovoljstvo, morda v desetih slučajih videl krožiti ujedo, približno golobje velikosti. Ujeda je seveda prežala na uboge jerebičke, ki so brez posebne odporne sile, ker gladne, zaman iskale varnih remiz ali pa šopa suhe trave, kjer bi se skrile pred ostrimi krempli brezsrčnega roparja. Da je po-

nekod jerebičji rod tako redek, gre gotovo na rovaš tega smelega razbojnika in njegovih sorodnikov, na rovaš pomanjkanja remiz in na rovaš brezčutnih lovcev, ki »pozabijo« pozimi krmiti to revno perjad. Od glada onemogla gine prav lahko kot plen raznih zračnih klativitezov.

Ali ne bi mogel pomagati v tem slučaju »čuk na palici«, lovcu v zabavo in korist? —p.

Dve volkulji uplenjeni z zastrupljeno vado. Južnovzhodni del lovišča občine koprivniške v kočevskem okraju ima v podzakupu g. E. Wuchse iz Koprivnika, ki je izveden v zasledovanju kun in lisic. Lovi jih v železja in s pomočjo strupa. Kot zastrupljevalno sredstvo porablja strychninum nitricum in cyaninove kapsule. Strihnin vloži v kapsule oblatov in jih nato zavije v sirovo maslo. Tudi cyaninove kapsule vloži v sirovo maslo. Tako pripravljen strup porablja na sledeči način: Iz loja nareže majhnih ocvirkov, ki jih malo prepeče in nato namaže z mastjo, kateri je bil pridejal razne dišeče stvari. Sestava te zmesi je tajnost. Najbrž porablja med, Phoenum graecum, Solanun dulcamara, čebulo i. dr. Tako preparirane ocvirke razmeče po znanih mu stečinah v razdalji po 50—60 korakov, potem šele zastrupljeno vado. V bližini slednje obesi na drevo mrtvo mačko ali psa i. dr., da čimbolj privabi zverjad do vabe.

Začetkom meseca decembra l. l. se je pojavilo v območju kočevskega sodnega okraja precej volkov. Čutili so krdela po 7, 9 in 13 komadov, ki so bila jako nestalna, tako da so bili prirejeni pogoni brez uspeha. Neuspeh je domnevno vsled tega, ker se ob tem času volk pari.

Ponoči dne 27. januarja t. l. se je priklatilo 9 volkov s Kummerdorfske gore v občino Koprivnik ter je ena volkulja pobrala vado, zastrupljeno s strihninom. Šla je kakih 1·5 km za krdelom, dokler je ni strup ugonobil. Vado je nastavil Wuchsejev lovski čuvaj Grčman.

Isto noč je vzela tudi druga volkulja po E. Wuchseju nastavljeno in s cyaninom zastrupljeno vado. Volkulja je ostala mrtva na mestu.

Vade so bile položene na več krajih, kjer so šli volkovi mimo, toda dotaknili se jih niso. Tudi drugod nastavljajo lovci strup, vendar doslej — izvzemši slučaj v bližini Kočevja — brez ugodnih posledic.

Ing. F. Jenčič.

Planinski orel, ki si zdravi bolno nogo v narodnem muzeju v Ljubljani, prosi cenjene ljubljanske lovce za prispevke k svoji prehrani. Dobrodošle so mu srake, šoje in druge pernate in dlakaste roparske živali. Tudi mačke mu teknejo. Blagohotni prispevki naj se izroče muzejskemu hišniku, ki sestavlja jedilni list za kralja naših planin.

Izpod Stola in Golice. Nič ne bo hudega, čeprav je naslov sumljiv. Poročati hočem samo, kako in kaj je z našo divjačino. V nekaterih predelih je ne tarejo nobene skrbi in muke, ker se je jeseni skoraj vsa preselila v podzemska, srečnejša lovišča.

Lov je bil vsekakor uspešen in izdaten. Zajci so imeli s psi skoraj vsak dan svoje veselje. Dokler je migala le ena dlaka, je pela puška svojo pogrebščino. Tolažba je za zajce in srne in gamse deloma v tem, da so jim v boljša lovišča sledili tudi pridni psički, ki so se na svojo pest zabavali po logih in dobravah. Naj jim bodo gavrani prizanesljivi!

Prsk pri srnah je potekel precej medlo, še bolj pri divjih kozah. Nič izrazitega ni bilo in o kakem višku se ne more govoriti. Trajal pa je razmeroma zelo dolgo in se je tudi izredno zgodaj pričel. Tudi barvanje divjačine je bilo raztegnjeno na izredno dolgo dobo in je poteklo zelo neenotno, navzlic temu, da je bila pretekla zima jako ugodna. Rogovje pa je bilo lepo razvito in divjačina dobro rejena. Zaroda je bilo opazovati dovolj. Tudi srnjaki so rogovje odvrgli sila neenotno in v celoti malo kesneje, kot normalno. Srnjakov klic je bilo komaj imenovati dobrim. Opazuje pa se lahko v loviščih, kjer je divjačina gojena in varovana, da je docela izgu-

bila tisto brezmejno plahost, ki ji je bila vsled prevratnih razmer karakteristična. Poseljavati je začela polagoma kraje, kjer je po prevratu čisto izginila. Predvsem velja to za kuretino in v prvi vrsti za divjega petelina. Počasi in plaho se seli v svoje nekdanje, žal zelo spremenjene domove. Vendar pa stalno napreduje. Za ves dvig in procvit pa gre hvala samo lovskim najemnikom in lastnikom, ki so dovolj plemeniti lovci in se ne strašijo nobenih še tako ogromnih denarnih žrtev. Kaj bo, če ta lovišča pri novih oddajah padejo v roke nepravim lovcem?

Ruševci so se tudi razmnožili in so preteklo pomlad dobro in dolgo peli. Jereb, ta najljubkejša kokoška pa gineva. Nič si ne more opomoči.

Letošnja zima je pa natrosila v višjih legah obilo snega. Sreča je bila samo, da sneg ni dobil skorje, ki srnjadi oguli parklje in poreže kožo. V nekaterih krajih je srnjad rada vzela seno. Prav po domače pa so si divje koze postlale na krmiščih. Prišle so do 800 m nadm. višine k senu. Ko je sneg zapal, tako da ga je srnjad za silo gazila, se je pomaknila čisto v dolino, kjer imajo čuvaji obilo posla, da jo obvarujejo pred pasjimi zobmi in tatinskim svincem. Pasma tatinske zaloge noče izumreti. Če ne bo spomladi kakih vremenskih katastrof, je divjačina krizo pomanjkanja in debelega snega srečno prestala. Videti je še krepka in zdrava, kakršno nam pomagaj ohraniti še dolgo sv. Hubertus. M. Š.

Nagrada za volkove. Veliki župan je priznal Ernestu Wuchseju v Koprivniku v kočevskem srezu, in Mihaelu Grčmanu istotam, vsakemu po 500 Din za zastrupljeni dve volkulji.

Podružnica S. L. D. v Ptuju priredi v petek dne 18. marca 1927 lovsko zabavo s plesom v prostorih društvenega doma v Ptuju, h kateri bodo vabljeni vsi lovski krogi od blizu in daleč. Priprave za dekoracije so v polnem teku. Zanimanje za to zabavo je veliko in bodo prišli vsi posetniki na svoj račun.

Sejem za kožuhovino se ponovi 21. marca 1927 v prostorih »Divje kože« na Ljubljanskem velesejmu.

Članom S. L. D. Kdor je plačal članarino bodisi po položnici, nakaznici ali kakorkoli in komurkoli, a ni dobil društvene izkaznice, naj se obrne z dopisnico na društvenega blagajnika z navedbo, na kakšen način je plačal članarino. Blagajnik.

Cene cyaninskim kapsulam. Ko sem se prav prijetno zabaval ob čitanju Gošarjevih »Lisičjih bonbončkov«, sem se — sam ne vem, zakaj — na lepem spomnil na cene teh bonbončkov, kar me je nekam dirnilo. Ker tudi jaz te bolj častim, kot pa strihnin, jih vsako leto naročam. Prvič sem plačal komad po 20 Din, sedaj pa par let po 15 Din komad. Kapsule so prav simpatično učinkovite. Ali še pred nedavnim sem čital oglase v dnevnikih, da ponuja neka druga tvrdka te kroglice po 6 Din za komad. Razlika je očividna in vest mi skoraj očita, da sem zaupane mi talente razmetal in zapravil. Morda me more kdo potolažiti, da so ti cenejši bonbončki »manj hudi« in stvar je v redu. Če so pa prav taki v vseh ozirih, pa priporočam našemu društvu, da spravi te dvojne cene na kak način v nepohujšljivo razmerje. M. Š.

»Šumarski List« za marec ima sledečo vsebino: Dr. Ugrenović: Privredno zakonodavstvo i stručnjačka saradnja. — Dr. P. Gjorgjević: Uzroci sušenja naših hrastovih šuma. — Dr. Balen: Pošumljavanje krša sjetvom. — F. Radčenko: Cnethocampa pityocampa na borovim sastojinama. — Ing. A. Šivic: Poplave v ljubljanski oblasti in gozdarstvo (nadaljevanje). — Trgovina. — Praktično šumarstvo. — Društvene vijesti. — Vijesti. — Literatura. — Lične vijesti.

Popravki. Na strani 47. beri m r č e s a (ne mrčesov). Na strani 78. beri L o v s k i ples, namesto Planinski ples. Za hrvatski izraz »bukanje«, rabljen na straneh 73. in 74., je pri nas za jelenjad bolj udomačen izraz »rukanje«.



Kinološke vesti.

II. redni občni zbor

»Jugoslovenskega kinološkega saveza«

se bo vršil dne 29. marca t. l. ob 20. uri v restavraciji »Ljubljanski dvor«, desno.

Spored:

1. Poročilo odbora.
2. Poročilo računskih preglednikov.
3. Eventualne volitve.
4. Overovljenje sodnikov, ocenjevalcev in strokovnih poročevalcev.
5. Samostojni predlogi, ki jih je vložiti najkesneje 14 dni pred občim zborom na načelstvo, v roke predsednika dr. Iv. Lovrenčiča, odvetnika v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 12.
6. Slučajnosti.

★

Sklepi zadnje odborove seje J.K.S., v kolikor niso bili že objavljeni v »Lovcu«: Sodnikom, ki so na razstavi psov v Zagrebu 10. okt. 1926 sodelovali, se prizna takratna funkcijska doba v pripravniško službo, in sicer gg.: polk. Drag. T. Nikolajeviću, K. Zwillingu, V. Šijanu in Mil. Živkoviću v Zagrebu, Vil. Mažgonu v Zdenčini, R. Rettigu v Novski, dr. Alf. Šempru v Bjelovaru in dr. Šandu v Šibeniku.

Sklene se vročiti posebne zahvale za neumorno delovanje za časa mednarodne razstave psov v Ljubljani v dneh 8. in 9. septembra 1926 gg.: Ad. Potokarju, Pav. Steletu, Fr. Urbancu in Ivanu Zupanu, kar naj se vpiše tudi v sejni zapisnik.

Glede vpisa psov v rodovne knjige posameznih včlanjenih kinoloških klubov v savezu se sklene:

a) »Klub ljubiteljev ptičarjev« določi starost 8 mesecev za vpis psa v J. R. P., obojestranski rodovnik z dobro oceno, bodisi na razstavi, smotri ali od priznanega ocenjevalca. Izjema velja do preklica le za angleške pse, ki jim zadostuje enostranski rodovnik z dobro oceno, temeljem reciprocitete z avstrijskim »Kynologenverbandom«.

b) »Klub ljubiteljev sportnih psov« zahteva za vpis v J. R. Sp. pri vseh pasmah brez izjeme starost 10 mesecev. Ako je pes vpisan že v kako inozemsko recipr. rodovno knjigo, se vpiše brez nadaljnje ocene v J. R. Sp., sicer pa je ocena neizogibna. Veljaven je obojestranski vidirani rodovnik z oceno: d o b r o. Z enostranskim rodovnikom pa le z oceno: p r a v d o b r o. Izjemo tvori zaenkrat le kraški ovčar, ki zanj zadostuje b r e z r o d o v n i k a ocena: zadostno. Pri nemških ovčarjih, dobermanih in airedalterijerjih je vpis brez obojestransko vidiranega rodovnika in dobre ocene nemogoč. Vizum je veljaven le od pristojne organizacije, ocena pa le od priznanega ocenjevalca.

c) »Klub ljubiteljev brakov« stavi starost 8 mesecev kot pogoj za vpis v J. R. B.; sekcija brakov jazbečarjev v J. R. Jbr. starost 8 mesecev, obojestranski rodovnik s povoljno oceno, brez rodovnika pa z dobro oceno in vsaj na eni tekmi III. darilo. Reciprociteta s K. Z. R. K. D. Br. vpis na zahtevo in

d) »Klub ljubiteljev jamarjev« starost 8 mesecev, obojestranski rodovnik, ocena najmanj povoljna, reciprociteta z Avstrijo, Nemčijo in Češkoslovaško s pristavkom: Vizum velja le od pristojne organizacije, ocena le od priznanega ocenjevalca, reciprociteta z vsemi rodovnimi knjigami vseh kulturnih držav, če smo tudi mi od njih priznani. To veljaj za vse v J. K. S. včlanjene kinološke organizacije.

Na seji načelstva J. K. S. dne 17. februarja se je sklenilo: Rodovne knjige naj vodijo včlanjeni kinološki klubi vsak zase, imajo pa naj jih v redu vsaj do 17. marca t. l., ker se bo vršila revizija istih. Rodovnike naj pa klubi založijo po vzorcu rodovnika »Kluba ljubiteljev ptičarjev«, glave in kar se tiče besedila pa naj vsak klub prilagodi po svoje.

Dalje se sklene razmnožiti pravila saveza v svrho razdelitve istih med včlanjence.

Klub ljubiteljev ptičarjev razglaša: **Občí zbor** »Kluba ljubiteljev ptičarjev« se bo vršil dne 1. aprila t. l. ob 20. uri z običajnim dnevnim redom v restavraciji »Ljubljanski dvor«.

Mladinska tekma psov ptičarjev in španijelov se bo vršila dne 10. aprila v lovišču obč. Ježica, slednjih le, ako se prijavi zadostno število. Pri tej tekmi se bo v prvi vrsti gledalo na individualno nadarjenost psa, ne pa na dresuro oziroma lovno porabnost, ki pride pri jesenskih tekmah v poštev. Tekma se vrši za pse iz ljubljanske in mariborske oblasti, med tem ko se bodo jesenske tekme vršile za vsako oblast posebej.

Vabijo se vsi lastniki mladih psov ptičarjev in španijelov iz obeh oblasti, da priglase iste na tekmo polnoštevilno. Prijave je nasloviti na g. A. Schusterja, Mestni trg 25 v Ljubljani, najkesneje do 5. aprila t. l.; sprejemale pa se bodo prijave tudi na dan tekme za časa smotre psov, toda vplačati bo dvojno prijavnino, ki je za člane kluba po 20 Din za vsakega psa, za nečlane pa 40 Din.

Oni člani kluba, ki za leto 1927. še niso plačali članarine, se opozarjajo, naj se požurijo.

G. dr. Gorišek Milan prijavlja pod običajnimi pogoji svojo psarno za ptičarje z imenom »Lormonska«.

Klub ljubiteljev sportnih psov je sklenil v svoji zadnji redni seji dne 9. februarja t. l., da se vrši občí zbor v Ljubljanskem dvoru, soba 3, točno ob 20. uri dne 9. marca. Ker bo dnevni red zelo važen, je dolžnost, da se istega gg. člani sigurno polnoštevilno udeleže.

A. J. Dermota,
t. č. tajnik.

Dr. M. Pirc,
t. č. predsednik.

Izvleček dveh odborovih sej kluba ljubiteljev sportnih psov. Odbor je dobil v svojo sredo dolgoletnega ljubitelja in strokovnjaka v kinoloških vprašanjih gospoda podpolkovnika Iv. Zajca. S tem je klub pridobil važno strokovno moč in sodnika za napredek kinologije v Jugoslaviji.

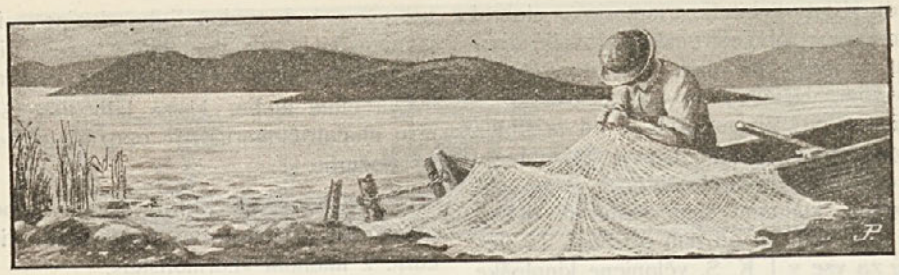
Gosp. dr. Cepuder je dal klubu L. S. P. sobo v svoji pisarni, da si klub ustanovi dolgo zaželjeno čitalnico za člane.

Gospod veterinar Arko je stavil predlog glede taks, in sicer: potrdilo rodovnika za člane 5 Din, za nečlane 50 Din; vpis v rodovno knjigo člani 5 Din, nečlani 75 Din, kar se je odobrilo. Vsi gg., ki še niso člani omenjenega kluba in ki žele pristopiti, naj se pismeno ali osebno priglase v pisarni g. dr. Cepudra, Miklošičeva cesta.

J. A. Dermota, t. č. tajnik.

*

Jazbečarka, čistokrvna, rjave barve, 8 mesecev stara, prvovrstnega pokolenja, ceno naprodaj. - Več v trgovini A. Schuster, Ljubljana, Mestni trg.



Iz ribarske mreže.

Slovensko ribarsko društvo v letu 1926. Društveno delovanje je bilo v letu 1926. obsežnejše kakor pretekla leta. Društveni posli so se pomnožili predvsem radi tega, ker je bilo l. 1926. precejšnje število ribolovov izdražbanih.

Odbor je prejel in rešil 340 dopisov. V resnici jih je bilo najmanj za tretjino več, ker se obračajo posestniki in zakupniki revirjev često osebno na društvenega tajnika za različna pojasnila. Članov je štelo društvo 130; število članov je prenizko. Druga večja društva v kraljevini štejejo po 400 članov in še več, četudi so lokalna. Slovensko ribarsko društvo, ki ima svoj delokrog po vsej Sloveniji, pa zaostaja po številu članov daleč za temi društvi. Vzrok je očividno ta, da nima Slovenija toliko in tako velikih vodá kakor druge pokrajine naše države. Krog ribičev, ki imajo ribolov v posesti ali v zakupu, je primeroma majhen. Vseh revirjev na ozemlju bivše Kranjske je okoli 130. Upravičenci teh revirjev so skoro vsi člani Slovenskega ribarskega društva; člani bi pa bili lahko tudi oni, ki imajo zgolj ribolovno dovoljenje. — Da se število članov poviša, je odbor vnovič prosil zakupnike in posestnike lovišč, naj dajo v letu 1927. ribolovno dovoljenje le onim, ki se izkažejo z izkaznico Slovenskega ribarskega društva, da so člani društva. Baš v sedanjem času je neobhodno potrebno, da se vsak ribič oklene svoje strokovne organizacije. Živimo v času, ko se snuje nov ribarski zakon za vso kraljevino. Ako ta zakon ne bo zadostno ščitil naših interesov, bo vse ribarstvo Slovenije uničeno. Slovenija je gorata dežela, vode so po večini majhne. Zaščita zakona mora biti izdatna, če hočemo, da nam ribarstvo ne propade. — Za sedaj je ribarstvo na ozemlju bivše Kranjske zadostno zaščiteno po kranjskem ribarskem zakonu, če pa preneha veljavnost tega zakona in pride namesto njega drugi, ki ne bo ščitil zadostno naših vodá, potem bodo spoznali oni, ki sedaj niso člani društva, da so grešili s tem, da društvu niso dali moralne in materialne podpore. Čim več članov bo imelo društvo, tem večji bo njegov vpliv pri vladi in pri Zvezi ribarskih društev naše kraljevine.

Odbor je dobil početkom leta 1926. poziv od ministrstva, naj poda svojo izjavo k osnutku novega ribarskega zakona. Zakon ne ustreza zahtevam naših vodá, ker ne ustanavlja ribarskih edinic, kakor so uvedene po obstoječem zakonu. Brez revirjev si ribarstva v naših vodah ne moremo predstavljati. Preden so se ustanovili revirji, je smel loviti vsakdo, ki je imel ribarsko pravico. Te ribarske pravice so se raztezale često le na kratko, nekaj sto metrov dolgo vodno progo; šele ribarski zakon iz leta 1888. je združil te ribarske pravice v enote, ki jih imenujemo okraje ali revirje. Edinstveni zakon ne pozna obligatornega ustanavljanja revirjev; nevarnost je torej velika, da nam z novim zakonom propade vse,

kar smo si s trudom tekom pol stoletja priborili. Zato je v lastnem interesu vsakega ribiča, da se oklene svoje strokovne organizacije. Ako propadejo lovišča, ne bo oškodovan le zakupnik ali lastnik, nego vsakdo, ki lovi ribe.

Pretežni posli Slovenskega ribarskega društva so bili tudi v preteklem letu posli Okrajnega ribarskega odbora. Odbor se je moral boriti z denarnimi težkočami in je jedva izhajal z dohodki. Glavni dohodki odborovi so še vedno takse za ribarske knjižice. Kakor znano, je vlada leta 1925. zvišala takso za ribarske knjižice na 100 Din. Ta znesek približno ustreza po valuti predvojni ceni knjižice. Število knjižic je v letu 1926. padlo na 339 napram 566 v letu 1925. To je bilo pričakovati radi zvišanja takse, vkljub temu pa je uspeh s prodajo knjižic zadovoljiv.

Odbor se je leta 1926. lotil glavnega posla, ki ga je čakal že od prevrata sem, to je adaptacije vališča v Želimljem. V osebi gospoda Josipa Goedererja je pridobil odbor vnetega in požrtvovalnega odbornika, ki ga ne bi mogel nikakor več pogrešati. Gospod Goederer se je lotil z vso vnemo poprave in povečave vališča. Vališče je sedaj popravljeno in povečano, tako da je moči v njem izvaliti do 150.000 iker. Stroški poprave so znašali okrog 9000 Din, bili bi pa še veliko večji, ako bi vodstvo dela ne bilo v rokah veščaka. Na žalost pomanjkanje denarnih sredstev ni dopuščalo, da bi se bilo popravilo tudi drugo vališče v Želimljem ob cesti. To delo ima zmagati novi odbor leta 1927. Stroški za to vališče bodo očividno še večji kakor za ono, ki se je popravilo letos. Prihodnje leto bo treba napraviti v Želimljem dva nova ribnika. Tudi s tem vprašanjem se bo moral intenzivno baviti novi odbor, ker se je izkazalo, da obstoječi ribnik nikakor ne zadostuje za uspešno gojenje rib.

V vališču letos nismo imeli bohinjskih postrvi, ker jez na Bohinjski Savi še vedno ni popravljen in vališče v Bohinjski Bistrici ne more obratovati; odbor si je moral radi tega nabaviti ikre in zarod iz inozemstva. Naročil je oboje pri tvrdki Karl Hinterer v Kalwangu na Gor. Štajerskem. Tvrdka je dobavila odboru 70.000 iker potočnih postrvi in potočnih zlatovščic; ikre so dospele v vališče v dobrem stanju in so se skoraj vse izvalile. Odbor je razpečal zarod interesentom, ki so se zanj oglasili. Povpraševanje po zarodu letos ni bilo tako veliko kakor prejšnja leta; vzrok je očividno ta, da se je to leto nehalo večje število zakupov ribolovov in upravičenci radi tega niso hoteli vlagati zaroda. Od Celjskega ribarskega društva smo prejeli približno 6000 sulčjih iker, ki smo jih izvalili, zarod pa dali v ribnik. Z gojenjem v ribniku smo imeli lep uspeh. Sulčki so zrastli do sredi novembra do 12 cm dolgi; ostalo jih je približno 800. Pri gori omenjeni tvrdki smo naročili tudi 10.000 komadov zaroda šarenk, ki smo ga gojili v aparatih, ker je bil ribnik rezerviran za sulčke. Ta poskus je pokazal, da gojenje v aparatih kljub zadostnemu krmljenju ne more nadomestiti gojenja v ribniku. Šarenke so zrastle le do 3 cm dolge, poginilo pa jih je precej. Ta poskus kaže jasno, da je nujno potrebno napraviti nove ribnike, ako hočemo gojiti zarod do jeseni. Postrvi smo oddali 1000 komadov po 150 Din, šarenke 1000 komadov po 180 Din, sulčke komad po 2 Din.

Za to zimo nam je obljubljeno, da dobimo postrvje ikre iz Bohinjske Bistrice. Ako se to ne bo zgodilo, jih bo treba vnovič naročiti iz inozemstva. Z naročevanjem iz inozemstva so združeni veliki stroški, tako da mora odbor v tem primeru oddajati ribice z izgubo.

Vodne naprave je imel Ribarski odbor stalno v evidenci in se je vodopravnih razprav udeležil po odposlancu, da varuje interese ribarstva. Leta 1926. je bilo malo vodopravnih razprav očividno radi gospodarske krize.

Za knjižnico je odbor nakupil najnovejša znanstvena dela, kolikor so to

dopuščala denarna sredstva. Vse knjige knjižnice so vezane. Knjižnica Okr. ribarskega odbora je gotovo največja strokovna knjižnica te vrste v državi, ki vsebuje vsa važnejša znanstvena dela iz stroke ribarstva.

Zatiranju ribje tatvine je posvečal odbor tudi preteklo leto vso pažnjo. Večje število kazenskih prijav je bilo odposlanih na kompetentna oblastva.

Slovensko ribarsko društvo se je trudilo, da doseže razširjenje kranjskega ribarskega zakona na ozemlje vse Slovenije. Odbor se je obrnil na centralno vlado s prošnjo, da sprejme člen o razširjenju tega zakona v fin. zakon za leto 1927./28.

Najvažnejši dogodek v ribarskem pogledu v letu 1926. pa je za nas ustanovitev Zveze sportnih ribarskih organizacij kraljevine S. H. S. Avgusta 1926 so se sestali na iniciativo Zagrebškega ribarskega društva v Zagrebu zastopniki vseh ribarskih društev kraljevine in ustanovili svojo zvezo. Z zvezo je storjen važen korak za napredek našega ribarstva. Zveza je sedaj vrhovni organ ribarskih organizacij za vso kraljevino. Razume se, da bo tudi vlada upoštevala predvsem nasvete Zveze, ko bo šlo za vprašanja ribarstva v naši državi. Posamezna ribarska društva bodo odslej le organi Zveze. Brez Zveze bo v bodoče posameznim društvom težko kaj doseči, ker reprezentuje Zveza vse ribarstvo kraljevine. Pri Zveznih odborovih sejah ima vsak delegat toliko glasov, kolikor članov šteje društvo, ki ga delegat zastopa. Radi tega je tembolj potrebno, da se število članov vsakega društva zviša, ker bo sicer pri Zvezi brez vpliva. Najvažnejša naloga, ki čaka Zvezo že sedaj, je zakonodaja. Zveza bo imela brezdvomno velik vpliv na to, kakšen naj bo bodoči ribarski zakon. Naloga naših delegatov pa bo, da pri Zvezi uveljavijo naše interese, da ohranimo vsaj to, kar imamo sedaj.

Da se uspešneje zastopajo lokalni interesi, bi bilo umestno, da se v področju Zveze ustanove lokalne zveze. Odbor se je potrudil, da pridobi ribarski društvi v Celju in Mariboru, da ustanove z našim društvom vred Zvezo slovenskih ribarskih društev. Ribarsko društvo v Celju je takoj pristalo na ta predlog, ne pa mariborsko društvo, ki je za enkrat iz financielnih razlogov odklonilo vstop v Slovensko zvezo. Radi tega se zveza še ni oživotvorila.

Odbor je v preteklem letu izdal in založil knjigo »Ribe v slovenskih vodah«, ki jo je spisal dr. Munda. Klišeji, ki so se porabili v knjigi, so najboljši, kar jih je mogel odbor dobiti. Kupil je originalne klišeje, ki jih bo mogel odbor tudi v bodoče uporabljati za svoje glasilo. Tiskovni stroški knjige so znašali 13.020 Din. Ta znesek se je plačal iz tiskovnega fonda, ki je znašal okrog 8000 Din, ostanek se je plačal s podporo vlade in podporo Ribarskega odbora. Izkupilo knjige se bo po sklepu odborovem vlagalo zopet v tiskovni fond; ta nam bo osobito potreben za strokovno glasilo, ki ga bo treba ustanoviti v bližnji bodočnosti. Koliko knjig se je do sedaj razprodalo, še ni mogoče dognati, ker knjigotržci še niso poslali obračuna o prodaji knjig, ki ga bodo v smislu dogovora predložili koncem vsakega leta.

V smislu sklepa lanskega občega zbora je odbor založil društveni znak. Znak je izdelal v osnutku akademični slikar g. Josip Gorup, izdelava znaka pa se je izročila dunajski tvrdki Spika. Znak se bo oddajal po 25 Din za komad.

Izmed drugih važnejših dogodkov je omeniti sledeče:

Leto 1926. je prineslo radi neprestanih povodnji ribarstvu velike škode. Škoda po povodnji iz leta 1923. še ni popravljena in že nam je leto 1926. vnovič uničilo v več vodah velik del ribjega zaroda. Škoda se še ne more preceniti.

Odbor je nakupil v letu 1926. iz zaloge slik prof. Franketa njegov avtoportret. Prof. Franke je položil temelje

modernemu ribarstvu v naši ožji domovini, zato je umestno, da hrani naše društvo njegovo sliko.

Poleti se je ustanovil v Ljubljani Ornitološki observatorij. Vlada je odredila, da stopi v odbor tega zavoda tudi delegat Slovenskega ribarskega društva kot član. Odbor je delegiral kot člana dr. Avgusta Mundo.

*

Računski zaključek Slov. ribarskega društva za leto 1926.:

Prejemki:	Din
Prebitek 1925	2453·51
članarina	7528·—
podpora	3819·18
zneski, vrnjeni od Ribarskega odbora	3841·80
obresti	55·23
skupaj . . .	17697·72

Izdatki:	Din
Naročnina za »Lovec« . . .	5000·—
prispevki za tisk, honorarji, klišeji	3795·30
pis. potrebščine, ček. prist. .	240·55
zneski, vrnjeni Rib. odboru .	3891·80
ribarski znak	600·—
članarina Savezu	2080·50
prebitek	2089·57
skupaj . . .	17697·72

Računski zaključek Okrajnega ribarskega odbora za l. 1926.:

Prejemki:	Din
Prebitek iz leta 1925. . .	313·68
ribarske knjižice	34587·50
kolki	5624·50
okrajne takse	8508·08
izkupilo za knjigo »Ribe v slov. vodah«	3239·80
podpora vlade Slov. ribarskemu društvu	2819·18
realizacija hranilne knjižice .	7715·—
obresti poštne hranilnice . .	75·57
postrvje in sulčje mladice .	7792·75
globe	310·—
skupaj . . .	70986·06

Izdatki:	Din
Kolki, znamke, pis. potrebščine	8086·67
plače, nagrade	11692·—
časopisi in knjige	9315·50
Slov. ribarskemu društvu vrnjeni zneski	1325·25
potni stroški	1301·50
postrvje in sulčje mladice . .	9197·70
poprava vališča v Želimljem .	8306·25
najemnina za vališče v Želimljem	500·—
natis knjige »Ribe v slovenskih vodah«	13485·—
podpora Slov. ribar. društvu .	4500·—
drugi izdatki	1000·—
prebitek	2276·19
skupaj . . .	70986·06

Postrvji zarod v Želimljem. Slov. ribarsko društvo v Ljubljani dobi to leto iz Bohinja 20.000 postrvjih iker; 60 tisoč iker pa je naročilo iz inozemstva. Interesenti naj pravočasno naročijo zarod pri Slov. ribarskem društvu v Ljubljani. Ikre bodo izvaljene v mesecu marcu in bomo zarod oddajali tekom meseca aprila in maja.

Redka riba. »Ribar« št. 1 poroča, da so ujeli početkom januarja t. l. v šibeniškem kanalu redko ribo, ki ji pravijo morska miš (chimaera mediteranea). Ta riba živi v globinah in pride le ponoči na površino. Ribo, ki meri dva in pol metra, so oddali prirodoslovnemu muzeju v Šibeniku.

Ribji trg v Splitu. Meseca decembra 1926 je bilo prinešeno v splitsko ribarnico 22.939 kg rib.

Redka riba na ustju Neretve. Dne 8 decembra 1926 so ujeli na ustju Neretve mlad eksemplar ribe »bucanj«, ki pripada vrsti Orthagoriscus truncatus. Ribo so nabavili za prirodoslovni muzej v Splitu. »Ribar«.

366 ribičev — 5 rib. Na trnkarski tekmi v Marlovu na Angleškem je lovilo 366 ribičev, ki so tekom 5½ ur ujeli le 5 ribic, ki so skupno tehtale nekaj čez ½ kg. Trofeja na tej tekmi je bil znamenit, izredno dragocen pokal. Vkljub slabemu uspehu so morali

v smislu pravil ta pokal, ki ima izredno veliko vrednost, priznali zmagovalcu I. Lowndersu, ki je ujel ostriža, težkega 200 gramov. »Angelsport« št. 1.

Starost jezerke in lososa. »Schweiz. Fischereizeitung« 1926, št. 12, primerja podatke o starosti lososa in jezerke in pride do sledečega zaključka. Lososi žive deloma v morju, kjer se maste ob obilici hrane; zaradi tega rastejo neprimerno hitreje kakor salmonidi v sladkih vodah. Preiskava luskin je pokazala, da sta dovršila dva velika lososa, ujeta v južni Franciji, jedva 4. leto. Prvi je meril 1·02 m in tehtal 10 kg, drugi pa 94·5 cm, odnosno 8·5 kg. Jezerka, ki je merila 95 cm in tehtala 10·8 kg, pa je imela že 10 let.

Vidra; koliko rib poje? »Schweizerische Fischereizeitung« iz leta 1926., št. 12, razmotriva vprašanje, koliko rib poje vidra na leto. Povod za to razmotrivanje je dala preiskava želodca 10 kg težke vidre, ki so jo pred kratkim ujeli v Reigoldswilu v Švici. V želodcu je imela 8 postrvi; ribje glave je zgrizla, repe pa je cele pogoltnila. Po velikosti repa sodeč so bile postrvi dveletnice in so skupno tehtale približno 1 kg. Če se smatra, da more vidra zaradi neugodnih vodnih razmer loviti le približno 300 dni v letu, more pogoltniti na leto približno 300 kg rib, kar ustreza vrednosti 2000—2500 švicarskih frankov. Pri nas znaša tržna cena postrvi 50 do 60 dinarjev za kilogram; škoda, ki jo more napraviti vidra v postrvji vodi, znaša torej letno 15.000 do 18.000 Din.

Iz navedenega sledi, da more ena vidra cel postrvji potok popolnoma uničiti. Ker pri nas noben postrvji potok ne da 300 kg postrvi na leto, more torej ena vidra na leto izprazniti več postrvjih vodá.

Dražba lovišč.

Lovska pravica krajevne občine **Plodoršnica** se odda na javni dražbi do 31. marca 1929 v zakup. Dražba se bo vršila v ponedeljek dne 28. marca 1927 ob 10. uri dopoldne pri sreskem poglavarju v Mariboru, levi breg, soba 8/pr.

Lov krajevne občine Prečna se bo oddal v zakup za dobo od 1. aprila 1927 do 31. marca 1930 na javni dražbi, ki se bo vršila pri sreskem poglavarju v Novem mestu v soboto dne 12. marca 1927 ob desetih. Zakupni in dražbeni pogoji so na vpogled med uradnimi urami pri sreskem poglavarju v Novem mestu.

Mali oglasi.

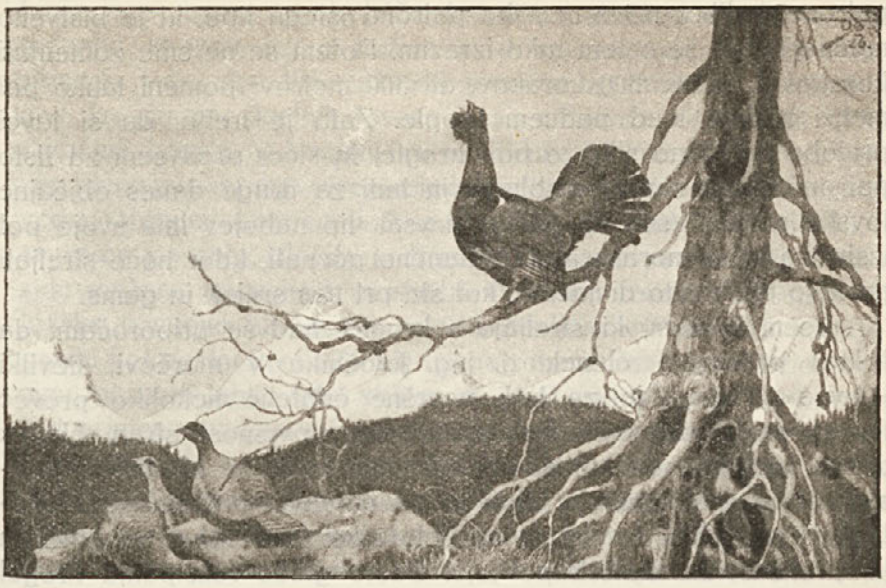
Za ribiče. Prodam tri dobro ohranjene tridelne ribolovnice za talno ribarjenje. Dve z vretenci (kolesci). Z žabico zatvorljivo, novo in močno okovano ribnjačo za shrambo živih ujetih rib v potoku; velikost: 70×42×20 cm. Podolgovatemu sodčku slično leseno brento srednje velikosti, za prenašanje živih ujetih rib. Priložite znamko za odgovor. - P. G. Višnjan, Višnja gora št. 42.

Fotografski aparat, skoraj nov, naprodaj. David - kamera 13 × 18, Goerzov dvojni anastigmat, kompleten, s taško in stativom. - Poizve se pri uredništvu »Lovca«.

Puškar F. K. KAISER, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, ima v **komisijski prodaji** sledeče puške po ugodni ceni:

Hammerles-dvocevka (kal. 16), skoraj nova, belg. izdel. **1400 Din;** Hammerles-dvocevka (kal. 14) **1200 Din;** Hammerles-dvocevka (kal. 12) **1250 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 20) **750 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 16) **600 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 16) **500 Din;** dvocevka, Bock - risanica (kal. 16×9·3), plašč bakren, **1500 Din;** dvocevka-risanica (kal. 16×11) **500 Din;** samica za šibre (kal. 24) **300 Din;** samica-risanica (kal. 11 mm) **400 Din;** repetirka-risanica (kal. 8 mm) **800 Din;** repetirka-risanica (kal. 8 mm), Mauser, **600 Din.** — Priporoča tudi svojo zalogo novega orožja, municije in lovskih potrebščin ter ribolovnih priprav po zmernih cenah.

★



Slavko Plemelj, direktor dvornih lovišč:

K člankom O uporabi daljnogleda na lovskih puškah.

Predmetni članki v »Lovcu« so me napotili, da sem napisal nekoliko vrstic povsem iz praktičnega stališča, ker sem se prepričal, da so v tem pogledu pri nas mišljenja zelo zmedena in se zaradi tega v lovski praksi toliko greši. Vendar lahko trdimo, da pri velikem številu lovcev, ki mnogo streljajo s kroglo, prevladuje pravilen lovski čut in želja po korektnem streljanju. G. Kapus je napisal o predmetu članek, ki ga je nato ing. Jeločnik v marčevi številki »Lovca« hudo obdelal. Prav rad priznam gosp. Kapusu, da za veliko skupino lovcev in tudi nelovsko publiko piše prav fletne članke. Naravno gre vsakomur le ena pesem dobro, zato je pa z balistiko g. Kapusu malo ušlo po strani, naravno ker ni imel prilike, da bi se s tem razmeroma težkim poglavjem dovolj izčrpno bavil. Zaradi izredne važnosti pravilnega pojmovanja strela s kroglo je pa potrebno, da naši lovci dobe o tem predmetu absolutno pravilne pojme, ker se drugače v lovski praksi preveč greši na škodo pravega lovstva. Zato je potrebno, da o tem predmetu nekaj več pišemo, ko je že g. Kapus o tem otvoril debato. Če se kaj posname iz tujih listov, se ne sme zamenjati dunajske Mannlicher-Schönauerjeve

patrone, kaliber 6.5 z nemško patrono istega tipa, ki je bistveno močnejša, da se o tem tako izrazim. Potem se ne sme zamenjati korakov z metri. 300 korakov, ali 300 metrov[1] pomeni lahko pol metra razlike med padcem krogle. Zato je treba, da si lovci pridobe natančno sliko o poti krogle, in sicer predvsem za tisto patrono, ki jo sami porabljajo, in tudi za druge danes običajne lovske puške. Vsak tip puške in vsak tip nabojev ima svojo pot izstrelka in to mora vsakdo natančno poznati, kdor hoče streljati na tako plemenito divjačino, kot sta pri nas srnjak in gams.

Vsem lovcem, ki streljajo s kroglo, nadvse priporočam, da trikrat preberejo članek g. ing. Jeločnika v marčevi številki »Lovca«. Članek je za bolj površne čitatelje nekoliko preveč teoretičen, a ker materija to zahteva, površnost stran, članek dobro preberi, sam nariši polet krogle in si to predvsem konstruiraj za svojo puško, naravno po natančni preizkušnji s streljanjem na tarčo. Izvajanja ing. Jeločnika so v vsem korektna in jih praksa na vsej črti potrjuje. Samo glede razsipanja krogel je vzel precej velike številke, ker je znano, da najpreciznejše lovske puške manj razsipajo, kot on navaja. Povprečne puške pa imajo v resnici od njega navedeno razsipanje. To razsipanje pri nas lovci premalo ali nič ne upoštevajo. Seveda na 100 korakov ta zadeva ni za dobre strelce tako važna, a na dolge distance je to druga stvar in nam pojasni različne nelovske strele ali zgreške.

V naslednjem hočem navesti nekaj podatkov iz prakse v čisto preprosti besedi z željo, da bi marsikomu pomagal do boljšega poznanja njegove puške — risanice in s tem do resničnega užitka tega najlepšega lova. Vpeljava daljnogleda na risanice je v veliki meri kriva, da je nastal nekak kaos o pojmovanju strela s kroglo, čeprav daljnogled na puški brez dvoma omogoča korektnejši in preciznejši strel in je zaradi tega iz lovskega stališča na vsak način upravičen. Slaba stran daljnogleda v praksi je ta, da so pričeli lovci streljati na razdalje 200, 300 in celo 400 korakov, ker je vpeljava malokalibrskih risanic navidezno to streljanje upravičila. Največji del naših lovcev ima navado, da puško da pristreliti kjer si bodi in ne obrača mnogo pažnje na municijo. Municija za kroglo je nekaj drugega kot naboj za zrnje. Še manj se potrudijo naši lovci, da bi puško osebno (mislim namreč v vsej razpravi vedno le puško z daljnogledom) preizkusili in pristrelili in sveto verujejo, da marka na daljnogledu res drži tudi za nje. Navadno so posledice kisli obrazi na lovu in številni nelovski streli. Predpogoj za vsakogar je, da mnogo strelja v

[1] Glej popravek g. Kapusa v nahrbtniku.

tarčo in ne samo na strelišču, temveč v prostem terenu. Le tako natanko spozna svojo puško in dobi zaupanje v puško in v samega sebe. Izredne važnosti je nabava municije posebno pri nas, ko nimamo lastnih tovarn in se nahajajo v prometih izdelki različnih tovarn. V Nemčiji so to vprašanje lovci že davno rešili, ker imajo prvovrstne vire, ki izdelujejo izredno natančno municijo vedno stabilne kakovosti. Vsa podjetja, ki niso odgovarjala, so se sama po sebi izločila iz trga. Pri nas pa se še vedno nahaja zelo mešana municija v prometu. Posebno zaradi zabrane uvoza lovske municije za kroglo se utihotapljajo vsi mogoči naboji in gredo kot pustni krofi. Za isti tip patrone je razlika med posameznimi fabrikati lahko tako velika, da strel zgreši že na 100 korakov. Kot primer navajam dunajske Mannlicher-Schönauerjeve patrone. Vsakomur, ki je mnogo streljal z njimi, je znana razlika med obema tovarnama Hirtenberg in Roth posebno v povojnih letih. Danes se je ta municija, praktično vzeto, izenačila in je postala dosti precizna in stabilna, tako da zadostuje za lovske svrhe. Uporabljajmo pa vedno le izdelke ene ali druge tovarne. Lovcem dam praktičen nasvet, da kupijo svoji potrebi primerno količino nestare municije iste serije za vse leto in da puško vsak sam pristreli na to municijo. Tu ni treba šteditи nabojev, ker se ta izdatek pri lovu bogato poplača.

Večina lovcev ne zna pristreliti puške z daljnogledom. Tega se je na vsak način treba naučiti, ali pa puško pristreliti pod vodstvom strokovnjaka, streljati pa sam. Kdor znosi municijo skupaj iz vseh vetrov, vseh kotov in vseh letnikov, ta nikoli ne bo precizno streljal. Ko prihodnje leto kupimo zopet novo municijo, je treba preizkusiti to, če nam je pa slučajno ostane dovolj od prejšnjega leta, pa se s par streli prepričati, kako strelja. Tudi med letom je treba oddati tupatam kak strel za kontrolo, ker se lahko na daljnogledu kaj premakne, posebno pa vedno po zgrešenem strelu. Navadno doženemo, da padajo krogle previsoko ali prenizko. To hitro popravimo na prestavi daljnogleda z nekoliko prakse s par patronami. Če pa strelja puška na stran, na levo ali desno, se je premaknila montaža daljnogleda in je treba to popraviti, kar tudi lahko vsakdo sam napravi, če si pridobi tostvarno znanje. V eni prihodnjih številk bom napisal kratek člančič o tem. Z nekoliko vaje se tudi ta popravek napravi v par minutah in le z nekoliko streli. Streljanje više ali niže ob istem položaju vizirja na daljnogledu pa zavisi samo od municije in tu je lahko razlika neverjetno velika. Vprav tega se pri nas lovci premalo zavedajo in jim zadostuje samo ime patrone in ne vprašajo po izvoru, po smodniku, po teži in obliki izstrelka itd.

Potem pa gre na lovu narobe, čisto naravno seveda. Vsakemu lovcu svetujem, da kolikor mogoče strelja samo z eno puško, kdor ima več pušk, mora predvsem vsako natančno poznati in uporabljati, če le mogoče enake ali vsaj slične daljnoglede z enakim ali sličnim vizirjem. Najrajši je le ena zvesta, kdor hoče pa izpremembe, je treba previdnosti in prakse, drugače grizejo.

Glede streljanja na tarčo je prav praktično streljanje v prostem terenu na majhen bel kamenček v velikosti citrone (ne cele skale), ki ga položimo na strmem prstenem nemahovitem obronku. Tu je dana sigurnost in strel se natanko vidi. Tu ni treba druge osebe, ki naznanja strel, in ni treba hoditi po vsakem strelu gledat, ker se natanko vidi, kam je krogla padla, ker napravi temno liso. Streljajmo vedno iz sence v senco, najbolje pa ob oblačnem dnevu. Pri hudi solnčni razsvetljavi pristreljevanje puške ni priporočljivo. Za pristrel puške vzemimo vedno distanco 100 korakov. Metri niso jagerski in so preveč inženjerski. 100 korakov tudi v praksi zelo odgovarja v vseh ozirih. Priporočam puško pristreliti na »flek«, po slovensko recimo na točko, to se pravi, da krogla pogodi na 100 korakov natanko točko, ki jo fiksira križ ali konica vizirja v daljnogledu. To je praktično zaradi tega, ker nam omogoča zelo precizne strele na izbrano mesto in laže pogodimo tudi manjšo divjačino. Pristrela puške na točko ne mislim dobesedno, temveč tako, da pade krogla na 100 korakov za spoznanje više kot smo pomerili, a to ne 7 do 10 cm, temveč samo kaka 2 cm, a vedno naj nosi puška za spoznanje više, v nobenem slučaju ne sme puška streljati niže. Puške brez daljnogleda, torej na muho, streljajo navadno precej više, to pa zato, ker se z muho le na ta način lahko strelja na divjačino, da ista takorekoč na muhi sedi. V daljnogledu pa divjačino tako natančno vidimo, da z vso preciznostjo lahko pomerimo na natanko določeno mesto, kar je glavna prednost daljnogleda. Če imamo pa daljnogled pristreljen tako, da puška strelja že na 100 korakov kakih 7 do 10 cm više, kot to radi uporabljajo starejši lovci, ki so bili navajeni na muho, so pa ti streli, če upoštevamo različne položaje divjačine, kolikor toliko v manjši meri nepreračunljivi, ker si v hitrici ne moremo vedno pravilno predstavljati, kam bo padla krogla. Ne mislim pa s tem reči, da se ne da streljati s tako pristreljeno puško. Treba je pa za to dovolj vaje in moramo vse puške z daljnogledi imeti na ta način enako pristreljene. Zelo natanko moramo pri tem vedeti, koliko nese puška više. Praktična je tako pristreljena puška za lov na bežečo divjačino ali v mraku, ko se slabo vidi. Jaz sem pa mnenja, da tedaj, ko luč ni več dovolj dobra, neha upravičenost strela enostavno

iz razloga, ker ni mogoče pri taki razsvetljavi določiti kvaliteto divjačine. Ko z daljnogledom več ne vidim, potem ne smem več streljati — sveta dolžnost vsakega lovca. Bežeča divjačina se laže strelja, če nosi puška više, ker se laže sledi v daljnogledu ko tako rekoč plava na vizirju daljnogleda. Pri nas na bežečo divjačino, predvsem srne in gamse, ne lovimo, ker tudi gamsa streljamo vedno le, ko za trenutek postoji, ali se počasi premika. Kjer pa streljajo s kroglo na bežečo divjačino, tam po navadi streljajo na muho brez daljnogleda. Če se pa že uporablja daljnogled na bežečo divjačino, potem je najboljši daljnogled brez povečave, n. pr. Zeiss Zieleins. Ta daljnogled nič ne poveča, bežeča divjačina se v njem premika z isto hitrostjo, kot jo vidimo s prostim očesom in je tudi polje, ki ga daljnogled kaže, zelo veliko. V daljnogledu s povečavo se pa bežeča divjačina mnogo prehitro premika. Nj. Vel. kralj strelja na gamsovih gonjah vedno s tem daljnogledom, ker se na gonjah strelja navadno blizu in moram priznati s povsem objektivnega stališča, da je malo tako dobrih strelcev s kroglo.

Priporočam torej pristrel puške na točko, torej tako, da bomo na 100 korakov majhen kamenček v velikosti citrone pomerili natanko na spodnji rob in bo puška šele tedaj točno pristreljena, ko bomo s kroglo kamen zadeli, ali s kakim strelom pogodili tik poleg kamna, a ne više. Kvadrat razsipa strelov naj leži nad merjeno točko. Morda se bo komu zdelo to preveč natančno, a vendar vsaka dobra risanica tako strelja na razdaljo 100 korakov, ko je enkrat natanko pristreljena, samo ob sebi razumevno pri prvovrstni municiji. Le tedaj, če je puška na 100 korakov natanko pristreljena, smemo misliti na strele na daljše razdalje, ker se vsaka taka pogreška na večjih razdaljah izredno poveča. Ako pa doženemo, da puška na 100 korakov strele zelo razsipa, to se pravi, da krogla pade enkrat niže, drugič na levo, tretjič zopet na drugo stran, tedaj je ali zanič municija, v pretežni večini slučajev pa puška, kar često vidimo pri starih in zanemarjenih puškah. Kdor puške temeljito ne čisti, ta kmalu doživi to veselje. Če je pa puška popolnoma v redu in v notranjosti ni izjedena, a kljub temu strele razmetava, tedaj smo navadno uporabljali napačno municijo. Zato treba od dobrega strokovnjaka določiti pravo municijo, na katero je bila puška delana oziroma pristreljena ker le ta pravilno strelja.

Sedaj smo pa dospeli do glavne točke naslovnega članka: k streljanju na daljše razdalje kot 100 korakov. Stari lovci se težko pripravijo do streljanja na razdaljo 200 in celo 300 korakov. Na srnjaka že na 200 korakov ne streljajo. To pa enostavno iz

razloga, ker so pri preizkušnji puške dognali, da streli na te distance niso sigurni, ker so ostali starejšim navadam zvesti in neradi nosijo najmodernejše puške. Puška srednje razance pa v resnici ne dovoljuje gori navedenih strelov, kar bomo v sledečem videli. Pri nas se je zelo udomačil Mannlicher-Schönauer. Od početka kal. 8, 9 in 9.5, v novejšem času pa 6.5. Moram priznati, da sem se zelo čudil različnim lovcem, ko so trdili da je Schönauerca sposobna za strele na razdalje 300 in več korakov. Kakšna je pot krogle Schönauerjeve puške kalibra 8 mm, nam je zelo jasno pokazal g. ing. Jeločnik v svojem spisu. Vsakdo naj si to kurvo natančno ogleda. Krogla te puške je tako težka v primeri s težo in kvaliteto smodnika, da prične razmeroma hitro padati, to se pravi, da pojema njena hitrost od razdalje do razdalje zelo hitro. Razlaga: težka krogla, razmeroma malo smodnika proti odporu zraka. Jaz sem v praksi postrelil iz najrazličnejših številnih pušk mnogo stotin patron in sem ugotovil, da je ravno Schönauerca 8 mm prav malo posrečena konstrukcija, predvsem za repetirko. Kaliber 9 in 9.5 sta namenjena za težko divjačino, ki se v vsakem slučaju strelja vedno le iz bližine. Padec krogle teh pušk je tako velik, da je sigurnost strela že na 200 korakov na srnjaka negotova in zaradi tega strel neupravičen. Lovsko streljanje od nas zahteva, da žival pogodimo smrtno na mesto, kjer je to najlaže in najsigurneje mogoče, to je na pleče. Streljanje na 300 korakov, da ne govorim sploh od 400 korakov, je pri teh nabojih popoln nezmisel. Krogla gori navedene puške kalibra 8 pade toliko, da je vsako merjenje nezmisel, na 400 korakov pa že skoro cel meter, pri tem še razsipanje strelov! Padanje strelov na različne distance je za vsak tip pušk in vsak tip municije različno, kar je treba za vsako puško in municijo lovcu samemu natanko določiti. Tudi Mannlicher-Schönauer, kaliber 6.5, smodnik št. 3, avstrijski, dunajske patrone Hirtenberg ali Roth, absolutno ne dopušča lovsko pravilnih strelov na 300 korakov. Ako je ta puška pristreljena na 100 korakov na točko, tedaj pade krogla na 300 korakov ob istem položaju vizirja na daljnogledu za kakih 25 cm. Mislim, da je to dovolj, da uvidimo, da je siguren strel enostavno nemogoč. Naboj te puške ima v razmerju z množino smodnika 2.35 g, pretežko kroglo. Nemška patrona tega tipa 2.9 g Rotweil. smodnika je boljša, a vzlic temu še vedno ne opravičuje strelov na 300 ali celo več korakov. Schönauerca je konstruirana le za normalno lovsko uporabo do maksimalno 250 korakov, a ne za srnjaka, temveč kvečjemu za gamsa na razdaljo 250 korakov. Srnjaka streljamo do 200 korakov. Sicer poznam nekaj lovcev, ki streljajo tudi s to patrono na 300 ali

350 korakov in večkrat zadenejo, to pa še daleč ne opravičuje takih strelov. Navadno merijo tako, da pride vizir daljnogleda na hrbet gamsa, ali celo nekaj nad hrbet. Pravijo, če mi gams ne pade, potem domnevam, da je krogla padla podenj in pomerim drugič še malo više, ker se gams tudi po streljanju posebno na dolge razdalje prav rad še postavlja ali sploh kar stoji, če slučajno krogla ni padla na kamen. Brzo se repetira in morda gams le enkrat dobi kako kroglo kjerkoli si bodi, potem bo že počakal. Tako streljanje ni lovsko. Največkrat se lovci, ko govore o pogodkih na velike dinstance, zmotijo in smatrajo 250 korakov za 350. 300 korakov je presneto daleč in gams zelo majhen, srnjaka je pa še toliko manj. Potrebno je, da se uči meriti distance, kdor strelja s kroglo, s tem, da med hojo često v različnem terenu šteje korake in si sliko terena natanko ogleda. Posebno distanco čez dolino je težko določiti, tu se najrajši zmotimo. Približno se da to malo izračunati in si tudi tu pridobiti nekako približno cenilno sposobnost, ki pa vedno drži le približno in je problematična stvar. Če se navadimo na daljnogled ene in iste povečave, tedaj nam nekoliko pripomore velikost gamsa ali srnjaka v daljnogledu. Če ne vem, ali je 300 ali 400, določim razdaljo vedno s pomočjo slike v daljnogledu. Določitev razdalje je izredno važna, ker si na osnovi naših razprav moramo biti na jasnem, da streli na več kot 300 korakov z nobeno puško niso upravičeni. Strel na 300 korakov je pa upravičen edinole z najboljšo, za strele na dolgo razdaljo konstruirano puško. Za 400 korakov do sedaj sploh ni puške. Poskušanja, ali bomo zadeli ali ne, vendar ne moremo priporočati. Za razdalje na 300 korakov moramo uporabljati patrono z zelo veliko razanco. Smodnik mora biti v pravem razmerju s težino in obliko krogle in temu primerno mora biti zopet konstruirana puška. Težka krogla in malo smodnika ne da takih strelov, zato treba mnogo smodnika in razmeroma lahko kroglo, vse v natančno preračunanem razmerju. Vizir daljnogleda mora omogočiti natančno merjenje. Grobi vizirji so za tako streljanje vsi nesposobni. Najboljši je tenak križ ali pa vodoravna črta z debelejšo vertikalo do sredine, nad tanko vertikalno črto pa ostra konica, ne predebela. Nemška industrija je poslednje čase konstruirala nekaj tipov patron in pušk, ki gornjemu namenu odgovarjajo. To so ali Mauserji kal. 6.5 ali 7 za pojačeno patrono, ne za normalno patrono, ali pa eno- ali dvocevke. Za eno- ali dvocevke pride za nas v poštev le kaliber 6.5 do 8. V naslednjem navajam nekaj tipov teh nabojev, ki so se v praksi zelo dobro obnesli, in sicer le za eno- ali dvocevke: tovarna Utendoerffer — Nürnberg: S & S 65/6.6, Hohlgeschoß 1.8 g Rottweil. smodnika.

Ta patrona se uporablja za enocevke ali najbolje za dvocevke; ena cev krogla, druga zrnje. Strel zelo prijeten. Vzlic malo smodnika ima naboj visoko razanco, ker je krogla lahka. Na manjše razdalje 100 in 200 korakov strelja ta patrona izredno točno. Padec na 300 korakov, znaša kakih 15 cm, če je puška pristreljena na 100 korakov na točko. Zaradi tega so streli na 250 korakov na gamsa še mogoči.

8 JR (früher 88 lang mit Rand), 21 mm krogla, 3 g Rottweil. smodnika št. 5. Krogla je kratka in zaradi tega lahka. To je izvrstna patrona na 300 korakov, padec krogle samo 10 cm. Ker je patrona zelo močna, mora biti puška naravno temu primerno konstruirana.

7 x 57 R, mit Rand, Hohl-S-Geschoß, 3 : 2 g Rottweil. smodnika. Ta izstrelek ima znamenito razanco in še manjši padec krogle kot prejšnji.

Za repetirke sistema Mauser se istotako dobe konstrukcije za močnejše patrone. Te puške izvrstno streljajo, vendar pa ne bistveno bolje kot dobro konstruirane eno-ali dvocevke. Glede dvocevk za kroglo naj še omenim, da je pri pristreljevanju najprej treba puško pristreliti na desno cev in potem določiti, kako strelja leva cev, ker ni na svetu dvocevke, ki bi streljala z obema cevima popolnoma enako. Kot zelo dobra se smatra dvocevka, kjer obe cevi streljata na 100 korakov v kvadrat 6 cm. Kdor ima dvocevke za kroglo, naj se natanko prepriča, kako strelja druga cev. Če je razlika že na 100 korakov večja, tedaj naj pošlje puško v kako inozemsko puškarno, da jo popravijo in pristrele na dobro municijo.

Glede repetirk sem mnenja, da jih bo treba počasi zbasati v zgodovino. Pravemu lovskemu čutu bolj odgovarja stara lovska eno- ali dvocevka, seveda konstruirana na moderne patrone. Nočem zanikati, da je n. pr. Schönauerca 6.5 za normalno lovsko streljanje do 200 korakov zelo prijetno in izredno sigurno orožje, če si ga sam temeljito pristrelil in se izvežbal. A kljub temu je po mojem mnenju dolžnost lovca, da polaga vso važnost in odgovornost streljanja s kroglo samo na prvi strel. Kdor tega nima v krvi, ne bo nikdar dober lovec. Lov s kroglo ima nasproten cilj kot lov s šibrami. Tu pokanje in špektakel, tam pa tišina, en pok in po predpisu ustreljena divjačina. Repetirka rada zapelje do kanonad brez potrebnega povoda, in zato priporočam elegantne in prijetne enocevke ali dvocevke. V Nemčiji so se te puške že na vsej črti vpeljale. Enocevka za kroglo ni bogve kako draga puška in se v praksi izredno obnese. Za slučaj potrebe se

tudi zelo hitro in predvsem zelo tiho ponovno baše, tako da je ponovno streljanje navadno ugodnejše kot z repetirko. Posebno pri srnjaku zavisi vse od tega, ali srnjak po zgrešenem strelu še postoji ali ne. Repetiranje malokateri zdrži, čeprav se je to marsikomu tudi že zgodilo. Kdor si nabavi puško za najrazantnejšo municijo, naj bo zelo previden pri izberi firme. Tovarne v Suhlu imajo zelo dober glas. Za kraljevi dvor so v uporabi izključno tudi za goste samo enocevke ali dvocevke firme Gebrüder Merkel v Suhlu. Moram priznati, da so se te puške izvrstno obnesle. Nočem pa na noben način trditi, da bi morda tudi številne druge puškarne ne mogle napraviti slične dobre puške, svetujem pa vsakomur, da stavi pri naročilu točne pogoje. Ako pri preizkušnji puška teh pogojev ne izpolni, tedaj nazaj. Na ta način se vzgoji solidnost puškarn in tudi solidna fabrikacija nabojev.

Kdor hoče streljati na dolge razdalje, se mora za to vežbati in predvsem natanko dognati padanje krogle na 300 korakov. Vsakomur bo mogoče v prosti naravi dobiti strelišče na 200 ali 300 korakov in tu leže z naslonjeno puško natanko določiti padanje krogel, a ne samo z nekaj naboji, temveč je tu treba streljati večkrat in premišljeno vsak strel. Tudi tu lahko streljamo na bel kamen v velikosti moške pesti in potem po strelih določimo padec krogle. Lahko pa streljamo tudi na tarčo, ki ni preveč poslikana, najbolje na primerno velikem belem papirju s tušem pobarvan krog v prerezu 10 cm. Taka pika se na 200 in 300 korakov z daljnogledom lahko zelo dobro pomeri, a navadimo se vedno meriti na spodnji rob kroga. Če je puška na 100 korakov natanko pristreljena, potem postrelimo na gori navedene distance po 10 nabojev; tedaj bomo z lahkoto ugotovili srednji padec krogle in razsipanje strelov.

Kako imamo divjačino pomeriti na 200 in 300 korakov, je stvar v praksi sledeča: Če doženemo pri preizkušnji puške, da med 100 in 200 koraki ni bistvene razlike (manj kot 5 cm), tedaj pomerimo divjačino tako kot na 100 korakov, ker svetujem, da se že na 100 korakov priučimo pogoditi rajši malo više kot pa prenizko. Nizki streli na lopatici so, posebno če streljamo navzdol, pogosto zelo slabi in jim sledi utrudljivo iskanje, ki je večkrat brez pomoči dobrega barvarja brezuspešno. Zato je vedno bolje, da se navadimo na strel visoko na pleče. Pri tem strelu srnjak kar pomoli noge v zrak in tudi gams ostane na mestu. Lep strel, ki zelo prijetno učinkuje na lovca! Če puška odgovarja gornjim pogojem, bomo potem tudi na 200 korakov dobro pogodili in nam ne bo treba študirati razdalje. Če pa streljamo s puško, ki že na 200 korakov strelja več kot 5 cm niže, je treba to, kot sem že omenil,

natančno ugotoviti, potem pa temu primerno pomeriti. Če pade n. pr. krogla na 200 korakov za 10 cm in imamo puško pristreljeno na 100 korakov na točko, tedaj moramo pomeriti divjačino 10 cm više, kot pa želimo, da bo zadeta. V praksi se temu lahko privadimo. Idealen strel na pleče je pri strelu na daljše distance težavnejša stvar, ker je treba upoštevati povečano razsipanje strelov. Zato svetujem, da na daljše razdalje pomerimo vedno na navpični črti tik ob lopatici in oprsjem, malo bolj proti lopatici, torej da pomerimo za malenkost bolj proti sredini divjačine, ne na navpični črti tik nad sredino lopatice. Da me ne bo kdo slabo razumel in pomeril kar v sredino divjačine; potem bo gotovo zadel v mehko, kar pa menda nihče ne bo skušal doseči. Če streljamo po gornjem navodilu pri daljši razdalji, tedaj padejo krogle ali na pleče še vedno dovolj visoko ali pa poleg pleč še vedno na pljuča. Če upoštevamo pot krogle na daljšo razdaljo, tedaj rezultira samo po sebi, da pri teh strelih ne moremo v vsakem slučaju pogoditi sredine lepotice. Dana nam je samo ob izključitvi osebnih napak možnost dobrega pogodka na pleče ali poleg pleč na pljuča. Če pa krogla pade za 15 cm ali celo več, potem je strel na srnjaka že zelo negotov, pri večjih številkah pa kompleten nezmisel.

Isto navodila veljajo za 300 korakov. Ako puška izkaže na to distanco majhen padec, tedaj je strel upravičen, a v praksi zelo problematičen, ker je zelo težko pomeriti na to distanco in je treba za to dobrega očesa, sploh prvovrstnega strelskega talenta. Na srnjaka na 300 korakov sploh ne streljajmo z nobeno puško. Sicer sem jih osebno že nekaj ustrelil in dobil na mestu, a strel ni bil nikoli tam, kjer sem mislil, da bo. Za srnjaka je 200 korakov dovolj za prvovrstne puške. Rajši poskušajmo srnjaka zalesti, če pa ne gre, ga pa mirno ogledujmo. Srnjaka tudi navadno streljamo pri slabi razsvetljavi, kar zelo ovira precizno merjenje. Pri srnjaku je na dolgo distanco tudi zelo težko meriti tja, kamor si želimo, navadno pokrijemo premalo ali pa preveč srnjaka z vizirjem. Temu sledi grd strel nizko na lopatico, oziroma pod lopatico, ali pa mesarski strel vrh hrbta, ko manjka srnjaku kar cel kos hrbta zaradi eksplozije krogle v trdi kosti. Rajši nimam srnjaka kot pa s takim strelom. Tu se ne da nič barantati, srnjak mora biti ustreljen lepo na pleča ali tik poleg pleč na pljuča. Ne rečem, da ne bi na klic, n. pr. na par korakov ustrelili srnjaka točno od spredaj. Ta strel pa mora biti zelo natančen, ker drugače ne pogodi pljuč in razbije le eno pleče. To je tudi le za strelce, ki so zelo sigurni, torej rajši ne streljati in počakati, da se srnjak obrne.

Gamsa na 300 korakov laže pomerimo, prvič, ker ga je več, drugič pa, ker ga streljamo navadno pri dobri razsvetljavi. Puška, ki strelja na 300 korakov samo kakih 10 cm niže, kvečjemu 15, nam omogoča strel na to distanco. Pomeriti je pa treba zelo natanko. Kdor pri streljanju na tarčo uvidi, da mu ne gre skupaj, naj opusti strele na dolgo distanco in rajši skuša priti bliže divjačini.

Nekateri imajo na daljnogledih za distance 100, 200 in 300 korakov posebne marke. Svetujem vsakomur, da to opusti in natanko določi samo marko za 100 korakov. V praksi se drugače to zelo maščuje. Prvič je prestreljanje na daljnogledu v praksi nerodna manipulacija; lovci pozabijo prestaviti nazaj in potem streljajo na 100 korakov z marko na 300 in gre naravno strel mimo itd. Sploh naj bo prestava na daljnogledu dobro pritrjena, da se ne premika lahko sem in tja, ker se drugače pri zalazu zelo rada nehote premakne in to opazimo šele po zgrešenem strelu ali pa šele po več zgrešenih strelih. Vse, kar je na daljnogledu, se ne sme lahko premikati. Kot sem navedel, zadostuje v celoti marka na 100 korakov. Veliko laže in sigurneje je, da se privadimo pomeriti na daljšo razdaljo nekoliko više kot sem prej navedel.

V praksi je pa tudi s prej navedenimi puškami strel na 300 korakov poglavje zase in si ga z uspehom privoščijo le zelo dobri strelci, ker morajo biti osebne napake kolikor mogoče eliminirane. Na 300 korakov gamsa lepo ustreliti ni lahka stvar in je treba predvsem strel izvršiti lepo počasi in previdno, ležeč z naslonjeno puško. Na tako distanco je navadno to tudi vedno izvršljivo, ker divjačina v ne preveč vznemirjenih revirjih čaka, četudi nas vidi.

Kdor nikakor ni v položaju, da bi puško pristrelil na 100 korakov tudi pod vodstvom strokovnjaka, to se pravi, lovci, ki jim strel s kroglo ne gre izpod rok tudi po daljši vaji ne, vzlic dobri puški, tem bi pa svetoval, naj rajši puste streljanje s kroglo na tako plemenito divjačino. Pod mojim vodstvom lova mora vsak gost brez pardona iti na strelišče in preizkusiti svojo puško. Če vidim, da sta skregana s puško, tedaj je siguren, da ne bo dobil štanta, ki bi bil preveč nevaren in bi se utegnilo prigoditi, da bi dobil mnogobrojen poset gamsov. Za take jagre so zelo pripravni štanti ali pa večerna čakališča, kjer se gleda od daleč, in pa puška, n. pr. Schönauerca kal. 8 mm ali pa celo še kak slabejši naboj. Tu se lahko gams ali srnjak še pol ure praska za uhlji in potem zaradi špektakla počasi odlazi. Moramo pomisliti, da ni vsak strel smrten, vsaj ne takoj. Kdor pa je pre-

izkusil parkrat, kaj se pravi v težavnem terenu iskati obstreljeno žival, kar je sveta dolžnost vsakega pravega lovca, ta se bo izogibal riskiranih strelov.

Torej vsakdo naj preizkusi svojo puško, se ž njo izvežba, od časa do časa kontrolira, in videl bo, koliko mu bo prihranjenega truda in mačka in koliko lepši in svetejši mu bo postal lov. Lov in lahkomiselnost ne smeta iti zaeno niti pri zajcu, še manj pa pri najplemenitejši divjačini. Za orožje, ki je pri nas po pretežni večini v rabi, to so naboji z manjšo ali kvečjemu srednjo razanco, naj bo dober pogodek na 200 korakov višek stremljenja. V praksi je tudi to dovolj, posebno za srnjaka. Kdor mnogo lovi gamse na »pirš«, temu priporočam nabavo moderne puške na najrazantnejšo municijo. Za gonje so pa puške, ki streljajo sigurno do 200 korakov, popolnoma zadostne.

M. Š.:

Spomini na jelene.

(Nadaljevanje.)

IX.

Tretji petek v januarju je bilo dvorišče moje hiše kakor taborišče. Vsepovsod so taborili udeležniki dražbe za drva, ki je bila napovedana za ta dan. Šokcev iz Draža in Maroka je bilo največ. Prodajala se je šuma v Šarkanju in Tovarniku, kamor sta imeli veliki vasi najbliže do lesa. Druge izbere tudi ni bilo in ker je bila prodaja tem svrham prikrojena, je naravno, da je polovica vasi pridrla na dražbo. Od teh jih je prišlo tri četrt prodajat zijala, četrt past radovednost, ostanek od celote pa kupovat. Vsem je načeloval vaški knez, kakor se tam zove — po naše župan. Večina je porabila priliko za ogledovanje, pri čemer pa ženske v svojih dveh predpasnikih niso bile najtišje in najzadnje. Razlezli so se kakor mravlje po vseh kotih dvorišča, hleva, vrta, hodnika, kuhinje. Ogledovali so si drvarnico, vsako kokoš posebej, pri vseh špranjah so gledali v sobo. Hoteli so si svojega gospodarja do dobra ogledati. Ženščine so jo udarile kratko malo v sobe, ker so opazile, da se jim moja žena smeje in so se hotele malo pokloniti. Treba je bilo obrniti vse ključe in postaviti straže, da sem obvaroval svojo posest zavzetja. Šumelo in brnelo je kakor v panju in vse je nestrpno čakalo, kako novi gospodar licitira. Pisarno sem zastražil z logarji, ki sem jih

pozval, da pomagajo izklicevati, ko postanemo drug za drugim hripavi. Vsak izmed »romarjev« se je hotel še prej v pisarni razgovarjati o zdravju in ovcah. Ni bilo sicer mraza ali vendar prekričati tristoglavo množico, ki vrši kot gozd v vetru in ne pozna ne reda in ne časa, niso mačkine solze. V treh jezikih smo barantali semterje in jaz sem še po svoje klical hudiče. Ali babilon se ni dal ugnati. Med tem pa so strokovnjaško tipali najbližji še mojo obleko, gumbe na suknji, klobuk in vse stvari, ki so bile važne. Če sem odložil svinčnik ali kos papirja, se je takoj stegnilo deset rok, kako izgleda svinčnik ali pero, s katerim piše gospodar. Moral sem postaviti okrog mize kordon logarjev, ker bi ostala sicer moja obleka in vse kar je bilo z menoj v zvezi, na prstih radovednih rok. Kupovali so Nemci in Madžari, kričali Šokci in bogmali Srbini. Vse, kar je nosilo opanke, je stalo odkritih glav, kakor v cerkvi. Medtem se je na drugem koncu dvorišča nabirala vedno večja gruča, ki je zborovala. Poklicali so tudi kneza obeh vasi v sredino. Iz te gruče se naposled izmota šestorica s knezoma na čelu ter se nameri proti meni. Svečanih obrazov so obstali pred kordonom, ko so se prerili skozi sovaščane in naenkrat je vrščeči gozd utihnil. Kneza sta se odkritih glav poklonila in pričela sočasno: »Vaša milost, prosimo samo eno besedo. Ti veš, gospodar, da smo mi sloboden narod. Mi smo katoliki, i ti si katolik. Vsi smo država i mi smo država. In ker smo državni, nam mora dati država brezplačno. Mi vsi smo sirote in če se nas ne usmiliš, pomremo vsi gladu. Glej, gospodar,« in pokazali so na starega možička, majhnega, na eno oko slepega, ki je imel na nosu očala z enim samim steklom, tam namreč, kjer je bilo slepo oko, in s špago zavezana okrog glave. Imel je sive, na ramo padajoče lase, kakor je običaj, in v roki je vihtel umazan in zmrcvarjen listič nedoločljive barve. »Glej, to je naš ‚poslanec'. Bil je neštetokrat v Beogradu pri ministru. Dal mu je ta listič, glej, in s tem gre lahko vsak čas do ministrov. Lepo ga vprašajo po zdravju njegovem in onem kneza in vaščanov in potem se pogovore o politiki in potrebnih stvareh. Izročimo mu to zadevo, če nas ne uslišiš, gospodar in on jo takoj uredi.« Iz lističa sem ugotovil, da je bila to nekdaj vstopnica k sejam v skupščino. »Vidiš, gospodar, ki znaš čitati, da je istina na tem lističu, kar smo govorili,« sta takoj pristavila kneza, ko sta videla, da sem pogledal listi osvalk. Možiček ga je takoj zmagoslavno spravil v torbo in pričel vzhičeno govoriti zbrani soseski o politiki: »Hvaljen Jezus, pravim. Sedaj ve gospodar, kdo da smo, da poznam jaz ministra, s katerim sva pila črno kavo in mi je dejal: Jerko, samo pridi brate, kadar treba. Dam ti še tak listek

in govorili bomo o politiki. Minister je rekel, da smo državni in zato naj nas redi država. To je politika, hvaljen Jezus!« Ni še zaprl svojih škrbastih ust, ko se v ozadju oglasi z močnim glasom: »Gospodar, mi smo dobrovoljci, nam je po zakonu prisojena zemlja in šuma. Nam moraš dati zaslonj. Vojskovali smo se za svobodo in očetnjavo, nam pripada, ne njim, sicer gremo v Beograd.« Ali za vetrom rada poteglne strela. »Ne boš kaše pihal,« zarohni baranjski Srbin. »Služili sle vsi skupaj Madjarom in ti gospodar Švabom. Mi smo se pa vojskovali z Madjari in Švabi in premagali smo obadva, vso Evropo in celi svet in smo zmagovalci. Zakone smo postavili, mi zmagovalci, za Švabe in Madjare in za vas, ki jih morate izpolnjevati, ker smo vas premagali. Mi smo pa svoboden narod in nam ni treba zakonov. Bedasta misel, da bi jih bili zase pisali. Zato je šuma naša in so vaša sela naša in nikdo nima pravice zahtevati, da mi plačamo. Vzeli bomo . . .«

Spoznal sem, da je pričela na licu mesta ustavotvorna skupščina. Izbral sem najlepših cvetk, ki jih premore bogata livada narodne govorice južnih bratov in spustil nanje ploho. V »vznesenih« besedah sem jim dopovedal, da sem jaz novi »gospodar«, zoper katerega voljo ni ugovora in kot dokaz zaključil uradovanje, s pripombo, da bodo dotlej, dokler se vsa gmajna ne spokori za očividen upor zoper gosposko in državo, ognjišča mrzla. In tuleče valovanje se je pomirilo ter namesto pogubnih vrtincev, se je vlila pohlevna vodica skozi dvoriščna vrata na cesto. Medtem sem dal zapreči in ko je voz odhajal skozi vrata in so »puntarji« spoštljivo pozdravljali, sem čul pripombo: »Tako je; ker smo s prepirom razjezili gospodarja, ne bo dal nič. Jutri se vrnemo, da se pobogamo z njim, da se nas usmili.«

Opoldne sem bil že pri logarski hiši v Zlatni gredi. Z dvema čuvajema sem šel prevzemat v Bikovac cepljena drva. Lep, topel zimski dan je bil, tako da se je topil sneg, ki je pred nekaj dnevi zapal par prstov debelo. Zimska tihota je segala prav v dušo in brezupna tišina je stiskala vso naravo v grobni molk, tako da je ta mir povzročal bolečino v ušesih in sencih. Nikdo se ni upal motiti z govorjenjem te neme naravne svečanosti, tem manj, ker smo se na dražbi razkričali za cel teden in ohripeli. Zatorej smo tiho stopali po mehkem vodenem snegu, ki je izginjal pod stopinjami. Šli smo po dolgi gredi, ki so jo obkrožala velika trstna polja od obeh strani. Posamni stoletni hrasti so stali nemi, kot gigantje v začaranem gradu. Na pol razpale široke vrbe so klonile k tlom kot babice, ki dremljejo od starosti v naslonjaču. Iznad nje pa so jagnjedi stezali visoko svoje dolge, gole prste in spale stoje kot Matjaževa vojska. V takih urah absolutnega mirovanja

se pogovarja duša z vesoljstvom. Prišli smo do skladov drv, ki so bili v več vrstah počez grede zloženi meter visoko. Tedaj zašumi na levo pred nami trstje. Naslonili smo se na sklade in čakali, kaj pride za tem lomastom. Vršički trstja so se stresali vedno bolj proti robu grede in kmalu je pomolila košuta dolgi vrat iz goščave ter nekaj hipov pozorno motrila zasneženo okolico. Dvignila je glavo, postrigla z ušesi in stopila na prosto. Polagoma je šla preko grede. Takoj za njo se je pokazal jelenček in je sledil ubogljivo svoji materi. Košuta je bila velika, lepa žival in dostojanstveno je merila korak, kakor vojskovodja. Zaporedoma druga za drugo so stopale v gosjem redu košute z jelenčki na plano. Nikoli dve živali na enkrat in vse po isti gazi skozi trstje. Opazili smo, da se trstje v ozadju še na vsej črti stresa. Greda je bila široka kakih 200 korakov. Ko se je košuta vodnica skrila v nasprotnem trstju, je še vedno izstopala na tej strani jelenjad. Začeli so prihajati rogati gospodje. Ponosno so se ozirali in stopali kakor za procesijo. Vse pa je kot disciplinirana ud družine pri izstopu postalo par trenutkov. Nikdar ni nobeden v zastopu prehitel drugega. Če je nastala gneča, je vsa vrsta obstala za nekaj hipov, da so prednji odkorakali. Nikoli in nikjer pa ni bilo v pohodu več kot deset korakov presledka. Prišli so velikaši, častitljive matrone, nagajivi mladeniči, ki so se dobrikali devicam. Sedemdeset korakov pred nami se je odigraval defile. Dvajset do trideset živali je bilo vedno pred nami na gredi. Požiralo jih je trstje na desni strani in vedno nove vrste so se izvijale iz trstja na levi. Zopet so se vrstile košute z jelenčki in znova so prihajali jeleni z rogovjem vseh mogočih oblik in velikosti. Kakor pravljica je bilo vse to sredi te velike speče šume in narave. Kaj je napotilo jelenjad, da se je v tako nepregledno dolgi vrsti skitala po šumi? Dolgo smo stali in šteli, trideset, štirideset, šestdeset, devetdeset, sedemindevetdeset. Tu pa se je nit odtrgala. Ko je bila zadnja košuta že sredi grede s svojim jelenčkom, se primaje iz trstja še ena žival. Bila je mršava košuta s povešeno glavo in šepava na eno zadnjih nog. Stara in bolehna se je trudila, da ne zaostane za sprevodom. Osemindevetdeset komadov jelenjadi! Pol ure je trajalo preden je za košuto vodnico njena kruljava sestra stopila na nasprotni strani v trstje in zaključila mimohod. Kakor šokci je morda jelenjad hotela pozdraviti svojega novega gospodarja in priredila sprevod, ki ga ne pozabim nikoli in ne doživim drugikrat. To je bila spontana veličastna in tiha manifestacija čudovite stvarnice narave, pred kojo se upogne koleno pravega lovca, da se pokloni in zahvali, ako mu je naklonila srečo, videti tako prikazen njenega dela.

Imel sem s seboj slučajno dobro trocevko. Ali mislim, da ni lovskega srca, ki bi imelo pogum motiti tako mogočno svečanost narave.

Domov prišedšega so me obstopile Šokačice in v lepem, zvenečem narečju, v pojočih in plakajočih nagovorih prosile drv in usmiljenja. Ženske govore zelo melodično in način izgovarjave, vokali, interjekcije in temperament govora sliči često do zamenjave govorici naših brdkih Primork.

Določil sem »parlamentarce« za drugi dan in obljubil suhljadi brez dražbe. Z navdušenjem so sporočile uspeh poraženima knezoma. V mraku se je cela jata dvignila proti domu, zadovoljna, da bo drugi dan, pod izgovorom pogajanj za drva, lahko cela vas praznovala in lenarila in da bo možno pri suhljadi logarja vsaj za polovico opehariti. (Nadaljevanje bo sledilo.)



Živinozdravnik Stanko Arko:

O reji in odgoji psa. (Konec.)

Za odgojo mladega psa je največje važnosti pravilna prehrana. Lahko rečem, da se nikjer toliko ne greši in ne vlada toliko napačnega naziranja kakor baš v tej stvari. Neverjetno je, kako splošno je razširjeno mnenje, da se n. pr. mlademu psu ne sme dajati mesa, baje radi tega ne, ker dobi po mesu krmežljave oči in da zboli. To mnenje je bajka, ki ima predvsem svoj izvor v nevednosti.

Pes spada med mesojedce in zato je nepojmljivo, zakaj ne bi smel uživati svoje naravne hrane, t. j. mesa, tudi že v mladosti. Ker skoraj sleherni pes v prvem letu starosti oboli za tako zvano pasjo boleznijo, ki ima za posledice vnetje sluznic v nosu, sopilih in očeh, postane radi tega krmežljav in nahoden. Ker si pa ljudje niso mogli tolmačiti teh pojavov, so te zle znake pripi-

sovali uživanju mesa. V resnici je pa meso najkrepkejša in najbolj prikladna hrana za psa, ki ga le še bolj usposobi, da postane odporen proti različnim boleznim. Kar je konju oves, to je psu meso. Omenjeno, povsem napačno naziranje o prehrani mladega psa se mora v kinoloških krogih ovreči, ker je v škodo psoreji.

Pes, ki je v prvih sedmih do devetih mesecih (kar je odvisno od pasme) hranjen z dovoljno množino mesa, bo očividno krepkejše in lepše razvit od onega, ki je moral uživati n. pr. same koruzne žgance. Seveda se ne sme misliti, da bo pes uspeval od samih kosti, ki naravno ne vsebujejo vseh onih snovi, ki so psu za razvoj potrebne. Najboljša hrana za rastočega psa je meso z mehkimi, ne predebelimi kostmi, pomešano z mastjo in ogljikovimi hidrati, kot so krompir, riž, moka itd. Piščalnih kosti perutnine mlademu psu ni dajati, ker so preostre in kaj rade obtičijo v grlu. Ravnotako nima smisla dajati debelih volovskih kosti, ki jih mlad pes ne more zgristi.

Mleko je gotovo tudi izborna hrana, toda poizkusi so dokazali, da potrebuje n. pr. pes velike pasme, da se obdrži v dobri reji, v starosti štirih mesecev dnevno 4½ litra, pri osmih mesecih pa sedem listrov samega mleka na dan. Sama mlečna hrana bi bila torej predraga, vsekakor pa se lahko en del hrane mladega psa nadomesti z mlekom, četudi ni neobhodno potrebno.

Hrana pa naj bo osoljena, kakor so jedila za človeka. Poleg navedenih hranil naj se osobito mlademu psu daje dovolj kostnih oziroma apneničnih soli, ki jih rabi za razvoj svojega okostja. V mesu samem in v maščobi je teh snovi premalo, zato je priporočljivo, da se primeša vsakdanji hrani nekoliko očiščene kostne moke ali mehkih telečjih kosti oziroma skuhanih telečjih nog. Kostna moka se dobi v lekarnah ali drogerijah.

V splošnem naj bo razmerje med mesom in ostalimi hranili, kot so mast, krompir, riž, moka itd. 1 : 3. To velja za odraslega psa, mladiči pa, ki rastejo, in lovski psi, kadar so na polju ali na gonji, in psice, ki so močno breje ali dojilje, pa potrebujejo več mesa in manj ostalih snovi.

Mladiču do treh tednov starosti popolnoma zadostuje samo materino mleko. Pozneje pa je treba skrbeti, da se psica dojilja deloma razbremeni od te naloge in da se mladičem prične dajati mleko. Če mladiči nočejo takoj piti, si pomagamo na ta način, da jim pomočimo smrček v skodelico z mlekom, ali omočimo prst z mlekom in ga pustimo oblizati, ter pri tem zvabimo psa vedno bliže do mleka, dokler sam ne prične piti. Od četrtega tedna naprej se mladičem začne pokladati mlečni riž ali mlečni močnik, od petega do šestega tedna naprej se lahko prične s sesekljanim

mesom, pomešanim v riževi juhi, ali redkim mlečnim močnikom in sesekljanim mesom. Tudi skuhana kri in drobno zrezani vampi z močnikom ali rižem so izvrstna hrana.

Napravil sem poskus in dal mladičem prvič mleko v skodelico, zraven pa položil majhne koščke mesa. Mleka ni niti eden hotel sam okusiti, pač pa so se vsi takoj spravili na meso in ga vsega hitro pojedli.

Pri tej priliki naj omenim še zanimivo lastnost nekaterih doječih psic. V času namreč, ko mladiči postanejo pri sesanju že preveč nadležni za mater, to je od četrtega tedna naprej, použijejo doječe psice hlastno, čezmerno mnogo hrane, katero potem izbljujejo pred mladiči, ki isto z veliko slastjo pojedo. To lastnost bi si mogli tolmačiti na ta način, da se psica prvič skuša razbremeniti dojenja, drugič pa je taka hrana za mladiče laže prebavljiva, ker je pomešana z želodčnimi soki, ki so potrebni za prebavo mesa in drugih snovi, za kar želodec mladiča še ni v polni meri sposoben.

V splošnem bodi rečeno, da mora mlad pes dobiti toliko izdatne in prebavljive hrane, kolikor je pač hoče použiti, ako želimo, da bo dobro uspeval. Ravnotako mu ne sme nikdar manjkati sveže vode. Mladega psa krmimo trikrat, odraslega pa enkrat do dvakrat na dan. Ostankov hrane ne smemo puščati v posodi, ker se pokvarijo, skisajo in pes zaradi tega lahko oboli na črevesnem katarju.

Ležišče psa ne sme biti pretrdo, nikakor ga ne smemo pustiti, da spi na golih deskah, ker dobi od tega grde odebline na komolčnih in skočnih členkih. Take odebline se le težko ali sploh ne morejo odpraviti. Najboljša je slamnata ali kaka, ne premehka blazina. Ako imamo psa v pasji hišici, naj bodo tla pokrita s slamnato blazino ali šoto, vrhu te nasteljemo slame. Ležišče mora biti zavarovano zoper mokroto in veter ali prepih. Vsekakor je koristnejše, da psa ne razvadimo preveč in da ga ne puščamo polegati za pečjo in po sobah. Tak pes se pomehkuži in mu vsak majhen mraz škoduje, da se prehladi. Od suhega mraza še noben pes ni zbolel, pač pa od neprimerne toplote ognjišča, ki ga vse prej kakor utrdi.

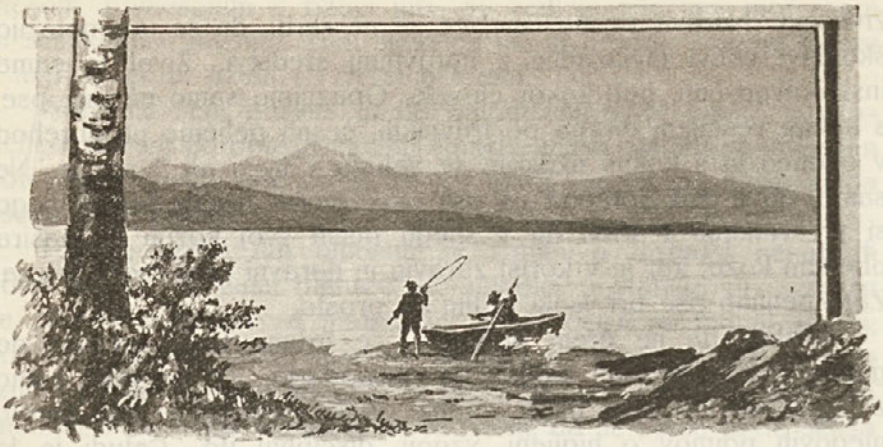
Kakor vsaka mlada žival, potrebuje tudi pes za pravilen razvoj okostja in mišic veliko pregibanja v prostem zraku. Tudi odrastel pes se mora zadostno gibati, ker drugače postane debel, len, okoren in izgubi svojo pravilno obliko. Ako pogledamo divje živali, vidimo, da so vse brez izjeme lepih oblik, ker živijo naravno Pes pa je drug človekov in mora z njim vred deliti ugodne, pa tudi neugodne strani civilizacije oziroma oddaljitve od naravnega

življenja. Narava se maščuje, če se ne skrbi, da se uravnotežijo škodljivi vplivi civilizacije z naravnimi sredstvi. Žival to sama instinktivno čuti, bolj kakor človek. Opazujmo samo mestne pse, s kakim veseljem dirjajo po travnikih, če jih peljemo na sprehod v okolico in s kakim užitkom se valjajo v travi ali v snegu. Ne samo, da je tak sprehod za psa osvežujoča zračna kopel, nego si pri valjanju v travi ali v snegu očisti svoj kožuh in masira obenem kožo, kar je v korist zdravju in naravni odpornosti telesa. Zato peljimo pse pri vsaki priliki na prosto.

Mislim, da ne grem predaleč, če trdim, da je na psu do gotove meje spoznati njegovega gospodarja. To ne velja samo za gospodarjev okus glede vnanje oblike, temveč je tudi merilo njegovih pojmov o higijeni, vzgoji, disciplini itd. Čeludi je ta trditev na prvi pogled malo čudna, se lahko o njeni istinosti prepričamo, če bliže opazujemo razmerje med človekom in psom. Našli bomo mnogo skupnih, običajnih lastnosti.

N e g a p s a je važen faktor za njegovo dobro uspevanje in razvoj. Ker se na psih, kakor znano, kaj rad zaredi mrčes (bolhe, uši) in se tudi sicer na koži, zaradi pogostnega stika telesa s tlemi, nabira nesnaga in prah, je potrebno, da psa čistimo. Priporočljivo je dnevno čiščenje s četko in česanje z glavnikom, slično kakor se to dela pri konjih. Tudi dlaka postane pri tem lepša. Kopanje psov pozimi, zaradi nevarnosti prehlajenja ni priporočati in tudi ni tako potrebno, ker pozimi pes navadno nima bolhá, če ni preveč zanemarjen. Pač pa naj se v vročih poletnih dnevih pelje pes, če je le mogoče, da tekoče vode, ali pa se vsaj enkrat na teden okoplje doma. Bolhe in drug mrčes uničimo s tem, da kopeli pridenemo žlico lisoforma ali saneolina na vsak liter vode, ali pa porabljamo mila, ki vsebujejo razkuževalna sredstva (lisoform, lisol itd.). Dolgodlakim psom olajšamo prenašanje vročine, če jih damo kratko ostriči. Ostriženega psa tudi mnogo laže snažimo. Striženje dlaki nič ne škoduje, nasprotno moremo n. pr. sprijeto dlako edino na ta način zopet spraviti v red.





Dr. Avgust Munda:

Pravno stanje ribarstva v kraljevini S.H.S.

(Nadaljevanje.)

Izvrševanje ribarske pravice.

Določila osnutka o izvrševanju ribarske pravice ne ustrezajo duhu moderne ribarske zakonodaje Osnutek je določila o izvrševanju ribarske pravice v državnih vodah (čl. 11.) prevzel skoraj dobesedno iz srbskega ribarskega zakona. Osnutek proglaša za državne vode v Sloveniji: Bohinjsko in Blejsko jezero, Savo nizdol Zidanega mostu, Dravo nizdol Maribora, Muro in Kolpo. Člen 26. določa: Država izkorišča ribjo lov v državnih vodah: 1. z eksploatacijo poedinih ribjih lovi v lastni režiji, 2. z dajanjem poedinih ribolovnih prostorov v zakup za dobo 5 do 25 let, 3. z izgotavljanjem ribarskih kart za dobo enega leta. Ta določila niso primerna za gori omenjene vode. Ribjo lov v Bohinjskem in Blejskem jezeru je treba urediti po enotnem ribolovnem redu, ki naj velja za celo jezero; v Savi, Dravi, Muri in Kolpi pa je treba ustvariti revirje in jih dati v zakup.

Načrt ne upošteva zadostno načela, da bodi vsaka ribja lov gospodarska edinica. To načelo bi moralo biti zapisano v zakonu kot vodilno načelo in se viti kakor rdeča nit skozi ves zakon; zakonodajalec pa ga omenja le mimogrede, ko določa v čl. 27. sledeče: »Ako Generalna direkcija za ribarstvo nadje, da je prema načelima racionelnog ribarstva potrebno i koristno, da se više ribolovnih voda ili delova jedne iste vode, u kojima ribolovna prava pripadaju raznim vlasnicima, izkorišćavaju zajednički, spo-

razumno kao jedna ekonomska jedinica, direkcija će propisati, da se takav kompleks voda izkorištava na jedan ili drugi od dva načina: 1. ili da se vlasnici ribolovnih prava u sastavnim vodama takvog kompleksa udruže u jednu ribarsku Zadrugu ili zajednicu predvidjeno v členu 36. ovog zakona, 2. ili da se smatrajući takav kompleks voda kao jednu samostalnu ribolovnu jedinicu (revir) izdaje ga pod zakup u korist vlasnika ribolovnih prava u sastavnim vodama takvog kompleksa. Dobivena suma od zakupa jednog revira podeliće se medju te vlasnike sorazmerno prostranstvu njihovih voda i vrednosti ovih za celokupno ribarstvo u dotičnom reviru.« Ta člen prepušča torej Generalni direkciji za ribarstvo, da združi po svoji uvidevnosti več ribarskih pravic v eno ribarsko edinico, bodisi v zadrugo, bodisi v revir. Ustvaritev ribarskih edinic je torej po osnutku zgolj fakultativna ne pa obligatorna, in to je največja napaka osnutka. Združitev ribarskih pravic v edinico mora biti obligatorna, izvršiti se mora tudi proti volji posestnikov posameznih ribarskih pravic.

Ribarstvo je važen del narodnega gospodarstva. Radi tega mora posameznik gospodariti v splošnem interesu z ribarstvom tako, da ne škoduje občnim interesom; če upropašča ribarstvo, najsi bo tudi v lastni ribji lovi, škoduje ljudstvu, ker mu jemlje ali upropašča važen del ljudske hrane. Iz tega razloga je zakonodaja v vseh modernih državah omejila ribarskim upravičencem svobodno razpolaganje z ribjo lovjo v tem smislu, da morajo voditi upravo vodá v skladu z načeli pravilnega in racionelnega gospodarstva. Racionelna uprava ribje lovi pa je mogoča le tedaj, ako nudi voda ribarstvu vse pogoje pravilnega gospodarstva. Voda mora nuditi ribam pogoje za razplojevanje (drstišča), za počitek (zakloniščа, postranski rokavi) in za življenje (ribja hrana). Ako posamezna voda ali vodna proga nima teh pogojev, je treba združiti več vodá v eno upravno celoto, ki ima vse te pogoje. Kako obsežna naj bo ta celota (edinica), se ne da šablonsko določiti. Kratek, hranovit postrvji potok ima te pogoje, nima jih pa več kilometrov dolg odsek reke, ki je pokvarjen po regulaciji in ki ne nudi ribam zaklonišč, drstišč in hrane.

Voda, ki naj tvori tako ribarsko upravno enoto, mora biti neprekinjena, obsegati mora oba bregova ter vse studenčine, mrtvice in postranske rokave, ki so ž njo v zvezi. H glavni vodi spadajo tudi vsi pritoki razen onih, ki po velikosti in obsežnosti sami lahko tvorijo upravno enoto. Pri tem je treba upoštevati načelo, da pripadajo ribe onemu lovišču, v katerem zrastejo. Po tem načelu spadajo izlivne proge pritokov h glavni vodi, ker so baš izlivne proge pritokov najboljši prostori za drest posameznih

vrst rib, osobito salmonidov; v izlivne proge pritokov se umikajo ribe ob povodnji. Te proge je treba torej do prve večje zapreke (n. pr. do prvega jezu) priklopiti glavni vodi, sicer bi ribarski upravičenec v pritoku ob povodnji ali ob drsti polovil ribe, ki pridejo iz glavne vode, iščoč si zavetja ali drstišč.

Iz navedenega sledi, da manjše vode ali manjši deli večjih vodá ne nudijo redno pogojev za pravilno upravo vode. Na ozemlju bivše Štajerske imajo posamezni ribarski upravičenci v rokah često neznaten del vode (n. pr. en kilometer potoka); v taki vodi ni mogoče uspešno in racionelno gospodariti. Vsak tak upravičenec izkorišča vodo po svoje in gleda le na to, da pri lovi ne bo prikrajšan. Posledica tega je, da vode propadajo. Edinstveni zakon naj torej uzakoni načelo, da se sme ribja lov izvrševati le v takih vodah, ki nudijo po obsežnosti ali kakovosti vse pogoje pravilnega in racionelnega gospodarstva. To načelo se da izvesti le na ta način, da se združijo vode, odnosno posamezne ribarske pravice na teh vodah, v eno gospodarsko celoto; v tej edinici naj izvršuje ribjo lov ena sama oseba ali nedeljeno več oseb, zakupnina pa naj se sorazmerno razdeli med posestnike posameznih ribarskih pravic. To je načelo, ki ga mora izvesti vsak moderen ribarski zakon. Člen 27. bi se moral torej glasiti: »Generalna direkcija za ribarstvo mora razdeliti vse tekoče vode, v katerih ribja lov ni državna, z vsemi postranskimi vodami vred ne glede na posamezne ribarske pravice v ribarske edinice.« Seveda naj se s tem ne peča Generalna direkcija za ribarstvo v Beogradu, nego vsako pokrajinsko ribarsko oblastvo. V edinice (revirje) naj bi se razdelile seveda le vode, v katerih ribja lov ni državna; v drž. vodah se vrši uprava ribje lovi itak po enotnem načrtu (ribolovnem redu). Slednje velja predvsem za vode v Bosni in Hercegovini. Ako vlada ne bi hotela uzakoniti načela, da je treba razdeliti vse manjše tekoče vode, izvzemši one, v katerih je ribja lov državna, v revirje, potem je treba sprejeti med prehodna določila določbo, ki naj se glasi: »Revirji (čl. 27., odstavek 2.) in revirni odbori, ustanovljeni na temelju kranjskega ribarskega zakona z dne 18. avgusta 1888, štev. 16 dež. zak. iz leta 1890., ostanejo v veljavi tudi v bodoče.« Na ozemlju bivše Kranjske so razdeljene, kakor že gori omenjeno, vse javne tekoče vode v revirje; ti revirji poslujejo dobro in jih je treba ohraniti. Isto velja za revirni odbor, ki upravlja vališče v Želimljem; revirni odbor ima tudi obširno strokovno knjižnico, ki je doslej edina te vrste v naši državi.

Člen 28. določa, da se morajo dati revirji v zakup; zakupna doba traja najmanj 10 let; oddajo v zakup izvrši pristojni ribarski

inspektorat po javni ustni ali pismeni dražbi. Ako se zakupnik ne bi držal predpisov ribarske pogodbe ali ne bi racionelno ribaril v zakupljeni vodi, mora ribarski inspektorat razveljaviti pogodbo in razpisati novo licitacijo na škodo dosedanjega zakupnika, ki se licitacije ne more več udeležiti; zakupnik sme oddati revir v podzakup samo v celokupnem obsegu in za celokupni ostanek zakupne dobe in to samo z odobritvijo pristojnega ribarskega oblastva. To je vse, kar govori načrt o revirjih. Načrt ne opredeljuje pojma revirja, samosvojih revirjev niti ne omenja. Določilo o opredelitvi revirjev naj bi se glasilo sledeče: »Revir je neprekinjena vodna proga, ki omogoča uspešno gojenje rib in pravilno upravo vode; k revirju spadajo vsi pritoki, ako sami ne tvorijo enega ali več revirjev, vsi postranski rokavi, mrtvice in umetni kanali, četudi so z glavno vodo le v periodični zvezi, tako da morejo prehajati ribe iz ene vode v drugo.«

Glede samosvojih revirjev bi bilo določiti sledeče: »Samosvoj revir je vodna proga, na kateri je le ena ribarska pravica, bodisi da je ta v rokah ene osebe ali nedeljeno v rokah več oseb. Samosvoji revirji se ustanove le na prošnjo ribarskih upravičencev po političnem oblastvu II. stopnje (velikem županu). Politično oblastvo II. stopnje predpiše posestniku samosvojega revirja način, kako mora upravljati vodo. Ako posestnik samosvojega revirja ne bi upošteval teh predpisov, ali ako bi kršil predpise ribarskega zakona ali druge ribarske predpise, sme politično oblastvo proglasiti revir za zakupnega. Samosvoj revir se sme oddati v podzakup le pod pogoji, ki veljajo za podzakup zakupnega revirja.«

Določilo člena 28. o zakupnih revirjih je treba slednjič izpopolniti še s sledečim določilom: »Politično oblastvo II. stopnje (veliki župan) sme zakupno dobo pri zakupnih revirjih brez dražbe podaljšati za 10 let, če je zakupnik vodo racionelno upravljal, če ni kršil za časa zakupa ribarskega zakona ali ribarskih predpisov. Prošnjo za podaljšanje zakupa sme vložiti zakupnik šele v zadnjem letu zakupa, vložiti jo mora pa vsaj tri mesece prej, preden poteče zakupna doba.« To določilo je potrebno, ker je treba dati vestnemu zakupniku možnost, da se mu bo podaljšal zakup brez dražbe; če da zakon zakupniku to možnost, potem bo zakupnik čuval revir tudi koncem zakupne dobe.

Revir je fizično in gospodarsko nedeljiva celota; revirji se torej ne smejo deliti niti fizično niti po izvrševanju ribarske pravice. Zaradi tega morajo ostati tudi posamezni užitki ribarstva (lov na ribe, rake, sportna lov, obrtna lov, lov na posamezne vrste rib) v rokah iste osebe. Zadnjemu odstavku člena 27. bi

bilo torej dostaviti besede: »Posamezni užitki ribarstva morajo ostati v rokah upravičenca revirja.«

Načrt izključuje tvornice ob vodi od licitacij ribarskih lovišč; to določilo (čl. 28.) je hvalevredno. Od licitacij pa je treba izključiti tudi občine. Kranjski ribarski zakon določa (§ 15.): »Občine se ne smejo pripuščati k zakupom.« Enako določilo je treba sprejeti tudi v osnutek. Ako pa ima občina samosvoj revir, ga ne sme prepuščati svobodni ribji lovi občanov, nego ga mora dati v zakup.

Posamezni revirji imajo skupne interese; skupne posle revirjev naj opravlja revirni odbor, ki si ga izvolijo posestniki in zakupniki revirjev. Tak odbor deluje na ozemlju bivše Kranjske že okoli 40 let in razbremenjuje erar in državno upravo, ker uradujejo člani odbora brezplačno in prihranjujejo državi uradniški aparat. Osnutek ne omenja ribarskih odborov, potrebno pa je, da se ta institucija ohrani tudi v bodoče; v tem pogledu je treba osnutek izpopolniti z nizom določil o tej instituciji. Določila o ribarskem odboru sem omenil gori, ko sem govoril o kranjskem ribarskem zakonu.

(Konec bo sledil.)





Iz lovskega nahrbtnika.

Smrekova vejica tovarišu Blažu — na sveži grob. Ni Te več... Koliko trpke ironije v teh par besedah, koliko grenke resnice v tej misli! In vendar so še gozdi, po katerih si hodil tisočkrat, v katerih si se radoval v naravi, smehljajoč se svoji čilosti, vedrosti in jakosti — smehljajoč se svoji sreči! In vendar so še steze, po katerih si sledil divjačino in po katerih hodi še danes ista! Tebe ni več...

Le zvonovi pojo v zimski dan, odmevajo daleč v gozd, pojo, jokajo, tožijo, kličejo, in Tvoji tovariši jih slušajo in gozd jih sluša in tudi divjad je prisluhnila temu čudno-otožnemu petju... Mrko stoji gozd. Orumenel list, ki je kluboval dolgo zimi, je odpadel, zašumel tiho na beli odeji narave in umrl. Blaža ni več... Vse umira — vse izginja, le spomin je večen. Gozd šumi in povprašuje, kje je trudni obiskovalec; čaka divjad, da se poizkusi s Tvojo spretnostjo, a Tebe ni in vendar vse nam priča, da si bil in da boš ostal med nami, dokler se i mi ne napotimo tja, v ona lovišča, kjer nas bo objel tihi sen, kjer bomo tudi mi, utrujeni podali svojemu spečemu tovarišu roko v vesel lovski pozdrav. Danes je resnica, trda in neizprosna, da si odšel... Odšel si tih in dober, kot si bil vedno... Smrekovo vejico na Tvoj sveži grob...

Težko je govoriti, vsaka beseda je prešibka, da bi človek označil življenje pokojnikovo. Ob smrti pišejo nekrologe, opevajo zasluge rajnikov. Tudi Tebi, tovariš, tih spomenik, ki Ti ga hočemo postaviti najbližnji Tvoji, skromne besede, brez olepšav; kajti življenje Tvoje je bila knjiga narave, popisana z neštetimi lovskimi in življenskimi doživljaji. Kratek nekrolog, nas tovarišev, naj Ti bo večen spomenik naših občutkov.

Rojen na svečnico, v trdem mrazu, v času, ko je narava vsa pokojna. Tri in osemdesetkrat je doživel svoj rojstni dan. Njegova notranjost je ostala vedno ista, njegov značaj je ostal isti, njegov spomin ga ni zapustil vso dolgo dobo njegovega življenja. Njegova ljubezen do narave, ki jo je občutil v zgodnji mladosti, ni prenehala z njegovo telesno utrujenostjo. Bistroumnost ga je spremljala do zadnjega koraka, ko je moral odložiti risanico in lovski rog ter leči k počitku. Kdo ga je učil? Nihče! V mladem srcu je zaslutil ljubav do domačih brd in notranjemu ukazu je sledil.

Kdo ni poznal »Jagerbirta«, ki je bil vsled svoje bistroumnosti v mladosti pravni zastopnik ribniške doline, kateri ni izgubil nobene pravde. V tiskani knjigi zakonov ni črpal učenosti, iz knjige narave je črpal svoje znanje in kot človek narave zaslovel kot nepremagljiv

»Kmetski dohtar«. Že ime »Jagerbirt« nam priča, da je že v mladosti navdušeno zagorel za lov in pod tem imenom je bil poznan daleč okoli, pod tem imenom so ga poznali tudi lovci-gostje, ki so se udeleževali lova v tukajšnjih lepih loviščih. Kdo izmed nas tovarišev se ne spomni svojega lovskega učitelja, ki je znal z modrim nasvetom in zabavnim doživljajem kazati pot in svetovati. Blaž je bil naš učitelj lova in vsi mlajši lovci smo njegovi učenci. Blaž je bil dober učitelj in neustrašen lovec, ki je žrtvoval vse za pravo, resnično lovsko veselje, ki je branil neustrašeno lovišča pred lovskimi tatovi in ki je izkusil in doživel v svojih šestdesetih letih lova marsikaj, česar drugi lovci niso in morda tudi ne bodo nikoli doživeli. In vse to je znal povedati tako jasno, tako naravno, da je pripeljal poslušalca s svojim duhovitim, umerjenim govorom na pozorišče. In če ga je kdo vprašal: »Blaž, kdaj pa je bilo to?,« mu je z mirno besedo odgovoril: »Ni še dolgo, tako pred 60 leti je bilo.« V očeh mu je tedaj zagorel mladosten ogenj, spomin ga je pomladil. V svojih pripovedovanjih je bil duhovit in kratkočasen. Ob njegovem pripovedovanju si spoznal resničnega človeka narave.

Življenje njegovo je potekalo preprosto, skromno, dostojno. Vsi njegovi učenci so ga gledali s spoštovanjem in mu nudili tudi tovariške pomoči, ko so mu okoreli udje. Kako bi ga tudi ne spoštovali?! Saj Blaž je vedel, kje je prehod, Blaž je vedel, kje je ležišče, Blaž je vedel, kje je dobra postojanka divjadi. Blaž je bil v naši okolici pravi lovski »leksikon«. Iz njegovega življenja samega, ki je razkrivalo vso duhovitost ribniškega lovca, so poznani nekateri doživljaji, ki jasno pričajo o hudomušnosti, dobrovoljnosti in svežosti njegovega značaja. Kot ostarel lovec je postal čuvaj v loviščih dr. Iv. Lovrenčiča, ki je očetovsko skrbel za svojega priletnega tovariša, tako kot znajo skrbeti samo lovci med seboj, tako kot jih uči zunaj prosta narava, ki ni skvarjena po sebični vsakdanjosti — Kot čuvaj in kot prototip pravega lovca se je udeležil lovske veselice v Ljubljani. Blaž, ki je bil sicer trden kot dren, a vendar navajen skromnosti, pa nikoli utrujen, se je proti večeru, obdarovan z mnogimi nepoznanimi dobrotami, vendar utrudil. Ko je posijalo nad Ljubljano mlado jutranje solnce, je izvabilo tudi Blaža na prosto. Morda bi ne bil šel, vendar kot sin narave ni okleval, ampak se je trudnih nog odzval klicu jutranjega solnca. Poleg tega je bil oprtan s težkim nahrbtnikom, ki mu je bil izročen, da ga odnese domov. Blaž je mislil, da nosi gospodarjeve pasti. Trudne noge, težek nahrbtnik, okorelost udov, so ga prisilili, da si je ogledal okoli, kje bi našel protišče, s katerim bi se lahko oprl. Ubogi Blaž je mislil, da je sredi gozda, ki mu je vsak trenutek lahko nudil telesne in duševne opore. Toda, kar mu je nudil gozd, tega mu ni nudilo mesto. Razljutil se je nad toliko vasjo, ki je tako revna, da mu ni mogla nuditi niti male opore. Blaž, obtežen z leti, nahrbtnikom in prečuto nočjo, je čutil težo namišljenih pasti dokaj občutno. Trpel je žejo, trpel glad in se jezil nad neobzirnimi tovariši, ki naprtijo možu njegovih let tako breme. Kako presenečen je bil Blaž, ko je odprl doma svoj lovski nahrbtnik, ki mu je prizadejal toliko nevolje, ko je opazil, da to ni morilno železo, ampak da so prave zemeljske dobrote, ki so bile Blažu nepoznane, pa so mu jih darovali lovski tovariši.

Z leti so mu začele pešati telesne moči. Zapustil ga je vid. Kaj je lovec brez dobrega vida? Nič! To je vedel tudi Blaž. Namenil se je, da odpomore tudi temu svojemu telesnemu nedostatku. Podal se je zopet v Ljubljano, ki naj bi mu vsaj sedaj nudila pomoči. Napotil se je v bolnico, da ga z očali rešijo teme, v kateri Blaž ni hotel in ni mogel ostati. Toda kako se je začudil, ko so mu slekli lovski jopič, odvzeli lovski klobuk in jerhovke ter ga oblekli za teden dni v bolniško haljo.

Razljutil se je Blaž, ker ni hotel ostati tako dolgo v bolniški postelji. Kdo naj bi šel namesto njega v gozd? Užaljen je zapustil bolnico, ne da bi mu bili dali zaželjenega zdravila. Toda Blaž ni obupal, kupil si je sam očala in z njimi je odšel zopet, s puško na rami, tja v kraljestvo srn, srnjakov, medvedov, volkov, med drevje, ki mu je šepetalo toliko skrivnostnih pripovedk, ki jih razume pač samo tisti, ki je star znanec gozda, ki je star oboževalec tihih — bajno razkošnih zelenih planjav. Zakupnik lova, izvrsten lovec, pa je prepovedal ubijati zverjad, ki je bila še nedorasla in še nerazvita. Z novimi očali se je Blaž podal na lov na srne. Vesel solnca, vesel zimske svetlobe se je radoval, da je zopet izpregledal. Prišel je kmalu do strela. Toda kako presenečenje. Srnica je bila mala, komaj odgojena, Blaž pa, ki je gledal skozi nova očala, je mislil, da se mu bliža srna, velika kot slon. Pobral je svoj skromni lovski plen, zadel ga na ramo, vendar pa ga je bolelo, da je ubil negodno žival. Spoznal je najbrž tudi varljivost umetnega vida.

Utrujenost življenja in boj za vsakdanji obstanek so razrivali telesne moči Blaža, kajti po potih njegovih ni cvelo samo cvetje, med rožami, ki so bile posute v prosti naravi je bilo tudi trnje, ki je Blaža večkrat ubodlo. Na zadnjem svojem lovu je spoznal, da ga telesne moči popolnoma zapuščajo. Ko je ubil zadnjega srnjaka, je spoznal, da je lovljenja konec. Odrekel mu je tudi sluh, kar je spoznal baš v tem trenutku. Približal se mu je srnjak, njegova sigurna roka je pritisnila na petelina, toda strel je odpovedal, pritisnil je na drugega petelina, toda tudi ta je odrekel pokornost, vendar se je srnjak zgrudil zadet od obeh strelov pred Blaževimi očmi mrtev. Blaž je pogodil, ubil, le sluh mu ni bil več pokoren? To je bil njegov zadnji lovski plen.

Njegovo lovsko hrepenenje pa ni bilo s tem potolaženo. Želel si je pred smrtjo ubiti največjega roparja v loviščih — volka. Toda onemoglost telesa mu te želje ni izpolnila. Starost ruši še tako trdne zgradbe, zlomi in uniči še tako mogočen hrast. Tudi Blaž je z leti telesno opešal in tedaj se je začela zanj najtrša pot borbe za obstanek. Toda med lovci je prijateljstvo, potrjeno z zakonom in s pravili narave, zvezano z zelenjem za večno. Tudi onemogli tovariš v tem boju ni ostal sam. Slovensko lovsko društvo, čigar dolgoletni član je bil Blaž, se je spomnilo utrujenega tovariša in mu nudilo oporo. Glavni njegov dobrotnik pa mu je bil, morda najiskrenejši lovski tovariš med lovci, dr. Ivan Lovrenčič, ki je nudil svojemu nekdanjemu vodniku in sedanjemu čuvaju izdatno materialno podporo. Sodraški lovski tovariši.

Ivan Hribar, p. d. Janče, starejši ljubljanski lovski generaciji dobro znani lovski čuvaj v Soteski, je preminul dne 3 t. m. Pokojni, ki je 37 let vestno in z vnemo izvrševal svoj poklic, je bil izvrsten opazovalec prirode, vnet lovec, poln zdravega humorja. N. v m. p.!



Viktor Tančič je praznoval 1. marca t. l. svojo šestdesetletnico! G. Tančič je priljubljen, kjer se pokaže in ne po-

zna nasprotnikov. Čislamo ga tudi lovci. Pri vsaki prireditvi Slov. lov. društva ga vidimo požrtvovalno in uspešno sodelovati. Zato se ga lovci ob šestdeseletnici hvaležno spominjamo in mu želimo, da bi ostal še dolga leta tako čvrst, čil in živahen, kakor smo ga bili vajeni vselej.

Gorenjska podružnica S. L. D. Odlomki iz zapisnika III. odborove seje, ki je bila v Kranju dne 27. januarja 1927.

Navzočih je bilo 8 odbornikov odnosno članov. Po pozdravnem govoru načelnika prečita tajnik zapisnik zadnje odborove seje, ki se odobri.

Načelnik poroča, da se je udeležil zadnje odborove seje osrednjega društva, ki se je vršila 21. januarja t. l. v Ljubljani. Na tej seji se je sklepalo o reorganizaciji društva (o kateri je »Lovec« že poročal).

Opozarjal je odbornike, da povedo svojim znancem lovcem, da takoj obnove članarino za leto 1927., ker se bo glasilo »Lovec« od marca dalje tiskalo le v tolikih izvodih, kolikor bo članov, in pozneje pristopivši člani ne bi mogli dobiti prejšnjih številk »Lovca«.

Tajnik prečita došle dopise. Glede že dovoljene podpore vdovi po lovcu Polajnarju v Bašlju, ki pa je pred prejemom denarja umrla, se sklene predlagati osrednjemu odboru, da se izplača dovoljena podpora Doroteji Polajnarjevi, hčeri umrle vdove v Bašlju.

Blagajnik poroča o dohodkih: Ostanek iz leta 1925. Din 1624·27. Čisti prebitek od I. gorenjskega lovskega plesa Din 3433·42, obresti do 31. dec. 1926 Din 165·54, skupaj Din 5223·23. O izdatkih: Oglas za zadnji obči zbor Din 54·—, tiskarni »Sava« Din 125·—, tajniku za pisarniške potrebščine Din 1000·—, skupaj Din 1179·—. Ostanek blagajne znaša Din 4044·23.

Določi se, da se vrši obči zbor v Radovljici v gostilni Kunstelj dne 20. februarja 1927.

Debatiralo se je, kako naj podružnica porabi od zadnjega občega zbora dovoljeni znesek Din 2000·— kar najizdatneje v svrho povzdige lovstva. Sklene se, da se ta denar ne porabi, ker so cene divjačini tako visoke, da bi se za Din 2000·— komaj dobili 3 do 4 zajci ali fazani, s čimer bi bilo našemu lovstvu pač bore malo pomagano.

Sprejmo se trije novi člani.

Končno se sklene še tudi letos poslati zaupnikom zbiralne pole za prijavo članov tako onih, ki še niso članarine obnovili kakor novih.

Zapisnikar.

Podružnica S. L. D. v Murski Soboti. VII. odborova seja se je vršila dne 29. januarja 1927 v restavraciji g. Benka.

Načelnik otvori sejo ob pol 20. uri.

Prva točka: Likvidacija Prekmurskega lovskega društva je sklenjena na občem zboru dne 20. nov. 1926. Društveno premoženje pripade Podružnici S. L. D., ki kot naslednica prevzame vsa aktiva in pasiva.

Druga točka: Obči zbor Podružnice se vrši 20. febr. t. l. v gostilni g. Turka v Murski Soboti z običajnim dnevnim redom.

Tretja točka: Sklene se, da se sprejemajo kot novi člani le zanesljivi in pravi lovci, ki vlože pismeno prijavo. Prijava mora biti sopodpisana od najmanj dveh članov Podružnice S. L. D., ki jamčita za prijavljenca.

Četrta točka: Obvezno članstvo Sklene se pri sreskem poglavarju dobiti dotično objavo in zaprositi, da isti strogo upošteva predpise pri izdaji orožnih listov in lovskih kart.

Peta točka: Glede delitve S. L. D. se strinja Podružnica popolnoma s predlogi Glavne podružnice v Mariboru.

Šesta točka: O člankih za »Lovca«, vezavi lista in nadzornikih za izvrševanje lova članov Podružnice; nadalje o objavi glede zaščite fazanov. Sklene se obravnavati in po možnosti člane zainteresirati pri občem zboru Podružnice.

Sedma točka: Udeležba Podružničnih članov na občem zboru centrale. Sklene se po možnosti vsaj dva člana odposlati, da bi podpirala stališče Glavne po-

družnice v Mariboru, s katerim se Podružnica popolnoma strinja. Zapisnikar.

Zapisnik XVI. rednega obč. zbora Slov. lovskega društva v Ljubljani, ki se je vršil dne 2. februarja 1927 ob 10 dop. v steklenem salonu restavracije na Glavnem kolodvoru v Ljubljani.

Navzoči so 103 člani.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori redni občni zbor, pozdravi navzoče in konstatuje sklepčnost. Preden preide na dnevni red, predlaga, naj se pošljejo vdanostni pozdravi Nj. Vel. kralju Aleksandru I. in Nj. Vel. kraljici Mariji, kar sprejmejo navzoči z glasnim odobravanjem.

Za overovatelja današnjega zapisnika naprosi Drag. Čeča in dr. Jan. Ponebška.

Nato se spominja društveni predsednik v upravnem letu 1926. umrlih članov, ki so našteti v tajniškem poročilu. Navzoči počaste spomin svojih rajnih tovarišev s tem, da vstanejo s sedežev.

Predsednik izreče vsem, ki so sodelovali pri pripravah za VII. lovski ples, društveno zahvalo. Za vsestransko moralno in gmotno podporo v preteklem društvenem letu pa je S. L. D. dolžno zahvalo tudi centralni vladi in gg. velikima županoma ljubljanske in mariborske oblasti, kakor tudi tisku, ki je podpiral s svojimi notica mi in oglasi težnje Slovenskega lovskega društva.

Društveni tajnik poda nato sledeče poročilo o upravnem letu 1926., ki je sprejme članstvo brez debate in brez pristavka:

Cenjeni zbor!

Društveno leto 1926. se je pričelo po XV. rednem občem zboru, ki se je vršil dne 6. januarja 1926. Zapisnik tega obč. zbora je bil natisnjen v aprilovi številki lanskega »Lovca«.

V tem času je imel društveni odbor 11 sej. Potek in sklepi teh sej so bili priobčeni v posameznih štev. »Lovca«.

Slov. lovsko društvo ima sledeče podružnice: Glavno podružnico v Mariboru, podružnico za Gorenjsko s sedežem v Kranju, podružnico v Celju, Ptuju in Murski Soboti.

Po stanju z dne 31. decembra 1926 je bilo včlanjenih: 135 ustanovnikov in 2128 rednih članov; skupaj torej 2263 članov. Od teh je prebivalo izven naše države 30 članov. Število članov se je torej dvignilo od leta 1925. za 221.

V času od XV. do današnjega občega zbora je umrlo 20 naših članov, ki jih naštejem v časovnem redu, in sicer:

Strah Ivan, Dev. Mar. v Polju, 29. jan.; Pfeifer Janko, Ljubljana, 11. februarja; Lenček Niko, notar, Škofja Loka, 17. aprila; Robida Ivan, gatilec, Ljubljana, 22. aprila; Stancer Hinko, trg., Ljubljana, 2. aprila; Confidenti Franc, trg., Celje, 22. maja; Burger Andrej, posest., Postojna, 16. junija; Lokar Artur, notar, Ajdovščina, 15. junija; Topliček Franc, Reka pri Laškem, 25. julija; Zalaznik Jakob, Ljubljana, 17. avgusta; Poppel Ludovik, pos., Dol. Lendava; Ahačič Matevž, lovski čuvaj, Sv. Katarina, 15. avgusta; Jakil Andrej, industr., Krmelj, 11. oktobra; Smolinski Nikolaj, Ljubljana, 10. oktobra; Stare Franc, slikar, Ljubljana, 14. oktobra; Serajnik Beno, ravn., Celje, 21. oktobra; Bevk Viktor, pos., Brod ob Savi; Slokar Andrej, les. trg., Domžale, 22. nov.; Korošec Anton, Gor. Radgona, in Miheliček Anton, Ljubljana, 11. januarja 1927.

Društveno glasilo je izšlo v 12 številkah. Vsak zvezek je bil tiskan v 2500 izvodih in so ga prejemali člani brezplačno. V zameno je društvo oddajalo »Lovca« v 8 izvodih, v reklamne svrhe 2 izvoda, 7 izvodov pa se je oddajalo zastonj.

Vlog je bilo v upravnem letu 1926. rešenih 315. Dopisi, ki jih je bilo treba prej proučiti, so se odstopali odsekom, ter so njihovi načelniki o zadevah poročali pri odborovih sejah ter stavili predloge glede rešitve. Poslovali so: pravni, redakcijski, strelski, organizačni, finančni in gospodarski odsek. Poslednji štirje odseki so se na podlagi odborovega sklepa pri V. odborovi seji dne 10. junija 1926 združili v en odsek, ki se imenuje od tedaj finančni odsek. Poleg teh odsekov sta obstojala še dva druga, t. j. odsek za zgradbo Lovskega doma in odsek za določitev lovskega enotnega kroja. Vsak odsek ima svojega načelnika, tajnika in po več prisednikov, ki jih lahko po uvidevnosti in po potrebi izbere tudi izven društvenega odbora.

Z ozirom na društveno reorganizacijo se je vršil dne 23. junija 1926 izredni občni zbor v Celju, kjer so se sprejele resolucije, ki naj bi tvorile podlago za spremembo društvenih pravil in za poznejšo podrobno izvedbo reorganizacije.

Po večletnem naporu se je Slov. lov. društvu posrečilo doseči obvezno članstvo za zakupnike, so- in podzakupnike ter je pričakovati, da se ta določba razteg ne v najkrajšem času tudi na vse ostale lovce.

V Središnji Upravi Saveza Lovačkih Udruženja v Beogradu ima Slov. lovsko društvo tri zastopnike. Potom S. U. S. L. U. je ministrstvo financ oprostilo S. L. D. plačevanja taks za vloge na

oblasti, ministrstvo saobračaja pa je priznalo članom S. L. D. 50% popust pri vožnji na lov in z lova po železnici na razdaljo do 50 km, vendar pa je bila ta ugodnost dne 20. oktobra 1926 zopet odvzeta.

Strelska tekma se je vršila na vojaškem strelišču dne 27. junija 1926, ki je izpadla v vsakem oziru zadovoljivo; na tej tekmi se je prvič streljalo tudi na mednarodno tarčo v razdalji na 300 m. O poteku in o strelskem uspehu so obširneje poročali dnevniki in »Lovec«.

Včeraj se je vršil na Taboru VII. lovski ples, ki je bil po sodbi udeležencev ena najkrasnejših prireditev, kar jih je imelo doslej S. L. D.

V Komenskega ulici št. 19 si je društvo uredilo svojo lovsko knjižnico. Knjige — doslej jih imamo 216 — ki so večinoma pisane v nemščini, se bodo izposojevale članom po posebnem pravilniku, ki ga bo sestavil odbor na podlagi predlogov društvenega knjižničarja.

Seznam knjig, ki bodo članom na razpolago, prinese ena prihodnjih številk »Lovca«. Do takrat pa pričakuje odbor, da se bodo člani S. L. D. in prijatelji našega društva odzvali v kar najvišji meri prošnji, ki je bila natisnjena v prvi številki letošnjega »Lovca« in jo danes ponavljam:

Darujte knjige, ki jih lahko pogrešate, lovski knjižnici!

Društveni blagajnik Ivan Zupan poda obračun za preteklo poslovno leto. F. Avčin predlaga v imenu pregledovalcev računov odrešnico odboru, blagajniku pa naj izreče obči zbor za njegov trud ter požrtvovalno izvrševanje blagajniških poslov posebno zahvalo.

Navzoči sprejmejo oba predloga soglasno.

Na razpravo pride proračun za upravno leto 1927. Obči zbor sprejme glede ustanovnine, članarine in pristopnine sledeče sklepe:

1. Članarina znaša za redne člane v državi letno 50 Din, za zapriseženo lovske in gozdne čuvaje 25 Din. Za člane izven naše države znaša redna letna članarina 100 Din.

2. Ustanovnina znaša za naše državljane 600 Din, izven kraljevine S. H. S. pa 800 Din.

3. Naročnina nečlanov znaša letno za tuzemstvo 60 Din, za inozemstvo pa 100 Din.

4. Pristopnina v znesku 25 Din se zahteva od vsakogar, ki pristopi k S. L. D. po 31. decembru 1926, ne oziraje se pri tem na višino članarine, ki jo ima plačati.

5. Od članarine odpade na vzdrževanje »Lovca« 85%, centrali pripade za njene izdatke 5%, ostalih 10% pa dobe za kritje svojih izdatkov zastopstva S. L. D. obeh oblasti.

Proračun, kakor ga je predložil društveni blagajnik v imenu odbora, se sprejme neizpremenjen in brez pristavka soglasno.

Istotako sprejme obči zbor brez debate računski zaključek fonda »Zelenega križa« za upravno leto 1926.

Dopolnilne volitve v odbor S. L. D.:

Predsednik poroča, da je izstopil zaradi prevelike zaposlenosti odbornik Milan Cimerman. Predsednik mu izreče za uspešno in vztrajno delovanje v odboru društveno zahvalo, nakar prebere imena odbornikov, kakor so bili po vrsti izžrebani: 1. Štepic Peter, 2. Remic Leopold, 3. Zupan Ivan, 4. ing. Fran Tavčar, 5. Verovšek Jurij, 6. dr. Fran Lokar, 7. Mladič Anton, ter odredi volitev.

Na predlog dr. Orla se izvolijo z vzklikom zopet vsi izžrebani odborniki, namesto izstopivšega odbornika Cimermana pa je izvoljen Fran Rojina, šolski upravitelj v p.

Na predlog A. Potokarja ostaneta do prihodnjega občega zbora tudi sedanja preglednika računov in njihova namestnika. Samostojni predlogi:

Predsednik dr. Lovrenčič prečita samostojni predlog Karla Mayerja, ki želi, naj se natisne v »Lovcu« naredba glede omejenega števila družabnikov pri lovišču z ozirom na njihovo obsežnost, ter opozori predlagatelja na »Lovca« (letnik 1922), kjer je na strani 299 omenjena ona interna naredba, ki omejuje število članov lovskih družb. K. Mayer izjavi, da se zadovolji s to informacijo.

Na razpravo pride reorganizacija Slovenskega lovskega društva.

Po daljši debati, v katero so posegli zastopniki lovcev iz ljubljanske ter iz mariborske oblasti, sprejme obči zbor sledeče točke, ki naj služijo kot smernice pri spremembi društvenih pravil:

1. Ustanovita se dve sekciji S. L. D., prva v Ljubljani, druga v Mariboru, ki prevzameta med svoje agende vse tiste posle, ki so bili doslej v delokrogu Slov. lovskega društva v Ljubljani, razen: lovskega prava (de lege ferenda), organizacije društva, Zelenega križa, društvenega glasila »Lovca«, Središnje uprave, lovskega kroja in društvenega znaka.

2. Organizacija sekcij bodi analogna.

3. Obe sekciji odpošljeta v glavni odbor temeljem izvolitve enako število delegatov. Predsednika glavnega od-

bora voli celokupno članstvo pismeno za tri leta. Predsednik društva mora stanovati v Ljubljani, kjer je sedež glavnega odbora.

4. Vse prispevke določa glavni odbor. Članarina se plačuje glavnemu odboru po poštnih položnicah.

5. List »Lovec« ima svoj račun.

6. Vse ostalo premoženje upravlja vsaka sekcija samostojno. Od pristopnine pripade prva polovica sekcijam, druga pa fondu »Zelenega križa«.

7. V glavni odbor, ki se voli na tri leta, pošlje vsaka sekcija po tri delegate ter po enega preglednika računov.

8. V vsako sekcijo se volijo predsednik in podpredsednik ter 12 odbornikov in po dva preglednika računov z dvema namestnikoma. Predsednik in podpredsednik se volita na tri leta, odborniki pa z ⅓ izmenjavo vsako leto. Odbor sme po potrebi razširiti to število s kooptacijo, ampak samo s posvetovalno pravico.

9. Nihče ne sme biti istočasno član dveh odborov. Člani nadrejenega odbora imajo pravico prisostvovati sejam podrejenih odborov s posvetovalno pravico. V tem slučaju se pošlje vabilo le predsedniku, ki ima obvestiti ostale odbornike svojega odbora.

10. Ustanove se sreski pododbori s 3 člani. Imenuje jih za dobo enega leta odnosno na predlog obstoječe podružnice sekcijski odbor. Sreski pododbor sestoji iz načelnika (sreski šumarski referent ali okrajni gozdar), ki naj bo istočasno tajnik in blagajnik, iz namestnika in poročevalca. Uvedejo se na vsako četrtletje lovski dnevi po možnosti na sedežu sreskega poglavarja, kjer naj stavijo člani S. L. D. resolucije, navedejo želje in pritožbe itd. V važnih zadevah naj se skličejo lovski dnevi v obeh oblastih na isti dan.

11. Po teh smernicah naj se ravnajo člani odseka, ki je določen za izpremembo sedanjih društvenih pravil. Odbor v Ljubljani naj določi v ta odsek tri člane, glavna podružnica v Mariboru pa določi v isti namen tri delegate, ki naj pod predsedstvom sedanjega društvenega predsednika ali podpredsednika sestavijo pravila, jih predlože oblastvom v potrjenje, nakar naj se skličeta obča zbora obeh sekcij.

Na predlog dr. Robiča se sklene, naj stavi odsek za izpremembo društvenih pravil istočasno tudi potrebne predloge glede »Lovske zbornice«.

Višji dež. sodni svetnik Anton Mladič predlaga z ozirom na dolgoletno neumorno delovanje za prospeh S. L. D., da obči zbor danes izvoli za dobo treh let kot predsednika glavnega odbora S. L. D. dr. Ivana Lovrenčiča, po preteku teh treh let pa naj članstvo voli svojega predsednika pismeno.

Navzoči člani S. L. D. sprejmejo ta predlog z glasnim odobravanjem in z dolgotrajnim vzklikanjem dr. Ivanu Lovrenčiču.

Dr. Lovrenčič se zahvali za izkazano zaupanje ter izjavi, da sprejme to mesto, ki je hoče i v bodoče vršiti z isto nezmanjšano vnemo kot doslej, dokler ne doseže S. L. D. vseh smotrov, ki bodo zasigurali pravo pojmovanje lovstva tudi v najnižjih slojih našega naroda.

Interpelacije:

G. Mayer stavi na predsednika vprašanje, kako je z novim lovskim zakonom. Dr. Lovrenčič pojasni interpelantu, da ima Ministrstvo za šume in rudnike popoln načrt novega lovskega zakona. G. Mayer izjavi, da se zadovolji s tem pojasnilom.

Šumarski referent v Kočevju ing. Jenčič poroča o silni nadlogi in o škodi, ki jo povzročajo volkovi nad srnjadjo v kočevskih gozdih. Pogoni, ki so jih napravili doslej na volkove, so ostali brez pravega rezultata in bo treba najti sredstva, po katerih se bodo dosegli boljši uspehi. Največja pomanjkljivost se kaže vedno pri prenizkem številu gonjačev, ker ni sredstev, s katerimi bi se najeti ljudje plačali. Predsednik nasvetuje poročevalcu, naj odbor za pokončavanje zveri v Kočevju vloži potom S. L. D. na velikega župana ljubljanske oblasti prošnjo, da se iz oblastnega lovskega fonda dovoli primerno visoka podpora, s katero se lahko najame dovolj gonjačev, ker iz privatnih virov ni mogoče zmagati teh izdatkov. Ker je v interesu vseh lovišč, da se priskoči srnjadi na pomoč ter se skušajo na vse načine zatreti volkovi, bo S. L. D. to prošnjo kar najbolje priporočilo v ugodno rešitev.

M. Hafner predlaga, naj se določitev enotnega lovskega kroja stavi z dnevnega reda današnjega občega zbora ter naj se odkaže ta zadeva društvenemu odboru, ki naj pri eni prihodnjih sej pritegne k posvetovanju zastopnike umetniškega društva ter naj v sporazumu s tem društvom izbere nekaj, kar bo najprikladnejše za naše razmere. Obči zbor sprejme ta predlog soglasno.

Zapisnikar.

Odlomki iz zapisnika I. odborove seje S. L. D. v Ljubljani, ki je bila dne 17. februarja 1927 ob 20 v gostilni »Činkole« v Ljubljani.

Navzočih je 17 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatuje sklepčnost, ter pozdravi navzoče, posebno pa novega odbornika Fr. Rojino z željo, naj bi posvetil vse svoje zmožnosti in dolgoletne lovske izkušnje v prospeh S. L. D.

Zapisnik XI. odborove seje se sprejme brez ugovora.

Društveni blagajnik Iv. Zupan poroča izčrpno o gmotnem uspehu Lovskega plesa, nakar sklene odbor, naj se od čistega dobička odstopi 10% fondu Zelenega križa, ostalih 90% pa naj pripade bodoči sekciji ljubljanske oblasti.

Na razpravo pride ustanovitev Lovske zbornice. V debato posežejo dr. Ravnihar, Zupan in Mladič, ki se vsi izjavijo za eno zbornico s sedežem v Ljubljani. Sprejme se predlog A. Mladiča, naj društveni predsednik skuša doseči pri Ministrstvu za šume in rudnike, da bo isto imenovalo za gotovo dobo člane zbornice iz obeh oblasti, S. L. D. pa bo imenovalo svojega zastopnika, medtem ko voliti obe sekciji po dva svoja delegata. Dokler pa se Lovska zbornica ne ustvari, naj vrši njene posle centralni društveni odbor.

Za izpremembo društvenih pravil se določijo na predlog dr. Ravniharja odborniki: Hafner, Mladič in dr. Modic.

Sklene se poslati brzojavne pozdrave skupščini hrvatskega lov. društva v Zagrebu in podružnici S. L. D. v Murski Soboti; oba obča zbora se vršita v nedeljo dne 20. februarja t. l.

Na obči zbor podružnice za Gorenjsko dne 20. februarja t. l. v Radovljici odidejo kot zastopniki centrale: Hafner, Repovš in Zupan.

Dr. Lovrenčič poroča, da se je s posebno vlogo obrnil na oba vel. župana, naj se uvede v obeh oblastih enoten način izdajanja lovskih kart. Odbor vzame to poročilo z odobravanjem v vednost.

Nato se prebere lista prijavljenih novih članov, ki se sprejmejo kot redni člani s pridržkom, ako ne bodo proti njihovemu sprejemu ugovarjali pozneje ustanovljeni sreski pododbori.

Na dopis dr. Ivana Lokarja, gimn. dir. v Ljubljani, ki opisuje potek zasledovanja lovskega tatu Mihaela Severja iz Gmajne po orožnikih orožniške stanice Črnuče, Habjanu in Steklasu, se sklene nagraditi za ta uspeh oba imenovana orožnika, vsakega s 100 Din.

Na prošnjo društva »Zora« se sklene oddajati po en brezplačni izvod letnika 1927 ter 3 kompletne nevezane starejše letnike »Lovca«. Jetnišnici v Ljubljani pa se odda 5 izvodov starejših letnikov za knjižnico.

Dr. Lovrenčič se nato zahvali vsem, ki so sodelovali pri Lovskem plesu ter so s svojim trudom, požrtvovalnostjo in naklonjenostjo pripomogli, da je bil dosežen moralni in gmotni uspeh te prireditve. Odbor sklene, da se izreče pismena društvena zahvala vsem sodelavcem na podlagi liste, ki jo sestavi veselični odsek. Sklep izvedeta Vilko Turk in društveni tajnik.

Odbor sklene, da se poravnajo pogrebni stroški po umrlem lovskem čuvaju Blažu Klunu iz Zamostca iz fonda Zelenega križa. Zapisnikar.

Obči zbor podružnice S. L. D. za Gorenjsko, določen za nedeljo dne 20. februarja t. l., se ni vršil zaradi slabe udeležbe. Redni obči zbor se bo zato vršil pozneje, in sicer po izrednem občem zboru osrednjega društva, ko bo reorganizacija S. L. D. definitivno izvedena. — Z ozirom na reorganizacijo osrednjega društva bo obči zbor sklepal o reorganizaciji podružnice.

»Lovske zadruge« III. redni obči zbor se bo vršil dne 25. aprila t. l. ob 20. uri pri »Činkoletu« v Ljubljani, Kopitarjeva ulica, s sledečim sporedom:

1. Poročilo načelstva (predsednika, tajnika in blagajnika).
2. Poročilo nadzorstva (§ 31. z. p., točke 4., 11. in 12.).
3. Volitev načelstva (§ 14. z. p.).
4. Volitev nadzorstva (§ 21. z. p.).
5. Slučajnosti.

Glavna podružnica S. L. D. v Mariboru namerava prirediti — najbrž skupno s strelsko družino — dne 28. in 29. junija t. l. strelsko tekmo v velikem obsegu, na katero se bodo povabili lovci in strelci vse države. Predpriprave že vrši skrbno izbran odsek, ki mu načeluje znani sportnik Miro Šuput, art. kapetan v pok. Opozarjamo na to prireditev, ki bo brez dvoma povzročila večji sestanek jugoslovenskega lovstva.

Znižana vožnja za lovce. Na vprašanje posameznih lovskih društev, kako je z znižano vožnjo organizovanih lovcev na železnicah do 50 km, je poslala Središnja uprava lovskih društev sledeče

pojasnilo, koje je prejela od ministrstva saobračaja.

V zvezi z akcijo, ki stremi za splošnim štedenjem v državnem gospodarstvu, je minister železnic ukinil vse olajšave, ki so bile izdane s posebnimi rešenji, vzdržal pa je samo one, ki jih predvideva stari pravilnik ali občna tarifa.

Stari pravilnik za vozne olajšave se bo nadomestil z novim in je komisija v železniškem ministrstvu sestavila načrt tega pravilnika, kojega uveljavljenje se pričakuje vsak čas.

Novi načrt pravilnika predvideva, da se smejo člani sportnih in drugih društev za polovično ceno voziti na železnicah trikrat na leto. Dovoljenja bodo izdajale železniške direkcije. Vendar te olajšave ne bodo veljale za posamezника, temveč za večje grupe o priliki občih zborov, kongresov ali izletov, trikrat na leto.

Prošnje nekaterih društev za znižano vožnjo na zborovanja so bile v zadnjem času odbite, ker ta društva v starem pravilniku ali občni tarifi niso našteta med onimi društvi, ki imajo to pravico.

Središnja uprava je skušala doseči za lovce prejšnje ugodnejše vozne olajšave, a ni mogla doseči v tem pogledu uspehov, ker je potrebno skrajno štedenje v državnem gospodarstvu.

K svojemu članku o porabi daljnogleda na lovskih puškah je poslal g. Kapus **popravek** za **marčevo** številko »Lovca«, potem ko je došla uredniku kritika g. dr. Jeločnika. V popravku je izjavil, da je razdalje, ki jih je v članku pomotoma navedel v metrih, hotel izraziti v k o r a k i h, da jih je torej smatrati v korakih! Nadalje je v popravku pripomnil, da je glede naboja kal. 9·3 imel v mislih svinčeno kroglo z normalno količino smodnika. Pristavil je, da so faktični padci krogle precej večji, kakor jih je bil navedel, ti pa se nekoliko zmanjšajo vsled optičnih olajšav. Končno je opozoril, da je tretji, najvišji trikotnik na njegovi risbi v primeri s srnjakom za razdaljo 300 korakov nekoliko premajhen.

O porabi daljnogleda na lovskih puškah. Ing. dr. V. Jeločnik sporoča, da je treba pristaviti peti opazki njegovega članka na str. 105: Preizkušališče Neumannswalde-Neudamm označuje za dobre puške enocevke s plošč. izstrelkom kot mero razsipanja krog, ki ima premer 10 do 13 cm. Dalje opozarja, da je na str. 103 dvakrat tiskano mm namesto m/sec. Na slikah 1—4 so distance v merilu 1 : 3000, ordinate pa 1 : 30.

Iznajdba daljnogleda. V januarski številki »Lovca« 1927 se je g. Vl. Kapus v svojem članku »O porabi daljnogleda na lovskih puškah« dotaknil tudi postanka ali iznajdbe daljnogleda. Da bo naša lovska javnost pravilno informirana, se usojam podati nastopno nekoliko odlomkov iz zgodovine omenjene, v lovstvu zelo važne in dokaj priljubljene optične priprave za merjenje.

Kakor omenja optik Curt Müller, Sorau B.-L. v št. 16, Bd. 87 lista »Deutsche Jägerzeitung«, je iznajditelj daljnogleda prof. Joh. George Leutmann, Petrograd. Imenovani je namreč izdal leta 1728. v Wittenbergu knjigo pod naslovom: »Neue Anmerckungen vom Glass-Schleiffen darinnen. | Die rechten Maschinen die Gläser | Durch Hülfe dreyer Bewegungen zu | mehrerer Vollkommenheit zu bringen | desgleichen | Die Beziehungen der Bilder durch | Polyhedra leicht zu machen | Nebst allerhand neuen | Optischen Instrumenten | wie solche gemacht und appliciret, andere | aber allbereit bekandte verbessert werden. | Vierdte Auflage. | Wittenberg | Zu finden bey Samuel Hannauern 1728.|« Na strani 60, § 96. pravi: »Wie nun Leute, die ein blödes Gesicht haben, und durch concave-Gläser dasselbe verbessern | vermittelst solcher Gläser auch in die Ferne nach dem Ziel schiessen können | wenn sie das concave Glas hart vor das Auge auf das gezogene Rohr schrauben, oder sonst vor das Auge bequem adaptiren. So können sich zwar die alten, so convexe Gläser oder Brillen brauchen | damit nicht helffen | ich habe aber doch eine Maschine inventiret, die sich auch aufs

Rohr schrauben | und durch ein Perspectiv das entfernte Ziel sehen | u. darnach schiessen können | welche Maschine allen Augen ohne Unterschied dienlich ist. Sie wird also gemacht | wie Tab. XIV im Profil anzeiget.«

O navedeni iznajdbi pa so nam znani še starejši viri. Tako n. pr. poroča F. M. Feldhaus v svoji knjigi »Modernste Kriegswaffen — alte Erfindungen«, Leipzig 1915, o letu 1608. izdani knjigi, spisani od puškarja Leonharda Zublerja v Zürichu pod naslovom: »Newe Geometrische Büchsenmeisterey, d. i. Gründlicher Bericht, wie man durch ein new Geometrisch Instrument mit sonderer Behendigkeit jedes Geschütz nit allein richten, sondern zugleich auch desselben Höhe und Weite messen soll.«

Omenjeni geometr. instrument je bil le navadno kukalo, zvezano s posebnimi merili za uporabo pri naravnavanju topov, ugotovitvi razdalje in višine. O kakem daljnogledu za ročno strelno orožje pa Zubler ne omenja ničesar. Daljnogled z merilnim križcem je opisal, kakor navaja F. M. Feldhaus v svoji knjigi: »Die Technik der Vorzeit, der geschichtlichen Zeit und der Naturvölker«. Leipzig-Berlin 1914, leta 1667., Adrien Auzout.

Zelo podrobno pa opisuje daljnogled, kakor piše dr. Harting v svojem donesku k zgodovini daljnogleda, kanonik Johannes Zahn iz Karlstadta v drugi izdaji knjige: »Oculus artificialis teledioptricus sive telescopium«, katera je izšla pri založniku J. Chr. Lochner, Nürnberg, leta 1702. Kakor je iz navedenega opisa posneti, je Johannes Zahn leta 1702. daljnogled teoretično prav dobro poznal. Izključeno pa je, da bi izvršil po opisu praktični poskus, ker bi prišel na to, da se z daljnogledom ne potrebuje dveh merilnih točk, kakor pri merjenju preko kobilice (vizirja) in muhe.

Bolj važen pa je opis daljnogleda patra Francesca Lana iz Brescije v knjigi: »Magisterium naturae et artis, opus physico-mathematicum P. Francisci Tertii de Lanis Societatis Jesu, Brixensis«, ki je izšla leta 1684. v Bresciji. Da bi bil pater Lana prvi in neoporečni iznajditelj te, očividno večkrat iznajdene merilne naprave, se nikakor ne da trditi. Njegovo sodelovanje pri izpopolnjevanju pa se nedvomno potrjuje iz njegovih publikacij iz l. 1670.

Nominirati iznajditelja daljnogleda se iz navedenih virov ne da, pač pa čas, v katerem se je objavil prvi najpopolnejši opis in to bi bilo leto 1684.

Da bi se bil začel prvič uporabljati pri streljanju šele leta 1860., kakor navaja g. Vl. Kapus, se mi zdi zelo dvomljivo. Nadalje vidim pomoto tudi v navedbi, da bi bil gozdar Thaulow v Lauenburgu prvi pritrdil daljnogled na svojo risanico itd., ker navaja optik Müller, da je bil prvi daljnogled v Nemčiji izdelal in pritrdil na svojo puško okoli l. 1782/83. veletrgovec E. Tornow v Charlottenburgu, ki je imel kot vnet pomolog stalne zveze z gozdarji ter je slovel v tedanjih časih za največjega častilca optike.

Janko Ravnik, upr drž. strok. šole za puškarstvo, Kranj.

Velikega petelina naj bi lovci streljali šele po 15. aprilu.

O kosu z belo glavo je poročal »Lovec« meseca januarja t. l. Nato se je oglasil član S. L. D. z vprašanjem, ali se smejo koristne ptice streljati brez nadaljnjega. Mnenja je tudi, da bi bilo sčasoma več kosov z belo glavo, ako bi bil strelec tega kosa pustil živeti.

Kar se tiče lova in pokončevanja koristnih ptic, je omeniti, da velja za teritorij, kjer je bil kos ustreljen, deželni zakon za Štajersko z dne 26. julija 1909, št. 58, ki zabranjuje lov in uničevanje na prostem živečih, za poljedelstvo koristnih ptic.

Glede kosovega potomstva z belo glavo pa bi se dalo le v tem primeru govoriti, če bi bil pri paritvi udeležen tudi drug, ki bi imel belo glavo. Toda niti v tem slučaju ni popolnoma zagotovljeno potomstvo z belo glavo.

Nagrada. Veliki župan ljubljanske oblasti je priznal Ludoviku Lazariniju v Boštanju za dne 31. decembra 1926 na

gonji v kraju Vinji vrh - Pokojišče v občini Borovnici ubitega enoletnega volka nagrado 400 Din.

Šumarski list. Aprilova številka ima sledečo vsebino: Dr. A. Ugrenović: Milan Turković. — Dr. A. Ugrenović: Naša šumarska politika. — Dr. Haša: Uredjenje šuma. — Ing. Marković: Slavonske šume. — Ing. A. Šivic: Poplave v ljubljanski oblasti in gozdarstvo (konec). — Ing. Petrović: Naseljenici u okrugu Topličkom. — Trgovina. — Udruženje. — Vesti. — Literatura. — Lične vijesti.

Nagrada. Veliki župan ljubljanske oblasti je priznal Adolfu Krausu, steklarju v Kočeviu, za dne 15. januarja t. l. v lovišču občine Kočevje zastrupljenega volka nagrado 400 Din.

Reklamanti lista naj prečitajo besedilo na drugi strani zelenih platnic.

Obseg »Lovca«. Ker so bile dosedanje številke »Lovca« preobširne napram kreditu, ki je na razpolago, bodo sledeče številke skromnejše.

Kinološke vesti.

VI. obči zbor Kluba ljubiteljev sportnih psov je bil 9. marca t. l. v restavraciji Ljubljanskega dvora. Predsednik dr. M. Pirc je otvoril zbor, pozdravil zastopnika Kinološkega sav. prof. Žmitka, zastopnika Kluba jamarjev E. Črneta in zastopnika Kluba brakov. Dr. Pirc je poročal obširno o delovanju kluba, posebno pohvalil vet. St. Arkota za aktualne članke v glasilu »Lovec«. Nato je prečital zapisnik V. občega zbora tajnik Jos. A. Dermota. Odbor je imel 17 sej, rešenih je bilo 96 dopisov. Vloga za zemljišče za dresiranje psov je bila odklonjena od mestnega magistrata. Blagajnik ing. Premelč je podal financielno stanje klubove imovine. Klub ima 20 ustanovnih in 97 rednih članov. A. Smerkolj je predlagal kot preglednik računov, da se da blagajniku in celokupnemu odboru absolutorij; soglasno odobreno. Poročilo gospodarja vet. St. Arkota o stanju knjižnice se odobri. V odbor so bili izvoljeni:

Za predsednika podpolkov. Emil Zajc, za podpredsednika dr. Cepuder, za blagajnika ing. Premelč, za tajnika Jos. A. Dermota; za odbornike pa: vet. Stanko Arko, ing. rav. Bartelj, dr. Jamar, ing. Todorović, Jos. Remžgar, Al. Smerkolj, mag. pharm. St. Hočevar, gospa dr. Jamarjeva; za preglednika računov: Bogdan Zupan, prof. Prosenc.

Klubova članarina ostane 30 Din, kar se je odobrilo.

Stavljen je bil predlog, da naj da S. L. D. klubu 50 izvodov glasila »Lovec« po znižani ceni za klubove člane.

Osnoval se je odsek dreserjev pod predsedstvom dr. Cepudra.

Jos. A. Dermota, t. č. tajnik. **Podpolk. Emil Zajc,** t. č. predsednik.

Klub ljubiteljev ptičarjev vabi v smislu sklepa zadnje odborove seje one mlajše gospode, ki se zanimajo za lov in te vrste pse, da bi posečali odborove seje in se kot pripravniki vzgojevali za bodoče člane odbora.

Spored za letošnjo mladinsko tekmo ptičarjev, ki se vrši 10. aprila v lovišču občine Ježica, se je določil takole: Na predvečer 9. aprila ob 20. uri bo pozdravni večer v »Ljubljanskem dvoru«. Drugi dan ob 7. uri zjutraj zbirališče na vrtu restavracije glavnega kolodvora v Ljubljani. Tam bo smotra psov. Ob pol 9. uri odhod v lovišče. Kosilo bo pri »Ruskem carju« na Ježici, zvečer ob 20. uri poslovilni večer v »Ljubljanskem dvoru«, kjer se bo razglasil izid tekme in se bodo razdelila darila.

Lastniki psov, ki bi prišli za to tekmo v poštev, se ponovno vabijo, da priglase in pripeljejo svoje pse polnoštevilno na tekmo; v poštev za to tekmo pridejo psi, ki so bili poleženi po 1. decembru 1925. Pripominjamo, da naj ne bodo lastniki psov malodušni, ker na tej tekmi se bo gledalo v prvi vrsti na individualno nadarjenost psa.

Dr. Janko Lokar je napisal knjižico »Določila o tekmah itd.«, ki jo je založil

klub in jo bo prodal v lastni režiji pod lastno ceno po 10 Din klubovim članom.

S. L. D. je stavilo klubu na razpolago čitalnico in knjižnico in se nahaja ista na deški meščanski šoli na Ledini, Komenskega ulica.

Tvrdki Kaiser, Šelenburgova ulica, in Sevčik, Židovska ulica v Ljubljani, bosta v izložbah objavljali prodajo in nakup psov. Za posredovanje se bo pobirala malenkostna provizija.

A. Schuster prijavlja svojo psarno z imenom »Ilirska«, Roman Šmuc v Dol. Logatcu pa svojo z imenom »Snežniška«.

A. Schuster ima naprodaj mladiča resastega ptičarja. - P. Stele, Poljanska cesta 3, triletnega psa resastega ptičarja »Alija« za 3000 Din. P. Ž.

Ocena psov. Nadaljevanje ocene lovskih psov na mednarodni razstavi dne 8. in 9. septembra 1926 se je odložilo na prihodnjo številko — zaradi pomanjkanja prostora. Iz istega vzroka je moralo izostati **poročilo o tekmi španijelov in ptičarjev,** ki je bila 23. in 24. oktobra l. l. v okolici Maribora. To poročilo je urednik prejel šele nedavno.

Člani K. Lj. S. P. se opozarjajo, da so dolžni klubu prijavljati spariive in polegla svojih psic. Navesti je datum, s katerim psom je psica plemenjena, število in spol mladičev.

Prijava psarne: Dr. Jože Bavdek, okr. sodnik v Cerknici, je prijavil K. Lj. S. P. svojo psarno pod imenom »Slivniška«.

Mali oglasi.

Gozdar, trezen in zanesljiv, z gozd. šolo, drž. izpitom ter 15 letno prakso, samski, verziran v vseh panogah gozdarstva in lovstva, išče primerno službo. - Naslov pri uredništvu »Lovca« pod »Gozdar 919«.

Divji petelini se prodajo za odstrel Lovišče bogato na petelinih, jako pripravno in zložno za hojo. Interesenti naj se javijo pri Ant. Čadežu, Srednja vas 8, p. Poljane pri Škofji Loki.

Lovska psica, dolgodlaka nemška resavka, pol leta stara, sive barve z rjavkastimi lisami je ušla 28. januarja t. l. Pride na ime »Dona«. Svarim pred nakupom. Komur je kaj znano o tem, naj blagovoli javiti na spodnji naslov. Psico je oddati proti nagradi pri M. Detičeku v Celju, Vodnikova ulica 10.

Službo išče zanesljiv lovski čuvaj, absolvent večletne kmetijske šole, samec, z mnogoletno prakso. Veščgozdarskemu delu in prevzemanju lesa. Nastopi najrajši pri kakem veleposestvu. - Naslov pri uredništvu.

Čistokrvni nemški jerebičarji, trimesečni, po 700 Din, in angleški Pointer, štirimesečen, za 750 Din naprodaj. - Naslov v uredništvu.

Prodam puško kal. 12, cev 113 cm, dolga, za lov na race, puško »Bock« kal. 16/9·3, 40 parov srnjakovih rogov na deščicah. — Višnar, Novigrad, Dalmacija.

Zamenjam za brezhibnega, 1—2 leti starega braka-jazbečarja (samca) 2 leti staro resasto psico-jamarico (dunajski rodovnik, ocenjeno z II. darilom 1926 v Ljubljani). — Univ, med. dr. Fr. Bratanič v Rogatcu.

V komisijski prodaji ima sledeče puške po ugodni ceni puškar **F. K. KAISER, Ljubljana:**

1 Hammerles, dvocev. (kal. 12)	1250	Din
1 Hammerles, dvocev. (kal. 14)	1200	„
1 Hammerles, dvocev. (kal. 16)	1600	„
1 Grener, dvoc., Pieper (kal. 16)	1200	„
1 Grener, dvocevka (kaliber 12)	1200	„
1 Toplever, dvocev. (kaliber 12)	600	„
1 Toplever, dvocev. (kaliber 16)	700	„
1 dvocev., ključ spodaj (kal. 16)	600	„
1 dvocev., ključ spodaj (kal. 16)	500	„
1 dvocev., ključ spodaj (kal. 20)	750	„
1 Hammerles, dvocev., »Sauer & Sin« (kal. 16)	2000	„
1 trocevka, 16×16, 11 mm . .	1600	„
1 trocevka, 16×16, 8 mm . .	2750	„
1 risanica, repetirka, nova . .	800	„

Priporoča tudi svojo zalogo novega orožja, municije, lovskih priprav ter potrebščin za ribolov. Izvršuje vsa popravila lovskega orožja, **montira daljnoglede** na puške ter popravlja ribarsko orodje po najnižjih cenah.



A. Mazlu:

Moj prvi.

Že drugič je prišel k meni Jernejc, češ: Kdaj pojdeva? Čemu odlašam tako dolgo? Mar čakam, da mi ga kdo pred nosom odstreli? Jernejc, star lovec, ki je poskusil že v svoji mladosti kot sin planin vse naslade in bridkosti divjega lovca, ni imel pojma, kaj je služba. Po poklicu krojač v hribih, je redkokdaj sedel s šivanko v roki, mogoče le tedaj, ko je pričakoval kak neprijeten obisk v uniformi. V tem slučaju pa mislim, da ni imel občutka, da ima šivanko v roki, marveč, da na njih sedi. No, puška je bila dobro skrita, saj je vsak stopal preko nje, kdor je prišel v bajto. Kljub temu pa ni prijetno, če prideta kar dva orožnika in ti hočeta z očmi predreti najskrivnejši kotiček.

Jernejc pa je imel tudi glavo na mestu in vselej se je tako zasukalo, da mu lovske tatvine niso mogli dokazati. Bil je lovec od temena do peta. Še sedaj trdi, da mu sv. Hubert ne bo štel v zlo, če se je pregrešil zoper postavo, ki so jo napisali ljudje. Nikdar ni stopil v gozd iz pohlepa do mesa. Strast, ki jo je podedoval, in ljubezen do narave, mu ni dala sedeti pri šivalnem stroju. »Nekaj,« kakor se je sam izrazil, ga je gnalo ven v zeleni gozd, kjer se je bolje počutil kakor doma. Poznal je lovišča daleč naokrog bolje kot svojo dlan. Ni čudno, da je bil marsi-

kateremu lovskemu najemniku trn v peti. Do živega pa mu ni mogel nihče. Končno se je našel najemnik, ki je pogodil pravo ter ubil, kakor rečemo, dve muhi na en udarec. Z Jernejcem sta udarila v roko, drugi dan je prisegel in odslej je javno nosil puško divjačini v zaščito.

Kot izboren petelinar je bil učitelj marsikateremu začetniku. Vsak je šel rad ž njim; saj ni nikogar peljal na prazno.

Mene pa ni obiskal zaradi velikega petelina, marveč zaradi ruševca. Na Smrekovcu mi je bilo dovoljeno ustreliti ruševca. Kolikorkrat sem se ozrl tja proti Smrekovcu, vsakokrat mi je prišel na misel ruševec s svojimi krivčki.

Služba in lov pa sta si večkrat drug drugemu nasprotna. To je bil tudi edini vzrok mojemu odlašanju in čakanju. Šele tedaj, ko je prišel lovec tretjič, sem ga potolažil: »Pojutrišnjem, binkoštno nedeljo, pojdeva in četudi bi padali sami močeradi.«

Končno je prišla toliko željena binkoštna nedelja, vsa lepa in smehljajoča se v solnčnih žarkih. Oprtal sem nahrbtnik, vrgel puško na ramo, vzel palico v roko in veselo mahnil v gorsko vasico. Lovec je bil točen, saj je bil pooseblјena ura, če je bilo treba na lov. Ker sem mu rekel, naj se v gostilni malo okrepča, je bil tam še pred dogovorjenim časom. Nekoliko sem se oddahnil, obtežil nahrbtnik še za par zelenk in ga predal Jernejcu, s katerim sem nadaljeval pot čez Lom v Belovoško dolino.

Solnce je pripekalo, da sva bila oba znojna, kljub temu, da sva izbirala senčne steze. Parkrat sva počivala in izmenjala nahrbtnik.

Nisva bila še na pol pota, ko se prikradejo od zahoda temni oblaki. Pospešila sva korak, da bi vedrila pri kmetu pod Svetim Križem. Parkrat se je zabliskalo. Vedno bolj so se bližali oblaki, že se je slišalo prasketanje toče. Iz lin romarske cerkvice je bilo plat zvona. Zgoraj nad potjo je treščilo v orjaški hrast, da mu je odsekalo par vej. Dospela sva do kmetije, ko se ulije ploha, vmes pa pada debela toča. Narasli so hudourniki, po njih se je valila umazana voda v dolino. Po nevihti pa je jelo dežевati. Prisiljena sva bila, vedriti do 10 zvečer.

Nebo je bilo še oblačno, ko sva zapustila hišo prijaznega gostilelja. Počasi sva korakala po razorani poti. Tupatam je posvetil mesec ter nama omogočil sigurnejšo hojo. Tudi jarek, ki je bil močno narasel, sva prebrodila še dokaj srečno in brez posebnih težav. Šele ob eni zjutraj sva dospela do zadnje kmetije, kjer bi bila imela prenočiti.

Po dolgem trkanju nama odpre prijazen gospodar, ki naju je že zvečer pričakoval. Brzo si skuhava nekaj kave ter odloživa

vse, česar na lovu samem ne potrebujeva, in z lučjo nadaljujeva pot skozi gozd. Na poti so ležala vprek podrta drevesa. Napredovala sva počasi. Končno sva prišla iz gozda. Zvedrilo se je in mesečina se je razlivala po gorskih grebenih. Peca je bila novo pobeljena. Tam doli v kotlini pa so mežikale žarnice iz mesta. Tiho in mirno sva se vzpenjala proti vrhu. V tej tišini slišim kljunača, kmalu slišim drugega.

Prispela sva do vrha. Po robu sva šla par sto korakov dalje do od vetra polomljene in zvežene smreke — mojega zaslona. Vtaknil sem naboje v cevi, sedel na vejo v zaslonu in si napravil udoben prostor, kolikor je bilo sploh možno. Lovec pa je šel do vrha, da bi zaslišal ruševca, če bi morda kje drugje pel. Nebo je bilo jasno; na njem so migljaje zvezdice, kojih svetloba je polagoma bledela. Tanka koprena se je dvigala tam daleč na vzhodu — pajčolan neveste zarje. V finih linijah ga obrobijo z zlato barvo žarki še nevidnega solnca. Na zahodu pa se dvigajo iz megle grebeni gorskih orjakov. Kakor iz morja izrasli gledajo v probujajoče se jutro.

Še vedno opazujem krasoto planinske narave, ko zaslišim glasno prhutanje v zraku. Petelin je preletel od vzhoda natančno nad menoj in z glasnim ropotom sedel na tla kakih 30 korakov za menoj. Ko je letel nad menoj, sem se obrnil za njim. Položaj, v katerem sem sedel, mi ni bil prijeten. Petelin je sedel pod rob, da ga nisem videl. Zavladala je tišina. Le mene je motilo srce, ki mi je tako močno utripalo, da sem čutil žilo v vratu. Glasen »čušui« mi je pognal kri v glavo. Postalo mi je toplo in upanje, ki je ugasnilo, ko je preletel nad menoj, je ponovno zaplapolalo v srcu. Zapihal je drugič in ko je odskočil od tal, sem ga zagledal. Po vsakem skoku mi je bil bliže. Izlegnil je vrat v vodoravni črti in našopiril perje, peruti so mu segale do tal, napol razprte — zame nepozaben pogled. Zapihal je in odskočil zopet proti meni. Nepremično sem ga gledal s puško pri licu. Pri nogah je nekaj zašumelo. Dve kokoški promenirata ob mojih nogah. Odkod sta neki prišli? Čeravno rad vidim mnogo divjačine, vendar priznam, da sta mi bili ta moment popolnoma odveč. Če me opazita, odletita in konec bo vsega lepega. Ni bilo časa premišljevati. Bil sem petelinu proti svitu in lahko me opazi. Le mala vejica naj se zgane ali pa malo bliže naj pride. Lovil sem ga na muho, a nisem je videl dobro. Streljati na negotovo nisem hotel. Če ga danes prepodim ali celo zgrešim, potem ga gotovo tudi jutri ne bo sem. Dandanes ti, tudi če ga nisi videl, tovariši ne verjamejo. In končno prej ali slej se sam izdaš, in konec je tvoje lovske glorije.

Ne vem, ali je bil trenutek večnost ali je večnost bila trenutek. Petelin stegne vrat in oprezuje. Sedaj me je opazil in pojde, si mislim. Dolgo merim in gledam po ceveh na muho, a muhe ni in ni videti. Kazalec se skrči skoraj nehote. Žareč ogenj šine iz cevi in rezko pretrga strel tišino krasnega jutra.

Za trenutek čujem frfotanje. Skočim iz zaslona, poslušam, stopim na nastrel in pred menoj je zadnjič zatrepetal moj prvi.

Zadel sem ga v hrbtenico in strel mu je iztrgal polovico repa. Pobral sem skrbno vsa peresa in jih spravil. Jernejc je zaukal veselja in mi s ponosom podal na klobuku s krvjo oškropljeno vejico ruševja.

Vračajoča se domov sva slišala pol ure pod vrhom peti velikega petelina. Dasi je bilo že 6. junija, je pel še precej dobro. Poslušala sva ga ob robu gozda, občudujoča solnčni vzhod.

Pri posestniku, kjer sva hranila najine reči, sva zajtrkovala, porazdelila sedaj že nepotrebni provijant med otroke in gospodinjo ter se vrnila domov. Pri Sv. Križu so zvonovi praznično potrkavali in vabili od blizu in daleč k proščenju. Jaz pa sem korakal mimo romarjev z ruševcem na nahrbtniku, ki je vsem mimoidočim obračal glave.

Petelina in odpadla peresa sem poslal v nagačenje g. Herfortu, ki mi ga je res mojstrsko uredil, zlasti mu je lepo vstavil rep. V »Lovcu« sem čital statistiko g. Herforta o petelinih in ruševcih. Iz te sem dognal, da je bil moj najmočnejši, ki mu je prišel istega leta v roke.



M. Š.:

Spomini na jelene.

(Nadaljevanje.)

X.

Dvaindvajsetega drugega meseca, 1922. leta, me zbudi zjutraj močno trkanje na okno. V Zmajevcu, kjer sem že peti mesec gospodaril in zelo daleč naokoli so v vaseh hiše pritlične, s pokritim hodnikom vzdolž hiše, tako da so glavna okna obrnjena na hodnik, kar tvori tudi hišno pročelje. Ta hodnik ima mnogo dobrih strani in tudi to, da zasenčuje okna, kakor lovec s širokimi krajci svojega klobuka oči, da mu svetloba ne nagaja. In res so sobe pri belem dnevu tako temne, da je brez luči treba mačjih oči. Za spanje podnevi so pa pripravne in ljudstvo jih v tem oziru hvalevredno izrablja. Bilo je šele prvo svitanje, ko sem pogledal s postelje skozi zastrto okno, pred katerim se je risala silhueta Šokca. Svoj vretenast klobuk s ped širokimi, skoro ravnimi krajci, je držal v eni roki, v drugi pa debelo, v veliki kljuki zakrivljeno palico, s katero je mlatil po lesenih križih okna, da se je stresala soba. Šokac iz Draža in sosednjih par vasi je prav posebna prikazen in zanimiva relikvija iz časa, ko so Sloveni prihajali izza Karpatov in se vsuvali odnekod v Ogrsko ravnino. In kakršni so se tedaj naselili, takšni so še danes. Štirinajststo let so divjali viharji čez njihove strehe iz bičevja in trstja, prihajale so nanje kuge, lakote, povodnji, vojske, suše in kobilice, ali Šokac je v svojih iz vej spletenih in z ilovico zamazanih hišicah kljuboval vsem nezgodam. Ko je v prosvitljenem devetnajstem stoletju postal iz sužnja in tlačana človek, ga je hotela svetoštefanska krona pomadžariti. Ali Šokac je stal kot granitni otrok sredi morja in se upiral s svojo pasivno konservativnostjo zobu časa, da so si polomili nad njim zobe tudi Ogri, kultura in civilizacija.

Tak Šokac je torej omenjeni dan budil svojega gospodarja in zato držal klobuk v roki. V svojem mehkem in melodičnem narečju se mi je klanjal pred oknom in izprašujoč po zdravju mojem, moje žene, po zdravju očeta, matere, babice, otrok in vsega sorodstva mi je želel nešteto nebeških dobrot, dolgega življenja in zdravja. Med tem klanjanjem in narekanjem pa je dajal duška tudi svojim željam: »Vaša milost, gospodar, prosim vas in Boga, samo eno besedo. Jaz sem siromak, imam ženo, mater, očeta in deda, deco in ničesar jesti. Sirote smo in gladujemo. Usmilite se, gospodar, zato prosim vašo milost samo za eno besedo . . .« Ta budnica, kateri je z grčevko pribijal takt, mi je do dobra pregnala spanec in dobro voljo. Zbral sem vse sile in zatulil nad Šokcem,

naj izgine, nepridiprav, ko ve kdaj se uraduje. Za trenutek je prestal s svojo, vsak dan stokrat čuto molitvico. Takoj se je postavil prav v sredino okna, si zasenčil obraz s klobukom in gledal, priklanjaje se, v sobo. Nato je začel s povzdignjenim in radostnim glasom znova prav od početka.

Vidno ga je razveselilo, da sem mu voščil tako ljubeznivo dobro jutro in pa dejstvo, da je gospodar doma, da ga je slišal, ga zbudil in da je tako dobre volje. Jaz sem tulil v sobi in ga pital z najsijajnejšimi izrazi spoštovanja. Ali Šokac je bil vzradoščen in vzhičen nad mojo ljubeznivostjo in ni kazal veselja, da bi zabavo opustil. Slednjič se mi je posrečilo po stranskih potih obvestiti hlapca in slugo, ki sta budilko postavila na cesto. Ob tej zabavi je zaspanost prešla. Spomnil sem se, da je službeni odstrel jelenov določen do konca meseca in da bi lahko po petmesečnem divjanju po svojem revirju zamenil zopet palico s puško, na kar so me logarji neštetokrat opozarjali. Navajeni niso bili, da bi hodil upravitelj brez puške po gozdu in da bi smatral razen lova kako drugo delo za važnejše. Resno so že dvomili, da sem sploh lovec, ker jim ni šlo v glavo, da bi lovec hodil gluh in slep med množico divjačine in bil zaverovan samo v drevje in pogozdovanje. Večkrat mi je kateri zaupno izrekel ta dvom in se ponudil, da me vpelje v skrivnost lova. Razumeli smo se namreč dobro, ko so se navadili novega reda in dela ter spoznali, da jim ne zavijam vratov, kot gospodinja piščancem in da celo skrbim vedno za to, da dobiva vsak redno in točno vse svoje prejemke, posebno v naturalijah. Za prvega jelena sem se torej odločil, ker je bilo s spanjem pri kraju in ker sem moral pričeti enkrat tudi s to službeno dolžnostjo ter sem naročil hlapcu, da zapreže. Ko so konji zavili z dvorišča na cesto, je stal Šokac ob vratih. Tukaj je snel svojo rejto in pozdravil: »Hvaljen Jezus« ter široko odprl usta, da prične z narekanjem. Toda voz je zdrknil naprej v blato in Šokac je zaostal, poveznil klobuk na glavo ter obstal. Dobro sta morala vleči konja, da sta preorala blato kilometer dolge poti do nasipa. Ponoči je zapalo nekaj snega znova, tako da je bleščalo v sveži belini in je Donava izgledala kakor črn pas, ki se vije čez bel prt. V smeri veletoka so se spreletavale race, po pašnikih ob nasipu pa so se prekucevali zajci v svojih ljubezenskih plesih. V gozdnem oddelku, imenovanem Himahat, ob katerem sem se vozil in z visokega nasipa pregledoval redek, z livadami in jasami raztrgani vrbov gozd, nisem mogel zagledati nobenega jelena. Po navadi so radovedne košute redno molele svoje dolgouhe butice izza vrb in buljile z volovskimi očmi v konje. Neštetokrat sem srečal tropiče podjetnih rogatih mla-

deničev na nasipu, raz kojega so se razgledovali proti vasem na koruznike ter oprezali, dali je varno iti na prosto polje. Imeli so namreč slabe izkušnje s takih pohodov. Navadno jih je pozdravil svinčeni dež iz dvocevk vaških lovcev, ki so imeli občinski lov v zakupu. Ne redek je imel pod kožo zarastle šibre, kot spomin na take pozdrave, ali celo krivo nogo. Zato so se kaj oprezno podajali na izprehode v srenjske livade in pri najmanjšem šumu dirjali za nasip v varna zakloniščа. Ta dan pa je bilo prazno, kot bi bili za mojo namero vedeli prej kot jaz sam. Nili sledov ni bilo ne na prehodišču preko nasipa in ne v gozdu, v kolikor daleč sem mogel pregledati. Neomadeževana deviška belina se mi je smejala vsepovsod, ko sem bogmal v brk nad slabim začetkom. Do logarske hiše v Monjorošu sem prevozil šest kilometrov dolgo pot brez dobrih znamenj. Dobro sem se spominjal, da nisem srečal nobene stare ženščine in sploh ničesar, kar kvarno vpliva na lovsko srečo, pa vendar mi ni ta kazala prijaznega lica. V Monjorošu ni bilo nobenega obeh lovcev doma. Kakor mi je ena zgovornih gospodinj pravila, se je lisjak prišel ponoči »ženit« k racam, kar je pregrešno v prvi vrsti in predrzno z ozirom na dejstvo, da dva dvonožna in trije štirinožni čuvaji noč in dan stražijo hišo in dom. Race so se, naravno, zaljubile v čednega vasovalca in sta kar dve z njim pobegnili. Eni je pa gotovo počilo srce od ljubezni ali ljubosumnosti in so jo našli zjutraj mrtvo. V svežem snegu je pa dober sled in zato sta jo lovca udarila za begunci. Peljal sem se naprej in premišljeval o lisici zvitorepki. Na jelene sem že malo pozabil, ker se jim vsiljevati ravno nisem hotel. V Ašovanju, par kilometrov od logarske hiše, pa zadrži hlapec konje, kar me je opozorilo, da mora nekaj biti. V naslednjem trenutku sem že opazil v gozdu tri jelene, ki so glodali lubje na podrti topoli. Eden je bil čeden deseterak, dva pa šesteraka. Skromnost je lepa čednost, posebno pri Slovencih, tam kjer treba ni. Zato sem tudi jaz nameril križ strelnega daljnogleda na pleča manjšega rogača. Ko sem oslanjal puško ob palico, me je spreletela rahla drhtavica ob misli, da krstim sebe in puško s krvjo naše najponosnejše in najplemenitejše divjačine. Podaljšati sem hotel nekoliko trenutke užitka, ko ob naperjeni puški zveni v lovcu vsaka žilica in ko pôlje v mislih zavest, da je hipno premagal to oprezno žival, ki nosi v sebi nebrzdan instinkt svobode, in da je gospodar situacije. Kazalec desne roke je čakal tik ob sprožilnem jezičku na povelje možganov. V križu se je majala nič sluteča žival. Naenkrat pa dvignejo vsi trije jeleni glave in v naslednjem trenutku se pripravijo za beg. Oni, na katerega plečih je lebdel daljnogledov križ, je v presenečenju, ko je dobil v nos človeški duh,

stopil par korakov naprej in skril svoje prsi za debelo jagnjed. Medtem se je že najjačji pognal v beg. Kako brzo se je zmagoslavje po lastni krivdi spremenilo v presenečenje in ni dosti manjkalo, da tudi v polomijo. Za prvim sta takoj planila ostala dva in kes, da sem sedel predolgo na lavorikah, ki so jih nosili jeleni še na zdravih in slobodnih bedrih, mi je jel lesti za kožo. Poleg tega pa se je še kočijaž nekam radovedno in nejeverno oziral na »mazača«. Sredi tega mrzlega tuša pa je zadnji rogljač malo postal in se v svoji neizkušeni zvedavosti ozrl na konje. Smrt mu je bila za petami in takoj je odjeknil strel. Jelenček je vzbočil hrbet, se pognal kvišku in po nekaj obupnih skokih telebnil na beli prt. Krst je bil končan.

Kmalu po strelu je prisopel logar, ki je pomagal izčistiti jelena, močnega šesteraka. S konjem smo ga potegnili do nasipa, jaz pa sem nadaljeval pot v spremstvu logarja. Led je bil prebit in v pol ure sem podrl staro košuto, ki je sama postopala okrog in bila zelo mršava. Pravilno sem sklepal, da je bolna in jalova. Zapeljal sem plen do logarske hiše, vzel jelenove zobe očnjake in krenil proti domu. Drugi čuvaj, ki je čez nekaj časa prisedel, je povedal, da sta sledove za ubežniki izgubila v monjoroškem trstju in da so gospodinje zveste štirinožne čuvaje dobro nagradile za njihovo ponočno službo. Če sta sama tudi prejela kako darilo od svojih boljših plati po zadnjih plateh, je pa žal pozabil povedati.

Pozno popoldne sem prišel domov. Ko sem skočil z voza, se je s stopnic pred pisarno dvignil spoštljivo in ponižno Šokac: »Hvaljen Jezus, da ste mi čili in zdravi...« in ker sem bil dobre volje, sem poslušal do konca. Ko je odpel vso molitvico, sem ga vprašal, za koliko ovac paše bi rad, da ne bo od lakote umrl. Še globlje se je sklonil, pomahal obupano s klobukom in pretresljivo rekel: »Vaša milost, usmilite se me vsaj za petsto ovac.«

Medtem ko sta ga hlapec in sluga postavljala na cestno svobodo, se je vdano poslavljal: »Hvaljen Jezus, da ste mi zdravi, gospodar, do svidenja!«

Tudi jaz sem se poslovil od jelenov za enkrat in jim dal svobodo do jesenskega svidenja.

(Nadaljevanje bo sledilo.)



Velika strelska tekma

Slovenskega lovskega društva, sekcija Maribor.

Prireditev bo 28. junija 1927 od 16. ure do mraka in 29. junija od 8. do 12. ure in od 14. do 18. ure, za streljanje na golobe do 19. ure.

Člani S. L. D., po njih vpeljani gostje in člani v Savezu lovačkih udruženja včlanjenih društev imajo brezplačen vstop in pravico do tekmovanja.

Strelski spored in pogoji:

I. Tarče.

A. Streljanje s kroglo.

1. Dr. Lovrenčičeva tarča na stoječega srnjaka. Pravico do tekmovanja imajo le dotični strelci, ki doslej pri streljanju s kroglo niso dobili nikakršne nagrade. Razdalja 100 korakov; strelja se leže, prostoročno. Ponovitev serij je neomejena; serije po 5 strelov.

2. 20 krožna tarča. Razdalja 100 korakov; strelja se leže, prostoročno; ostali pogoji kakor v št. 1.

3. Izginjajoča tarča lisice in srnjaka. Tekmovanje je dovoljeno vsem strelcem. Razdalja 100 korakov. Strelja se stoje, kleče ali s čepenja prostoročno. Na strelčevo povelje »zdaj!« se prikaže tarča in ostane vidna 15 sekund. V tem času mora strelec oddati strel. Ako v tem času ne odda strela, velja to za pogrešek. Zadetki se ocenjujejo s 7 in 3 točkami, pogrešek pa kot 0. Strelja se v dveh serijah po 5 strelov. Ponovitev serij je neomejena.

4. Tarča pevajočega malega petelina. Tekmovanje je dovoljeno vsem strelcem. Razdalja je nedoločena. Na petelina se strelja iz zakloniščа stoje, sede ali kleče. Petelin je viden le 20 sekund, v tem času se mora oddati strel. V tem času neoddani strel velja in se vpiše kot pogrešek. Zadetki se ocenjujejo s 7 točkami, pogreški pa kot 0. Strelja se v serijah po 5 strelov. Ponovitev serij je neomejena.

B. Streljanje z zrnjem.

5. Premikajoča se tarča zajca in lisice. Tekmovanje je dovoljeno vsem strelcem. Razdalja 30 metrov. Streljati je dovoljeno le na zajca ali na lisico, zadetki psa se kaznujejo z globo 10 Din. Ako se pes prevrne, plača strelec 20 Din globe. V oceni se taki streli ne štejejo kot napake. Zajec in lisica veljata kot zadeta, ako se prevrneta. Zadetek velja za 1 točko, pogrešek pa kot 0.

6. Streljanje na serijo 10 golobov. Tekmovanje je dovoljeno strelcem, ki si v zadnjih 5 letih niso priborili v tej panogi streljanja nikakega darila. Razdalja 12 metrov. More se streljati v dveh serijah po 5 strelov.

7. Veliko tekmovanje v streljanju na 100 golobov za posebno častno darilo. To tekmovanje je dovoljeno vsem, ne more se pa ponoviti. Razdalja: za puške kal. 12 — 14 metrov, za puške kal. 16 — 12 metrov. Strelja se v serijah po 5 ali 10 strelov. Natančna določila glede točk 6. in 7. glej pod II., 14. a), b), in 15. a) do f).

8. Velika brakada. Te brakade se morajo udeležiti vsi tekmovalci in se jamči, da pride vsak tekmovalec do strela. Vsak strelec

sme streljati le na 5 živali. Glede obstreljenih psov veljajo določila kakor pod točko, ki govori o tarči na zajca in lisico (globe!). Vsak zadetek se računa za eno točko. Strelec gre na stojišče in se prikaže na njegovo povelje »zdaj!« divjačina v poljubnem redu. Konec tekme ni časovno določen, pač pa mora strelec oditi od stojišča, potem ko je streljal na 5 živali. Ako imata dva tekmovalca enako število točk pri streljanju s kroglo ali z zrnjem na vse doslej imenovane tarče, potem odločuje tekmovanje uspeh na brakadi. Vsak tekmovalec se mora najprej udeležiti streljanja na brakadi, potem šele se pripusti k tekmovanju v ostalih panogah.

9. Spominska tarča. Vsak tekmovalec mora oddati na to tarčo en strel. Tarča je bela, sredina neoznačena.

II. Splošna določila.

1. Pri vseh panogah streljanja je dovoljena le lovska nastava puške, t. j. konec kopita je viden pod desnim komolcem. Za dame je nastava puške poljubna. Pri tekmovanju se sme uporabljati le lovsko orožje, ki ni težje kakor 3½ kg. Avtomatične puške in trocevke niso vezane na to določilo. Puška sme biti opremljena z daljnogledom.

2. Vsak tekmovalec se mora udeležiti streljanja na brakadi, na poljubno tarčo in na spominsko tarčo. Ako tekmovalec na brakadi ne doseže nobenega zadetka, sme v tej panogi tekmovanje enkrat ponoviti. Ako kljub ponovitvi tekmovalec ne doseže vsaj enega zadetka, nima pravice do prvih štirih daril v vseh panogah.

3. Strelivo. Naboje za streljanje s kroglo mora prinesti vsak tekmovalec s seboj, naboje za streljanje z zrnjem pa sme prinesti vsak tekmovalec s seboj, kupi jih pa tudi lahko na strelišču. Ti naboji se polnijo pod nadzorstvom društvenega strokovnjaka. Pri lastnem strelivu (za zrnje) je plačali 50 p za naboj. Dopustne mere zrnja: na golobe največ št. 12 (2½ mm), na zajca, lisico, fazana in petelina največ št. 8 (3½ mm). S seboj prinešeno strelivo kontrolira brez izjeme član strelskega odseka.

4. Ako je strelec streljal večje število serij, se mu šteje najboljša. Zadetki, sešteti na tarčah 3, 4, 5, 7 in 8, prihajajo v poštev za presojo naslova »mojstrski strelec — Maribor 1927«. Najboljša petorica tekmovalcev postane deležna tega naslova, dobi priznanico in častno darilo.

5. Strel, oddan na stojišču, hote ali nehote, velja.

6. Naboji, ki se ne sprožijo, ne veljajo kot oddani streli.

7. Komur se na strelišču pokvari puška, ta si sme izposoditi drugo.

8. Prijavnino za streljanje sprejema dva dni pred streljanjem društveni blagajnik, na dan streljanja pa blaganja na strelišču.

9. Pri ponovitvi streljanja serij imajo oni, ki se za prvo serijo prijavijo, prednost pred drugimi.

10. Prepovedano je na strelišču vsako razkazovanje puške ali kakršnokoli vežbanje z njo.

11. Rediteljem se mora pokoriti vsakdo brez izjeme. Kdor se ne pokori, se izključi od streljanja.

12. Strelci se vrstijo po vrstnem redu prijav. Kdor ni pravočasno na mestu, ali nima dovolj nabojev, ko nastopi, temu zapade plačana prijavnina in pride na vrsto šele po vrstnem redu nove prijave. Izjema velja le za strelca, ki strelja v istem času na drugo tarčo, ter se uvrsti strelec v tem slučaju, ko je končal streljanje na drugo tarčo.

13. Pri streljanju na tarče 1, 2, 3, 4 in 5 se pokažejo uspehi posameznih strelov.

14. Streljanje na leteče golobe. Sodnik in pisar:

a) Prvi dá znamenje za odmet goloba na strelčev poziv ter opazuje učinek strela, drugi pa ga vpiše v strelno listino. Če sodnik ni opazil učinka, sme vprašati navzoče strelce; če ga trije potrdijo, je veljaven, če pa to storita le dva, ni veljaven.

b) Nikdo ne sme motiti ne sodnika, ne pisarja, ne strelca.

15. Zadetki in nezadetki:

a) Zadetek velja, če se vidi, da odleti od goloba viden del, je pa vseeno, ali se zadene s prvim ali drugim strelom, ali pa z obema streloma. Vsak drug strel velja kot nezadetek.

b) Ako strelec iz kateregakoli vzroka ne strelja na pravilno letečega goloba, ki ga je zapovedal sprožiti, velja to kot nezadetek, isto velja, če puška ni nabita, napeta ali je zavarovana.

c) Strelec ne strelja, ozir. zahteva drugega goloba v slučajih: 1. če pri odmetu stroj zdrobi goloba; 2. če golob tako nizko leti, da pade še tostran začrtane meje; 3. če golob odleti, preden je dal strelec znamenje; 4. če se puška pokvari; 5. če po danem znamenju golob tekom pol minute ne zleti in strelec zapove »stoj!«; 6. če pa strelec vendar strelja v teh slučajih, tedaj velja strel.

č) Strelec drži puško tako, da je kopito vidno pod desnim komolcem, s prsti prednje noge stoji za daljinsko črto.

d) Napake v strelivu. 1. Če prvi naboj odreče (se ne vžge) ter strelec drugega ne uporabi, dobi drugega goloba, če je pa z drugim streljal, tedaj velja učinek strela. 2. Če po prvem strelu drugi strel odreče (se ne vžge), dobi strelec drugega goloba, mora pa s prvim strelom nalašč zgrešiti (streljati v prazno) ter velja šele učinek drugega strela; ako pa zadene s prvim strelom, velja kot nezadetek.

e) Ko pride strelec na stojišče ter se prijavi na strel, da z besedo »zdaj!« znamenje sodniku, nakar mora biti pripravljen na strel. Če se golob tekom pol minute ne prikaže, sme strelec prekiniti streljanje z besedo »stoj!«.

f) Puška se mora nabiti šele na stojišču. Ustje mora biti obrnjeno vedno proti kritju; na isti način se mora puška tudi izprazniti ter se sme šele izpraznjena puška postaviti na določeno naslonišče.

Tekmo vodi strelski odsek Slov. lovskega društva, sekcije Maribor, pod vodstvom art. kap. v p. g. Miroslava Šuputa.

III. Prijavnina.

1. Za streljanje na stoječega srnjaka 10 Din, ponovitev 20 Din;
2. za streljanje na 20 krožno tarčo 10 Din, ponovitev 20 Din;
3. za streljanje na izginjajočo tarčo lisice in srnjaka 10 Din, ponovitev 20 Din;
4. za streljanje na pevajočega petelina 10 Din, ponovitev 10 Din;
5. za streljanje na premikajočega se zajca in lisico 10 Din, ponovitev 10 Din;
6. za streljanje na serijo 10 golobov 10 Din, ponovitev 20 Din;

7. za streljanje na serijo 100 golobov 30 Din, ponovitve ni;
8. za streljanje na brakadi 20 Din, ponovitev 20 Din;
9. za streljanje na spominsko tarčo se ne plača prijavnina.

Zapriseženi lovski čuvaji so oproščeni plačila prijavnine za vse tarče.

IV. Častna darila.

Za vse tarče so namenjena v velikem številu dragocena častna darila.

Poseben odsek poskrbi na podlagi pravočasne prijave (5 dni prej) za prenočišče.

Načelne izpremembe sporeda in strelskih pogojev si pridržuje strelski odsek S. L. D., sekcije Maribor, in se bodo v slučaju potrebe objavile v »Lovcu«.



M. Š.:

Dedovanje.

»O kosu z belo glavo« sem čital pripombo v letošnjem aprilskem »Lovskem nahrbtniku«. Zadnji odstavek te notice me je napotil, da napišem nekaj vrst v razjasnitev temeljnih pojmov glede dedovanja raznih živalskih in rastlinskih lastnosti.

Ta odstavek v nahrbtniku se glasi: »Glede kosovega potomstva z belo glavo pa bi se dalo le v tem primeru govoriti, če bi bil pri paritvi udeležen tudi drug, ki bi imel belo glavo. Toda niti v tem slučaju ni popolnoma zagotovljeno potomstvo z belo glavo.«

To ni povsem točno. Podedovalne principe je v 19. stoletju postavil redovnik Mendel.[1] Učenjak se je za samostanskimi zidovi bavil z raziskavanji in odkril stvari, ki so tvorile temelj moderni znanosti na tem polju. Mendel je pri svojih raziskovalnih poskusih na rastlinah dognal, da je razmerje dedičnosti izraženo v temeljnem principu števila štiri. To se pravi, da se na primer od štirih potomcev, če so bili starši razne barve ali rasti, te lastnosti podedujejo tako, da ostane en potomec čistega pokolenja kakor oče, drugi kakor mati in dva mešanega pokolenja. To je že Mendel dognal na neštevilnih poskusih. Dognal je tudi, da v prvem pokolenju potomstvo ne obdrži pasme trajno, nego se to utrdi šele v drugi ali tretji generaciji. Vzel je na primer

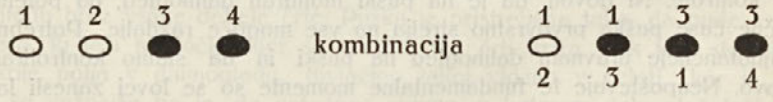
[1] Primerjaj razpravo Albina Seliškarja: »Albinizem in melanizem pri živalih« — Vzroki albinizma in melanizma — »Lovec« 1914, str. 110 do 114, in poglavje: »Dedovanje ali nasledovanje« — Mendelizem — v knjigi »Čuda in tajne življenja«, 1926 — spisal dr. Anton. Brecej — str. 75 do 84. Ponazoritev križanja je objasnjena s številnimi slikami. V cit. knjigi je opisano življenje in delovanje Gregorja Johannesa Mendela na str. 146 in 147. — Op. urednika.

visokorastoči grah in ga oplodil z nizkorastočim, obadva seveda čiste vrste. Povprečni rezultat iz neštetih poskusov tega križanja je bil, da je od štirih grahovih rastlin iz tega križanja dobil tri visokorastoče in en nizko rastoči grah. Od treh visokorastočih je bila ena rastlina čiste visoke vrste, dve mešani in ena nizkorastoča čista. Obratno bi bil dobil tri nizkorastoče in enega visokega. To se pravi: če bi od prvega poskusa vse štiri potomce oplodil s potomci enakega porekla, bi dali čisti visoki samo čiste visoke, prav tako nizki.

Mešani visoki z mešanimi visokimi (ali mešani nizki z mešanimi) pa bi dali zopet prvotno razmerje, to je tri visoke, od teh dva mešana in enega nizkega čistega. Analogen rezultat bi dobili, če bi oplodili mešane s čistimi. To je torej temeljni princip te vede, ki pa vodi zaradi možnosti neštevilnih kombinacij v skoraj neskončne variacije. Zato ravno je bilo tako silno težko izluščiti iz vsega ogromnega kaosa pojavov to enostavno jedro. Koliko let čakanja ob neštevilnih poizkusih in neskončnega potrpljenja je pri tem treba! Kdor se more v to malo vživeti, bo tudi razumel, da je skromen menih, ločen od vsega hrupnega življenja in posvetnih skrbi, mogel položiti temelje temu principu.

Sledeči primer naj še očividneje razloži ta goli temelj silno komplicirancga problema, o katerem večina naših lovcev nima prave predstave. Z njim bo dana možnost dotičnim, da si primitivno ali vendar pravilno razlože pojave v naravi, katerih niso mogli razumeti in so nekako na videz motili skladnost.

Predstavljajmo si, da smo namesto poskusnega kunca, morskega prašička ali graha vzeli steklene ploščice. Čistokrvni črni so črne ploščice in čistokrvni beli so nebarvane, torej navadne steklene ploščice, ki so prozorne. Vzemimo od vsakih po en par in križajmo. Iz kombinacije vidimo, koliko slučajev je možnih, namreč štirje. In sicer beli z belim, beli s črnim, črni z belim in črni s črnim. Rezultat s ploščicami bi bil v sliki predočen takšen:



Bela (nebarvana) ploščica dá čiste, bele. Bela s črno in črna z belo dá mešane. Ker pa so nebarvane prozorne, se vidi za oko vseeno v teh dveh slučajih črna in črna s črno dá čiste črne. Če to prenesemo zopet na kunce, bi dobili od para bel-črn s štirimi potomci na podlagi tega pravila enega belega in tri črne. Od teh treh pa sta dva samo na videz črna. V resnici pa imata mešano kri, ki bi dala za potomce zopet enega belega in tri črnodlakaste in od slednjih dva mešana. Primer s ploščicami naj torej pomaga razložiti nam nevidni proces glede mešanja krvi, ker je sicer za videz nerazumljivo, zakaj bi dva enako črna kot tretji mogla dati tudi belega potomca, tretji črni pa ne.

Pripomnim pa takoj, da narava ni matematična enačba, ki se dá poljubno in z matematično natančnostjo pretvarjati in kombinirati. Za postavitev tega pravila je treba neštetо poskusov in šele povprečen rezultat vseh dá to povprečno razmerje kot nekak zakon, ki je skrit v tajinstveni naravi. Treba je tudi pomisliti, da razne kombinacije ne uspevajo v naravi, kakor bi teoretično lahko na papirju, kjer je degeneracija itd. nepoznana stvar, medtem ko pri živih bitjih igra to silno vlogo. Naglašam tudi, da vsaka primera več ali manj šepa in nam je samo kot pripomoček, da kako stvar napravimo laže

razumljivo ali dostopno. Zato naj se te vrstice ne motrijo skozi znanstveno lečo, nego je samo skromen in okoren napis na obširnem kažipotu, ki vodi v zeleno carstvo lovčevo.

Na podlagi tega nas ne osupne, recimo v kaki družini otrok temnih las in oči, ko so morda ostali svetli, blondinci kakor oba roditelja. Na tej podlagi si razlagamo, kako je mogoče, da so se našli in še najdejo med barvanimi narodi posamezni individui čisto svetle, bele polti, ko morda stoletja ni zašel tja belokožec. Kronološko je dognano iz pretekle dobe več brodolomov Evropcev na obalah pigmejcev. Tamošnje prebivalstvo je moške pobilo, ženske pa zasužnjilo. In po preteku stoletij pričajo dejstva o Mendelovem pravilu dedičnosti.

Če se po tem razmotrivanju vrnemo h kosu z belo glavo in zgoraj citirani opombi, bo ta korigarana malo drugače izpadla. To si sedaj vsak sam lahko popravi in bo spoznal brez napora, da za potomstvo, med katerim bi se nahajal kak beloglavež, ni neobhodno potrebno, da sta oba druga beloglava.

Slavko Plemelj, direktor dvornih lovišč:

Kako si stavljam daljnogled na risanici.

Vpeljava daljnogleda na risanico je lovsko streljanje močno spremenila predvsem tedaj, ko so se istočasno vpeljale malokalibrske puške z visoko razanco. Ta modernizacija je rodila dobre in slabe posledice. Slabe radi tega, ker so lovci šli takoj preko opravičene meje in so posvečali puški z daljnogledom premalo pažnje in premalo študija. Z daljnogledom je puška takoj kompliciranejša »mašina«, ki zahteva vsled tega primernega študija in primerne stalne kontrole. Ni dovolj, da je na puški montiran daljnogled, da potem kar za večne čase puška prvovrstno strelja na vse mogoče razdalje. Potrebno je, da najnatančneje uravnam daljnogled na puški in da stalno kontroliram to uravnavo. Neupoštevaje te fundamentalne momente so se lovci zanesli lahkoverno na daljnogled in pričeli slepo streljati. V praksi sem se moral prepričati, da še danes obstoji nebroj lovcev, ki nimajo pojma, kako strelja njihova puška z daljnogledom. Čudijo se pa zelo, kadar zgreše. Pri napačni uravnavi daljnogleda je to zelo pogostokrat in so pogodeni streli le slučajni pogodki. En del lovcev se sicer potrudi in vsake svete čase puško enkrat malo poskusi, zadovolji se pa že s približno dobrim strelom. Pozabi pa pri tem, kakšna postane razlika na 200 ali celo več korakov, če puška že na 100 korakov ni točno pristreljena.

Dobra stran daljnogleda je brez dvoma, da nam omogoči daljnogled bistveno laže in sigurneje meriti na divjačino. Veliko manj smo odvisni od razsvetljave in bistveno manj od razdalje. V dobrem daljnogledu vidimo žival izredno plastično; tudi pri slabi razsvetljavi jo vidimo še zadosti jasno in nam je mogoče divjačino točno pomeriti na zaželjeno mesto. To so bistvene prednosti in vsled tega se je daljnogled na puški tako splošno in hitro udomačil.

Prvo in glavno vprašanje daljnogleda na puški je, da je daljnogled absolutno točno uravnan na strel puške. Puškarne, ki se bavijo z montažo daljnogledov, iste po izgotovitvi montaže z večjo ali manjšo ali brez točnosti pristrele. Svetujem vsakomur, da je pri pristrelu osebno navzoč in da sam strelja

s puško. Ob tej priliki se lovec lahko nauči reguliranja daljnogleda. To je za poznejše čase velikega pomena. Potrebno je, da zna vsak lovec pristreliti puško tudi sam doma. Domneva, da je to bogve kako težavno, je brez podlage in se vsakdo lahko z majhnim trudom in nekoliko patronami tega priuči. Trud se bogato poplača. V naslednjem podam kratka navodila iz praktičnega stališča, kako uravnamo daljnogled. V teoretične razprave se na tem mestu ne morem spuščati zaradi utesnitve in namena članka.

Pri nas so v rabi sedaj največ daljnogledi tvrdk Kahles — Dunaj, Zeiss — Jena, Oigee, Gerard in Buschovi daljnogledi. Daljnogledi tvrdke Kahles — Dunaj, 2½ kratne in 4 kratne povečave so razmeroma poceni in dosti dobri daljnogledi. Novejša izdelava te tvrdke »Heliavier« je popolna kopija Zeissovega daljnogleda »Zielvier«; ta izdelek je cenejši in v kvaliteti zelo dober. Tvrdka Zeiss izdeluje prvorazredne daljnoglede, so pa primeroma dragi. Najprikladnejši tipi te tvrdke za naš lov so »Zielmi« 2½ kratne povečave ter »Zielvier« 4 kratne povečave. Potem izdeluje Zeiss daljnogled »Zieleins« — brez povečave. Podatke o tem sem priobčil v marčevi številki »Lovca«. Dalje izdeluje tvrdka Zeiss daljnoglede z dvojno ali večkratno povečavo, ki se prestavlja, tako da imamo v enem daljnogledu združena dva ali tri daljnoglede, n. pr. enkratno, štiri- in šestkratno povečavo. Ti daljnogledi pa se v praksi niso dobro obnesli. Kdor bi hotel montirati tak daljnogled, mu najbolj odgovarja enkratna in štirikratna povečava. Enkratna za bežečo divjačino, štirikratna za zalaz. Daljnogledi »Oigee« so zelo dobri inštrumenti. »Gerard« daljnogledi starejših tipov optično niso na višku in pri slabi razsvetljavi nejasno kažejo.

Glede vizirja za merjenje v daljnogledu se je v praksi obnesel princip, da je najboljši tak vizir, ki kolikor mogoče malo pokrije polje v daljnogledu in malo pokrije divjačino. Le za gospode, ki zelo slabo vidijo, je porabnejši debelejši vizir. Če imamo v daljnogledu za vizir cele kole, teda nam vizir pokrije velik del polja v daljnogledu in tudi divjačino, tako da je merjenje otežkočeno predvsem na daljše razdalje. Eden najboljših vizirjev je tenak križ v daljnogledu brez vsake debele črte. Puška je pristreljena tako, da pade krogla na mesto, ki leži na točki, kjer se sečeta obe črti križa. Tak križ skoraj nič ne zakrije polja v daljnogledu, divjačino takoj vidimo v celoti, kar je zelo važno, še važnejše pa je, da natančno vidimo, v katerem delu pleč leži križ. To je zelo važno predvsem pri streljanju na daljše razdalje. Lovci se z neverjetno trdovratnostjo drže napake, da nikdar niso sigurni, na kakšen del pleč so prav za prav merili. Ta strelja prenizko, drugi previsoko in skoraj nikoli ne ve povedati natančno, kje leži strel. Predvsem se ta napaka udomači pri daljnogledih z zelo debelim vizirjem. Tak vizir pokrije preveč pleč in lovec jo kaj rad udari previsoko v pleča ali pa prenizko, enostavno iz razloga, ker partije, ki jo pokriva vizir, ne vidi in vsled tega težko presodi, kam meri. Tenak križ pa nam jasno kaže del telesa pod križiščem in nad križiščem. Tako vedno vemo, kje je ležalo to križišče, ko je počil strel. Proti uporabi tankega križa nekateri navajajo, da se pri slabi razsvetljavi slabo vidi. Ta argument ne drži. Dokler moremo srnjaka s triedrom ugotoviti, toliko časa se križ v daljnogledu dobre kvalitete izvrstno vidi in je strel gotov, ko pa nastopi tolik mrak, da križ v daljnogledu slabo vidimo, tedaj je absolutno izključeno divjačino tudi s triedrom glede spola, še manj pa glede kvalitete rogovja določiti. Tu se neha upravičenost strela.

Izvrsten vizir je tanka vodoravna črta ter debelejša stoječa črta do sredine, nad sredino pa ostra špica. Puško pristrelimo tako, da leži srednji

pogodek eden ali dva prsta, torej samo za spoznanje nad kot nož ostrim vrhom te špice. Merimo torej samo z vrhom te špice, vsled tega so navedbe gospoda ing. Jeločnika v marčevi številki »Lovca« v toliko nejasne, ker govori o razlikah pri posameznih daljnogledih, katera razlika naj izvira iz debelosti gori navedene špice. Za strel puške je brez pomena, ali je ta špica debela ali tanjša, ker imamo puško pristreljeno na vrh te špice brez zveze z vodoravnico, torej tako rekoč na najfinejšo točko. Debelost prihaja v poštev edinole toliko, da nam debela špica pokrije več divjadi, tanjša pa manj. Iz tega razloga je absolutno upravičeno dati splošno navodilo za merjenje za vse daljnoglede in nima vsak daljnogled svojega navodila. Merimo izključno le z eno samo ostro točko vizirja, naj je vizir kateregakoli tipa. Na to ostro točko pristrelimo puško in za preciznost strela ostala konstrukcija ne pride v poštev. Tovarne izdelujejo različne vizirje, da zadoste vsem zahtevam lova, ne samo našemu lovu na srnjake in gamse. Glede splošnega navodila za merjenje pa velja za vse tipe lahko eno in isto navodilo.

Gori navedeni vizir, kjer pomerimo z vrhom špice, je prav dober in smo v strokovnjaških krogih vedno brez uspeha debatirali, ali je križ boljši, ali je špica boljša. Pri dva- in polkratni povečavi križ, če ni posebno fin, na daljšo distanco precej močno pokrije divjačino. Pri štirikratni povečavi to ne pride toliko v poštev. Ostra špica pa silno natančno fiksira točko v plečih divjačine, tako da se zelo lahko izredno precizno z njo strelja. Ta špica mora biti v vsakem slučaju absolutno ostra, zaokrožena špica je zanič. Puško pristrelimo na ta vizir, kot sem že marca meseca omenil, tako, da majhen kamenček ali majhen krog sedi na špici, torej da srednji pogodek pade za spoznanje, eden ali dva prsta, nad špico.

Drugi tipi vizirjev so namenjeni predvsem za streljanje na veliko divjačino in v mraku. Tu so pogoji streljanja drugi in so debeli vizirji potrebni, da jih tudi pri zelo slabi razsvetljavi vidimo. Za lov na srnjaka ali gamsa so praktično manj sposobni, čeprav nočem trditi, da se ne da streljati z vsakim vizirjem. Priučiš se lahko na vsak vizir, o tem ni govora, gre se nam le za to, s kakim vizirjem v praksi laže streljamo. V lovski praksi je zelo važno, da nam je treba misliti samo na to, kje leži špica ali križ daljnogleda, ko ustrelimo, in da se zanesemo, da je krogla tam. Če pa moramo misliti, da krogla pade drugam kot merimo, pa to zelo ovira in si je v praksi zelo težko predstavljati, kam naj pomerimo, da bo krogla padla na željeno mesto. To velja predvsem, če puška strelja na levo ali na desno. Take napake pristrela se v praksi zelo maščujejo. Še slabše je, če puška strelja spod. Če puška strelja više in to natančno poznamo, potem se lahko priučimo zelo sigurnemu streljanju, a vendar v praksi v vseh slučajih ni mogoče dovolj hitro presoditi, kam naj pomerimo, da bomo zadeli na zaželjeno mesto. Vsled tega ne svetujem, da puško pristrelimo tako, da strelja više kakih 10 cm, kot to priporočajo nekateri puškarji in gospod Kapus v svojem članku v »Lovcu«. V novejšem času so puškarne skoraj opustile pristrel na visok strel in se vedno bolj uveljavlja pristrel na »flek«.

Glede nabave daljnogleda svetujem kupiti le dober instrument. Pomisliti je treba, da je montaža daljnogleda draga in da se ne izplača za slab daljnogled, ki nam neprestano povzroča sitnosti in jezo. Slab daljnogled je pri dobri luči še poraben, odpove pa zelo pri slabi razsvetljavi. Puškarna nam izroči pristreljeno puško z marko na 100 korakov, pristreljeno na željo ali na mesto — »flek« ali pa s strelom 8 do 10 cm više. Če smo bili sami pri pristreljevanju navzoči in puško sami pristrelili, potem je stvar v redu in se

lahko na puško zanesemo; predpogoj pa je, da rabimo v praksi iste patrone kot pri pristrelu. Ne zadostuje ime patrone, to še enkrat poudarjam, temveč mora biti patrona iste tovarne. Če pa nismo bili pri pristrelu puške navzoči, tedaj pa je pod vsakim pogojem treba, tudi če bi bila puška pristreljena v nebesih, isto preizkusiti. Za korekturo oziroma uravnavo daljnogleda na puški nam je potrebno malo kladivce in 10 do 20 cm dolg kos trde kovine v obliki ravnila. Slednje zato, da ni treba s kladivom direktno udariti na podstavek daljnogleda, ki je montiran v cevi ali na šini puške, ker bi s tem navadno poškodovali puškino cev ali šino. Tako pa nastavimo omenjeno kratko ravnilce na podstavek daljnogleda in s kladivom udarimo na ravnilce ter premaknemo podstavek daljnogleda na levo ali na desno. Potek uravnave daljnogleda je sledeč: Najprvo uravnamo višino strela. V prosti prirodi si uredimo strelišče, najbolje v primerni dolini na strmem obronku, kjer ni višje trave ali mahu. Tam postavimo v razdaljah po dva metra bele kamenčke v velikosti citrone, ne večjih. Nekateri privleče celo skalo in se potem kar zadovolji, če jo strel le malo oprašne. Streljajmo vedno iz sence v senco, ne v polni solnčni luči. Zelo koristno je, če imamo spremljevalca, ki s triedrom opazuje strele in jih napoveduje. Strel je na primernem terenu zelo viden, razprši prst in napravi temno luknjo. Streljajmo, če le mogoče, leže z naslonjeno puško.

(Konec bo sledil.)





Tekme psov spanijelov in ptičarjev

23. in 24. oktobra 1926 v okolici Maribora.

Obilica dela je vzrok, da se je to poročilo zakesnilo.

V prilogi revije »St. Hubertus«, »Kynologische Vereins-Nachrichten« z dne 6. novembra 1926, v št. 45, III. let., str. 182, je izšel članek, ki se glasi v prevodu:

„Tekma španijelov v Mariboru (S. H. S.).

Bila je prav za prav riskirana prireditev po pred tednom tako sijajno uspeli tekmi psov španijelov v Korneuburgu. Vsekakor pa se glasi v prid zmagujoči sili avstrijskega »Jagdspanielkluba«, da je tudi mariborska tekma navzlic neugodnemu vremenu in manjšemu številu udeležencev po vrednoti vsekakor sijajno uspela s pomočjo učinkovitega pokroviteljstva »Kluba ljubiteljev ptičarjev« v Ljubljani ter mariborske glavne podružnice »Slovenskega lovskega društva«.

Naši vzorni in navdušeni jugoslovenski gojitelji španijelov s podpredsednikom J. K. S. in predsednikom K. L. P. g. Urbancem in predsednikom glavne podružnice S. L. D. v Mariboru prim. dr. Robičem so lahko ponosni na to prireditev. Primerno je, da izrazimo prisrčno zahvalo vodji sodnikov, častnemu predsedniku avstr. »Jagdspanielkluba« grofu Wurmbrandt-Stuppachu Vil. in vlad. svetniku Erhardtu. Slednji je prevzel težek posel in je vodil tekmo. Srčna hvala gre v tem pogledu tudi zakupnikoma lovišča nadučitelju A. Godcu in banč. ravnatelju Dav. Klobučarju, ki sta kar najljubezniveje stavila na razpolago za tekmo svoje bogato lovišče v občini Limbuš. Kot pripravniki na tekmi so sodelovali docent dr. Schober, Wien, Fr. Urbanc, dr. Hub. Souvan in prof. P. Žmitek iz Ljubljane.

Tekmi je prisostvovalo mnogo ljubiteljev španijelov, lova in zastopnikov korporacij. Prireditelji so poklonili znatne nagrade v denarju in častnih predmetnih darilih.

Pri nazdravnem in pri zaključnem večeru so se čuli po razglasitvi izida tekme mnogoštevilni prisrčni nagovori.

Predsednik K. L. P. g. Urbanc je s posebnim veseljem opozoril na mnogobrojno sodelovanje iz Avstrije.

Grof Wurmbrandt - Stuppach je izjavil, da je prišel kot vedno z velikim veseljem v Jugoslavijo, da bi v tej krasni deželi sodeloval kot

sodnik na tekmi uporabnostnih psov, ter ugotovil, da opaža od leta do leta boljše uspehe.

Podpolkovnik Kockert se je zahvalil v imenu avstr. »Jagdspaniel-kluba« za posvečene mu srčne pozdrave in priznanje ter naglasil, da si je namah osvojil prijetne in razveseljive vtise v deželi, kjer se giblje med izvrstnimi lovci in voditelji psov, nato pa je nazdravil nosilcem teh lepih misli, posebno pa predsednikoma Urbancu in dr. Robiču.

Za tekmo je bilo prijavljenih 9 španijelov, na smotri pa jih je bilo 8, od teh 7 springerjev in 1 koker. Razen psice (Ilice Pohorske) so na tekmi vsi psi glasno gonili. Navzlic slabemu vremenu se morajo smatrati uspehi za odlične.

Leto in pol star springeršpanijel pes Blay Hartenstein, čigar lastnik je dir. Krainz, vodnik podpolkovnik Kockert (v Korneuburgu 235 točk, I. d darilo), je tu prednjačil z 255 točkami (I. a darilo), in izpodrinil springeršpanijelsko psico Ferry Hirschfeld lastnika in vodnika podpolkovnika Kockerta (Korneuburg 260 točk, I. b darilo) z 228 točkami na drugo mesto (I. b darilo) in kockeršpanijelo Free Bazi lastnika Ed. Medingerja ml., vodil višji lovec Bauer (Korneuburg 260 točk, I. a darilo), z 220 točkami na tretje mesto (I. c darilo). II. darilo je dobila springeršpanijelka Ilsa Hartenstein lastnika dir. Krainza, vodnika podpolkov. Kockerta (Korneuburg III. a darilo) s 187 točkami. III. a darilo s 195 točkami (Korneuburg 183 točk) je dobila springeršpanijelka Heidy Hartenstein lastnika in vodnika prim. dr. H. Robiča. III. b darilo je bilo prisojeno s 179 točkami springeršpanijelu psu Dachu Posavskemu, lastnik in vodnik ing. Pahernik, s 151 točkami in III. c darilo springeršpanijelu Čortu Pohorskemu, medtem ko je ostala springeršpanijelka Ilica Pohorska brez nagrade.

Lastnik psarne »Pohorska« je primarij dr. H. Robič, ki se mu je na uspehih kot vzreditelju prisrčno čestitalo.

Vseskozi se je Maribor zaslužno pridružil Korneuburgu. Na podlagi teh dveh tekem se je pridobilo mnogo novih ljubiteljev psov španijelov.«

Glede poteka tekem poročam v podrobnem še naslednje:

Bila je sobota 23. oktobra 1926, ko smo se na vse zgodaj začeli zbirati, da zavzamemo svoja mesta ter nas popeljejo avtomobili v določeno lovišče, kjer naj bi se bila vršila ta dan tekma psov španijelov. Vreme je bilo znosno, toda drugi dan, v nedeljo 24. oktobra 1926, pa je že na vse zgodaj lilo, kot da so se odprle vse nebesne zatvornice. Kaj početi? Prejšnji dan započeto tekmo psov španijelov je bilo treba izpeljati do konca, preostalo je v glavnem še vodno delo in za to so bila lovišča določena. Po železnici in z avtomobili smo se odpeljali v Orehovo vas, kjer naj bi bili dovršili psi španijeli svoje delo, kar ga je ostalo za tekmo izza prejšnjega dne, nato pa bi se morala vršiti napovedana tekma psov pličarjev. Lilo je neprestano, vode so tako narasle, da smo mogli prebresti na nekaterih mestih cesto le z avtomobili. Toda vztrajali smo, tako da so psi španijeli opravili svoje delo ter smo jih takoj redovali.

Po kosilu se je navzlic izredno slabemu vremenu vršila smotra za one pse pličarje, ki niso bili ocenjeni na mednarodni razstavi psov dne 8. in 9. septembra 1926 v Ljubljani. Po končani smotri smo odrinili v določene dele lovišča v dveh skupinah. Pri skupini mladinske tekme sta sodelovala kot sodnika grof Wurmbrandt-Stuppach in Fr. Urbanc,

kot pripravnik pa dr. H. Robič, pri drugi skupini za poljsko tekmo pa kot sodnik vlad. svet. H. Erhardt, kot pripravnika pa doc. dr. Ar. Schober in pisec poročila, slednji je bil spričo slabega vremena določen

Preglednica uporabnostne tekme psov spanijelov

Številke učinitve:
0 = nezadostno
1 = zadostno
2 = precej dobro
3 = dobro
4 = prav dobro
4h = odlično (le pri izrednih uspehih)
+ = številka učinitve
× = število točk

	Št.	2		3	
	Ime	Fee-Bazi		Ilsa-Hartenstein	
	Pasma	koker-span.		springer-sp.	
	Ocena	prav dobro		prav dobro	
	Štev. strok. vredn.	+	×	+	×
Predmeti:					
I. Delo na sledu:					
oblajanje	9	—	—	—	—
nakazanje mrtve divjačine	8	—	—	—	—
delo na vrvi	7	4	28	2	14
II. Šarjenje — na suhem:					
1. grmarjenje (ob strani lovca)	6	3	18	3	18
2. šarjenje s stojišča	6	—	—	—	—
v gonjo (z gonjači)	4	4h	16	4h	16
migljaj ali povelje, če se psa prej odloži	8	—	—	—	—
— v vodi:					
1. v bičevju in vodi brez race	5	1	5	1	5
2. prav tam z raco	5	1	5	2	10
III. Donašanje:					
1. perutnine brez sledu	5	4h	20	4	20
2. zajcev po sledu	6	4h	24	3	18
3. iz globoke vode	5	4	20	1	5
IV. Delo na roparice:					
davljenje	8	—	—	—	—
ustavljanje	4	4	16	1	4
V. Kakovost nosu	6	4h	24	4	24
VI. Dresurni predmeti:					
1. splošna poslušnost	5	3	15	4	20
2. obnašanje po strelu	2	2	4	4	8
3. obnašanje vpričo splašene divjačine	1	3	3	3	3
4. čakanje na določenem mestu	2	3	6	4	8
5. vodljivost	2	4	8	4	8
6. obnašanje na stojišču	2	4h	8	3	6
Vsota doseženih točk			220		187
Vzrejna vrednost: 1. nos			4h		4
2. ostrost glede roparic			4		1
3. glasno šarjenje			4		4h
3. vodno delo			2		1
			14		10
Priznana darila			I. c glasno goni		II. glasno goni

Vodja tekme: H. Erhardt. — Sodnik: Grof Wurmbrandt-Stuppach.

tudi za skupnega zapisnikarja. Tekmo je vodil ravnatelj Bog. Pogačnik. — Kot prvi je prišel na vrsto nemški gladkodlaki pes Boj Krški, lastnik in vodnik banč. ravnatelj Dav. Klobučar v Mariboru. S kakimi sposob-

23. in 24. oktobra 1926 v Mariboru.

4		5		6		7		8		9	
Blay-Hartenstein		Ferry-Hirschfeld		Heidy-Hartenstein		Dach-Posavski		Jelica-Pohorska		Cort-Pohorski	
springer-sp.		springer-sp.		springer-sp.		springer-sp.		springer-sp.		springer-sp.	
prav dobro		prav dobro		prav dobro		prav dobro		prav dobro		dobro	
+	×	+	×	+	×	+	×	+	×	+	×
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4h	28	4h	28	1	7	7	21	0	0	2	14
4	24	3	18	4	24	3	18	—	0	4	24
—	—	—	—	—	—	—	—	0	—	—	—
4	16	—	—	4h	16	4	16	—	12	3	12
—	—	4	32	—	—	—	—	3	—	—	—
4	20	1	5	4	20	3	15	2	10	1	5
4	20	3	15	4	20	3	15	2	10	1	5
4	20	4	20	3	15	2	10	0	0	3	15
3	18	2	12	2	12	3	18	0	0	0	0
4h	20	4	20	2	10	3	15	2	10	2	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	12	4	16	0	0	3	12	4	16	2	8
4	24	3	18	3	18	4	24	3	18	4	24
4	20	3	15	4	20	2	10	0	0	3	15
4	8	3	6	4	8	0	0	0	0	2	4
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	8	2	4	3	6	0	0	0	0	3	6
4	8	4	8	4	8	1	2	2	4	3	6
3	6	4	8	4	8	0	0	0	0	0	0
	255		228		195		179		83		151
	4		3		3		4		3		4
	3		4		0		3		4		2
	4		4		4h		4		3		2
	4h		3		3		3		2		1
	15		14		10		14		12		7
	I. a glasno goni		I. b glasno goni		III. a glasno goni		III. b glasno goni		— ?		III. c glasno goni

Pripravniki: dr. Arn. Schober, dr. Hub. Souvan, Fr. Urbanc, P. Žmitek.

nostmi in dresuro je ta pes stavljeno mu nalogo reševal navzlic najslabšemu vremenu, bodi označeno z nekaterimi opazkami iz zapisnika: Prvovrsten nos, rahločutno poslušen, išče smotrno, daleč in živahno, obstane, se uleže ali se vrne na še tako rahel pisk. Po strelu miren, izborno najde izgubljeno itd. Mogoče si bo ta ali drugi mislil, da je vse to pretirano, toda višek umnosti in poslušnosti je dokazal pes, ko ga je v najbolj napeti stoji na jerebice z rahlim žvižgom odpoklical vodnik k sebi, in je poslušal brez obotavljanja ter se na povelje zopet vrnil in šele nato dvignil potuhnjene jerebice. Ko so se jerebice dvignile, je bil popolnoma miren, pa tudi takrat, ko je bil vodnik daleč stran od njega in čakal pri tem nadaljnjega povelja. Z najfinejšo maniro je sledil bežeče jerebice skozi dolgo zarastlo njivo, ko pa so se dvignile, je po strelu ostal kot pribit, ali pa ležal na mestu. Donašal je na povelje brezhibno. Z vsakim strelom je vodnik pogodil po eno jerebico, ne da bi opazil strelec sam ali pes, da je padla tudi druga jerebica; bila pa je le obstreljena, zatekla se je v kopico ajdovega snopja in se v njej skrila. Na povelje, naj donese tudi drugi plen, je pes hitro našel jerebico ter jo naznačil. Smatral jo je pa za zdravo in zato ni hlastnil po njej. Od mirne stoje je bil z lahkim žvižgom odpoklican, nato pa se mu je velelo, naj jo donese z druge strani, kar je na najlepši način napravil.

Navzlic vedno bolj rastoči nevihti in silnemu dežju nam je pokazala lepe uspehe tudi nemška gladkodlaka psica Lia, lastnik in vodnik ing. Lenko.

Četudi dobro opremljeni za slabo vreme smo bili prisiljeni pred 16. uro prekiniti tekmo in ker nismo vedeli, ali bo drugi dan boljše, smo jo morali preložiti do prihodnje sezije ter smo se do kože premočeni vrnili v Maribor. Tam je bil v hotelu »Meran« poslovilni večer, razglasil se je izid tekme psov španijelov ter smo razdelili darila. P. Ž.

*

Ocena psov

na mednarodni razstavi psov dne 8. in 9. septembra v Ljubljani.

Lovski psi. (Nadaljevanje.)

Braki.

a) Alpski.

(Pojasnilo h kraticam: Dipl. = diploma. Zl. Pl. = zlata plaketa. Sr. Pl. = srebrna plaketa. Br. Pl. = bronasta plaketa. J. K. S. = Jugosl. kin. savez. Čd. = častno darilo. K. L. B. = Klub ljubiteljev brakov.)

Pes:

Katal. štev. 81, Pik, last Jos. Vanossija v Kamniku. Pes odgovarja povsem pasmenim znakom, pravilno zgrajen, dasi ima prekratko in preširoko glavo. Konico repa ima belo, sprednji šapi odprti, v spodnjem delu nalahko obeljeni, kot plemenjak se izrečno ne priporoča. Ocena povoljna, Dipl. J. K. S.

Psica:

Katal. štev. 82, Ruska, last prejšnjega, je nežna psica, ima nekoliko prekratko dlako, prekratko in široko glavo ter spredaj francosko stoji. Psica

je dobila na razstavi psov v Ljubljani leta 1922. III. darilo, na tej razstavi pa oceno: dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

b) Balkanski.

Psi:

1. Katal. štev. 83, Branko Krmeljski, last psarne »Krmelj«, ima čelni strmec premalo izrazit, glava je v temenu preširoka, nosi po dvoje volčjih slednikov. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

2. Katal. štev. 84, Živko Krmeljski, last prejšnjega. Ker pogoji pasmenih znakov za te vrste brakov še niso stalno določeni, je ta pes s kinološkega stališča tipično oblikovan in se lahko smatra za vzorec navzlic nekaterim hibam, posebno radi upognjenih šap na zadnjih nogah. Ocena prav dobra, Dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

3. Katal. štev. 85, Togo II. Krmeljski, Vin. Brceta v Št. Janžu, težek pes, neplemenite glave. Šape na sprednjih nogah odprte. Za brake je pretežek in se kot plemenjak ne priporoča. Ocena povoljna, Dipl. J. K. S.

4. Katal. štev. 86, Pik, lov. kluba v Logatcu. Ta pes spada v skupino alpskih, ne pa balkanskih brakov, ker je presvetlorjave barve, s temnim plaščem in belimi odznaki, dober pa je sicer v dlaki; ozadek strm, šape zaprte, vendar se kot plemenjak ne priporoča. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

5. Katal. štev. 87, Fedi, prejšnjega, ima iste lastnosti kot prejšnji, bolj šibko zgrajen ter ima odprte šape; kot plemenjak se ne priporoča. Ocena povoljna, Dipl. J. K. S.

6. Katal. štev. 88, Črt, tudi last prejšnjega, je težke glave, v križu prestrm, odprte šape; kot plemenjak se priporoča. Ocena povoljna, Dipl. J. K. S.

7. Katal. štev. 89, Barčo Krmeljski, psarne »Krmelj«. Pes je pravilno ustvarjen, le v križu in zadnjih nogah je prestrm, oko naj bi imel bolj zaprto, ušesa daljša in širša. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

8. Katal. štev. 90, Bohun Krmeljski, last prejšnjega. Splošen vtis psa je dober, vendar prestopa na spredaj; na šapah preveč bel kakor tudi na prsih. Za plemenjaka ni priporočljiv. Ocena povoljna, Dipl. J. K. S.

9. Katal. štev. 91, Dečko Krmeljski, last prejšnjega. Vsled pretežke glave je splošen vtis tega psa neplemenit. Hrbet ima upognjen in mehki sprednji šapi. Ocena povoljna, Dipl. J. K. S.

10. Katal. štev. 92, Moško Krmeljski, last prejšnjega. Splošen vtis je prav dober, vendar gobec prešiljast in dolg, rep je kratek in tenak, sicer pa odgovarja po tipu kot štev. 84 katal. Ocena prav dobra, Dipl. in Sr. Pl. J. K. S. in Čd. (ovrat.) K. L. B.

Psice:

1. Katal. štev. 94, Zlata II. Krmeljska, last prejšnjega, je lahka psica s premalo globokimi prsi ter z nekoliko strmim križcem, ušesa nekoliko previsoka in preveč nazaj postavljena. Ocena povoljna, Dipl. J. K. S.

2 Katal. štev. 95, Jela II. Krmeljska, last prejšnjega, je lahka, še nedorasla psica, lepo drži ušesa, ml. razr. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

c) Dalmatinski.

Katal. štev. 96, Brzi, last Pl. Bělovskega v Žapužah pri Mirni, je bil na razstavi edini predstavitelj dalmatinskih brakov. Ta pes pripada posebno redki pasmi brakov, ki oživlja s svojo pestro barvo. Na njem bi bilo edinole grajati

premočno razvita lica in to, da sta sprednji šapi preveč vsaksebi. Ocena prav dobra, Dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

d) Istrijanski, gladke dlake.

Psi:

1. Katal. štev. 97, Hektor, Fr. Babiča v Dobrepoljah. Ta pes prav za prav ne spada h gladkodlakim istrijancem, temveč k posavskim brakom, ki bi s tega stališča na njem ne bilo ničesar grajati. Vtis izboren. Ocena prav dobra, Dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

2. Katal. štev. 98, Mali, Mil. Krašovića v Karlovcu. Močan, mišičast, vzoren pes, na katerem bi bilo edinole grajati prekratko dlako in odprte šape. Kar se tiče barve, prehaja bela iz oranžne v rjavo. Ocena prav dobra, Dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

3. Katal. štev. 99, Pik, last V. Herforta v Ljubljani. Pes je prav dober, le zadaj stoji strmo ter ima premalo izrazito masko. Ocena prav dobra, Dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

4. Katal. štev. 100, Dečko Podgorski, Al. Gnidica v Sodražici, je prav čeden pes z dobrim ožigom. Želeti bi bilo le, da bi bila oranžna barva bolj značilna in vidna, ki jo je dinole na ušesih opaziti. Ocena prav dobra, Dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

5. Katal. štev. 101, Taras, Lud. Modica v Bloški Polici. Živahen, kvadratično ustvarjen, mišičast in postaven pes, kazi ga le nekoliko preveč sajasto temna maska. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

6. Katal. štev. 102, Karo, last prejšnjega, je kar se postave tiče, kakor tudi dlake in barve, prav dober pes, kazijo pa ga nekoliko vstran štrleča ušesa in šiljasti gobec. Ocena odlična, Dipl. in Zl. Pl. J. K. S. ter Čd. (ovrat.) K. L. B.

7. Katal. štev. 103, Voltman, last Pav. Štreklja pri Št. Vidu na Gor. Temu psu manjka mišičevje. Barva odznakov ni enotna. Zadaj stoji strmo ter je prezidan. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

8. Katal. štev. 104, Vojan, uprave graščine Turjak. Močan pes, dober v kosteh, postavi in dlaki. Barve je pravilne, pa tudi odznaki so dobri, le glavo ima preširoko in obilno. Ocena povoljna, Dipl. J. K. S.

9. Katal. štev. 106, Cer, last prejšnjega, pes popolnoma odgovarja plemenskim znakom, ima pa preveč zavihana ušesa, hrbet mu je strm in spredaj stoji ozkopetno. Ocena povoljna, Dipl. J. K. S.

10. Katal. štev. 107, Logar, last psarne »Smlednik«. Ta pes spada med resavce, napravi splošno dober vtis, barva naj bi bila bolj živa, pa tudi dlaka boljša. Ima na vseh štirih nogah odprte šape. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

11. Katal. štev. 109, Don, last M. Jenčiča v Mengšu. V splošnem, posebno pa v nogah dober, le zadaj stoji prestrmo, med gladkodlake istrijance ne spada, temveč med posavske brake. Ocena prav dobra, Dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

12. Katal. štev. 110, Svitko, last prejšnjega. Sorazmerje višine napram dolžini ni v skladu, ker je prekratek. Poleg tega pa še zadaj strmo stoji. Gobec ima istotako prekratek. Tudi ta pes spada med posavske brake. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

Psice:

1. Katal. štev. 111, Asta Podgorska, E. Črneta v Ljubljani. Ta psica spada med resaste istrijanske brake. Splošen vtis napravi prav dober, glava ne odgovarja trupu, šape ima odprte. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

2. Katal. štev. 112, Soča, L. Modica v Bloški Polici. V vsakem oziru dobra psica, brez graje. Ocena odlična, Dipl. in Zl. Pl. J. K. S. ter Čd. (100 Din) K. L. B.

3. Katal. štev. 113, Živa Podgorska, last L. Zupančiča v Ljubljani. Postavi psice ni ugovarjati, kazijo pa jo prepolna lica, nekoliko podbradka in v hoji ni brezhibna. Ocena prav dobra, Dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

4. Katal. štev. 114, Bistra Podgorska, F. Galleta v Bistri. Psica je prav živahna in dobra v dlaki, odznaki pa so premalo izraziti. Hrbet strm ter prenizko nastavljen rep. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

5. Katal. štev. 115, Sava, uprave graščine turjaške. Psica napravi dober vtis, gobec ima nekoliko prešiljast, rep zavit in ne izgleda plemenito. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

6. Katal. štev. 116, Ljubica Podgorska, L. Zupančiča v Ljubljani. V splošnem odgovarja plemenskim znakom, kazi pa jo neplemenita glava, poleg tega pa ima zajčje šape. Ocena povoljna, Dipl. J. K. S.

7. Katal. štev. 118, Zora, D. Makarja v Metliki. Prav dobra psica v postavi in dlaki, le šape ima preveč ploske in zavita ušesa. Ocena prav dobra, Dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

8. Katal. štev. 121, Ega, J. Mrcine v Starem trgu pri Ložu. Razen presvetlega očesa in preveč mesnatega smrčka psica popolnoma odgovarja pasmenim znakom, v barvi odznakov pa je vzorna. Ocena odlična Dipl. in Zl. Pl. J. K. S. ter Čd. (termos) K. L. B.

9. Katal. štev. 123, Flora, A. Videmška v Dolu pri Ljubljani. Tudi ta psica spada med posavske brake, odgovarja popolnoma pasmenim znakom brez pripomb. Ocena odlična, Dipl. in Zl. Pl. J. K. S. ter Čd. (nož) K. L. B.

10. Katal. štev. 124, Pika, dr. A. Kobala v Ljubljani. Sicer zelo tipična psica ima eno uho drugačno kakor drugo, kar povzroča ušesni črv, vendar zasluži še odlično oceno, Dipl. in Zl. Pl. J. K. S. ter Čd. (ovratnik) K. L. B.

c) Istrijanski, resaste dlake.

Psi:

1. Katal. štev. 125, Izlok Podgorski, A. Gnidica v Sodražici. Pes je dobro ustvarjen, globokih prsi, idealne glave. Lepo, temno oko in smrček, le zadnji šapi ima premehki; udari na ušesih premalo izraziti. Ocena prav dobra, Dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

2. Katal. štev. 126, Pik, V. Weibla v Metliki. Ta pes je bil pomotoma uvrščen med istrijance. Pravilno spada med keltske brake. Splošen vtis psa dober, zelo pravilen v dlaki in pasmenih odznakih, ima pa preveč izrazit čelni strmec, strmo stojo v zadnjih nogah. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

3. Katal. štev. 127, Ito, F. Hofbauerja v Hrastniku. Tudi ta pes spada h keltskim brakom. Izredno lep eksemplar, posebno v ospredju, s tipično glavo, vzorne so pravilno upognjene zadnje šape, dober v dlaki in pravilne barvnosti odznakov. Kot plemenjak prvovrsten. Ocena odlična, Dipl. in Zl. Pl. J. K. S. ter Čd. (ovratnik) K. L. B.

4. Katal. štev. 129, Perun, A. Šušteršiča na Turjaku. Postava, dlaka in barva ni slaba, kazi pa ga neizrazita glava; preveč zavihan rep in ozkopetnost zadnjih nog. Ocena povoljna, Dipl. J. K. S.

5. Katal. štev. 131, Azor Podgorski, Fr. Vidmarja v Kamniku. Pes je sicer še mlad, obeta pa mnogo, posebno če mu na glavi doraste pravilna dlaka. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

6. Katal. štev. 132, Ador, psarne »Podgora«. Pes je v križu nekoliko strm, nepravilnih ušes, desno uho ima zvito, četudi še ni popolnoma razvit, je pes v ostalem le tipičen. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

7. Katal. štev. 133, Burin Podgorski, last prejšnjega. Brezhibno ustvarjen, odličen v hrbtu, izredno lep v stasu in glavi; dičijo ga krasne oči. Četudi v poletju, vendar je v dlaki popolnoma pravilen. Ocena odlična, Dipl. in Zl. Pl. J. K. S.

8. Katal. štev. 134, Agič Podgorski, last prejšnjega. Pes je še mlad in nerazvit, odgovarja sicer popolnoma pasmenim znakom, toda ni še jasno, v kakem pravcu se bo razvil. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

9. Katal. štev. 135, Ingo Podgorski, last prejšnjega. Kar se tiče dlake, barve in odznakov, napravi pes kar najboljši vtis. Posebno ga odlikujeta temno oko in pigment smrčka. Ocena odlična, Dipl. in Zl. Pl. J. K. S.

10. Katal. štev. 136, Muso, A. Hribarja na Brezjah pri Cerknici. Vsled nelepe glave, prekratkega gobca in ušes izgleda ta pes neplemenit. Ocena povoljna, Dipl. J. K. S.

11. Katal. štev. 137, Karo, V. Medena v Ljubljani. Pes je še nerazvit, obeta pa mnogo, ima prekratek gobec in ušesa. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

Psice:

1. Katal. štev. 138, Dara Podgorska, A. Ivanca v Sodražici. Prav lepa psica, tipične glave in ušes, le maska naj bi bila bolj izrazita. Ocena odlična, Dipl. in Zl. Pl. J. K. S.

2. Katal. štev. 139, Dana, Mil. Krašovića v Karlovcu, je v preveč dobri kondiciji. Sicer pa ji ni mnogo oporekati razen tega, da vsled debelosti izgleda glava premajhna in pa vrat prekratek. Ocena prav dobra, Dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

3. Katal. štev. 141, Alba Podgorska, Ad. Galleta v Zg. Šiški. Psica še ni dorastla, manjkajo ji skoraj vsi odznaki, vendar pa je upati, da se še razvije. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

4. Katal. štev. 142, Jasna Podgorska, psarne »Podgora«, je zelo močna psica, globokih prsi, krepkih nog, lepe glave. Črno oko ter korekten pigment na glavi napravita idealen tip psice. Ocena odlična, Dipl. in Zl. Pl. J. K. S. ter Čd. (ovratnik) K. L. B.

5. Katal. štev. 143, Bistra Podgorska, last prejšnje, je tudi tako brezhibna in plemenita psica kot predvrstnica. Ocena odlična, Dipl. in Zl. Pl. J. K. S.

6. Katal. štev. 144, Krasna, last prejšnje. Ta psica odgovarja sicer popolnoma pasmenim znakom, kazijo pa jo manjše napake, vsled katerih izgublja na celotnem dobrem vtisu. Ocena prav dobra, Dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

7. Katal. štev. 145, Iskra Podgorska, last prejšnje. Dasi je psica šele ostavila mladiče, vendar napravi še vedno dober vtis, kazijo pa jo nelepa glava, ozka prsa in preveč zavihan rep. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

8. Katal. štev. 146, Hitra, V. Medena v Ljubljani. Psica je bila pomotoma uvrščena med resavce, sicer napravi dober vtis, je pa prešibkih kosti, ki škoduje sicer precej dobri telesni strukturi. Oko presvetlo in smrček preveč mesnat. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

f) Keltski braki.

Psi:

1. Katal. štev. 147, Barin, A. Gnidica v Sodražici; tipičen pes, ima pa premehko dlako in šape ter je v zadnjem koncu prerahel. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

2. Katal. štev. 150, Burin Smledniški, psarne »Smlednik«, še mlad, nerazvit pes, ki pa dela vtis tipičnega predstavitelja te vrste brakov. Opaža pa se, da ima odprte in mehke šape. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

3. Katal. štev. 151, Bohun Podgorski, psarne »Podgora«, je v vsakem oziru tipičen starodaven Kelt. Ocena odlična, Dipl. in Zl. Pl. J. K. S.

Psica:

Katal. štev. 152, Barina Podgorska, psarne »Smlednik«. Edina ocenjena psica keltskih brakov na tej razstavi; ima nekoliko upognjen hrbet, mehke šape, prestopa in je tudi premehka v dlaki, udari odznakov so slabotni. Ocena povoljna, Dipl. J. K. S.

g) Štajerski gorski braki.

Katal. štev. 153, Lump, ge. Lie Tamborinove v Ljubljani, je edini predstavitelj te vrste psov na razstavi. Idealen tip, vendar naj bi bil v barvi nekoliko temnejši. Pes je za plemenjaka prvovrsten. Ocena odlična, Dipl. in Zl. Pl. J. K. S. ter Čd. (ovratnik) K. L. B.

h) Posavski.

Psi:

1. Katal. štev. 155, Valdman, A. Galleta v Zg. Šiški, je dobro ustvarjen pes z brezhibnimi odznaki, uhlja ima nekoliko privita. Ocena dobra, Dipl. in Br. Pl. J. K. S.

2. Katal. štev. 155 a, Hrast, dr. Fr. Roša v Laškem. Pes simpatične zunanjosti. Glede velikosti dosega baš isto, kar odgovarja pravemu braku. Ocena odlična, Dipl. in Zl. Pl. J. K. S. ter Čd. (ovratnik) K. L. B.

3. Katal. štev. 155 b, Venček, last prejšnjega, je tudi iz istega legla kot predhodnik, ki mu je enak, le da ima ta bolj šiljast gobec ter je v šapah nekoliko slabši. Ocena prav dobra, Dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

(Nadaljevanje bo sledilo.)



Dr. August Munda:

Razširjenje kranjskega ribarskega zakona na ozemlje vse Slovenije.

Člen 236. fin. zak. za leto 1927./28. določa, da se razširijo odredbe kranjskega ribarskega zakona z dne 18. avgusta 1888, št. 16 kranjskega dež. zakonika iz l. 1890. z izvršilnimi naredbami vred na ozemlje mariborske in ljubljanske oblasti. S tem se je izpolnila stara želja Slovenskega ribarskega društva, ki se trudi že od svoje ustanovitve sem, da doseže izenačenje ribarskih predpisov za Slovenijo.

Na ozemlju bivše Štajerske je veljal doslej ribarsko-policijski zakon z dne 2. septembra 1882, št. 11 štaj. dež. zakonika iz l. 1883., na ozemlju bivše Koroške pa ribarsko-policijski zakon z dne 2. marca 1882, št. 17 koroškega dež. zakonika. Oba zakona vsebujeta zgolj ribarsko-policijske odredbe o načinu ribje lovi, o varstveni dobi, o najmanjši meri rib itd., nimata pa nikakih določil o ribarski pravici, o pridobitvi in izvrševanju te pravice. Oba zakona ne rešujeta temeljnega vprašanja, kdo sme izvrševati ribjo lov. Na ozemlju bivše Štajerske in Koroške izvršuje ribjo lov vsakdo, kdor ima ribarsko pravico, naj se ta nanaša na še tako majhen in neznaten del javne vode; in baš v tem je vzrok kaotičnemu stanju ribarstva v štajerskih in koroških vodah. Z razširjenjem kranjskega ribarskega zakona na ozemlju vse Slovenije se bo to na mah spremenilo. Temeljno določilo kranjskega ribarskega zakona odreja, da mora pokrajinsko oblastvo (veliki župan) razdeliti vse tekoče vode v ribarske okraje ali revirje. Na podlagi tega določila se bodo tudi štajerske in koroške vode razdelile v ri-

barske okraje kakor na ozemlju bivše Kranjske. Ako je n. pr. na enem potoku, ki je sposoben za revir, več ribarskih pravic, se bodo vse te ribarske pravice združile v en revir, revir bo dalo sresko poglavarstvo v zakup za dobo 10 let, zakupnina se pa bo razmerno razdelila med posamezne ribarske upravičence (dosedanje izvršitelje ribarskih pravic).

In zakaj se tvorijo revirji? Revirji so gospodarske enote, ki omogočajo racionelno upravo vode. Pravilna uprava vode je mogoča le tam, kjer more ribarski upravičenec uspešno gospodariti; to pa je mogoče le v vodah, ki so tako obsežne, da nudijo ribam vse pogoje za življenje in razplojevanje.

Osnutek razdelitve štajerskih in koroških voda v ribarske okraje je že izdelan. Izdelal ga je prof. Ivan Franke že pred leti; prehodil je v ta namen vse štajerske in koroške vode od izvira do izliva in izdelal obširen elaborat, ki ga hrani vlada. Pred 2 letoma je prof. Franke ta elaborat ponovno predelal in ga spopolnil. Pripravljeno je torej vse, da se more uvodoma citirani člen fin. zakona takoj izvršiti.

Posledica razdelitve voda v revirje bo ta, da bodo prešle ribje vode tudi na ozemlju bivše Štajerske in Koroške iz rok dosedanjih ribarskih upravičencev na podlagi javnih dražb v druge roke. Ker bo število revirjev v primeri s številom dosedanjih ribarskih pravic primeroma majhno, bo število izvrševalcev ribje lovi znatno padlo. Konkurenca na dražbah bo predvidoma, vsaj v bližini večjih krajev, velika, zaradi česar bodo cene zakupnin porasle. Posledica tega bo, da bodo ribarski okraji ostali v rokah takih ribičev, ki jim je mnogo do tega, da imajo v rokah ribjo vodo, tudi če plačajo za njo več, kakor je vredna. To bo pa le v korist ribarstva.

Druga važna sprememba oziroma pridobitev razširjenja rib. zakona bo ta, da se bo tudi za ozemlje bivše Štajerske in Koroške ustanovil Ribarski odbor. Zakon predpisuje (§§ 24. in nasl.) prisilno udruženje vseh posestnikov in zakupnikov revirjev, ki volijo za svoj izvršilni organ iz svoje srede Ribarski odbor za dobo 10 let. Ta odbor je avtonomen organ, ki upravlja svoje dohodke (takse za ribarske knjižice, revirne takse, globe) imenom države. Ribarski odbori se ustanavljajo za posamezna porečja; za mariborsko oblast se bo ustanovil Ribarski odbor v Mariboru za podravsko rečje; drugi odbor bi se eventualno ustanovil v Celju za savinjsko rečje.

Vsi trije Ribarski odbori (ljubljanski, celjski in mariborski) pa naj bi ustanovili Ribarski svet, kot vrhovni organ ribarstva v Sloveniji.



Iz lovskega nahrbtnika.

III. obči zbor Podružnice S. L. D. v Murski Soboti z dne 20. febr. 1927.

Načelnik pozdravi navzoče člane in poda poročilo o delovanju odbora v preteklem letu.

Tajnik izpopolni poročilo načelnika, prebere brzojavne pozdrave centrale in opravičilo članov iz Dol. Lendave.

Blagajnik poroča o stanju blagajne. Računi in delovanje odbora se na predlog g. Kodra soglasno odobre in podeli odrešnica odboru.

Dosedanji podnačelnik gosp. ravnatelj Košir je odložil funkcijo vsled premestitve. Člani vzamejo to z obžalovanjem na znanje. Za naslednika za ostali dve leti se izvoli notar Anton Koder.

V odbor se za eno leto izvolijo gg. Dolenc, Gregorc, ing. Hržič, Krivic, Turk in Vrančič; za preglednika računov pa gg dr. Pinter in Vučkič ter za namestnika gg. Horvat Geza in Vezer Geza. Volitev zaupnikov se odloži.

Slučajnosti: Event. prireditev lovske veselice se prepušča odboru. O zajčji kugi se dosedaj ni ničesar pozitivnega dognalo. Zaščita fazanov je pri članih podružnice običajna, napram nečlanom pa je podružnica brez moči. — Obči zbor odobrava vse dosedanje korake Glavne podružnice v Mariboru in se z nazori iste strinja. — Novi člani se sprejemajo samo na pismene prijave z jamstvom dveh starih članov podružnice.

Živahna debata se razvije glede visoke pristopnine 25 Din. Sklene se, centralo pozvati, da odstopi 50% podružnicam, ker podružnica kot taka nima nobenih dohodkov, da bi se vzdrževala in se da ta sklep le zagovarjati, če pride del teh prispevkov v korist podružnicam, ki delajo v procvit društva in za povzdigo lovstva. 5% članarina, ki pripada podružnici in ki je dosedaj niti dobila ni, ne zadostuje niti za kritje poštnine in je bil dosedaj edini vir dohodkov prostovoljni prispevek agilnih članov. Zapisnikar.

I. odbor. seja Podružnice S. L. D. v Mur. Soboti z dne 29. februarja 1927.

Prva in druga točka: Volitev tajnika in blagajnika. Po daljši debati obdržita na soglasni sklep odbora dosedanje funkcije tajnik Krivic in blagajnik Dolenc.

Tretja točka: Slučajnosti. Razpravlja se o ustanovitvi lovskega kluba, ki bi združil primerna lovišča ter jih strokovno in racionelno izkoriščal. Nadaljnja razprava se odloži do prihodnje odborove seje. Zapisnikar.

Upravno sodišče v Celju je dne 1. februarja 1926 na tožbo P. Š. v L. po dr. F. T., odvetnika v L., zoper odločbo velikega župana ..... oblasti z dne ..... 1926, G. br. ..., glede podaljšanja občinskega lova v V. po dne 1. februarja 1927 izvedeni ustni razpravi, in sicer po zaslišanju sodnika poročevalca in izvajanj zastopnika toženega obla-

stva in zastopnika soudeležene stranke lovske družbe S. razsodilo takole:

Tožba se zavrne zaradi neosnovanosti in tožitelj obsodi na plačilo stroškov postopanja pred upravnim sodiščem, ki so narasli zastopniku toženega oblastva v znesku .... Din ... p in soudeleženi stranki v znesku .... Din ... p.

Razlogi: Na osnovi javne dražbe obč. lova V. od ..... 1921 je okr. glavarstvo v L. z odlokom od ..... 1921, št. .., odobrilo J. S., pos. v Sp. Š., kot zakupnika naved. lova za dobo od ..... 1921 do .... 1926 proti letni zakupnini .... K. Na prijavo J. S. od .... 1923 je okrajno glavarstvo z odlokom od .... 1923, št..., odobrilo A. D., F. B., F. M. in A. I. za sozakupnike lova. Na prošnjo tu imenovanih štirih družabnikov je gerent občine V. na osnovi sklepa gerentskega sosveta od .... 1925 predlagal, da se zakup občinskega lova podaljša dosedanjim zakupnikom za dobo petih let proti zvišani letni zakupnini .... Din. Z odlokom od .... 1926, št..., je sresko poglavarstvo v L. vzelo na znanje, da je M. S. svoj delež pri občinskem lovu V. po svojem pokojnem možu J. S. odstopila P. Š. Z vlogo od ..... 1926 je P. Š. kot naslednik J. S. v zakupu občinskega lova prosil za izvendražbeno podaljšanje zakupa tega lova za nadaljnjih pet let proti zvišani zakupnini .... Din, dočim je občinski odbor občine V. pritrdil takemu podaljšanju le pod pogojem, da plača prosilec .... Din letne zakupnine. Ker se je P. Š. naknadno strinjal s tem zneskom, je sresko poglavarstvo z odlokom od .... 1926, št..., P. Š. podaljšalo zakup občinskega lova od .... 1926 do .... 1931 proti povišani zakupnini letnih .... Din. Že prej je z vlogama od .... 1925 in .... 1926 lovska družba S., obstoječa iz F. B., A. I., F. M. in A. D. prosila za izvendražbeno podaljšanje zakupa proti zvišani letni zakupnini .... Din, a sresko poglavarstvo je z odlokom od .... 1926, št..., podaljšanje odklonilo, ker ta lovska družba ni pravni naslednik prvotnega zakupnika J. S. Pred izdajo obeh tu omenjenih odlokov je lovska družba S. z vlogo od .... 1926 ugovarjala proti vpisu P. Š. kot lovskega zakupnika občinskega lova V., kar pa je sresko poglavarstvo z odlokom od .... 1926, št.... odklonilo. Proti temu odloku in proti odloku sreskega poglavarstva od .... 1926, št..., se je lovska družba S. pritožila na velikega župana .... oblasti. Z odločbo od .... 1926, G. br..., je veliki župan uradoma zaradi nedostatnega postopanja razveljavil odlok sreskega poglavarja od .... 1926, št..., in kot posledico tega tudi odloke istega sreskega poglavarja od .... 1926, št..., od .... 1926, št..., in od .... 1926, št.... Nato je sresko poglavarstvo z odlokom od .... 1926, št..., P. Š. na njegovo prošnjo imenovalo za začasnega upravitelja občinskega lova V. z vsemi začasnimi pravicami in dolžnostmi, ki jih ima zakupnik lova. Pritožbo lovske družbe S. zoper ta odlok je veliki župan z odločbo od .... 1926, G. br..., kot nedopustno zavrnil, ker pritožniki niso legitimirani za varovanje koristi občine V.

Zoper prvoimenovano odločbo velikega župana od .... 1926, ki je bila P. Š. vročena dne .... 1926, je le-ta vložil dne .... 1926, in torej v zakonitem roku tožbo na upravno sodišče. V tej tožbi navaja tožitelj, da toženo upravno oblastvo pri svojem upravnem aktu ni pravilno uporabilo zakona, kajti:

1. J. S. je bil vezan na lovsko zakupno pogodbo za vso zakupno dobo, po njegovi smrti v letu 1925. pa so vse njegove pravice in dolžnosti prešle na dediče. Dediči so zavoljo tega smeli z odobritvijo političnega oblastva prepustiti dotične lovske pravice tretjim osebam in je torej M. S. kot glavna dedinja s pritrditvijo drugih dedičev smela odstopiti tožitelju svoje lovske pravice; ni torej nobenega povoda, da bi se reševanje zasebnopravnega vprašanja nasledstva J. S. v lovskozakupnem razmerju do lova v občini V. zavrnilo na civilnopravno pot, pač pa je sresko poglavarstvo s pravomočnim, vsem prizadetim osebam vročenim in od nikogar izpodbijanim odlokom odobrilo odstop lova;

2. z odobritvijo sozakupnikov se zakupni odnošaj med J. S. in občino ni izpremenil, marveč je pogodba med J. S. in omenjenimi družabniki povsem internega značaja, in je mogla veljati družba samo za čas do .... 1926, s katerim dnem je družabna pogodba sama od sebe ugasnila in bivših družabnikov J. S. ni bilo treba obvestiti o odloku sreskega poglavarja od .... 1926, št...;

3. ni bilo nobenih zakonitih pomislekov proti podaljšanju zakupa tožitelju in torej tudi veliki župan ni smel uradoma razveljaviti tega odloka, saj bivši družabniki niso bili zdražitelji lov. zakupa;

4. po preteku družabne dobe se iz družabnega odnošaja ne da ničesar izvajati v prid družabnikom J. S. in torej ni povoda, da bi se rednim pravnim potom reševalo vprašanje glede družabnega razmerja;

5. z družabno pogodbo družabniki J. S. niso postali samostojni sozakupniki, ampak le podzakupniki J. S., ki jim pa ne gre pravica, da bi se jim lov podaljšal;

6. ako bi veliki župan vprašanja, ali je tožitelj od dedičev J. S. prevzel vse njih pravice glede lova, ne smatral za za zadostno pojasnjenega, bi smel odrediti le nove poizvedbe, nikakor pa ne odkazati rešitve tega vprašanja na civilnopravno pot.

V danem primeru ni zadržkov v smislu čl. 24. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih in torej ni bilo povoda, da bi se tožba zavrnila kar kratkomalo z odlokom zaradi neosnovanosti.

Pri presoji tožnih točk je upravno sodišče nastopno preudarjalo:

Po § 12. min. uredbe od 15. dec. 1852, avstr. drž. zak. št. 257, se sme lovski zakup popolnoma ali deloma dati v podzakup ali tretjim osebam proti odškodnini v denarju, ali s pridržkom deleža na lovskem donosu le s pritrditvijo političnega oblastva. Ta paragraf torej razlikuje med dajanjem lova v podzakup in med odstopitvijo lovske pravice tretjim osebam.

Ako se je lov oddal v podzakup, ostane prvotni lovski zakupni odnošaj med občino in zakupnikom nespremenjen in bi moglo pristojno politično oblastvo edinole zakupniku, ne pa podzakupniku podaljšati lovski zakup. Drugače pa je, ako se lov deloma ali popolnoma prepusti tretjim osebam. Pri popolni prepustitvi stopi na mesto prejšnjega zakupnika druga oseba, pri delni prepustitvi pa poleg prvotnega zakupnika še ena ali več oseb kot enakovrstnih sozakupnikov.

Glasom upravnih spisov je J. S. prosil za vpis štirih družabnikov glede od njega izdraženega lova in je okrajno glavarstvo v L. odobrilo te družabnike kot sozakupnike občinskega lova V. — J. S. torej ni prosil za potrditev podzakupa, marveč za delno prepustitev lova tretjim osebam kot sozakupnikom. Pozneje je M. S., vdova po umrlem J. S. glasom svoje vloge od .... 1926 svoj delež pri občinskem lovu V. odstopila P. Š. in prosila, da se le-ta vpiše kot član lovske družbe v lovski kataster. Torej ne le iz prijave J. S., marveč tudi iz prijave njegove vdove izvira, da je šlo za sozakup, ne pa za podzakup ter je sresko poglavarstvo svoječasno ta sozakup tudi potrdilo. Ako imamo pa sozakup, bi smeli le vsi družabniki skupaj oziroma, ako je eden izmed njih umrl, ostali družabniki skupno z dediči umrlega družabnika prositi za podaljšanje, ker le vse te osebe skupaj reprezentirajo prvotnega zakupnika, ki se mu sme lovski zakup podaljšati.

Ostali družabniki A. D., F. B., F. M. in A. I. so že z vlogo od .... 1925 (došlo na sresko poglavarstvo dne ... 1925) prosili za podaljšanje lovskega zakupa in so to prošnjo z vlogo od ... 1926 (došlo .... 1926) ponovili, ne da bi omenili J. S. ali njegove dediče. P. Š. pa osporava kot pravni naslednik J. S. družabno razmerje in istotako prosi za podaljšanje lovskega zakupa. Pri vprašanju podaljšanja lova pa je upravnemu oblastvu potrebno vedeti, gre li za podzakup ali pa za sozakup. Vobče ima upravno oblastvo sicer res predvsem presojati, ali iz javnopravnih ozirov ni pomislekov proti potrditvi prijavljenega podzakupa ali odstopitve, t. j. da ni pomislekov glede oseb, ki bodo bodisi kot podzakupniki bodisi kot družabniki izvrševali lovsko pravico in izpolnjevali iz te pravice izvirajoče dolžnosti. Takih pomislekov prvotno ni bilo. Ako pa ima upravno oblastvo bodisi zavoljo prijavljenih ugovorov, bodisi iz drugega razloga pomisleke glede pravilnosti dejstev, navedenih v prijavi glede značaja odstopitve in so si udeleženci v tem zasebnopravnem vprašanju navzkriž, potem je stvar po potrebi napotiti na civilnopravno pot. Sresko poglavarstvo pa je, ne oziraje se na protislovja, ki so iz spisov razvidna, z odlokom od .... 1926, št...., šlo daleko preko prijave M. S., kajti M. S. je le izjavila, da je svoj delež pri občinskem lovu V. po svojem pokojnem možu J. S. odstopila P. Š. in prosila, da se kot član lovske družbe V. vpiše v lovski kataster. Sresko poglavarstva pa je z odlokom od .... 1926, št...., vzelo na znanje naznanilo, da je M. S. odstopila v nasledstvu svojega moža vse pravice in dolžnosti, izvirajoče iz zakupa občinskega lova V., P. Š., in hkrati P. Š. vpisalo kot zakupnika v lovski register. S takim odlokom so se nedvomno kršile pravice in v zakonu osnovani neposredni osebni interesi ostalih vpisanih družabnikov. Ti družabniki se sicer niso mogli pritožiti zoper ta odlok, ker jim ni bil vročen, pač pa so se zoper njega pritožili implicite zlasti tudi v svoji pritožbi zoper odlok sreskega poglavarstva od .... 1926, št.... Ker je prvoimenovani odlok od .... 1926 podstava za naslednje tri odloke, se je moralo drugostopno upravno oblastvo baviti v prvi vrsti s tem prvim odlokom. Upravno sodišče sicer ne smatra velikega župana za upravičenega, da bi uradoma zaradi

nedostatnega postopanja razveljavil prvotni odlok od .... 1926, kajti uradoma se smejo pravomočni odloki, s katerimi je kdo pridobil pravico, le izjemoma pod posebnimi pogoji (zaradi odstranitve neprilik, ki ogrožajo življenje in zdravje ljudi ali zaradi odvračanja težkih narodnogospodarskih škod) razveljaviti. Takih pogojev pa v predmetnem primeru ni. Pač pa je kljub temu smel veliki župan v rednem pritožnem postopanju omenjeni odlok razveljaviti, kajti pritožba zoper ta odlok od .... 1926 je dejansko naperjena tudi zoper odlok od .... 1926, in ker ta odlok ni bil vročen pritožiteljem, je pritožba nedvomno tudi glede njega vsekakor pravočasno vložena. Pritožitelji A. D., F. B., F. M. in A. I. so glasom prijav J. S. in M. S. sozakupniki in so torej gotovo stranke, ki bi jih moralo sresko poglavarstvo obvestiti tudi tedaj, če jih je smatralo le za podzakupnike, a je znalo, da to osporavajo. Odlok od .... 1926 pa je v bistvenih ozirih nedostaten. Prvostopno upravno oblastvo bi moralo z ozirom na nastale dvome biti na jasnem glede vprašanja a) ali je J. S. ostal edini zakupnik, ali je pozneje bil le eden izmed prijavljenih sozakupnikov in b) ali je po smrti J. S. prešel njegov delež v celoti ali deloma na njegovo soprogo M. S. in je li ta mogla ves lovski zakup prenesti na P. Š. Vsa ta vprašanja so zasebnopravnega značaja in kolikor niso že s pravnoveljavnimi javnimi listinami rešena, je smelo upravno oblastvo zaradi nasprotujočih si strankinih trditev njih rešitev prepustiti civilnopravni poti. Upravno oblastvo včasi pač ne more ugotoviti merodajnega stanja stvari brez predhodne rešitve takih vprašanj, za katerih presojo je pristojno drugo upravno oblastvo ali pa sodno oblastvo. V takih primerih more upravno oblastvo po načelih, veljavnih za upravno postopanje v Sloveniji, postopati na dvoje načinov. Počaka z nadaljevanjem upravnega postopka dotlej, dokler ne reši pristojno oblastvo pravomočno dotičnega predhodnega vprašanja. To velja zlasti za primer, da ta ali oni zakon izrečno predpisuje prekinjenje postopanja do pravomočne odločbe ob predhodnem vprašanju, dalje za primer, da je pristojno oblastvo že uvedlo ali istočasno uvaja postopanje o dotičnem vprašanju, in stvar ni tako nujna, da bi se ne moglo brez škode počakati na izid tega postopanja, in končno za primer, da je zaradi posebnih dejanskih ali pravnih razlogov (nejasnost položaja ob le sumarnih pravnih poizvedbah ali važne pravne posledice) primerneje, da o predhodnem vprašanju poprej odloča pristojno oblastvo. V vseh drugih slučajih pa upravno oblastvo začasno presoja o priliki ugotovitve stanja stvari tudi predhodno vprašanje. Katere poti se upravno oblastvo poslužuje, je vobče pač stvar svobodnega preudarka upravnega oblastva, v kolikor kak zakon ne določa izrečno, kako je postopati. V danem primeru pa ni zakonitih predpisov, da bi moralo upravno oblastvo rešiti tudi zasebnopravna predhodna vprašanja, in takšno je vprašanje o značaju odnošaja med prvotnim lovskim zakupnikom oziroma njegovimi dediči na eni in člani lovske družbe S. na drugi strani. Ako je torej veliki župan razveljavil prvostopni odlok od .... 1926 zaradi bistvenih nedostatkov — saj je prvostopno postopanje glede osnovnega predhodnega vprašanja hiralo na protislovju v spisih — in je zavračal reševanje predhodnega zasebnopravnega vprašanja na pot civilne pravde, s tem torej še nikakor ni kršil tožiteljevih pravic ali v zakonu osnovanega neposrednega osebnega interesa, tem manj, ker bi moral veliki župan iz istih razlogov razveljaviti izrečno osporavana odloka tudi potem, če bi le implicite osporavanega odloka od .... 1926 ne hotel razveljaviti iz razloga, ker ni izrečno naveden v pritožbah.

Iz navedenih razlogov je moralo upravno sodišče tožbo zavrniti zaradi neosnovanosti.

Izrek o stroških se opira na čl. 35. zakona o drž. svetu in upravnih sodiščih.

Poljska vrana (Corvus frugilegus), **siva vrana** (Corvus cornix), **črna vrana** (Corvus corone). Sleherno leto, ko se vroče poletje bliža jeseni in postajajo dnevi čedalje krajši in so naša polja že skoraj izpraznjena ter se kmet spravi s plugom in brano na njive, da poseje seme za prihodnjo žetev, se prikažejo v Dravski dolini množice poljskih vran, tukaj napačno zvane črne vrane, vranjke, včasi tudi kavke. Ne priletijo pa poprej, dokler sneg ne pobeli bližnjih in daljnih gorá in vrhov. Prisilil jih je mraz, sneg in pomanjkanje hrane, da so se dvignile iz poletnih bivališč ter poletele proti vzhodu in jugu v kraje, kjer nameravajo prezimiti, oziroma najdejo ugodnejša tla z zadostno hrano za prezimovanje. V mirnih jesenskih dnevih jih slišiš visoko v zraku,

kako se premikajo proti južnim in vzhodnim krajem. Komaj jih vidiš kot majhne pikice, a lažje jih slišiš, kajti v krajših presledkih se glasi njih tanek kra-kra ali garb-garb, v višjih glasovih pa kir-kir-kroa. Ti glasovi so bolj uglajeni kakor oni sive vrane, od katere je lahko v višinah razločuješ, če jih po barvi in poletu ne moreš spoznati.

Leta 1925. so se prve poljske vrane pri nas pojavile 23. oktobra in sicer posamezne, dne 27. oktobra pa v jatah po 200 komadov. Naše obširno polje, obrobljeno z gozdovi pri Dravi in griči z vinogradi, pa tudi pašniki jim dajo za zimo prikladna bivališča. Tukaj je posebno v zimah brez snega na njivah, travnikih, v vinogradih in pašnikih obilo hrane. Neprestano preletavajo v krdelih po 100 do 200 ptic okoliš za okolišem in šele pozno zvečer se dvignejo v družbi sivih vran ter odletijo skupno na bližnje hribe in griče Kozjaka, kjer prenočijo v gozdovih, ki pokrivajo vrhove teh gričev in hribov. Ko napoči jutro, se spet vrnejo in spustijo na polja. Gorje njivi, ki je bila pozno posejana! Vrane komaj položeno seme tako zredčijo, da poljedelca občutno oškodujejo.

V tem letu je zapadel 1. decembra 4 dm visok sneg. Kmetje so imeli še ajdo v ostrvih in stajah na njivah. Vrane so krožile v zraku v jatah do 500 kljunov in se v pomanjkanju drugega živeža spuščale na to ajdo ter jo tako razmrcvarile, da so jih kmetje prekleli v deveti pekel ter brzo zapregli in spravili ostanke v skedenj. Prihodnji dan, 2. decembra, je pritisnil precej hud mraz. Ajde ni bilo več na njivah, drugega živeža ne, vrane so z naše okolice skoraj popolnoma izginile. Le tuintam se je klatil kakšen komad po cestah in potih ter brskal po živinskih odpadkih, da se je kolikor toliko preživel. Kakor so živali ob prihodu v naše kraje rejene, skoraj tolste, postanejo v hudih, mrzlih zimah mršave in suhe kakor smrekova trska.

V letu 1926. so se prve poljske vrane pri nas spet naselile 23. oktobra, torej isti dan kakor prejšnje leto. Ker je letošnja zima mila, v dolinah skoraj brez snega, se klatijo v velikih jatah v našem okolišu in tukaj pozna to ptico že vsak šolarček.

Prej sem omenil, da so v letu 1925., ko je zapadel visok sneg in pritisnil občuten mraz, poljske vrane zginile. Preselile so se deloma v okoliš Maribora in v mesto samo, kjer sem jih opazoval po velikih trgih in širokih ulicah. Tam jih ni nihče preganjal in zalezoval in si se jim lahko približal na daljavo 20 do 30 korakov. Boj za obstanek ni bil tukaj tako hud, saj se je našel v marsikaterem kotu kakšen košček za vedno lačen želodec.

Sive kakor poljske vrane ne prenočujejo pri nas po gozdih v ravnini, ampak vse potujejo v mraku na griče Kozjaka okoli Kamnice in Bresternice. Vrhovi teh gričev so porasli z bori in smrekami in tukaj iščejo naše znanke svoj nočni počitek. Zanimivo jih je opazovati, kako zvečer letijo na prostore, kjer prenočujejo. Najprej priletijo posamezne, potem v presledkih večje jate in nazadnje, ko že tiha noč objema naravo, spet posamezne, vedno vabeč se s kra-kra. To se opazuje dan za dnevom in lahko trdim, da se zberejo v teh prenočiščih vse vrane — poljske in sive — iz vse bližnje Dravske doline in z bližnjega Pohorja, tako da je tukaj vsak večer 500 in še več repov zbranih. V jutro se tam spet vzdignejo in odletijo v večjih ali manjših tropah na polja, travnike, pašnike, vinograde in redke mešane gozde, kjer neumorno stikajo za živežem. Ta prenočišča imajo v zimskem času skupno s sivo vrano, medtem ko v poletju zasedejo te prostore samo naše stalne znanke sive navihanke, a daleč ne v istem številu kakor one v mrzlem zimskem času.

Poljska vrana je tedaj pri nas samo gost čez zimo. Proti koncu februarja ali v začetku marca nas zapusti in zleti v kraje, kjer vedno gnezdi. Ti so zmerno topli kraji Evrope in zahodne Azije. Vsi prebivalci južne Nemčije jo dobro po-

znajo. Veliki gozdi ob Donavi pri Dunaju so polni teh ptic. Znana je tudi v Dobrudži, kjer gnezdi v velikih množicah. Postavijo pa toliko gnezd na eno drevo, da se veje pod težo šibijo. Najde se po dvanajst in še več gnezd na enem drevesu. Ne gnezdijo pa na Francoskem, Španskem, v Italiji in na Grškem. Te države jih vidijo samo na preseljevanju. V brezštevilnih trumah se tu premikajo proti Sredozemskemu morju in dosežejo tudi obalo severne Afrike.

Redkokdaj ostane kakšna poljska vrana čez poletje v naših krajih. Klati se takrat v družbi sivih po naših livadah, dokler je v jeseni ne pozdravijo tovarišice s severa in vzhoda in jo sprejmejo v mnogoštevilno črno družbo. V mojem mnogoletnem opazovanju življenja naših ptic sem doživel samo en slučaj, da sem videl poljsko vrano v vročem poletnem času na Limbuškem polju.

Tuintam se zaleti k nam še tretja vrsta naših vran — črna vrana (Corvus corone), to pa le redkokdaj. Je pa poljski vrani tako podobna, da te dve vrsti more le dober poznavalec-ornitolog razločiti, ne pa navaden človek. Slični sta si v barvi, velikosti in glasu. V večji oddaljenosti jih sploh ni mogoče razločiti. Lahko se določi kot ta ali ona. Ako jo pa imaš v rokah, ti pove kljun, kam jo boš uvrstil. Ta je namreč pri poljski vrani v starosti ves oguljen in grintav, ker vedno vrta po zemlji za ogrci in črvi in si ga na ta način obrabi, medtem ko je kljun mlade vrane vedno pokrit s perjem in s ščetinami. Kljun črne vrane ni v mladosti kakor tudi ne v starosti nikdar oguljen, je močnejši in gornji bolj upognjen kakor oni poljske, ki je bolj raven, daljši in tanjši. Poljska vrana je tedaj pri nas selilka, siva pa stalna ptica, črna pa sploh redka prikazen, čeravno je v severni in srednji Evropi zelo razširjena. Na Gornjem Štajerskem jo pozna vsak človek, medtem ko južno od Gradca popolnoma zgine in jo nadomesti siva. Tudi ona se poda v pozni jeseni prav tako proti jugu in zahodu, ali ubere druga pota, da doseže zimska bivališča. Mnogo jih pa ostane stalno v svojih prvotnih bivališčih, kjer se v hudih zimah s težavo preživijo. Če se je kakšen komad priklatil v naše kraje, ostane včasi čez poletje tu in gnezdi v družbi sivih vran, s katerimi se tudi križa. Takšni bastardi so se ugotovili na Ptujskem polju, pa v zelo redkih slučajih. Črna in siva vrana, čeravno skoraj obe slični vrsti — kakor nekateri ornitologi trdijo — vendar ne prebivata v velikih množicah skupno. Tam, kjer ima siva svoja stalna bivališča, nastopa redko njena sestrina — črna vrana. Nasprotno pa, kjer je črna vrana navadna prikazen, se siva umakne v druge kraje. Le v nekaterih deželah sta se ti dve vrani spoprijaznili in živita skupno pri eni mizi. Tam so seveda bastardi precej pogosti. Pri nas v Sloveniji najdemo samo sivo vrsto, v Srbiji, Bolgariji in Macedoniji pa često samo črno, medtem ko obe vrsti živita v miru in slogi skupno v velikih gozdih Donave okoli Dunaja. Menjata se pa tudi obe vrsti v letnih časih. Na Angleškem se črna vrana na spomlad naseli in pozno v jeseni odrine. Pozimi je nadomesti siva, ki pa v spomladi spet zgine v druge kraje.

Nazadnje še nekaj pripomb in izkušenj o zastrupljenju vran s fosforno pasto.

Lansko leto so se sive vrane zelo razmnožile. V nekaterih krajih sem jih videl toliko, da sem se kar čudil. Posebno mnogo je teh škodljivk v Pesniški dolini, okoli Sv. Lenarta in Sv. Trojice v Slov. goricah, v Dravski dolini od Ruš do Marenberškega polja. Ni se tedaj čuditi, da marsikatera jerebička že v gnezdu zgine in številni zajčki že v nežni mladosti končajo življenje. Treba je tedaj tem brezobzirnim roparicam naše najštevilnejše divjačine posvetiti malo več pozornosti. Strel jih bo malo ugonobil, kajti žival se pazno ogiblje lovca. Bolj učinkuje strup v zimskem času, in sicer tako, da v marsikaterem

slučaju sive vrane popolnoma zginejo iz tistega kraja, kjer se jim intenzivno streže po življenju. Najmanj pa se tako zredčijo, da je njih škoda na divjačini in poljskih pridelkih malenkostna.

V letošnji zimi je bila dvakrat dana priložnost za polaganje strupa, in sicer koj, ko je januarja prvi sneg 2 dm na debelo zapadel. Nesel sem preparat koj popoldne na polje daleč od vasi ter ga nametal v kupčkih na sneg. Po preteku ene ure se je motalo okoli teh kupčkov najmanj 30 vran, največ sivih, ki so slastno požirale porcijo za porcijo, odletele in spet priletele. Proti večeru sem jih videl, kako so posamezne mirno sedele v snegu. Strup je učinkoval. Mislil sem, da jih bom na noč že tam v snegu pobiral, a motil sem se. Ko sem se usodnemu mestu približal, sem našel samo eno, ki je nizko pri zemlji odletela in se proti gozdu izgubila v temni noči. Vse drugo je izginilo in daleč proč smrti zapadlo. Drugo jutro in prihodne dni nisem daleč naokrog videl nobene sive vrane. Če so tudi nekatere od teh ostale žive, je pa dokazano, da se skrbno ogibljejo kraja, kjer jih doleti nesreča. Da je pa strup učinkoval, je dokaz to, da so mi vaščani javili, tam in tam leži mrtva vrana in mi jo tudi prinesli. Le polagoma, čez kakih 10 dni, so se posamezne spet oglasile. Reči pa moram, da sem jih z našega obširnega polja skoraj do čistega iztrebil.

Drugi sneg je zopet zapadel v februarju. Ker v ravnini ni bilo pričakovati več uspeha pri zastrupljenju, sem se podal v hribe, kake 4 km daleč od prejšnjega kraja, med vinograde, kjer se je vedno te golazni dosti potepalo v tamošnjih dolinicah. Ravno ko je nehalo snežiti, vržem kupčke v sneg. Zbralo se je vse polno sivih in poljskih vran in slastno so pobirale koščke. Čez kake pol ure niso bile več tako plahe in nezaupljive kakor navadno. Hodil sem tam s puško in bi jih bil lahko streljal, ker so sedele na daljavo 30 korakov v snegu. Pustil sem jih pa, da se pošteno nasitijo. Zvečer sem še enkrat pogledal, da bi videl, ali je katera v bližini obležala, ali o vranah ni bilo ne duha ne sluha. Zginile so, kakor bi se bile vse v zemljo pogreznile. V vsej okolici je bilo tiho in mirno. Drugo jutro sem preiskal vse gozdove in hoste v bližini, če bi katera mrtva tam ležala, a zastonj sem hodil. Nobene ni bilo nikjer. Popadale so tedaj daleč od kraja nesreče, kajti od tistega dne ni v teh krajih nobene več videti ali slišati. Delo je bilo temeljito opravljeno. Če se bodo pa iz drugih krajev katere priklatile in se tu naselile, se bodo zastrupile na način, katerega nam je nasvetoval znani kinolog, vladni svetnik Erhardt z Dunaja, ki je bil lansko jesen vodil tekmo španijelov v Limbušu. On namreč meseca aprila napolni luščine kurjih jajc s fosforno pasto, katero je skuhal z rižem, in te položi na njive, posejane z ržjo, pšenico in ječmenom, seveda daleč za vasjo in za posameznimi hišami. Od jajčjih luščin mora biti ena konica odstranjena, in če je s strupom napolnjena, se z odstranjenim delom pokrije. Vrane, ki slutijo gnezdo z jajci, se previdno spustijo na zemljo, razbijejo luščine in slastno použijejo vsebino.

Tole zastrupljenje ima to dobro, da uničimo samo one vrane, ki nameravajo gnezditi v tistem kraju, in varujemo poljske vrane, ki v zimskem času ne delajo lovstvu nobene škode. Ant. Godec.

Na merjasca. Letošnja zima je precej hudo pritisnila, da je ni samo človek čutil, temveč tudi divjad. Med tukajšnjimi lovci se je širila govorica, da se v bližnji okolici potika precejšnje število divjih prašičev, ki so našli pot k nam baje iz hrvatskih gozdov. Sicer je v naših gozdih merjasec že domač, toda da bi se v večjem številu kje videl, ni bilo slišati.

Bilo je mrzlega jutra dne 9. februarja t. l., ko je prišel k meni grajski gozdni delavec s poročilom, da je spotoma grede iz Voluša v Jurklošter videl novo prašičevo sled v snegu.

Kakor mi je mož pripovedoval, je stopil nekoliko za sledjo, ki se je iz-

gubljala v goščavo pod njegovo hišo nad Gračnico.

Razveselila me je ta vest in nisem dolgo pomišljal. Poklical sem svoja gozdna čuvaja in se odpravil z njima v navedeni smeri na pot. Spotoma so se nam pridružili še gonjači, ki sem jih takoj dobil za to zasledovanje ščetinarja.

Pot nas je vodila do omenjene hiše, kjer smo se ustavili. Po skupnem pogovoru in premotrivanju položaja sem dal lovcema kakor gonjačem podrobna navodila. Nato smo se razšli. Gonjači so jo ubrali v goščavo, medtem pa sem se jaz napotil s čuvajema na naša stališča.

Prostor, ki sem si ga izbral, je ležal v isti višini nasproti goščavi, ki se je razprostirala na drugi strani precej globokega jarka, ki me je od goščave ločil.

Od tu sem se dobro ogledal povsod naokrog in si izbral primeren prostor ob stari bukvi, za katero sem sédel. Bilo je krog poldne. Solnce je medlo sijalo. Prešla je že dobra ura, ko sem še vedno sedel na svojem mestu, kjer sem že v duhu zrl prestreljenega merjasca pred seboj. V tem sem zaslišal nekako »hopanje«, ki je prihajalo iz smeri že omenjene hiše. Takoj sem vstal in se ozrl v tisto smer. Morda so jo prašiči udrli skozi gonjaško črto nazaj, ali pa jih sploh niso izsledili. Vendar se pa nisem hotel odzvati, ker sem imel še vedno upanje, da so prašiči v omenjeni goščavi. Prav tako se nista oglasila ostala lovca.

Nato sem tiho stopal do svojega desnega soseda, ki sem ga ugledal nedaleč od sebe, ki pa je gledal v meni nasprotno smer. Čakal sem, da se je ozrl in mu dal znamenje, naj se približa. Ko me je ugledal, mi je dal na dano znamenje protiznamenje »pozor«. Prišel je nato k meni in mi povedal, da je videl močnega prašiča, ki pa se je umaknil v goščavo. Po danem mi sporočilu se je lovec vrnil na svoj prostor, jaz pa sem se napotil k hiši, odkoder sem čul ono »hopanje«. Tu mi je gonjač pripovedoval, da se je sledeč omenjeni sledi prepričal, da je sled stara. Drugih sledi pa ni nobeden izmed gonjačev našel.

Povedal sem mu, da je moj desni sosed videl močnega prašiča, ki se je pa umaknil v goščavo. Vesel se je vrnil gonjač k ostalim tovarišem, da skupno z njimi ponovi pogon. Vrnil sem se na svoje stališče. Tu sem postal še bolj nestrpen. Nisem več sedel, pač pa napeto poslušal in zrl v nasprotno stran. Ni preteklo mnogo časa, ko sem zaslišal zamolkel gonjačev žvižg, ki je prihajal iz goščave.

Zatem je pridrvel iz goščave merjasec, ki sem ga na prvi pogled cenil na 150 kg. Za njim sta se pojavila še dva, ki pa nista ubrala poti za prvim, ki se je spustil navzdol v jarek, marveč sta jo udrla po planoti pred goščavo v levo smer. Eden izmed dveh prašičev se je zaletel v svojem diru na neko dokaj visoko skalo, na kateri se ni mogel več ustaviti, pač pa je v vsej svoji teži štrbunknil kakih 8 metrov navpično v staro, zapuščeno rižo. Sreča njegova je bila, da je obležal v visokem snegu, ki je zakrival rižo. Gledal sem napeto ta prizor, ki me je spravil v smeh, ki sem ga pa moral zatajiti.

Šele ko je drugi prašič okoli skale prišel mimo njega, se je ponesrečeni dvignil in se drsajoč spustil po riži proti jarku. Njegov drug pa je obstal v grmovju ob riži, odkoder se dolgo ni prikazal.

Prvoomenjeni, težki prašič mi je v tem, ko sem opazoval ta dva, izginil izpred oči, ker se je vedno globlje spuščal v jarek, kamor moj pogled ni več segal. Spuščal se je v smer mojega desnega lovca in sem bil prepričan, da ga bo on gotovo zagledal.

Tudi ponesrečeni prašič se je drsajoč spuščal v jarek, kakor sem že omenil, toda njegova smer se je približevala mojemu stališču. Ko se je pridrsal v jarek pod menoj, sem postal še bolj pozoren. Čakal sem še nekoliko časa, toda ščetinca ni bilo na spregled. Po mojem mnenju se je moral ustaviti v

grmovju v jarku. Moje nestrpno čakanje na tega merjasca sta mi prekinila druga dva, ki sta se pojavila tudi iz omenjene goščave in jo ubirala ne da bi se kje ustavila, ker so jima bili gonjači za petami, po strmini navzdol.

Od teh dveh se je eden vzpenjal iz jarka v smeri proti meni, tako da se mi je že približal na kakih sedemdeset korakov. Približeval se mi je v gostem grmovju, tako da še sedaj nisem mogel oddati zanesljivega strela. Kleče na stezi s pripravljeno puško pri licu sem napeto gledal, kje bi našel kakšno odprtino v goščavi, ki bi mi dovolila strel na prašiča. Ugledal sem jo v goščavi na desni strani. V tem se je prikazal ščetinec s svojim sprednjim delom v njej. Hipoma sem nameril in sprožil. Divji hrušč, skok in padec so prekinili gozdno tišino. V tem so se pojavili na nasprotni strani gonjači, ki so veselo mahali s klobuki in vpili: »Že leži, že ležil«

To veselo vpitje gonjačev je splašilo že omenjenega ponesrečenca, ki se je spustil v beg v smeri proti meni. Tudi nanj sem nameril na daljavo kakih deset korakov in sprožil, toda »cek«, naboj je odpovedal in srečni ponesrečenec je odnesel pete.

Iz vseh skrivališč so se pojavili gonjači in lovci in veselo, a še vedno oprezno smo se vsi skupaj spustili v jarek, v katerem smo izvlekli iz grmičevja dobro zadetega merjasca, ki je tehtal 92 kg. Edvard Pohl.

V zemunici. Ali-beg Riza, premožen štipski trgovec, si je napravil ob Karaormanu (Črnem jezeru) še ob početku decembra zemunico za račjo prežo. V njegovi družbi sem jo čestokrat posečal, posebno ob nočeh polne lune, najugodnejših za te vrste lovi.

Njegov sluga je že pred najinim prihodom vse prav skrbno pripravil. V sredini zemunice je stal bakreni manžal, napolnjen z žarečim ogljem, in na njem posoda z dehtečo črno kavo. Vladala je prijetna toplota, ker je bila zemunica znotraj prav dobro zavarovana proti mrazu in je imela samo v smeri proti vodni gladini ozke odprtine.

Sedla sva vsak k eni teh odprtin in opazovala vabivce, ki so bili privezani kakih 10 korakov pred nama v bičevju, medtem se pa pomenkovala o tem in onem, pridno srkala kavo in pušila cigarete.

Fif-fif-fif-šššš... je šumelo po zraku in že je prva jata padla na vodo. Vabivci so počeli živahno klicati in prhutati s perutnicami; njihovi svobodni tovariši so bili brzo zbrani okolo njih. Vpadle so še druge jate in okolica pred zemunico je bila polna rac, ki so pridno čebljale, pripravljajoč se na počitek. Mirno in tiho sva usmerila puške in sprožila oba hkrati. Vzdignil se je vik in krik, bila je velikanska zmešnjava; jate so se dvigale in so preplašene frfotale sem in tja, a midva sva streljala, izkoriščajoč ta nered, dokler ni zadnja zdrava raca zapustila negostoljubnega kraja.

Škornji iz kavčuka so bili brzo obuti in odšla sva pobirat plen ter se pri tem tudi posluževala dolge vrvi z na koncu privezano suho vejo.

Potem sva se vrnila v zemunico čakat druge priložnosti, ki se ponovi v eni noči tri- do štirikrat. Včasi vpadejo ponovno iste race, ki so bile pri prvem napadu spodene.

V jutranjem svitu sva še pregledala obrežje po obstreljenih racah in se potem vrnila z bogatim plenom v mesto.

Ta prelahek lov pa nama je pričel presedati in opustila sva prežo v zemunici. Zalezovala sva vodno perjad po livadah in močvirju pri Karbincih in včasi se nama je posrečilo prekaniti raco ali gos; navadno se pa že na 200 in več korakov poslove in zaman je bilo gaženje po blatu in vodi. Užitek je pa le bolj lovski in večji, ko si po napornem zalazu končno prispel na strelno razdaljo in skrbno vzel na muho baržunastega račaka ali sivo gos.

Pomladanski sušec bo pa tudi temu naredil konec, razgnal bo vse te ptice nazaj na sever napravljat si zakonska

zavetišča, močvirje bo ozelenelo, se porastlo z resasto travo, samo še posamezni parčki prib in kozic ga bodo še oživljali. Tone Podvrečar.

Udomačeno vidro, samico, ima J. Bergman, lekarnar in posestnik v Novem mestu. Kupil jo je meseca avgusta l. 1923. in je dal za njo 50 Din. Našel jo je bil Drenikov hlapec, ko je kosil na travniku ob Prečinskem potoku. Bili so skupaj trije mladiči, katere je bila prinesla stara najbrž na solnce, ko je bila šla sama iskat hrane. Od teh sta dve ušli. Bile so pa še prav majhne, kakor podgane in stare kakih 14 dni. G. Bergman ml. je vidro vzgojil z mlekom, katero ji je bil dajal po cuclju. Večkrat je moral ponoči vstajati in mleko prigrevati na špiritu, da jo je nahranil, kar je trajalo kakih 5—6 tednov, dokler se ni navadila, da je sama jemala hrano iz sklede. Potem je jedla najrajši riž, rezance, cmoke in sploh močnate jedi, kar jé še dandanes najrajši. Jedla pa je skupaj iz ene posode s psom in mačko, s katerima se je prav dobro razumela. Odkar pa je odrasla, jé skoraj vse, tudi grah in fižol v stročju, kar si sama obira in trga na vrtu, sveže češnje in češplje, iz katerih izlušči koščice, pa tudi hrošče, katere je pobirala po tleh l. 1924., ko so jih tresli z drevja. Stikala pa je za hrošči celo po zemlji, ko so lezli iz nje; razgrebla je zemljo in jih pobrala iz nje. Pobira pa tudi polže, pa le spomladi, poleti in v jeseni pa ne mara za nje. Posebno rada pa jé meso, pa le goveje ali telečje, svinjskega ne mara, kakor tudi ne kosti. Prva leta pa je pobirala celo mlada piščeta izpod koklje. Čudno pa je, da od začetka ni marala za ribe, ki so jih ji ponujali. A kesneje in danes jih rada uživa, in je skočila za njimi celo v kad, v kateri so imeli zlate ribice in jih pobrala.

Vodo pije vedno le iz vodovodne pipe. Pri tem skoči na posodo pod pipo, iz katere teče zmerom po malo voda, in pije, ali pa se tudi igra z vodo, ki curlja iz pipe.

Noge uporablja malo, le vzpenja se ž njimi po kakem nizkem drevesu ali grmu kakor mačka. Gre celo po lestvi, in se oprijemlje klinov. Več pa rabi glavo in nos, s katerim rije. Igra se tudi rada, kakor mlade mačke, n. pr. z orehom, fižolom ali kako drugo rečjo, kar odganja in odriva z nosom ali pa leži na hrbtu in meče v zrak, pa potem lovi z gobcem ali šapami, da ne pade na zemljo.

Lepo jo je tudi videti, kako prosi hrane, kadar ji pokažejo n. pr. meso Tedaj se vzpne s prednjima nogama kakor pes, na zadnjih pa sedi, pri čemer jo podpira posebno dolgi in košati rep, da stoji trdno. Spi vedno le na hrbtu in moli noge od sebe. Preden pa zaspi, stresa navadno z nogami.

Prijatelja sta posebno s psom, z mačko pa, odkar je odrasla, ne več. S psom se igrata kaj rada po dvorišču. Če je vidra privezana na vrvici, tedaj jo vleče pes za vrvico, da mora ž njim tekati in se igrati. Z gospodarjem pa hodita tudi skupaj na sprehod po mestu ali tudi kam dalje. Gre tudi v vodo, pa pride kmalu zopet iz nje.

Z domačimi je prav prijazna in zaupljiva in nič boječa. Vendar bi pa tudi ugrizla, kadar je razjarjena. Le kuharice se najbolj boji, ker ji prinaša hrano. Njej ne stori nikdar nič žalega. Uboga jo, če jo le ostro pogleda ali zakriči.

Je pa tudi škodljiva, kadar ne pazi nikdo na njo. Tako je skočila enkrat na kredenco in je naredila veliko škode, ker je razbila posodo.

K sklepu naj še omenim, da je ujel g. Bergman, ki ima v najemu ribolov na Krki, pod mestom med jezoma, torej na primeroma majhnem prostoru, pred nekaj leti v enem letu pet vider, kar kaže, da je v tem ribarskem revirju dosti vider, ki napravijo veliko škode v ribarskem oziru. I. Š.

Nekoliko podatkov o ptičjem življenju v Št. Lovrencu na Dolenjskem za l. 1926. Ker je bilo lansko leto nenavadno mokro in hladno, in smo imeli večkrat viharje in nevihte, je bilo to iz-

redno leto tudi prav neugodno za gnezditev in odgojitev ptičjega zaroda, kakor tudi za opazovanje ptičjega življenja samega. Kar sem pa mogel opaziti, naj tu priobčim.

Izmed ptic selilk so se prvi vrnili k nam škorci. Prve štiri so videli dne 17. febr. na Vrhovem. Kesneje sem jih videl večkrat po cele jate, tako 29. sept. do 1000 skupaj, 3. okt. zopet večjo jato. Zadnjih 7 sem pa videl 9. novembra nad Žabjekom.

24. febr. so slišali že divje golobe.

15. marca sem opazil pastiričice, ki so se bile pa gotovo že prej vrnile.

25. marca so videli pri nas prve postovke.

14. in 15. marca sem slišal brinjevke, katerih je tu prav malo, ker tu ni brinja.

5. aprila smo videli prve lastovice, lani pa že 24. marca. Da so se vrnile tako kesno, je bilo krivo pač tako neugodno vreme, posebno v mesecu marcu, saj je bil ta mesec po večini hladnejši kakor februar. V februarju nismo imeli zjutraj nobenkrat več mraza kakor po — 2° C, le 28. februarja smo imeli — 4° C. Snežilo pa ves mesec ni nobenkrat. 3. in 4. marca pa smo imeli celo po — 7° C, pa tudi snežilo je večkrat. Zadnje lastovice smo videli 16. sept. Tudi so imele v nekaterih hišah, kjer imajo stara gnezda, lani samo enkrat mlade, ko jih imajo druga leta vselej dvakrat.

6. aprila se je oglasila prvič kukavica, zadnjič pa sem jo slišal 29. junija v hosti na Medvedjeku, 2. julija pa na Krtini.

10. aprila sem slišal grilčka, katerih en par gnezdi že več let na kostanjih pod cerkvijo, kjer gnezdijo tudi liščki.

26. aprila smo slišali kobilarja.

27. aprila se je oglasil srakoper.

4. maja sem slišal v hosti pod Stehanjo vasjo slavca, potem ne več, ker tu najbrž ne gnezdijo. Obilo je pa tukaj penic, ki jih vidim in slišim pogostokrat. Gnezdijo n. pr., kakor sem že večkrat opazil, v smrečji ograji ali živi meji poleg železniške postaje v Št. Lovrencu.

Kragulja so ustrelili po novem letu v Gumbišču in ga ima zdaj nagačenega Al. Bregar, gostilničar v Št. Lovrencu.

Večkrat sem opazoval tudi kanje. 25. jan. sem jo videl na njivi pod Korenitko, kjer je zletela s kupa gnoja, na katerem je gotovo prežala na miši. Dne 9. febr. je izletela iz hoste nad Št. Lovrencem na njivo, kamor je sedla in gotovo zopet pobrala svoj plen. 21. febr. sem jo videl vrhu hrasta nad Št. Lovrencem, 12. marca pa ko je letela nad Kukenbergom proti Korenitki, druga pa od Kukenberga proti Vel. Vidmu.

Tudi kačarjev je tu obilo. Večkrat jih vidim posebno nad hostami med Martinjo vasjo, Korenitko in Vel. Loko, bodisi posamezne, ali pa tudi po več skupaj, po 2—4, kako krožijo po zraku in pivkajo.

Na Temenici pa se pojavljajo včasi tudi ponirki, katerim pravijo tukaj vodne kokoši, po 2—4 skupaj.

Naj omenim še divje peteline in divje kokoši, o katerih tudi pripovedujejo, da so jih včasi že opazovali v tukajšnji okolici. Pred kakimi tremi leti je videl divjo kokoš lože Jarm iz Dolnjih Prapreč, kako je zletela z njive pod hosto nad Praprečami. Pred par leti pa so videli divje kokoši tudi v hosti nad Korenitko in na Liscu v Dobrniški župniji. Pred svetovno vojsko pa so jih neki opazovali tudi pod Primskovim. I. Šašelj.

Velike divje golobe smo opazili v lovišču Št. Jurij - Grosuplje v začetku marca. Dne 3. aprila 1927 sem ustrelil goloba, ki je imel 22 celih želodov v golši, deloma pa še v požiralniku. Pasel se je pod hrasti na travniku. I. R.

Jazbec. Nekako sredi januarja sva nastavila s tovarišem S. ob robu gozda vado s strihninom za lisice eventualno volka, ki ga je bilo tisti čas tudi tam slediti. Ko sva ponovno pregledovala

čez nekaj dni vade, pa istih nisva več našla, še manj pa lisico ali volka. Po sledi nisva mogla ničesar izslediti, ker je bilo že preveč vse prehojeno in sneg zamrznjen. Par korakov od kraja, kjer so bile glavne vade, pa sva našla pod smreko — jazbeca. V najhujši zimi lorej — toplomer je kazal tiste dni vedno 10 do 15° C pod ničlo — je prišel iz svojega brloga in požrl vse lisicam nastavljene vade, kar ga je seveda stalo življenje. Bila je samica, težka 7½ kg.

O.

Razočaranje. Ko je padlo koncem januarja na nad meter debelo plast snega za ped prška, mi ni dalo miru vso noč. Na vse zgodaj, jasnega jutra, sem oprtal puško in krplje; seveda nahrbtnika nisem pozabil, in mahnil sem jo v hrib. Nisem še hodil pol ure, že sem na kunji sledi. Čeravno je bilo še malo mračno, hajdi za njo! Toda, ker lovišče ni obsežno, je odšla čez mejo v sosednji revir in sem moral zasledovanje opustiti.

Obhodil sem še precejšen del lovišča, toda na nobeno sled nisem več naletel. Vrnem se spet na staro sled k meji in se podam za mejo navzdol. Že po par sto korakih najdem v svojo veselje, da se je kuna zopet vrnila v naš revir. Sled je vodila naravnost v mlad smrekov naraščaj, kjer sem imel nastavljeno kunjino past. Srce mi je poskakovalo veselja, kajti bil sem gotov, da se je ujela.

Ko pridem bliže na deset korakov, zapazim, da je past podrta, a ničesar v njej. Ko pridem zraven, vidim, da je vada (zajčji drob) vzeta, pod žico pa se nahaja kos kuninega kožuha. Krog in krog vse pocepetano od kune, ki sem ji sledil, in tudi od lisice polno dlake. Gledam in motrim. Vse sledi so kazale na to, kot bi bilo zapisano, da se je kuna v hudi stiski lotila svoje sestre, ki se je ujela v past, ter jo raztrgala. Kar pa ji je padlo na tla, je pobrala leta lisica. Jaz pa sem bil ob kožuh oziroma ob strelnino.

Pregledoval sem potem še vsak teden po parkrat pasti, a nič se ni ujelo. Čez tri tedne po tem dogodku sem zopet zapazil past sproženo in nekaj majhnega črnega v njej. Ko sem se približal, sem na nemalo začudenje izločil konico kunjinega repa, ki si ga je odtrgala. Take smole, ko sem jo imel to zimo s kunami, pač ne želim nobenemu kunarju. Lov. paznik A. L.

Uplenjen volk. Pri brakadi na srne in zajce, ki jo je priredil veleposestnik Franc Galle iz Bistre dne 31. dec. 1926 v občini Borovnici, je prišel na logaški meji (Vinji vrh—Pokojišče) upravitelju graščine I. Königu na strel volk, na katerega je dvakrat streljal. Nato je pritekel krvaveč do niže stoječega lovca Lazarinija. Ko je zagledal lovca, mu je pokazal zobe, zaškripal z njimi in odskočil. Tedaj pa je tudi že počil strel in se je volk na mestu zgrudil. Volk je star eno leto in je tehtal 18 kg.

Z Belja. Kakor znano, je divjačina, posebno velika, kakor jeleni, srne in svinje, vsled lanske povodnji popolnoma zapustila podonavske gozdove drž. posestva Belje in se zatekla v više ležeče vinograde in gozdove, ki niso bili od vode ogroženi.

Po padcu vode se je prva pojavila v rajonu prekanjena lisica, ki se ji pa ni prav dobro godilo in je bila prisiljena z vedno življensko nevarnostjo iskati si hrane pri logarski perutnini. Kmalu za njo so se pričeli pojavljati redki jeleni, ki so iskali stara svoja bivališča. Najkesneje je priromal v gozdove dolgouhec. Šele sredi zime sem opazil prvega v mladi hrastovi kulturi. Kljunači so se v jeseni preseljevali v velikih množinah, zvečer jih je bilo na čakanju videti 12 do 18 komadov. Ker sta bili jesen in zima mili, jih je mnogo ostalo pri nas in že zgodaj spomladi začelo ženitovanjski ples. Prvega sem slišal 4. marca, glavni prelet pa je bil okoli 15. marca. Dne 14. marca so se vrnile črne štorklje, takoj za njimi, 15. marca, so preletele bele čaplje in čaplje žlicarice. Sedaj pričakujemo še lastovice, kukavice in bele štorklje.

Stanje jelenov je zelo razredčeno; srne so do dveh ali treh komadov po-

polnoma uničene. Tudi fazani so se začeli oglašati, kolikor jih je ostalo pri življenju. Ker je streljanje divjačine, posebno visoke, prepovedano, upamo, da se celokupno stanje v doglednem času zopet opomore. Maks Pavlin.

Jesenska selitev kljunača (1926) in drugo. Po mokri spomladi in viharnem poletju je nastopila za ptičjo selitev ugodna jesen, t. j. jesensko vreme je dopuščalo, da so ostali kljunači dolgo časa pri nas. G. Sevčik mi je izročil svoje zapiske o jesenskem preletu kljunačev, ki jih izročam »Lovčevim« bralcem. G. Sevčik je ustrelil 1926 v lovišču pri Devici Mariji v Polju 24 kljunačev, in sicer: 7. sept. dva, 10. okt. tri, 17. okt. enega, 21. okt. tri, 28. okt. dva, 1. nov. pet, 14. nov. dva, 17. nov. štiri in 21. nov. dva. Kljunača z dne 7. sept. sta najbrž lukajšnja gnezdilca, ker prelet severnih gostov skozi naša lovišča ne prične pred koncem septembra, posebno v tako ugodni jeseni kakor je bila lanska, ko so se kljunači mudili pri nas do konca novembra 1926. Višek poleta je bil, kakor običajno, okoli 1. novembra 1926. Vsi ustreljeni kljunači so bili po zatrdilu g. Sevčika dobro rejeni. — V lovišču občine Brezovica je dobil g. Sevčik lani 11 kljunačev, ki se razdele na posamezne dni tako-le: 3. sept. dva, 18. nov. šest in 30. nov. tri. O teh kljunačih velja gori povedano. Le dne 18. nov. ustreljenih 6 kljunačev (pravzaprav 8, ker je g. Bizjak ustrelil tudi 2) moram pripisati slučaju, kajti le po naključju se je zbralo toliko kljunačev v enem lovišču. — 10. in 11. nov. je imel društveni predsednik g. dr. Lovrenčič brakado v lovišču D. M. v Polju. Vzeli so bili tudi močvirne trebeljevske jarke, ki so porasli z jelšami in drže proti Savi. Spodili so precejšne število kljunačev, baje 30. — Ob selitvi na Krasu je znani nimrod St. E. Paximadi ustrelil okoli 170, drugi lovci pa še več kljunačev. Ako ne bo snega, upa, da ostanejo kljunači čez zimo tam. Lovci pripovedujejo, da nalete vedno na več kljunačev skupaj kakor spomladi. Ceni, da se jih bo ustrelilo na tisoče, ako ne milijon in še več. (Prim. poročilo na str. 400 »Lovca« 1926.) — Pomladanska selitev 1927 je pa splošno zelo medla; kljunačev menda naši lovci nikjer niso opazovali. Tem živahnejši je pa bil prelet na Hrvatskem; neki lovec iz Petrinje je sporočil svojemu trgovskemu prijatelju v Ljubljani, da je ustrelil letos do 24. marca že 14 kljunačev. —b—



Iz ribarske mreže.

Ribarska zakonodaja v Sloveniji. Za ureditev ribarstva v Sloveniji je zelo važen čl. 323. fin. zakona za l. 1927./28. Ta člen pravi: »Oblastnim skupščinam na ozemlju bivše Avstro-ogrske se daje pravica, da morejo bivše deželne zakone, ki veljajo na njihovem ozemlju in ki se nanašajo na posle njihovega področja, z oblastnimi uredbami menjati, dopolnjevati in razveljavljati, toda le v mejah ustave in državnih zakonov.« Ta člen pooblašča oblastne skupščine, da morejo določbe kranjskega ribarskega zakona, ki je sedaj razširjen po čl. 236. fin. zak. na ozemlje vse Slovenije, spreminjati. Dr. M.

Takse za ribarske knjižice. Čl. 235. fin. zak. za l. 1927./28. pooblašča ministra za poljedelstvo in vode, da sme takse za ribarske knjižice ali karte povišati na 10 kratni znesek.

Tega člena ni razumeti tako, da se s e d a n j e takse zvišajo desetkratno, zvišujejo se le prvotne takse, preračunane v dinarje. Ker velja finančni zakon le za eno proračunsko leto, se ponavljajo vsako leto v finančnem zakonu členi z istim besedilom.

Toliko v pojasnilo, da ne bo nepotrebnega razburjenja. Taksa za ribarske knjižice ostane torej ista, kakršna je bila doslej. Dr. M.

Fond za pospeševanje ribarstva v Mariboru. Veliki župan mariborske oblasti je izdal z naredbo z dne 28. januarja 1927, E. št. 762/7 (Ur. list z dne 19. febr. 1927, št. 19), s katero se na podstavi § 16. zakona z dne 2. sept. 1882, št. 11 štaj. dež. zak. iz 1883 ustanavlja za mariborsko oblast »Oblastni fond za pospeševanje ribarstva«. V ta fond se stekajo vse globe, izrečene na podstavi § 16. gori cit. zakona (štajerski ribarski zakon), kakor tudi izkupilo za zaplenjene ribe in za nezakonito uporabljeno ribiško spravo. Prav tako se steka v ta fond po § 68. madžarskega zak., čl. XIX. iz l. 1888. polovica vseh glob, izrečenih na podstavi tega zakona.

Društveni znak Slov. ribarskega društva. Slov. ribarsko društvo je pred kratkim prejelo približno 200 komadov društvenega znaka. Osnutek znaka je izdelal akademični slikar Josip Gorup. Znak velja 25 Din in se dobi pri društveni tajnici na Vodnikovem trgu št. 5 ali pa pri trgovcu g. Franu Baru na Cankarjevem nabrežju.

Znak je delo slovenskega umetnika; pozivljemo vse člane, da si ga nabavijo.

Z odborove seje dne 10. marca 1927. Z ozirom na dopis velikega župana v Mariboru, da naj se društvo izjavi o prepovedi sačenja v Dravi, se sklene tozadevni odgovor. — Ribarske razstave, ki jo priredi to leto Kmetijska družba v Ljubljani, se ribarsko društvo ne udeleži. — Sklene se, napraviti klišej po vzorcu društvenega znaka; klišej se bo uporabil na društvenih pismih in kuvertah in na društveni štampilji.

Prvi nemški ribarski kongres bo letos od 14. do 22. maja v Kielu; istočasno bo tamkaj velika ribarska razstava.

Solnce in ribe. Poskusi so dognali, da škoduje solnčna svetloba ribjim ikram in mladim ribam, ako so trajno na solnčni svetlobi. V nekem ameriškem vališču so dali na prostem zarod jezerk v dve koriti, eno korito so pokrili, drugega pa ne. Poskus je pokazal, da je bila v prvem koritu umrljivost znatno manjša kakor v drugem. Od jezerk (mladic) jih je poginilo tekom treh mesecev v prvem koritu 18·4%, v drugem pa 33·7%, od šarenk pa v prvem koritu 4·7%, v drugem 38·1%.

»Angelsport« št. 2.

Morski akvarij na Marjanu. Občinsko upraviteljstvo v Splitu je na predlog tamošnjega prirodoslovnega muzeja sklenilo zgraditi tik muzeja paviljon s steklenim bazenom za morsko favno in floro jadranskega morja. Z gradnjo paviljona bodo kmalu pričeli in bo akvarij otvorjen najbrž še to spomlad.

»Ribar« št. 1.

Splitska ribarnica. V letu 1926. so prinesli in razprodali v splitski ribarnici skupno 283.314 kg rib v vrednosti 3 milijone 609.027 Din.

Potovanje rib. V Švici spuščajo v zadnjih letih vsako leto primerno število markiranih rib v vode, da ugotove, kako daleč ribe potujejo. Od rib, ki so jih spustili leta 1924./25., so zopet ujeli 148 komadov. Najhitreje je potovala neka mrena, ki je preplavala dnevno 17 km. Povprečna dnevna pot rib je znašala sicer 1 do 3 km.

Dražba lovišč.

Lovska pravica krajevne občine Jablance se odda na javni dražbi do 31. marca 1930 v zakup. Dražba se vrši v ponedeljek dne 9. maja 1927 ob 10 dop.

pri sreskem poglavarstvu v Mariboru, levi breg, v sobi št. 8, pritl.

Lov občine podgorske se bo oddal v zakup na javni dražbi za dobo 5 let od 1. jun. 1927 do 31. maja 1932. Dražba se bo vršila dne 20. maja 1927 ob 10 dopoldne pri sreskem poglavarju v Kočevju v sobi št. 5.

Lova občin Bloke in Sv. Vid nad Cerknico se bosta oddala na javni dražbi v zakup za dobo od 1. jun. 1927 do 1. aprila 1932, in sicer prvi na uradnem dnevu sreskega poglavarja v Ložu v torek dne 17. maja ob 11 dopoldne, drugi pa v ponedeljek dne 16. maja ob 9 dopoldne v uradu sreskega poglavarja v Logatcu. — Dražbeni pogoji so na vpogled pri sreskem poglavarju v Logatcu med navadnimi uradnimi urami.

S 15. julijem t. l. poteče zakupna doba občinskih lovišč Aržiše, Št. Lambert, Dedendol, Luče, Križka vas, Leskovec, Veliki Gaber, Prapreče, Stehanja vas in Zagorica.

Ta lovišča se bodo oddala na javni dražbi v zakup za dobo do 31. marca l. 1933. Dražba bo:

1. za lovišči Aržiše in Št. Lambert ob uradnem dnevu v Zagorju **dne 27. maja t. l. ob 10 dopoldne;**

2. za lovišča Dedendol, Križka vas, Leskovec, Luče in Polica ob uradnem dnevu v Višnjigori **dne 4. maja t. l. ob 9 dopoldne;**

3. za lovišča Veliki Gaber, Prapreče, Stehanja vas in Zagorica ob uradnem dnevu v Stični (Mlečevem) **dne 18. maja t. l. ob pol 9 dopoldne.**

Dražbeni pogoji so do dneva dražbe pri sreskem poglavarju v Litiji med uradnimi urami vsakomur na vpogled.

Mali oglasi.

Konec članka: »Pravno stanje ribarstva v kraljevini S. H. S.« bo objavljen v junijevi številki, ker je v majevi številki zmanjkalo prostora.

Kinološke vesti so radi pomanjkanja prostora izostale ter se priobčijo v prihodnji številki.

Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je izdal v priročni knjižici preizkusni red za vse tekme ptičarjev in španijelov ter seznam v J. R. P. vpisanih psov. Knjižica, ki bo dobrodošla vsem ljubiteljem ptičarjev, se dobiva za ceno 10 Din pri g. Ant. Schusterju, trgovcu v Ljubljani.

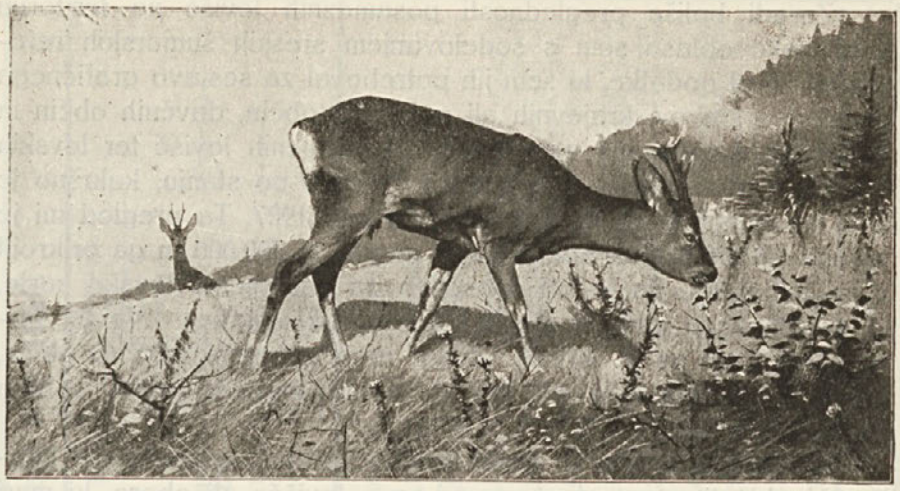
Brake-jazbečarje, čistokrvnega psa in psico, z rodovnikom in prav dobro oceno, kupim. Starost 3—4 leta. Psa morata biti dobra lovca in vztrajna. Ponudbe na uredništvo »Lovca« pod značko »Jazbečar«.

Lovec star 35 let, oženjen, brez otrok, govori slovenski in nemški, z 10 letno prakso v lovstvu, v gojenju visoke in nizke divjačine, vešč lovljenja vseh roparic na razne načine, obenem vešč kmetijskih panog, n. pr. živinoreje, sadjarstva, poljedelstva, hmeljarstva kakor tudi gozdarstva itd., išče primerne službe. Vprašanja na uredništvo »Lovca« pod »Ekonom«.

Vedno v zalogi obče priznano **zdravilo za pse** »Dr. med. Neuer's Thorraduran-Staupemittel s. W. Z. 208060«. — Lekarna Trnkoczy, Ljubljana.

V komisijski prodaji ima sledeče puške, po ugodni ceni, puškar **F. K. KAISER, Ljubljana:**

Hammerles dvocevka »Sauer & Sin«, (kal. 16) **2000 Din;** Hammerles-dvocevka, belgijska (kal. 16) **1600 Din;** Hammerles-dvocevka (kal. 12) **1250 Din;** Grener-dvocevka (kal. 16) **1200 Din;** Grener-dvocevka, suhlska (kal. 16) **1250 Din;** Toplever-dvocevka, amerikan. (kal. 12) **600 Din;** Toplever-dvocevka, borovelj-ska (kal. 16) **700 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 16) **600 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 16) **500 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 20) **750 Din;** dvocevka-risanica, ključ spodaj (kal. 20/8 mm) **1400 Din;** trocevka (kal. 16×16, 11 mm) **1600 Din;** trocevka (kal. 16×16, 8 mm) **2250 Din;** trocevka (kal. 16×16, 8 mm) **2750 Din;** Mannlicher-Schönauer, z daljnogledom (kal. 8 mm) **2500 Din;** Mannlicher-Schönauer, z daljnogledom (kal. 8 mm) **2000 Din.** — Priporoča tudi svojo zalogo novega orožja, municije, lovskih priprav ter potrebščin za ribolov. Izvršuje vsa popravila orožja. Priznano najboljše **montiranje daljnogledov** na puške ter popravilo ribarskega orodja po najnižjih **cenah.**



Ing. Anton Šivic:

Nekaj lovskih podatkov za leto 1926. v ljubljanski oblasti.

S pregledno karto lovišč — v prilogi.

Kakor prejšnja leta, sem tudi lani objavil v »Lovcu« nekaj prispevkov o gospodarskem pomenu lova. Te prispevke sem podprl s statističnimi podatki za ljubljansko in mariborsko oblast.[1]

Za leto 1926. sem zbral s pomočjo sreskih šumarskih referentov najvažnejše podatke o lovu za območje ljubljanske oblasti, ki pojasnjujejo stanje lovstva v tem letu. Za mariborsko oblast mi detajlirani podatki niso bili na razpolago.

★

V razpored lovišč, ki jih delimo v samosvoja ali lastna, v reservate in v občinska ali zakupna lovišča, daje vpogled posebna preglednica (str. 215), v kateri izkazujem lovišča po številu in površini sumarično za vsak srez ali okraj — izvzemši Kastav — in skupaj za vso ljubljansko oblast.

[1] Primerjaj piščeve članke: Podatki lovske statistike za Kranjsko za leto 1910., »Lovec« 1913, Podatki lovske statistike v Sloveniji za leto 1920., »Lovec« 1921, Lovstvo v Sloveniji, »Lovec« 1923, Proučavanje lovstva v naši kraljevini, »Lovec« 1924, Lovstvo leta 1923. po statističnih in drugih podatkih, »Lovec« 1925, Nekaj prispevkov h gospodarskemu pomenu lova, »Lovec« 1926, Ali je izenačenje lovskih predpisov potrebno?, »Šumarski list« 1926.

Zaradi boljše preglednosti posameznih lovišč na teritoriju ljubljanske oblasti sem s sodelovanjem sreskih šumarskih referentov zbral podatke, ki sem jih potreboval za sestavo grafičnega pregledna srezov, krajevnih ali političnih občin, davčnih občin in občinskih, samosvojih, reservatnih in ograjenih lovišč ter lovskih osredkov ali enklav — v merilu 1 : 115.200 po stanju, kakršno je bilo koncem leta 1926. ali v začetku leta 1927. Ta pregled mi je kolega Viktor Novak pomanjšal v merilo 1 : 300.000 in ga prikrojil v takšni obliki, da je bil sposoben za natisnjenje lovske karte, ki je priložena junijevi številki letošnjega »Lovca«. Na tej pomanjšani karti pa so morali odpasti meje in imena davčnih občin, kakor tudi enklave lovišč, ker jih ni bilo mogoče vrisati v tako majhnem merilu.

Pregledna tabela in karta lovišč kažeta, da imamo v ljubljanski oblasti samo eno o g r a j e n o lovišče ali oboro, ki meri 3128 ha. To veliko lovišče je pri Sv. Katarini nad Tržičem in je last gozdnega posestnika in industrijalca g. dr. Karla bar. Borna. Ograjeno je predvsem zaradi jelenov, ki jih tu goje, da ne morejo vhajati na sosedna zemljišča in povzročati tam škodo. Lovišče je zaplojeno tudi s srnjadjo in gamsi v prav lepem številu.

L a s t n i h (neograjenih) lovišč je bilo koncem leta 1926. v tej oblasti 233 na površini, ki obsega skupno 123.857 ha. Po velikosti je bilo:

117 samosvojih lovišč s površino od 115 do 200 ha,
66 „ „ „ „ „ 200 „ 500 ha,
24 „ „ „ „ „ 500 „ 1000 ha,
26 „ „ „ „ nad 1000 ha.

Poleg teh je bilo 17 r e s e r v a t n i h lovišč na površini skupno 5699 ha. Podrobno je izkazanih sicer 18 reservatnih lovišč, toda dve lovišči tvorita glasom opombe v izkazu le eno samo celoto.

Površina ograjenih, lastnih in reservatnih lovišč je znašala 132.684 ha ali 14 do 15% celokupne lovne ploskve v ljubljanski oblasti.

O b č i n s k i h lovišč, ki so bila vsa v zakupu, je bilo 355 na površini, ki znaša skupaj 780.845 ha ali 85 do 86% celokupne lovne ploskve.

Za leto 1926. se je plačalo zakupnine 1,575.057 Din 50 par. Leta 1926. je bilo novo izdraženih 16 lovišč, pri nekaterih pa, ki so bila sicer koncem leta 1925. izdražena (n. pr. v krškem srezu), je nastopila nova doba in zvišana zakupnina šele 1. januarja 1926. Zaradi teh novih dražb se je celokupna zakupnina

Odlomki iz lovskega katastra; stanje koncem leta 1926.

Srezi ali okraji	Samosvoja lovišča				Reservati		Samosv. lovišča po velikosti				Občinska lovišča					Odstotno razmerje napram lovni ploskvi sreza		Pripombe
	ograjena		lastna lovišča								v zakupu							
	število	površina v ha	število	površina v ha	število	površina v ha	od 115 do 200 ha	od 200 do 500 ha	od 500 do 1000 ha	nad 1000 ha	število	površina v ha	zakupnina v Din leta 1926.	število lovišč, ki so bila 1926 nanovo izfiltrana	štev. lovišč, za katera se je 1926 zakup podaljšal	samosvojih in reserv. lovišč	občinskih lovišč	
Brežice	.	.	7	3.342	1	237	2	2	3	.	33	34.830	52.058·50	.	.	9	91	
Črnomelj	.	.	4	1.056	.	.	.	4	.	.	31	53.751	45.286·25	4	.	2	98	
Kamnik	.	.	9	8.223	.	.	5	1	2	1	54	42.289	102.116·—	.	.	16	84	
Kočevje	.	.	24	17.930	6	189	8	11	1	4	42	97.862	359.105·—	1	.	16	84	Lastno lovišče „Volake" je izkazano še v občinskih loviščih, ker se izloči šele l. 1928. po poteku zakupa lova občine Oslica.
Kranj	1	3128	66	19.939	1	187	41	16	5	4	30	86.857	223.356·—	2	2	21	79	
Krško	.	.	23	8.365	.	.	12	6	3	2	20	78.641	49.590·—	.	.	9	91	
Laško	.	.	5	2.320	.	.	2	2	.	1	8	26.033	43.151·—	.	.	8	92	32 ha samosvojega lovišča I. Lukmana v Veliki Gobi ni vštetih, ker so pri večjem kompleksu pri Krškem srezu prišteti.
Litija	.	.	17	5.451	.	.	11	5	.	1	41	63.938	37.871·—	.	.	8	92	
Ljubljana (okolica in mesto)	.	.	11	2.856		*)279	8	1	2	.	38	93.258	252.622·—	3	2	9	91	*) Se drži reservatnega lovišča s 187 hektari, ki leži v kranjskem srezu in je istega lastnika.
Logatec	.	.	11	4.607	4	1941	7	2	.	2	13	58.252	62.744·75	2	.	10	90	
Novo mesto	.	.	20	13.688	.	.	8	7	2	3	23	79.432	88.170·—	4	1	15	85	
Radovljica	.	.	36	36.080	5	2866	13	9	6	8	22	65.702	258.987·—	.	.	38	62	
Skupaj	1	3128	233	123.857	17	5699	117	66	24	26	355	780.845	1,575.057·50	16	5	14	86	

nekoliko zvišala napram oni iz leta 1925., ki je znašala le 1,522.273 Din. Tu in tam pa so se pretirane dosedanje zakupnine vsled porasta dinarja nekoliko znižale. Črnomeljski okraj je imel leta 1926. iste zakupnine, kakor leta 1925., četudi so prišla leta 1926. štiri lovišča znova na dražbo; nova, višja zakupnina v teh loviščih je namreč stopila v veljavo slučajno šele 1. januarja 1927.

Za pet lovišč je bila zakupna doba podaljšana, glede enega lovišča pa koncem leta 1926. še ni bilo dokončno razsojeno o podaljšanju ali o novi dražbi.

Povprečna zakupnina na 1 ha je znašala v ljubljanski oblasti 2 Din 02 p.

Po izvedencih se v smislu predpisov štajerskega in koroškega lovskega zakona ni upravljalo nobeno lovišče.

★

Lovskih kart za koledarsko leto 1926. je bilo oddanih v ljubljanski oblasti, vštevši tudi Kastav:

a) Tako zvanih državnih lovskih kart s polno kolkovno takso za lovske gospodarje in njihove goste 2525 komadov;

b) lovskim čuvajem, zapriseženim za posamezna lovišča, v kojih opravljajo službo, sta bili priznani 802 lovski karti brez kolkovne takse;

c) državnim gozdarskim nameščencem 47 državnih lovskih kart, prostih kolkovne takse;

d) proti plačilu ¼ kolkovne takse se je oddala ena lovska karta slušatelju šumarstva.

Vsega skupaj je bilo torej izgotovljenih 3375 lovskih kart. Zanje se je izkupilo kolkovnih taks 86.618 Din 50 par, za lovski zaklad pa 50.625 Din.

★

Iz izkaza (razpredelnica na str. 217) lovskih organov, ki so bili leta 1926. v službi, je razvidno, da je bilo v ljubljanski oblasti poklicnih lovcev z izpitom 69, poklicnih lovcev brez izpita 42, poklicni lovec za silo izprašan eden, za silo izprašanih, zapriseženih lovskih čuvajev 162, neizprašanih čuvajev pa 788. Lovskih gospodarjev se je dalo zapriseči za lovsko varstveno službo sedem. Brez čuvajev je bilo 18 lovišč.

Vsega skupaj je bilo torej 1069 lovskih organov (ne vštevši Kastva), ki so bili skoraj vsi zapriseženi za lovsko varstvo. Od teh je opravljalo 247 v glavnem gozdarsko službo. Vendar je še mnogo pritožb, ki kažejo, da so posamezna lovišča preslabo očuvana, da streljajo v njih divji lovci, da ni v njih pravega reda.

Izkaz lovskega osebja, ki je bilo v službi l. 1926.

Srezi ali okraji	Poklicni lovci, večinoma vsi zaprisež.			Lovski čuvaji			Lovski gospodar je sam zaprisežen	Lovišča brez čuvaja (vsled malomarnosti)	Gozdarsko osebje
	z izpitom za lov in lovsko varstvo	brez izpita	ad hoc izprašani pri sreskem poglavarju	ad hoc izprašani pri sreskem poglavarju pred prisego	neizprašani in zapriseženi	neizprašani in nezapriseženi			izkazanega za lovsko osebje
Brežice	4	1	.	28	20	.	1	8	16
Črnomelj	1	.	.	.	32	.	.	.	5
Kamnik	1	11	.	.	75	.	.	.	9
Kočevje	19	.	.	.	141	.	.	.	63
Kranj	5	15	1	18	76	.	2	1	26
Krško	6	.	.	.	91	.	.	.	11
Laško	3	.	.	54	.	.	.	.	7
Litija	4	.	.	62	50	.	.	.	4
Ljubljana (okolica in mesto)	4	.	.	.	153	.	.	.	20
Logatec	6	.	.	.	63	.	1	5	20
Novo mesto . . .	10	3	.	.	60	.	1	4	29
Radovljica . . .	6	12	.	.	27	.	2	.	37
Skupaj .	69	42	1	162	788	.	7	18	247

★

Posebna razpredelnica (str. 219) izkazuje lovski plen, ki so ga za l. 1926. napovedali lovski gospodarji, t. j. lastniki samosvojih lovišč, reservatov, obor, zakupniki in podzakupniki obč. lovišč. Ta izkaz pa ne daje povsem verodostojne slike. Posamezniki namreč ne napovedo vsega plena, ker se boje, da izgubijo lovišče pri prihodnji dražbi, ako povedo resnico. Nekateri pa vsled brezbrižnosti ne pošljejo točnih podatkov. Kontrolirati je mogoče le podatke o uplenjeni redkejši divjačini, n. pr. o jelenjadi, kozorogih, ruševcih, medvedih, volkovih, divjih prašičih, divjih mačkah in orlih.

Jelenjadi, navedene v izkazu, se je največ uplenilo v ograjenem lovišču pri Sv. Katarini, in sicer 33 komadov; med njimi je bil kapitalen šestnajsterak. V lovišču družbe »Jezersko« so padle tri košute, po en jelen pa v loviščih Frana Dolenca, Frana Heinriharja v Kokri in Jurija Robnika na Jezerskem. Nad Štefanjo goro je postal plen lovca osmerak v nelovnem času, prav tako

sicer vsled obstrela bolna košuta v nekem lovišču na Jezerskem. Sedem komadov jelenjadi so ustrelili v logaškem okraju, večinoma v območju in okolici Snežnika, 1 košuto v Loškem potoku v kočevskem okraju, 1 jelena v lovišču občine Preserje, 1 košuto v lovišču občine Slivnica v ljubljanskem okraju, 2 komada pa v litijskem okraju. Značilno je, da je bilo uplenjenih nekaj komadov s šibrami, na kar prizadeti, srečni lovci ne morejo biti preveč ponosni.

Jeleni so se vsled vznemirjenja, ki ga povzroča ekstenzivnejše ukoriščanje gozdov, ponekod razkropili na vse kraje. Iz Kokre prehaja jelenjad rada na južna pobočja Zaplate in Malega Grintovca, odtod pa v lovišče občine Cerklje in sosedov. Pri Sv. Ani so opazili tri komade v občinskem lovišču. V dvornem lovišču v Krmi se razmeroma dobro počuti tropa jelenjadi, ki so jo pripeljali z Belja in jo tam naselili. V logaškem okraju se jelenjad stalno množi. Škode na polju so precejšnje. Odškodnine, ki nalagajo lovskim gospodarjem velika bremena, so bile v logaškem okraju poravnane brez posredovanja uradov. Tudi v litijskem okraju so opažali škodo po jelenjadi v več občinah; bila je v posameznih slučajih poravnana.

K o z o r o g a, 3- do 4 letnega polutana, je ustrelil lastnik lovišča pri Sv. Ani pod Ljubeljem po predhodnem pristanku poklicanih faktorjev.

G a m s o v je bilo ulovljenih največ v alpskih krajih na Gorenjskem. Tudi drugod so se gamsi pojavili in jih je bilo tam smatrati kot rariteto. Zato je obžalovati, da so ustrelili v kočevskem okraju po enega v lovišču občine Osilnica, v lovišču občine Loški potok in v lastnem lovišču v Robu in v litijskem okraju enega.

S r n j a d. Stanje srnjadi se je v loviščih, ki so v dobrih rokah, in tam, kjer ni volčje nadloge, dvignilo, drugod pa je postala zelo redka. Kljub temu, da ni dopustno, so ustanovili ponekod velike lovske družbe, ki ne poznajo zmernosti in se malo brigajo za negovanje koristne divjačine.

Tu in tam padejo na strel nepravih lovcev tudi mladiči, ki se ne smejo streljati v letu poroda. Da se prepreči prodajanje takih komadov, se je vršila po organih ljubljanskega mestnega tržnega nadzorstva ostra kontrola, ki ni bila brez uspeha. Želeti bi bilo, da nekateri zakupniki opustijo trgovski način ukoriščanja svojega lova. Take lovske gospodarje sosedni lovski zakupniki motrijo z nezaupanjem. Tudi ni lepo, da se srnjad zasleduje, kadar jo prisili visoko zapadli sneg, da pride v podolja in v lovišča, ki so sicer prazna.

Izkaz o divjačini, uplenjeni leta 1926.

Srezi ali okraji	Užitna divjačina																	Škodljive živali														
	Jeleni	Kozorogi	Srne	Gamsi	Zajci	Divji petelini	Ruševci	Gozdne jerebice	Kotorne	Bele jerebice	Fazani	Poljske jerebice	Prepelice	Sloke	Velike kozice	Divje gosi	Divje race	Tukalice	Medvedi	Volkovi	Divji prašiči	Jazbeci	Lisice	Kune	Podlasice	Dehorji	Vidre	Divje mačke	Veverice	Orli	Sove	Jastrebi, sokoli, kragulji	Vrane, srake
Brežice . . .	.	.	53	.	406	.	.	9	.	.	3	44	9	59	.	.	9	.	.	.	1	11	78	1	8	11	1	.	156	.	33	29	792
Črnomelj . . .	.	.	43	.	731	.	.	12	.	.	.	2	12	21	.	2	87	.	1	.	.	17	187	9	7	21	.	4	.	.	.	87	365
Kamnik	.	.	153	57	635	7	4	85	3	1	7	185	49	145	31	.	78	1	.	.	.	26	121	6	8	9	2	.	100	1	14	84	366
Kočevje	1	.	354	3	389	12	.	135	.	.	.	.	.	6	.	.	3	.	.	11	16	28	193	40	10	8	1	9	96	.	10	80	227
Kranj	41	1	274	83	725	11	8	71	9	3	1	22	58	40	2	.	6	.	.	.	.	34	171	23	9	4	.	3	141	.	21	143	585
Krško	.	.	39	.	879	2	.	85	.	.	6	84	25	109	5	6	46	.	.	.	.	19	121	3	17	20	8	3	220	.	27	177	510
Laško	.	.	35	.	263	1	.	51	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2	13	57	7	10	1	2	.	124	.	1	20	188
Litija	2	.	50	1	666	14	.	41	.	.	.	15	13	14	5	19	60	.	.	.	.	23	88	3	22	17	.	1	291	.	10	198	1040
Ljubljana (okolica in mesto)	2	.	236	.	1346	12	.	144	.	.	9	685	202	320	88	.	382	1	.	1	.	26	219	9	78	37	.	2	115	.	67	388	2162
Logatec	7	.	175	.	402	2	.	48	.	.	.	.	12	26	21	.	75	1	.	5	1	23	121	4	11	12	3	6	81	.	13	57	234
Novo mesto . .	.	.	85	.	899	.	.	71	.	.	.	28	.	43	12	.	41	.	.	.	10	24	100	1	12	6	1	7	149	.	17	111	456
Radovljica . . .	.	.	207	179	379	28	23	42	.	.	.	3	.	.	.	.	49	10	.	.	.	14	163	23	11	2	.	1	39	.	5	42	97
Skupaj .	53	1	1704	323	7720	89	35	894	12	4	26	1068	380	783	164	27	836	13	1	17	30	258	1619	129	203	148	18	36	1512	1	218	1416	8022

Nekateri lovski gospodarji so opustili lov na srne z visokonogimi psi-braki, kar je hvalevredno in pospešuje stanje srnjadi.

Zajcev je bilo manj nego v prejšnjem letu. Krivda se pripisuje ponovnim in silnim poplavam, ki so ugonobile precej zajčjega zaroda. Kjer ni bilo poplav in prehude mokrote na spomlad, se je zajec nekoliko bolj zaplodil. K temu je veliko pripomogel strogi pasji kontumac, posebno za časa prepovedane dobe lova.

Ruševcev ima največ radovljiški okraj.

Fazanov je malo v strelni listi. V nekaterih loviščih kamniškega in ljubljanskega okraja, koder pazijo nanje, se vendar tudi razmnožujejo. Tudi v kranjskem okraju so jih naselili, a so jih mnogo raztrgali psi ali lisice, ker so naseljenim in izpuščenim komadom preveč postrigli peruti.

Poljskih jerebic okraji: Kočevje, Laško in Logatec ne izkazujejo nobenih, Črnomelj le 2, Radovljica 3. Tu in tam so izpustili v lovišča nekaj parov importiranih jerebic in je pričakovali, da bodo obstale in se nekoliko razmnožile.

Medveda, ki je doma v gozdovih kočevske in snežniške graščine in je redka žival, tam čuvajo zaradi varstva prirode in prirodnih spomenikov. V občini Čeplje v črnomeljskem okraju je leta 1926. ustrelil nekdo enega medveda.

Volkov je še vedno premnogo. Leta 1926. je bilo ubitih 17 komadov. O posameznih slučajih je poročal »Lovec« povodom podelitev premij za pokončevanje te zveri. V črnomeljskem, kočevskem in novomeškem okraju so volkovi pokončali veliko srnjadi. Celo v ljubljanski okraj so zašli. Zatiranje volkov povzroča lovcem v prizadetih krajih veliko skrbi.

Divjih prašičev se je postrelilo 30, največ v kočevskem in novomeškem okraju, koder so se v goščavah mlade bukovine zelo razpasli in jih je težko pregnati. Pojavili so se tudi v logaškem in loškem okraju ter delajo ponekod na polju dosti škode.

Uplenjenih divjih mačk je izkazanih 36; med njimi je gotovo tudi več domačih, zdivjanih. Sicer pa v gozdnatih naših krajih prava divja mačka celo dandanes ni redka prikazen.

Ker se je kožuhovina razmeroma ugodno razpečavala, so poklicni lovci in čuvaji pridno zasledovali lisice, kune in podlasice. Mnogo lisic je bilo zastrupljenih pozimi s cyaninovimi kapsulami. V občini dobliški v črnomeljskem okraju je dobil lovec Slonič 32 lisic na strup.

Planinskega orla so ujeli v Kamniški Bistrici v past, ki je bila nastavljena za kuno. Ujetega imajo na dvorišču Narodnega muzeja v Ljubljani.

Med letom je bilo ovadenih razmeroma malo lovskih prestopkov, ki so se kaznovali po zakonu. Zgodi se pa marsikaj nelovskega, kar bi se dalo polagoma odpraviti le s tem, da se skrbi za pouk in proučavanje lovstva. K temu naj pripomore razširjanje lovske literature po vseh, tudi najoddaljenejših krajih, koder so ljudje, ki hodijo na lov.

M. Š.:

Spomini na jelene.

(Nadaljevanje.)

XI.

Šokci so svoje poletno solnce imenitno zakurili, da je grelo prav do kosti in mečilo grozdje po trtah. Zato so jeleni slekli svoje zimske kožuhe, kakor Šokci svoje bunde, in ogrnili lahke in zračne kroje. Posebno šokački ženski svet je v tem oziru zelo napreden in se uspešno lahko kosa z moderno svetsko damo glede njenih skromnih zahtev po površini obleke. In marsikatera devojka Šokačica šestnajstih let lahko vzdrži tekmo glede svoje lepote, sorazmernih oblik in stasitosti. Tudi pobjo frizuro pozna to naše bratsko pleme, odkar stanuje v teh krajih. Dekleta nosijo kite, ali žene so ostrižene. Vendar se ne ponašajo s tem izumom in v svoji skromnosti pokrivajo poročene žene glavo z na poseben način zvito ruto, pod katero pokladajo na ostriženo glavo deščice, ki drže nad njo ruto v posebni obliki, kot veje streho na ciganskem vozu. Če je ženica mlada, recimo kakih 9 parov let, gledajo izpod te strehe temnorjave, žareče oči, kot njihovo solnce. Barva obraza pa se pri lepotici precej izpreminja, kakor je ravno pri volji. Umiva se sicer ne, ampak se obeli in pordeči s šminko in pudrom. Zato pa, dragi lovec, kadar in če boš hodil po teh krajih in iskal plena, deni v žep pralno milo, v katerem je zalit cekin in umij rdeča ustka in ličeca in obrvi in vsenaokoli in odpre se ti nepobarvan raj, kakor ga ni na zemlji. Srajčica, ki sega do srede porjavelih beder, tudi ne pozna mila. Prav tako predpasnika iz domačega platna, z rdečim vezena, ki pokrivata stas spredaj in zadaj in se poigravata navadno v vetru, frfotajoč veselo in visoko v zraku. Za vse to ni treba mila. Obesi srajčico in predpasnika v koruzo za strah vranam in nebo je odprto brez ovinkov, kdor je poet ali »adžunkt« gospodarjev ter se želi poglobiti v študij narodne duše. Ponosna je v vasi devojka na »adžunkta« iz koruze in si gracijozno vpleta za ušesi v temne

kodre krivce divjega racmana kot težko odškodnino za svojo ljubezen. In njene oči so temne in velike, kakor oči mlade košute, ki sanjavo in hrepeneče gleda iz trstja. V nedeljo se svetijo okrog vratu cekini in težki tolarji, njena dota. Izza ušes pa se poredno smejejo racmanovi krivčki, ki vabijo iskrega jelena, češ: »Le pridi, le pridi, sem sama doma...« — Nebo se redko stemni in tako gre poletje svojo lahkokrilo čarobno pot preko polja, kjer cvete trta in pšenica in s svojim gorkim dihom obeta obdelovalcu obilo sadu. Naravno je, da je ob takih poletnih razmerah moj mladi prepeličar mnogo obetal. Bil je orjaške postave, razumen in lepo razvit za svojo mladost. Rad je ležal na hladnem hišnem hodniku in še rajši hlastal meso in drobil kosti, ki so mu morale vzbujati občutke, kot šolarčku povesti iz tisoč in ene noči ali sladka čokolada. Na skupnih potovanjih sem ga učil domovinoznanstva, lepega vedenja, naravoslovja in sporta v plavanju, donašanja itd. Iz naravoslovja sem ga predvsem seznanjal s fazani. Hodila sva večkrat po monjoroški šumi in opazovala te živali. Nekega dne poznega poletja prideva zopet tja in »Pik«, kakor je bilo psu ime, je spodil par fazanov, ki je zletel v majhen gozdič, kateri je bil obdan od dveh strani od globokega in širokega odtočnega jarka. Ta jarek je služil za odtok vode s polja, ležečega za malim nasipom, ki je bil zgrajen vzporedno z glavnim. Zarastel je bil z bičevjem in prepredžen na gosto z vodnimi rastlinami. Prebroditi ga je bilo mogoče zaradi globočine le mestoma. Stikajoč po tem logu, sva prišla s psom v bližino tega jarka, ki je tvoril tam koleno in celina z visokim vrbovim grmovjem se je v obliki pomola končavala v tem kolenu. Naenkrat zapazim, da se dviga jelenja glava s tal in lepo rogovje štirinajsteraka se zaziblje. Trideset korakov od mene je ležal samotar in se jezno obračal za psom, ki je šaril po gošči in motil starega, ki je v skritem in mirnem kotičku pasel blagodejno lenobo. Ker je Pik hodil šele v prvi razred svoje šole, še ni vedel, kaj pomeni ostri duh, ki mu je šegetal nos. Vendar je postajal nemiren in zato je še pridnejše brskal in stikal po grmih, tako da je jelen vso pozornost posvečal psu in mene, ki sem se stisnil k debeli topoli, čisto prezrl. Sem ter tja begajočega psa pa je nos vendarle vlekel vzdržema proti tistemu pomolu in počasi se je krčila razdalja med njim in jelenom. Parkrat je pustil jelen psa na 15 korakov, ne da bi bil vstal. Ker pa je spoznal, da se pes pogostoma približuje, se je otresel lenobe in se dvignil, izrabivši priliko, ko se je pes obrnil od njega, tako da ga ni zapazil. Očividno se mu je hotel zmuzniti na skrivnem brez trušča, zavedajoč se dobro, da ne more čez jarek z globoko vodo, ki

je bila vsa polna vej, dračja, bičevja in vodnih rastlin. Okrenil je svojo rogato glavo že od psa in se zazibal na nogah, da bi šel, ko se pes nenadoma okrene in jo nastavi naravnost proti jelenu. V tem hipu je orjak ostolbel in napele so se mu vse mišice. Ko je videl, da se pes ne ustavi, je povesil glavo, razkoračil prednji nogi v trdnejšo stojo in naperil svoje široko razkrečeno rogovje na nepridiprava. Čisto k tlom pred glavo je naravnal nevarne svoje sulice, da bi z enim udarcem strl nasprotnika. Ali pes je iz neposredne bližine zapazil ta gib ter od presenečenja obstal pred orjaško prikaznijo kakor vkopan. V prvem strahu sta se mu zašibili zadnji nogi in v znak kapitulacije je podvil svoj kratki rep. Ali velika čudna prikazen je stala nepremično in od časa do časa zapihala skozi široko odprte nozdrvi. Ker se pošast ni ganila, se je ohrabrilo njegovo mlado srce. Deloma se ga je polastila tudi radovednost, ko je spoznal, da od te živali izvira dražeči in zapeljivi dah. Zravnal se je na svojih krakih, počasi dvignil rep na korajžo in zalajal iz krepkih prsi, pol strašljivo, pol pogumno in radovedno. To je bilo staremu preveč. Kakor srednjeveški vitez s kopjem je zdirjal jelen s povešenimi grabljami proti nasprotniku. Pik, čeravno prvošolec, je presodil nevaren položaj. Strumno se je okrenil in pobegnil, kolikor so mu dale dolge krače. Za njim je prhal in lomastil jelen, da se je majalo grmovje in hrstelo dračje pod težkimi skoki. Dirjala sta kakih sto korakov in razdalja se je opasno zmanjševala. Pik je komaj še odmikal bedra grozečim rogovilam. Da ga rešim nezgode, sem na vso moč zaklical — »Pik!«. Kot pribit je obstal vitez na mestu in se jezno ozrl v smer, odkoder je prišel moj klic. Pika je tudi ohrabril klic, ko je opazil, kako sem ukrotil njegovega zasledovalca in se je z vso jezo pognal proti jelenu, kažoč mu zobe in lajajoč v svoji mladeniški togoti. Takoj je jelen pobesil svoja kopja. Malo sta zaplesala sem ter tja in Pik je že zopet bežal, kar so ga nesle pete. To pot pa naravnost proti meni. Če bi bil na prostem, bi mi bilo postalo morda malo gorko. Videl sem, da se jelen ne šali in da preganja psa s prav resnimi nameni. V očeh se mu je utrinjala jeza in razžaljeni ponos. Ker sem stal v varnem zaklonu mogočnega debla, se mi ni bilo bati, da bi morda jelen v ognju začetega boja pozabil vso opreznost in mimogrede zgrešil s svojo rogovilo v moj trebuh. Silovitost pogona je rastla pri vsakem skoku in Pikove oči so obupno iskale svojega rešitelja, čigar glas ga je prej otel. Sedaj mu je pogum definitivno upal in videl sem, kako v smrtonosnem begu leze sam v se, da bi ušel pogubi, ki se je nevzdržno valila za njim. Kakor velikanske vile je režalo močno razprto ro-

govje, da v nekaj hipih pograbi žrtev in jo nabode. Pes je švignil mimo jagnedi, za katero sem stal, in jelenove grablje so se zasvetile izza debla. Tedaj pa so se razkoračile silne noge, da so se parklji do gležnjev zarili v mehko, vlažno zemljo. Ogromno telo se je sunkoma ustavilo in jelen je vrgel glavo v tilnik. Rezek duh človeka mu je udaril v nos. Presenečeno je pogledal okrog sebe in naslednji hip uprl oko vame, ki sem pogledal izza debla. Ponosno in mogočno je stal, kot zmagovalec, za seženj glava od glave. Ali tisti hip, ko je moj pogled zadel njegove oči, se je ukresalo v njih nekaj nepopisnega. To je bil odjek groze. Široko so se odprle oči, ko so spoznale človeka, smrtnega sovražnika. Ta pogled je bil pogled razumnega bitja, ki ima dušo in misli ter ve, kaj pomeni zanj taka neposredna bližina te dvonožne zveri. Za hip je onemel in videl sem natanko, kako je popustilo vse kot struna napeto mišičevje. Ali neposredno na to je zgrabil krč nezlomljene volje vse kite, da so zaigrale v novem naporu. Jelen se je nagnil vznak, zakolebal v zraku in hrbet je kakor napeti lok puščico sprožil sloko telo v dolg skok. V nekaj hipih je zginil preko livade, kot bi ga gnal vihar, še preden se je Pik zavedel, da je rešen. Ko sem ga poklical, se je po vsem telesu trepetajoč stisnil k mojim nogam in mi hvaležno lizal roko. Ni mnogo manjkalo, da mu ni jelen zvrtal luknje v trebuh, kot par tednov pozneje nekemu Šokcu. Delal je s svojimi tovariši na polju ob gozdu, kamor so zahajali jeleni na koruzo. Neko jutro so štirje Šokci presenetili mladega jelena vilarja, ki se je na nerazumljiv način dal obkoliti. Vsi navdušeni, misleč, da ga že imajo, so se zakadili proti jelenu, ki je porabil v svojem obupu zadnje rešilno sredstvo, svoje roge, in zasadil konico enemu v trebuh. Tako so šli potem vsak svojo pot, jelen v gozd, Šokac pa v bolnico, in je gotovo sklenil, da ne bo več lovil jelenov z golo roko.

(Nadaljevanje bo sledilo.)



Slavko Plemelj, direktor dvornih lovišč:

Kako si stavljam daljnogled na risanici.

(Konec.)

Vsak daljnogled ima, kot znano, približno na sredini okroglo ploščo, ki služi za regulacijo višine strela. Ta plošča torej služi za premikanje vizirja v daljnogledu in mora biti, ko je puška pristreljena, primerno pritrjena, da se sama ne premika, ker bi vsled tega puška streljala zopet previsoko ali prenizko, odvisno od strani, na katero se je ta plošča premaknila. Na spodnjem koncu te ploščice ima daljnogled na posebnem delu, ki se ne premika, fiksno marko. Ko je puška natančno pristreljena, podaljšamo to marko z nožem ali pilico na gornjo premikajočo se ploščico. Na ta način imamo vedno takoj vidno kontrolo, če bi se ploščica premaknila. V naši razpravi se nahaja marka vedno na spodnjem robu ploščice, ki si jo mislimo razdeljeno na levo in desno polje. Le če je marka spodaj, veljajo naslednja navodila. Če ima pa daljnogled marko zgoraj, tedaj so naslednja navodila glede korekture višine strela, kar se strani tiče, ravno nasprotna.

Če nam strel pokaže, da puška strelja previsoko, tedaj moramo iskati pravilno marko v desnem polju ploščice. Za koliko moramo premakniti ploščico, ni mogoče dati splošno veljavnih navodil, ker je to pri posameznih povečavah in pri posameznih tipih daljnogledov različno. Treba je to z nekoliko patronami empirično dognati. Če je strel previsok samo za kakih 20 cm, bo treba prestaviti le za nekaj milimetrov. S poskusnim strelom se prepričamo o uspehu. Če smo zopet ustrelili previsoko, tedaj še nekoliko bolj premaknimo v desno polje. Če puška strelja prenizko, tedaj ravnamo ravno nasprotno. Pravo marko za 100 korakov iščemo torej v levem polju. Ko smo dosegli pravilno višino strela, je treba dognati, če puška ne strelja na levo ali na desno. To vidimo že pri pristrelu puške glede višine. Vsi streli leže na levi ali na desni. Nikomur ne priporočam, da se zanese samo na to, da ve, da njegova puška strelja n. pr. 10 cm na levo ali na desno ter da potem v praksi temu primerno pomeri. To je zelo slabo in je pri daljši razdalji vsaka ocena izključena. Na 100 korakov mora biti absolutna točnost pristrela, kolikor to pač omogoča razsipanje strelov. Če smo ugotovili, da puška strelja na stran, tedaj moramo prestaviti podstavek daljnogleda na puškini cevi ali na šini. Nekatere puškarne montirajo te podstavke zelo mehko, tako da se že pri razmeroma majhnem udarcu premaknejo. To je zelo slabo in je treba gledati izrečno na to, da so ti podstavki solidno montirani na šini ali cevi. Ti podstavki služijo v regulacijo strela v levo ali desno stran. V nobenem slučaju ne udarjajmo s kladivcem direktno na ta podstavek, temveč ga premaknimo le s pomočjo metaličnega ravnilca. Daljnogled leži pri modernih montažah na dveh podstavkih v primerni razdalji, da je dosežena potrebna stabilnost daljnogleda. Po tipu montaže izberemo za premikanje zgornji (proti ustju puške) ali spodnji podstavek (proti zaklepu). Če strelja puška na levo, potem nastavimo ravnilce na desni strani zgornjega podstavka in s kladivcem narahlo udarimo na ravnilce. S tem se podstavek premakne na levo stran. Da si laže to predstavljamo, si mislimo sledeče. Z daljnogledom smo meril na kamenček. Puškina cev pa je ustrelila na levo, torej moramo daljnogled premakniti v toliko na levo, da kaže vizir na isto točko, kot strelja puška. To dosežemo, če zgornji podstavek premaknemo v levo stran in s tem ves daljnogled premaknemo v levo stran. Če se je pri prvem udarcu s kladivcem podstavek v resnici premaknil, konstatiramo na ta način, da z ostrim instru-

mentom, n. pr. obrabljenim peresom za britje začrtamo komaj vidno normalno črtico na podstavek in cev, oziroma šino. Podstavek je treba zelo malenkostno premakniti. S strelom se prepričamo o uspehu prestave. Ne smemo pričakovati, da bo že pri prvem poskusu strel na pravem mestu. Treba je več patron in nekoliko potrpljenja. Če strelja puška na desno, tedaj napravimo sledeče. Ravnilce nastavimo na levi strani zgornjega podstavka in potisnemo z udarcem na ravnilce, podstavek na desno stran. S kladivcem se ne sme razbijati po ravnilcu, temveč samo narahlo in kratko trčiti na ravnilce. Če je podstavek zelo trdo montiran, tedaj moramo udarec pojačiti.

Ako pa hočemo prestavljati spodnji podstavek, tedaj postopamo ravno nasprotno kot pri gornjem podstavku. Če strelja puška na levo, nastavimo ravnilce na levi strani in potisnemo spodnji podstavek z rahlim udarcem na desno stran. Če strelja puška na desno, nastavimo ravnilce na desni strani in potisnemo podstavek na levo stran. Svetujem vsakomur, da si na svoji puški to predstavlja, da bo v praksi laže in hitreje napake strelov popravil.

Tako smo uravnali točno strel glede višine in strani in je še treba s petimi zaporednimi streli kontrolirati pristrel. Če streljamo na kamenček, ga n. pr. navadno razstrelimo ali pa ustrelimo tik poleg kamenčka. Za končno kontrolo lahko streljamo na nalašč za to prirejeno tarčo — na belem papirju s tušem narisano črno piko v premeru kakih 6 cm. Ta pika se na 100 korakov z daljnogledom dovolj razločno vidi.

Merimo vedno na spodnji rob pike, tako da pika sedi na vizirju daljnogleda. Na tako tarčo oddamo pet strelov zaporedoma leže z največjo točnostjo. Na tarči potem vidimo točno uspeh pristrela. Če je puška pristreljena točno, tedaj leži srednji pogodek v sredini malega kroga. Vseh pet strelov mora biti razdeljenih po črnem krogu ali tik ob robu, odgovarjajoč razsipanju strelov. Če puška še ni dovolj natančno pristreljena, pa leže streli ali nad piko, če strelja puška previsoko, ali pod piko, če strelja prenizko, ali pa na levi ali desni strani. Vsakomur svetujem, da naj te, četudi manjše napake zopet korigira na prej navedeni način, s primerno opreznostjo seveda, ker se tu sme samo za las premikati, in se ne zadovolji samo s poznanjem teh napak. Enkratni trud, potem pa se lahko zanesemo in ni treba vedno misliti na napako pristrela.

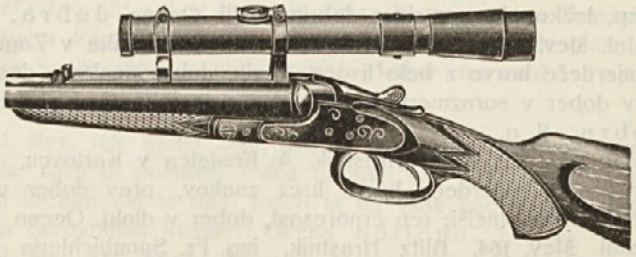
Pri pristrelu puške na noben način ne smemo pretirano šteditи patron, na drugi strani pa zopet ne pokati, da se puška razbeli. Delo pristrela je treba opravljati z največjo mirnostjo in največjim preudarkom.

Omenim naj še, da imajo daljnogledi najnovejših tipov na obročku, ki služi za regulacijo višine vizirja v daljnogledu, fiksno začrtano marko za 100 korakov, to pa zato, ker je ta marka vtisnjena na nalašč za to narejeni posebni plošči, ki je fiksirana z vijaki. Ko je puška pristreljena, potem enostavno s prestavitvijo te ploščice obe marki izenačimo v eno črto. Ta marka je navadno na zgornjem robu kroga pri novejših tipih daljnogleda. V našem članku pa so vse navedbe glede levega in desnega polja mišljene tako, da marka leži na spodnjem robu daljnogleda. Na to pozor! Ker se pri premikanju gori navedene ploščice s fiksno marko zelo lahko pripeti, da premaknemo vizir daljnogleda, svetujem, da puste lovci to delo opraviti rajši puškarju. Le kdor natančno pozna to manipulacijo, lahko brez skrbi, da bi premaknil vizir, izenači marke. Vsled tega priporočam, da vsak lovec, če sam puško pristreli, napravi, ko je puška končno natančno pristreljena, z ostrim nožem ali tanko pilico svojo marko. Če ima daljnogled dve marki, to ni tako hudo, svojo marko bo pač vsakdo lahko tako napravil, da jo bo vedno ločil od

tovarniške marke. Lahko tudi tovarniško marko na premikajoči plošči zbrišemo, da imamo samo eno marko. Nadaljnje marke za 200 in 300 korakov so brez prave vrednosti, kot sem to v aprilovi številki »Lovca« pojasnil.

Pri malo izvežbanih strelcih sem splošno opazil, da jim dela veliko težavo, najti divjačino v daljnogledu. Neverjetno sučejo puško po zraku in na vse kriplje iščejo, pa je ni divjačine v daljnogledu in je ni. V resnici ta težkoča ne obstoja, če se lovec navadi na pravilne kretnje pri strelu. Prvič je treba, da se obrnemo proti divjačini tako, da komodno sedimo ali stojimo. To je navadno vedno lahko mogoče, izvzemši če nam stoji divjačina tik pred nosom. Kdor nerodno sedi ali stoji, ta seveda potem zelo težko ustreli. Da vidimo divjačino takoj v daljnogledu, je predpogoj, da puško pravilno dvignemo v ramo. Tu pride do veljave zopet stari »Anschlag«, brez tega ni dobrega strela. Pri strelu s kroglo ga seveda izvršimo pogosto zelo počasi, končni rezultat je pa isti, kakor pri hitrem. Pri tem smo puško že podzavestno uravnali tako, da meri na divjačino, in v istem hipu, ko smo puško dvignili, jo že vidimo v daljnogledu. Pri tem tudi pridejo oči v pravilno razdaljo od daljnogleda in v trenutku vidimo ostro celo polje. Zelo važno je, da puško trdo držiš v rami z desno roko in z levo le tako rekoč opiraš puško. Kdor z levo roko tišči puško v ramo, temu seveda puška opleta tja in sem in je naravno potem strel izročen božji milosti. Privaditi se je na kolikor mogoče hitro streljanje. S križem ali špico gremo po nogi v pleče in kakor hitro pride križ ali špica na sredino pleč, tedaj mora počiti. Zelo važno je, da vedno vemo, kje je bilo merilo, ko je počilo. Vsak strel moramo, posebno na manjše razdalje, napovedati. Pri daljših razdaljah je zaradi večjega razsipanja strelov to napovedanje strelov omejeno. Dolgo merjenje je ničvredno. Pri pristrelu se lahko v tem pogledu vežbamo. Naravnost božjastne krče dobi človek, če mora gledati kakega nerodneža, kako se zvija in stoka, preden ustreli. Na vse viže se preseda, privzdiguje glavo in opleta s puško sem in tja in če končno vendar poči, je strel navadno v planki.

Torej lovci, risanica ni »špricovnica« za šibre. Tu je treba primerne predizobrazbe in vežbe in pri vsakem strelu misliti, medtem ko pri streljanju s šibrami odločuje poleg prirojene spretnosti predvsem vaja. Pri streljanju s kroglo pa sama vaja ne pomaga mnogo, če si v mislih nismo na jasnem. Slabi strelci s kroglo so pogosto zaradi tega slabi, ker si niso glede strela s kroglo na jasnem. Potem je naravno, da vzlic prirodni spretnosti ne gre. Torej vzemi si toliko truda in preštudiraj vsak s svojo puško to poglavje.





Ocena psov

na mednarodni razstavi psov dne 8. in 9. sept. 1926 v Ljubljani.

Lovski psi.

(Nadaljevanje.)

Braki jazbečarji.

Psi:

1. Katal. štev. 157, Nimrod Theising, psarna »Lom«. Krepek pes, jelenjerdeč, brez znakov, sorazmerno zgrajen, le nekoliko mehek v dlaki, s ščetkastim repom. Ocena prav dobra, II. b.

2. Katal. štev. 158, Žuti Lom, Ed. Dolenca v Orehku. Jelenjerdeč pes, kakor prejšnji oče njegov, odlično smotreno oblikovan, prav dobre stoje, odličen v dlaki, v zobeh nosi posledico pasje bolezni, kot plemenjak prvovrsten kakor katal. štev. 166. Ocena odlična, I. b.

3. Katal. štev. 159, Riff Hrastnik, Hr. Kleinlercherja v Domžalah. Rjav, močan pes; rdeče paljen; svetel smrček, oko presvetlo, šibke dlake, kleca desno, sicer pa je dobro sorazmeren in inteligentne vnanjosti. Ocena povoljna, IV. d.

4. Katal. štev. 160, Willy Sonnblick, psarne »Gamsburg«. Zelo močan, jelenjerdeč pes, brez odznakov, dober v sorazmerju, nekoliko fin v dlaki, dobrega zobovja, sprednji šapi nekoliko odprti, kleca na desno. Ocena dobra, III. a.

5. Katal. štev. 161, Rex Weixelstein, Jos. Urbana v Brinju. Močan pes, dobrih sorazmerij, jelenjerdeče barve s črno masko na licu in belo zvezdo na prsih; tipično kleca; šape nekoliko odprte, fin v dlaki ter ima pomanjkljiv ščetkast rep, težko glavo s sicer dobrimi uhlji. Ocena dobra, III. c.

6. Katal. štev. 162, Satan Pernerhof, Ant. Borovnika v Zagrebu. Pes je temne jelenjerdeče barve z belo liso na prsih, dobre postave, desno šapo ima zajčjo, prav dober v sorazmerju in dlaki ter pomemben kot plemenjak. Ocena prav dobra, II. a.

7. Katal. štev. 163, Reks Hrastnik, A. Kostelca v Karlovcu. Mlad, 9 mesecev star pes, jelenjerdeče barve brez znakov, prav dober v sorazmerju, obeta postati še popolnejši; rep črnoresast, dober v dlaki. Ocena dobra, III.

8. Katal. štev. 164, Blitz Hrastnik, ing. Fr. Sonnbichlerja v Tržiču na Gorenjskem. Pes je temne jelenjerdeče barve, očarujoče lep, prekrasne glave in uhljev, odličen v dlaki, toda silno kleca na desno, kar povzroča oceno povoljno.

9. Katal. štev. 165, Rustan Weixelstein, psarna »Hrastnik«. Črn pes z rdečim ožigom, zelo masivnega trupa, prav dobre dlake, kleca močno ter je zadaj spodnešen. Ocena zadostna, V.

10. Katal. štev. 166, Waldi I. Hrastnik, last prejšnje. Črn, rdeče paljen pes, zelo dobro oblikovan, ima nekoliko kratko glavo, toda lepa uhlja; prav dobre stoje, izvrsten v dlaki; želeti bi bilo malo daljši život. Kot plemenjak je zelo priporočljiv, toda za psice z daljšim životom ter svetlordeče in žemljastorumene barve. Ocena odlična, I. c.

11. Katal. štev. 167, Bubi Hrastnik, last prejšnje. Jelenjerdeč pes, ki se v ostalem popolnoma ujema z opisom svojega brata, katal. štev. 164. Ista ocena in ista nagrada.

12. Katal. štev. 168, Brandl, last prejšnje. Dober, črn, rdeče paljen pes, nekoliko fine dlake, s tipičnim prelomom, dobrih uhljev in inteligentne glave. Kot plemenjak se prav posebno toplo priporoča. Ocena prav dobra, II. c.

13. Katal. štev. 169, Roll Pernerhof, last prejšnje. Jelenjerdeč pes, z belo liso na prsih, zadnje šape bele, očarujoče lepe postave, odličen v dlaki, sijajen ščetkasti rep, toda na žalost tipično pretirano razvit prelom. Ocena dobra, III. b.

14. Katal. štev. 170, Pater Wiesenau, O. Bayerja v Domžalah. Jelenjerdeč pes, brez znakov, ki je tekmoval že leta 1925. v Grazu za prvenstvo. Pes odgovarja največjim zahtevam, ako se ne bi upoštevala v tilniku nekoliko široka glava, ki je lastna psom iz psarne »Pernerhof« kot značilna hiba idealne lepote. Ocena odlična, I. a.

15. Katal. štev. 172, Nerot Hrastnik, L. Krejčija v Hrastniku. Črn, rdeče paljen pes, slabotnega tipa in klecav. Ocena zadostna.

16. Katal. štev. 173, Nimrod Hrastnik, Ant. Krejčija v Hrastniku. Jelenjerdeč, zelo močan pes, lepo sorazmeren, nekoliko široke glave, prav dobrih uhljev, kratke dlake, kleca na levo; kot plemenjak se ne priporoča. Ocena dobra, III. c.

17. Katal. štev. 174, Adout Ortnek, psarne v Ortneku. Majhen, jelenjerdeč pes s črno resastim repom, prekratek v trupu in dlaki. Ocena zadostna, V

18. Katal. štev. 175, Ass Ortnek, vse istotako kakor pri prejšnjem štev. 174.

19. Katal. štev. 176, Ajax Ortnek, tudi prav tako kot pri štev. 174.

20. Katal. štev. 177, Pressan I. Pernerhof, last prejšnje. Lep, jelenjerdeč pes, plemenite vnanjosti, ki pa nosi sledove v mladosti prestale težke bolezni, vsled tega je telesno zaostal. Za plemenjaka ni. Ocena dobra, III. d.

21. Katal. štev. 178, Waldl, last prejšnje. Svetlordeč pes, iz legla kakor štev. 168. Zelo krepak pes s pojemajočimi silami, prav dobro oblikovan, kratke dlake, toda enostransko klecav. Na podlagi dokazanih vzrejnih uspehov se kot plemenjak toplo priporoča. Ocena prav dobra, II. d.

22. Katal. štev. 181 a, Lux Hrastnik, Frica Barrachinija v Hrastniku. Jelenjerdeč, v splošnem dobro zgrajen pes, dober v dlaki, plemenite glave, toda kleca tako zelo, da se ne more oceniti drugače kakor nezadostno.

Psice:

1. Katal. štev. 183, Skala Lom, psarne »Lom«. Jelenjerdeča, temno paljena psica, izvrstne rasti in postave. Psica napravi kar najbolj inteligenten vtis, le nekoliko bolj krepka naj bi bila. Psico je na vsak način treba upoštevati kot plemenjakinjo prvovrstnih kvalitet. Ocena odlična, I. c.

2. Katal. štev. 184, Fricka Hrastnik, last prejšnje. Psica je nekoliko močnejša kot prejšnja štev. 183, svetlejše dlake, toda v ostalem z istimi vrlinami kot ona. Ocena odlična, I. a.

3. Katal. štev. 185, Bessie Hasberg, Edv. Dolenca v Orehku. Lepa jelenjerdeča psica, ne preveč močne postave, bila bi brez hibe, da nima nekoliko zajčjih šap. Ocena prav dobra, II. d.

4. Katal. štev. 187, Neni Roethelstein, A. Borovnika v Zagrebu. Psica je dobrega sorazmerja, jelenjerdeče barve, na sprednji desni šapi bela, izredno plemenitega izraza, imela pa bi biti boljša v dlaki in precej kleca. Ocena dobra, III. b.

5. Katal. štev. 188, Waldine Hrastnik, Fr. Bizjaka v Ločah, Studenice pri Poljčanah. Nekoliko preveč rejena jelenjerdeča psica, lepe tipične vnanjosti, prešibka v dlaki in pretankega repa. Na desno stoji popolnoma ravno, na levo pa kleca. Priporoča se kot plemenjakinja, toda le za stegnjene pse dolgega trupa in dobre stoje. Ocena prav dobra, II. c.

6. Katal. štev. 189, Ria Hrastnik, S. Hornitzkyja v Grmači. Svetlordeča psica z belo liso na prsih, prav dobre postave, plemenite vnanjosti, brez hibe z ozirom na njeno mladost. Ocena prav dobra, II. b.

7. Katal. štev. 190, Huberta Hrastnik, psarne »Hrastnik«. Jelenjerdeča psica brez znakov, izredno plemenite vnanjosti, dobro ustvarjena, toda kleca tako zelo, da je vsled tega ni mogoče priporočati kot plemenjakinjo. Ocena povoljna, IV.

8. Katal. štev. 191, Hedda Lom, last prejšnje. Jelenjerdeča psica, temnoresasta s črno masko in belo liso na prsih, očarujoče postave z nekoliko predolgo zgornjo čeljustjo, sicer brez hibe. Ocena prav dobra, II. a.

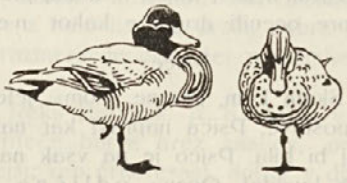
9. Katal. štev. 192, Diana II. Hrastnik, Fr. Barrachinija v Hrastniku. Slabotna, črna, rumeno paljena psica, dobro ustvarjena, dobra v dlaki, lepe glave, sicer brezhibna, toda vsled slabotnosti se kot plemenjakinja ne priporoča. Ocena dobra, III. a.

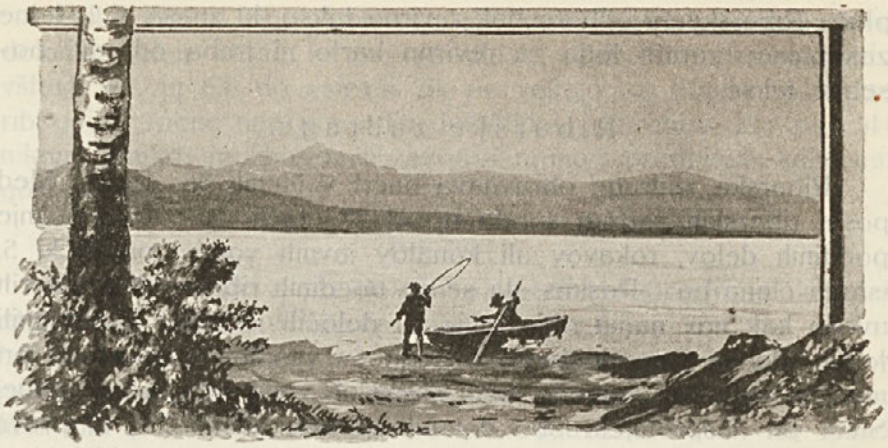
10. Katal. štev. 194, Senta Wiesenau, psarne »Ortnek«. Jelenjerdeča psica brez znakov. Vsled izredno lepega sorazmerja, izborne dlake in postave se v vsakem oziru lahko smatra za brezhibno in najbolj tipično psico te vrste na razstavi. Ocena odlična, I. a.

11. Katal. štev. 197, Živa, Lud. Ederja v Zagrebu. Grahasta braka jazbečarka, je brez dokazov porekla, odgovarja pa popolnoma pasmenim znakom, kar jo usposablja za vpis v rodovno knjigo J. R. Bj., ako se izkaže s primernim uspehom na kaki tekmi te vrste psov. Ocena dobra.

12. Katal. štev. 197 a, Bistra Hrastnik, dr. Jan. Lokarja v Ljubljani. Jelenjerdeča psica srednje velikosti, velike glave in uhljev, dobro ustvarjena, ima pa pretenak rep. Ocena dobra, III.

(Sledil bo konec.)





Dr. Avgust Munda:

Pravno stanje ribarstva v kraljevini S.H.S.

(Konec.)

Ribarske izkaznice.

Člani 29. do 35. govore o ribarskih kartah. Tu pogrešam določilo o tem, komu se sme izdati ribarska karta. Osebam, o katerih ni pričakovati, da bodo v redu izvrševale ribjo lov, se ne sme dati ribolovno dovoljenje. Zadevno določilo naj bi se glasilo: »Ribarska karta ali knjižica se ne sme dati, odnosno se mora odvzeti osebam: 1. ki so bile tekom zadnjih dveh let dvakrat kaznovane zaradi neupravičenega ribarjenja ali zaradi kršenja ribarskih predpisov; 2. ki so pod policijskim nadzorstvom; 3. ki so bile tekom zadnjih 5 let obsojene zaradi tatvine, ropa, prevare ali poneverbe.«

Člen 33. določa, da bo ribarske karte izdajala Generalna direkcija za ribarstvo po pristojnih policijskih oblastvih. Zaključne besede tega člena naj bi se glasile tako: ».... Generalna direkcija za ribarstvo izdaće ribarske isprave preko nadležnih policijskih vlasti odnosno preko ribarskih odbora.« Točka d) člena 34. pa bi se morala glasiti: »Športsko knjižico izda ribarski odbor za dobo enega kalendaričnega leta. V to knjižico vpisuje lastnik ali zakupnik ribje vode dovoljenje za ribjo lov. Takso za to knjižico bo odredil pristojni ribarski inspektorat v iznosu od 50 do 150 Din.« Točka c) tega člena se glasi: »Za revirsku kartu plača se 10% od godišnje zakupnine.« Zakupnik oziroma lastnik revirja

plača Ribarskemu odboru itak revirno takso, ki znaša 15% letne zakupnine; zaradi tega za revirno karto ni treba odrediti posebne takse.

Ribarske zadruge.

Ribarske zadruge obravnava načrt v členih 36. do 41. Med posle ribarskih zadrug spada po čl. 37., točki 2.: »Izkoriščanje poedinih delov, rokavov ali kanalov javnih vodá«, po točki 5. istega člena pa: »Poskus, da se na poedinih ribolovnih prostorih uvede kak nov način ribje lovi«. Ti določili je treba izpremeniti toliko, da se jima dostavijo besede »v večjih vodah«, kajti pri manjših vodah ni mogoče ločiti stranskih vodá od glavne struge. Sicer pa nasprotujeta obe določili odredbi člena 23., ki pravi, da pripada v stranskih vodah ribarska pravica onemu, ki jo ima v glavni vodi.

Ribarsko-policijske prepovedi.

Načrt odreja niz ribarsko-policijskih prepovedi, ki jim v bistvu ni ugovarjati. Opozarjam le na nekatere malenkostne stvarne in stilistične napake:

Člen 50. določa: »U vodama, u kojima žive ribe, zabranjuje se spuštati i bacati materije, koje ribi škode.« Pravilno se mora ta člen glasiti tako, da je spuščanje ali (ne »in«) metanje snovi zabranjeno.

Člen 59., odstavek 3. pravi: »Generalna direkcija za ribarstvo može izuzetno odobriti lov ribe u vreme zabrane ribolova licima, koja ga budu vršila u cilju naučnog ispitivanja ili veštačkog gajenja ribe.« Da se preprečijo zlorabe, bi bilo temu členu pristaviti besede: »Po uporabi je ribo zopet spustiti v vodo.«

Člen 62. odreja: »Zabranjeno je prodavanje in kupovanje ribe, ako ova nema propisanu veličinu ili joj je lov u to vreme zabranjen.« V interesu javne kontrole in reda je, da ne pridejo ribe v promet v času, ko velja zanje varstvena doba, sicer se bo vsakdo izgovarjal, da so ribe iz ribnika ali da jih je imel prodajalec že dlje časa v zalogi; isto velja za ribe, ki nimajo predpisane mere. Zaradi tega bi bilo pristaviti členu 62., drugi odstavek, ki naj se glasi: »Ta prepoved velja brez ozira na to, iz katere vode so ribe in velja tudi za ribe, ki jih ima prodajalec v svoji prodajalni.«

Po členu 66. veljajo odredbe načrta tudi za rake. Ta člen je odveč, ker odreja že člen 15., da veljajo vse določbe zakona tudi za druge povodne živali.

Določilom o ribolovnih prepovedih je treba pristaviti novo določilo, člen 71. a), ki naj se glasi: »Odredbe členov 55. do vštevši 61. in 63. do vštevši 70. ne veljajo za ribnike in druge ribogojne vodne naprave.« To določilo je potrebno, ker posestnikom ribnikov in ribogojnih zavodov ni moči predpisati, kako naj gospodarijo.

K a z n i.

Člen 72. našteva niz določil o kaznih za prestopke kršenja ribarskega zakona. Moderna zakonodaja gre za tem, da smatra tatvino rib iz javnih vodá za kaznivo dejanje svoje vrste.[2] Ribe v javnih vodah niso last ribarskega upravičenca; upravičenec ribje lovi ima le privilegirano okupacijsko pravico do teh rib. Ako torej kdo drugi lovi v njegovem lovišču brez njegovega dovoljenja, ne jemlje »iz posesti« (besedilo kazenskega zakona), nego posega neupravičeno v njegove ribarske pravice, to je v njegovo izključno pravico prisvajati si ribe v lastnem lovišču. V logičnem oziru tako dejanje torej ni tatvina, nego delikt sui generis zoper tujo imovino. Tudi je motiv neupravičenega ribarjenja povsem drugačen kakor pri prosti tatvini. Motiv ni toliko koristoljubje kakor strast. Zaradi tega tudi preprosto ljudstvo prestopkov neupravičenega ribarjenja ne smatra za dejanje, ki ima onečaščujoče posledice. Nekaj drugega pa je tatvina rib iz ribnika, ribnjače, iz ladje ali druge zaloge. Tu gre zgolj za koristoljubje, torej za prosto tatvino (točka 7. člena 72.). Iz teh razlogov bi bilo koncem člena 72. dostaviti določbo, ki naj bi se glasila: »Kdor si prilašča ribe ali druge povodne živali, ki si jih sme prilaščati zgolj ribarski upravičenec, brez njegovega dovoljenja, se kaznuje z zaporom do enega leta in denarno kaznijo do 10.000 Din.

Načrt kaznuje onečiščenje ribjih lová in zastrupljevanje rib zgolj z denarno kaznijo od 5 do 100 Din (čl. 50. in 72., točka 1.); ta kazen ne bo zalegla. Tvornice povzročajo ribarstvu ogromno škodo, ko spuščajo v ribje vode strupene in onečiščujoče odtoke svojih obratov. Leta 1922. je poginilo v ljubljanski okolici na tisoče plemenitih rib, ker je spustila neka tvornica v bližnjo reko strupene snovi. Največja katastrofa je zadela ribarstvo v ljubljanski okolici 15. avgusta 1890. Katastrofa se je pripetila, ker je papirnica spustila v vodo okoli 2000 litrov klorove apnene vode. Katastrofa je uničila po cenitvi veščakov 2000 do 3000 kg rib.

Majhne denarne kazni v takih primerih ne bodo zalegle; denarna kazen mora biti občutna. Treba je seveda kaznovati tudi

[2] Primerjaj članek dr. Munde: »Ribarstvo in lov ter osnutek novega kazenskega zakona« v »Lovcu« leta 1923. na str. 53.

zastrupljevanje vodá, ki se vrši iz malomarnosti, ker imajo skoraj vsa zastrupljevanja in onečiščenja vodà po tvornicah svoj izvor le v malomarnosti ali v kruti brezobzirnosti. Točka 9. člena 72. naj bi se torej glasila: »1. Kdor namenoma zastruplja ali onečiščа ribjo vodo na način, ki škoduje ribam, se kaznuje z zaporom do 6 mesecev in denarno do 100.000 Din. 2. Kdor zakrivi dejanje pod 1. iz malomarnosti se kaznuje z zaporom do 3 mesecev in denarno do 50.000 Din. V obeh primerih mora storilec poravnati ribarskemu upravičencu vso škodo.«

Člen 74. govori o zaplembi protizakonito ulovljenih rib in o zaplembi ribiške sprave. Manjka določba, da je treba zapleniti ribiško spravo (orodje) tudi tedaj, če ni last storilca. Storilec se često izgovarja, da orodje, ki mu je bilo zaplenjeno, ni njegovo. Stvar oškodovanega je, da dobi od storilca odškodnino za zaplenjene stvari. Vse denarne kazni in izkupila zaplenjenih stvari naj se uporabijo v prid ribarstvu. Člen 74. naj bi se torej glasil: »Storilcu, ki zagreši kaznivo dejanje po točkah 1., 2., 5., 7. ali 8. člena 72. tega zakona, se odvzame ulovljena riba in orodje, poslednje tudi tedaj, če ni njegovo. Vse denarne kazni za prestopke zoper ta zakon, izkupilo za zaplenjene ribe, ako se ni moglo izročiti upravičencu ribje lovi, in izkupilo za zaplenjene stvari, se izroči pristojnemu ribarskemu oblastvu, odnosno ribarskemu odboru, če se je dejanje zgodilo v revirju.«

Vzorni ribniki.

Člen 76. do 89. govore o vzornih ribnikih; posestniki vzornih ribnikov uživajo posebne ugodnosti. Po členu 84. uživajo tudi planinske vode ugodnosti vzornih ribnikov, ako so združene z vališčem. Za postrvje vode je osobito važno določilo člena 85., ki pravi, da morajo industrijski podjetniki, ki zapredujejo s svojimi napravami prehod rib, ustanoviti na lastne stroške vališče za to vodo. Člen 86. pa daje vališčem pravico, uloviti si v sosednih loviščih drstnice za dobavo iker in mleka.

Pomorsko ribarstvo.

Tretji oddelek zakona (čl. 90. do 147.) obravnava pomorsko ribarstvo.

Ribarska pravica v pomorskem pasu do pet pomorskih milj od obale pripada izključno državljanom kraljevine S. H. S., v pomorskem pasu od obale do ene pomorske milje pa onim, ki imajo domovinsko pravico v dotični pomorski občini (prebivalcem obale). Ribarska pravica v prvi pomorski liniji je osebna pravica prebivalcev obale in se ne more prenesti na druge osebe (čl. 95.).

Prehodna določila (čl. 148.—152.).

Pri upravi fondov se osnuje po členu 149. fond za pospeševanje ribarstva; s tem fondom razpolaga Generalna direkcija za ribarstvo po odredbah ministrstva za poljedelstvo in vode. V ta fond se zbirajo sledeči dohodki: 1. vsi dosedanji fondi za pospeševanje ribarstva, 2. neporabljene vsote dohodkov Generalne direkcije za ribarstvo. Fond se bo uporabljal a) za investicije in za nabavo ribiške sprave za državne vode, b) za razmnoževanje rib, c) za proučavanje ribarstva v državi, d) za nabavo, tiskanje in honoriranje ribarskih spisov in načrtov, e) za izvršitev tehniških opravil za ribarstvo. Upravo tega fonda je treba decentralizirati.

Med predhodna določila je treba sprejeti tudi določilo, ki omogoča oblastvu, ustanavljati revirje v zmislu člena 27., odstavka 2. Posestniki ribarskih pravic bi utegnili ovirati ali onemogočiti ustanavljanje revirjev s tem, da bi dajali svoje pravice v zakup. Zaradi tega je umestno, da se sprejme med prehodna določila člen, ki naj se glasi: »Dejstvo, da je voda, ki se ima sprejeti v revir, za časa, ko se ustvarja revir, v zakupu, ne ovira postopanja v smislu člena 27., odstavka 2.«





Iz lovskega nahrbtnika.

Tekmovalno streljanje bo v Ljubljani dne 3. julija 1927. Spored streljanja ostane v splošnem isti, kakor je bil lansko leto. Spored s tekmovalnimi pogoji se bo dobil pri društvenem blagajniku, na dan streljanja pa na strelišču.

O nekdanjih risih na Kranjskem. V prav zanimivi knjigi: »Zgodovina župnije Št. Rupert na Dolenjskem«, ki jo je spisal in izdal Ivan Steklasa l. 1913., je zapisal na str. 305—306 tudi dva slučaja, kako so risi umorili dve deklici. Piše namreč: »Tudi risov je bilo še takrat (t. j. v drugi polovici 18. stoletja) mnogo po naših šumah. V mrtvaški knjigi sem našel zapisano k l. 1764., da je divja hijena, po domače ujedež, dne 4. jan. ob pol petih popoldne izgrizla in žalostno umorila na Cirniku Marijo Poglajen, 15 let staro dekle iz Št. Janža. Vračala se je bržkone domov, a v večernem mraku jo je ta zverina napadla, katere se ni mogla ubraniti. Dne 14. febr. istega leta pa je umorila istotaka zverina v Srednjiku 11 let staro Nežo Možina.«

Zanimivo bi bilo poizvedeti tudi iz drugih mrtvaških knjig po Dolenjskem, pa tudi Kranjskem sploh in morda še Štajerskem, ki segajo nazaj v 17., 18. in morda še v začetek 19. stoletja, če niso tudi po drugih župnijah risi umorili ljudi. Kaka poročila o njih bi se gotovo našla, posebno po župnijah, ki so bile obdane od več strani z gozdovi, katerih je bilo takrat gotovo dosti več, kakor jih je danes, in v katerih so uničevali risi ljudi in živali.

Na isti strani pa poroča Steklasa tudi še o nekdanjih obilnih volkovih to-le: »L. 1760.—1762. so se doklatili v Št. Rupertsko okolico volkovi, kjer so poklali do 40 glav živine.«

Naj pripomnim tu še, da Pleteršnikov slovar nima izraza »ujedež« v pomenu ris. Kako so imenovali rise drugod po slov. krajih? Tukaj poznajo ljudje pač še besedo »ujedež«, pa le stari ljudje kot strašilo otrokom, če niso pridni, ko jim pravijo: »Če ne boš priden, te bo pa ujedež,« ne vedo pa več, kaj pomeni.

I. Š.

Petelini so letos pričeli pozno. Zadnjega marca ga je čul lovec v Stolu. Pel pa je tako vztrajno in ognjevito, da je lovec sklepal, da je moral peti že dalje časa. Poje v višini 1200 m. Ruševec se do danes, 15. apr., v pogorju Stola še nobeden ni oglasil. Od 1500 m navzgor še leži obilo snega, tako da ni še prekopno in pomlad se še ne čuti.

Dne 14. aprila se je oglasila na polju Koroške Bele kukavica. Za Gorenjsko je normalno, da se oglasi sredi aprila in navadno ne zgreši za več kot en dan. Golobje so se pokazali začetkom in sredi marca. Vendar jih je poznejši sneg hudo pritisnil. In v tej stiski so jim pomagali še mnogi lovci na drugi svet. Začetkom druge tretjine aprila so bile vidne tudi lastovice. Vendar so prve izginile. Najbrž so preletele Karavanke, za katerimi leži njihov pravi dom. To sem opazoval že nekaj let, da so bile lastovice v Rožu na Koroškem prej nego na Gorenjskem. M. Š.

Kanja ali mišar (Buteo vulgaris L.) **in navadni fazan** (Phasianus colchicus L.). Navadni fazan, gojen že od nekdaj v Dravski dolini, se je v zadnjih letih precej razmnožil. Ta lepa divjačina, pravi kras našega polja, naših gozdičev in hribčkov, si pridobiva vedno več prijateljev in ljubiteljev. Lovsko srce vzradosti, ako slišiš zvečer polne glasove petelinov, ki so se spustili s polja v gozd, si poiskali drevesa, kjer prenočijo in z glasnim kokodakanjem dajejo slovo belemu dnevu. Še par močnih glasov z drevesa in tiha noč zagrne temni gozd. Če jih hočeš spet slišati in videti, se moraš zgodaj v jutro podati v lovišče. Zatajeno se spuščajo raz drevja na zemljo, jo hitro poberejo po tleh v bližnje grmičje ob robu gozda, kjer se začnejo polja in senožeti. Tukaj si na njivi, posejani z ovsom, ulešijo prvi glad. Tako hodijo gracijozno od ogona do ogona, pažno motreč okolico in pridno pobirajo seme in razne žuželke. Pri prvi nevarnosti, recimo da se bliža človek, petelin visoko dvigne glavo in brzo teče v bližnje grmovje ali se spusti v zrak, da kmalu doseže varen gozd, kjer se navadno usede na drevo, redkokdaj na zemljo, ne da bi tam obsedel, ampak skrivno leti naprej in se hoče rešiti nevarnosti.

Najbolj živahni postanejo fazani-petelini koncem marca in v začetku aprila, ko začnejo peti. Takrat se sliši ves dan njih hreščeč gak-gak. S tem vabijo kure na veselo svatbo. Kdor hoče žitje teh ptic opazovati, naj pride v okolico Maribora, kjer so na levem in desnem bregu Drave lepa lovišča fazanov, posebno ono občine Bresternica na levem bregu Drave je eno najlepših in najbogatejših fazanjih revirjev okolice Maribora.

Žal, da ima tudi ta ptica mnogo sovražnikov. Med temi je tudi naša kanja ali mišar, ki je sicer v dolini bolj redka prikazen, a vendar se priklati vsako zimo par eksemplarjev, kjer precej neusmiljeno gospodarijo in šele proti pomladi izginejo. Najbrž ne najdejo primernega mesta za gnezditev. Lansko jesen kakor vsako jesen poprej se je napravilo za fazane ob robu gozda v gostem grmovju dvoje krmišč. Vsaki drugi ali tretji dan so se ta zalagala s koruzo v strokih in z ajdo. Ptice so pridno to luščile in ajdo pobirale, najbolj v zgodnjih jutranjih urah. Velika dobrota so jim bila ta krmišča, ko je zapadel debel sneg. Zimskega dne mi pove kmet, ki je moj sosed, da leži tam doli za robom gozda raztrgan fazan. Le rep da je vzel in si ga obdržal, ker se mu tako dopade. Brž puško na ramo in hajd na lice mesta. Vkljub opreznemu bližanju me mišar, ki je bil ravno pri obedu, vendar opazi, se dvigne in jo odkuri proti gozdu. Pošljem strel za njim, a brez uspeha. Razdalja je bila že prevelika. Pred krmiščem je ležal popolnoma oskubljen fazan-samec, le perje perutnic ni bilo izpuljeno. Bil je že najeden in prav dobro so se mu poznale rane na hrbtu, ki mu jih je zadal ropar s svojimi ostrimi in zakrivljenimi kremplji in s krivim, močnim kljunom. Na nasprotni strani tega gozda, nedaleč od tega morišča je ležala ravno tako oskubljena poljska jerebica. Njene kosti so bile popolnoma oglodane, le konci perutnic, kjer ni sladkega mesa, nedotaknjeni. Ostanke fazana sem pustil na miru, a jih zastrupil s strihninom, a kanja se jih ni dotaknila.

Naš mišar tedaj vendar ni tako usmiljenja vreden, kakor ga Erjavec slika v »Naše domače in tuje živali«, kjer ga naziva »Dobrota je sirota«. Ravnokar mi

lovec iz Bresternice toži, da v tem lepem revirju mesari par mišarjev med fazankami in povzroča občutno škodo, a jim ne more do živega. Kaj šele mladi zajčki? Lovijo jih in spretno odstranijo ter potem slastno použijejo. Prepričal sem se o tem na dveh mestih. Našel sem samo oskubljeno dlako in odtiske krempljev v prsti.

Lovec tedaj mišarja ne more pardonirati in kjer se razmnoži, ga je treba preganjati. Ant. Godec.

Ptičja idila. Gnezdo sivega muharja. Kako si naše ptice znajo v stiski pomagati, nam kaže sledeče dejstvo. V kotu vrta stoji s smrekovo skorjo pokrita uta. Okoli rastejo jablane, breskve, slive, maline in ribez. Smrekova streha ima kap na vse strani. Na eni strani se je pod kapom napravila polica, kamor se je postavil lonec s tradiskancijo, visečo rastlino, kot okrasek ute. Na vrtu se je naselil koncem aprila lanskega leta sivi muhar ali muhovec — Muscicapa grisola — ptica, ki je pri nas precej pogosta. Prebiva po gozdih, najrajši v listnatih, na robih gozdov, pa tudi po drevoredih in sadonosnikih vasi in mest, mnogokrat v sredini istih, kajti on ljubi bližino človeka ravno tako kakor lastovke. Najrajši pa se naseli pri ribnikih in drugih vodah v bližini človeških bivališč, posebno če se nahaja tam drevje in grmovje. Ornitologi naše muharje, od katerih poznajo v naših krajih štiri zastopnike, nazivajo lastovke naših gozdov, kajti njih življenje je slično s temi.

Ta ptica rada gnezdi v listnatih gozdih blizu vode v bolj temnih in senčnatih krajih, pa tudi v sadonosnikih in na vrbah zraven človeških bivališč. Tukaj si naredi gnezdo na staro, kratko vejo in vejice tik debla, na glavo kakšne vrbe, v brazde, v vrtne ute, v veliko drevesno duplino, v luknje zidovja in na slična mesta. Gnezdo je precej preprosto in sestavljeno iz koreninic, lišaja, zelenega mahu, slame, lubja, nastlano z volno, konjsko dlako in perjem. Gnezdi pa precej pozno. V začetku junija položi samica 5 jajc. Mladiče neguje z veliko ljubeznijo.

Naš par, ki smo ga vedno videli na vrtu in v bližini hiše, si je pa napravil gnezdo naravnost v lonec imenovane rastline, ki pa ni bil do vrha poln prsti, tako da je gnezdo malo molelo iznad roba. Menjaje se sta valila samica in samec tako vztrajno, da se nista dala motiti od ljudi, ki so hodili tik gnezda v uto, in tudi ne od mačke, ki je ure in ure prežala tam, a ji je bilo grozdje prekislo. Izmed 5 jajc je bilo samo eno neplodno. Štirje krepki mladiči so se stiskali v gnezdu, katere je samica z vztrajno pridnostjo krmila in tudi brez vsake nezgode izpeljala.

Ant. Godec.

Kosje gnezdo v ljubljanski ulici. V prvih dneh marca je bilo, ko je črni kos zletel na visoki kostanj sredi parka »Zvezda« v Ljubljani in ubral po večmesečnem presledku svojo mehko pomladansko melodijo. Prvi dan je bila pesem bolj tiha; od dne do dne je postajala glasnejša. Marsikdo se je ustavil pod drevesom in prisluškoval prijetno pesem, ki jo je rodil pomladanski sen.

Lepa pesmica pa je bila namenjena temnorjavi, skromno oblečeni samičici, ki ni nič kaj marala za elegantnega kavalirja. Lansko leto sta se ljubila in ljubezen ni ostal brez posledic. V Krapeževem vrtu, na kostanju, je skrbna samica vzgojila deco ljubezni, ali brez pomoči lahkomiselnega soproga, ki se po končanih medenih tednih ni več zmenil ne za njo in ne za naraščaj. Brezskrbno je prepeval ter zabaval Ljubljančane in edino, kar so mladiči podedovali po očetu, je bila lepa pesem.

Pa tudi čez zimo se ni brigal za lansko ljubico. Če je le mogel, jo je prehitel pri krmišču, kjer so jima dobri ljudje pokladali hrano; včasi jo je celo napodil. To mu je samičica zelo zamerila in sklenila, da ostane sama.

»Ali kaj pomagajo vsi dobri sklepi. Pomlad je pomlad in lepa sladka beseda, posebno če jo kdo zapoje, premaga vse!«

Črni kavalir je kmalu opazil z visokega kostanja, kako prisluškuje njegovi pesmi lanska ljubica in kako postaja od dne do dne bolj otožna. Nekega posebno lepega ranega jutra, ko je odpel svoj jutranji spev, se je ojunačil in spustil k svoji zaželjeni. Trenutno sta bila oba v zadregi in le počasi sta se zopet sprijaznila. Kos je dvoril in dvoril, dokler ni bila izpeta stara pesem zlatih obljub in priseg; samica se je vdala. —

On je še vedno prepeval, ona pa je že zopet občutila posledice prijetnih trenutkov. Tihi opazovalci so opazili kmalu rjavo samičico, kako je pobirala ob vrtni ograji raztresene drobne palčice in slamnate bilke ter jih odnašala s precej velikim naporom. Začudeni so obstali, ko so videli, da je skrivaj smuknila v gost oleander, ki stoji par metrov od velikih stebrov pri vhodu ljubljanske kazine, sredi ulice, trdo pri trotoarju, po katerem hodijo neprestano ljudje, in med cesto, kjer vozijo vozniki in drče avtomobili. Opazovalci so mislili, da kosova samica dela to v skrajni sili in da si bo gotovo premislila postaviti dom svojim mladičem na takem kraju, kjer bo neprestano motena od ljudi in živali. Čez nekaj dni so se uverili, da kosovka misli resno. Gnezdo se je večalo, dokler ni bilo dokončano in ona obsedela na gnezdu. V gostih vejicah zelenega oleandra je bilo videti iz skrbno skritega gnezda na eni strani precej dolg repek, na drugi strani pa tupatam glavico, ki je radovedno pokukala čez gnezdo. Mirno je sedela in se ni brigala ne za mimoidoče in tudi ne za avtomobile, ki so postajali tik drevesa, komaj dva metra od gnezda. Posetnik restavracije se je zelo bal, da bi kdo ne motil skrbne kosove matere in vse se je vršilo v najlepšem redu. Baš o veliki noči se je dogodilo pri kosovih nekaj važnega, odprlo se je dvoje drobnih jajčec. Od tedaj je le v ranih jutranjih urah smuknila skrbna mati iz gnezda, da se okrepča in nahrani mladino, drugače pa je čepela ves dan in vso noč na gnezdu. Od živali je motil kosovko samo mali jazbečar, ki jo je slučajno videl, ko je priletela na gnezdo. Skočil je na čeber, v katerem je bil vsajen oleander, kjer je bilo gnezdo, ter se spenjal po drobnem debelcu in kopal prst, dokler ga niso odpodili. Vsi, ki so vedeli za to kosjo družinico, so bili srečni in mislili, da je nahujše prestano in da se bo posrečilo materi, ki si je izbrala tako zanimivo gnezdišče, vzgojiti mladino. Ali ne samo brezen, tudi mali traven ima včasi zvit rep! Prišel je križev teden in procesije sv. Marka in sv. Lukeža so šle po polju ter prosile za blagoslov zemlje. Nebo jih je uslišalo in pričelo je deževati. Med dežjem pa je poškilila na zemljo trenutno starka zima; radovedna je bila tudi ona, če je res tako lepa njena naslednica mlada pomlad, kakor čuje nešteiokrat šepetati. Črez noč je zapadel sneg in zeleni sv. Jurij je imel letos belo osedlanega konja. Ko se je zdanilo, se je nudila ljudem nepopisno lepa, a vendar tako žalostna slika. Na zelenih vejah se je kosala nežna belina žalujočega, potrtega cvetja z belino pomladanskega snega. Najlepši pa so bili travniki in njive, kjer je sijalo skozi sneženo belino zelenje mlade travice in ozimine.

Ta čudni nepričakovani pojav je stiskal srca prijateljev prirode; bali so se, da bi utegnili biti solnčni žarki preslabi in ne bi mogli tekom dneva zmagati predrzne zime, katera bi, da vlada do večera, ponoči poslala svojega najnevarnejšega bojevnika, strupeno pomladansko slano. Le-ta bi pomorila vse, kar je rodila pomlad.

Ko je v zasneženem jutru prišel skrbni čuvar kosje družine k oleandru, je kosovka še sedela na precej zasneženem gnezdu. Že se je veselil, da so kosovi srečno prestali hudo noč. Ali ko je čez nekaj časa kosovka odletela, se mu je nudila nad vse žalostna slika. V gnezdu sta ležala mrtva oba kosova mladiča, katerim je jelo baš poganjati prvo perje. Ni znano, ali sta zmrznila pod materjo ali medtem, ko jima je šla iskat hrano.

Gotovo je skrbna mati poskusila vse, da jih obdrži pri življenju; čepela je na mrtvih in jih grela; toda vse zaman, zoper smrt ni leka!

Dočim je samica obupno gledala iz bližnjega kostanja na svoje strte nade, je črni kavalir skakljal od veje do veje, občudoval izreden pomladansko-zimski pojav in si lahkomišljeno zapel par kitic. Bog zna, koliko sto takih žalostnih prizorov se je nudilo v čudno lepem pomladanskem jutru?

Uplenjen volk. Dne 27. febr. 1927 je šel gozdni čuvaj Ivan Tscherne iz Handlerjev pogledat k mrhovini, ki jo je bil položil meseca januarja v revirju Grčarice za volkove, ako je bil morebiti kateri pri njej in jo trga. Ko je prišel okoli pol 10 dopoldne blizu mrhovine, je zapazil tam močnega volka. Takoj se je pripravil na strel in zadel volka s šibrami v glavo; bil je oddaljen približno 28 korakov. Volk se je na mestu zgrudil. Tehtal je 48 in pol kilograma.

Tschernetu je bila priznana premija 400 Din.

Nagrade. Veliki župan ljubljanske oblasti je priznal Jožefu Knapu iz Žirovnice pri Cerknici 400 Din nagrade za volka, ubitega dne 26. nov. 1926 v lovišču Topol-Metulje pri Retju. — Isti znesek je bil priznan Francu Martinčiču, gozdnemu in lovskemu čuvaju Snežniške graščine, ki je uplenil dne 23. februarja 1927 v Kališki rebri 42 kg težkega volka.

Lovačko društvo za Gornje Medjimurje v Strigovi je predložilo 29 članov za sprejem v Slovensko lovsko društvo.

Letošnja cena srnjadi. Tvrdka E. Vajda v Čakovcu plačuje od 1. junija t. l. uplenjeno srnjad po 15 Din na oddajni postaji. Pri hudo razstreljenih komadih se plačljiva teža primerno reducira.

Pregledna karta o lovišćih v ljubljanski oblasti, kakršna je bila priložena junijski številki »Lovca« in pregledna karta srezov in občin te oblasti — brez vrisanih lovišč —, se naroča pri sreskih šumarskih referentih in okrajnih gozdarjih. Cena 10 Din za komad.





Kinološke vesti.

II. redni obči zbor »Jugosl. kinološkega saveza« je bil 29. marca t. l. v restavraciji »Ljubljanski dvor«. Otvoril ga je predsednik dr. Ivan Lovrenčič s pozdravnim nagovorom, posebno pa se je obrnil s toplimi besedami na polkovnika Dragomira T. Nikolajeviča kot predsednika »Kinološkega kluba« v Zagrebu in kesneje došlega podpredsednika istega kluba dr. Šempra. Udeležba je bila izredno dobra.

Govornik obrazloži v ogrodju delovanje saveza v pretekli funkcijski dobi, kot najvažnejši prireditvi pa omeni mednarodno razstavo psov 8. in 9. sept. v Ljubljani ter razstavo psov v Zagrebu 10. oktobra 1926.

Nato so sledila poročila tajnika, blagajnika, gospodarja in vodje rodovne knjige, ki so osvetlila podrobnejše delovanje in stanje saveza v minulem letu, poročilo računskih preglednikov pa je dognalo, da so računi v redu; zato predlagajo za blagajnika absolutorij.

Tretja točka, ev. volitve, ni prišla na dnevni red v smislu § 10., odst. V. saveznih pravil, pri četrti točki pa so se overovili nekateri sodniki, i. s.: Franc Urbanc poleg že vseh vrst psov-ptičarjev tudi za pse spanijele; podpolkovnik Emil Zajc za vse sportne pse, posebno pa za ovčarje; naknadno pa je bilo odobreno svoječasno overovljenje Stanka Arkota za sodnika vseh sportnih psov. Z obžalovanjem se je vzela na znanje izjava pl. Bernetich-Tommasinija, da odlaga vse dosedaj poverjene mu funkcije, zato se namesto njega overovi Oskar Kosler za pse brake-jazbečarje.

Samostojne predloge je vložil »Klub ljubiteljev sportnih psov«, in sicer:

1. Savez naj izposluje dovoljenje Slov. lov. društva, da sme K. L. Sp. oskrbeti glasilo »Lovec« onim svojim članom, ki niso včlanjeni pri S. L. D., na ta način, da naroči tiskarni natisk potrebnega števila izvodov preko one naklade, ki jo naroči S. L. D. Stroške tega dotiska nosi K. L. Sp.

Sklene se, da se ta točka odstopi v rešitev saveznemu načelstvu oziroma odboru. (Ker je naklada »Lovca« zadostna, je predlagano ponatisnjenje lista za K. L. Sp. pač nepotrebno! Op. ur.)

2. Z ozirom na ponavljajoče se slučaje pasje stekline in nepresţani kontumac naj zaprosi savez merodajne faktorje, zlasti Velika župana obeh slovenskih oblasti, da se nadzorstvo nad psi, ki se potepajo brez gospodarjev in znamk, po možnosti poostri. Varnostni organi naj take pse, ki so ljudem in živalim najbolj nevarni, ugonobe.

Na ta odstavek točke 2. poda predsednik dr. Iv. Lovrenčič sam obširno poročilo, osobito kar se tiče določitve pasje takse ter ugotavlja, da bi se morale nuditi članom kinoloških klubov v tem pogledu posebne olajšave, zato se poveri, da posreduje v ta namen pri merodajnih oblastvih.

Drugi odstavek točke 2. »Savez naj imenuje poseben odsek, sestavljen iz delegiranih članov posameznih klubov, oziroma S. L. D. z naročilom, naj pripravi gradivo za enotno terminologijo glede označbe vnanjosti kakor tudi poveljevanja pri dresuri. Pri sestavljanju

terminologije se naj upoštevajo že obstoječi slovenski in srbohrvatski izrazi, ako so jezikovno čisti. Terminologija bodi taka, da se bo lahko uveljavila v vsej državi.«

Vsebina tega odstavka je bila z veseljem pozdravljena, razvila se je o njej zelo obširna debata, nakar se je sklenilo naprositi živinozdravnika Stanka Arkota, da napravi anatomično podobo psa, dele istega označi po svoje, nato pa stvar predloži v nadaljnjo razpravo. To se razpošlje vsem merodajnim organizacijam in posameznikom po vsej državi ter se priobči v svrho razprave v »Lovcu«, »Lovačkem glasniku«, »Posavskem lovcu«, »Pravem lovcu« itd., da vsi oddajo svoje mnenje. Savez naj vse to gradivo zbere in izda nato smernice za enotno jugoslovensko terminologijo psa.

3. »Savez vodi seznam vseh rodovnikov, izdanih po včlanjenih klubih. Savez opremi že naprej po klubih založene rodovnike s svojim žigom, klubi oziroma vodje rodovne knjige pa morajo poročati vsak mesec savezu, koliko rodovnikov je bilo izdanih, komu in za katerega psa.«

Tudi glede te točke se je razvila obširna debata. Z večino glasov se sklene sledeči predlog: Poslej so vsi v savezu včlanjeni kinološki klubi primorani predložiti izgotovljene rodovnike savezu v vizum, z dodatkom: lastniki pred tem sklepom izgotovljenih rodovnikov naj se opozore, da jih lahko tudi naknadno predlože po svojih klubih v vizum pri savezu.

Rodovnik je veljaven le, ako ga vzreditelj psa pravilno izgotovi, ga potrdi na predpisanem mestu z lastnoročnim podpisom, nato se predloži prizadetemu klubu v pregled, koder ga mora podpisati predsednik dotičnega kluba ter vodja rodovne knjige ter mu pritisniti tudi žig pristojnega kluba; šele tako opremljenega je predložiti v vizum savezu. Drugače izgotovljeni rodovniki niso veljavni.

Vsled enotnosti naj bi bili po možnosti rodovniki vseh v savezu včlanjenih kinoloških klubov enaki.

Pri slučajnostih poroča polkovnik D. T. Nikolajević, da se mu je po daljšem prizadevanju posrečilo, da je bil savez sprejet v mednarodno psoslovno zvezo »Federation Cynologique Internationale« v Bruslju, kar se je vzelo z navdušenjem na znanje. H koncu se slavi apel na živinozdravnika Stanka Arkota, da bi se čimprej otvorila v Ljubljani klinika z zavetiščem za pse. P. Ž.

Iz zapisnika VII. občega zbora K. L. P. dne 1. aprila 1927 ob 8 zvečer v Ljubljanskem dvoru.

Predsednik otvori obči zbor, pozdravi navzoče, posebno dr. Ivana Lovrenčiča kot zastopnika J. K. S., St. Arkota kot zastopnika K. S. P. ter živinozdravnika Rieglerja. Nato se spomni umrlega člana kluba I. Welleyja, na kar se navzoči v znak sožalja dvignejo. Nato pojasni delovanje in stremljenje kluba.

Iz tajnikovega poročila je razvidno delovanje kluba v preteklí poslovni dobi. Klub je imel 9 rednih in eno izredno sejo. Priredil je 6 tekem psov ptičarjev in španijelov. Za pse španijele si je pridobil klub poleg drugih tudi overovljenje domačega sodnika v osebi predsednika F. Urbanca. Sicer so pa na tekmah sodelovali poleg domačih sodnikov tudi tuji sodniki.

Poročilo blagajnika je izkazalo podrobne dohodke in izdatke, posebno glede prireditev tekem.

Poročilo gospodarja je obsegalo v glavnem inventarno premoženje, kolikor ga je v zalogah, bodisi knjig, znakov, rodovnikov itd.

Poročilo vodje rodovne knjige je odpadlo, ker se rodovna knjiga nahaja še v rokah vodje rodovne knjige J. K. S. Sicer je pa vse priobčeno v izvidni knjižici dr. Janka Lokarja, t. č. vodje rodovne knjige, ki jo je založil klub v lastni režiji.

Preglednik računov K. Polajnar poroča, da je našel s sopreglednikom račune v redu in predlaga odboru absolutorij.

Sledile so volitve. Na splošno željo je bil z vzklikom zopet izvoljen za predsednika dosedanji predsednik Franc Urbanc, veletržec v Ljubljani. Enako je bil soglasno izvoljen za podpredsednika dr. Janko Lokar, direktor I. drž. gimn. v Ljubljani.

V ostali odbor so bili izvoljeni: Josip Kremenšek, prof., Vegova ul. 8/I., tajnik; Feliks Justin, zemljemer. inspektor, Rimska cesta 7, blagajnik; Anton Schuster, trgovec, Mestni trg št. 25, gospodar in izvestitelj; dr. Janko Lokar, vodja rodovne knjige, ter odborniki: Julij Koder, Valentin Lucin, dr. Friderik Luckmann, Karl Polajnar, Pavel Stele, Alojzij Svete in ing. Friderik Weinberger.

Za vnanje zastopnike kluba se izvolijo vsi dosedanji, razen H. dr. Schwarzowe, in sicer: Lisi Berhbalkova v Pluju, Dragotin Klobučar in Bogdan Pogačnik, oba ravnatelja bank, in primarij dr. Hugon Robič, vsi trije v Mariboru, sodni predstojnik dr. Jakob Jan v Krškem, Ralf Račič, direktor mlinov v Karlovcu, zemlj. nadzornik Viljem Führer v Kočevski Reki, bar. Lazarini Henrik v Smledniku in sodni predstojnik dr. Avgust Leitgeb na Vrhniki. Za preglednike računov pa sta bila izvoljena Fran Avčin, zemljemerec v pok., in Maks Jelenc, policijski oficial, oba v Ljubljani.

Po daljši debati o raznih slučajnostih se obči zbor zaključi ob 22. uri.

Občemu zboru sledi takoj prva odborova seja, na kateri se konstituira kakor zgoraj razvidno, odbor, določijo se delegati kluba v odbor J. K. S., ki so: F. Justin, J. Kremenšek in Anton Schuster, za namestnike pa J. Koder, K. Polajnar in P. Stele, vsi v Ljubljani. — Jos. Kremenšek, t. č. tajnik.

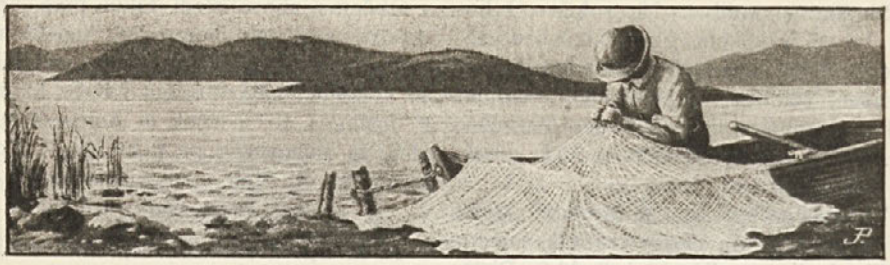
K. L. Sp. V poročilu zapisnika letošnjega občega zbora in zadnje odborove seje naj se glasi: J. K. S. in K. L. J. je zastopal g. prof. Žmitek. K. L. B. je zastopal g. E. Črne in Klub lj. ptičarjev g. A. Schuster.

K. L. Sp. posreduje brezplačno za svoje člane prodajo in nakup čistokrvnih psov. Interesentje naj se blagovolijo tozadevno obračati pismeno na tajništvo kluba, Miklošičeva cesta 20, ali pa na g upravnika vet. Stanka Arka, Poljanska cesta 59. Klub opozarja svoje člane, da morajo vsako parjenje in leglo prijaviti vodji rodovne knjige g. upravniku St. Arku. Istotam se dobe nanovo tiskani rodovniki po 10 Din komad.

K. L. Sp. nominira v odbor Saveza kot delegate gg. podpolk. E. Zajca, dr. Cepudra in dr. Jamarja; kot namestnike pa gg.: Jos. Remžgarja, Al. Smrkolja in Jos. Dermoto. J. Dermota, t. č. tajnik.

Airedalterrijerje, čistokrvne, z rodovnikom, 12 tednov stare, ima naprodaj dr. Jože Bavdek, Cerknica.





Iz ribarske mreže.

Z odborove seje Slov. Rib. D. dne 13. maja 1927. Odobri se naročilo 12.000 šarenk. — Cena postrvjemu zarodu se določi na 100 Din za 1000 komadov; člani Slovenskega ribarskega društva in Okrajnega ribarskega odbora imajo 10% popusta. — Predsednik poroča, da se je v Želimljem zagradil del potoka Želimeljšce, kamor so se dale glavatice, ki jih bo odbor uporabljal pozimi kot drstnice. — Sklene se posredovati pri odboru za osuševanje Barja, da bo teklo v strugi Ljubljanice skozi Ljubljano vedno toliko vode, da ne bodo ginevale ribe. — Nato se je razpravljalo o event. spremembah kranjskega ribarskega zakona.

Nov ribarski zakon za Tirolsko. Tirolsko pokrajinsko ribarsko društvo je izdalo v samozaložbi besedilo novega tirolskega ribarskega zakona z dne 5. marca 1925. Zakon je sestavljen v duhu pokrajinskih ribarskih zakonov bivše Avstrije. Besedilo se skoro dobesedno ujema z besedilom našega kranjskega ribarskega zakona, razlika je le ta, da so posamezne določbe tega zakona modernizirane. Ker so te spremembe važne tudi za našo zakonodajo, jih hočem na kratko omeniti.

§ 1., ki govori o povodnih živalih, ki so predmet ribarstva, omenja tudi žabe in določa, da se smejo tudi žabe v ribjih vodah loviti le z dovoljenjem ribarskega upravičenca.

§ 2. določa, da se more pridobiti ribarska pravica, ki je združena z lastnino nepremičnine, le z vpisom v zemljiško knjigo.

§ 13.: Posestniku samosvojega revirja se mora trajno odvzeti revir, ako krši ribarski zakon ali ribarske predpise. Po kranjskem ribarskem zakonu se mu odvzame revir največ za dobo 10 let.

§ 15.: K dražbam ni pripustiti oseb, ki jim zakon odreka pravico do ribarske karte (§ 53.).

§ 17.: Podzakup je dovoljen le s privoljenjem političnega oblastva.

§ 19.: Zakupnina se plača Ribarskemu odboru, ki jo razdeli med ribarske upravičence.

§ 21.: Revirno takso določa Ribarski odbor; le če presega več ko 10% zakupnine, jo določa politično oblastvo.

§ 26.: Ribarski kataster vodi pokrajinsko politično oblastvo. Število ribarskih kart za posamezne revirje določa politično oblastvo I. stopnje.

§ 36. govori o varstvu drstišč. Na drstiščih je prepovedana vsaka lov in tudi sicer vsako motenje drsti, kakor kopanje peska, čolnarjenje, posekanje obrežnega grmičja itd.

§ 38.: Ako posestnik ograjenih zemljišč ob vodi ne dovoli ribarskemu upravičencu hoditi ob vodi, mu sme to pravico podeliti politično oblastvo tudi proti volji posestnika.

§ 43.: Ribarski upravičenec mora vsako onečiščenje vode javiti Ribarskemu odboru.

§ 53. določa, komu se ne sme izdati in komu se sme odreči ribarska karta.

Take določbe ni v kranjskem ribarskem zakonu, dasi je potrebna.

§ 54.: Ribarski pazniki morajo napraviti izpit, ki jih naj usposablja za službo. Naš zakon ne odreja izpita za paznike.

§ 57.: Ta uvaja novo institucijo Pokrajinskega ribarskega sveta. Naloga tega sveta je predvsem, podpirati Ribarske odbore v njihovih poslih, oddajati oblastvom strokovna mnenja o vseh stvareh, ki se tičejo ribarstva, nadzorovati ribjo lov in gojenje rib.

Izvršilna naredba k temu zakonu določa med drugim varstveno dobo za postrvi od 16. oktobra do konca februarja (pri nas do 15. marca) in odreja najmanjšo mero za postrvi s 22, za sulca pa s 50 cm; te mere so prenizke. Pravilna mera za postrvi znaša 25 cm, za sulce pa 70 cm. Dr. M.

Propagiranje ribarskega sporta. »Sportfischer« 1926 obravnava v št. 3 vprašanje, ali sploh kaže propagirati ribarski sport in pride do zaključka, da taka propaganda nima pomena. In to je res; osobito velja to za Slovenijo. Vodá je malo, ribičev pa mnogo. Namen ribarskih organizacij naj bo ta, ribiče vzgajati, ne pa zvišati število ribičev. Bolje je malo število pravih sportnikov kakor veliko število ljudi, ki nimajo pravega smisla in veselja za sport.

Požrešna postrv. V »Schweizerische Fischereizeitung« št. 1 poroča neki ribič, da je ujel postrv, ki mu je tekom nekaj minut zaporedoma trikrat prijela in odtrgala trnek. Ko jo je ujel, ji je viselo iz gobca troje žilic. Lovil je na črva.

Tržne cene rib v Švici januarja t. l. Postrvi 10, lipani 6, ozimice 5, ščuke 4, bele ribe 2, krapi 4 švic. fr. Ti podatki so zanimivi, ker kažejo, da so ribe v Švici dvakrat tako drage kakor pri nas.

Bogastvo rib v Bodenskem jezeru. V švicarskem delu Bodenskega jezera so ujeli leta 1926. sledeče količine rib (številka v oklepaju pomeni vrednost rib v švicar. frankih): ozimice 101.189 kg (268.289 šv. fr.), jezerke 4230 kg (21.002), lipani 728 kg (2205), ščuke 7044 kg (17 tisoč 451), ostriži 11.416 kg (15.662), krapi 221 kg (273), ploščiči 3971 kg (3103), bele ribe 5887 kg (3558) in okoli 3000 kg drugih rib. Vsega skupaj so ujeli 137.679 kilogramov rib v vrednosti 336.907 švic. frankov. Ta primer kaže, kaj se da doseči z dobro upravo vodá.

Ruska biološka stanica. Rusija ima 5—6 km od Vladivostoka biološko stanico, ki zaposluje 40 nameščencev. Stanica ima 3 oddelke: I. ribarskoznanstveni oddelek, II. oddelek za gojenje rib z dvema vališčema na Suhalinu in Kamčatki in III. oddelek za hidrobiologijo.

Motorni čolni in ribarstvo. Motorni čolni delajo ribarstvu veliko škodo. Ribji zarod si poišče zavetja v mirnih plitvih prostorih tik obrežja. Na takih prostorih je voda pregreta, zaradi tega je tu obilo ribje hrane (mikrofavne). Na taka plitva mesta tudi ne morejo druge ribe, zaradi tega je ribji zarod na takih prostorih popolnoma zavarovan. Pri kopanju moremo opazovati često celo jato majhnih, nekaj milimetrov dolgih ribic; ribice so zelo nežne, tako da jih vsak valček odnese. Če pljusnemo z roko po vodi in mečemo nekaj vode na suho, zagrabi val več ribic in jih vrže na suho; val pljuskne zopet naglo nazaj v vodo, ribice ali več ribic pa ostane na suhem. Ta učinek torej dosežemo, če vržemo s plosko roko nekaj vode na suho. Tem večji je učinek, ki ga napravijo znatni valovi, ki jih povzroča motorni čoln. Tak čoln uniči na tisoče ribjega zaroda. Zaradi tega naj ribarski upravičenci v svojih vodah ne dopuščajo vožnje z motornimi čolni.

Zobovje rib. Često opazujemo pri starejših roparicah, da imajo obolelo zobovje. Posamezni zobje so gnili, škrbasti, drugi so popolnoma izpadli. Pa tudi bele ribe izgube s časom zobovje Kakor znano, nimajo bele ribe zob na čeljustih, nego v požiralniku na zadnjem škržnem obloku. Pred kratkim sem ujel klena, težkega 1·5 kg, ki je imel na eni strani obloka le troje zob namesto sedem. Baje ribe često menjavajo zobovje. Dr. M.

Vlaganje postrvjih mladic v Bosni-Hercegovini leta 1926. »Sportski ribar« štev. 4/5 poroča, da so v Bosni-Hercegovini leta 1926. vložili v razne postrvje potoke skupno 56.000 mladic potočnih postrvi in potočnih zlatovčic. Mladice so vzgojili v vališču na Vrelu Bosne, bile so dobro razvite in so merile povprečno 7 cm. Vložili so jih v 13 potokov. Transport ribic, dasi v oddaljene kraje, je bil tako točen in dobro organizovan, da ni poginila niti ena ribica.

Uvoz šarenk iz Amerike v Nemčijo. Od leta 1907. do 1923. so prejela nemška ribarska društva iz Amerike sledeče količine iker šarenk: l. 1908. 300.000, l. 1911. 170.000, l. 1912. 150.000, l. 1913. 100.000, l. 1914. 100.000, l. 1922. 100.000, l. 1923. 150.000. Med transportom je poginilo l. 1908. 250.000, l. 1912. 100.000, l. 1911. pa 50.000 iker.

Zanimivo je to, da so dale ameriške ribarske organizacije ikre, kolikor je posneti iz nemških poročil, brezplačno na razpolago.

Postrv, težka 10 kg 25 dkg. Dne 1. maja 1926 je poginila v vališču na Vrelu Bosne največja postrv drstnica. Merila je 87 cm, tehtala 10·25 kg, a bilo ji je 22 let. Bila je ikrnica, zadnja leta pa je bila že jalova. Sportski ribar štev. 3 je prinesel njeno sliko. Iz slike je posneti, da je bila poginula riba prava potočna postrv, dasi pravi pisec notice, da je bila jezerka. Vsekakor bi bilo zanimivo, ako bi nam g. pisec še pojasnil, ali je imela riba tudi rdeče ali pa zgolj črne pege.

Neretva. Neretva je največja postrvja reka v naši kraljevini. Njen tok in njeno ribjo favno opisuje v štev. 4/5 Sportskega ribara podpredsednik Ribarskega društva za Bosno - Hercegovino. Opis je poučen ter zelo zanimiv; članek je opremljen s krasnimi slikami. Priporočamo vsem članom, da si naročijo ta sportski list, ki je najlepši in največji v naši kraljevini in ki po vsebini in obliki lahko tekmuje z ribarskimi listi velikih narodov.

Osobito zanimiv je v tem članku odstavek, kjer opisuje pisec neki doživljaj iz leta 1921. Bilo je hladnega jesenskega dne, ko mu je prijela v Neretvi med Buno in Žitomisličimi velika glavatica (trutta genivittata C. Pr.). Ko jo je utrujal približno 3 ure, je kazala riba naposled znake utrujenosti in legla na vodno gladino s trebuhom navzgor. Zdela se mu je približno 1·8 m dolga in 40 do 45 kg težka. Ni pa imel seboj kavlja, da bi jo potegnil iz vode. Ko jo je hotel zgrabiti z rokama, se je riba s par udarci osvobodila.

Ribje steze v Švici. V letu 1925. je izvršila Švicarsko-badenska komisija za ribarstvo v gornjem Renu 452 pregledov vsebine ribjih steza in ugotovila v posameznih stezah 34.121 ciprinidov, 471 postrvi in 17 lososov. Ribjo stezo v Laufenburgu je pasiralo tekom 24 ur 2380 rib.

Ugotovilo se je, da potujejo poleti se drsteče ribe čez ribje steze le, če znaša temperatura vsaj 13° C.

(Schweiz. Fisch. Ztg. št. 8.)

Film o ribarstvu. Film se uporablja kot propagandno sredstvo za vse panoge narodnega gospodarstva. Z ribarstvom se filmska industrija dosedaj še ni mnogo pečala, osobito je bilo sladkovodno ribarstvo v filmski panogi povsem zanemarjeno. Kakor poroča »Allgemeine Fischereizeitung«, sestavlja sedaj družba »Naturfilm« v Berlinu film o celokupnem ribarstvu v sladkih vodah. Film ima več delov: Prvi del kaže ribarstvo v jezerih. Ta del prikazuje lov z mrežami, osobito v Bodenskem jezeru, ki slovi po bogastvu ozimic. Drugo poglavje prikazuje ribjo lov v rekah, osobito lov jegulj v Labi. Tretje poglavje obravnava ribnikarstvo, gojenje krapov in linjev, ribjo lov v ribnikih in prevažanje rib. Seveda bo film predočil tudi umetno gojenje postrvi. Film bo izgotovljen jeseni 1927.

Riba v mleku. V Sofiji se je vršila pred kratkim zanimiva pravda. Neki sofijski meščan, po poklicu odvetnik, je zapazil neko jutro, ko mu je kmetič prinesel mleko, da se v mleku nekaj

giblje. Ko so pregledali mleko, so našli v njem majhno ribico. Kmetič je spotoma očividno dolival mleku nekaj vode iz bližnje reke in po nesreči z vodo zajel ribico. Kaznovali so ga na dva meseca zapora. (Österr. Fisch.-Ztg.)

Postrv, težka 6 kg. Pekarski mojster Karl Schork v Gasteinu je ujel v Ahi 80 cm dolgo in 6½ kg težko potočno postrv. »Tiroler Fischer«.

Sportno ribarstvo in tujski promet. Kakor poroča »Tiroler Fischer« štev. 2 zbirajo v zveznem ministrstvu za poljedelstvo in gozdarstvo na Dunaju podatke, kako bi s pomočjo sportnega ribarstva izvedli propagando za tujski promet; s tem hočejo privabiti osobito Angleže in Amerikance v avstrijska letovišča. Pozvali so upravičence ribolovov, naj sporoče ministrstvu naslove dobrih lovišč, kjer bi mogli dobiti tujci za zmerno ceno dovoljenje za ribjo lov. Ministrstvo je pozvalo ribarske upravičence, naj sporoče tudi cene za ribolovna dovoljenja in pogoje, pod katerimi dado dovoljenja. Dr. M.

Prvo ribarsko društvo na ozemlju bivše Srbije. Na ozemlju bivše Srbije dosedaj ni bilo nobenega ribarskega društva. Pred kratkim se je obrnil na Slov. ribarsko društvo potom posredovanja po g. univ. profesorju dr. Jovu Hadžicu g. prof. Karaman, ki želi ustanoviti v Skoplju ribarsko društvo. Obrnil se je na naše društvo, da mu pošlje pravila. Društvo je tej želji seveda ustreglo in želi snujočemu se društvu najboljših uspehov.

Zastraženje ribjih vodâ v Švici. Člen 25. švic. zakona določa: »Zaradi nadzorstva važnejših ribjih vodâ morajo kantoni namestiti izvedene ribarske nadzornike, katerim se more izročiti tudi nadzor vališč in dobivanja zaroda. Po izvršilni naredbi morajo kantoni razdeliti važnejše ribje vode v »nadzorstvene okraje« in namestiti za vsak tak okraj po enega izvedenega ribarskega nadzornika, ki ga mora pristojno oblastvo zaobljubiti. Razdelitev kantanov v ribarske nadzorstvene okraje in namestitev ribarskega nadzornika je treba objaviti. Zvezni svet mora odrediti kurze, da se nadzorniki izvežbajo za svoj posel. Kantoni morajo naročiti vsem svojim varnostnim organom, da vrše tudi nadzorstvo ribjih vodâ, kolikor jim služba dopušča.

To so najvažnejše določbe švic. rib. zakona in izvršilne naredbe o zastraženju ribjih vodâ.

Največja ribiška tekma na svetu. Oktobra 1925 je priredilo 450 ribarskih društev okraja Birminghama (Angleška) ribarsko tekmo, katere se je udeležilo 3965 tmkarjev. Vsak udeleženec je moral plačati takso 1 šilinga. Ribiče so postavili ob reki, v razdalji 10 jardov (9·14 m) drugega od drugega, v razdalji 22 angl. milj (35·2 km). Tekma se je pričela ob 11·30 in končala ob 14·30. Pričetek in konec se je objavil s signali iz piščalk. Prvo darilo je bilo 12 funtov (324 Din) zadnje pa 12 šilingov (168 Din). Darilo je dobil, kdor je ujel po teži največ rib; tekmovalci so ujeli skupno 500 kg rib. Lov se vrši pod nadzorstvom 30—40 oseb; vsaka taka oseba nadzoruje približno 100 ribičev in mora za vsakega ribiča izpolniti tabelo (številka ribiča, ime, število in težo ujetih rib). Ob 17·30 so bile vse ribe stehtane.

Bogastvo rib v Jadranu. Splitski »Ribar« prinaša o Jadranskem morju sledeče podatke: Jadransko morje, 780 km dolgo in 200 km široko, s površino 132 tisoč kvadrat. kilometrov, je majhen del Sredozemskega morja, ki ima 2,600.000 km². V Jadranu živi 440 vrst rib, od teh je za hrano boljših vrst 40, slabših pa 60; ostale vrste rib niso za ljudsko hrano. Jadran ima mnogo raznovrstnih rib v primeru z drugimi morji; v severnem morju jih živi le 176, v Baltiškem zalivu pa le 216 vrst. Kljub temu se ne more reči, da je produkcija rib Jadranskega morja velika, ker ne daje ogromne količine lokard in sledov severnega morja. Za naše pomorsko ribarstvo predstavlja sardela največjo količino; letno se ujame teh rib približno do milijon kilogramov, dočim se ujame ob obali Norveške letno okrog 3 milijone kilogramov lokard.

V Jadran se ne izliva nobena večja reka; zaradi tega produkcija rib Jadrana ni posebno velika. Zatorej je treba našemu pomorskemu ribarstvu posvetiti čim večjo pažnjo, da ne bo nazadovalo ali propadlo.

Bolnica za ribe. »Tiroler Fischer« štev. 3 poroča, da imajo v njujorškem akvariju še poseben oddelek za bolne ribe, v katerem izvršujejo razne operacije. Bolne ribe ozdravijo prej, če jih dajo v morsko vodo; zaradi tega dajo bolne ribe v poseben oddelek akvarija, ki je vedno napolnjen s čisto morsko vodo. Operacije izvrše na ta način, da polože ribe na nagnjeno stekleno ploščo, tako da ostane glava ribe v vodi. Večje ribe priklenejo z jermeni in jim močijo z irigatorjem škrge; cev vtaknejo ribi v gobec, in ji gobec zveže jo, voda se pa polagoma odteka skozi škrge. Na tak način so pred kratkim operirali morskega soma. Težka operacija je punktiranje mehurja, ako mehur ne deluje. To se more zgoditi, če vzamemo ribo nenadoma iz vode. V tem primeru je treba ribo masirati, ako to ne zadostuje, je treba mehur z iglo punktirati.

Dražba lovišč.

Lovsko pravico krajevne občine **Ambrus** bom oddal v zakup za dobo od 1. avgusta 1927 l. do 31. julija 1930. l. na javni dražbi ob uradnem dnevu v Žužemberku dne **21. junija** 1927. l. ob 12.

Dražbeni in zakupni pogoji so interesentom na vpogled med uradnimi urami pri podpisanem.

Sreski poglavar v Novem mestu,
dne 4. maja 1927.

Dražba lovov. Dne 2. julija 1927 bo v občinski pisarni v Škofji Loki javna dražba lova občine Sorica za zakupno dobo od 1. avg. 1927 do 31. marca 1932 in lova občine Selca za isto zakupno dobo. Dražba za lov občine Sorica se prične ob 10. uri, občine Selca pa ob pol 11. uri. Zakupni in dražbeni pogoji so na vpogled pri sreskem poglavarju v Kranju.

Mali oglasi.

Vedno v zalogi obče priznano zdravilo za pse »Dr. med. Neuer's **Thorraduran-Staupemittel s. W. Z. 208.060.**« - Lekarna Trnkoczy, Ljubljana.

Srnjaka na odstrel išče za mesec junij na zalaz ali čakanje. - Pogoje in ponudbe na naslov Dragutin Iveković, uradnik, Prva hrv. štedionica, Zagreb.

Par brakov - jazbečarjev (skopčo), starih 1 do 2 leti, vsakega od drugega legla, iščemo. Reflektiramo samo na originalno pasmo. Ponudbe s ceno na naslov: Šumski ured kn. Thurn - Taxisa, Lekenik kraj Siska.

Dekorativno orožje ima naprodaj Iv. Erhartič, odvetnik v Celju.

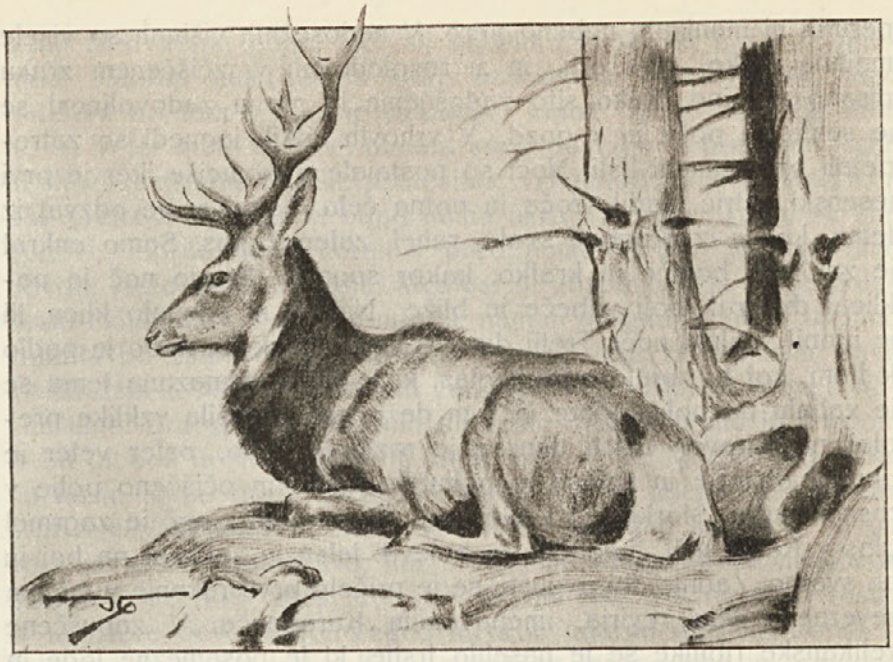
Naprodaj so 3 mladi pristni istrijanski psi braki, dolgodlakasti. Cena po dogovoru. - Ivan Zrimec, mesar, Bled I.

Školski terijer, čistokrvna psica z rodovnikom, pet let stara, zelo ostra v jami na lisico in jazbeca, izučena tudi na kune. Dober nos, neumorno išče, goni glasno srno ali zajca. Cena 500 Din. - Anton Lavrič, grašč. lovec, Jelenov žleb, p. Ribnica na Dolenjskem.

Po ugodni ceni ima sledeče puške v komisij. prodaji puškar **F. K. KAISER, Ljubljana:**

Hammerles dvoc., »Sauer & Sin«, kal. 16, 1500 Din
Hammerles dvoc., belg., kal. 16, 1600 Din
Hammerles dvocevka, kal. 12, 1250 „
Grener dvocevka, kal. 16 . . . 1200 „
Grener dvoc., suhlska, kal. 16, 1250 „
Toplever dvoc., amer., kal. 12, 600 „
Toplever dvoc., borov., kal. 16, 700 „
Dvocevka, ključ spodaj, kal. 16, 600 „
Dvocevka, ključ spodaj, kal. 16, 500 „
Dvocevka, ključ spodaj, kal. 20, 750 „
Dvoc., k. sp., risan., kal. 20/8 mm, 1400 „
Trocevka, kal. 16×16, 11 mm, 1600 „
Trocevka, kal. 16×16, 8 mm, 2000 „
Trocevka, kal. 16×16, 8 mm, 2750 „
Mannlicher-Schönauer, z daljnogledom, kal. 8 mm, 2500 Din
Mannlicher-Schönauer, z daljnogledom, kal. 8 mm, 2000 Din
Risanica repetirka, kal. 8 mm, 500 Din.

Priporoča tudi svojo zalogo novega orožja, municije, lovskih priprav ter potrebščin za ribjo lov. Izvršuje vsa popravila orožja. Priznano najboljše **montiranje daljnogledov** na puške ter popravila ribar. orodja po najnižjih cenah.



M. Š.:

Spomini na jelene.

(Nadaljevanje.)

XII.

Mlade štorklje so postale godne. Pod vodstvom starih so plavale pod nebo in vadile svoje kreljuti za dolgo pot v gorko Afriko. V silnih lokih in kolobarjih so merile višave in v vratolomnih skokih zopet padale k tlom, na strehe in dimnike, v svoja zapuščena gnezda, kjer so kot goli, beležni nebogljenci preždeli dobršen kos poletja. Sedaj je postalo jekleno sivo nebo temnejše in prozornejše. Meglena soparica, ki je zastirala pogled, se je jela zgubljati. Sveža modrina je počasi obvladovala nebo in kraji, prej skoraj nevidni, odmaknjeni v neskončnost, so se primikali v bližino, da bi jih dosegla iztegnjena roka. Obzorje je postajalo temnomodro in ostro oko je čutilo brezmejnost planjave, ki se je določno rezala v neskončnosti z nebosklonom. Solnce je sicer še vedno žgalo, ali pod nebom je plaval prvi dih jeseni. Zato so postajale štorklje nemirne. Prenehal je po strehah klepet njihovih rožnatih kljunov in vsak dan so se privijale više pod nebo. Nič več niso leno posejale na svojih gnezdih, kot preko poletja. Razmršeno perje se je ugladilo, svetila se je črno bela barva v rumenem solncu kot ob pomladanskem prihodu, v mogočnih

perutih ni manjkalo nobeno pero. V nedosežnih višinah so visele majhne točke, ribji orli, in si razgledovali v izčiščenem zraku pisano ravnino. Neko sito zadoščenje in mirna zadovoljnost se je selila na polje in v gozd. V vrhovih vitkih jagnedi so zatrepetali prvi rumeni listi. Noči so postajale pokojnejše, ker je prvi jesenski vetrič hladil vroča in potna čela. Tedaj se je odzval iz teme, kakor iz drugega sveta, rahel, zategel glas. Samo enkrat je zaklical, boječe in kratko, kakor spomin. Drugo noč je poklical dvakrat, bolj vabeče in bliže. Nič se ni odzvalo klicu, ki je utonil v gluhi noči. Tretji dan pa se je stemnilo, nebo je padlo k tlom, kot bi hotelo udušiti glas, ki je klical. Umazana tema se je valjala po polju. Vihar in šum dežja sta zadušila vzklike preplašene narave. Četrti dan se je razklalo nebo, oster veter je obrisal obzorje in solnce je poljubilo umito in očiščeno polje v rosnem jutru. Štorklje je vzela noč. Ali naslednjo noč je zagrmel glas v Karapanči, mogočen in bojevit. Jelen je zaklical na boj in na svatbo. Zadnje dni avgusta se je pričelo prvo rukanje v mojem severnem delu revirja, imenovanem Karapanča. V zapuščene velikanske ribnike se je naselilo trstje, ki je posamezne loge in skupine starih vrb objemalo, kakor morje razbite otočiče. V teh trstnih poljih se je najprvo odzval glas, ob čigar klicu vztrepeta lovsko srce. Grmel je v večernem mraku kakor bojni rog in pozival na boj, ponoči se laskal vabeče, poln hrepenenja po ljubezni in ob svitu zamiral, vrtoglav in pijan sladke utrujenosti. Zdelo se mi je, ko sem dremal v polsnu v logarski hiši na Lašufoku, da stoji jelen za hišo in me pozivlja. Še pred zoro sva krenila z logarjem po glavnem nasipu proti Adici. Čim bolj se je zorilo, tem svetlejše je postajalo jutro. Vlažen veter je pljuskal nama v obraz in roji komarjev so neusmiljeno pili kri in silili v oči, nos in ušesa. Jelenji klic je zamrl in razen šumljanja trstnih polj in mijavkajočih nočnih čapelj ni bilo čuti glasu. Vsa potna sva ob svitu dospela na cilj. Pot po razvoženem nasipu, polnem kolesin, kotanj in ilovnatih grud, katere se v dežju razlezejo v spolzko, brezdanje blato, ni ravno zabavna, še manj v temi. V Adici, kjer se je vrbov gozd oslanjal na nasip, sva obstala, da prisluškujeva. Prvič sem lovil na rukajočega jelena in srce mi je utripalo. Ali glasu, ki se mi je dozdevno ponoči odzival prav pod oknom, ni bilo. Vlažen, vroč veter je legal na prsi, da je zastajal dih in tesnoba je oklepala srce. Oproščujočega klica ni bilo. Morda zato, ker se je veter gnal od zapada v trstje, kjer bi moral rukati jelen, in mu nosil na nos najino znojno prisotnost. Zdanilo se je že in stari, izkušeni logar je majal z glavo. Širokalno vreme godcem očividno ne prija. Krenila sva v gozd in

dalje med trstna polja, kjer se nahajajo livade in paša za jelenjad. »Morda naletiva na kako pasoče se krdelo košut, med katerimi bo tudi jelen,« je pripomnil logar. Bil je že velik dan, ko se veter malo okrene, hladna sapa od vzhoda pripogne trstje in skozi raztrgane oblake pomežikne vzhajajoče solnce. Mogočen bas pretrese ozračje in noga nama hkrati zastane. Takoj se klic ponovi, morda tristo korakov pred nama in prvi mu izzivalno odvrne malo dalje od naju. Medlost in zaspanost, ki se je polaščala mojih udov, posebno nog, je namah izginila in kri je živahno zaplala po žilah. Ne poznavajoč razmer, sem že v mislih slavil lovski uspeh. Ali lovec je stal zamišljeno in ni kazal preveč navdušenja. Ura se je pomaknila na šesto in med nama in jelenom je bil globok in širok odvodni jarek, poln vode. Morala sva nazaj na nasip in po drugi gredi, na kateri sta se jelena baš glasila, proti cilju. Komarji so naju neusmiljeno zbadali in pot je lil od nosa in brade. Hitela sva, ker sta jelena tako vabeče hropla in trobila in še bolj vsled tega, ker je dnevna vročina brzo rastla in ta zapre pevcu grlo. Vedno jačje je udarjal glas na ušesa in čula sva lomast v trstju. Brzo, a kolikor možno tiho in previdno sva stopala v tisto smer. Vsak čas morava biti na mestu, vsak čas se mora pokazati visoko dvignjeno rogovje plemenjaka. Krčevito sem stiskal pripravljeno repetirko, oči so mrzlično švigale preko malih jas med redkim trstjem in dih je zastajal. Nič se ni ganilo, nestrpnost je rastla. Tedaj pa lovec napravi pomembno in obenem poražujočo kretnjo z roko, češ, jelen je šel... In kot v potrdilo se oglasi z grede, na kateri sva pred pol ure začula ruk. Drugi se sploh ni več javil in tudi ta je po par kratkih vzdihih umolknil. Kazalec je hitel na sedmo. Hladnokrvno je lovec rekel na glas: »Jelen gre v ležišče, vrniva se.« Globoko sem zajel sapo, kot pritajen vzdih ali pridušena kletvica, ter vrgel puško na ramo. Objel me je zopet delavnik vsakdanjega prozaičnega sveta...

Drugi zalaz mi je izkušeni lovec nasvetoval na vozu. Jelenjad je v teh krajih tako navajena na vprego s konji, da se je ne boji, četudi vidi ljudi na vozu. Najbrž ostrejši konjski duh zabriše človeški duh, in če tega jelenjad nima v nosu, ne čuti nevarnosti in ne beži, če je razdalja količkaj znatna. Na vozu se je tamkajšnjim jelenom laže približati na 50 korakov, kot peš na 150.

Teden kasneje smo v prvem svitu že ropotali z vozom po gredah in gozdu ter odskakovali s sedežev, kadar smo peljali čez padla debla, štore ali travnate glave rušja, ki ostanejo na izsušenih močvirjih. Jutro je bilo jasno in precej hladno. Moja znanca sta se razmahovala v vseh dosegljivih akordih. September

jima je ohladil grla in iz zdravih prsi je kipel vznešen ruk. Hitro smo se bližali livadi, na kateri je menil lovec, da stoji prvi jelen. Zadnje stene trstja so se razmikale pred konjskima glavama. Jelen je utihnil in za nekaj hipov se je pokazal na drugem koncu jase tropič košut, ki je deloma v trstju, deloma na prostem stal privzdignjenih glav. Spredaj je stal jelen in godrnjaje pokimaval z rogato glavo. Rogovje je bilo izredno razkrečeno, v korenu močno, sicer pa kratko in prišpičeno, kar je značilo, da je plemenjak star in rogovje že peša. Kočijaž je zavil na desno, da dobim na levo proti jelenu prost izstrel. Med okretanjem voza sem pripravil palico, na katero sem oslonil puško, kar je za gotov strel in posebno z voza neobhodno potrebno. Voz je obstal in križ v strelnem daljnogledu sem pomaknil visoko v mogočno jelenovo pleče. Stal je kakor hrast, nepremičen in gledal name. Že sem pridržal sapo, da pritisnem čim mirneje ježiček, ko se par košut premakne in mi zastopi jelena spredaj in zadaj. Komaj 150 korakov od nas je stala skupina. Od časa do časa so posamezne košute dvigale noge in jih v neodločnosti spuščale zopet k tlom. Za hip se je zdelo, da se je tedaj ustavil čas in da usoda koleba, na katero stran se spusti. Kri je drvela po žilah. Nevede so košute z lastnimi telesi čuvale svojega gospodarja pred smrtonosno kroglo. Ali že je usoda odločila. Tik pred konji v trstju se odtrga lomast in v divjem diru plane troje košut proti stoječi skupini. V sekundi so bile tam in v naslednji sekundi je vsa skupina planila v enem skoku v trstje. Kri je splahnela iz glave, kot para iz razpoklega kotla in puško sem povesil.

Še enkrat sem poskusil srečo. To pot so bile vse livade prazne, brez glasu, niti košut ni bilo na planem. Ugibali smo, kaj bi utegnilo biti vzrok. Naleteli smo na sledove, ki so se odražali iz rosne trave. Otresena rosa je izdajala človeške stopinje. Torej lovski tatovi! Četrt ure kesneje smo odkrili sveže črevesje in kri. Krvava sled je bila dobro vidna. Ne daleč odtod je bila državna meja in naše mejne straže so si privoščile jelenjega mesa. To je drugo, žalostno poglavje Karapanče, katero naj bo pozabljeno, da ne pride zopet tegoba v srce. Ali Karapanča, ki skrivnostno šelestiš s svojim trstjem, tebe ne bo pozabilo srce.

XIII.

Proti sredi septembra so mi logarji zaporedoma javljali odzivajoče se jelene. Jelenje rukanje se je približalo svojemu vrhuncu. Vendar so bili večinoma slabejši in mladi jeleni, ker je stare korenine v mojem revirju vzela vojska in prevrat. Sploh je lovišče jelo šele po nastopu mirnejših razmer celiti polagoma svoje

velike rane na izgubi divjačine. Iz gotovih delov, ki so bili bolj dostopni, je bila jelenjad do zadnjega kosa iztrebljena, medtem ko je prej stalna divjačina štela več sto glav.

Predvsem je bil Kalandoš, nekak donavski otok poldrugega tisoča oralov, v tem hudo prizadet, tako da par let po prevratu sploh ni bilo jelena slediti, kaj šele videti. Otok je obsegal dve logariji in to leto mi je logar s Šmaguca neprestano javljal, da čuje redno dva do štiri jelene. Vendar so bili nestalni na svojih rukališčih in plašni kakor gozdni duhovi. Nikoli se jim ni mogel približati tako, da bi bil katerega natančno ogledal. Po sledovih in glasu pa je menil, da mora biti vsaj eden lep plemenjak. Ravno na moj 31. rojstni dan mi javi, da je dan prej videl v Duganici-bari iz neposredne bližine dvajseteraka, ki ima rogovje kakor drevesa in cel grm odrastkov. Novica me je zelo prijetno poščegetala v ušesih in srcu. Toda čas je bil moj gospodar in pri najboljši volji nisem mogel z njim v Duganico. Vendar sem mu naročil, naj me čez tri dni ob svitu pričakuje z najetim vozom na Sunyog-čardi ob Donavi, kamor pridem s čolnom. Res sem s posli toliko uhitel, da sem določenega dne v Racokreve, to je logarska hiša na nasipu, dober kilometer zračne črte od vasi, stopil v čoln, ko je jutranja zora še sanjala v širni Bački ravnini. Logar mi je dal veslo in čoln je neslišno zdrčal v hladni polmrak. Iz rjave vodne gladine se je svedral v nebrojnih belih stebričkih megleni pajčolan, ki je zastiral bregove, da so nemo stoječe vrbe ob bregovih izgledale kot speče povesti iz devete dežele. Široko razmaknjena bregova Blažovice in Himahala sta tajinstveno bežala mimo naju. Čolnič je bil lahek, za dve osebi in pod pritiskom spočitih rok je žurno hitel svojo pot, da se je kodrala voda okrog njega in da je ob njegovih bokih žvrgolela voda svojo enakomerno koračnico. V teh, za varstveno službo jako pripravnih čolničkih ima veslač samo eno veslo, s katerim brez dotika ob čoln vesla, za kar je treba precejšnje spretnosti, sicer se čoln samo suče in z velikim trudom slabo napreduje. Veslanje na ta način ima to dobro stran, da lahko vozimo po jarku, ki skoraj ni širji od čolna, in kdor zna, ne povzroča z veslom nikakega šuma. Bližala sva se po skoraj polurnem hitrem veslanju Živi, to je Glavni Donavi in jelo se je svitati, tako da sva mogla pregledati vso vodno gladino z bregovi. Bičevje in visoka, kisla trava na bregovih se je stresala pod težo srebrne rose, ki je iz lahke megle pršela k tlom. Na sipinah v plitvi vodi so stali nepremični kipi sivih čapelj, ki so strmele v vodo, kdaj se pokaže riba, da jo z bliskovitim udarom svojega suličastega kljuna ujemo za zajtrk. Ako se je kaki taki sohi čoln sumljivo približal, je

sunkoma oživela. Razpele so se široke upognjene peruti, sloki ptič se je pognal s svojimi suhimi nogami v zrak, stegnivši jih nazaj ob repu ter legotno in neslišno odplaval ob bregu naprej. Ko sva ob južnem rtiču otoka Blažovice krenila tik ob njenem bregu proti toku Velike Donave in je čoln v vodnih brzicah ob vsem naporu komaj premagoval mogočen tok veletoka, sva zapazila, da stoje tik ob vodi, kakih 400 korakov pred nama, v Blažovici trije kosi jelenjadi. Ko je košuta takoj nato stopila v vodo in nji sledeč dva mlada jelena, so vsi trije zaplavali v reko, ki je tam kilometer široka in razmeroma hitro teče. Namerili so se naravnost preko Donav v Kalandoš. Preplavali so precej naraslo reko s tako brzino, da je najin čoln komaj napravil pol poti, ko so že jeleni pristali na drugem bregu. Otresli so svoje mokre kožuhe in izginili v gozdu. To so bili trije one jelenjadi, ki je redno v gotovem letnem času ponoči preplavala Donavo in vse stranske rokave ter hodila k sladki koruzi v vas. Komaj so se skrili jeleni, se je prikazal izza ovinka velik parnik, ki je drvel nizdol. Tudi on naju je zapazil in zatulil v svarilo. Napela sva vse sile, da z najino borno lupino uideva pogubi. Bati se ni bilo, da pošast trešči v naju. Ali valovi, ki jih povzroča vijak, bi nama mogli postati opasni. Na bregu je stal že logar z vozom, ki nama je tudi dajal znake, da naj se žuriva. Brzoparniku pa se je tudi mudilo, ali pa se kapitanu ni zdelo vredno, da bi ustavil ladjin vijak za dva človeka. Prihrumel je kolos mimo naju, ko sva ravno v potu svojih obrazov zavozila iz glavnega toka v plitvejšo in mirnejšo vodo. Za parnikom se je vlekel grozeči klin valov, kakor zmajev rep, ki je tolkel ob bregove, da se je penila voda in razbijala umazane valove ob obali. Bila sva kakih 200 metrov od parnika, ko je valovni pas zajel čoln. Zaplesali smo čardaš, pravi madžarski čardaš in srčno sem si želel, da bi bil teleban-kapitan s tega parnika zraven. Naučil bi ga bil dostojnosti in kozjih molitvic. Čoln sva srečno obdržala v ravnotežju in razen malo tuša ni bilo večje nesreče. Tuš pa ni bil prijeten, ker sva bila od veslanja segreta in zato sem kapitana še neštetokrat prav gorko priporočil kranjskemu hudiču.

Pred nami se je nebo rdečilo, ko je klopotal voz ob Stari Donavi proti Halasici. Zapazil sem, da voda brzo narašča, kot posledica deževja v alpskih deželah. Proti toku gledano se je zdelo, kot da od časa do časa vzkipeva voda in da valovje postaja večje. Jelenjega glasu ni bilo čuti. Pri Kalasici smo ustavili voz in z logarjem sva se napotila peš iskat dvajseteraka, katerega je videl štirikrat tekom enega tedna. S posebno skrbjo sem pri-

pravil in nabil repetirko. Skozi mlad, deloma grmovjast gozd z vozom žal ni bilo mogoče, ker je bil tudi svet poln kotanj in grud. Trikrat mi je bilo žal, da nisem z vozom mogel. Visoka, na gotovih mestih do pasu segajoča trava in pa grmovje ter trstje so se naravnost topili v rosi. V niže ležeče jarke je že vrela nastopajoča voda iz Donave, tako da je bilo treba tudi bresti in pomerjati, dali so višji škornji ali voda. V pol ure, kolikor sva rabila, da sva preiskala okolico, je teklo od naju in izgledala sva kot utopljena miš. Zdi se mi, da se je še jelen zbal te neusmiljene mokrote in je odšel. Zapustil je na nekaterih mestih svoj dah, ki je za časa rukanja pri jelenjadi tako oster, da ga prebridko uduha človek, tudi če si je izposodil dober nahod. Ta jelen se je poslovil za vedno, ker ga logar tudi pozneje ni več videl. Najbrž je našel premalo svojih lepotic, pa se je napotil v srečnejše kraje proti Tikvešu. V Kopanem jarku na Duganici tudi nismo razen vode nič posebnega ugotovili. Še jelenjega smradu je bilo komaj za en nos. Zato je pa ta na Hrastovi gredi in v Imrini bari prišel na svoj račun. V tej bari smo morali s konji prebroditi narastel jarek na ta način, da smo dvignili vse naše stvari kvišku ali jih položiti na deske, ki so bile kot sedeži pritrjene prečno na vozovnih lestvah. Konja sta šla do sredine trebuhov skozi vodo. Vse je šlo po sreči, samo bundo smo pozabili dvigniti in tako se je po mnogih letih samolastno zopet oprala. Ali to ji je zlomilo trdno življenje. Ko se je posušila, je ostala ovčja, na poseben način strojena koža trda in se je jela kmalu lomiti. Hvala bogu, da ni bila moja. Prebrodili smo še ves Kalandoš, ali jelenov ni bilo. Poplašili smo par košut in nič več.

Ker sem bil ves moker, sem se zatekel v logarsko hišo na glavnem preseku v Kalandošu sušit svoje cape. Ali veselja nisem dolgo užival. Kakor krokarji mrhovino, tako so Šokci brzo zaduhali mene, čeprav sem bil uro hoda od najbližjega bačkega sela. V celih trumah so se zgrinjali k hiši. Oblegali so logarja z nešteto vprašanji, kot sem čul skozi odprto okno. Ležal sem namreč v posteljno rjuho in odejo zavit ob zakurjeni peči na mizi in sušil razvešeno obleko. Najbolj jih je zanimalo, če je gospodar kaj ustrelil, ker bo v tem slučaju dobre volje in bo gotovo z drvmi in pašo radodaren. Dolgo in hrabro je logar odbijal mojo sobo naskakujoče trope, ali »devetkrat večja množ'ca ga obsuje« in omagal je. Javil mi je, da ne more več, ker mu dejansko groze. Ni jim šlo v glavo, zakaj bi ne videli svojega gospodarja in so menili, da jim prav gotovo samo logar ne privošči tega. Sedel sem po turško na mizo, se zavil v haljo gospodarja — posteljno rjuho in sprejemal odposlanstva kakor

paša. Z besedami nisem štedil in v pol ure se je vsa soseska napotila zadovoljna proti domu, seveda brez drv. Resnici na ljubo pa moram reči, da toliko drv niso ljudje dobili nikoli in jih tudi ne bodo, kot pod mojim »vladanjem«, kakor so imenovali posebno nadarjeni šokački govorniki moje službovanje. Tudi jaz sem krenil proti domu. Prišedši zopet na Sunyog - čardo, je bila okolica čisto spremenjena. V dobrih osmih urah je Donava tako narastla, da je preplavila vse glenasto nabrežje od ribiških h kolom privezanih čolnov pa skoraj do gozda, tako da so koli, prej komaj v vodi, stali najmanj 150 korakov od brega. Seveda ni bila višinska razlika v terenu dosti več od pol metra, ali vendar je bilo lice pokrajine tako izpremenjeno, da bi jo jedva spoznal. Rečno korito je bilo zvrhano in ogromna masa vode je gnala rjave valove z nepopisno mogočnostjo nizdol. Bregovi so se razmaknili in da ni bilo gozdov, bi oko jedva zaznalo suho zemljo, tako nizko je ponekod ležala obala. Zdelo se je, kot da ne priteka voda po strugi, nego da kipi iz tajnih nedrij zemlje in da mora vsak čas planiti silen val čez nas, ki nas preplavi. Vsenaokrog sama begotna in gibajoča se voda, tako da je delalo to vtis, kot da se vse obzorje vrti, da se razleza celina, kjer stoje gozdi, ki se morajo vsak hip zrušiti. Smešno bi bilo misliti, da bi mogla šibka lupinica, s katero sem zjutraj priveslal, kljubovati udarcem valov in moči tokov. Štiri pare krepkih ribiških rok se je upiralo veletoku, ki je velik, močan čoln bliskovito tiral s seboj. Daleč spodaj smo se naposled rešili na nasprotni breg ter si tik ob obali boreč in proti vodi veslajoč izsilili pot v Staro Donavo, kjer smo se lahko oddahnili. V treh urah smo s trudom naredili pot, katero sva zjutraj z lovcem preveslala v dobre pol ure. Naslednjo noč sem v sanjah samo veslal in se boril z Donavo, tako da sem zjutraj ves izmučen šele ugotovil prijetno dejstvo, da sem v varni postelji. Takih lovskih blagrov jaz ne iščem rad in jih v krščanski ljubezni do zelenega bližnjega želim bolj njemu kot sebi.

XIV.

Drugi dan je jela voda že upadati. Naslednji dan, ko mi je logar iz Monjoroša javil močnega jelena iz Ostrova, je bila voda še samo malo nad normalo. Logar pa je svojemu poročilu pristavil, da naj se požurim, ker ne zaupa upadanju vode, kakor tudi ne jelenom, da bi še kaj dolgo rukali. In res sem dobil 19. septembra telefonsko poročilo, da voda zopet raste, in sicer tako živahno, da bo na ta način šel jelen na Ostrovu po vodi. Treba je bilo torej brzo ravnati. Dvajsetega septembra, ko so

se zadnje zvezde kradle skozi cunjaste oblake, katere je gonil jugovzhodni veter, sem sedel že na vozu. Jutro je bilo precej hladno zaradi burje, ki se je mešala med južne vetrove. Jesenski dih je porumenel trstje in kislo travo ob nasipu. Z vlago prenasičeni zrak je s svojim karakterističnim vonjem po močvirju in trohnobi rezal dušljivo v nos in težko legal na pljuča. Iz mraka so se čuli zategli, otožni glasovi, kakor klici izgubljenih duš. Prvi žerjavi in gosi so prihajali s severa, da po njivah in mlakah pobero, kar so pustile štorklje. Žvižg in frfot hitrih račjih peruti je neprestano motil jutranjo tišino. Nekaj nemirnega je ležalo v ozračju in v naravi, kot prva bojazen podzavestno slutene zime. Sove so neprestano vriskale in se krohotale, kot da hočejo užiti še zadnji hip noči, ki se je na vzhodu že lomila. Od časa do časa so zaplahutale nad vozom črne peruti, bolj s srcem občutene kot očem vidne, tako da sta postajala nemirna tudi konja. Brezslišno je zakrožila senca v ostrem loku tik nad vozom ter ravno tako skrivnostno izginila. Naslednji trenutek pa je že zagrgralo in se zakrohotalo turobno mrtvaško iz gozdne teme. Daleč nekje je zaklical jelen in valovi vetra so sunkoma donašali glas, ki je naraščal in ugašal, kot bi klical v slovo. V Monjorošu je prisedel lovec. V Ašovanju smo zavozili z nasipa v gozd ter kmalu izstopili. Peš sva z lovcem nadaljevala pot po razmočenih tleh, iz katerih je silila talna voda, ki jo je pritiskala kvišku rastoča Donava. Ozek rokav, ki je obtakal na eni strani Ostrov in je bil normalno večji del suh, je bil poln vode, ki je mestoma s silo vrela vanj. Da nisva imela dobrih škorenj, bi ne bila prišla suha preko jarka. Ali tudi Ostrov, po večini izsekan gozd, se je že ves jel potapljati v vodi. Ta precej razsežna plana je nudila čisto poseben pogled. Zaradi nizke lege so bile stare vrbe tako posekane, da so ostali 2—3 m visoki štori, ki so poganjali znova in tvorili oblike velikanskih zeljnatih glav. Previdno sva čopotala po vodi proti rukališču. Veter nama je bil ugoden, ali glasu ni bilo čuti. Obstala sva in čakala. Skozi raztepene oblake se je posmejala zaspana zora in šopi solnčnih žarkov so bodli skozi nebne odprtine z vodenim sijajem na vse strani v pusto jutro. Polagoma se je naveličal celo veter in zaspano zamiral v bučastih vrbovih vrhovih. Ostrov ni kazal nobenega življenja. Razen vode, ki je vidno rastla, se ni nič gibalo. Tudi moje srce so jeli ob tej tihoti spreletavati jesenski občutki. Ko se je med tem čakanjem, kakršnega pozna vsak lovec in nobeden ne ljubi, zopet predramil veter in hušknil mimo ušes, je prinesel s seboj še drug glas, ki je učinkoval na najine živce kot električna iskra, da sva hkrati stegnila vratove in napela

ušesa. Bil je znani glas jelenov. Kadar je namreč paša sredi harema malo nerazpoložen, se prestopa sem ter tja, pozibava malo z rogovjem in godrnja sam s seboj. Pomenljivo sva se spogledala z lovcem in kot na povelje sočasno pokazala s prstom v tisto smer. Nisva pa še skrčila prstov, ko se utrga pred nama iz polnih prsi glas. Jelen je zatrobil, da se je stresla zemlja pod nogami in veter je preplašeno planil v goste vrbove buče. Iz globokega basa se je glas dvigal vedno silneje in gospodujoče, se zatresel po zateglem baritonu in se hipoma utrgal, zato da je takoj sledilo v kratkih sunkih nekako hropenje v še nižjem basu. Vsa kri se je prebudila, kakor iz spanja in planila po žilah. Katero pero je zmožno, da popiše tisti skrivnostni akord občutkov, ki tedaj pretresa lovčevo srce! Opajal sem se nad temi trenutki in zadrževal nogo, da znova slišim vedno enak in vedno nov ruk mogotca. Moral je logar storiti prvi odločilni korak, ki me je zbudil iz sanj. Privil sem puško v roke, pregledal še enkrat skrbno zaklop, konec cevi in strelni daljnogled, da-li je vse v redu. Korakoma sva med rukanjem lezla dalje, globoko sklonjena v visoko travo, izrabljajoča vsako kritje. Pod nogami je bilo vedno več vode in ker je čopotalo pri vsaki stopinji, sva napredovala zelo počasi. Za sto korakov sva rabila gotovo dvajset minut. Ali zdelo se mi je, da poteka večnost in srce je nemirno plesalo v strahu, da ne zamudim. Več kot sto korakov tudi ni bilo treba narediti. Ravno sva bila brez kritja, ko se dvigne izza vrbovega grmičja dvoje košutjih glav. Odrevenela sva, kakor štora in dih nama je zastal. Povesila sva oči in niti misliti si nisva upala, da bi naju košute ne občutile. Sto korakov oddaljene so naju pozorno motrile, strigle z ušesi in dvigale nos. Bili so odločujoči trenutki, ko visi vse na svileni nitki nevidne usode, ki prede rahlo pajčevino lovske sreče. Vsak atom v telesu je drgetal zase. Iz težke situacije naju je tedaj rešil gospodarjev klic, ki nama je zagrmel v obraz. Izza vrbe so se premaknile silne rogovile, orjak je stopil proti motrečima košutama in odvrnil njiju pozornost od naju. Za njim se je pokazalo še več dolgih ušes. Ali kako priti v kritje in do opore za strel? Na mestu, kjer sem stal, sto korakov pred celim tropom čuječih oči in ušes, dvigniti puško in sploh zganiti se tudi malo, bi bila sigurna izguba igre. In če bi se mi tudi posrečilo neopaženo dvigniti puško, kako naj v napol sključeni in napol čepeči pozi oddam siguren strel! Greh bi bil, oddati negotov strel. Odločil sem se, da rajši ne streljam, ako ne bom gotov, da svojega najboljšega rukajočega plemenjaka brezdvomno pogodim. Zdela sva torej dalje v tej pozi in od časa do časa izpod klobukovih krajcev pri-

huljeno ošinila z očmi jelenjo družbo, kako da se vede. Bati se je bilo, da kako košuto radovednost prižene pogledat prav od blizu, odkod sta ta dva čudna štora. To bi bilo presenečenje za obe plati. Najina drža pa nama je postajala mučna in težavna. Končno sem tvegal in pričel skoraj nevidno počasi lezti v tla. Lovec je spretno posnemal in v par minutah sva srečno klečala v — vodi. Leči na trebuh pa le ni bilo vabljivo, kajti voda je bila malo ped visoka. Kopel bi ne bila ravno prehladna, saj mi je postajalo vroče, ali polurna vožnja do logarije v vetru ni bila za zdravje vabljiva reč. Ravno sem o tem premišljeval, ko jelen zopet zahrope, se obrne in potisne vso družbo malo v ozadje. Ta trenutek sem izrabil in po kolenih zlezel za suh in obsežen vrbov štor, ki je cel čas, seženj oddaljen, vabil v svoj varen zaklon. Lovec je razumeval situacijo in mirno klečal dalje. Sedaj ali nikoli, sem si mislil, ko sem prislonil previdno repetirko k licu in jo uprl ob deblo. Jelenov prednji del je bil zakrit in med rukanjem se je stresalo vse mišičasto telo od globokih dihov, ki jih je zajemal iz junaških prsi. Ko je odhropel, se je okrenil. Dvignil je znova glavo, položil krepko rogovje po hrbtu, odprl gobec in trenutek počakal, da je stisnil sapo v grlu. Skrbno sem naravnal daljnogledov križ visoko na pleča, tako da je navpična nit krila desno prednjo nogo in vodoravna delila široka prsa pri gorenji tretjini. Da tako močna žival ostane v ognju s kroglo 6·5 mm Schönauer-Mannlicherice, je treba visokega strela v pleče, tako da gre krogla tik pod vretenci hrbtenice. Po takem strelu se zruši tudi jelen v prvem skoku, ako sploh z mesta že ne telebi na tla. Ali žival ne umre takoj, čeravno se ne more nikamor ganiti in je treba čim brže z drugim strelom v tilnik rešiti divjačino muk. Proti zapadu je nameril svoj klic, ko je od severa jeknil strel. Kakor hrast, ki ga zadene strela, se je stresel jelen za hip, vzbočil hrbet in se v orjaškem in obupnem skoku pognal kvišku. Zdi se mi, da me je za hip ujel s svojimi velikimi, očitajočimi očmi, ki so sršele v grozi in obupu. V naporu vseh sil pa je bil odriv prestrm. Telo je v zraku zakolebalo, umirajoča volja je odpovedala, mišičevje je popustilo in jelen se je zrušil vznak. Težek padec je porušil kraljevanje za vedno. Spremstvo je na mah odvihralo, da je bilo še od daleč čuti čopot begajočih nog po vodi. Težko je hropel umirajoči kralj in rdečil vodo okrog sebe. Trudoma so osteklenele oči lovile svojega sovražnika in iz globin se je trgalo pridušeno ječanje bolesti. Naslednji hip ga je drugi strel rešil bolečin.

Nemo sem stal ob še vročem telesu mogočnega šestnajsteraka, ki je še pred par hipi gospodoval gozdu, in nekak čuden občutek kesanja me je za hip obšel. Zahrbtna krogla ni vredna tako ple-

menitega življenja in v resnici je tak življenski boj nevreden človeka. Da, človek je najzavratnejša in najkrvoločnejša zver in jelen zasluži drugačnega boja. Ali žal je puška zapisala vsej divjačini »mane tekel fares«.

Rogovje njegovo, izredno lepo simetrično razvito, s krasno krono, je tehtalo 8½ kg. Lovski blagor! Da bi me bili ta dan cigani in Šokci iztaknili, dal bi jim bil pol gozda — če bi bil moj.

(Nadaljevanje bo sledilo.)

Tone Podvrečar:

Po bregalniški oblasti.

Poročal sem že bil o svojih lovskih doživljajih pod naslovom: »Leto dni nedeljski lovec in ribič v Skoplju« in »S hribov in poljan Makedonije«. Ker sem že več kot tretje leto srečno pretolkel v Makedoniji pod zaščito boginje Diane, naj mi oprosti gospod urednik, da ga s korekturo sledečih vrstic obremenjujem, opisujoč svoje doživljaje ob bregovih zgodovinsko slavne Bregalnice in po ožganih poljanah Ovčjega polja.

Enajstega avgusta leta 1924. sva se s Šolcem poslovila od nekdanjega carskega mesta Skoplje. Lovski tovariši in drugi znanci so naju spremili na kolodvor. Nekaj običajnih poslovilnih besedi in že je parni stroj potegnil. Na horizontu so izginjali minareti, sahatkula,[1] aeroplanska stanica, Voduje,[2] so se skrili za prvim ovinkom in vlak je zavozil v ozko dolino Vardarja med Zelenikovim in Velesom.

Po poldrugourni vožnji sva izstopila iz vlaka v Velesu in takoj sedla na vojaški kamion. Hitro je bil Veles za nami; že nas je močan motor vlekel po strmem bregu na Ovčje polje.

Ravna široka cesta, ob straneh od solnca ožgane livade, požete njive, tu in tam posušen jarek, tam proti vzhodu in jugovzhodu nizko gričevje. Nobenih dreves in naselbin. Slednjič smo po enourni vožnji prispeli do »Kafane Drin«, iz čerpića[3] zgrajene, napol razpadle, primitivne turške bajte. Kamion se je ustavil in potniki smo se šli okrepčat.

---

[1] Sahatkula — turška beseda, pomeni stolp za uro.

[2] Voduje — planina, ki leži tik Skoplja.

[3] Čerpić — nežgana opeka.

»Gazda, daj vino!« »E bogami, slabo je vino i kiselo; sakaš[4] li rakiju?« »Daj frtal oke[5] mekane rakije i nešto hleba.«

Okrepčali smo se in odpeljali dalje proti Štipu. Prejšnja dolgočasna slika ožganih poljan, tu in tam posamezne skupine delavcev, zaposlenih pri gradnji proge Veles—Štip.

Dospeli smo do borne vasi Kadrifalkovo,[6] skoraj zapuščene in do polovice porušene. Pred dobrimi tremi leti je bila tukaj še prijazna naselbina Bosancev, a ti Bosanci so bili preveč objestni in so se sprli s sosedi Makedonci. Hudo sovraštvo je nastalo in neko noč jih je poklala kruta roka makedonskih banditov, ki niti ženam niti deci niso prizanesli.

Še 15 km — potem cesta zavije v serpentini navzdol, kakor bi se odlomila planota Ovčjega polja. Pred nami je izsušena struga Bregalnice.

Čez Bregalnico drži zidan, kamnit most v turško-arabskem slogu. Takoj na levi strani mostu stoje puste štipske vojašnice, obdane z umetno zasajenim, bornim drevjem, na desni strani so pa vrtovi za zelenjavo in sadovnjaki meščanov. Nad vrtovi, ob krilu »Markove kale«[7] so kakor lastovičja gnezda druga poleg druge prilepljene hišice štipske »hrišćanske male«, a nad njimi se dvigajo ruševine »Markovega gradu«, zadnji ostanki nekdanje rimske utrdbe.

Pri pogledu na to predmestje sem se spomnil na Betlehem v domačih božičnih jaslicah, ki sta jih bila izrezljala rajnki Kavseljnov Miha in Barbin Francelj. Sicer pa ne verjamem, da jima je bil pri njihovem delu Štip pred očmi.

To je torej Štip, rodni kraj zloglasnega Todora Aleksandrova[8], torišče krvoločnega Jovana Brla.[9] Je-li tukaj bil začetek bratomornega boja med Srbi in Bolgari? Štip — županijsko in divizijsko mesto!

Avto nas je po cesti, ki je speljana nekoliko navkreber med vrtovi in krstjanskim predmestjem ter po Ulici kralja Aleksandra srečno privlekel v mesto in izkrcal pred »Grand« hotelom.

Že se je mračilo, ko sem se pogajal z »oberkelnerom« za prenočišče ter si za 25 Din priboril sobo, ki pa ni odgovarjala pompoznemu hotelskemu naslovu. Bila je pač taka, kakor je večina

---

[4] Sakaš — makedonski dialekt = hočeš?

[5] Oka — turški utež, približno 1 kg 25 dkg.

[6] Kadrifalkovo — turško »Kadrifalkli«, selo na Ovčjem polju.

[7] Markove kale = Markove razvaline.

[8] Todor Aleksandrov — bolgarski komitski vojvoda, rojen v Štipu.

[9] Jovan Brlo — bolgarski komitski vojvoda, rojen v Balvanu pri Štipu, vodja pokolja pri Kadrifalkovu.

sob po hotelih v teh južnih krajih in svežo posteljnino sem dobil samo proti doplačilu 15 Din. Da nisem predobro spal, zato so skrbele drobne živalice, ki so imele poseben apetit na mojo kri.

»Grand« hotel sem drugega jutra zarana zapustil, da si poiščem stalno stanovanje. Predpoldne sem je srečno našel pri gazdi Milanu, a popoldne sva si s Šolcem ogledovala »varoš«.

Ob tej priliki sem se seznanil s podjetnikom Firčem in nekim vojaškim zdravnikom, in sicer baš zaradi Šolca. Opazila sta ga bila in me takoj vprašala, je-li to moj pes in ako sem morda tudi lovec, ko vodim s seboj prepeličarja. V nekaj dnevih sta me seznanila še z drugimi štipljanskimi nimrodi, kakor s sreskim veterinarjem, s pekom Miljutinom, trgovcem Ali Rizom, Mustafom Hadžiredžepom in Lazom iz Novega sela. V tem društvu običajno pohajam na lov.

Čestokrat lazim ob sobotah popoldne po hribu »Markove kale« ali njegovem sosedu »Prebeku« na desnem bregu Bregalnice. Obadva sta skoraj popolnoma gola in posuta z ostrim kamenjem. Proti Bregalnici imata precej strmo pobočje, ki je obraslo s trnjem in pusto travo ter nudi skrivališča kotornam, kakemu zajčku, pa tudi tetka lisička semkaj prihaja izpod Markovega gradu.

Gospod veterinar si je bil od nekega meščana izposodil udomačeno kotorno in me je pozval na prežo pod Markov grad. Kotorno sva privezala na tanko vrvico, ki sva jo pritrdila med skalovjem, sama pa sva se s pripravljenima puškama skrila. Po produ pod nama so se klicanju privezane kotorne počele odzivati druge, prihajajoč vedno bliže. Jaz jih iz svojega skrivališča nisem mogel opaziti, a videl sem, kako je moj sosed nervozno usmerjal puško, slednjič jo dobro pritisnil ob ramo in vžgal. Nekaj kotorn se je dvignilo iz najinega okoliša, a na mestu, kamor je bil streljal veterinar, sva našla ubitega vabivca.

Četudi je veterinar običajno zelo slab strelec, takrat je dobro streljal, samo v nepravo smer. Lov se torej ni obnesel, a Štipljanec je dobil za ubitega ptiča 40 Din.

Nekaj dni kesneje sva spet kolovratila po »Prebeku« in veterinarjeva rjavka je prav pridno iskala in našla majhno mršavo lisico, ki jo je prignala svojemu gospodarju na 30 korakov. Ta je trikrat streljal z brovningom nanjo, a je ni pogodil. Bum, bum, bum — in že jo je zvitorepka ubirala proti meni. Dobro sem jo zapečatil in počela se je dričati proti štipskim hišam, a lisici sva sledila midva z rjavko. Na nekem dvorišču jo je rjavka zgrabila za vrat in med vriščem žena in otrok sem jo ugonobil s polenom.

Na Ovčjem polju je mnogo »prskačev«[10] in neke nedelje smo šli nad nje. Do Sv. Nikole, glavne naselbine ovčjepolskega sreza, smo se peljali z avtomobilom. Tam nas je gostoljubno sprejel sreski načelnik, ki je tudi sam hud lovec. Preskrbeli smo si »magarinjeto« za nošenje plena in se podali v polje. Ustrelili smo samo tri prskače, ker so se dvigali na velike razdalje. Zato smo opustili ta lov in šli v vinograde na zajce in jerebice. Opoldne smo se odpočili v selu Pavlešenci. Obstopili so nas vaščani, občudujoč puške, odelo »à la franca« in plen. Menda je med vsemi najbolj imponiral neki inženjer od štipske gradbene sekcije v jerhastih hlačah, zelenih nogavicah in s klobukom z gamsovim šopom. Takega ovčjepoljci niso še bili nikoli videli in pogovor se je sukal »oko zelenih čarapa i šešira sa četkom«. Posebno mnogo je govoril sreski načelnik in razkladal »blagodet« evropske kulture. Kmetje so ga zamišljeno poslušali, a slednjič se odreže neki kmetič: »E gospodine načelniće, mi sme budala, nezname kako da spavame, nezname da jedeme, da robotame kućeté, nesme kulturni, mi sme goveda — — a vi ste naša braća.«

Kmetič ni imel namena, da nas razžali v našem »evropskem ponosu«. Je pač slučajno to izustil; bilo mu je i takoj oproščeno.

Navadno pa narod v teh krajih ni tako zgovoren, ampak molčeč in nezaupljiv; posebno ako na lovu naletiš na posamezne pastirje, orače itd. Le težko spraviš kaj iz njih. Če le morejo, se skrijejo, da jih sploh ne srečaš in se vrnejo na posel, ko si že daleč od njih. Kadar pa so prisiljeni, razgovarjati se s teboj, bodo navadno vse zanikali.

»Odakle si?« — »Neznam!« »Kako ti ime, koliko godina imaš?« — vedno »Neznam.«

Ob neki priložnosti sem vprašal samevajočega pastirja: »Imade li ovdje zečeva i jerebica?« — »E, Bogami, neznam; ja nisam tuka utepal ni zajeka ni jerebice.« Šolc je medtem brskal po bližnjem grmovju in spodil jato jerebic. Zadrl sem se nad pastirja: »Što si lagao.« Pastir je pobegnil, a jaz sem šel dalje za prepodeno jato. Kakih 200 korakov od mesta razgovora sem našel na njivi priprave za »fačanje«[11] jerebic in jih seveda takoj razmetal, a čoban je čepeč za grmom jezno opazoval moje početje.

Sicer pa ni čudno, da je narod nezaupljiv. Saj pogosto ne ve, s kom ima posla; ali nisi mogoče oblastni špijon, ki bi rad poizvedel, ni li ta ali oni član komiteta bolgarski konfident; ali

[10] Prskač — makedonski izraz za dropljico (Zwergtrappe).

[11] Fačanje — lovljenje na »fag«, priprava za lovljenje.

nasprotno, bolgarski komita, ki bi si rad preskrbel podatke o gibanju orožništva in »krstarečih odelenj«.

Velika nadloga lovcem so ovčje črede in ovčarski psi. Ovce pokvarijo najlepši lov in zagrenijo razpoloženje. Pa smo se dogovorili, da bomo šli v ta ali oni kraj na zajce in računali na siguren uspeh. Peljali smo se z avtomobilom ali vozom dve, tri ure daleč, in ko smo bili na mestu, so nas sprejeli z divjim laježem čobanski psi. Namesto zajcev smo našli ovce in sovražne nam pastirje, ki so na nas ščuvali pasjo sodrgo. Preostalo nam ni nič drugega, kakor da smo se umaknili v drugo smer, kjer je bilo pa tudi vse prepodeno.

Povsod seveda ni ovčjih čred in so posebno okoli državne meje še pravi lovski reservati z obilno, najrazličnejšo divjačino, ki ni vajena preganjanja in nadlegovanja, ker se posebno na granici pazi, da ljudstvo nima nobenega orožja in je sploh v coni 15 km od meje prepovedano vsako streljanje od strani civilistov.

Septembra sem imel službene opravke v Strumici, ki leži 20 km od grško-bolgarske meje. Ob tej priliki sem napravil izlet na 1258 m visoki glavni vrh planine Belasnice, imenovan »Tumba«, tromejnik med našo, bolgarsko in grško državo. Belasnica je še popolnoma šumovita. Tam so gozdovi bukovine, hrastov in domačega kostanja. Po teh šumah sem videl mnogo sledov divjih prašičev in srn. Nekaj srn, ki so sicer v Makedoniji redka prikazen, sem tudi prepodil. Spremljajoči me vojak pogranične trupe me je opozoril tudi na jelenjo sled, ki sva ji nekaj časa sledila, a jelena nisva videla. Govori se, da je v Belasnici še precej jelenov. Divjih mačk, lisic in volkov ne manjka. Risa nisem videl in tudi ne sledil, pač pa mi je pokazal pri povratku v Strumico neki lekarnar dvoje risovih kož in pravil, da sta bila risa ustreljena lansko leto v okolici Berova. Berovo je oddaljeno od Strumice 30 km severnovzhodno in leži v neposredni bližini državne meje. V njegovi okolici so še veliki gozdni kompleksi, pravcati pragozdi in verjetno je, da se po njih skriva še marsikateri eksemplar te največje evropske mačke. Dolina pod Belasnico v smeri proti Berovemu je zelo močvirna in po teh močvirjih najdeš raznovrstne zastopnike vodne ptičje favne. Bogato vodnih ptic in rib je tudi Dorjansko jezero, ki leži tik ob grški meji; prav za prav gre meja po sredi jezera. Tudi to jezero sem si ogledal ob priliki poseta Strumice in občudoval cele trope rac, ki so jadrale na njegovi gladini. Puške tačas nisem imel s seboj in sem se moral omejiti na opazovanje.

Tako sem Vam, gospod urednik, očrtal v velikih potezah nekaj svojih lovskih opazovanj iz bližnje in daljne štipske okolice. Svoje

lovske tovariše prosim, da mi oprostijo, ako bi se jim moje pisarjenje zdelo presuhoparno in dolgočasno. Naj prihite sami za nekaj časa v Štip. Ako se bodo posvetili opazovanju matere prirode in našli zabavo na lovu, jim bo prehitro minil čas tudi tu v daljni Makedoniji.



Mitrov dan.

Sv. Jurij in sv. Dimitrij, obadva hrabra vojščaka Gospodova, se proslavljata v neprebrojljivi vrsti svetnikov v času, ko se mati priroda zbudi, odnosno spet pripravlja na zimsko spanje.

Sv. Jurij pridrvi v svet okinčan s pomladanskim cvetjem in vzbudi naravo k novemu veselju in ustvarjanju; sv. Dimitrij prileze zaspan iz jesenske megle in opomni trudno majko, da je tudi njej treba odpočitka in miru do prihodnje pomladi. Na Jurjevo vse hiti v bujno vesno in raja, nori in se veseli pomladanskega solnca in makedonska prislovica:

Djurdjev danak
hajdučki sastanak,
Mitrov danak
hajdučki povranak

priznava tudi hajdukom ta dan kot novi početek njihovega nepoštenega rokodelstva ter jih na »Mitrov dan« spet naganja v topla zavetišča.

Kakor hajduci smo pa tudi mi lovci v najožjih stikih s prirodo in na njo vezani. — V slovenskih gozdovih kleplje petelin in v planinah se šopiri njegov bratranec ruševec; pijana sta razbrzdane ljubezni, slepa in gluha za preteče nevarnosti od strani zalezujočega jih lovca in marsikateremu tega kurjega plemena prinese baš sv. Jurij častno smrt na ozeleneli trati.

Makedonci ne poznamo petelinjega lova in ob Jurjevem počivajo naše puške; za nas je pomemben sv. Dimitrij, ko so dozoreli zajci in jerebice ter se je gospa lisica oblekla v zimski kožušček.

Na čast sv. Dimitriju, čigar god je bil v soboto, smo se odločili, da napravimo dvodnevni lovski izlet v Radoviško okolico. (Radovište je sresko mesto, 30 km od Štipa, jugovzhodno ležeče.) V ranem jutru je naša šestorica zajahala na dogovorjenem zbirališču pred štipsko cerkvijo pripravljene ponije. V poldrugi uri smo bili

pri selu Šopur, kjer se je pričelo lovljenje in se nadaljevalo v smeri proti selu Dorjani, kamor smo prišli v večernem mraku, da prenočimo pri tamkajšnjih orožnikih.

Hoteli smo pregledati lovski uspeh prvega dneva, a tovornega živinčeta s plenom in njegovega vodnika ni bilo na mestu. Kaj sedaj? Noč je napočila, vodnik in njegov osliček pa gotovo tavata nekje po bregovih in grapah in ne znata poti na Dorjane. Razmišljevali smo, kje in kdaj smo bili zadnjič z njima skupaj ter dognali, da smo ju morali zapustiti okoli 5. ure popoldne v najbolj nerodnem terenu celega pohoda. Trije smo se odločili, da jih gremo iskat. Hodili smo eno uro, dve uri, kričali — ne duha ne sluha o izgubljenih. Naenkrat pa se nam zazdi, da se čuje iz daljave neko robantenje in hropenje in podali smo se v to smer. Ko prekoračimo visoki breg, zaslišimo prav razumljivo pod seboj v jarugi vodnika, kako psuje ubogega oslička, celo njegovo sorodstvo in še celo njegovo opremo. Pokaže se nam njegova kontura in ko pridemo na mesto, vidimo oslička v globoki jami, poleg njega tovorno sedlo in okoli raztresen tovor. S skupnimi močmi smo izvlekli sivca in tovor na svobodo.

Malo po polnoči smo se vrnili v postajo. Ostali so prav pridno smrčali poleg tople pečice ter se niso prav nič zmenili za naš prihod in tudi člani ekspedicije, ki je iskala izgubljence razen mene, so polegli k počitku. Meni se še ni dalo spati. V sosednji sobi našega prenočišča' sem zapazil še svetlo in v njo pokukal. Mlad orožnik je sedel pri mizi in nekaj prepisaval iz drobne knjižice. Na vprašanje, kaj piše, mi je razodel, da sestavlja pismo za svojega dekleta v Bosno, odkoder je i on sam. Pregledal sem pismo in skoraj butnil v glasen smeh. Ljubavno pismo je bilo dobesedno prepisano iz navodil »Kako piše mladi trgovec svoji izvoljenki — vsebina pisma »zvestoba do groba ne samo v postelji, ampak tudi za prodajalno mizo in pri kupčijah«. — »Pa saj ti nisi trgovac,« sem mu rekel. — »Znaš nisam, a baš ovo pismo se mi vrlo svidja, eto prepisao sam svega kao i skoro sva druga pisma za moju devojku,« mi je odgovoril. — Shranil je pismo v ovoj, nalepil znamko in priključil ostali stanični pošti, ki je čakala na odpremo. Nisem mogel takoj zaspati in premišljeval sem o naivni srečni ljubezni orožnikovi do Bosanke, ki morda sploh ne zna brati in je zadovoljava že s tem, da dobi sploh pismo od fanta.

Stenice me med spanjem niso nadlegovale, ker je tudi nje sv. Dimitrij že nagnal v zimska zavetišča, v sanjah sem se bil pa udeležil pogona v »Kroparski gori« na gamse, samo ni mi šlo v glavo, kako da so bili vsi gonjači oblečeni po makedonski, kakor

tudi gorenjski kmetje, ki smo jih, ko smo se vračali z lova, srečavali spotoma.

Ropot vstajajočih tovarišev in jesensko solnce, ki je pogledalo skozi okno, sta mi objasnila zagonetni lov na gamse; debelo sem pogledal okoli sebe in bil hitro na nogah.

Med srebanjem črne kave sem si bolj točno ogledal prenočišče in sem začuden opazil, da raste na steni v bližini pečice žito. Neki orožnik mi je ta pojav sledeče objasnil: »Makedonske hiše so zidane večinoma iz čerpičev (posušene, a še ne opečene opeke) in potem ometane z blatom, pomešanim s plevami in slamo. Med plevami je bilo še nekaj polnega žitnega zrnja in vsled vlage in toplote je počelo zrnje kaliti in poganjati skozi omet.« — Tega pri nas v orožniških postajah ni videti.

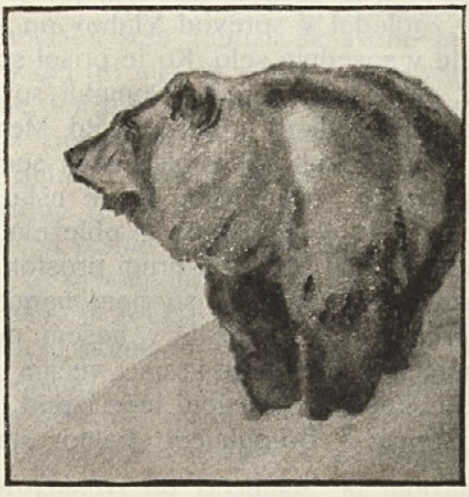
Medtem ko smo se poslavljali od gostoljubnih orožnikov, so naši psi prosto tekali okoli hiše, v kateri je nastanjeno orožništvo in ki stoji na robu globoke grape. Hipoma se je začulo glasno lajanje. Pograbili smo puške in hiteli pogledat, kaj je vzrok pasje razburjenosti. Nismo še bili 50 korakov od stanice, ko jo je iz grape urnih korakov ubirala velika lisica. Pozdravili smo jo s pravcato kanonado, a zdrava je ušla v bližnjo njivo in nam izginila izpred oči. Slab začetek, sem si mislil in imel sem prav. Obstopili smo omenjeno grapo in vanjo nagnali pse. Jaz sem stal tik ob potu. Ker psi dolgo časa niso ničesar poiskali, sem precej popustil v pazljivosti in se zagledal v sprevod Vlahov na konjih, ki so bili namenjeni v svate v sosednje selo. Ko je prišel sprevod do mene, sem se počel ž njimi razgovarjati. Ponudili so mi vina, sira in kruha in me spraševali odkod in kaj sem itd. Med pogovorom so psi pod menoj v grapi spet zajavkali, skočil sem na rob, a bilo je že prepozno. Druga velika lisica mi je ušla, a topot dobila lepo porcijo šiber od mojega soseda in obležala na mestu. Vlahi so odhajali in tudi mi smo obkrožili drugi prostor, in sicer majhen gozdiček pritlikavih hrastov. Psi so nam nagnali iz njega pet zajcev, od katerih so trije končali v našem ognju. Tako smo obkrožavali posamezne ugodnejše kraje z večjim in manjšim uspehom tja do reke Lokavice (Lokavica) teče izpod Radovištva in se izliva 2 km za Štipom v Bregalnico), kamor smo dospeli okoli dveh popoldne.

Vsi razen enega tovariša smo na ponijih srečno pregazili precej naraslo Lokavico, ta pa je imel smolo. Prav blizu brega na globokem mestu se je slabo pritrjeno primitivno kmečko sedlo zaobrnilo in seveda ž njim vred tudi jahač s tremi zajci, puško in lovsko torbo. Najprvo se je izkobacal iz reke konjiček ter privlekel na suho tudi sedlo pod trebuhom; ponesrečeni tovariš

je pa še polovil v valovih plavajoče zajce in torbo, poiskal puško in se potem premočen od nog do glave privlekel na suho.

Sedaj smo popustili metodo obkroževanja ter v roju pretresali vrbičja in s protom zarasla močvirja ob reki. Jerebice so se vzdigale posamezno in v jatah, plahi zajci so skušali uteči smrti prav potuhnjeno med gostim grmičevjem in tudi tri lisice so bile zasačene pri nepoštenem roparskem delu. Med pretresanjem smo napravili kratek odmor v nekem turškem čifliku (kmetska naselbina, last turškega bega) v gosposki hiši; ponesrečeni tovariš si je ogrel pri ognju premrle ude in nadaljeval se je pohod proti Štipu. Ob izlivu Lokavice v Bregalnico smo gledali še prav zanimiv, a sedaj že redek orientalski pojav, namreč karavano velblodov. Eden izmed družbe je vzel v roke hitro aparat in karavano naslikal. V mraku smo se vračali v Štip in Štipljani so radovedno ogledovali naš plen, viseč ob straneh naših konjičkov in na pridnem osličku, ki je zadnji marširal v sprevodu. Bili smo zadovoljni; v dveh dneh smo nalovili 34 zajcev, 9 lisic in 36 jerebic.

Daj Bože, da se nad nami uresniči makedonski pregovor: »Ko utepa zajeka na Mitrov dan, ta će ga utepati celu godinu.«



VI. Kapus:

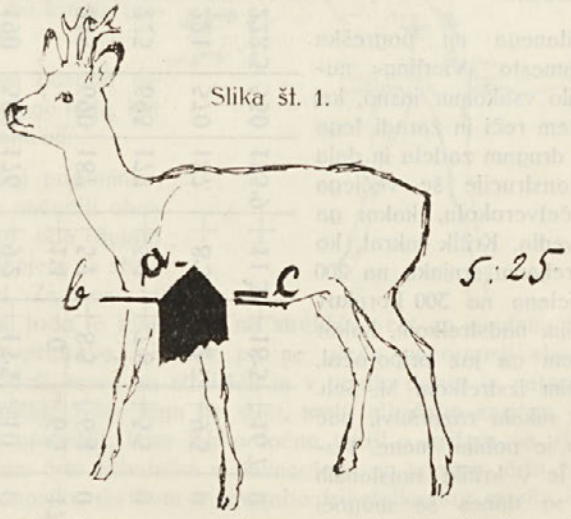
Še enkrat o uporabi daljnogledov na lovskih puškah.

Moj članek o uporabi daljnogledov na lovskih puškah je povzročil ostro kritiko in veliko debate. Kakor je bilo v »Lovcu« čitati, sem popravil razdalje, ki sem jih v članku pomotoma navedel v metrih, v korake in smatram tudi jaz 300 korakov ali 225 metrov za najdaljšo distanco, na katero zadeneš srnjaka, ako uporabljaš daljnogled s 4kratno dobro povečavo. Glavni in edini namen mojega članka je bil, da prijateljem v zeleni bratovščini pojasnim svoje preizkušnje in stvari, ki sem jih čital in praktično z uspehom uporabil. Mislil sem v prvi vrsti na lovca, ne na puškarja, kako naj si puško pristreli, in zato napisal, da z enim samim, primernim nastrelkom, uporabljajoč daljnogled, lahko strelja do največje, za srnjaka dovoljene distance, to je 300 korakov ali 225 m. Dokaz temu so številke, postavljene od strokovnjakov.

Za primer mi služi puška sistema Mannlicher-Schönauer kal. 6·5 po izstrelku ali 6·7 po stročnici. Uporabljam seveda boljši smodnik, ki si ga naši lovski krogi morajo žal nabavljati s težkočami preko meje, ker nam oni, ki so merodajni za smodnik, doslej še niso uredili domače proizvodnje. Gosp. direktor dvornih lovišč je sicer mnenja, da je najbolje, če vse naročamo iz inozemstva. Po mojem naziranju pa naj bi vsak vpliven veščak deloval na to, da se dvigne naše domače puškarstvo in izboljšajo lovske potrebščine doma.

Da preprečim nadaljnje veselje strokovnjakov in nestrokovnjakov nad glodanjem mojih kosti, priključujem letošnje tabele preizkuševalnice v Neumannswaldu brez upoštevanja razpršitve, kar sem storil tudi prvič. (Tabela je objavljena na strani 270.)

V boljše pojasnilo objavljam nove slike: Na sliki št. 1 vidimo srnjaka na 100 korakov = 75 m, in sicer v približnem razmerju trikotnika proti velikosti



Slika št. 1.

srnjaka 5 : 25. Ako je črta b—c vzporedna s spodnjo črto života, pokrije trikotnik 5 cm, ako prištejem še nadstrelek 7 cm, znaša 12 cm in pade tedaj krogla na sredo lopatice.

Odlomek iz strelne tabele — preizkuševalnice v Neumannswalde iz leta 1927:

Naboj	Stroč-nica	Smod-nik	Iz-strelek	Dol-žina cevi	Brzina v tisočinki sekunde	Strelni učinek na metrov								Srednje zadela točka nad vizirjem, ako merimo na metrov				
						25		50		100		150						
						m/s	m/kg	m/s	m/kg	m/s	m/kg	m/s	m/kg	50	100	150	200	300
I. 6·7×53 M. Sch.	477	2·75 g R 1	Teilm.	720	333	519	700	258	660	229	600	190	580	176	+9·2	+13·5	+10	0	−50
II. 6·7×53 M. Sch.	477	2·9 g R 2	Teilm.	720	271	434	835	273	795	248	740	215	690	187	+1·4 +5·7	0 +8·5	−6·5 +6·4	−17 0	−58 −35
III. 6·7×53 M. Sch.	477	2·8 g R 2	S	720	270	430	815	271	785	251	740	223	695	177	+5·2	+7·8	+5·5	0	−28
IV. 7 Mans.	380 L	2·4 g R 5	Teilm.	740	322	526	685	269	660	250	620	221	570	187	+8·5	+12·7	+9·5	0	−47·4
V. 8·2 M. Sch.	528	2·9 g R 5	Teilm.	?	345	567·6	665	292·5	625	259	580	222·3	530	185·9	+11·3	+18·3	+16·7	0	−45

Slika št. 2 kaže srnjaka na 200 korakov ali 150 m. Merilni trikotnik krije 5 : 12. Če sem imel za 100 korakov ali 75 m nadstrelek 7 cm, znaša ta po tabeli na 200 korakov ali 150 m še 6·4 cm in strel pade nekoliko visoko. Pri nadstrelku 7 cm na 75 m se krijeta merilna in zadetna točka na 200 m ali 266·6 korakov.

Na sliki št. 3 vidimo srnjaka na 300 korakov ali 225 m. Točka a merilnega trikotnika pride visoko pod hrbet, tako da dosežem dober zadetek kljub temu, da krogla pri tako pristreljeni puški pade od 200 m do 300 m za celih 33 cm. Na prvih 25 m od 200—300 m pa pade le malo. - Črta b—c pa je ostala vedno spodaj.

Slika št. 4 pa kaže, kako izgleda merjenje za iste razdalje z uporabo daljnogleda, ki ima za merilo križ namesto trikotnika. Dočim moram križ neprestano dvigati, pri čemer napravim lahko velike pogreške, se mi pri trikotniku merilna točka a dviga sama više na podlagi optičnih zakonov in mi služi trikotnik zaeno kot merilo razdalje.

Zaradi očitanega mi pogreška »Führling« namesto »Vierling« mislim, da je bilo vsakomur jasno, kaj sem hotel s tem reči in zaradi tega krogla ne bo drugam zadela in dala prilike do konstrucije še večjega razpršilnega četverokota, kakor ga je kritika navedla. Kritik takrat, ko je pisal o streljanju srnjaka na 200 korakov in jelena na 300 korakov z dosti manjšim nadstrelkom, kakor je oni, ki sem ga jaz priporočal, in z najslabšim izstrelkom M.-Sch. 8, ni pisal o nikaki razpršitvi, pač pa takrat, ko je pobijal mene. Poslu̇ževal se je v kritiki najslabših pogojev, ki so danes še mogoči pri streljanju z risanico. Druge stvari je pojasnil prav dobro g. Plemelj. Slednji pa je pokazal, da ni služil pri

pešadiji, kajti sicer bi imel drugo mnenje o nadstrelku, kakor ga ima, kljub temu, da je postrelil, kakor trdi, na stotine in stotine nabojev. Mnenja je, da je nadstrelek dober le zaradi lažjega prijema cilja, ne pa, da ima znaten vpliv na pot izstrelka. (Str. 136, vrsti 27 in 28.)

Slika št. 2.

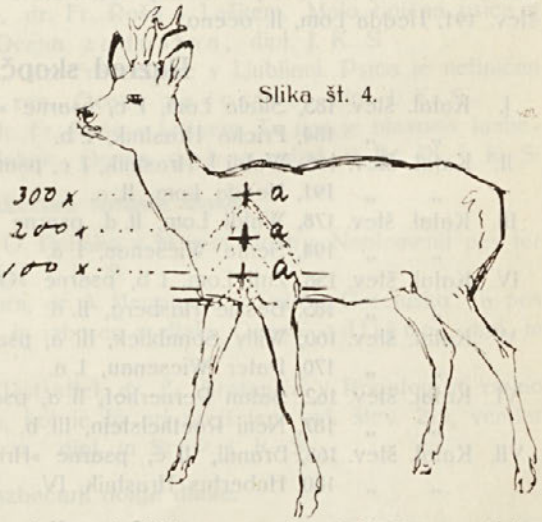


Slika št. 3.



Na isti strani v 20 vrsti priporoča, da naj bo puška pristreljena na 100 korakov, to je 75 m, točno na »flek«, kar pa v drugem odstavku na str. 137, kjer piše o limoni, nekoliko spremeni. No, vzemimo drugi primer, ki ima kar za 2 cm nadstrelka in strel znatno izboljša ter se krijeta zadeta in merjena točka na 100 m ali 120 korakov z dobrim smodnikom in dobrim kalibrom po tabeli iz Neumannswalde. V tem slučaju bo gospod direktor pogodil na omenjeno razdaljo na točko, na 200 korakov 6·5 cm pod točko in na 300 korakov, kjer on še strelja gamsa (ki ni baš dosti širši kot srnjak, ker dlake, mislim, tudi on ne računa h gamsu), pa mu bo krogla padla kar za 21 cm.

Slika št. 4.



V splošnem pa gospod direktor ponavlja mnogo tega, kar sem jaz kratko omenil.

K zaključku naj pripomnim, da se ne morem načuditi obema kritikoma, ko oba delata razliko med streljanjem na strelišču in na divjad. Za mene ta sicer tudi obstoja, toda le toliko, da na strelišču vem za razdaljo in vem, kako postaviti merilno pripravo, nikakor pa ne glede pozornosti streljanja. Kdor hoče s kroglo zadeti, mora na strelišču in v gozdu dobro in natančno pomeriti in strel tudi premisliti. Kdor tega ne stori, malo ali slabo zadene.

Če bom pa premislil, bom lahko točno meril s križem na »točko« kakor tudi položil spodnjo črto trikotnika v daljnogledu na spodnjo črto života divjadi, seveda s to prednostjo, da bom z uporabo trikotnika kot merila lahko določil vsaj približno razdaljo.

NAŠI PSI

Ocena psov

na mednarodni razstavi psov dne 8. in 9. sept. 1926 v Ljubljani.

Lovski psi.

(Konec.)

Dodatek k oceni brakov-jazbečarjev.

Nagrade:

Odlično ocenjenim psom je bila prisojena diploma in zlata plaketa J. K. S.; prav dobrim diploma in srebrna plaketa J. K. S.; dobrim diploma in bronasta plaketa J. K. S.; povoljnim diploma brez plakete.

Za vzrejne skupine so prejeli od K. D. Br. St. L. Av.:

I. nagrado (zlato kolajno K. D. Br.): Vzrejna skupina psarne »Hrastnik«, last ing. Frica Burgerja v Hrastniku, in sicer: katal. štev. 166, Waldi I. Hrastnik, I. oceno; katal. štev. 184, Fricka Hrastnik, I. oceno; katal. štev. 188, Waldine Hrastnik, II. oceno; katal. štev. 189, Ris Hrastnik, II. oceno.

II. nagrado (srebrno kolajno K. D. Br.): Vzrejna skupina psarne »Lom«, last E. pl. Bernetich-Tommasinija in A. & Leona Gassnerja v Tržiču, Gorenjsko: katal. štev. 158, Žuti Lom, I. oceno; katal. štev. 183, Skala Lom, I. oceno; katal. štev. 191, Hedda Lom, II. oceno.

Razred skopč.

I. Katal. štev. 183, Skala Lom, I. c, psarne »Lom«, malo zlato kolajno;
„ „ 184, Fricka Hrastnik, I. b.

II. Katal. štev. 166, Waldi I. Hrastnik, I. c, psarne »Hrastnik«, malo sreb. kolaj.;
„ „ 191, Hedda Lom, II. a.

III. Katal. štev. 178, Waldl Lom, II. d, psarne »Ortnek«, vodilni jermen;
„ „ 194, Senta Wiesenau, I. a.

IV. Katal. štev. 158, Žuti Lom, I. b, psarne »Orehek«, malo bronasto kolajno;
„ „ 185, Bessie Hasberg, II. d.

V. Katal. štev. 160, Willy Sonnblick, III. a, psarne »Gamsburg«, m. bron. kol.;
„ „ 170, Pater Wiesenau, I. a.

VI. Katal. štev. 162, Satan Pernerhof, II. a, psarne A. Borovnik, m. bron. kol.;
„ „ 187, Neni Roethelstein, III. b.

VII. Katal. štev. 168, Brandl, II. c, psarne »Hrastnik«, malo bronasto kolajno;
„ „ 180, Hubertus Hrastnik, IV.

Jamarji.

a) Jazbečarji gladke dlake.

Psi:

1. Katal. štev. 198, Boby, A. Jeršinoviča, Gradac v Beli krajini. Nekoliko prezidan pes, rahlo laktje, rep nosi preveč strmo in ima nekoliko šiljast gobec. Ocena povoljna, dipl. J. K. S.

2. Katal. štev. 200, Beau, bar. Lazarinija, grad Boštanj pri Grosupljem. Star, obrabljen pes ter klecav. Ocena zadostna, dipl. J. K. S.

3. Katal. štev. 201, Waldmann, last prejšnjega. Pes ima lepo glavo, rahlo laktje. Ocena zadostna, dipl. J. K. S.

4. Katal. štev. 202, Dandy, O. Rudeževe v Ribnici. Pes ima mačjo grbo (greben), rahlo laktje, lepo glavo, toda v hoji ni brez hibe. Ocena povoljna, dipl. J. K. S.

5. Katal. štev. 203, Pick, V. Pfundnerja v Kranju. Neplemenit pes brez rodovnika. Ocena zadostna, dipl. J. K. S.

6. Katal. štev. 204, Črt, Al. Rihteršiča v Celju, ima rahlo laktje in kleca. Ocena zadostna, dipl. J. K. S.

7. Katal. štev. 208, Fredi Hohentwiel, A. Sekule v Ljubljani. Pes je zelo dobrih lastnosti, dobro ustvarjen, četudi še mlad; ima plemenito glavo ter je v životu povsem korekten. Ocena prav dobra, dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

Psice:

1. Katal. štev. 210, Diana, Ant. Felicijana v Ljubljani. Ker ima psica mlade, trpi vsled tega njena vnanjost, v splošnem je tipična, desna sprednja noga ni brezhibna. Ocena prav dobra, dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

2. Katal. štev. 212, Lola Turjaška, bar. Lazarinija v Smledniku. Ima rahlo laktje, preveč ožiga in kleca. Ocena zadostna, dipl. J. K. S.

3. Katal. štev. 214, Greta, J. Goedererja, Namršelj. Psica je rahlega laktja in prezidana, glava dobra. Ocena dobra, dipl. in Br. Pl. J. K. S.

4. Katal. štev. 215, Danci, F. dr. Souvanova v Ljubljani. Dobra, živahna psica, ki bi lahko imela nekoliko lepšo glavo. Ocena dobra, dipl. in Br. Pl. J. K. S.

5. Katal. štev. 217, Schliefi, K. pl. Adamovicha na Turjaku. Previsoka in prezidana psica, ima zajčje šape in rahlo laktje. Ocena zadostna, dipl. J. K. S

6. Katal. štev. 217 a, Hexe, dr. Fr. Roša v Laškem. Malo tipična psica z belosvetlikajočo liso na prsih. Ocena zadostna, dipl. J. K. S

7. Katal. štev. 217 b, Miška, Giz. Franceljeve v Ljubljani. Psica je netipična in neplemenita ter ima krtačast rep. Ocena zadostna, dipl. J. K. S.

8. Katal. štev. 217 c, Leti, dr. Fr. Roša v Laškem. Ta pes je plavosiv jazbečar, zelo tipičen, pač pa zelo lahek. Ocena dobra, dipl. in Br. Pl. J. K. S.

b) Jazbečarji resaste dlake.

1. Katal. štev. 218, Marme, O. Pollaka v Novem kloštru. Neplemenit pes ter kleca. Ocena zadostna, dipl. J. K. S.

2. Katal. štev. 219, Quickborn, dr. A. Hermanna v Tržiču, Gorenjsko. Ta pes je zelo tipičen, odlično zgrajen in izboren v dlaki. Ocena odlična, dipl. in Zl. Pl. J. K. S.

3. Katal. štev. 220, Teperl Rotsattel, dr. Fr. Brataniča v Rogatcu, ni ravno tako tipična in plemenita psica, kot je to pri prejšnjem kat. štev. 219, vendar pa zasluži oceno prav dobro, dipl. in Sr. P. J. K. S.

c) Jazbečarji dolge dlake.

1. Katal. štev. 221, Tango, dr. M. Mihelicha v Vel. Laščah. Pes nečiste barve, prav dober v dlaki in glavi, laktje ni povsem brezhibno. Ocena prav dobra, dipl. in Br. Pl. J. K. S.

2. Katal. štev. 222, Trauderl, last prejšnjega. Zelo lahka psica, izborne sloje z nekoliko kratkim in koničastim gobcem. Ocena prav dobra, dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

d) Foksterijerji gladke dlake.

Psi:

1. Katal. štev. 223, Monokelj, A. Rudeža v Ribnici, Dolenjsko. Ta pes je v filigramu prelahek in malo tipičen. Ocena zadostna, dipl. J. K. S.

2. Katal. štev. 224, Lump, Fr. Hertleja v Ljubljani. Ta pes je bil pomotoma prijavljen kot gladkodlaki, kar pa ne ovira da se uvrsti med resavce; netipičen je in neplemenit. Ocena zadostna, dipl. J. K. S.

3. Katal. štev. 226, Miško, R. Debelaka v Ljubljani. Pes je ponesrečen poizkus križanja med svilnatim pinčem in morebitnim foksterijerjem. Ocena zadostna, dipl. J. K. S.

Psici:

1. Katal. štev. 228 a, Pipi, J. Likozarja v Kranju, in

2. Katal. štev. 228 b, Flora, E. Severja v Ljubljani. Obe psici sta bili vsled pomanjkljive pasme odtegnjeni nadaljnji oceni, ki jima je sicer bila prisojena. Zadostno, dipl. J. K. S.

e) Foksterijerji resaste dlake.

Psi:

1. Katal. štev. 229, Don Freudenberg, R. Schauba v Celovcu. Prav dobro kvadratično zgrajen pes, starejše vzrejne smeri, premalo negovane dlake, rep ima preveč zavit. Ocena prav dobra, dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

2. Katal. štev. 230, Ferry, Ol. Stuzzijeve v Ljubljani. Ta pes je zelo dober v ospredju, hrbtu in zadnjih nogah, poseduje mnogo terijerskega tipa, nima pa dobro nastavljenih uhljev. Ocena prav dobra, dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

3. Katal. štev. 232, Mig Eton Stiria, dr. Iv. Tavčarja v Ljubljani. Dobro zgrajen pes, kar se tiče postave in hrbta. Nosi pa slabo uhlje, izraza je malo tipično-terijerskega. Ocena dobra, dipl. in Br. Pl. J. K. S.

4. Katal. štev. 233, Bobi I., J. Krošlja v Nameršlju. Ta pes je lahek, netipičen in nepasmen. Ocena zadostna, dipl. J. K. S.

5. Katal. štev. 233 a, Bobi II., last prejšnjega. Tudi ta pes je neopredeljene vnanjosti. Ocena zadostna, dipl. J. K. S.

6. Katal. štev. 234, Ledi, Mil. Todoroviča v Ljubljani. Slabotna nedorasla psica, obeta pa mnogo in ima mnogo terijerskega tipa. Ocena dobra, dipl. Br. Pl. J. K. S.

f) Škotski terijerji.

1. Katal. štev. 235, Boby Plerer (Gašper), Zore dr. Lovreničeve na Vrhniki. Tipičen pes z odlično glavo, zelo dobre postave, kratkega hrbta, temnega očesa, lepih uhljev, nekoliko rahlega laktja. Dlaka ni v dobrem stanju in gobec bi bil lahko boljši. Ocena prav dobra, dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

2. Katal. štev. 236, Asta Hubertus, last prejšnje. Psica ima čedno glavo in uhlje, dobra v telesu, z lepim ozadjem, pravilnim repom, le oko naj bi bilo temnejše. Ima nekoliko izbočene komolce. Ocena dobra, dipl. in Br. Pl. J. K. S

3. Katal. štev. 136, Struwel von Zensenhof, dr. Iv. Lovrenčiča v Ljubljani (vodi lovec Ant. Sborič, Jelenov žleb). Čedna, lahka psica, šibkih kosti, čedne glave, temnega očesa. Lahko bi bila nekoliko krajša. Ocena prav dobra, dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

★

Dodatek odnosno popravek.

Ker je bil zapisnik ocene psov barvarjev uvrščen med jamarje, ni bil ob opisu istih pri roki, zato se natančnejši opis ocene teh psov naknadno spopolnjuje, in sicer:

1. Katal. štev. 78, Tref, bar. Borna v Tržiču. Križanec med hanoveranskim in bavarskim psom barvarjem, vsled tega ni čiste pasme in se ne odlikuje. Ocena zadostna, dipl. J. K. S.

2. Katal. štev. 79, Črt, dr. Iv. Tavčarja. Hanoveranski barvar. Pes je prav dobro zgrajen, glava preveč čokata. Ocena prav dobra, dipl. in Sr. Pl. J. K. S.

3. Katal. štev. 80, Friga Eberstein, Fr. Galleta, graščaka v Bistri. Lahka, tipična, skoro filigrana psica. Ocena dobra, dipl. in Br. Pl. J. K. S.

P. Ž.



Vl. Kapus:

O soški postrvi.

Dobrih 20 let je, odkar so prevrtali Julijske Alpe in vzpostavili novo, bližjo progo med alpskimi pokrajinami in morjem. S to novo zvezo pa so tudi nam olajšali zvezo z našimi brati onkraj planin. Gorskim prebivalcem in planincem, katerim je vseeno hoditi po lepi ravnici in lezli preko strmega pobočja, je bila divna pokrajina onkraj Triglava, kjer si podajeta roko nebotična gora in sinje morje, že poprej dobro znana, širšim plastem pa le iz pripovedovanja onih, ki so prekoračili gore, iz divnih spevov Simona Gregorčiča in pa iz pripovedke o Zlatorogu, ki je imel svoje kraljestvo baš v Trenti nad izvirom Soče, iz pripovedke, katero so tuji in domači pesniki vkovali v zlate okove divne romance.

Z lažjim dostopom in pri večkratnem posetu smo pričeli v nam novih pokrajinah izvajati sport, pričeli smo ribariti v nepopisno lepi, morda najlepši evropski reki, v smaragdno zeleni Soči, ki se rodi v kraljestvu Zlatoroga in prehaja iz gora, ki so odete v večni sneg, po kratkem teku v ravnine juga, večnega solnca, v pokrajine rož in zlate vinske trte.

Da baš pokrajinska krasota posebno povzdigne lepi ribarski sport, je znano vsem pravim sportnikom. Nihče, ki je kdaj ribaril v Soči, ne bo nikoli pozabil lepih dni, ki jih je užil ob zelenih penečih se valovih.

Poleg pokrajinskih krasot pa je tudi ribarjenje stanovalke Soče nudilo poseben sportni užitek. Pričakovanje, da pograbi vado velika riba, da jo bo treba dolgo krotiti, preden omaga, že to znatno dvigne ribičevo razpoloženje. Na odpornost in živahnost ribe vplivajo bistrina in temperatura vode, kakor tudi deročine, ki ribe odnašajo in jim nudijo precejšnjo odporo. In vse to je nudilo ribarjenje v Soči.

Zanima nas, je li soška postrv zastopnica salmonidov v Soči, morebiti sestra ali pa le daljna sorodnica naše potočnice. Razlika med našo postrvjo, ki se nahaja v vodovju, v potokih in rekah, ki se stekajo v Donavo ter utope v Črnem morju, in pa ono, ki se nahaja v vodovju, katero se steka v Jadransko morje, je precej velika, toda mnogo faktorjev govori zopet za to, da je bila najbrž prvotno le ona postrv, ki se je kesneje razvijala v dveh različnih smereh in to zaradi tega, ker je bilo naravno križanje brez človeške pripomoči izključeno. Riba iz vodovja, ki se izliva v Črno morje, ni dosegla ribe iz območja vodovja Jadranskega morja. Je najbrž tako, kakor pri raznih drugih bitjih, n. pr. pri jamskih žuželkah, ki so bile v pradavnih časih zastopane v eni obliki, katera se je kesneje v vsaki ločeni jami razvijala v drugi smeri.

Značilna za soško postrv je hitra rast. Dočim je pri naši potočnici teža nad 1 kg redka, je to pri soški postrvi kaj vsakdanjega. Ribiči v Hercegovini so mi pripovedovali, da so bile v Neretvi ulovljene »jadranske« postrvi v teži nad 30 kg. Pa tudi v Soči blizu Kanala so več let opazovali veliko postrv, ki je gotovo tehtala nad 15 kg. Vsled strmih sten ob strugi je bilo ribarjenje izključeno. Pripovedujejo, da so jo med vojno vojaki ustrelili, a voda jo je odnesla pod stene in je niso mogli dobiti v roke. Tudi v barvi se razlikuje soška postrv od potočnice. Dočim je potočnica posuta z rdečimi in črnimi pikami, je soška ali jadranska postrv brez pik; po hrbtu ima temne proge. Rdeče pike sem videl le na dveh južnih postrvih, ujetih v Padežu, ki se izliva v Reko, katera izgine v Škocijanski jami. Glede oblike trupla pa je težko ugotoviti razliko, kajti že med postrvmi enega in istega potoka je zelo velika. Značilna razlika med potočnico in soško postrvjo je tudi ta, da imajo potočne po večini belo meso, njih južne sorodnice pa imajo barvo mesa zelo različno. Nekatere imajo belo, druge oranžno ali pa rdečkasto, tako kakor ameriške šarenke in pa zlatovščice. Barva mesa je pri slednjih odvisna od hrane posameznega eksemplarja. Najbolj značilno in različno pa je razvita kost v gornji čeljusti, tako zvani ralnik (vomer). Pri soški postrvi so zobčki na ralniku nastavljeni v eni vrsti, prav

tako kakor žaga, pri potočnici pa menjajoče, križem. Soška postrv ima tudi nekoliko močnejše zobovje. Poleg omenjene soške postrvi imamo v dotokih Jadrana, v hercegovinskih vodah, tretjo postrvjo vrsto, ki jo imenujemo mehkoustno. Ta ima manj razvito zobovje in izgleda kakor neka prehodnica med lipanom in ostalimi postrvskimi vrstami.

Zunanji znaki in tudi okostje glave govori za dve različni vrsti, toda poskusi križanja med soško postrvjo in med našo potočnico in pa prenos iz enega vodovja v drugo, ki so se v polni meri posrečili, pa nas pripeljejo v drugo smer, namreč, da je skoraj gotovo le ena sama, spremenjena vrsta.

Senior slovenskih in gotovo tudi jugoslovenskih ribičev, ki si je spletel neusahljiv venec zaslug za naše ribarstvo, pa najsi bo to na sportnem, literarnem ali gospodarskem polju, g. svetnik Franke, je prenesel ikre južne postrvi v vališče na Studencu in izvaljene soške postrvi vložil v različne potoke, kjer so se prav ugodno razvijale. Ostalo pa ni le pri ugodni rasti, nego so se tudi križale z našimi potočnicami. Pri tej priliki naj omenim, da se je tudi zlatovščica križala s potočnico; ameriška šarena postrv, ki je sicer gotovo tudi zelo sorodna naši domačinki, pa se ni mogla križati in to najbrž samo zaradi tega ne, ker se šarena drsti spomladi, kakor sulci in lipani, dočim se ostale vrste, ki so se križale, drste jeseni.

Križanice med potočnico in soško postrvjo poznajo gorenjski ribiči prav dobro, toda zaradi nepoznavanja razmer so ji kratkomalo dali ime »ameriška postrv«.

Omenjeno križanico dobimo danes v Lipnici, v Savi do Medvod in pa v Selščici, kjer je dosegla velikost do 5 kg in se g. Fr. Dolenc zelo huduje, češ, da mu je uničila mnogo navadnih potočnic. Pa tudi v dotokih Ljubljanice se skoraj gotovo nahaja. Ta križanica kaže znake potočne in soške postrvi. Namesto črnih prog južne postrvi in okrogličastih pikic potočnice ima črne maroge in pa navadno tudi nekoliko bolj zamazano rdečkaste lise. Podobne znake kakor na križanicah je ugotovil znani gorenjski lovec in ribič g. Črne, hotelir na Bledu, tudi pri čistih, v Soči ulovljenih postrvih, katere je imel preko zime ujete in shranjene v dotokih Blejskega jezera. Spomladi je opazil precejšnjo spremembo v barvi; dobile so tudi rdečkaste lise.

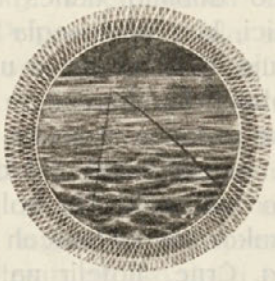
Kaj je povod rdečkastim lisam, bodo morebiti kdaj ugotovili naravoslovci in kemiki.

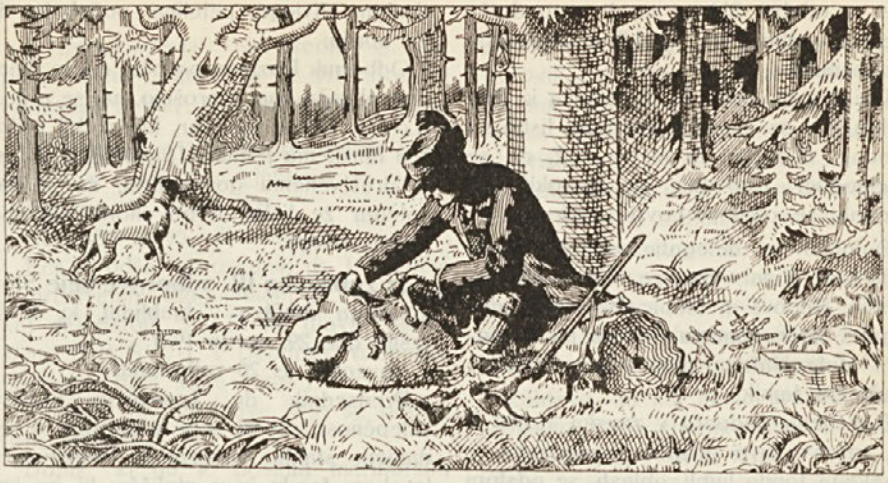
Za nas sportne ribiče pa je važno vprašanje, ali je križanica med našo potočnico in soško postrvjo zmožna nadaljnjega

razplojevanja, kako jo bomo čim bolj zaplodili in kako pospešili rast postrvi v naših vodah in dobili nadomestilo za lepo sportno soško postrv. Na ribarjenje v Soči pri sedanjih razmerah ni misliti. V Bosno in Hercegovino se voziti ribarit, je pa le malo predaleč.

V Soči, kjer je ribji zarod med vojno in po vojni silno trpel in kjer je komaj le par odstotkov postrvi od predvojnega staleža, so še vedno ribji kolosi, o kakršnih mi tostran planin niti sanjati ne moremo. Zelena Soča jih je skrila v svoje globočine in nedostopne stene ob obrežju so zarod obvarovale pred popolnim poginom. V dostopnih krajih, kamor je le mogel človek, pa je vse uničeno. Kar niso ugrabile osti, je pobila puška, zarod pa je ugonobila bomba ali ročna granata.

Žal, da je usoda tako kruto sodila in nam poleg drugih dragih zakladov ugrabila tudi nepozabno Sočo. Pa tudi v drugih delih naših lepih, izgubljenih krajev se nam je nudil lep sportni užitek, lovljenje velike južne postrvi. Nepozabni mi bodo ostali dnevi iz doline Reke, posebno spomladi, ko je vse cvetelo. Na stotine jablan je cvetelo ob vodi in spremenilo vso pokrajino v deželo pravljice, v kateri so zvečer prepevali slavci in razlivali svoj čarobni spev v večerni, z vonjem cvetja prepojeni pomladni vzduh. In prav v tistih lepih večerih je bilo ribarjenje južne postrvi, ki je je bilo v Reki precej, najbolj uspešno. Pa tudi v Idrijci in Vipavi sem ujel marsikako lepo južno postrv.





Iz lovskega nahrbtnika.

Tekmovalno streljanje priredi S. L. D. dne 2. in 3. julija t. l. na vojaškem strelišču v Ljubljani.

Splošni spored:

Dne 2. julija se bo vršilo od 14. do 20. ure vojaško streljanje.

Dne 3. julija ob 8. uri se bo vršila oficielna otvoritev streljanja, pozdrav zastopnikov civilnih in vojaških oblasti ter razdelitev nagrad zmagovalcem vojaškega streljanja izza prejšnjega dne.

Nato bo začetek tekme, ki bo trajala do 18. ure. Opoldne primeren odmor.

Ob 20. uri bo prijateljski sestanek in razdelitev nagrad zmagovalcem tega dne v restavraciji »Zvezda«.

Novost letošnje tekme so pri vojaškem streljanju premikajoče se bojne tarče, pri splošnem pa tarča izginjajočega »Zlatoroga«.

Podrobni program je na razpolago pri društvenem blagajniku, ob času tekme pa pri blagajni.

Darila zmagovalcem so prvovrstna.

Iz zapisnika II. odborove seje Slov. lovskega društva v Ljubljani, ki je bila dne 23. marca 1927.

Navzočih je 17 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, ugotovi sklepčnost ter se spominja v toplih besedah umrlih članov Welleya ter Kovača ml. iz Starega trga. Navzoči počaste spomin pokojnikov s tem, da vstanejo.

Zapisnik I. odborove seje se sprejme brez pristavka.

Po blagajniškem poročilu se vname živa debata glede zaostale članarine nekaterih lanskih članov, v katero posežejo odborniki Čeč, Kremenšek in Zupan. Sklene se, pismeno pozvati dolžnike, naj plačajo, sicer se njihovi zaostanki v smislu društv. pravil iztožijo.

Na novo se je prijavilo za sprejem v S. L. D. 325 lovcev; o sprejemu teh se bo sklepalo v prihodnji odborovi seji.

Poročilo podružnice za Gorenjsko, da se je njen obči zbor prestavil na poznejši

čas, se odobri. Sklene se, da se podružnica do ustanovitve sreskih pododborov ne razpusti.

Predlog dr. med. Fr. Brataniča iz Rogatca, naj se vpeljejo kontrolni listki za prodajo divjačine in njenih kož, da se onemogoči trgovanje po nepoklicanih osebah, se odstopi Lovski zadrugi.

Določijo se delegatje za obči zbor Jugoslov. Kinol. Saveza, in sicer: dr. Modic, Repovš in Štepic. Kot stalni delegat v imenovanemu Savezu pa se določi Mate Hafner, njegov namestnik je društveni tajnik.

Dovoljena podpora v znesku 10.000 D za nabavo žive divjačine, nakazana iz lovskega fonda ljubl. oblasti, se odstopi Lovski zadrugi.

Klubu ljubiteljev ptičarjev se dovoli podpora 2000 D za pomladansko tekmo.

Za vezavo knjig Lovske knjižnice se dovoli znesek 1000 Din. Nadzorstvo nad knjižnico se poveri podpredsedniku M. Hafnerju. Gospodarju Rozmanu pa se poveri naloga, da napravi pregleden seznam vseh letnikov »Lovca«, ki jih ima S. L. D. še v zalogi. Zbirko klišejev, ki reprezentujejo danes precejšnjo denarno vrednost, ima popolnoma urejeno urednik »Lovca«.

Blagajniku se naroča, da naroči vse v kraljevini S. H. S. izhajajoče strokovne liste lovske vsebine, kolikor jih društvo ne prejema v zameno.

Vdovi Mariji Hribar iz Soteske p. Dol po pokojnem lovskem čuvaju Ivanu Hribarju se dovoli na predlog odseka za upravo fonda Zelenega križa enkratna podpora v znesku 1500 Din.

Odbor sklene, da se odslej pošilja po en brezplačen izvod »Lovca« ljubljanskim dnevnikom »Jutru«, »Narodnemu Dnevniku«, »Slovencu« in »Slov. Narodu« s prošnjo, naj priobčujejo vsakokratno vsebino v svojih listih. »Kmetovalcu« pa naj se pošilja po en izvod vsake številke v zameno.

Z ozirom na odstrel divjega petelina se po daljši debati sklene, da se priobči v ljubljanskih dnevnikih sledeči poziv: Priporočamo svojim članom, da z odstrelom divjega petelina počakajo do 15. aprila.

Odbornik Rozman poroča, da se članstvo obrača nanj s prošnjo, naj se priloži »Lovcu« lovski koledar, kot je bil priložen lanskemu letniku. Predsednik pojasni društvenemu gospodarju, da se tak koledar že tiska in bo skoraj članstvu na razpolago.

Iz zapisnika III. odborove seje Slov. lovskega društva v Ljubljani, ki se je vršila dne 29. aprila 1927.

Navzočih je 20 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič ugotovi sklepčnost, otvori sejo in poroča o sedanjem stanju obveznega članstva, o lovskem fondu in o stališču, ki ga ima zavzeti odbor S. L. D. v tem pogledu.

Zapisnik II. odborove seje se odobri brez pristavka.

Blagajnik poroča, da se je dozdaj prijavilo 500 novih članov, ki se sprejmejo pod pogojem, da so neoporečni v lovskem oziru. O priglašenih članih iz mariborske oblasti bo sklepala sekcija S. L. D. v Mariboru, glede sprejema lovcev iz Medjimurja pa bo treba počakati na sklep S. U. S. L. U. v Beogradu, ker velja za te lovce še vedno ogrski lovski zakon in bi po sedanjih sklepih S. U. S. L. U. morali biti člani lovskega saveza v Novem Sadu.

Po en brezplačen izvod »Lovca« se sklene oddajati: Knjižnici rudarskih nameščencev v Trbovljah, knjižnici Strelјačke družine v Ljubljani in Okrajni učiteljski knjižnici v Mostah pri Ljubljani.

Zahvala ravnateljstva ljubljanske jetnišnice za darovane »Lovce« in zahvala K. L. P. za nakazano podporo k pomladanski tekmi se vzameta v vednost.

Prepis zapisnika občega zbora podružnice v Celju se vzame na znanje; uredniku »Lovca« se odstopi ta prepis v popolno ali delno priobčenje v društvenem glasilu.

Glede povpraševanja nekaterih članov za trikratno polovično vožnjo po železnici se sklene napraviti na Ministrstvo saobračaja vlogo, da se dovolijo S. L. D. ugodnosti, kot jih uživajo člani S. P. D.

Slučajnosti: Na predlog g. Zupana sklene odbor, da se vrši strelska tekma za l. 1927. v nedeljo dne 3. julija.

Iz zapisnika IV. odborove seje Slov. lovskega društva v Ljubljani, ki se je vršila dne 30. maja 1927.

Navzočih je 15 odbornikov.

Ker je odšel predsednik dr. Lovrenčič z društvenim blagajnikom Iv. Zupanom kot delegatom S. L. D. na glavno skupščino S. U. S. L. U. v Beograd, vodi sejo podpredsednik Mate Hafner.

Zapisnik III. odborove seje se odobri brez pristavka.

Dopis, ki ga je poslala mariborska sekcija S. L. D. glede lovskega kroja, se prečita in se pooblasti načelnik odseka za lovski kroj, da stopi v stik s Šumarskim udruženjem in poroča o zadevi pri prihodnji odborovi seji.

Reši se več dopisov, tičočih se občinskih lovišč in lovskih predpisov.

Brezplačen izvod »Lovca« se dovoli podružnici v Celju in dijakom Kmetijske šole na Grmu. V zameno naj se ponudi iztis »Lovca« za Geografski vestnik.

Iz zapisnika o rednem obč. zboru Podr. S. L. D. v Celju z dne 9. aprila 1927.

Predsednik: Robert Diehl, načelnik podružnice; zapisnikar: Ludovik Černej, tajnik. Navzoči odborniki: Roblek, Bernardi, dr. Farčnik, dr. Erhartič, Confidenti; pregledovalec računov prof. Lavrenčič in člani: R. Salmič, prof. Mravljak, šum. nadsv. Travirka, Stanič, Kovač, dr. Mirko Detiček, Rihteršič star., Leskovar, Debenjak, Železnik, Turk, Golčar, Kraupner, Grajželj, Jošt, Črnej Iv., dr. Senekovič in Zorko.

Ker se ob določeni uri ni zbralo dovoljno število članov, otvori predsednik Diehl eno uro pozneje obči zbor. Pozdravi navzoče, zastopnika vlade, pol. svetnika dr. Senekoviča in šumarskega nadsvetn. Travirko. Spominja se umrlih lovskih tovarišev, Fr. Confidentija, Beno Serajnika in lovskega paznika Jarovška. Zborovalci se dvignejo.

Tajnik Černej prečita zapisnik lanskega obč. zbora in poda sliko o delovanju podružnice v letu 1926./27. Bilo je 11 odborovih sej. Do izvršitve odborovega sklepa, da bi se vršile seje v raznih krajih, radi prezaposelnosti odbornikov ni prišlo.

Akcija, da ne pride pri javni dražbi na okrož. sodišču zaplenjeno orožje v roke lovskim tatovom, se je posrečila.

Glede delitve društva se je podružnica po vsestranskem premotrivanju postavila na stran Mariborčanov, toda le tako, da se varuje čim najbolj enotnost S. L. D.

Zahteve, da naj imajo pravico glasovanja na občih zborih samo delegati, se ni uvaževala, vkljub temu, da je pravična in moderna. Podružnica je priredila v mescu avgustu l. l. lovsko veselico v Gozdni restavraciji in meseca marca t. l. lovski ples v Narodnem domu. Kljub temu, da je bil na dan prve silen naliv in poplava, je vrgla 3076 Din 38 p čistega dobička. (Ponovila se je črez teden). Lovski ples je uspel zlasti v moralnem oziru. Vrgel pa je čistih 4079 Din.

Zahvala gre vsem sodelujočim članom, v prvi vrsti pa neumornemu in iznajdljivemu tovarišu in prijatelju Bernardiju. Na prošnjo smo prejeli po intervenciji mariborske glavne podružnice iz lovskega zaklada mariborske oblasti podporo 2500 Din za pripravo strelišča.

Blagajnik, sodni svetnik Erhartič, poroča, da je bilo dohodkov 15.413 Din 62 p, stroškov 6870 Din 20 p.

Pregledovalec računov prof. Lavrenčič je pregledal račune in jih našel v redu.

Za načelnika podružnici se izvoli soglasno Robert Diehl, za namestnika Fran Roblek. Oba izjaviła, da sprejmeta izvolitev. Za odbornike se izvolijo: Bernardi, Confidenti, Erhartič, dr. Farčnik, Kralj, Zdoljšek, Travirka in Stanič. Poslednji je določen za tajnika.

Dr. Senekovič se bo vabil k sejam kot virilist z glasovalno pravico. Za pregledovalca računov se izvoliła zopet profesor Lavrenčič in Fr. Kalan.

Slučajnosti.

Ivan Črnej predlaga, da se čimprej izvede sklep lanskega občega zbora ter

ustanovi knjižnica, ki se naj izroči v oskrbo Antonu Zdoljšku kot knjižničarju, kar se soglasno potrdi.

Bernardi poroča, da se bo ustanovila psarna za brake-jazbečarje ter prosi, da se zadeva podpira. Po nekaterih pojasnilih pozdravi dr. Farčnik z zadovoljstvom ta sklep ter priporoča podporo. Sklene se, da se prepusti odboru, da se določi podpora.

Prof. Lavrenčič priporoča, da se vzame prireditev strelišča takoj v pretres. Po daljši debati se sklene, da se izvoli takoj tričlanski odsek, ki naj potrebno pripravi. Odbor se pooblasti, da sklene dogovorno s tem odsekom dotične pogodbe in plača potrebne zneske. V odbor za pripravo strelišča se izvolijo soglasno: prof. Lavrenčič, Albert Rutar in dr. Mirko Detiček.

Sledi razgovor glede pomladitve krvi naše divjačine. Tov. Stanič je mnenja, da se bo sedaj, ko potekajo zakupne dobe, težko kaj doseglo. Dr. Farčnik priporoča, da se naj zlasti sedaj zavežejo zakupniki, da ne bodo čezmerno izkoriščali lovišč.

II. odborova seja Podružnice S.L.D. v Murski Soboti se je vršila 14. maja 1927.

Podpredsed. otvori sejo ob pol 21. uri.

Podpredsednik poroča o dosedanjem delovanja odbora. Tajnik prečita zapisnik I. odborove seje, ki se soglasno odobri.

Sprejmejo se prijavljeni člani.

Pojasni se zadeva glede zakupa nekega lova.

G. Turk poroča, da je našel v svojem lovišču Andrejci 3 in Rakičanu 3 poginule zajce; zakaj so poginili, ne ve. Zajci so bili popolnoma shujšani in obstoji sum, da je vzrok metljavost.

Sklene se k prihodnji seji prinesti zapisnik o zadnjem občem zboru, da se bo primerjal naš sklep o novouvedeni pristopnini s poročilom v »Lovcu«.

Na predlog inž. Hržiča se sklene posvetiti prihodnja seja predvsem vprašanju, v kateri smeri naj gre lovska propaganda, da bo lovstvo kot važna, splošno narodnogospodarska panoga napredovalo. Krivic.

Obvezno članstvo pri Slov. lovskem društvu. Veliki župan ljubljanske oblasti je odredil, da je pogoj, da smejo biti zakupniki samo člani Slov. lov. društva, razumeti tako, da se sme priznati po izvršeni dražbi kot zakupnik le tisti, ki izpolnjuje zakonske pogoje in ki se izkaže s člansko izkaznico Slov. lovskega društva. Dražbe pa se sme udeležiti vsakdo, ki položi določeni vadij, ne glede na to, ali je v trenutku dražbe član Slov. lovskega društva ali ne. Dokaz, da je član S. L. D., mora doprinesti izdražitelj torej šele, preden ga sreski poglavar (mestni magistrat) potrdi za zakupnika lova. Isto velja tudi za sozakupnike in podzakupnike.

Preizkuševalnica orožja »Puškarne v Kranju«, Slovenija. Izkaz br. 799. Kranj, dne 14. maja 1927. Anglo-Jugoslovensko Petrolejsko d. d. — Zagreb, nam je poslalo prostovoljno v preskušnjo od nje izdelani »ARMSOIL« za čiščenje strelnega orožja.

Da smo dognali, ali ima res »Armsoil« zadostno moč, da obvaruje cevi rje in prepreči zarjavenje, smo izstrelili v par cevi po nekoliko zapalk, ki so znane kot rjo tvoreče, in smo cevi, ne da bi jih prej očistili, nalahko z »Armsoilom« namazali. Te cevi, ki so bile tudi od zunaj fino politirane, smo tudi od zunaj namazali z »Armsoilom«, ter jih izpostavili na nezavarovanem mestu vsem vremenskim neprilikam (solncu, dežju in rosi) skozi tri dni. Po preteku te dobe smo cevi zbrisali od zunaj in znotraj, ter dognali, da so cevi popolnoma čiste in da ni na njih najti najmanjše rje.

Močno zarjavele cevi, poslane nam v popravilo, smo namazali z »Armsoilom« in po 8 dnevnem ležanju očistili. »Armsoil« je skoraj vso rjo raztopil, ostale so le globoke jamice, katere je dolgoletna rja razjedla in katere se nam ni posrečilo odstraniti niti z notranjim smirkanjem.

Gladko politirano ploščo, obstreljeno z močno rjo tvorečimi zapalkami, smo

nalahko namazali z »Armsoilom«; po 7 dneh smo ploščo očistili in nismo opazili niti sledu kake rje.

Kako učinkuje »Armsoil« pozimi v mrazu, nismo mogli sedaj dognati, ter bomo to ugotovili s poizkusi v teku letošnje zime.

»Armsoil«, nalahko namazan v cevi, se teh zelo prime in ne odteka.

»Armsoil« se je tudi še pri raznih drugih poizkusih pokazal kot prvovrstno sredstvo za konserviranje cevi, kakor tudi drugih delov pušk. Po streljanju z brezdimnim smodnikom obvaruje cevi rje ter nevtralizira vsled svoje alkalične zmesi kisline, ki razjedajo cevi.

Uporaba »Armsoila« je zelo enostavna; zadostuje cevi namazati po streljanju s ščetko, namočeno v to olje, ali pa se porine skozi cevi klopčič iz prediva, bombaža, krpica, namočena v to olje, nakar se cev sigurno obvaruje vsakega rjavenja. Posebno važno je to olje za puške risanice, ki rade rjave po oddanem strelu. Namazane z »Armsoilom« in drugi dan nalahko izbrisane in zopet namazane, se sigurno obvarujejo vsake rje. S tem si prihranimo mnogo truda in kar je najvažnejše, prehitre obrabe cevi, ki je vedno posledica, če čistimo cevi z raznimi kovinastimi ščetkami.

Tudi pri močno zarjavelih cevch to olje odstrani rjo in prepreči vsako nadaljnje zarjavenje.

Po vseh gornjih poizkusih z »Armsoilom« lahko trdimo, da imamo z njim odlično sredstvo za negovanje in ohranitev cevi pušk, kakor tudi odlično obrambno sredstvo proti rji, s katerim lahko obdržimo svoje puške v najboljšem stanju, dasiravno streljamo iz njih brezdimni smodnik.

P. n. lovcem najtopleje priporočamo »Armsoil«.

Kapetan Zvonko (Zvonko Juvančič),
direktor »Puškarne v Kranju«.

Letošnji redni občni zbor »Lovske zadruge« se je vršil 25. aprila v Ljubljani. Predsedoval mu je načelnik ing. Fran Tavčar, za perovodjo pa je imenoval prof. P. Žmitka.

Udeležba na občem zboru je bila povoljna, zastopanih je bilo do polovice deležev. Iz poročil načelstva je bilo razvidno, da se je poslovanje zadruge v preteklem poslovnem letu znatno dvignilo. Točasno šteje zadruga 46 članov s 118 vplačanimi deleži, bilo pa bi stanje lahko znatno višje, če bi se lovski tovariši bolj zavedali te za lovstvo velepomembne organizacije.

Po poročilu nadzorstva, ki ga je podal Ant. Schuster, je sledila ugotovitev, da so knjige, bilanca in predložene priloge v polnem redu. Obči zbor jih je odobril, načelstvu pa podelil absolutorij z zahvalo za uspešno delovanje v prid zadrugi.

Na podlagi zadružnih pravil (§§ 14. in 31., točka 5., in §§ 21. in 31., točka 5.) so se nato vršile volitve načelstva in nadzorstva. Izvoljeni so bili: Načelnikom ing. Fran Tavčar; podnačelnikom notar Mate Hafner, tajnikom prof. Peter Žmitek, tajnika namestnikom Ivan Javornik, blagajnikom rav. doh. urada Ivan Zupan, namestnikom pa Josip Lauter. V nadzorstvo so bili z vzklikom soglasno izvoljeni prejšnji člani istega, in sicer: predsednik: dr. Ivan Lovrenčič, podpredsednik Peter Stepić. Člani: Karel Čeč, ing. Anton Rudež in Anton Schuster. P. Ž.

Popravek. Na strani 220 (junijeve številke) beri v laškem, ne loškem okraju.

* *

Obči zbor »Kluba ljubiteljev brakov« in sekcije **brakov jazbečarjev** se vrši v četrtek 14. julija t. l. ob 20 v »Ljubljanskem dvoru« (desno) z običajnim sporedom. — Lastniki psov brakov se vabijo, da pristopijo h »Klubu ljubiteljev brakov«. Ustanovnina znaša enkratno Din 100, letna članarina Din 10 ter vpisnina enkratno Din 5. Prijave je poslati na naslov: Ernest Černe, Ljubljana, Pražakova ulica 10/II.

Klub ljubiteljev ptičarjev vabi člane, da mu čimprej prijavijo pse, katere nameravajo prodati. V ponudbi je navesti: pasmo, leglo, pokolenje, spol,

starost, lastnosti, ceno. Pri mladičih je dalje omeniti, kdaj bi se oddali. Ker je povpraševanje precejšnje, klub pa želi, da ostane dober material po možnosti v Sloveniji, se vabijo vsi člani, ki si nameravajo nabaviti pse, da prijavijo svoje želje klubu v najkrajšem času.

Posredovanje kluba za člane — brezplačno.

Dražba lovišč.

Vsled razveljavljenja lovsko-zakupne pogodbe, sklenjene na podlagi javne dražbe z dne 4. maja t. l., razpisujem za **lovišče občine Kriška vas ponovno dražbo,** ki se bo vršila na uradnem dnevu v Višnji gori dne 6. julija t. l. ob 9 dopoldne.

Lovišče meri 551 ha in bo oddano za dobo od 15. julija 1927 do 31. marca 1933.

Dražbeni pogoji so isti, kakor za prvo dražbo in so razvidni do dneva dražbe pri tukajšnjem uradu.

Sreski poglavar v Litiji.

Mali oglasi.

Vedno v zalogi obče priznano **zdravilo za pse** »Dr. med. Neuer's **Thorraduran-Staupemittel s. W. Z. 208060**«. Lekarna Trnkoczy, Ljubljana.

Naprodaj so trije osem tednov stari čistokrvni kratkodlaki prepeličarji. Ing. Otmar Miklau, Slov. Bistrica.

Bosanskega braka, 4 letno psico, ki izvrstno goni, prodam ali pa zamenjam za psa jazbečarja. — Josip Fr. Knaflič, Zg. Gameljni (vila), p. Št. Vid nad Ljubljano.

Dva jugoslov. braka, kratkodlaka, čistokrvna, 5 mes. stara, proda Milivoj Krašović v Karlovcu.

Prodam dva braka, dobra za jazbece in lisice. Eden je star dve leti in pol, istrijanske pasme, bel, sivo-marogast, dolgodlak, cena 1200 Din; drugi je star 4 leta, bel, sivo-marogast, kratke dlake, cena 1500 Din. Lovrenc Jeglič, Praproče, Podnart, Ljubno, Gor.

Istrske brake, mladiče iz Ege od Peruna, odlikovane na razstavi leta 1926. ozir. 1922., proda Mercina Iv., Stari trg pri Rakeku.

Sprejme se energičen, trezen gozdni čuvaj, vajen pogozdovanja in sečnih del. Oženjeni prosilci brez otrok z gozdarskim kurzom v Kostanjevici imajo prednost. Nastop službe 15. julija. - Uprava družbe »Jezersko«, d. d., Kokra.

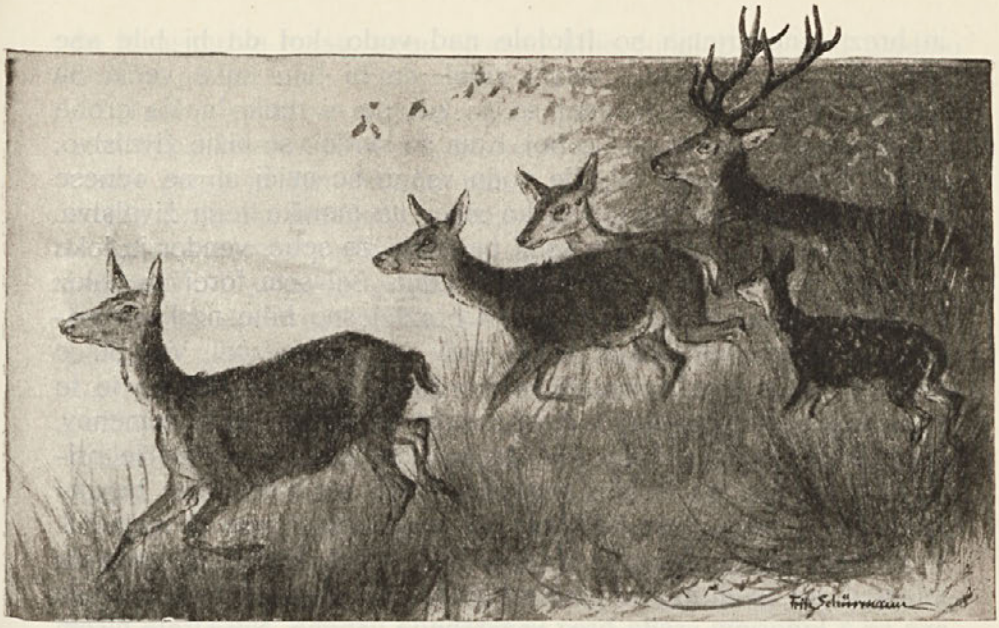
Prodaju se dva čistokrvna, kratkodlaka, njemačka, 8 mjeseci stara, nedresirana, smeđe-bijelo pjegasta prepeličara sa otmenim pedigreom. - Upitati: Dragutin grof Khuen, Nuštar (Srem).

Tražim puškara i zoološkog preparatora, prvoklasnu silu (majstora), koji je usavršen u svim poslovima ove struke. Ponude sa naznakom dosadašnjeg uposlenja i plaćevnim zahtevima na: Boško Dimitrijević, spec. trg. lovačkog oružja, Senta (Bačka).

Po ugodni ceni ima sledeče puške v komisijski prodaji **puškar F. K. Kaiser,** Ljubljana, Šelenburgova ulica 6:

Hammerles-dvocevka, Sauer in Sin (kal. 16) **1500 Din;** Hammerles-dvocevka, Peterlanga (kal. 12) **2500 Din;** Hammerles-dvocevka, borov. (kal. 16) **1750 Din;** Grenner-dvocevka, belg. (kal. 16) **1200 Din;** Grenner-dvocevka, sulska (kal. 16) **1250 Din;** Toplever - dvocevka, borov. (kal. 16) **700 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 16) **600 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 16) **500 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 16) **500 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 20) **700 Din;** dvocevka, k. sp., risan. (kal. 20/8 mm) **1300 Din;** trocevka (kal. 16×16, 11 mm) **1600 Din;** trocevka (kal. 16×16, 8 mm) **2000 Din;** Schönauer (kal 8 mm, z daljnogledom) **2500 Din;** Schönauer (kal. 8 mm, z daljnogled.) **2000 Din;** repetirka (kal. 8 mm) **500 Din;** Zeis-Trieder, 6×, s taško **1000 Din.**

Priporoča tudi svojo zalogo novega orožja, municije, lovskih priprav ter potrebščin za ribjo lov. Izvršuje vsa popravila orožja. Priznano najboljše montiranje daljnogledov na puške ter popravila rib. orodja po najnižjih cenah.



M. Š.:

Spomini na jelene.

(Nadaljevanje.)

XV.

Donava je rasla. V treh dneh je utonila moja uprava v vodi do ene desetine svoje površine, ki pa je bila tudi komaj vredna imena suhe zemlje. Jelenji ruk je onemel, rukanja je bilo konec. Za nasipom je bila sama rjava voda, iz katere so stezali gozdi svoje uvele roke proti nebu. Vsa divjačina je pobegnila na varno in tudi jelenjad se je pomaknila k nasipu, za slučaj, da bi voda še rasla in bi bilo treba preko nasipa izven gozdov, kamor se seveda ni rada podajala, ker ni bilo zadostnih zaklonov in miru. Vendar ni šla iz vode, ker je očividno prav nič ne moti, če cele dneve stoji do kolen ali trebuha v vodi. Tudi za mrzlo vodo se ne meni, ako ji hladi noge in drobovje. Zamenil sem torej voz za čoln in šel na odstrel. Prav poseben užitek je vožnja po čolnu skozi gozde, kjer se sicer hodi po suhem. Nekam pravljična in skrivnostna se zdi človeku ta vodna pokrajina. Pred dobrim tednom so se pasle tod svinje in Šokci so naganjali ovce sem ter tja. Sedaj pa ni o vsem nič sledu. Vse se je porazgubilo in je odšlo. Kar ni odšlo, je pa splavalo in predvsem drva, ki so marsikateremu odnesla s seboj ves zaslužek. Tudi preko državne meje so priplavale velike množine lesa in kdor je mogel, je šel na lov za plavajočim lesom. Ptice pa svojih domov niso zapustile. Mirno

in brez vznemirjenja so frfotale nad vodo, kot da bi bile vse najboljši plavači. Nikoli nisem videl, da bi bila kaka večja ali manjša ptica utonila. Vendar se mi zdi, da ni redko našla groba v umazanem valovju pod seboj. Kam se skrije vse nižje živalstvo, kakor hrošči, mravlje itd., da voda vsega ne uniči ali ne odnese s seboj, je tudi presenetljivo, ko sicer ne manjka tega živalstva.

Naj bo že kakorkoli in vsak naj skrbi za sebe, vendar je taka nenadna izpremememba uvaževanja vredna. Šel sem torej na zalaz s čolnom. Čeravno se je čoln kot breztelesno bitje neslišno pomikal po vodi, jelenjad ni imela prav nič smisla zanj. Voz, ki je delal trušč, ni motil jelenjadi in morda ravno zato. Gotovo je ta žival toliko inteligentna in je spoznala, da nima slabih namenov, kdor dela ropot in vpije. Pes, ki laja, ne grize. Čoln pa je prihuljeno drčal in to je bilo sumljivo. Daleč pred menoj je begalo vse križem, tako da je čopotalo po vodi, kamor sem se namenil. Videl sem kalno vodo, ki se je valila od tal, kjer se je umikala jelenjad, ali živali ni bilo na izpregled. Po večurnem zasledovanju sva se z logarjem vrnila brez vsakršnega uspeha. Niti strela nisem oddal, čeprav se je v Himahatu, Maladu in Ašovanju nahajalo gotovo 100 komadov jelenjadi.

Vzela sva v pomoč še drugega logarja, ki naj bi s svojim čolnom pomagal obkrožati jelenjad in jo po možnosti pritiskati proti meni. Po dolgem trudu se mi je nasmehnila sreča, da je od drugega lovca pritiskan tropič prišel na spregled. Tu pa me je čakalo novo presenečenje, na katerega prej nisem polagal dosti važnosti. Čolniči, kakor so tam za službo, so tako lahki, da jih vsak najmanjši gib in vodni valček zaguglje. S puško na točo se že lahko poka po racah. Ali s kroglo na 200 korakov ali še več zadeti jelena, ki sicer ni majhna prikazen, ko trepeta čolnič že ob dihu ter se neprestano ziblje, ni karsibodi. Brezuspešno sem torej oddal nekaj strelov. Kakor je ta lov nekako romantičen, tako neuspešen je in neprijeten, deloma zato, ker mora človek čepeti cele ure nepremično v čolnu. Zatorej sem se odrekel tej zibelki za jelenji lov.

Donava je še vedno rasla. Na nasipu sem razpostavil prve straže, kakor je bilo predpisano za tako vodno stanje, da pazijo, da voda ne ogroža nasipa. Iz severnih krajev so prihajala poročila o neprestanem naraščanju vode. In res je vsak dan više zalivala voda nasip. Neka otožna svečanost je legla na to neizmerno vodno planjavo. Vsi glasovi so zamrli, samo pljuskanje valov in zamolklo, srce vznemirjajoče, prikrito grmenje vodnih mas je stresalo ozračje in nasip. Nehote je vsakega, ki je opazoval to igro nevarnih elementov, premagala ta nezlomljiva sila in ogromnost in zdelo se je,

da to ni mrtva masa, nego strašno bitje, ki globoko pod gladino diha in giblje svoje nepremagljive ude.

Tudi jelenjad se ni mogla upirati tej naravni sili. Iz Monjoroša sem dobil kmalu sporočilo, da se je umaknila za nasip v Monjoroško šumo in tam ležečo baro, ki je s svojim gostim trstjem nudila pribegli divjačini razsežno in varno zakloniščе. Gozd se je tukaj raztezal preko nasipa. Sredi gozda je bila velika jasa, katere širok pas ob gozdu je tvoril livado, nižji del pa ravno imenovano močvirje. Tukaj se je utaboril trop jelenov, najmanj petdeset glav broječ, ki je polegal po gozdu in trstju in se pasel na livadi ter krepčal svoje, od ravno minulega rukanja zmedlele postave. Vsak dan me je logar izpraševal, kdaj pridem na odstrel, v skrbeh, da voda ne splahne in se tako lepo zbrana jelenjad razide. Ali posla sem imel obilo in odlagal sem od dne do dne, tako da je minil september. Spotoma sem sicer ubil nekaj košut, kar pa ni bil lov. Kadar sem se namreč peljal po nasipu za opravki, in sem zapazil kako »teto«, ki je sama postopala, sem zadržal voz, vzel žival v križ, jo podrl in se peljal dalje. Da je prišla potem osnažena na svoje mesto, zato je skrbel logar, v kojega revirju je bila pač ubita. Vsak teden sem tako odstrelil nekaj košut in jelenčkov in vršil uradno dolžnost. Ko pa sem začetkom oktobra s triedrom videl z nasipa na livadi v Monjoroški šumi cel gozd rogovil, kot bi počivala srednjeveška vojska, se mi je zahotelo nekaj burkel, da si okrasim svoje stanovanje in si obenem nabavim s svojih lovskih pohodov vidne spomine, ki mi bodo na stare dni, če jih doživim, kot zvezde na nebu moje preteklosti kazale že zdavnaj zabrisano pot, po kateri je šla moja mladostna usoda in kamor bodo ti kažipoti vodili staro lovsko srce, ki bo živelo samo še od teh.

Desetega oktobra, po kosilu, ko sem zmetal Šokce z dvorišča, sem krenil v Monjoroš. Logar mi je pripomnil, da je voda jela padati in da sem prišel zadnji čas. Od hiše, ki je stala deloma na nasipu, sva zavila skozi gozd proti bari. Ugotovila sva veter ter temu primerno usmerila najin zalaz. V delu livade, ki je bila bliže nasipa, ni bilo videti nobene živali. Zato sva se pomikala skrajno oprezno in ker je bilo drevje redko, globoko v gozdu proti gorenjemu delu livade, tako da na travnik sploh nisva videla. Prišla sva na preseko, ki je vodila v ravni črti na to jaso. Ob njej sva se od debla do debla pomikala vedno bliže livadi, natanko motreč okolico, da ne prezreva kakega posameznega kosa jelenjadi, ki bi naju z begom izdal. Ko se je začela zelena trata svetlikati skozi debla, sva opazila, da leži trop jelenjadi, kakih 20 kosov, v travi. Počasi sva se spustila s trebuhom na vlažno

zemljo in posnemajoč krokodile sva se plazila dalje. Trava je bila med drevjem toliko visoka, da naju je dobro krila. Ali hoja plazilcev je človeku precej tuja in po vlažni, deloma mokri zemlji, med kakor nož ostro močvirnato travo in osatjem, ni ravno prijetna. V potu svojega obraza sva preplazila na ta način kakih tristo korakov. Zdelo se mi je, da sem prelezel že pol sveta in da postajam znova kuščar. Kolena in komolci so bili vsi mokri. Tudi trebuh ni bil več na suhem in pihal sem kakor zmaj. Iskala sva mesta, kjer bi bila kaka vzboklina ali večja gruda, da bova mogla videti iz trave. Na taki s travo zarasli ploskvi se človeku, če leži, vedno zdi, da leži v dolini in da je povsod naokrog višje. Ali če bolj išče razgledne krtine, bolj se mu zdi, da leze v tla. Ni nama preostajalo drugega, kot da sva zlezla prav do zadnjih dreves na rob gozda. Tiščala sva se k tlom kot zalezujoča mačka in naprej sva se potiskala samo še s konicami čevljev, kolikor se je noga gibala v gležnjih. Ob robu gozda pa je sam Bog vsadil majčken vrbov grm in v njegovo zatišje sem skril glavo, da sem jo smel malo dvigniti. Petdeset korakov pred seboj sem imel kakor na mizi ves trop. Bili so skoro sami jeleni-mladeniči, ki se kaj radi klatijo jeseni v gručah naokoli. Najboljši je bil dvanajsterak ali še mladenič. Plemenjak se v tako zeleno družbo ne podaja. Spokojno so ležali z visoko dvignjenimi glavami. Za štiri kilograme težko rogovje se pač ni splačalo toliko časa plaziti se po trebuhu. Čakal sem, ker je bilo še zgodaj, v upanju, da se pokaže iz trstja kaj boljšega. Takoj tudi ne bi bil streljal, ker so se mi od napornega plazenja tresle roke. Ker je bilo zelo toplo vreme, sem se prepustil po zgledu jelenov počivanju. Vsakih pet minut sem dvignil glavo in poškilil skozi grmiček na livado, če je kaj novega. Celo uro sem tako počival in čakal. Par komadov je še izstopilo in so se raztreseni po livadi mirno pasli. Tudi od ležečega tropa so nekateri vstali in šli na pašo. Končno sem se naveličal ležanja in pričakovanja. Ko zopet poškilim na livado, zapazim jelena izredno svetle barve, ki je imel precej večje rogovje od ostalih. Bil pa je daleč in moral sem izpod sebe izkopati trieder, da sem ga mogel oceniti. Štirinajsterak z zaostalo, slabo razvito krono, zelo mršav. Že svetla rumenkastosiva barva, ki je od temnega ozadja odsevala, kot bi bil jelen bel, je napravljala vtis bolehnosti. Veje so bile tanke. Vsa vzrast rogovja je kazala znake slabosti, čeprav je bil jelen, sicer suh, da je kazal rebra, velike postave. Zaključil sem, da mora ta slabejši plemenjak biti bolan. Logar je bil istega mnenja. Pomenila sva se lahko, ker sva glave tiščala tesno skupaj za grmičem. Torej tega! Ali daljava! Skozi travo in grm komaj z enim očesom škileč čez

planjavo, je težko uganiti oddaljenost. Mannlicher-Schönauerjeva repetirka, čeprav le 6·5 mm, nima take razance, da bi preko 150 korakov mogel oddati precizen strel, ne da bi upošteval vzbočenosti krogline poti. Meni se je zdelo silno daleč, ko sem gledal skozi špranje med travo jelenjo postavo. Logar, ki je poznal livado kot svoj žep, je trdil, da preko 200 korakov ni. Jaz pa pod 300 korakov nisem hotel odnehati. Morda bi bila še dolgo barantala, da se ni začel jelen pasoč se oddaljevati. Vzel sem zlato sredo, previdno dvignil puško in primaknil križ v pleča.

Kako je nenaden pok vrgel ležeče jelene kvišku, je treba videti. Ves gozdič rogovil se je hipoma zamajal, velika telesa so se zagugala naprej in nazaj, da so v naslednjem hipu zabobnela tla pod težkimi skoki živali. Streljani jelen se je zvil in naredil grbo, nekaj trenutkov je omahoval, potem pa zdirjal proti trstju. Vedel sem, ko ga je po par skokih zakril nos trstja, da mu bije smrtna ura. Medtem sem že repetiral in izbiral med bežečimi mladeniči. Tik pred trstjem so za pogled obstali. Radovednost je tudi živalska krepost in slabost. Puška je zapela drugič svojo smrtonosno pesem. Kakor divji lov je šel lomast skozi trstje. Trop je izgubil dva tovariša. Prvi jelen je bil bolan na drobovju. Do njega sem naštel dvestoinpetdeset korakov.

Proti večeru sem opazil na drugem koncu bare zopet tropič jelenov in med njimi tudi enega tako svetlega. Slab veter pa je pomagal živalim iz nevarnosti.

Mračilo se je že, ko sem dospel do nasipa. Gledajoč, če se pase kaka divjačina na njem, začujem nekak čopot daleč v gozdu. Stisnem se čepeč h kolu pregraje na nasipu, misleč, da prihajajo na nasip divje svinje. Kmalu pa priplavata iz gozda proti nasipu dva jelena in stopita drug za drugim iz vode komaj 30 korakov od mene. Vse je curljalo od njih in otresala sta se, da je pršela voda od njiju kot v prhi. Že je sedel križ prvemu v plečih. Čakal sem, da se drugi premakne toliko, da pride s svojo zadnjico iz strelne črte, ali pa da pomakne še svoja pleča vanjo. Ali mokra sta bila tako zelo! Kdo se bo s tako cunjo ukvarjal. Odmaknil sem prst in čakal, da sta odšla v Monjoroško trstje, kjer si posušita kožuhe do prihodnjič. Prav nič nista vedela, da je enemu smrt že štela rebra.

XVI.

Začetkom novembra so me obsuli cigani. Dolgo sem jih odbijal z vsemi mogočimi izgovori. Sedaj pa je stopil v pisarno predme sam primas tega reda. Stasit človek srednjih let, sama sila in zdravje. Rasa! Čedno oblečen, sicer evropski, le žametast telovnik

z velikimi srebrnimi gumbi, težkimi verižicami in na roki prstani z briljanti, so presenečali. Osmojenorjava polt, sajasto črni, bujni kodri, zobje kakor repa. In pa tiste temne, mokre oči, ki vedno begajo in iščejo prav tam na dnu srca pod čipkasto jopico! »Gospodar, usmili se nas!« je začel z mehkim glasom, ko je ustavil prodirajoče in lokave oči na meni. »Mi nismo šator-cigani. Mi smo naseljeni in se živimo z delom. Vse naše naseljene družine delajo korita iz črne topole. Drugega dela ne znamo, žalibog. Če bi ga, bi ne stradali. Usmili se nas in daj nam dêbel, da zaslužimo vsakdanji kruh, plačamo ti pošteno.« Glas je bil mehek, božajoč, in bogami, da sem tičal v krilu, raznežilo bi se mi bilo srce. V njegovem vedenju, postavi in govoru je bilo nekaj uglajeno-dostojanstvenega, samo oči, kakor ogenj, so motile.

Ti po Bački naseljeni cigani izdelujejo iz lesa črne topole korita iz enega kosa, ki služijo namesto škafa in kadi, katerih tam pri gospodarstvu ne poznajo. Žage ne znajo rabiti. In metrska debla podirajo in koljejo samo s sekiro. S sekiro tudi izdolbejo korita vseh mogočih oblik in čuditi se je, da s tako grobim orodjem tako mojstrsko izobličijo in izdelajo korita. O drugem delu pa nimajo pojma. Da bi te pa cigan pri vsakem deblu malo ne prevaril in malo ne ukral, pa ne bi bil cigan.

Šator-cigani so pa skitalci, kakor jih v milejši obliki poznamo doma. Kadar jim gre trda za denar ob igri ali pijači, zastavijo in prodajo tudi svoje žene, ki pa ne predstavljajo zanje nikdar vrednosti ene koze. Za dvesto dinarjev cigan na ženo še nekaj navrže, če kaj ima.

Primas me je torej premagal in obljubil sem mu v Himahatu sestanek! Desetega novembra me je pričakovalo celo pleme moškega spola, ki je znalo delati. Od daleč so se odkrili in se globoko klanjali s primasom na čelu. Ta se ni klanjal, ali odkrite glave me je nagovoril. Izkazal sem debla, ali stavil pogoj: Nobena sekira ne sme vsekati v deblo, ki ne bo vnaprej plačano! Prihulile so se kosmate glave in bliskajoče oči so iskale stranskega izhoda, kako priti v okom nevšečnemu pogoju. Jeli so stavljati izjemne predloge, ali primas jih je posvaril k molčanju. Šli smo polagoma skozi gozd, ko primas zaokrene pogovor z vprašanjem, če bi jim ne prodal enega jelena. Tako vzneseno in toplo je govoril in črtal bedo svojega rodu, da me je skoro ganilo. Nič tiste ciganske vsiljivosti in nesramnosti ni bilo občutiti in primas mi je postajal resnično simpatičen. Oprezen kakor ris in prevejan kot Indijanec je tipal s svojo prožno besedo po mojem srcu in se prilagojal mojemu razpoloženju kakor kača tlom. »Dobro, primase, ustrelim vam jelena!« Zaplapolal je plamenček v njegovih globokih, z ru-

meno roženico obrobljenih zenicah in plaho je pristavil: »Ali danes, gospodar? Jaz bi vedel zanje in Ti jih pokažem. Videli smo jih zjutraj, ko smo veslali preko Donave.« »Velja, pokažeš!« Vzel sem logarja in primasa na voz. Posadil sem ga na svojo desno in vsem ostalim ciganom so se iskrile oči od navdušenja, ko smo jih ostavili. Zavozili smo v Malad proti Kalandoški glavni preseki. Da ste videli igro primasovih oči! Njegove oči so prodirale debla in razgrinjale travo, prebadale grme. Nič ni ušlo njegovemu pogledu, in često nisem mogel slediti njegovim napovedim. Očaral me je ta dečko! Kmalu smo naleteli na jelenjad in ko sem podrl šesteraka, je omenil, da zna tudi on dobro streljati. On da se je svoje čase po Ogrskem produciral kot ostrostrelec in imenoval več magnatov in grofov, ki so ga vabili na produkcije. Morda grofice še bolj. Bil je celo prvi lovec dlje časa pri nekem plemenitašu in kadar je šla gospa na lov, je on vodil konje. To zadnje sem mu rad verjel in bi mu bil še kaj več.

Razen kože in rogovja sem proti malenkostni kupnini podaril jelena primasu in njegovemu rodu. Spoštljivo se je zahvalil in dejal: »Gospodar, moji ljudje so ti na službo.« Podal mi je samozavestno roko in odšli smo vsak po svojem vetru. Nikoli več ga nisem videl. Ugasnil je kakor svetel komet na nebu. Ceho je pa vseeno plačala uprava. Njegovi ljudje so prišli na svoj račun pri topolah. Polovico sem jim podaril — neprostovoljno. Nikoli več, ciganu ne . . .

XVII.

Da ne bo prikrajšana na slavi še druga ciganska pasma, naj še o njej omenim par značilnosti. To so šator-cigani, kakor jih imenuje ljudstvo. Sicer jih znanost ne šteje med divjačino, ali po svojih življenjskih navadah se ti večni skitalci ne razlikujejo mnogo od nje. Saj jih vsakdo pozna. Nekatere družine, ki so premožnejše, se pečajo poleg kraje tudi s kotlarstvom. Ali mislim, da so kotli, ki jih ponujajo ali popravljajo po hišah, bolj sredstvo za dosego cilja. Pri taki priliki si namreč točno ogledajo hišo in njene zaloge in nočni obisk često ne izostane. Drugi gredo zopet golih rok za svojo obrtjo in vsi skupaj kradejo Bogu čas, ljudem pa denar. Županom in orožništvu pa delajo sive lase.

Ob logarski koči na nasipu v Racokreve blizu Zmajevca je stalo odnosno še stoji veliko poslopje, ki je služilo kot skladišče in shramba za materijal in orodje, ki se je rabilo pri obrambi nasipa ob povodnjih. Skladišče je bilo prazno, kakor se spodobi. Zunaj deževno in mrzlo decembrsko vreme. Strehe malo, toplote nič in ciganov mnogo. Razumljivo je, da so te šator-cigane, ki

so prezebali pod strganimi plahtami v blatu na vaški gmajni, vabila odprta vrata tega poslopja. Prve dni decembra je še malo snežilo in blato je zmrzovalo, ko mi logar javi, da so cigani zasedli skladišče. Bilo jih je z mladimi in starimi kakih trideset. Grozil jim je z vsemi začasnimi in večnimi kaznimi, delal vpričo njih vaje s puško, ali cigani so mirno zakurili po kotih ognje in se greli in kuhali. Logar se je bal, da se po večini lesena stavba ne vname in da ne zgori še logarska hiša zraven. Zato sem se odločil, da grem drugi dan na lov in mimogrede pogledam tudi cigane. Naročil sem logarju, da me mora drugo jutro čakati starešina, ker hoče gospodar z njim govoriti. Res je čakala vsa drhal pred poslopjem s starešino na čelu. Stavil sem mu pogoj, da jih pustim pod streho, ako bodo kurili na prostem in ne pod streho, sicer da jih iztiram z orožniki in dam našteti vsakemu 25 poleg vseh drugih dobrot. Lepo so se zahvalili za »milosrdne« besede, ki sem jih rjovel nanje in sem se odpeljal proti Zlatni gredi. Neobičajen mraz je lezel za nohte in vesel sem bil, ko sem zlezel z voza. Vožnja je bila namreč naporna in počasna, ker se je na pol zmrzla mokra ilovica v velikih grudah prijemala koles, ki so se na razmočenem nasipu globoko pogrezala v zemljo. Ko sem si privezal dušo z gorkim čajem, sva z lovcem krenila v Bikovac. V poznih jesenskih in hladnih dneh postopa jelenjad rada po gozdu, pasoč se in polegajoč v večjih skupinah, ki pa se raztresejo zelo na široko. In šele če jih kaj preplaši, spoznaš, da spada vse k enemu tropu, ker se med begom združijo in skupno beže v eno smer. Zato človek nikdar ne ve, kdaj ga opazuje kaka žival in je pri takih okoliščinah silno težko priti do strela. Celo dopoldne sva lazila in se plazila z lovcem brezuspešno za njimi. Ker sem pa pustil svoje brašno pri lovcu, meneč, da bom opoldne že nazaj, sem poslal tega sedaj iskat utehe za kruleči želodec. Zalezoval sem dalje sam z dvojno previdnostjo, ker sem imel do mesa snidenja z lovcem dobra dva kilometra, časa pa dve uri. Cel dan se mi je tako nerodno obračalo, da se mi je jelenjad vedno pravočasno izmuznila v kak zaklon, trstje ali drugo goščavo, ali pa so mi uspeh zalezovanja prekrižali kak donavski rokav ali jasa, preko katerih nisem mogel dalje radi vode, odnosno radi pomanjkanja kritja. Že precej naveličan sem se vlekel proti kraju sestanka in skoro nisem več računal na plen, ko sem daleč pred seboj zapazil v redkem gozdu, ki je bil mestoma zaslonjen s trstjem, košuto z jelenčkom. Navzlic nerazpoloženju sem jel pozorneje zalezovati in sem po neštetih ovinkih prišel v strelno daljavo kraja, kjer naj bi bila košuta. Smer mi je kazala velika, košata vrba. Previdno sem razgrnil zadnje bičevje in zazrl — praznoto. »Sam hudič danes pase zverino,«

sem robantil sam pri sebi, »tako narobe mi gre.« Po tej zopetni potegavščini sem neodločen stal in bolj iz zadrege trenutne situacije sem mehanično dvignil trieder in motril površno obzorje. Tedaj sem za trstjem in grmovjem zapazil dolge jelenje noge, ki so se počasi gibale sem ter tja. Po daljšem opazovanju sem ugotovil, da mora biti tropič, ki se pase, raztresen naokoli. Premotril sem situacijo, ki ni bila na pogled slaba in desno in levo tudi ni bilo opaziti divjačine, ki bi me izdala. Napredovati mi je bilo treba samo kakih tristo korakov. Ali vrag dal močvirje! V plitvi kotlini, kjer sem mislil, da dobim v visoki travi in trstju kritje, je bila bara. In preden sem se izmotal in obšel tisto lužo, je bilo desetkrat tristo korakov. Nič več nisem računal, da bo jelenjad še tam. To pot pa se me je Fortuna usmilila. Ko sem pogledal čez deblo podrte vrbe, se je paslo na kakih 200 korakov dvoje košut. Hitro sem vzel eno v križ. Po strelu je izginila za trstjem, druga pa je v presenečenosti planila proti meni. Ko je jela neodločno stopati počasi, sem vžgal tudi na to. Brez vidnega znaka je v mirnih skokih izginila za grmovjem. Komaj sem repetiral, pa plane mimo mene kakih pet košut. Na mestu, kjer sem streljal prvo košuto, pa se ostro zaokrenejo in enoleten jelenček odskoči v stran in za hip obstane. Ker sem jim s puško pri licu sledil, sem tudi takoj pritisnil in jelenček je skokoma izginil. Že sem hotel stopiti, da se na strelih prepričam o uspehih, ko zagledam zopet nekaj bežečih košut. Takoj sem bil pripravljen. Vendar so košute že oddirjale iz vidika. Ostal pa sem še par hipov pripravljen, kar lovec instinktivno dela, čeprav je divjačina že odbežala. Tedaj se pokaže zopet senca košute za trstjem in jaz sem vžgal. Košuta je odskočila in zopet obstala in izstrelil sem zadnji naboj iz repetirke na daljavo kakih 250 korakov. Vse se je vršilo tako nepričakovano in v tako nenavadnem razporedu, da sem bil presenečen že med streli in zatorej nisem upal na mnogo uspeha. Komaj sem puško znova nabasal, se oglasi logar. Streli so ga privabili na kraj, ko je že čakal na dogovorjenem mestu. Ko se mu odzovem, je bil kmalu pri meni in mi je opisal sledeče naključje: Po prvih dveh strelih je brzo krenil v dotično smer, ker je vedel, da jaz streljam in da sem gotovo kaj ustrelil. Spotoma so padli še trije streli. Takoj po zadnjem pa je pribežal mimo njega tropič košut, ki so bolj raztreseno, bilo jih je kakih osem, bežale vse v isto smer. Ko pribeže zadnje tri v velikih skokih mimo njega na kakih 100 korakov, se zadnja košuta kar na lepem zruši in telebi na tla. To se je zgodilo tako iznenada in na celem, da je ostrmel. Seveda je v naslednjem hipu vedel, za kaj gre. Zadnjo košuto sem namreč z drugim strelom pogodil.

Bežala pa je še dobrih petsto korakov in slučaj je nanesel, da se je zrušila ravno pred lovcem. Sicer ni niti gotovo, če bi jo bila dobila, ker ni bilo skoro nobene krvave sledi in jaz radi oddaljenosti, hitrice in grmovja nisem videl, če je žival kaj naznačila. Strel je bil malo nizek skozi jetra in kri se je zlila v votlino in ne ven. Naravnost presenečen pa sem bil, ko sva na prvih treh strelih našla povsod po en komad, več ali manj oddaljene med seboj. Trud torej ni bil zaman in uraden odstrel ta dan obilen. Pozno popoldne sem sedel na voz in hlapec je pognal proti domu. Prišedši do logarske hiše v Racokreve zapazim, da je pred skladiščem, ki so ga dan prej okupirali cigani, cel tabor okrog velikega ognja. Čudno se mi je zdelo to, ko sem ustavil voz, da so v skladišču tudi ognji in da bi ob tem neprijetnem vremenu vsi sedeli pod milim nebom, ko je zraven streha. Medtem je pa prilezel že logar in razjasnil, da je prišel nov tabor, ki se je utaboril pred vrati. Cel dan so se pogajali, da bi jih prvi pustili pod streho. Vendar za vse ni bilo prostora in prišlo je že tekom diskusij do pretepov. Vendar je ostala trdnjava za enkrat nezavzeta. Ker pa so se bali prvi, če gredo ven kurit, da drugi zasedejo poslopje, so se logarju opravičili, češ, da so bili pod pritiskom okoliščin primorani zakuriti v poslopju. Poleg tega je bil logar proti pol stotini te golazni brez moči, kakor tudi občinski bilježnik, katerega je obvestil, da bi pognal to soseščino, ki ogroža logarja, da ga do golega okrade in izropa.

Tudi jaz sem brzo pognal konje, ker nisem nič pozabil pri ciganih in bi še manj opravil. Žurilo me je pa še to, ker so se cigani jeli zbirati od tabora okrog voza in hoteli dokazovati, da imajo iste pravice na streho kot oni, ki se šopirijo na gorkem, in da naj v tem oziru, kot gospodar, posredujem.

Komaj pa sem doma povečerjal, me pokliče telefon in logar mi javi ves preplašen, da se cigani tepo in da celo streljajo. Zato sem se obrnil drugi dan na orožniško postajo v Batino, da bi cigane razgnali. Kakor hitro so se pa pokazali orožniki, je bila vsa ciganija solidarna in so tako ognjevito prepričevali patruljo, da so slavili samo neko slavo in so na čast slave streljali in od veselja drug drugega za šalo bili in prekucevali, tako da so jim simpel momaki verjeli. In cigani so celo pokazali pištolo, s katero so streljali. Takoj so jo seveda orožniki zaplenili — kos rjastega železa, katero je bilo morda za časa Turkov res pištola, in so zmagovito odšli. Cigani pa so ostali in pištole z njimi.

(Nadaljevanje bo sledilo.)

Fr. Starovaški:

Na klic.

(Prijatelju Ludviku Goliju v spomin.)

V sredo popoldne, dne 25. julija 1924, ledaj baš na god sv. Jakoba, sem bil jezen na ves svet: kosil sem slabo, sadje je bilo velo in brez okusa, vino sparjeno, črna kava je dišala po kisli cikoriji, cigarete za nič! — V pisarni sem zehal in klel na spise, ki so ležali pred mano in čakali rešitve. »Pa kaj akti! Niso vrabci, da bi odleteli, ako jih še celih osem dni pustiš na mizi!« sem se tolažil in brisal potno plešo. Toda, kaj naj začnem? Hudirja vendar, vsi drugi tovariši so na počitnicah, se zabavajo, kegljajo in balincajo, delajo, kar se jim zljubi... Jaz pa, »primus inter pares«, ne smem nikamor in v tej vročini — prosim, 22° R v senci — naj drsam akte za 3 lire 33 cent. dnevne funkcijske doklade! Ne bi li bilo lepše, piti ono zdravilno vodo v Rogaški Slatini in se sprehajati po Janini, po gozdiču do kapelice sv. Duha, proti »Jaklbirtu«, ali pa proti Cerovcu, ali pa še bliže do Sv. Križa, kjer je poleg Ogrizkove gostilne lep senčnat vrt. Tam dobiš kupico dobrega Cerovčana, pa tudi četrtinko Templjevega vrelca ti prinesejo, ako se že strogo držiš zdravnikovih predpisov. Stavim, da sedi ob tej uri prijatelj Zapotočnik tam že pri tretjem kvartinčku in da je dobil medtem vsaj enkrat kontra pagatu... Zlomka vendar, da bi mogel vsaj v Godovič, na Črni vrh, na Medvedje brdo! Lazil bi po gozdu za srnjakom, klical bi! A tri ure hoda peš po prašni cesti in v tej vročini! — Jezno udarim s šopom aktov po mizi, da so se tri debele muhe prestrašile in zletele na limanico pod stropom. Še enkrat zazeham kot Laskar na vse zgodaj pred svojim vodnjakom in mislim zadremati na udobnem erarskem naslanjaču, kar nekdo potrka. — Ha, tega nahrulim, da bo pomnil! Ni li zapisano in natiskano v predsobi, da gospod »predsednik« v počitnicah ne sprejema strank ob drugem času kot od 10—12? Kaj mislite, da nimam drugega posla ob tej uri? Hm? — Prišlec pa na srečo ni bil »stranka«, ampak uslužbenec mojega ljubega prijatelja in navdušenega lovca Vojmira Pobožnega, obenem gospodarja najlepšega psa, ki sliši včasi na ime Turin. Naj pa pohvalno omenim, da je moje ponovno zafrkavanje v »Lovcu« koristilo, ker sedaj imajo moji lovski tovariši v Mandriji že nekoliko čistokrvnih psov, med temi Vojmir krasnega španijela, ki se ponaša z odličnim rodovnikom. Uslužbenec mi je prinesel naslednje pismo:

Dragi tovariš v zelenem kroju!

Danes, točno ob 16.45 imam na razpolaganje avto. Ako utegneš, pojdiva v Godovič na zalaz in klic. Ob 21 sva lahko doma. Obenem Te vabim na skromno večerjico. Moja žena Te vpraša, ali imaš kako posebno željo glede jedi. Takojšnjega odgovora Te prosi in Ti pošilja lovski pozdrav Tvoj

Vojmir Pobožni m. p.

Hm, ako utegnem? — Za lov imam vedno časa! »Francelj, reci gospodarju, da bom točno ob določeni uri na mestu. Ne, čakaj v predsobi, da napišem odgovor. Tu imaš par cigaret, na hodniku je vodovod, ako si žejen, z drugim ti res ne morem postreči.« Prijatelju pa v največji naglici napišem naslednje pismo:

Vojmir! — Ti si čuden svat: vprašaš me, ali utegnem na lov... Točno ob določeni uri bom pri Tebi in od 16.30 ne sprejmem nikogar, naj pride sam prefekt s proveditorjem vred. Tvoj —i—

Ko sem odposlal pismo, me je minila vsa jeza, vrnila se je dobra volja do dela in v pičlih dveh urah sem nadrsal dobršen kup aktov.

Ker je bilo po Vojmirovem naziranju še zgodaj, sva ustavila avto »Pri Žoržu«. V pol ure sva prišla po senčni Zali med visokimi smrekami in zelenimi bukvami na Godoviški vrh, kjer nama je Brenčičeva Micka postregla z dobro južino. Pri kupici pitnega vipavčka sva naredila načrt za zalàz in klic.

»Zaupno Ti povem,« začne Vojmir, »da sem pred osmimi dnevi v Rupah žajfal krasnega šesteraka. Srnjaku nisem zasmodil niti dlake, pa mora biti še tam. Z avtom se popeljeva do onega kamnoloma, potem na desno po kolovozu in v pol ure sva tam. Morda pride...«

»Ali pa tudi ne pride,« mu odgovorim.

»Voz naj čaka do 20. ure.«

»Prav tako!«

Korakala sva počasi, ker Vojmir se boji nagle hoje, da se mu pri tej vročini ne scvro naslage špeha. Na razpotju dveh komaj vidnih stezic sva žrebala, kdo naj gre po dokaj strmi stezi na desno, kdo pa po položni v dolinico. Vojmiru določi žreb levo, ker ima povsod srečo.

Pridem na vrh, poiščem kritja in z oslinjenim prstom ugotovim smer vetra. Potegnem ovratnik navzgor, da se ne bi rob srajce zableščal skozi grmovje in potisnem svoj zeleni klobuk na obraz. Potem pa četrt ure: mir, mir... Daleč nekje za hribom žgoli

drozeg, na njivah ob cesti se glasi »pet pedi, pet pedi«, na gabru nad menoj poje ščinkavec svoj »cici-ciù, cicici-ciù«, gnezdo mladih šoj v svojih pestrih novih krilih se podi po grmovju, mlade lepotice ne vidijo lovca, ki bi baš ta hip z enim strelom sklatil kar dve. Pljuča slastno vdihavajo vonj zelenih smrek, cvetoče rutice, »babje dušice« in drugega cvetja, po katerem brnijo lahkokrile čebelice; dva čmrlja nerodno telovadita po cvetju sreboti, tam ob skali duhti divji nagelj, ob grmovju je vse polno rdečih korčkov in gori nad gozdom se širi plavo nebo, pod katerim se podi čredica belih oblačkov. Komar se dobrika: muj, muj, muj! Solnce se je nagnilo in siplje izza Jelenška zlate niti skozi naravno okno, ki ga tvorijo veje dveh visokih smrek, in vršiček zelene veje se giblje v tem svetišču sv. Huberta... »Oj, nebeški moj prijatelj, ali mi v resnici obetaš darilo?« — Ure in ure bi stal tu in užival lepoto poletnega večera, toda sinica na veji me opominja: ti, ti, ti! Vtaknem Uhlenhutovo piščalko v usta in posreči se mi naravni »pjä, pjä... pjä« mlade, ljubezniželjne srne. Pa zopet: »pjä, pjä... pjä... pjä«. Skozi gosto leščevje vidim veliko senco. »Je li to srnjak? Morda je stara srna, ki jo spomini na mladost in ljubezen, ali pa samo ljubosumnost vabi iz varnega ležišča. Morda prepodi mlado srnico, ko jo bo srnjak gonil okoli smreke, da bo ona uživala, kar je namenjeno mlajši?« Z votlo dlanjo zakrijem piščalko in zapiskam še enkrat, da se sliši klic bolj od daleč... Na 40 korakov pred seboj vidim glavo z močnim rogovjem. Previdno stegne srnjak svoj vrat, pokaže se gornji del prs in »tiiinf« se razlega po tihem gozdu... Srnjak se osori na zadnje noge in pade na prsa, z zadnjimi orje in rine telo v gosto leščevje... Na deset korakov oddam strel v zakrivljen vrat, život se strese in — tragedija je končana. Sinica je preletela in s sosednjega gabra me krega: ti, ti, ti... ti! V resnici ne vem, ali si je lovec mogel izmisliti večje krutosti, negoli privabiti srnjaka in mu pognati kroglo v srce baš v onem hipu, ko misli zadostiti svojemu ljubezenskemu nagonu in obenem dolžnosti samoohrane. Pa zopet: ali je bolj priporočljivo zalaziti srnjaka na paši ali ubiti ga na brakadi, preganjanega in upehanega od divjih, bevskajočih psov? Hvala Bogu, ta zadnji način lova je po prizadevanju pravih lovcev, zlasti ing. Villanija vsaj pri nas v Julijski Krajini odpravljen.

Veji rogov sta močni, lepo zajeti in grintavi, a pri nenavadni teži 25 kg sem pričakoval lepših rogljev. Navzlic temu sem bil vesel in ta trofeja in zelena smrekova vejica, ki mi jo je prijatelj Vojmir zataknil za klobuk, mi bosta vedno ljub in drag spomin.

Ob tej priliki naj povem svoje izkušnje z zanimivim lovom srnjaka na klic. Mnogo sem čital o tem v raznih lovskih spisih,

slušal sem stare gozdarje in lovce, ki so mi dokazovali, da znajo naravno pogoditi klic mlade srne, poskušal sem vse mogoče piščalke, a vse je bilo zaman, dokler nisem slišal srne sam, ko je klicala v moji neposredni bližini. Zaklicala je trikrat, a ker ‚njega ni b'lo', se je za deset minut oglasila na sosednjem vrhu. Po tem klicu sem uravnal svojo Uhlenhutovo piščalko in osem dni za tem sem priklical močnega vilarja. Seve, od teh mojih prvih poskusov je preteklo 25 let in svoje skromne uspehe — ta moj zadnji srnjak je komaj šesti, ki je na klic prišel pred mojo cev — imam zahvaliti edinole svojemu opazovanju in svoji izkušnji. Napačna je trditev, da mora lovec ostati 40—60 minut na istem mestu, tudi ni potrebno ugotavljati, ali je srnjak v onem delu lovišča, kjer misliš klicati: ko se srnjad goni, je pač gotovo, da ne leži v meji kot bi bila privezana, ampak srnjak gre za klicem in srna prehodi mnogo krajev, kjer misli najti ženina... Kadar grem na zalaz in klic, hodim tiho in previdno, da ne delam šuma Ko poiščem pripravno mesto, se skrijem ali vendar tako, da obvladam s puško in očesom ves prostor, potem se postavim trdno, da se ni treba premikati in da mi ne otrpnejo noge. Nato pa: mir! Dobrih deset minut občuduj prirodo božjo in poslušaj, kar ti tajinstveno pripoveduje. To je pobožnost, ki si jo dolžan sv. Hubertu, ako hočeš biti — lovec. Ta užitek naj te odškoduje za morebitno brezuspešno čakanje in klicanje.

Kot me je naučila mlada srna, zakličem brez presledka: pjä, pjä, po 8—10 sekundah še enkrat: pjä in samo še včasih po 4—5 sekundah: pjä. Nato pa pozor na vse strani! Po 4—5 minutah zakličem kot prej in po daljšem enakem presledku tretjič tako. Ako na trikratno klicanje ne slišim in ne vidim ničesar, pa puško na ramo in počasi kakih 500 korakov naprej. Ako na tri- največ na štirikratno klicanje ne pride, potem lahko z gotovostjo računam, da ga ne bo: morda se je ta dan že paril, morda stojiš v vetru, ali ni ugodno vreme, morda nisi pogodil pravega klica... Mnogokrat sem brez uspeha prehodil velike dele lovišča, včasi sem ga slišal prav blizu, a na strel je prišel le poredkoma. Tudi je bil dne 25. julija prvi slučaj, da mi je prišel srnjak pred cev takoj po prvem klicanju.

Glede časa za klic so mnenja tudi povsem različna: eni priporočajo tak lov od 10—12 in od 3—6, drugi zopet od 6—8 v jutro in zvečer. Jaz sem priklical pred puško 4 srnjake v času od 9—12, enega ob 5 in zadnji je padel ob 7 zvečer. Meni se zdi, da srnjad za take opravke pač ne pozna — policijske ure.

S precejšnjim naporom sva prinesla srnjaka, ovitega v smrekovo zelenje, do ceste, kjer je naju čakal avto. Pri Brenčičevi

Micki najdeva Srečka, ki je ves božji dan lazil po Slemenu, po Gori, po Jelenšku in drugod: prostora je imel pač dovolj, ker naše lovišče meri okoli 16.000 ha. Ves upehan je bil od hoje in vročine. Dober človek je Srečko in vsi ga imamo radi, toda po trileтnih poskusih še ni izkušen lovec, navzlic temu, da šteje med svoje trofeje eno jazbečjo kožo, sedem pisanih šoj in dve vrani. Zadel je na Koševniku na 90 korakov tudi steklenico, prazno, seve. Po trebuhu se je valjal in jedva četrt ure je meril, dokler ni zajel muhe. Ko je sprožil, se je steklenica v resnici razbila, toda še danes ni prav gotovo, ali od strela ali je kar tako padla po skali, na katero je bila postavljena...

Ko sva pridrvela do Vojmirove hiše na Velikem trgu, se je takoj nabrala množica radovednežev obojega spola in obeh narodnosti, kakor je to že navada v takih krajih.

‚Skromna večerjica' se je sijajno razvila in me je pesniško navdahnila, kakor sem dokazal že s svojo prvo napitnico. Oženjeni tovariši so prišli šele na povečerek in na kupico vina. Predsednik Drago je brisal svoj zlati ščipalnik, ki mu je spričo velike vročine drsel po nosu in vsako toliko zapel ono »Prišla sta oj jagra dva«, Srečko je pihal na dragocene orglice, ki jih je prijatelj Polde-Slavko kupil v Gradcu za 10.000 kronic, Pero je prižigal svojo žvercasto pipo, Polde-Slavko, ki se ponaša, da je tudi »s tolega pecirka«, je med večnosrečnim nasmehom pil »v gnad' božji« kot oni pobožni starček, ki je živel tam doli na lepem Dolenjskem. Ko sem jaz — menda šele petič — odpel ono genljivo »Še za en litrček vinca bom dal«, se naš vrli Drago spomni cvrčka... Po dogovoru se lotim nevšečnega dela, ker lačni nismo bili, žejni pa tudi ne. Srečko je rezal »čebul'co«, jaz pa jetra in pljuča, na katerih je viselo še dokaj dlake. Nu, ko osolim cvrček in ga dobro pomešam s čebulo, pristavim veliko ponev nad ogenj in začnem mešati. Srečko pa je igral na orglice. Kar nastane velik krik v obednici: Ivan je bil otvoril svoj »ciklus govoranc« in na meni je bila vrsta, da proslavim v vznesenih besedah slovensko gostoljubje s posebnim ozirom na nocojšnjo ‚skromno večerjico'. Ker je bila na nepokornost postavljena za to pozno uro občutna kazen, namreč »trikratno pranje jezika«, ukažem Srečku, naj po mojih predpisih meša cvrček, dokler se ne vrnem... Z eno roko je mešal z dolgo kuhalnico po ponvi, z drugo je držal dragocene orglice in — piskal...

Proti koncu mojega govora, ki je trajal jedva četrt ure, se je začel širiti gost dim in nekam čuden vonj kot pri podkovaču, kadar pritisne razbeljeno podkev na konjsko kopito...

»Na pomoč, cvrček gori!« vpije Srečko iz kuhinje.

Pozabil sem bil pridejati — masti in ta novinec v kuharski umetnosti je mešal cvrček in čebulo v razbeljeni ponvi in piskal na orglice, namesto da bi me pravočasno poklical. Škoda, res škoda!

Ko smo na dan sv. Ane že ob prvem petelinjem klicu zapuščali gostoljubno Vojmirovo hišo, se je po tihotnih ulicah glasno razlegala prva kitica slavne mandrijske lovske himne, druge ni bilo več potrebno, ker smo že z eno samo prebudili pridne rudarje, da niso zamudili »šihta«.

Fr. Tr.:

Kako bi bilo mogoče gojiti lov?[1]

O zboljšanju lova je poteklo že veliko črnila za različne nasvete, a divjačine je v naših loviščih vedno manj, posebno srnjadi, za katero bo v doglednem času samo v muzejih še prostora.

Pri razmerah, kakor jih imamo v loviščih, je pač popolnoma izključeno, da bi se ohranila divjačina, še manj pa, da bi jo gojili, kakor fazane, poljske jerebice, zajce.

Po mojem mnenju je glavna krivda nedostatkom, da je toliko najemnikov, kolikor lovišč. Pri nas, posebno v mariborski oblasti, je veliko občin z malo površino 250—400 ha; seveda so tudi večje občine, pa tudi še manjših je nekaj. Po večini je lovski najemnik nekak konsorcij, redko posameznik, še manj pa kaka lovska podružnica. Lovi se dražbajo do neverjetno visokih cen tako, da stane vsak uplenjen komad divjačine po 1000 Din in še več. Umevno je, da vsak najemnik, ki mu je lov po dražbi ostal, skuša kriti ogromne stroške na račun divjačine.

Malo je takih najemnikov, ki jim ni nič, ako vsako leto plačajo nekaj tisočakov za lov, samo da imajo zabavo. Zelo redki so in če se najde taka bela vrana, tudi ni povsod pomagano lovu, ker sosedni najemnik preganja ubogo divjačino dan na dan, najmanj pa vsaj enkrat v tednu. In ker lovski psi še nimajo dovolj izobrazbe, da bi se jim mogla meja označiti z napisi, gonijo in preženejo vse tudi po sosednih loviščih. Ker se to dogaja teden

[1] Pisec ima dobre namene in nekaj dobrih predlogov, ki pa so deloma v navzkrižju z obstoječimi lovskimi zakoni. — Op. ured.

za tednom, je seveda divjačina, kolikor se je še ni uničilo, primorana preseliti se v bolj mirne kraje.

Nisem mnenja, da je preveč lovcev, nasprotno. Dobrih pravih lovcev, ki razumejo, kaj je lov, je veliko premalo.

Edini izhod za pravilen lov in gojenje divjačine bi bil, po mojem mnenju, da se v vsakem sodnem okraju ustanovi podružnica Slov. lovskega društva. Vsakdo, najsi bo uradnik, obrtnik ali kmet, naj ima prost vstop v to društvo. Glavni pogoj za sprejem naj bo, da je vstopajoči poštenjak!

Ta podružnica naj bi bila edina upravičena zdražbati vse love v svojem okraju, seveda po primerni ceni.

Marsikateri bo rekel: S tem ni nič; čemu tako obsežno lovišče? — Toda poglejmo dalje!

Preteklo jesen sem bil neko nedeljo v svojem lovišču ter stal na hribu. Slišali so se iz sosednih lovišč psi in streli, ter se je dalo tudi natančno ugotoviti, kje se lovi. Brakada je bila v nič manj kakor v sedmih občinah in to v enem samem sodnem okraju.

Vzemimo pa, da bi se ti lovci sporazumeli ustanoviti podružnico Slov. lovskega društva. Poteklo bi sedem nedelj, da bi prelovili isti prostor kakor so ga sedaj v enem dnevu. Pa niti to ni dovolj sedanjim najemnikom, ki se kar skušajo, kdo bo več pobil. Lovijo nedeljo za nedeljo in še med tednom ali skupno ali vsak posameznik poljubno, samo da je lov in da gonijo psi.

Ako bi se lovišča sporazumno združila, pa bi v društvu o lovu sklepal podružnični odbor za celo lovsko sezijo vnaprej, tako da bi vsak član imel seznam, kjer se ta in ta dan lovi, kje in ob kateri uri je sestanek itd. Lovski revirji bi pa prišli v najboljšem slučaju samo enkrat v letu na vrsto za brakado, medtem ko bi se lahko popolnoma od brakade izločili kraji, kjer bi se divjačina krmila in gojila.

Ne samo to. Tudi druge prednosti bi imel tak skupen lov. Sem najemnik občinskega lovišča. Pred vojno je bilo pri nas dovolj poljskih jerebic. Kaj jih je uničilo, mi ni znano. Ko sem se vrnil iz vojne, ni bilo niti ene ne le v mojem lovišču, tudi sosedna so bila prazna. S trudom se mi je posrečilo, vzgojiti jih z domačo kokljo in sem dosegel, da sem jih imel jeseni štiri kite.

Prosil sem sosedne najemnike, naj vendar prepovedo svojim lovcem streljati jerebice, kadar nanje naletijo, ker sem jih tako težko zopet naselil. Obljubilo se mi je, a držalo se ni. Že od novembra meseca nisem nobene jerebice več videl in je tudi ne bom.

To je jasen dokaz, da je popolnoma izključeno gojiti posameznemu najemniku male love, ako isti niso združeni.[1] Ako bi se ustanovile podružnice, ki bi imele skupne love, bilo bi možno zopet gojiti jerebice, naročati fazanje družine, križati zajce in kar je glavno — v nekaj letih bi imeli srnjadi, da bi bilo veselje.

Mnenje nekaterih, da bi občine pri tem trpele, ker bi lovi ne bili tako visoko zdražbani, ne drži. Nasprotno. Občinski lovi bi imeli večjo vrednost, ker bi bilo več divjačine.

Poznam najemnika, ki je občinski lov zdražbal za neverjetno visoko ceno. Kljub temu, da se je streljalo vse, kar je prišlo na muho, je vsako leto pošteno doplačal. Dotična občina je v resnici imela skozi pet let lepe dohodke za lov, a najemnik, ki je divjačino docela iztrebil, je zaprosil, da ga zadnje leto odvežejo od zakupne obveze. Ako bo lov prišel zopet na dražbo, se bo zakupnina gotovo zelo znižala, ker je lovišče prazno.

Dokler se lovski najemniki in lovci ne organizirajo v podružnice Slov. lovskega društva, ki bi dobile obsežne love v zakup in jih združile, in dokler tega oblasti ne podpirajo, ni misliti na povzdigo lovišč.

Velika strelska tekma v Mariboru.

Na Vidov dan in Petrovo je priredila sekcija S. L. D. v Mariboru na vojaškem strelišču strelsko tekmo, ki je potekla nad vse pričakovanje dobro. Protektorat nad tekmo je imel Nj. V. kralj sam, ki je s tem zopet pokazal, kako visoko ceni plemenito lovstvo in vse, kar je ž njim v zvezi.

Tekmo je otvoril v navzočnosti odbora mariborske sekcije S. L. D. njen načelnik primarij dr. Robič z nagovorom, v katerem je poudarjal namen in pomen tekme za lovstvo in posredno tudi za varstvo države same. Prav iskreno je pozdravil odposlanca ministra za šume in rudnike, višjega inšpektorja ing. Vojka Koprivnika, kateremu je sporočil iskreno zahvalo na gospoda ministra za vso njegovo skrb in pomoč, ki jo nudi vedno in povsod plemenitemu lovstvu. G. višji inšpektor Koprivnik mu je odgovoril sledeče:

Spoštovani gospodje!

»Gospod minister za šume in rude mi je naročil, da Vas pozdravim na Vaši strelski tekmi ter Vam želim najboljših uspehov. Menda je to prvikrat, da jugoslovanski minister za šume in rudnike poklanja Vaši prireditvi toliko pažnje.

Gospodje, mi vsi vemo, da je historično dejstvo, da je za svobodo narodov prva in bitna lastnost njihovo junaštvo in izvežbanost v orožju. Gotovo ni slučaj, da ste svojo prireditev odredili baš na Vidov dan, na dan, ki ga vse inozemstvo pozna kot dan največjega junaštva, viteštva in bojevitosti jugoslovanskega naroda.

Meni kot rojenemu v obmejnem mestu Mariboru je v posebno radost, da mi je poverjena čast, da Vam sporočim pozdrave iz kroga naše kraljevske vlade in pozdrave najvišjih naših reprezentantov obče strokovne uprave. Želim

[1] Primerjaj idejo zaokroženih večjih lovišč, obrazloženo v članku: »Nega srnjadi na Pohorju v povojni dobi« — na strani 50 in nasl. — v »Lovcu« let. 1926. — Op. ured.

Vam, da Vaša akcija rodi sadove v najširših krogih, ker v rokah Vas strelcev leži sigurnost naših domov in naših rodbin. Strelci, Vaše v prvem redu so roké, ki čuvajo neokrnjenost naših mej, mej naše lepe in drage nam kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev! V imenu junaštva in viteštva strelcev in lovcev Vam kličem najprisrčnejši: živijo!«

Prireditev so počastili s svojim obiskom veliki župan dr. Schaubach, komandant mesta general V. Spašić, podžupan mesta Maribora dr. Lipold, župan ptujski dr. Senčar, dvorni svétnik dr. Starè, višji šumarski svétnik ing. Urbas. Poleg mnogoštevilnih lovcev in strelcev iz cele mariborske oblasti so prišli tudi strelci iz Zagreba, Ljubljane in Kranja. Osrednji odbor S. L. D. v Ljubljani je poslal deputacijo s podpredsednikom notarjem Hafnerjem in odbornikom Zupanom ter gg. Tančičem, Malenškom in Mayerjem, ki je prinesla krasno darilo Osrednjega društva in darilo predsednika dr. Lovrenčiča.

Tekma sama je pokazala jako lepe uspehe. Dosegli so v celoti od seniorjev od 200 dosegljivih točk major Sparowitz 162 točk, dr. Kovačec 148 točk, dr. Robič 137 točk, ravnatelj Klobučar 117 točk, notar Jezovšek 105 točk, katerim torej gre po pravilih naslov »mojstrski strelec — Maribor 1927«.

Med juniorji so dosegli od 195 dosegljivih točk učitelj Dominkuš 164 točk, knjigovez Vukmanič 160 točk, višji inšpektor Koprivnik 155 točk, primarij dr. Černič 145 točk, fotograf Vlašič 145 točk.

Med oficirji so dosegli od 100 dosegljivih točk podpolkovnik Krpan 87 točk, podpolkovnik Pogačar 80 točk, poročnik Novak 78 točk.

Podoficirji: od 100 dosegljivih točk Seralič 79 točk, Darilovič 62 točk, Novak 62 točk. — Redovi: Kobal 79 točk, Šarac 70 točk, Draškovič 65 točk.

Po končani tekmi je bil v hotelu »Meranu« prijateljski sestanek, na katerem so se proglasili rezultati in razdelila številna dragocena darila. Obenem so bile izrečene prisrčne zahvale predvsem načelniku dr. Robiču kot navdušenemu lovcu, prvovrstnemu strelcu in požrtvovalnemu gojitelju čistokrvnih lovskih psov, majorju Sparowitzu za njegov posrečen aranžman tekme, tajniku prof. Schaupu za neizmeren trud pri prireditvi tekme; dalje celotnemu strelskemu odseku. Načelnik primarij dr. Robič se je še enkrat iskreno zahvalil za vso podporo ministru za šume in rude in njegovemu odposlancu višjemu inšpektorju Koprivniku, velikemu županu dr. Schaubachu in višjemu šumarskemu svetniku Urbasu, mestnemu županu dr. Leskovarju in centralnemu odboru S. L. D. v Ljubljani. Prav prisrčno zahvalo je izrekel vojaški oblasti, na čelu priljubljenemu generalu Spašiču za izredno blagohotno podporo, brez katere bi bila prireditev popolnoma nemogoča. Dalje je pozdravil odposlance in strelce iz Ljubljane, Zagreba in Kranja, posebno gospo Gorjupovo iz Zagreba, ki je s svojim streljanjem, v katerem je pod istimi pogoji s strelci na stoječega srnjaka dosegla najboljši uspeh.

Z banketa se je poslala vdanostna brzojavka našemu najvišjemu strelcu in protektorju Nj. V. kralju, ki se je za pozdrav prisrčno zahvalil.

Po večurnem računskem trudu strelskega odseka se je okoli polnoči razglasil izid tekme, ki smo ga navedli. V posameznosti pa so dosegli na dr. Lovrenčičevo tarčo na stoječega srnjaka: gospa Gorjup iz Zagreba 60, fotograf Vlašič 59, Gvido Sparowitz 59, podpolkovnik Krpan 58, učitelj Dominkuš 57 točk; na 20-krožno tarčo: Dominkuš 91, Gvido Sparowitz 88, Caf 87, gospa Gorjup 86, Vukmanič 85; na izginjajočo tarčo lisice in srnjaka: gospod Gorjup 49, dr. Kovačec 48, dr. Robič 45, major Sparowitz 44, podpolkovnik Krpan 44; na tarčo pojočega malega petelina so dobili dosegljivih 25 točk: major Sparowitz, dr. Kovačec, dr. Robič, Jezovšek in pp. Krpan; na 20 bežečih zajcev so dosegli: pl. Rosmanith 20, Gvido Sparowitz, dr. Robič, Vlašič in Caf po 19; na serijo 10 golobov: najvišje število Krajnc, Vukmanič, Vlašič, Starešina, Derenčin.

Pri velikem tekmovanju v streljanju na 100 golobov za posebno častno darilo: major Sparowitz 70, pl. Pongratz 55, dr. Kovačec 54, Klobučar 51, dr. Robič 44.

Pri veliki brakadi se je priznalo prvenstvo: Starešini, Vlašiču, Klobučarju, Godcu, majorju Sparowitzu, dr. Černiču po 5.

Pri streljanju na spominsko tarčo, ki ni imela označene sredine, se je sredini najbolj približal strel dvornega svetnika dr. Staréta.



Dr. Avgust Munda:

Temeljna načela za ustvaritev ribarskih okrajev na ozemlju bivše Kranjske.

Ker se je razširil kranjski ribarski zakon na ozemlje vse Slovenije, bo treba po določilih tega zakona (§ 9. in nasl.) ustanoviti revirje tudi za ozemlje bivše Štajerske in Koroške. Za one, ki bodo odločevali ali sodelovali pri ustanovitvi teh revirjev, bo važno vedeti, po katerih načelih so svojčas ustanovili revirje na ozemlju bivše Kranjske. Te revirje so ustanovili l. 1894.; revirna razdelitev se je dobro obnesla. Kranjski elaborat bo dobro služil kot vzorec za razdelitev štajerskih in koroških voda.

Pri razdelitvi ribjih voda v revirje je treba predvsem preudariti, kako velik naj bo revir. Bavarski ribarski zakon iz l. 1908., ki spada med najmodernejše ribarske zakone na svetu, določa, naj revir ne bo krajši od dveh kilometrov. Kranjski ribarski zakon o dolžini revirjev ne določa ničesar; pravi le splošno, da je revir »nepretrgana vodna proga z vsemi strugami in mrtvicami, ki dopušča uspešno nego ribovja in racionelno gospodarstvo. Po tej opredelbi revirja je torej treba v vsakem posameznem primeru presoditi, kako obsežen naj bo revir. Za rodovitne velike vode zadostujejo manjši revirji kakor za nerodovitne. Voda, ki naj bo revir, bodi tako obsežna, da nudi ribam vse pogoje za razplojevanje in življenje (drstišča, skrivališča in ribjo hrano). Profesor Franke, ki je sestavljal revirje za bivšo Kranjsko, je upošteval pri razdelitvi voda tudi njih gospodarsko vrednost. Da

bodi revir gospodarska celota, sledi iz drugega odstavka § 9. rib. zakona, ki pravi, da mora nuditi revir možnost »pravilnega gospodarstva«. Seveda je malo takih revirjev, ki bi bili tako rodovitni, da bi se mogel ribič preživljati s temi dohodki; splošno se je pri sestavi revirjev računalo na to, da bodo dohodki revirja za ribarskega upravičenca (lastnika ali zakupnika) trajen postranski zaslužek. Danes, ko so ribiči po poklicu tako rekoč že izginili, gospodarska vrednost revirja ne bo prišla več toliko v poštev. Gledati bo treba pri sestavi revirjev predvsem na to, da bo voda, ki naj tvori revir, takšna, da bo nudila ribam vse pogoje za življenje in razplojevanje. Le toliko je treba revirje gospodarsko zaokrožiti, da bodo dohodki vsaj približno krili izdatke uprave in zastraženja revirja. Profesor Franke je računal za en revir normalno dolžino 10 kilometrov (dve uri hoda); ta dolžina velja seveda le za glavno strugo (brez pritokov).

Najvažnejše je vprašanje razmejičenja revirjev. Meja revirja bodi trajna, na prvi pogled vidna in markantna ter naj revir gospodarsko zaokroži. Najprimernejše meje so jezovi. Jezovi so markantne meje in zaokrožujejo revir gospodarsko. Največja nesreča za revir je, ako se konča pred jezom. Na ta način prehajajo ribe, ko se selijo ob drsti, v drug revir in postanejo plen drugega upravičenca. Iz istega razloga je treba tudi vse pritoke priklopiti k revirju, ker se ribe drste v stranskih potokih in ker se umikajo ob povodnji v stranske vode. Manjše pritoke je treba v celoti priključiti k revirju, večje pa do prve zapreke (prvega jezu), ki otežkoča ali onemogoča ribam prehod. Ako v stranskem potoku ni take zapreke, pa je treba priklopiti revirju toliko pritoka, do koder se ribe običajno selijo ob drsti. Osobito pri sulčjih vodah je treba strogo paziti na to, da se priključijo vsa sulčja drstišča v pritokih h glavni vodi, sicer postanejo sulci ob povodnji in drsti plen ribarskih upravičencev stranskih voda.

In še na nekaj je treba paziti pri ustvaritvi revirjev! V mislih imam nesrečno določbo § 9., odstavka 3. kranjskega ribarskega zakona. Tretji odstavek § 9. določa, da ni treba v revirje razdeliti vodá, ki nimajo pomena za nobeno panogo ribarstva. To določilo temelji na pomotnem pojmovanju gojenja rib. Ne smemo pozabiti, da so kranjski ribarski zakon izglasovali leta 1888.; od takrat pa je znanost gojenja rib znatno napredovala. Danes zakonodajalec takega določila ne bi več uvrstil v zakon. Tekočih vodá — in le o teh govori zakon (§ 9.) —, ki bi bile brezpomembne za ribarstvo, sploh ni. Vsak, tudi najmanjši studenec je pomemben za ribarstvo, ker se v njem odgaja ribji zarod. Ako bi glavni vodi vzeli vse te postranske studence, bi ji s tem odvzeli prirodna vališča in plo-

dišča.[1] K revirju (h glavni vodi) spadajo torej tudi taki majhni pritoki. Iz tega vidika je torej nepotrebno naštevati pri vsakem posameznem revirju pritoke na levi in desni strani; omeniti je treba le one pritoke, ki se priklopijo k revirju le deloma (z dolnjim tokom do prve zapreke). Razdelitev kranjskih vodá v revirje ne upošteva načela, da spadajo vsi pritoki — kolikor sami ne tvorijo revirja — h glavni vodi. Posledica tega je, da je več vodá (manjših potočkov) brez vsakega ribarskega upravičenca, dasi se v teh potokih drste ribe iz glavne vode. Te napake se je treba izogniti, ko se bo sestavila uradna razdelitev štajerskih in koroških vodá v ribarske okraje. Profesor Franke, ki je sestavil načrt za to razdelitev, je v načrtu že upošteval gori omenjeno načelo, da spadajo h glavni vodi vsi pritoki, kolikor sami ne tvorijo revirja.

Ko se bodo razdelile vode v bivši Štajerski in Koroški v revirje, se bodo oglasili posestniki posameznih ribarskih pravic z različnimi željami, češ, naj se pridele njihove pravice (vodne proge) temu ali onemu revirju, odnosno naj se proglasijo za samosvoj revir (§ 11. rib. zak.). Tem željam bo mogoče ustreči seveda le toliko, kolikor ne bodo tangirani interesi ribarstva. Prvo je, da bodi revir zaokrožena celota; tej zahtevi pa se morajo podrediti želje posameznikov.

[1] Glej članek dr. Munde v »Lovcu« 1926 na strani 12 in nasl.: »Ribarski okraji in njih pritoki«.





Iz lovskega nahrbtnika.

Divje svinje na Pohorju. Že lansko zimo so sledili pri Sv. Križu nad Mariborom divje svinje, ki so se pa znale lovcem tako spretno umikati, da niso mogli nobene pogoditi, dasi sta streljala ponoči dva lovca posamezno po njih. Zadrževale so se čez dan v tako gostem mlaju, da more vanj človek le s težavo priti, ker je poln ostrožnic. Baje so lani videli tudi 7 prascev. V lanskem poletju so jih sledili tudi na Rdečem bregu, predgorju Pohorja, med postajo Sv. Lovrenc na Pohorju in Breznom-Ribnico. Bile so štiri. Enaka čreda se je nahajala pri Sv. Ani v Škorjančevem, jugovzhodno od Dravograda. Tam so jih videli celo v detelji. En komad je bil baje jako velik. Na vse te divje svinje so lovci ponoči pridno prežali, prirejali podnevi gonje, a kljub temu jim ni prišla nobena pred cev. Največ upanja je bilo, ko je padel prvi sneg. A tudi tedaj je bil ves trud zastonj. Videli so pač sledi, a nobene svinje. Slediti pa je bilo letošnjo zimo čredo pri Sv. Duhu na Kozjaku. Mogoče je torej, da so vse te tri skupine le deli one prve pri Sv. Križu, ki se je razdelila. Pozimi jim je bilo pač lahko priti z levega na desni breg Drave, če iste niso preplavale.

Ker so se divje svinje znale toliko časa tako spretno ogibati smrtonosni cevi, že ni bilo več mnogo upanja, da si bo kmalu kateri lovec zataknil za klobuk zeleno vejico, ko je skopnel sneg. In glej ga zlomka! V enem dnevu kar 5 svinj!

Dne 17. maja ob 4 zjutraj je ustrelil veleposestnik in posestnik lovišča Godec Vekoslav p. d. Celebrant, na Rdečem bregu divjo svinjo na Pavletovi pristavi, vidni od Sv. Lovrenca, ko so se svinje prišle past pod hraste. Nato so napravili 3—4 lovci gonjo in je okoli poldneva imenovani pogodil še eno svinjo in 4—6 tednov staro prase, eno pa njegov sosed Karničnik, tudi lastnik lovišča. Tretje prase je dobil pes živo. Prase se sedaj zaliva z mlekom. Nekoliko je žrlo deteljo, krompirja pa se ni dotaknilo. V mrtvem prasetu pa se je našel želod, ena svinja je imela še nekaj mleka, druga pa nič več. Svinji sta tehtali iztrebljeni 75 kg, neiztrebljeni pa po 85 kg. Merjasec in nad 11 prascev je odneslo pete.

Divje svinje sem dobil v nagačenje podpisani.

Dne 20. maja je ustrelil še brat Godca Vekoslava — Gregor eno prase, enega

pa je zopet dobil lovski pes živega. Sedaj ima torej Godec dva živa prasca, ki žreta že sama travo in deteljo, pijeta pa mleko iz steklenice. Prascev je imela ena uplenjenih svinj 10, druga pa 6, kar se je ugotovilo natančno, ker so svinje še nekoliko dojile. Ostalo je torej še 11 prascev in merjasec.

V mrtvih svinjah sem našel želod in travo, najbrž je bila detelja. — Josip Pajtler, učitelj in preparator v Pekrah.

O udomačeni divji gosi. Jos. Bergman, lekarnar in posestnik v Novem mestu, je velik prijatelj narave in živalstva. O njem sem pisal v letošnjem »Lovcu« na str. 207, da ima udomačeno vidro. Ima tudi udomačeno divjo gos. Je najbrž samec. Dobil je gos v zimi leta 1914. od lovca Rudolfa Smole. Ta lovec je večkrat zalezoval divje gosi, ki se pojavljajo za časa selitve večkrat v okolici Slatneka blizu Novega mesta na nekem travniku, kjer trava vsled gorkih studencev najprvo požene in ozeleni. Tako so opazili on in tudi drugi lovci meseca februarja l. 1914. večjo jato na omenjenem travniku, kjer so se pasle na travi, in so streljali na nje. Ustrelili so jih več in jih razdali po mestu, da so jih jedli po več hišah. In od teh je dobil eno, ki je bila pa samo ranjena v peruť, da ni mogla odleteti, tudi g. Bergman, ki jo je dejal precej na svoj dvor med kokoši, katerim se je privadila in je od tedaj vedno skupaj ž njimi. Ž njimi tudi zoblje, se sprehaja po dvorišču in vrtu. Na vrtu ne dela prav nobene škode na zelenjavi, kakor kokoši na solati in drugem, ker pobira edinole travo. Jé pa vse, najrajši pa, kar ostane psu v skledi in v prvi vrsti žgance, ki ji gredo najbolj v slast. Najrajši je blizu človeka. Med kokošmi pa se vede, kakor njihov poglavar in se poteguje precej za nje, če kdo katero prime ali ujame. V veliki posodi, v kateri je voda za pijačo, se tudi rada koplje, pa le, če je voda sveža in čista, v postano in grdo pa ne gre. Če jo ponoči pokličejo, vselej zagaga in se oglasi. Tudi pozimi se večkrat oglaša ob času selitve drugih gosi, katerih prehod ali mimohod najbrž čuti. I. Š.

O lisjaku na Kozjaku. V župnišču sem jih našel, ko sem prišel neke sobote v pozni jeseni leta 1925. po dveurni hoji iz Dobrne na Kozjak. Upravnik J., svetnik K. in vsi, ki so imeli prostora okoli mize, so — sekseksek — rezali čebulo, drugi pa so pripravljali ovčje meso, kurili in cvrli. Mnogo obetajoči vonj se je širil po kuhinji, saj se ni prav nič prismodilo. — »Ne bi si bila mislila, da znajo lovci tudi kaj takega,« je dejala župnikova gospodinja.

Golaž s polento je moral biti obilen, ker je bila lovska družba velika, poleg te pa je bilo nasititi tudi precejšnje število štirinožnih prijateljev. Lovska zakupnika sta vse pravilno uvaževala in zato poslala na Kozjak vsega zadosti. Da ni manjkalo tekočine za gašenje žeje, se razume.

Večerja je bila izborna, kar je potrdil tudi pritegnjeni hišni gospodar, prijazni g. župnik. Vsa čast kuharjem, župniku pa, ki nam je prepustil posodo in vse potrebno, vsa hvala!

Po kratkem obisku v romarski gostilni in ovekovečenju v spominski knjigi nas je večina polegla, ostali pa so še nekaj časa »klicali kralja«. Naslednji dan, v nedeljo, je bilo vse zdravo in zgodaj na nogah. Prisostvovali smo vsi še za ta dan posebej dovoljeni tihi maši, nato pa smo se poslovili in podali v lovišče. Dan je bil lep, up v naklonjenost svetega Huberta velik.

Prvi pogon je spremljalo veliko lovske muzike, streljanja pa je bilo razmeroma malo. Ta ni nič videl, oni pa ni prav stal... Sam sem videl na najlepšo razdaljo za kroglo lepega srnjaka, ko pa dvignem trocevko, slišim v smeri cilja pogovor gonjačev - čuvajev. Streljati seveda nisem mogel. Srnjak je zdrav odšel. Končni plen pogona je bil minimalen in še tega so imeli zgolj domači čuvaji na vesti.

Na zbirališču za drugi pogon sta zakupnika najprej čuvaje primerno okrtačila, za tem pa določila predvsem

stojišča za navzoče goste. Dobil sem na ta način stojišče na tako zvanih »Peskih«, kamor me je spremil eden čuvajev. »Na Peskih vselej poka, samo pazijo naj,« mi je spotoma opetovano rekel čuvaj, obenem pa mi je zatrjeval, da se okoli »Peskov« srne skoraj »drenjajo«, toliko jih je.

Po uri hoda sem na mestu in čuvaj mi razloži, kako se ima vršiti pogon, kje je — stati ter kako navadno — pride. Pritrdil sem vsemu brez ugovora, ko pa je mož odšel, sem se svojevoljno premaknil za kakih 30 korakov nazaj. Če stojim tam, kjer hoče čuvaj, ne bo nič, sem si mislil. Seveda: Kolikor glav, toliko mnenj!

Nahrbtnik odložim, puško pripravim in — čakam. Čas poteka, muzika se polagoma približuje. Naenkrat klic v dolini: »Pozor zgoraj, botra grc!« Negotov, velja li klic meni ali komu drugemu, se mu v hipu pokorim, po nekoliko sekundah pa — pok! V ognju je obležal star, izredno močan in velik lisjak.

Lovci prihajajo, med njimi svetnik K. z zeleno vejico na klobuku, upravnik J. in sosed G., končno pa jo primaha na »Peske« tudi moj vodnik. Svetnik dvigne lisjaka in pravi: »Videl sem jih mnogo in tudi obrnil sem marsikaterega, posebno v Bosni, pa takega še nisem niti videl niti ustrelil. Sedaj tudi vem, odkod izvira vest, da imamo divje prašiče v revirju. Tega lisjaka so videli, pa so mislili, da je divji prašiček.« In moj vodnik pripomni: »Vejo gospod K., tega lisjaka sem jaz nalašč pustil mimo, ker bi drugače ne bil prišel gospodu tu na vrhu. Gospod J. so rekli, da morajo streljati gostje in tega sem se držal. Res, res, gospod K.!«

Na kožuhovinskem sejmu v Ljubljani, ki se je vršil februarja 1926, je bilo naprodaj približno 800 lisičjih kož, ali lisjak s Kozjaka je bil med vsemi najlepši. Kupec iz inozemstva je med drugim rekel: »Gospoda! 25 let že se pečam s kožuhovino in videl sem stotisoče lisičjih kož, vendar tako velike lisice še nisem našel nikjer. Gospod J., če ste zadovoljni, je vsa Vaša partija prodana kot prvovrstna.

Lisjaka s Kozjaka ni bilo več, divji prašiči pa so bili v dobrnskem lovišču še vedno. Gospoda zakupnika sta priredila kmalu po opisanem lovu lov na divje prašiče in dosegla poln uspeh. Dva merjasca sta takrat padla.

Dobrni lovski pozdrav. J. Kr.

Lisice. V lovišču lovskega kluba »Cerkniško Jezero« se je pojavilo zadnje leto izredno veliko lisic. Predzadnji dve leti niso ugonobili niti ene. Ni se torej čuditi, ako se jih je v lovišču toliko nakotilo, da so silno škodovale koristni divjačini. Klub je bil sklenil, da kolikor mogoče izredči to roparico. Naročil je v to svrho Cyaninove kapsule, s katerimi je imel prav dobre uspehe. V revirju, ki obsega približno petinko vsega lovišča, se je dobilo 25 lisic. Razen tega pa je bilo 5 lisic pobranih po tatovih. Stavile so se tudi tako zvane Cyankalijeve kapsule, katere so učinkovale skoraj istotako dobro kakor Cyaninove. Zgodilo se je pa v par slučajih, da je lisica vado s Cyankalijevo kapsulo pregriznila, isto izpustila, sama pa odnesla — kakor se je sledilo v snegu — zdrava svoj kožuh. »Cyaninove« kapsule po 6 Din komad, kakor jih je ponujala neka drogerija, niso Cyaninove, temveč Cyankalijeve. Razlika v ceni kapsul, ki jo omenja v zadnji številki »Lovca« neki lovski tovariš, je torej v tem, da je tudi razlika v kvaliteti strupa. O.

Cyankalijeve in cyaninove kapsule opisuje strokovnjak takole: Cyankalijevo kapsulo (po 6 Din komad) mora lisica pogoltniti. V želodcu se mora razstopiti (vsled toplote) najpoprej parafin in nato šele strup cyankalij, ki učinkuje šele, ko je prešel v kri. Ta proces zastrupljenja je torej isti kot pri strychninu, vendar cyankalij nekoliko hitreje in izdatneje učinkuje. Ker stane 1 kg cyankalija cirka 80 Din in ena kapsula ne vsebuje več kot 1 g istega, je jasno, da so te kapsule poceni.

Bistvo Cyaninovih kapsul pa je popolnoma drugo in vsled tega tudi cena. Žal, da ne morem povedati kemične sestavine istih, ker ravno ta je uspeh večletnega truda in daje kapsulam to nepobitno svojstvo, da učinkujejo trenutno kot blisk. Kapsula sama je iz jenajskega stekla, ki je že samo na sebi drago, in iz katerega se izdelujejo vse medicinske injekcije (ampule). Vsebina je tekočina. V trenutku, ko pride ta tekočina v dotiko z zrakom, se razvije cyaninov plin. Strup ne učinkuje v želodcu oziroma krvi. Kdor je te kapsule nastavljal, Vam lahko potrdi, da jih lisica ni nikdar pogoltnila, temveč samo pregrizla. Za pogoltenje tudi ni imela časa, ker jo je plin takoj zadušil. Da je takojšen učinek velikega in odločilnega pomena, ve vsak lovec. Prvič se žival absolutno ne muči, kot pri vseh drugih strupih vštevši cyankalij, drugič pa nam je lisica zasigurana tudi v slučaju, da je isto noč zapadel nov sneg in jo pokril. Zapomnimo si samo mesto, kjer smo kapsulo položili, in ne bo nam treba lisice dolgo iskati, seveda, ako je sploh vado pregrizla. Upam, da bo mogoče ceno letos nekoliko znižati, toda le nekoliko, ker cena materiala bo menda ista kot lani, sama fabrikacija pa je smrtnonevarna, torej zelo riskantna, kar tudi odločuje pri kalkulaciji cene.

Kolikor mi je iz prakse znano, imajo lovci ravno največ neuspehov vsled napačnega nastavljanja. Vtikajo kapsule v mačke itd. in uspeh je potem navadno slab, ker kapsula izpade že medtem, ko lisica mačko trga. Skušal bom letos izgotoviti že popolnoma pripravljene kapsule, nakar bodo tudi uspehi še veliko boljši.

Lovski spomini nepozabnemu Jankotu Birolli.

Zagorje, 5. julija.

Pretresla nas je 3. julija prežalostna vest — našega Jankota je pobrala kruta smrt. Izbrala si je iz naše lovske družine najboljšega, najidealnejšega lovca — izbrala si je glavarja samega.

Zadnje leto — ko si prestal težko špansko, ki Ti je zapustila kal prerane smrti — ko si lovske pohode opustil, smo vedno čakali, da se zopet povrnejo srečni momenti Tvoje prisotnosti. Nedelje so bili dnevi, ko smo se zbirali v hladnih jesenskih jutrih pri Zagorskem mostu — bil si Ti, Janko, vedno med prvimi na mestu. Kaka radost je prešinila naše srce, ko smo zagledali v medli luči svetiljke Tvojo orjaško postavo, kako srečni smo bili, ko smo začuli Tvoj prijazni pozdrav! Spremljali smo Te z veseljem, pozabili v Tvoji veseli družbi na vse skrbi — bili smo samo lovci, Tvoji tovariši — ljubili smo Te. Srce se nam trga v mislih, da Te več ne bo — žalostni bodo naši pohodi.

Tvoje predobro srce, Tvoj lovski razum je ustvarjal čudeže. Divjega lovca nisi predal oblasti, podučil si ga, sprejel v svojo lovsko družino in svoj obrat in si polagoma ublažil njegove lovske strasti; — danes žaluje in tuguje z nami za svojim dobrim gospodarjem. Ni Ti bilo do strela — občudoval si krasno naravo, čakal da pride in ko je prišlo, si bil tako vzhičen, tako vesel prekrasne slike, da si pozabil storiti to, kar bi storili drugi.

Počivaj v miru, nepozabni nam lovski tovariš, Ti, ki si imel vedno odprte roke in odprto srce za vsakogar, ki si bil poštenjak od nog do glave, dobrota vseh dobrot. V naših srcih — v katera si nam vcepil ideal lova, ljubav do narave, pravo lovsko vedenje in katerim vrlinam se nočemo izneveriti — pa ostaneš vedno naš nepozabni, dobri Janko. Tvoji lovci.

V današnjih časih. Če dandanes kdo zamenja Fordov avto za Fiat, ali napačno naznači kak gib ali skok pri nogometu, ga ljudje smatrajo skoro za nekulturnega, za nadvse nazadnjaškega. Prav tako je s tistim, ki na primer ne pozna enodnevnic, vseh ministrov in politikov — evropskih in celo azijskih držav.

Kaj je z ostalo znanostjo, posebno z naravoslovjem, to pa vidimo in slišimo

pri vsakem koraku. To kar slišimo, je le trenutno, gre končno mimo nas, ali drugače je s tistimi stvarmi, ki so napisane ali naslikane.

Poglejmo naše časopise. Na sliki vidimo, kako gojé lisice; ne ena, po več je naslikanih in pod sliko, napisano je z debelim črkami, da so to kune. Kaj naj si misli podeželan, ki se vendar vsaj še nekoliko zanima za prirodo, o meščanih, o gospodi in njenem delu, namenjenem izobrazbi naroda. Ali dotični pisec sploh ni hodil v šolo ali pa je dremal v šolskih klopeh? Morda pa je to res, kar pripovedujejo nekateri strupenjaki, da je včasih moderno, ako pokažeš, da kake stvari ne znaš in ne razumeš. Pa ne samo pri nas, celo pri Nemcih, ki so znani kot naravoslovci, prihajajo že taki pojavi. Tako se je dogodilo letos pomladi, da je bil v neki nemški reviji naslikan ruševcu podoben ptič, pisano je bilo pa o velikem petelinu. Višek pa je dosegel novi slovenski ilustrovani mesečnik »Razgled« v svoji drugi številki. Škoda, da ta sicer res lep in potreben list, ki naj izobrazuje naš narod in bo posebno dobrodošel našim podeželanom, ne strelja, marveč slika tako kolosalne kozle. Ubogi malarček; to pot ga je pogruntal gospod ekspresionist! Na naslovni strani zvezka, posvečenega našim planincem, ki je opremljen z lepimi slikami, s citati iz »Zlatoroga«, vidimo čudno žival, podobno kozorogu s podbradkom, kakor so ga imeli navadno tisti kozli, ki so jih včasi prignali k nam v velikih čredah iz Hrvatske, in pa velikimi zlatimi rogovi. In to naj predstavlja Zlatoroga? Bele žene, če bi jih ne bili že pred leti pregnali s planin razni kričači, bi sedaj gotovo zbežale pred to čudno živaljo, ki hvala Bogu ni strašila nikoli po naših planinskih vrhovih. Gospod urednik lista naj mi blagohotno oprosti, če mu rečem, da je kaj slabo študiral Pokornijevo živalstvo, ali pa da ima zelo slab spomin. Vsak gorenjski prvohlačnik ve, da je bil Zlatorog, vodja belih koz, velik bel gams, ali divji kozel, kar pa tudi ne zveni posebno estetično, ne pa kozorog, ki je zapustil naše pokrajine že pred sto in sto leti, ko še ni bilo tistih Slovencev, ki so si zamislili tako divno pravljico.

Pa tudi mi pri našem glasilu imamo še precej bolečin, ki bi jih bilo že čas ozdraviti. Tako na primer še danes ne razločujemo, kaj je ptičar »Vorstehhund« in prepeličar »Wachtelhund«. Prav tako je pri pojmu sokol i. t. d. O rogovju in srnjadi, o tem seveda ni govora o pravilnih pojmovanjih. Kakor hitro vidi kdo izmed naših lovcev močno rogovje, že pokaže svoje lovsko in naravoslovno neznanje. Prvo, kar blekne, je: »Ta je pa gotovo že zelo star!« Tako daleč smo prišli, da smo nekoč pisali, da je bil srnjak, znan po svojem rogovju, nič manj kot šestnajst let star. Pa brez zamere! Gošar.

Mladi jerebi. Na praznik sv. Trojice, ko sem zalezoval v Mali gori na obronkih ribniških senožeti srnjaka, se je dvignilo iz trave kakih 8—9 mladih jerebov, velikih že kakor dorasli kosi. Med prvimi je zletel večji jereb. Kakor sem kasneje ugotovil, ko je vabil mladiče, je to bila samica. Z zadnjima dvema mladičema se je dvignil še starec in sedel v košato jelko, blizu prvih mladičev. Drugi je bil po mojem mnenju samec. Ako je bil to samo prijatelj družine, ali pa pravi oče, tega seveda nisem ugotovil. Pripomnim to, ker kljub temu, da sem že večkrat prepodil jerebji naraščaj, nisem skoraj nikoli videl dveh starcev pri mladičih.

Drugo tropo mladih jerebov, dozdevali so se mi nekoliko manjši, a so tudi že dobro frčali, sem videl pri Zabrenicah v begunjskem lovu na Notranjskem 18. junija. Tudi ta jatica je bila precej močna.

Kakor se vidi, so jerebi dobro odrasli in imamo pričakovati prijetno jesensko zabavo. —s

Moderna ptičja gnezda. Ko sem obiskal lansko leto prijatelja na Krasu, sem zaslišal, ko sem stopil na dvorišče, z njegovega vrta, zadiranje šoje. Za-

dirala se je na mojega psa; skratka, bil sem nemalo presenečen, videli jo v vasi po hišnih strehah. Najprej sem mislil, da je domača, prijatelj pa mi je pojasnil, da je divja in da si je napravila gnezdo v oknu, pod streho skednja, kjer se je nahajalo nekaj ven moleče slame. Še vedno neveren, sem splezal do gnezda, kjer sem našel šest majhnih mladičev. Prijatelj je mislil, da se bodo držali blizu doma, zato jih je pustil v miru. Toda ko so dorasli, jih je stara razpeljala.

Istega leta sem imel opravila na zapuščenem posestvu nekdanje dvorne kobilarne v Škuljah. Seboj sem imel svojega psa. Namah se pes ustavi pri kupu praznih konzervnih škatel, ki so jih pustili tamkaj prej nastanjeni vojaki. Radoveden se grem prepričat, kaj neki more biti. Najdem konzervno škatlo, približno za 1 kg vsebine, lepo pokonci postavljeno, notri pa gnezdo — škrjančka, v katerem je čepelo četvero negodnih mladičev.

Ko sem pred tremi leti sedel v svoji pisarni pri nekdanjem glavarstvu, zapazim naenkrat sivega muharja, kako — ne meneč se za mojo prisotnost — lovi v sobi muhe in poseda po omarah in peči. Ker je bilo okno vedno odprto, je bil moj stalen gost in za njegovo delo sem mu bil jako hvaležen. Nekega dne pa zaslišim čivkanje in radoveden, odkod prihaja, se grem prepričat. V gornjem delu okna najdem v zvitem zastoru njegovo gnezdo s tremi mladiči in enim klopotcem. Vsa družinica se je srečno speljala.

Pregledna karta občin in srezov ljubljanske oblasti se dobi po 10 Din komad pri sreskih šumarskih referentih in okrajnih gozdarjih. Ravnotam se dobi pregledna karta lovišč ljubljanske oblasti za isto ceno. (Doslej se niti en izvod te karte ni kupil!)



Kinološke vesti.

Na I. rednem občem zboru »Kluba ljubiteljev jamarjev« 22. junija je bil izvoljen odbor, ki si je v seji 1. julija porazdelil posle sledeče: Predsednik dr. Al. Kobal; podpredsednik Viktor Meden; tajnik P. Žmitek; blagajnik Tonijo Vetter. Vodstvo rodovne knjige je bilo dodeljeno Alojziju Sekuli. Ostali odborniki so: Mia Jeršinović; Vl. Candolini, Jos. Goederer; dr. Igo Janc; Vladim. Knafljič; Al. Rihteršič in Fr. Sonnbichler. Računska preglednika: M. Hafner in Adolf Jeršinovič.

Dopisi, ki se tičejo kluba, naj se naslavljajo na t. č. tajnika prof. P. Žmitka, Rimska cesta 2/II. Finančne pošiljke na t. č. blagajnika rav. Tonijo Vettra, Resljeva cesta 3.

Klub vabi vse, ki se zanimajo za jamarje, da pristopijo. Članarina na leto samo 10 Din, ustanovnina enkratnih 100 Din. Enkratno za redne kakor tudi ustanovne člane je plačati vpisnino 5 Din; torej ob pristopu 15 ali 105 Din.

Dalje se obrača klub na vse, ki imajo pse jamarje: jazbečarje vseh vrst, foks-

terijerje, škotske terijerje i. t. d., da jih prijavijo klubu v svrho evidence in event. vpisa v rodovno knjigo. Prijaviti je klubu imena psov, spol, pasmo, barvo, dan in leto, kdaj so bili poleženi, po kom, event. natančnejše podatke o materi, očetu, posebno če imajo isti že rodovnike in ako so že vpisani v kako inozemsko rodovno knjigo psov. Dalje je navesti vzreditelja ter imena z naslovi sedanjih lastnikov. Tudi naj se navede, ako je bil pes (psica) na kaki razstavi psov odlikovan z oceno ali pa celo na kaki tekmi za te vrste psc.

Da bi se stanje čistopasmenosti in čistokrvnosti čimbolj dvignilo, se je odločil klub dobiti iz inozemstva, kjer je stanje te vrste psov na višku, nekaj vrst prvovrstnih plemenjakov psov in psic, in sicer gladko- in dolgodlakih ter resastih jazbečarjev. Če bi se pa javili interesenti še za kake druge vrste takih psov, pa bi se poskrbela nabava tudi teh. Klub si je stavil nalogo, da opozori prizadete kroge na koristen način lovljenja s takimi psi v prvi vrsti na škodljive roparice pod zemljo, na jazbece, lisice i. dr. Zato pa je treba imeti prvovrsten material, posebno kar se tiče psov, ki so napram roparicam ostri, pogumni in brezobzirni do skrajnosti. V ta namen pa se morajo psi tudi dresirati v umetno napravljenih rovih na lisice in jazbece, da lahko nastopajo ob času prvega lovljenja že popolnoma izvežbani.

Klub ima v programu, da si napravi v bližini mesta take umetne rove za dresiranje psov svojih članov na roparice ter že vodi z merodajnimi krogi pogajanja. Treba je le, da bi bilo zadostno število te vrste psov.

Zanimanci, ki bi si radi nabavili prvovrstnega in čistokrvnega psa, bodisi posamezno ali v skopčah za gojitev psarn, naj prijavijo natančno svoje želje klubu, kojega namen je, da taka stremljenja po svoji moči vsestransko podpira.

Ponovno poudarjamo, da so psi jamarji neprecenljive vrednosti za lov pod zemljo, pa tudi na površju v počasni gonji, kot barvarji po sledu na ustreljeno divjačino, ki jo uspešno oblajajo, ustavijo in nakažejo. Dalje so izborni v grmarjenju v goščavah in pečevju. Uspešno se jih poslužujemo pri vodnem delu in v donašanju iz vode. Z vztrajnim in smotrnim delom se da doseči to, kar imajo drugod že dokaj lepo in uspešno dovršeno.

Končno prosimo lastnike psarn ali posameznih psic, da z ozirom na točnejšo evidenco prijavijo natančno klubu čas event. parjenja, in sicer s katerim psom, čas poleženja, koliko se namerava vzrediti mladičev, da bi se oddali, kdaj in za kako ceno, da more klub voditi natančen pregled in event. posredovati v korist svojih članov. Tudi je navesti natančno pasmo mladičev ter njih barvo, da se že naprej lahko ve, kakšen pes bi bolj odgovarjal izberi.

P. Ž.



Iz ribarske mreže.

Ribja hrana. Ribja hrana je ali živalska ali rastlinska. Z rastlinami se hrani primeroma majhno število rib. Večina rib se hrani z živalsko hrano, in sicer roparice z večjimi živalmi (ribami, žabami i. t. d.), druge ribe pa z živalmi nižje vrste. Poslednje so glavna ribja hrana. Ta hrana je deloma na površini vode, deloma plava v srednjih plasteh vode, deloma pa je na dnu. Na vodni gladini posedajo mušice, deloma popadajo v vodo, na dnu so ličinke raznih mrčes, črvi, polži in košarčki, v srednjih plasteh vode pa živi mikrofavna (plankton). O tem, ali je voda hranovita, se prepričamo s tem, da privzdignemo previdno kamenje ali potopljene predmete. Teh se drže razne živalice, ki iščejo tamkaj zavetja.

Preiskava bolnih rib. Veterinarska visoka šola na Dunaju je izdala letno poročilo o preiskavi bolnih rib za leto 1926. Vsega je bilo 59 preiskav.

Zobovje rib. Kakor lovci, tako naj si tudi ribiči zbirajo trofeje svojih ribiških uspehov. Zelo primerna snov za zbiranje je zobovje rib, tako roparic, kakor rib, ki se hranijo z živalstvom nižje vrste. Roparice imajo zobovje v čeljustih, druge ribe pa v požiralniku. Zobje v požiralniku so nanizani na zadnjem škržnem obloku. Zobovje je treba dobro očediti in ga pritrditi (prilepiti ali prišiti) na temno blago; taka zbirka je lep stenski okras.

Splitska ribarnica je prodala meseca aprila t. l. skupno 51.792 kg rib.

Bogata ribja lov. Dne 29. aprila t. l. so naši ribiči blizu Zadra ujeli veliko količino tuninov. Težo ujetih tuninov cenijo na 100.000 kg. Italijanski ribiči so nudili za nje 4 lire, pozneje pa 6 lir za kg. Ujete ribe so vredne 1·8 milijonov dinarjev. Ribe so pustili, zajete v mrežah, žive v morju. »Ribar«.

Metanje s pernico. Meseca marca je bila v Parizu tekma, na kateri je neki udeleženec tekme vrgel s pernico, težko 170 g, na daljavo 30·25 m.

Vlaganje rakov v javne vode. »Tiroler Fischer« priporoča sledeči način vlaganja rakov: raki naj se vlagajo meseca aprila. Raki, ki jih vlagamo, naj bodo stari 5 do 7 let, ena tretjina naj bo moških, 2 tretjini pa ženskih. Na 100 metrov vode vlagajmo približno 150 rakov.

Okus ribjega mesa. Znano je, da je ribje meso iz čistih vodá bolj okusno kakor meso rib, ki žive v močvirnatih vodah. Ščuka iz gornjega dela Ljubljanice ima n. pr. izborno meso, dočim smrde ščuke iz blatnih mlak po blatu. Ribe iz Izare pod Monakovem smrde po fekalijah, smuči v Renu pri Mannheimu pa imajo duh po petroleju, ker izpraznjujejo tamošnje zaloge petroleja petrolejsko usedlino v Ren.

Trakulja in ribe. Trakuljo more nalezti človek od rib, ako meso ni dobro prekuhano. V poštev pridejo postrv, ščuka, ostriž, lipan in menek, osobito pa ščuka, menek in ostriž. Posebno nevarno je jesti menkova jetra.

(Deutsches Fischereiblatt št. 10.)

Ameriške vade iz lesa. V Nemčiji so se vade iz lesa (oreno) že udomačile, vkljub temu pa blestivke še vedno prevladujejo. Trdé, da prijemajo ribe na »oreno« strastneje kakor na blestivke.

Zveza avstrijskih ribarskih društev. V Avstriji so ustanovili zvezo avstrijskih ribarskih organizacij. Zveza je pristopila k Nemškemu ribarskemu društvu; Nemško ribarsko društvo je zveza vseh nemških deželnih ribarskih društev, v deželnih ribarskih društvih so združena okrožna ribarska društva, člani okrožnih ribarskih društev pa so ribarska društva dotičnega okrožja.

Ribarska razstava v Kielu. Maja 1927 je bila v Kielu velika gospodarska ribarska razstava. Razstavljeno je bilo veliko število rib v približno 300 akvarijih. Prvi oddelek je prikazal mladice, vzgojene v vališčih, in sicer salmonide v 29, krape v 31 in linje v 33 akvarijih. V drugem oddelku so bile razstavljene v 21 basenih ribe iz ribnikov, in sicer posamezni letniki krapov, linjev in ribic za sobne akvarije. V tretjem oddelku so bile v 116 akvarijih nameščene ribe iz rek in jezer.

Ribarska razstava v Kielu je bila ena največjih ribarskih razstav, kar jih je bilo dosedaj. Namen razstave je bil, pokazati ribarstvo kot važno panogo narodnega gospodarstva.

Iskanje sardel s hidroplani. Znano je, da vidimo tem globlje v vodo, čim više stojimo nad vodno površino, seveda le do gotove meje. To činjenico so izkoristili morski ribiči v svoje namene; prošlo leto so v tem pogledu delali poskuse v Franciji. Dne 17. septembra 1926 so v ta namen opremili hidroplan francoske vojne mornarice, ki je ugotovil 7 milj zapadno od Chassirona ogromne jate sardel. Hidroplani, ki izsledujejo ribe, obveščajo o tem ribiče na obali s svetlobnimi signali. Ribe je moči izslediti s hidroplani, ako je morje mirno in bistro; ako je vetrovno, se more določiti kraj, kjer se zbirajo ribe, le po jatah galebov ali po delfinih, ki zasledujejo ribe. »Ribar«.

S čim se hrani ščuka? Ščuka je izredno požrešna roparica; v hrani ni izbirčna. Pograbi vsako živo bitje, ki ji pride pred gobec in ki ga more obvladati. Glavna hrana so ji seveda ribe, zagrabi pa tudi žabe, miši, vodne ptice i. t. d. Ako ima ščuka dovolj hrane, raste zelo hitro. V Švici so vložili v neki ribnik precejšnje število zaroda ščuk; pozneje so se v ribniku drstili krapi in linji. Oktobra — torej po 7 mesecih — so merile ščuke po 35 cm.

Ščuka v akvariju. Schweiz. Fisch. Ztg. poroča o sledečem poskusu: V akvariju zoološke stanice v Napolu so krmili neko ščuko običajno z globočki (krešlji). Nekega dne so spustili v akvarij med ščuko in globočke stekleno ploščo. Ko je ščuka začutila glad, se je zagnala proti globočkom in naletela z gobcem na stekleno ploščo. Po kratkem odmoru je poskus ponovila in se vnovič udarila na plošči. Po teh doživljajih je ščuka ležala nekaj dni nepremično v kotu akvarija. Nato so vzeli previdno ploščo iz akvarija; globočki so prihajali v bližino ščuke, ta se pa zanje ni menila, nego se je odmikala. Kako dolgo se je ščuka postila, poročilo ne pove.

Morski psi. Že med vojno so Američani mislili na to, da bi porabljali kožo morskih psov za izdelovanje usnja. Pred nekaj meseci so ustanovili v San Franciscu družbo, ki bo lovila morske pse v Tihem in Atlantskem oceanu. Posušene plavuti morskega psa so baje delikatesa za Kitajce; meso pa se konzervira v konzervah. Meso je zelo hranilno in okusno. Koža se podeluje v usnje, ki je zelo trpežno in primeroma poceni. Olje, ki ga izdelujejo iz te ribe, se uporablja za farmacevtsko industrijo.

(Schweiz. Fisch. Ztg.)

Trpinčenje rib. Nekje v Nemčiji se je moral pri sodišču zagovarjati trgovec z ribami, ker je imel ribe v basenu, kjer so se mučile radi pomanjkanja zraka (kisika). Sodišče je razsodilo, da je tako trpinčenje živali kaznivo po § 360. nemškega kaz. zakona.

Slane ribe. V Srbiji prodajo osobito za časa posta velike količine slanih jegulj. Te jegulje so često tako slane, da jih morajo namakati čez noč v vodi; v vodo dado nekaj sena ali slame, ki potegne vso sol nase, tako da je treba ribe često vnovič nasoliti. »Ribar«.

Krapa ujel na ribico. Ost. Fisch. Ztg. poroča, da je ujel spomladi t. l. neki Angležz, ko je lovil z ribico na vlak ostriže, 8 kg težkega krapa. Trnek je bil pravilno zapet v gobcu. Angležz je dal krapa z vado vred preparirati kot spomin na ta nenavadni uspeh.

Znano je, da prijemajo večji lipani prav radi na mrtvo ribico, osobito na kapiča ali pisančka. Da zagrabi klen često na ribico, pa je itak obče znano.

Dražba lovišč.

Lov krajevne občine Rovte se bo oddal v zakup na javni dražbi pri sreskem poglavarju v Logatcu v ponedeljek dne 10. oktobra 1927 ob 8 dop. za dobo od 1. nov. 1927 do 1. aprila 1932.

Dražbeni pogoji so na vpogled pri sreskem poglavarju v Logatcu med običajnimi uradnimi urami.

Lov krajevne občine Oslica se bo oddal v zakup na javni dražbi v soboto dne 13. [illegible] 1927 ob 10 [illegible] storih sreske izpostave v Škofji Loki. Lov se bo oddal v zakup za dobo 4 let in 7 mesecev, to je od 1. septembra 1927 do 31. marca 1932.

Zakupni in dražbeni pogoji so na vpogled pri sreski izpostavi v Škofji Loki.

Vsled smrti dosedanjega lovskega zakupnika bo dne 11. avgusta t. l. v občinski pisarni zdravilišča Rog. Slatina prilikom uradnega dneva ob 11. uri javna dražba občinskega zakupnega lovišča občine Sv. Mohor, v približni izmeri 146 ha, za zakupno dobo od 1. septembra 1927 do konca marca 1935. Izklicna cena znaša 75 Din.

Ostali dražbeni pogoji so na vpogled pri sreskem poglavarju v Šmarju pri Jelšah med uradnimi urami.

Mali oglasi.

Proda se puška Mannlicher-Schönauer, kal. 9 mm, dobro ohranjena. Pojasnila pri upravi veleposestva Brežice.

Airedale plemenska psica, čiste pasme z rodovnikom, izvrstna mati, popolnoma dresirana, se poceni odda radi opustitve pasje reje. Pogoj dobro ravnanje s plemenito živalijo. - Andrew Gassner, Tržič, Gorenjsko.

Nemškega kratkodlakega prepeličarja, z rodovnikom, 1¼ leta starega, dresiranega, odda M. Breschnik, Vojnik p. Celju.

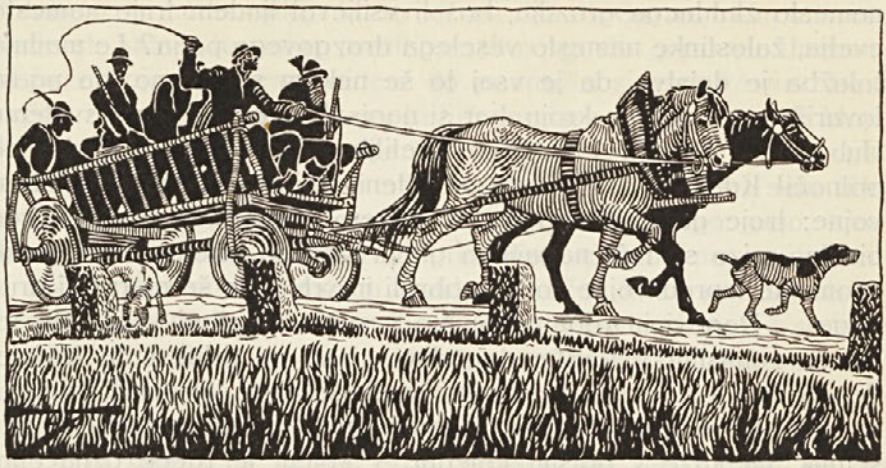
Vedno v zalogi obče priznano zdravilo za pse »Dr. med. Neuer's Thorraduran-Staupemittel s. W. Z. 208060«. Lekarna Trnkoczy, Ljubljana.

Lovec, trezen in zanesljiv, vešč tudi gozdarstva, z izpitom ter večletno prakso, srednjih let, želi službo premeniti. Ponudbe upravi Lovca pod »Lovec 3797«.

Po ugodni ceni ima sledeče puške v komisijski prodaji **puškar F. K. KAISER, Ljubljana,** Šelenburgova ulica 6:

Hammerles - dvocevka, Sauer in Sin (kal. 16) **1500 Din;** Hammerles-dvocevka, Peterlanga (kal. 12) **2500 Din;** Hammerles-dvocevka, borov. (kal. 16) **1750 Din;** Grenner-dvocevka, belg. (kal. 16) **1200 Din;** Grenner-dvocevka, sulska (kal. 16) **1250 Din;** Toplever - dvocevka, borov. (kal. 16) **700 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 16) **600 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 16) **500 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 16) **500 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 20) **700 Din;** dvocevka, k. sp., risan. (kal. 20/8 mm) **1300 Din;** trocevka (kal. 16×16, 11 mm) **1600 Din;** trocevka (kal. 16×16, 8 mm) **2000 Din;** Schönauer (kal. 8 mm, z daljnogledom) **2500 Din;** Schönauer (kal. 8 mm, z daljnogled.) **2000 Din;** repetirka (kal. 8 mm) **500 Din;** Zeis-Trieder, 6×, s taško **1000 Din.**

Priporoča tudi svojo zalogo novega orožja, municije, lovskih priprav ter potrebščin za ribjo lov. Izvršuje vsa popravila orožja. — Priznano najboljše montiranje daljnogledov na puške ter popravila rib. orodja po najnižjih cenah.



Fr. Starovaški:

Tri lovske idile.

I.

Leta 1919./20. je bila lovska doba na Goriškem še silno žalostna in klavrna. Ono malo divjačine, kar jè je pustila vojna in kar se jè je zaredilo v poslednjih dveh letih, nisem smel in maral odstreliti, pa sem nosil puško in vodil psa v resnici le na — izprehod. Zato sem jedva čakal poleta naših ljubih dolgokljunih gostov z juga, pri katerih ne varčujemo z naboji in ki se jih veseli vsak lovec, zlasti po dolgih, pustih zimskih nočeh, ko buljiš z odprtimi očmi v gosto temo in poslušaš, kako gode, piska in tuli razkuštrana starka burja po razvalinah mesta, kako išče poti skozi razbita okna in vrata! V razgreti domišljiji se ti vrsti slika za sliko, tam v peči tuli veter, na okna siplje mrzel dež debele kaplje, iz kota se izvali grda pošast, se ti zlobno reži, ti pa se premetavaš v postelji in delaš bilanco svojega življenja... Žalost, obup, kesanje se vrstijo v tem obračunu. Z bridkostjo v srcu se spominjaš, da se ti je tolikokrat v življenju prismehljala dobra vila — milovidna Sreča in ti je ponujala svojo belo roko, a ti si jo s trdimi komolci pehal od sebe... Še tega nisi utegnil napisati, kar je v tvojem mladem srcu vrelo in kipelo kot čisti vrelec izpod skale, nisi povedal in zapisal, kar je dehtelo po pestrem cvetju in bujnem zelenju ter vriskalo kot drozgova pesem na vrhu ciprese. Vidiš, vse to je minilo; le poglej prazne vrzeli v razpredelnici življenskega obračuna! In kaj boš sedaj, ko se bliža pusta jesen tvojega življenja? Ali boš prodajal lesnike

namesto žlahtnega grozdja, boš li vsiljeval ljudem trnje namesto cvetja, žalostinke namesto veselega drozgovega petja? Le majhna tolažba je dejstvo, da je vsaj to še nekam spodobno, da ugaja tovarišem v zelenem kroju, kar si napisal v čast in slavo svetemu Hubertu... Užgem električno svetiljko. Moj Bog, šele tri po polnoči! Kdaj bo šele dan?! Na steni vidim nekoliko trofej izza vojne: troje gamsovih rogov in četvero srnjakovih rogljev, pred pisalno mizo se reži nagačena glava starega lisjaka. Vse lovske spominke izpred vojne so mi pobrali in vrh tega še marsikaj drugega... Rogovi in roglji dobivajo v senci na steni večje obrise. Ko se zamislim v lovske dogodke, ki so mi prinesli te trofeje, dobi bilanca življenja lepše in veselejše lice. Pošasti izginejo, burja piska bolj ubrano, sv. Hubert, moj nebeški prijatelj in zaščitnik, mi kaže v polsnu koledar, v kojem je rdeče označeno, da se bližajo oculi in laetare. Vreme se izpremeni na boljše, pa pojdem zopet pod sivi Čaven. Tam najde srce tolažbe, duša ozdravi tam gori visoko, kjer ni cestnega blata. Porajajo se Defreggerjeve, Ganghoferjeve podobe. Veselim se kot otrok na piruhe, ker na lovu najdem samega sebe, tam postanem mlad, razposajen, prešeren fant.

★

S poštno korijero sem bil že ob sedmih v lovišču. Vesel in zadovoljen sem korakal s psom proti Ravnam, pa dalje proti Bršljanovcem in še naprej do Borovičja pod Čavnom. Trnovski gozd še spi in sanja pod debelo sneženo odejo: kljunačev morda še ne bo, ali okoli gorkih vrelcev na Čavanskem podnožju prezimuje vsako leto nekoliko teh ljubih ptičev, pa sem bil gotov, da pridem do strela. Pod visoko steno pri Bršljanovcih obstoji pes kot vkopan. Iz plitvega jarka zleti kljunač, na trideset korakov stisnem, kljunač se zniža in odleti s prestreljeno levo nogo, ki se je obesila pod njim. Strel je bil prenizek. Jezil sem se, da sem zgrešil in gledam za živalico, ki je letela pod Tabor. Lovska dolžnost mi nalaga, da grem za obstreljenim kljunačem. Približno tam, kjer sem ga videl sesti, iščem skrbno, podim »fó-fo-fo, fó-fo-fo«. Pes obstoji, sloka se vzdigne in pade zadeta. Pes jo lepo prinese, ali zlomka! To ni oni prvi kljunač, ker ima obe nogi celi in zdravi. Zopet iščem, podim — malodane izpod nog na 6—7 korakov zleti nebogljena obstreljena sloka in jaz jo gladko — zgrešim. Kljunač odleti visoko pod Borovičje in jaz grem za njim. Kdor pozna naša kraška lovišča, bo rad pritrdil, da se tod ne hodi tako udobno in lahko kot po ravnih njivah in mehkih senožetih. Tu moraš preko globokih korit, ki so jih pred

stoletji izrili hudourniki, ki so drveli izpod Čavna, tam moraš prebresti kamenito polje, preriti se skozi gosto grmovje. Upehan od brze hoje in terena pridem do podnožja sivega Čavna. Pes srečno izsledi kljunača, ki ga tretjič vendarle nisem zgrešil. Moji streli so privabili z njive čuvaja Franceta iz Ravní. Kakor ga imam rad, ga tisti dan nisem bil prav nič vesel. Hotel sem biti sam, čisto sam. Ukazal sem mu, naj preišče gojaško mejo, kjer kljunači na svojem poletu radi počivajo; opoldne naj pride, da mi bo pri skromnem lovskem zajtrku poročal, kako je s kljunači.

Poiščem udobno skalo, naberem suhe trave in listja za sedež, zapalim cigareto in sedem. Užival sem krasen razgled po vsej Vipavski dolini, po Krasu, in tam daleč ob Istri se v toplem solncu zablešči trak jadranske obale. Ogledujem kljunača z obstreljeno nožico in dobro mi dé pri srcu, da sem ga našel, dasi mi je pošteno ogrel kožo. Spominjam se, da sem v Stari gori pri Gorici pred leti odstrelil sloko, ki jo je bila zadela enaka usoda: krempeljčki na desni nogi so bili odstreljeni, a namesto njih je nastal okrogel izrastek, da je bila nožica podobna majhni berglici. Pa je že bolje tako, da ne bo preveč invalidov med našo ljubo divjačino.

Nebo je čisto, solnce greje, v zraku dehti po pomladi, pestrem cvetju in po zelenem smrečju; vsepovsod vlada mir božji in mir lega tudi na tvoje srce. Sivi Čaven ti z lahkim vetričem gladi gube na čelu, prsi se ti širijo, kot Goethejev Faust pozabiš »na prsih matere zemlje« na vsako razočaranje v življenju, tu najdeš tolažbe, najdeš samega sebe.

Pes leži proti vetru z glavo med prednjima šapama, prvi letošnji lovski pohod je i njega utrudil. Velik črn hrošč — zdi se mi, da je bil »heliocopris bucephalus« — goni samico; ta pa, mnogo manjša in gibčna, se izogiba in skriva za kamen, hrošč jo zopet dohiti, a ona ga ne mara. Naposled ga privede do koščka mrhovine, ki ga je morda pustila lisica. Hrošča mine ljubezen, pusti samico, ki odhiti brez daljnje nadlege, on pa žre slastno. Da nisem bil v tako svečanem razpoloženju, bi se bil razjezil: zlomka vendar, še neokreten hrošč pozabi na višje cilje, kadar sedi pri — koritu, dasi ne najde v njem drugega nego košček — mrhovine!

Ali me varajo oči? Trideset korakov nad menoj se prekucujeta dve skalici. Vzamem daljnogled in vidim dva skalna jereba, ki ščeperita perje in se ljuto naskakujeta. Na kamnu, čevelj visokem, ju bodri samica: čirí, čir-rí, čirí! Oba junaka stiskata in in zopet širita onih 16 peres na »pahljači« — da se izognem »repu«, s perutmi »orjeta« kot puran na solncu, rdeči lisi nad

očmi žarita: dvoboj se začenja ali se morda že nadaljuje. Močnejši kliče na korajžo: gigi-gíh, mlajši mu odgovarja: čati-bít, čati-bís... Prsi ob prsih, oko v oko, trdi kljun seka rane, puli perje — in kot povsod: mlajši in šibkejši obnemogne, osramočen odleti: čati-bít... Zmagovalec se »pripelje« na perutih do samice na kamnu, ta mu skoči nasproti, se mu vda tako ljubeče, ponižno. Jereb jo pohodi enkrat, dvakrat, perje se mu poleže, stisne peruti in pahljačo, rdeči lisi nad očmi pobledita. Samica mu nežno položi lepo glavico na vrat kot da ga objema, s tihim či-ri, čir-rí mu pripoveduje: »Oj, ti ljubi in edini moj, ki si največji junak našega rodu pod Čavnom, kako junaško si se bojeval z onim gizdavim in vsiljivim frkolinom! Nagnal si ga, nikoli več me ne bo zalezoval in vabil! Ti ne veš, kako je bil nadležen, ako ni bilo tebe blizu. Povsod je prežal name in grgúkal, kako rad me ima. Jaz pa ljubim edino le tebe, ki si lep in korajžen!« — Iz ljubezni in hvaležnosti za tako zvestobo jo jereb zopet pohodi, pa zopet sedeta in se stisneta drug k drugemu. Toda kmalu odletita pod Borovičje, da si napravita toplo gnezdo, varno pred jastrebom in lisico, odletita tja gori, kjer sem dal na redko natrositi tropinskega zrnja, ki ga je ostalo v ravenskih kletéh, pa tudi vrečico ječmena sem dal posuti za ljube goste...

Izpod Bršljanovcev prihiti velika zajklja, ostanek češke pasme, ki sem jo v boljših časih naročil za osvežitev krvi. Za njo pa se sili nekoliko manjši samec, pa jo hoče zaskočiti. Ona se mu postavi v bran, séde, oklofuta ženina in jo odkuri. A korajžen fant se ne da ustrašiti in jo iznova ubere za njo. Obema sem voščil obilo zabave in zdravega zaroda.

Po zajčjem sledu hiti za »mladim parom« velika dolgorepka. Prislonim puško na lice, pomerim, stisnem... Nikoli več ni delala škode v lovišču. Bila je stara samica, ki je nosila pet že dobro razvitih mladičev, ki bi bili postali baš taki huncveti kot njihovi starši.

Poldne. — Po onih belih cerkvicah po dolini in po osojnih gričih se oglasijo zvonovi; tako ubrano pojo in tako tolažljivo: »Laetare, anima mea! Raduj se, moja duša! Vstajenje se bliža, prebudi prirodo božjo, pokrije jo s cvetjem in zelenjem, a tudi tebi prinese tolažbe in miru!«

II.

Sredi julija istega leta sem bil nekoliko dni v Čepovanu, ki je s porušenimi strehami, zevajočimi okni, z žico, s kupi streliva in s pustimi barakami nosil žalostno sliko dolge vojne. Tudi naša hiša je bila razdejana, pohištvo pa so ob polomu v komunističnem

navdušenju raznesli dobri sosedje, med njimi je bil — kot se spodobi — bivši župan prvi. Nad hišo pa je cvilila in drsala popravljena žaga, kakor je pač mogla v poletni suši. Stanoval sem pri gospodu Cirilu K., ki je že izza mladih let navdušen lovec, pa sva lazila po obsežnem lovišču, ki je bilo nekdaj tako bogato: na polju je bilo vse polno jerebic in zajcev, v višjih legah so čir-ri-kali skalni jerebi, v goščavi pod Lokovcem in na drugi strani pod Trnovskim gozdom se je pasla srnjad, nad Tribuškimi stenami in pod vršjem smo videli večkrat črede do 15 gamsov, tu pa tam je pomladi brusil in drsal na veji stare smreke divji petelin; tudi leščerk ni manjkalo. Ali vojna je med divjačino pustila žalostne sledove. Spričo smotrenega postopanja zakupnika je že letos (1927) mnogo boljše, ali pretekla bodo leta in leta, da bo tako kot je bilo nekdaj. Poljske jerebice se pa še niso razmnožile, dasi videvajo in slišijo poleti eno ali dve kiti ter uživajo mir vsaj pred — puško.

Nekega dne sem šel sam po dobri cesti na Lokve, da obiščem znance, ki so bili pri Winklerju na letovišču. Mudilo se mi ni nikamor, pa sem počasi korakal po senci ter občudoval to slikovito Čepovansko kotlino pod seboj in proti severu Triglavsko pogorje, ki se je bleščalo v snegu in kopalo v solncu. Nad menoj dehti smrekov gozd, bukovje zeleni, od daleč se oglaša kukavica; štejem njene klice, ki baje naznanjajo število let, ki jih imam še živeti. Kmalu bi bil dejal: »Nehaj že vendar, ti ljuba ptica, dosti si mi jih naštela! Le toliko mi jih privošči, dokler bom mogel zdrav na duši in telesu služiti sv. Hubertu in ga častiti!« A kukavica poje naprej, da se daleč razlega po gozdu...

Po strmih senožetih slišim klepanje kose in veselo ukanje. Cesta je vrezana v hrib, na doljnji strani je podprta s precej visoko zidano škarpo, gorenja stran pa je poševna in še bolj strma. Petnajst korakov pred menoj se melji grušč, z razprostrtimi perotmi pride na cesto skalna jerebica. Prislonim puško, ker sem se bal, da jo preganja lisica. Pa je ni bilo, pač pa se usuje za jerebico 12—14 mladičev, ki so že dobro tekali za materjo, leteti pa še niso mogli. Morda jih je samica vodila po položni stezi na pašo, a nekaj je le moralo preplašiti in pregnati številno kito, da je prihitela po strmini doli na cesto. Jerebica je hodila ob robu škarpe, svarila mladi zarod in ga bodrila, češ: lovec tam za nami nam ne stori nič žalega. Venomer je stegovala vrat in gledala pod zid in iskala pripravnega kraja, da bi mogla brez škode speljati mladino v gosto travo. Mladiči so bili morda šele osem dni stari, spričo dolge in trde zime so se bojda pozno izvalili, zato so bili še tako majčkeni in nebogljeni. Čivkali so

nekam tako kot naši domači piščančki, pa tudi klic starke je bil podoben raznim glasovom domače koklje, ki vodi svojo mladino po dvorišču. Barve mladih jerebov ne bi mogel točno opisati, le toliko vem, da je temeljna barva siva in od glave proti repu prepredena s temnimi, malone črnimi rižami. Nekoliko časa je skrbna mamica privoščila svoji mladini kratek počitek: ona je obstala na robu zidu, mladiči pa so sedli in — izginili. Desetkrat bi mogel iti mimo njih, pa jih ne bi opazil med cestnim gruščem. Vsakokrat sem obstal še jaz in užival ta čudovito lep prizor, ki ga nisem videl ne prej ne slej. Na koncu čepovanske vasi vštric samotne Podbrdarjeve hišice v dolini se cestni zid niža in sega morda le pol metra nad senožeti pod njim. Jerebica zleti na travnik, mladi se zberejo v gručo — vse bi bil mogel zajeti s klobukom — a siroticam se zdi še previsoko, pa žalostno čivkajo... Kokoš skoči nazaj na škarpo, opominja, pripoveduje, da ni prav nikakršne nevarnosti, mladiči vzdigujejo srčkane glavice, jočejo: »Mamica, previsoko je za nas, ko nas perutnice ne nesejo!« — Jerebica gleda naprej ob robu zida, ozira se navzgor. Tam je prestrmo, ko se mladiči še pod cesto ne upajo. Kaj bo? Nato pa se kokoš domisli in njim pripoveduje: »Glejte, nebogljeni otroci, za to razdaljo vam še ni treba perutnic, le majhen skok, pa ste v gosti travi. Tam vas zberem in segrejem pod perjem. Glejte, tako!« Jerebica stisne peruti k telesu, se prekucne v travo in stopi na skalo, pa zopet kliče in vabi. Najbolj korajžen jerebič se zažene za njo, za njim drugi, tretji bratec, in v kratkem so bili vsi doli. Urno so hiteli pod materino krilo, prav dobro sem videl, kako se je trava zibala, pa stopim še jaz dol, kokoš pa posvari »krrr!« Ponavljam, da sem prav dobro videl, kod so se mladi poskrili, a jerebičic ni nikjer. Rad bi bil eno ujel in jo od blizu ogledal. Nežno bi jo pobral in jo stisnil k očesu kot delamo s črnookimi rumenimi piščančki na dvorišču, poljubil bi jo na kljunček in jo zopet spustil med bratce in sestrice, v potrebi bi jo nesel tudi dve uri na lokovški hrib po skalovju in solncu, da ne izgubi matere. Tisto pa prav gotovo! Napenjam oči, zaman, piščančkov ni, pa ni! A tu je eden, leži na hrbtu, anti se je pobil in poginil? Hočem ga pobrati, ali prej ko je to bilo mogoče, moj revček oživi, trava se zaziblje, le kokoš pred menoj svari in kliče... Naposled odleti z rezkim klicem, gnezdo je na varnem, pri kraju je idila, katere se vedno z radostjo spominjam...

III.

Po vojni je poleti stalen gost v Čepovanu gospod Jurij Paximadi. Ako je vreme količkaj ugodno, prihaja že meseca maja

in ostaja z družino vred do konca oktobra. Po imenu bi sodil, da je pristen Grk, pa je — Kraševec iz Sežane, kjer ima še danes veliko posestvo. Ako povem, da ima vrh tega v Trstu dve krasni palači, mi boste radi verjeli, da mu ne manjka ne bankovcev ne drobiža. Predvsem se zanima za lovstvo. Čita vse lovske revije, ki mu prihajajo iz Nemčije, Italije, naročen je tudi na naš »Lovec« in ga prav rad čita, ker popolnoma obvladuje naš jezik. Že nekaj let mu je lov edina zabava; kot lovec je povsod dobrodošel gost in dobro znan tudi onkraj naših konfinov. Brez psa, brez puške in brez — viržinke si ga sploh ne morem predstavljati. Zaljubil se je bil v naš prijazni Čepovan, v prirodne lepote njegove okolice in zanimivosti lovišča; njemu in njegovi družini izredno prija rezki čepovanski zrak, nasičen z ozonom in smrečjim vonjem. To lepoto prirode pa zna tudi izkoriščati. Ako najde kje gori pod strmo Kobilico, na Vršju, pod Humom ali kjersibodi pripravno mesto z lepim razgledom, mu prinese sluga šotor in sovo, pa prebije ves božji dan zunaj; še gorko kosilo si da prinesti ven. Po hribih hodi rad, ako ga vodi kos poti po gladki cesti, se — vozi. V to svrho je kupil krotkega konja in lovski voz. Ako je dobrota srca odlično svojstvo vsakega poštenega lovca, velja to še posebej zanj. Lani mu je prinesel deček mladega orliča, ki ga je pobral iz gnezda v Tribuških stenah.

»Koliko pa hočeš za ptiča?« vpraša gospod Paximadi.

»Pet lir, gospod.«

»Dobiš deset lir, ako ga neseš nazaj. Anti se ne bojiš starih?«

»Kaj se bom bal! Ponesem ga pod gnezdo vrh skale, skrijem se v gosto brinje, mladič začne klicati, pa pride starka in ga odnese v gnezdo.«

»Kje pa je gnezdo?« vpraša g. Paximadi. Deček mu pokaže z roko visoko skalo, kjer je našel orliča.

»Dobro tedaj. Ako se upaš, nesi ga nazaj, jaz pa bom gledal s kukalom za teboj. Ako napraviš vse v redu, vrni se in dobiš deset lir. Če pa mi prineseš še enega takega ptiča, ti moj Janko odšteje deset prav gorkih, že veš kakšnih in kod!« Meni pa reče: »V vsem Trnovskem gozdu ni več treh gnezd te plemenite roparice, ki vrši važno službo zdravstvene policije. Vrhtega bi bilo škoda, da izumre ta ponosna ptica. Da se preveč ne razmnoži, moramo skrbeti mi lovci!«

Konja in psa ne tepe nikoli, na služinčad ne kriči; tudi še nisem nikoli slišal, da bi bil zinil o kom odvratno besedo. Večkrat sem se vozil ž njim na zalaz. Konja je pustil krevsati počasi, kakor se je živali zdelo. Ko sva prišla na cilj, ga je njegov sluga izpregel in ga pasel med skalovjem, koder ljudje ne morejo

kositi; pa še ono malo trave, kar je popase, plača dobro. Puške njegove so prvovrstne, isto tako njegovi daljnogledi. Ako s ceste zagleda na pobočju srnjaka, ugotovi predvsem, ali je dober šesterak ali samo vilar. Ko ve, kdaj prihaja srnjak iz goščave, povabi prijatelja iz Trsta, svojega sina ali pa zeta na odstrel... »Jaz sem že toliko divjačine postrelil, da me plen ne mika več, v opazovanju imam danes več užitka in zabave.«

Tako je bil ono leto ugotovil pod Humom šesteraka, ki se je hodil pod večer past na veliko jaso. Blizu tam stoji stara smreka, pa je dal napraviti med vejami šest metrov visoko čakališče vrh priproste močne lestvice. Dokaj udoben sedež je nudil krasen razgled in dober odstrel. Gospod Paximadi je bil le enkrat na onem čakališču, pripravil ga je bil za gosta, ki pa je srnjaka gladko zgrešil. Srnjak pa je zopet hodil na pašo. Dva dni po moji drugi idili, ko je bil že ugoden čas za klic, me povabi na omenjenega šesteraka, pa sva se vozila proti Humu. Opisal mi je kraj, da ga nisem mogel zgrešiti, zlasti ker poznam to lovišče že mnogo let. Janko izpreže konja. G. Paximadi sede v senco v gosto travo in je hotel z daljnogledom opazovati moj pohod.

»Morda boste morali čakati dve uri in še več, pa kaj bo tisto, bodemo pa ‚pognali' konja, da pridemo do mraka domov.«

Po kameniti stezi sem šel pet do šest sto korakov v rebro in sem brez truda našel smreko z visokim sedežem. Potisnem svoj stari oguljeni zeleni klobuk na čelo, zagrnem vrat in čakam po svoji navadi 10—15 minut. Sedež je bil tako dobro krit, da so se plahe šoje podile prav nad mojo glavo. Še lestva je bila iz močnih neolupljenih kolov táka, da je ni bilo videti iz gošče. Luč ne more biti boljša, smer vetra je ugodna, v tem božjem miru še ropota vozov na beli cesti pod seboj ne slišim; pod Lokovcem se kličejo skalni jerebi, tam daleč pod Kobilico se sliši klepanje svetle kose, tu pa tam veselo ukanje koscev, vmes pa ubrano petje grabljic. V lahkem vetriču se gibljejo široke veje, njihov sveži vonj me opaja, prsi se širijo, dihajo globoko, srce je mirno in veselo, vse vsakdanje nevšečnosti in skrbi ležijo tam nekje daleč, daleč, pozabljene ko plašne sence, ki jih je sv. Hubert za vselej razpodil.

Dihnem globoko in zakličem z dobro Uhlenhutovo piščalko: pjä, pjä... pjä... pjä in za nekoliko časa zopet tako. Napenjam oči in ušesa — nič, vse tiho in mirno. Za deset minut pokličem znova. Kaj je to?! Tam nekje nad seboj prav dobro razlikujem drugi klic: pjä, pjä... pjä... Kar dihati si ne upam. Morda je lovski tat, vé za srnjaka, pa mu hoče s svojo rjasto puško lokov-

škega kova zasmoditi. Čakaj, huncvet, s teboj se pomenim! Moja trocevka je drugačno orodje!« Take in podobne misli mi silijo v glavo.[1]

Iz goščave pridrvi vitka mlada srna, ki prvič kliče ženina na veselo svatbo. Srnjak za njo, srnica se umika, beži, boji se, sram jo je... Pripodita se do mlade smreke dobrih 40 korakov nad mojim sedežem in začneta ples okoli debla... Večkrat jo je hotel srnjak zaskočiti, ali plašna srnica se v strahu umika, beži po izhojenem kolobaru okoli zelene smreke in joče: pi-pi-pi-jä... Od nasprotne strani hiti v velikih skokih stara velika srna. Slišala je klicanje in »jok« boječe se mladice; stari spomini na ljubezen in materinstvo so jo privabili na sestanek. To staro jalovko smo opazovali že več let, a nihče ji ni mogel do živega. Gotovo pa je, da je škodljivo vplivala na zarod, ker je onih par srnjakov zapeljevala in vabila, da so mladice ostale neoplemenjene. Imela je dolge uhlje, vampasta je bila liki stara krava. Kožuh je bila le deloma izpremenila. Zrcalce ji je bilo požoltelo, iz njega je molel dolg — čopič. V resnici ni bila lepa. Vsa divja se zažene v mladico, ki je prestrašena zbežala v goščavo. Srnjak je osupel ostal, pa jo je hotel ubrati za svojo izvoljenko, a starka se mu začne dobrikati, flirta s postavnim fantom, z globokim hreščavim klicem ga vabi v kolo na veseli ples. V srnjaku se bojujeta ljubezen in spolna strast. Poslednja premaga, pa je začel jalovko goniti okoli debla. Bal sem se streljati in zgrešiti, ker sta bila oba preblizu drug drugemu, pa nisem mogel preprečiti prvega zaskoka. Kmalu na to zdrči krogla iz risane cevi, jalovka pade in ostane na mestu. Šesterak skoči in z nizko potisnjeno šobo jo ubere po sledu, kjer je ljubica vabila: pjä, pjä... pjä.

Janko je prihitel po plen, ko sem ga že razdeval.

»Mlademu paru« pa smo privoščili 14 medenih dni...

---

[1] Lokovčani so znani in predrzni divji lovci. Umetniki so v izdelovanju ključavnic. Tako ti napravi, da smeš pustiti ključ v njej, pa je ne odpreš, ako ne poznaš mehanizma. Pozimi kujejo žreblje in nože. Pa tudi puško napravijo ali vsaj popravijo. Sicer so dobri ljudje, ali ob nedeljah ne sedi k njim, ko popivajo po domačih in čepovanskih krčmah, ker takrat teče večkrat kri.

Ivan Črnej:

Za jerebom.

Zaveli so lahni dihi jeseni preko naših smelo izoblikovanih hribov, kopajočih se v mehki svetlobi septembrskega solnca, ki je pričaralo gozdovom bajnokrasno nadzemeljsko lepoto. Gozd je zaživel svoj veliki dan in nudi strmečemu očesu najvišjo možnost čuvstvenega doživetja naravne krasote.

Težko čakajoče, vedno znova upajoče lovčevo srce je nemirno vzvalovilo v neutešenem hrepenenju, v nestrpnem pričakovanju, roka je hlastno segla po nahrbtniku, nabojih, puški in palici, a noga je usmerila korak ob bistri Savinji v mladi, komaj se porajajoči jesenski dan.

Mesto je ostalo za menoj in cesta, spremljevalka šumeče reke, je zavila proti jugu med Starim gradom in Miklavškim hribom. Vipota, Grmada in Tovst, a v daljavi mogočni Malič, laški Hum ter Veliko Kozje so razkrivali v ponosni samozavesti svoje strme boke, odete v pestrobarvne jesenske gozdove, prvim solnčnim pramenom. Izza ovinka je zrasel strmo v sinje ozračje Veliki Slamnik, smoter današnjemu lovskemu pohodu. Srce se je javljalo silneje, noga je ubrzila korak...

Tod sta lazila svoje dni neprekosljiva mojstra v klicanju jerebov, Mihael Zelin in njegov sin Marko, učitelja profesorju Francu Valentinitschu; v teh gozdovih je nastajala edina nam dostopna monografija o jerebu, ki jo je napisal ta znameniti lovec in pisatelj s toliko ljubeznijo do malega tetrao bonasije[1]; tu je bila njegova domača gruda, kjer je poznal vsako goščavo, vsak jarek. A vsi navedeni že dolgo kličejo oni značilni tsii-tsi-tsitseri-tsi- tsui v večnih loviščih...

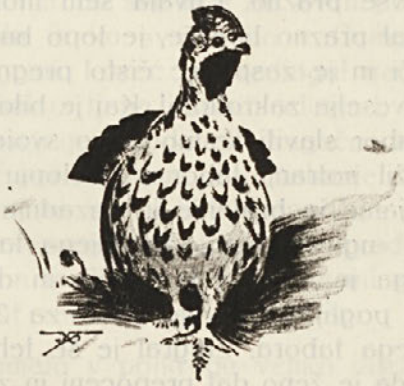
Dolina se je zožila, da je komaj prostora za reko in cesto: na desni je Veliki Slamnik. Stresel sem cestni prah ter zastavil palico v napeto strmino. Globoko za menoj je ostajala glasna Savinja, a pred solncem je ginevala diamantna jutranja rosa, viseča raz travo in listje. Strmi so naši hribi, izklesani iz apnika in dolomita, izvabljajoči čelu ogromne znojne kaplje. Ostre so njihove oblike, zato pa nudijo svojim obiskovalcem hvaležen pogled in razgled. Oddahnil sem si, prispevši na vrh, ker se je

[1] Das Haselhuhn (Tetrao bonasia) dessen Naturgeschichte und Jagd. Eine ornithologische und jagdliche Monographie von Prof. Franz Valentinitsch. Wien 1892. Adolf W. Künast. — Nova izdaja: Prof. Fr. Valentinitsch, Das Haselhuhn, Vollständig neu bearbeitet von A. Baron v Krüdener, Richard Echstein Nachf. Leipzig.

nagnila pot položno po pobočju v zaželeni gozd. Kakor bi bil omamljen od prevelike lepote, sem zataval po njegovih potih; globoko so se vdirale prsi.

Pred menoj je zazijal mračen jarek; z resjem, borovničevjem ter redkim drevjem porasla strmina je klonila vanj. Zadržal sem korak, napel puško in se naslonil ob bližnje drevo. Tiho sem motril okolico, ki jo je pozdravljalo jutranje solnce. Po kratkem odmoru je segla roka po neznatni piščalki in v gozd je zaklicalo: tsii-tsi-tsitseri-tsi-tsui. Brez odmeva se je izgubil klic v gozdni tišini. V težkem pričakovanju sem kmalu zaklical drugič. Na mah se je odzval iz jarkovih globin votel brrr in komaj par korakov pred menoj se je zamajalo visoko resje. Krčevito je stisnila levica hladno jeklo, a srce, to nemirno srce, je butalo, kot bi se hotelo za vsako ceno znebiti svojih tesnih spon. Oko pa ni moglo zazreti ničesar. — Nastopili so trenutki skrajne živčne napetosti, tihega upanja, vstajajočega dvoma, trenutki brezkončne večnosti. Ko se je polegla vznemirjenost, je piščalka tretjič zaigrala znane glasove: resje se je zopet zamajalo, votel brrr je znova vznemiril ozračje in na skromnem hrastu se je zazibal junak mojih sanj, črnogrli samotar naših gozdov, pisani jereb. — Od bližnjih strmin visokega Maliča se je vračal odmev smrtonosne pesmi moje brezpetelinke, v borovničevju je obležal vročezaželeni plen.

Čudovito čuvstvo, znano le lovcu, je za hip osrečilo moj psihični »jaz« in izzvenelo v mamljivi nadi skorajšnje obnove. Drobno jelkino vejico, — poslednji grižljaj — uplenjenemu jerebu v kljun, a slično sebi za klobuk in hitel sem dalje, dalje za novo lovsko srečo v prelestni jesenski gozd!



M. Š.:

Spomini na jelene.

(Nadaljevanje.)

XVIII.

Mraz ni odjenjal in zato tudi prepiri med ciganskima taboroma ne. Čez dan, ako je solnce sijalo in ni bilo premrzlo, so med seboj barantali, kradli po vasi živila in v gozdu drva. Zvečer, ko je pritisnil mraz, so se pa tepli in se na ta način ogreli, da so laže prebili noč. Tudi kockali in kvartali so strastno in drug drugega skubili in goljufali. Tako je bilo prav do 7. decembra, ko v mraku obupno zapoje telefonski zvonec in nič ne neha. Ko dvignem slušalo, joka logar in me za pet ran Kristovih prosi pomoči. Ves preplašen mi javlja, da se zopet streljajo in da je cela vojska, da bo gotovo polovico mrtvih. Vse kar sem mu mogel storiti, je bilo to, da sem izrazil željo, da bi se med seboj vsi pobili, ne samo polovica ter da pridem zjutraj zarana gledat na bojišče in sem obesil slušalo. Obvestil sem pa tudi logarja v Zlatni gredi, da pridem na lov. Zakaj bi delal najtežji, to se pravi, najnemarnejši kos poti skozi vas do nasipa, samo zaradi ciganov. Če sem namreč že zlezel do nasipa, se mi ni dalo, da bi takoj zopet tvegal voz, konje in sebe, da se zvalimo ali obtičimo v brezdanjih mlakah, blatu in kotanjah. Človek je bil vendar tako svoboden in se je dobro počutil na nasipu, kakih pet ali šest metrov nad vsakdanjim blatom Baranje.

Zarana sem bil na bojišču drugo jutro. Vse je bilo mirno, brez glasu, noben ogenj ni prasketal, kot da je smrt prav po noči sinočnji želji vse pokosila. Vrata v skladišče so bila na stežaj odprta — vse prazno. Čuvaja sem moral šele buditi in ko sem mu pokazal prazno bojišče, je topo buljil v to čudo. Ko si je pomencal oči in je zaspanec čisto pregnal, se je osvestil ter se najprvo od veselja zakrohotal. Kaj je bilo? Pred par dnevi je začel zunanji tabor slaviti krstno slavo svojega starešine. Tej slavi se je pridružil notranji tabor v poslopju in v pijanosti je začelo splošno rajanje in bratenje in nazadnje igre na karte in kocke. Pri tem je »ugledni član« zunanjega tabora vse zaigral. Ali vrag igranja ga je držal v krempljih in da dobi denar, je prodal po daljših pogajanjih svojo ženo za 200 papirnih kron enemu od notranjega tabora. Zaigral je še teh 200 kron. Tedaj pa se je spomnil, da je ženo dal prepoceni in zahteval od kupca še denarja, ali pa ženo. Ta mu je pa oboje odrekel in stepla sta se. Kupec je pijanega prodajalca dobro premikastil in ker si ni več upal nastopiti, je predlagal, da odloči prodana žena, h komu

da hoče iti. Povprašana žena pa se je odločila za kupca in mož je bil na cedilu. Razjarjen vsled tega in ker je bil v družini vpliven, je nahujskal svoj tabor, ki je napadel onega v skladišču in ga po hudi borbi vrgel ven. Premagance pa je zopet prodana žena obodrila in ponoči so zopet zasedli staro svojo postojanko. Tako se je obenem maščevala možu. Med bojnim hrupom pa se je nekaj strahopetnih ženščin zateklo k logarju, ko je ravno telefoniral in prosil pomoči. Radovednim je junaško povedal, da bo gospodar še ponoči poslal celo četo orožnikov, ki bo vse pretepla in zaprla. Nato je ženščine vrgel ven, se zaklenil v hišo in s puško stražil dom in ženo. Ko pa je pozno v noči vse potihnilo, ga je premagal spanec in je legel. Očividno so se zbali cigani orožniških batin, ker so streljali in so jo ponoči solidarno popihali. To povest je povedala pozneje tropa ciganov logarju, ko jih je vprašal, zakaj so se tedaj stepli in odšli. Za resničnost povesti naj jamčijo cigani. Jaz sem samo ugotovil resničnost praznote v skladišču in okoli njega in sem velel pognati proti Zlatni gredi. Od juga je pihal že topel veter, ki je zlomil nenormalni mraz in Donava je kazala znake, da raste. Ker se je s cigani dobro steklo in je mraz popustil, sem vsled dobrega razpoloženja sklepal, da bo tudi lov uspešen. In res je bil! Pa ne radi odličnih strelov, za katere sem si sam sebi čestital, v svesti si obenem, da jih ne naredim nikoli več. Bil je pač slučaj, ki pa mi ostane navzlic temu neskaljen v spominu moje sicer skromne strelske umetnosti.

Okrog devetih sem pristal v Zlatni gredi, odkoder sva z lovcem takoj šla na zalaz jelenjadi. Šlo je, kakor zadnjič, vse narobe in pri vsem trudu sva bila ob dveh popoldne še praznih rok. Voda je rasla in ko sva prišla v Compoško trsko, je že čopotalo pod nogami. Lovec je predlagal zadnji poizkus na ta način, da bo skušal iz trstja iztisniti jelenjad, ki se prav gotovo nahaja v njem. Drugega izhoda ali drugačne možnosti ni bilo in sem privolil v to. Sicer mi gonja ali potiskanje parkljaste divjačine, predvsem jelenjadi, ni bila nikoli simpatična. Ali če človek po celodnevnem zalezovanju privoli domov grede v zadnji pogon na jelene v trstju in to z enim lovcem, se mi zdi zase še vseeno sprejemljivejše, kot zadnji pogon v gostilni.

Trstje je objemalo v polkrogu veliko jaso. Na eni strani je zapiral kot širok donavski rokav. Vzporedno s tem naj bi lovec pognal skozi trstje jelenjad, ki bo po najinem mnenju rajši prebegla preko omenjene jase v sosednje trstje, kot pa preko široke in dolge livade v oddaljen redek gozd, ki nudi malo

zaklona. Postavil sem se torej na rob trstja, tako da me je še precej krilo in da sem imel pred seboj vso jaso do donavskega rokava, ob katerem je ostal ozek pas trstja. Do pasu trstja ob rokavu je bilo nekako 150 korakov.

Kmalu sem začul lomast v trstju in sem se pripravil. Ali vsak šum je na robu trstnega polja prestal, tako da sem čul samo trušč lovčevih korakov. Tudi lovec se je že približal robu, ne da bi se pokazala kaka žival. Vedel sem, kaj to pomeni in sem bil skoro prepričan, da ne pridem do strela. Jelenjad, posebno še v gošči, kot je trstje, se ne da zlepa pognati. In če se že premakne, skuša pri najmanjšem šumu pobegniti v nasprotno smer, kakor se pritiska in goni. Z neverjetno drznostjo stoji negibno v trstju in pusti, da se ji gonjač približa. Ko je nekako na isti višinski črti z njim, jo divjačina ubere nazaj. In če pobegne od tropa komad nazaj, je po navadi nemogoče preprečiti, da bi ne sledil cel trop, razen kakega mladiča, ki nima izkušenj. Kaj šele, če goni en sam človek! Sicer pa je jelenjad pametna žival in z neverjetno finimi čutili, skoro instinktivno pogodi točko opasnosti, kateri se z isto, občudovanja vredno spretnostjo in v točno pretehtanem momentu umakne, često z bravuro in samozatajevanjem, ki more biti last samo visoko inteligentnega bitja in nikdar le instinkta.

Že sem dvomil, da bo kaj, ker se mi je zdelo, da lovec lomasti že čisto na robu. Naenkrat začujem zopet sumljiv lomast, ki me je uveril, da trstje še ni prazno. Sklepal sem, da je lovec nekaj komadov pritisnil v kot trstja ob vodnem rokavu in si divjačina vseeno ne upa tik mimo njega nazaj, v vodo pa tudi noče. Če je tako, sem si mislil, se mora jelenjad vsak hip pokazati. Zato sem podvojil pozornost. Lovec je tudi moral uganiti, kaj se dogaja, pa mi je zaklical — pozor. Tedaj pa zahrešči trstje in prav v kotu ob pasu trstja kraj rokava se zazibljejo stebelca in na prosto plane košuta. V silnem skoku se je pognala iz trske, da čimprej doseže novo skrivališče. V drugem skoku jo je podrl strel. Seženj za njo je sledil mlad jelen, ki je v blaznem strahu podvojil beg, ko je videl, kako je košuta telebnila na tla. Ali 50 korakov dalje je tudi ta zadnjikrat legel v travo. Med tem je že drvel jelenček preko livade in preden sem repetiral, je že dosegel rob trstja na drugi strani. Ravno na pragu rešitve pa ga je dohitela smrtnonosna krogla. Trije streli v presledku treh sekund in trije jeleni! Ležali so na razdalji 100 korakov vsi trije. Lovec mi je vzhičen čestital in na tako slavnih lovorikah se še nisem nikoli vračal z lova. Niti pregovor, da tudi slepa kokoš včasi zrno najde, mi ni mogel kaliti veselja.

XIX.

Za šokaškim selom Dražem med Donavo in nasipom leži logarija Šarkanj—Tovarnik. V delu, ki se imenuje Tovarnik, stoji logarska hiša, v kateri je tedaj bival in logaril čuvaj Čiro. Čiro je bil bistra glava. To sem predvsem spoznal pri izpitu, ki ga je prav tisto zimo moralo polagati vse varstveno osebje. Čiro, kot sedemletni dobrovoljec mile domovine, je bil sedem let v Ameriki, sedem let natakar in je bil sedemkrat križem kražem skozi lastno telo prestreljen. Tudi pri izpitu se je hrabro držal. Z njim skupaj se je petorica dobrovoljcev trudila v potu svojih obrazov celo uro, da izračuna na papirju, koliko je 50×25. Popisali so več pol papirja in seštevali, da jim je znoj lil s čela. Ko je zvonilo poldne in sem priganjal, se odreže Čiro: »Vrag ga dal, čudno kako človek to reč tako pozabi, ko sem jo znal vendar svojčas kar na pamet.« Skoro na to pa sotrpin od veselja žareč vzklikne: »Uj, jo že imam. To znese 2350!« Ko sem podvomil o pravilnosti in sem jim pokazal, kako brzo se to zmnoži, se ozre Miljutin otožno vame in pravi: »Gospodar, ni mogoče, da si prav zračunal, ker tako brzo ne gre. Gotovo se varaš in si se zmotil. Naš račun je pravi, le uveri se in veruj!« Čiro, zvita buča, pa pristavi: »Vsekakor ima lahko gospodar tudi prav, če po svoje računa. Po našem računu bo, se ve, precej natančno. Pri drveh pa itak ne gre za eno poleno, če ga računaš ali ne. Sicer sem pa tudi to svojčas natančno vedel, ali vojska je bila med tem in ves sem bil prestreljen.« Ta vrli dečko torej je pasel Šokce in jih odbijal od lesa, paše in drugih latvin, brez katerih vaščani niso radi živeli, ker so bili sploh konservativen in zvest narod, ki silno nerad opušča svojih pradedov poštene navade. Za strah je nosil s seboj tudi lovsko puško, koje vrline je opisoval kakor šumadijski pastir buzdovan Kraljeviča Marka. Na žival je streljal samo, da jo je oplašil in nikdar ni pomeril vanjo. Smilila se mu je, ker bi jo njegova puška prestrašeno ugonobila. Tako spretno je to delal, da ni nikdar ranil nobenega zajca ali race, kakor se je hvalil. Z njim sem se domenil, da pridem tje 13. decembra 1923. leta na jelene. Vsakokrat, kadar je prišel na »zapovest« v pisarno, mi je pripovedoval, koliko da ima jelenov in kako strašansko so veliki. Do dva metra imajo nekateri, mi je zatrjeval, če sem vprašal, če so kaj prida. Sčasoma sem posnel, da sta ta dva metra težinske mere, torej dva stota. Njegov tovariš, ki je tudi tedaj reševal računsko nalogo in je bil že dlje časa v službi, ga je namreč uvajal v lovske skrivnosti in mu povedal tudi, da se jelene ocenjuje po teži, kakor krave ali prašiče. Je tudi čisto naravno, saj se meso jé, medtem ko je

rogovje neužitno in je samo v napotje, čim večje je, kamorkoli je obrneš. In Čiro je bil praktičen človek, zato me je prišel tudi, na mojo odredbo, čakat s čolnom na skalo Batinsko, odkoder me je po Donavi prepeljal v Tovarnik. Z vozom tje priti ni bilo vedno mogoče, ker posebno v zimskem času konja ne bi bila vsakokrat zmagala blata na poti skozi Draž. Peš bi pa tudi gazil blato celo uro in bi dospel na Dražki nasip najbrž brez škornjev, če bi prej ne omagal ali obupal. Tako pa je tisto jutro Čiro navdušeno veslal tik ob obali navzgor, spretno se izmikajoč močnejšim tokovom, ki bi preveč ovirali najino prodiranje proti vodi. Nebo je bilo jasno in mrzla burja je brila iz madjarskih planjav. Nad veletokom se je spreletavalo nebroj vrst vodnih ptic, predvsem rac in gosi, kolikor zadnje še niso odletele na jug. Čiro je imel s seboj svojo čarostrelno puško. Izrazil sem mu željo, da bi rad videl učinek tega orožja in zato sem prevzel jaz veslanje, da sem se malo razgibal in ogrel. Race so se spreletavale in sedale okolu naju in po nekaj izpodbudnih besedah je Čiro res nabil puško in se postavil na prežo. Ali race so nekatere prebrzo, druge predaleč ali preblizu letele, ali pa so se mu na vodi premalo videle, da bi bil streljal. Vedno je dobil primerno opravičilo in se jezil na nedisciplinirano teh brbljavih ptic. Naenkrat pa začopota in završi od brega po vodi, 10 korakov pred čolnom, velika siva ptica, da je Čiro zgubil skoraj ravnotežje. Hitro ga izpodbodem z vzklikom: »Pali Čiro, goska!« Preplašila in presenetila sva v perot ranjeno divjo gos, ki se je tiščala ob obali pod travo. Na skoraj navpičen breg ni mogla brzo, zato je pljusknila v vodo in si sedaj z vsemi štirimi pomagala v daljavo. In Čiro je upalil! Velik dim je prhnil iz cevi, nekaj papirja je padlo na vodo pred čoln in goska je plavala dalje. Drugič ni palil, nego se je obrnil proti meni v mnenju, češ, saj ni vredno, ko gos itak ne more leteti. Položil je pihalo v čoln, jaz pa sem mu odstopil veslo. Povedal mi je, kako baše naboje. Na smodnik potlači malo časopisnega papirja, ki je najboljši za to reč, ker rad gori. Kepica papirja zadostuje, samo da se smodnik ne iztresa. Prav tako se s tem papirjem začepi šibre. Tu pa treba debelejši čep in bolj zatlačen, sicer težke šibre potisnejo papir ven ter izpadejo. Vzhičen sem mu vrnil naboj, ki mi ga je dal na ogled in ga pohvalil za točen opis polnjenja. Dovolil si je tudi pripomniti, da je luknja v moji repetirki mnogo premajhna za jelene in bi komaj ona v njegovi zadostovala. Z vojaško puško, ki ima večjo luknjo, da je bil on sedemkrat prestreljen, ki ima dobrega pol metra. Kako naj torej pade jelen od dveh metrov »skozi še manjšo luknjico«.

Po poldrugourni vožnji sva se bližala cilju, ko sem na Donavi, dobrega pol kilometra nad nama, zapazil zanimiv prizor, ki sem ga skozi trieder točno opazoval. Sredi veletoka nad vodo sta plahutala dva velika ribja orla in sta se zaganjala proti vodi ter zopet odletavala kvišku. V daljnogledu sem zapazil, da plava v vodi divja raca, ki ni mogla leteti in orla sta jo hotela ujeti. Ali kadar se je neokretna ujeda zagnala proti vodi, da bi s strašnimi kremplji zagrabila plen, se je raca potopila. Ta igra se je nešteto krat ponovila in orla sta nudila pri tem lovu prav smešne prizore, ki se niso nič kaj skladali z njihovim siceršnjim dostojanstvom. Po kakem polurnem lovu sta se obadva očividno utrudila ter sta odplavala na bližnjo sipino počivat, od koder pa sta se večkrat vrnila k brezuspešnemu poskusu, da bi ujela pohabljeno raco, ki je v smrtnem strahu bežala z vodnim tokom navzdol. Končno sva s Čirom pristala ter šla v Šarkanj iskat tropo jelenov, ki se je že mesec dni zadrževala tamkaj. Jelenjad je prišla preko Donave iz Karapanče, kar se je v gotovem zimskem času večkrat in vsako leto dogajalo.

Po trudapolni hoji in dolgem iskanju sva res iztaknila trop, ki je štel okrog 15 komadov, med katerimi pa ni bilo nobenega boljšega jelena. Jeleni so se pasli dober kilometer od naju v majhnem gozdiču in jih je od naju delila velikanska planjava brez vsakega zaklona. Kakor miza ravna livada tudi ni imela nobenih običajnih jarkov. Tod preko je bilo vsako približanje smešno. Torej naokrog! Na njegovo žalost sem pustil Čirota na mestu, seveda sem mu zabičil, da mora ostati v gozdu in mi mora dati dogovorjen znak, če bi se med tem jeleni prepasli drugam ali če bi sploh odšli.

Dobro uro naporne in hitre hoje skozi dračje, bičje, močvirje in vse mogoče zapreke sem rabil, da sem obšel jelene in se jel v redkem gozdu, napol plazeč se po štirih, približevati tropu, ki ga pa še nisem videl. Ker mi čuvaj ni dal znaka, so morali biti jeleni še na mestu. Prikradel sem se že, po kraju sodeč, na strelno daljavo, ali nobene živali še nisem videl. Nerazumljivo mi je bilo. Zato sem za debelo vrbo previdno obstal in stoje počasi poškilil izza debla. Poldrugsto korakov od mene na majhni livadici, ki je bila zastrta z vrbovim grmovjem, je ležal trop. Ležeč jih nisem mogel videti, ker se je ledinica nahajala v starem donavskem rokavu, ki je bil morda z dnom dober meter nižji, kot ostala okolica na obeh straneh. Ko tako motrim počivajoče živali, da si izberem pripravno žrtev, plane naenkrat vse na noge in vse skoči skupaj z dvignjenimi glavami. Takoj sem vedel, da me je izdal kak zahrbten vrtinec ogrske burje.

Še preden pa sem bil za strel pripravljen, je trop planil v beg. Prvi strel je zgrešil, vendar je pa trop smer bega spremenil toliko meni v korist, da sem mogel oddati še en strel na slabotnega jelena s prvoletnimi odrastki. Po strelu je ves trop planil na tisto veliko planjavo in seveda hvalevredno brzo bežal. Pretekli so skoraj kilometer daljave in uverjen sem bil, da teko vsi zdravi in od mojih krogel nepoškodovani. Usmerjeni so bili na čuvaja. Kakih 100 korakov pred njim, ko so dosegli malo manj kot prva drevesa nasproti ležečega gozda, se je ves trop ustavil, kot ima ta žival navado, preden izgine v zatišje ter se jame razgledovati. Precej dolgo je trop stal neodločen na mestu, ko se končno odloči in krene poševno zopet nazaj preko planjave, oddaljujoč se od mene. Samo en komad je ostal na mestu nepremičen in zrl bežečo tropo. Sumljivo in radovedno sem naperil nanj daljnogled. Ugotovil sem, da je jelenček nekako take velikosti, kakršnega sem streljal. Komaj pa to ugotovim, se ta zamaje, klecne z zadnjima nogama, se zopet zravna, požene naprej, omahne v stran in se zruši, z zadnjim delom naprej, na tla. Ko po dobrih desetih minutah dospem do njega, ga je že Čiro veselja žareč ogledoval — mrtvega. Strel je sedel v mehkem, vendar tako, da je bila tudi prsna votlina prizadeta. Sličnega obnašanja težko ranjene živali pa še nisem nikoli videl in mislim, da tudi ne bom več.

Takoj je Čiro uganil, da je to samo vsled premajhne luknje v puški. Njegovo mnenje predpoldne se je torej sijajno potrdilo. Zato je dobil četrt jelena.

XX.

Decembrski dnevi so postajali vedno bolj otožnosvečani. Solnce je stopalo v znamenje kozoroga in božični prazniki so bili na pragu. Zato se je umilo tudi nebo in vedra jasnina je spoštljivo čakala na odrešenikovo rojstvo. Goli gozdi so stali nemi v globokem snu, brez gorkote. Včasi samo je plahutnil skozi veje krik živali, ki je pala kot plen v kremplje roparici, ali se je tožeči, skoraj jokajoči glas zaostale čaplje razlegel po osamelih barah in strahotno odjeknil od porumenelih polj trstja. Tu pa tam je splaval odnekod glas zvona čez brezkrajno ravnino. Ali trepetajoči glas je bil že prazničen, uho je že čulo oddaljeno božično zvonenje. V to tihoto so treskali streli naših dvocevk, ki so trosile med dolgouhce smrt in pogin. Večkrat tedensko sem zbral nekaj svojih logarjev in smo naredili dolg red preko livad. To je bilo veselja in smeha, ko so zajci švigali izpod nog in so jim naše puške bobnale takt, da so brže tekli.

Na zimo sem imel res mnogo posla z lovom na jelene, na divje svinje, zajce, race, lisice, vidre itd. Dnevi so bili kar prekratki. Med tem sem pa pričakoval povabljence, kdaj se kateri najavi. Cel ograbek znancev sem bil povabil, da pridejo na lov. Opisal sem jim vse kanibalske užitke beljskih lovišč tako živo in poetično, da ne bi zlepa mogla vabilu odoleti prava lovska žilica. Ali ljubo doma, kdor ga ima, si misli brumni »Kranjec«, ki spoštuje zapovedane praznike in rad »odrajtuje«, kar je božjega. Od vse zelene trope si je upal samo eden od doma za te velike praznike in zato je bil tembolj dobrodošel. Za sveti večer smo naredili z došlim tovarišem kar doma pogon. Plena je bilo od sile, tako da smo omagali in odnesli samo lepega divjega mačka, kar s seboj. Drugi dan sva ga vzela s tovarišem celo na voz in spotoma primerjala, čigav je plemenitejši. Med tem je voz dospel do Himahata, kjer je bilo treba dobro pometi oči, da sva kaj videla. Ali kadar bi človek najraje, tedaj se nalašč noče. Čeprav nama je jutranji zrak prepihal možgane in zbistril vid, nisva nikakor mogla priti do zaželenega pogleda, čeravno je kočijaž obvozil že večji del tega lovišča. Svečano razpoloženje velikih praznikov se je polagoma izmikalo neugodju, ki ga je ustvarjala neobičajna praznota lovišča. Razen par košut in jelenčkov nismo prepodili nič pripravnega in rogatega, tako da ni bila stvar nič več zabavna. Dal sem zavoziti v kot, ki ga tvori glavna Donava in širok Donavski rokav, segajoč v velikem loku proti nasipu. Tam so livade, ki mi še nikoli niso podrle zadnje nade. In res se je pasel deseterak sam, samcat med nizkim vrbovim grmovjem. Ker je bilo tvegano, da bi ga šla zalezovat peš, sem na dobro srečo zavozil kar po planem proti njemu, na kakih 150 korakov ter obrnil voz tako, da je gost imel ugoden izstrel. Nezaupljivo je z dvignjeno glavo zrl jelen na nenaden poset in parkrat se je prestopil, da bi zbežal, in se zopet sunkoma ustavil. Med tem pa je počilo in jelen je, naznačivši strel, odvihral v velikih skokih. Napeto je strmel moj tovariš za prvim svojim jelenom, ki mu je z vsakim skokom kratil upanje. In ko je izginil v grmovje ob Donavskem rokavu, me je tovariš vprašujoče pogledal. Res je jelen malo prejunaško in lahkotno bežal, da bi bil dvom neupravičen. Res je pa tudi, da je precej dobro naznačil strel v pleče. S tem sem pomiril strelca in odredil, da počakamo nekaj časa, ker je morda strel malo bolj zadaj v pleču in bi se znal jelen še dvigniti. Pri preiskovanju grmov in trstja za jelenom sem vedno pazil na donavski rokav in prisluškoval, če kje ne čopota kaj po vodi. In res se je moj sum kmalu potrdil. Ko se je logar približal pri iskanju rokavu in zabredel v obrežno trstje,

se je dvignil lahek lomast ter nato čulo čopotanje. Hitro sem skočil na breg in že videl, kako se vleče težko ranjeni jelen preko tedaj zelo nizke vode tega preliva proti drugemu bregu. Strel ga je rešil muk in zadovoljnemu strelcu sem ponudil prvo v jelenovi krvi namočeno vejico, da si jo je zataknil za klobuk. Led je bil prebit in dobro razpoloženje se je vračalo. Zato smo, ko je bil jelen iztrebljen, zavozili še malo po gozdu. Naenkrat je stal pred nami na kakih 80 korakov dvanajsterak in nas motril. Bodril sem tovariša, da si nabavi še eno trofejo. Ali v svoji skromnosti je hvaležno odklonil mikavno vabilo, češ, da utis prvega odstreljenega jelena ne sme biti zabrisan neposredno z drugim. Priznati moram, da je imel prav. Nerad sem se odločil, da streljam sam. Ker pa je bil moj ljubi gost neomajen, sem mu rekel, da mu pokažem, kako vrže takega velikana ob tla strel, ki sedi visoko v plečih, tik pod hrbtenico, kako da žival navzlic temu takoj ne umre in da je treba navadno še odrešilnega strela. Ker se jelen le ni premaknil, sem doprinesel takoj na to dokaz mojih napovedi, ki se mi je povsem posrečil.

Preden smo odrinili domov na potice, je napravil fotografični posnetek nas vseh s plenom, za prijeten spomin na božične dni v Baranjskih šumah, v katerih sem preživel svoj drugi in zadnji božič, in ga ne bom v sličnih okoliščinah, kar se tiče lova, nikoli več ...

Komaj smo si voščili novo leto in so mi cigani ob prvem svitu odsvirali budnico v mojem vrtu, je jela rasti voda. Stara, tolikokrat ponovljena pesem in vendar vedno nova in važna za te kraje, z ozirom na nevarnost poplav itd. Brzo je rasla Donava, noseč seboj prve ledene plošče. Moja lovišča so tonila v mrzlih valovih in živali so bežale pred mrzlo kopeljo. Jeleni pa se niso mnogo zmenili in so veselo bredli vodo. Navzlic občutnemu mrazu sem se odločil, da poskusim še enkrat srečo s čolnom. Vzel sem zopet oba logarja iz Monjoroša in smo v dveh čolnih odveslali v Himahat in Malad. Vendar ta vožnja ni bila prijetna. Voda ni bila toliko visoka, da bi mogli po vseh pretokih in jarkih. Včasi smo morali prevleči čolne, včasi pa više ležeče grede obhoditi peš. Izpod škornjev je brizgala rjava, mrzla voda ob vsakem koraku. Včasi je bilo treba bresti in smo merili s palico pred seboj globino, da bi nam ne ušla od zgoraj voda v škornje. Celo dopoldne smo se vztrajno borili z naravnimi elementi ter zasledovali jelene, ki so se s čopotanjem po vodi izdajali. Po mnogih neprilikah sem ustrelil iz čolna slabega šesteraka in na neki gredi v Maladu desetereka in košuto, ki sem ju zalezoval na kopnem. Še težje pa je bilo plen spraviti do

nasipa. Obloženi čoln se je pogreznil niže v vodo in v plitkih jarkih mnogokrat nasedel. Ne baš malo sta trpela logarja s prevozom do hiše, za kar sem ju dobro odškodoval z mesom.

Sredi meseca je voda začela zopet padati in vreme je kazalo na sneg, ki sem si ga zelo želel za lov na svinje.

(Sledil bo konec.)

Vilko Turk:

V. strelska tekma S.L.D. v Ljubljani.

Kakor običajno vsako leto, je priredilo tudi letos Sloven. lovsko društvo dne 2. in 3. julija tekmovalno streljanje na vojaškem strelišču v Ljubljani. Streljanje se je vršilo pod pokroviteljstvom divizijskega generala g. Danila Kalafatovića. Poleg domačinov se je udeležilo prireditve tudi lepo in častno število strelcev iz ostalih oblasti naše države, posebno iz Zagreba.

Tekmovalo je letos vsega skupaj 564 strelcev, skoraj isto število, kakor lanskega leta. Vendar je pa bil letos gmotni uspeh zaradi dragocenih prvovrstnih daril slabši, a vendar povoljen, medtem ko je bil v moralnem oziru popoln, osobito s stališča doseženih pogodkov, reda in discipline.

Zaradi pomanjkanja prostora na strelišču in pa boljših svetlobnih pogojev je bilo vojaško streljanje že v soboto popoldne, namesto v nedeljo v zgodnjih, običajno meglenih jutranjih urah.

Ker stojim strogo na stališču, da mora pri tekmah pokazati vojak svojo popolno pripravljenost, zbrati zato vse moralne in telesne sile, kar je mogoče le po dobrem predhodnem vežbanju, smo letos opustili streljanje na 300 m, ter se povrniti v praktično življenje k zaklonjeno ležečim izginjajočim bojnim tarčam v razdaljah 20—45 m. Temu načinu streljanja so sledili vsi navzoči, tekmovalci kot netekmovalci, z veliko večjim zanimanjem, kar le potrjuje pravilnost naziranja.

Tekmovalo se je ob navzočnosti zastopnika Dravske divizijske oblasti g. polkovnika Radojčića po predhodnem raztolmačenju načina streljanja od 2. do 6. ure popoldne, pri čemer so dosegli od 15 dosegljivih točk:

Redov $^{4}/_{40}$ V. Susič z vsemi 15 točkami, I. nagrada in naslov vojaškega mojstrskega strelca, II. red. $^{4}/_{40}$ J. Kovačič s 14 točkami, III. rezervni kaplar L. Rebernik s 14 točkami, IV. podporočnik 40. pp. F. Leman s 13 točkami, V. rez. kapetan J. Malenšek 12 točk, VI. komandant 40. pp. polkovnik D. Korais 12 točk, VII. red. M. Zlojutro 12 točk, VIII. podnarednik Brljevič 12 točk, IX. red. A. Mahne 12 točk, X. podporočnik 40. pp. Wurzbach 12 točk in XI. kaplar dijak Lukman 11 točk.

V nedeljo ob 9 je otvoril predsednik Slov. lovskega društva splošno tekmovanje ter v izbranih besedah pozdravil zastopnike vojaških in civilnih oblasti, konzularnega zbora, dalje zastopnike raznih društev, ter končno vse tekmovalce. Zahvalil se je vsem za vsestransko podporo in sodelovanje ter po vzkliku našemu Najvišjemu strelcu — kralju Aleksandru — razdelil vojakom nagrade.

Po danem signalu se je začelo takoj s tekmovanjem ter je bila borba za prvenstvo pri nekaterih tarčah jako ostra. Po določilih letošnje tekme je

pripadel naslov »Mojstrskega strelca« onemu, ki je dosegel najvišje število zadetkov, sešteih na tarčah »Zlatorog«, »Lovski« na 100 m, »Srnjaku«, »Zajcu« in »Golobih«. V tem boju za prvenstvo sta prišla v poštev gg. Pavle Stele iz Ljubljane in Josip Vidmar iz Kamnika, kot skoraj edina resna rivala. Zmagal je Pavle Stele s 356·33%, medtem ko je Vidmar zaostal za njim s 349·37%. Pripadla sta torej naslov »Mojstrski strelec« in prehodno darilo Slov. lovskega društva g. Pavle Steletu.

Streljanja na »Izginjajočega zlatoroga« na 200 m se je udeležilo 50 tekmovalcev, kjer so od 35 dosegljivih točk dosegli: I. darilo Josip Vidmar 23 točk, II. darilo Alb. Šifrer 22 točk, III. darilo (priznanico) mag. phar. Coronelli 22 točk.

Lovskega streljanja na 100 m se je letos udeležilo 64 tekmovalcev ter so dosegli od 100 dosegljivih točk: I. darilo S. Kočonda 84 točk, II. darilo Avgust Smole 71 točk, III. darilo (priznanico) dr. Svetozar Varičak 70 točk.

Na tarčo »Srnjak« je tekmovalo 89 strelcev ter je po ostri borbi od 60 dosegljivih točk pripadlo: I. darilo Pavlu Steletu z 59 točkami, II. darilo Jos. Vidmarju s 58 točkami, III. darilo (priznanico) Valentinu Lucinu s 56 točkami.

Pri tekmovanju na »Divjega lovca« je streljalo 28 strelcev ter je dosegel: I. darilo Milan Sterlekar 95 točk, II. darilo Josip Malenšek 94 točk, III. darilo (priznanico) Lado Rebernik 93 točk.

Najhujši boj za prvenstvo na »Jelena«, ki se ga je udeležilo 72 tekmovalcev, je pripadlo zaradi enakih uspehov po skoraj enourni naknadni odločilni tekmi: I. darilo Josipu Malenšku s 6 točkami, II. darilo Dragu Lapajnetu ml. s 6 točkami, III. darilo (priznanico) dr. Eriku Eberlu s 5 točkami.

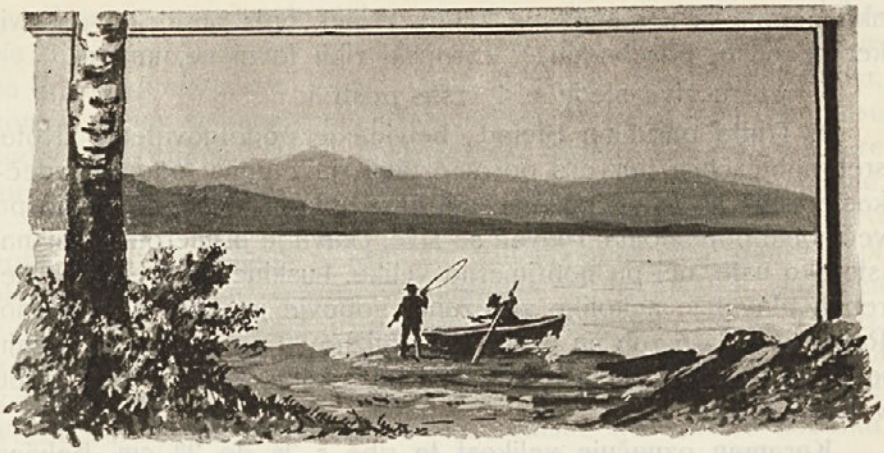
Streljanja na »Bežečega zajca« se je udeležilo 36 strlcev. Dosegli so se prav lepi uspehi. Po naknadnem odločilnem boju je pripadlo od dosegljivih 80 točk: I. darilo Milku Šinigoju z 80 točkami, II. darilo Josipu Vidmarju z 80 točkami, III. darilo Pavlu Steletu z 80 točkami, IV. darilo (priznanico) dr. Alb. Šibeniku s 40 točkami, V. darilo Frideriku Repovšu s 40 točkami.

Udeležba pri tekmovanju na »Letečega goloba« je bila letos bolj pičla iz razumljivih gmotnih razlogov. Od 440 vrženih golobov je bilo zadetih samo 180, to je 40·90%. Od dosegljivih 10 točk so dobili: I. darilo Štefan Seresla 10 točk, II. darilo Milko Šinigoj 8 točk, III. darilo Josip Riesz 8 točk, IV. darilo dr. Albert Šibenik 7 točk, V. darilo Pavel Stele 6 točk, V. darilo (priznanico) mag. phar. Coronelli 6 točk, VI. darilo Vinko Heinrihar 5 točk.

Končno omenjam še »Splošno malokalibrsko streljanje« ki se ga je udeležilo 63 strelcev. Pri tem so bili doseženi v splošnem prav zadovoljivi uspehi. Od 100 dosegljivih točk je pripadlo: I. darilo dr. Albertu Šibeniku s 94 točkami, II. darilo Veljku Ugriniču z 90 točkami, III. darilo (priznanico) Milanu Sterlekarju z 88 točkami.

Tekma je bila končana ob 7 zvečer. Nato je bil na prijateljskem sestanku v »Zvezdi« razglašen uspeh in so se tam razdelila darila.

Kot že uvodoma omenjeno je po izjavi nepristranskih, posebno zunanjih tekmovalcih potekla tekma gladko, da, v vzornem redu in disciplini. Zahvala za to gre v prvem redu gg. podpolkovniku 40. pp. Francu Grošlju, upravniku strelišča Fr. Kiteku, dalje vsem sodelujočim odbornikom in članom S. L. D., ki so z že znano požrtvovalnostjo vršili svojo dolžnost ter me povsod neumorno podpirali.



Dr. Munda:

Ohridska postrv.

Dr. Stanko Karaman v Trogiru je v letih 1922. in 1923. preiskoval in proučaval ribjo favno macedonskih vodá. Uspeh proučavanja je obelodanil v knjižici »Pisces Macedoniae«, ki jo je izdal v Splitu leta 1924.

Ribe v Macedoniji pripadajo trem ribjim favnam: vardarski, prespanski in ohridski.

Vardarska ribja favna je skoraj popolnoma enaka donavski. Edina tuja riba je Leucos macedonicus, ki je podobna naši črnovki. Izmed donavskih rib pa manjkajo v Vardarju: bolen (aspius), sabljarka (pelecus), belica (leucaspius), jez (idus), večina abramidov, klenič, činklja, lipan, sulec, smuč, okun, vretenec (aspro), menek, rapa (umbra) in ščuka. Od jadranske favne pa živita v Vardarju še slinavka (blennius vulgaris) in jegulja.

Prespansko jezero je največje macedonsko jezero in ima 286 km² površine in povprečno globino 22 m. Jezero je zelo ribovito; postrvi ni v jezeru; le redko ujamejo posamezno. Ogromna večina rib so krapovci, osobito belice (alburnus) in jegulje.

Ohridsko jezero je najvažnejše in za ribiča najzanimivejše. Leži 687 m nad morjem, meri 270 km², največja globina znaša 285 m, srednja toplota 8·7°; voda je izredno čista in prozorna, kakor nalašč ustvarjena za salmonide. Dr. Karaman je ugotovil v jezeru 4 vrste postrvi. Našim ribičem bo gotovo ustreženo,

ako podam iz Karamanove knjige kratek opis ohridskih postrvi, ker so nekaj posebnega, v evropski ribji favni neznanega.

V jezeru žive sledeče 4 vrste postrvi:

1. **Trutta ohridana Steind.**, belvica je podolgovatega života, srebrnobleščeče barve s posameznimi rjavočrnimi pegami; rdečkaste pege so le pri posameznih eksemplarih vidne, manjkajo pa večinoma popolnoma. Plavuti so sive. Glava je primeroma majhna, istotako usta, oči pa neprimerno velike. Luskine so precej velike, repna plavut je nekoliko zarezana; zobovje je majhno in nežno. Ralnik ima 5—6 zob na plošči in približno 20 na držaju; na držaju je le en red zob. Naša postrv ima na ralniku, kakor znano, zobe v dveh redih.

Karaman označuje velikost te ribe s 26 do 28 cm. Belvica se drsti v jezeru samem in ne gre ob drsti v pritoke. Preživlja se izključno s planktonom in živi v globinah.

Po opisu sodeč je ta riba sorodna, če ne istovetna s »trutta oblusirostris Heck.« v Neretvi, ki jo domačini v Hercegovini nazivljejo »mekousna«, ker ima mehke in debele ustnice. Po opisu dr. Heintza je ralnik te ribe popolnoma identičen z ralnikom belvice iz Ohridskega jezera. Iz tega sklepam, da sta belvica in mekousna ista riba. Belvica se je le prilagodila življenju v jezeru. Ta vrsta postrvi je gotovo najzanimivejša izmed vseh ohridskih postrvi. Kakor vidimo iz popisa, gre tu za ribo, ki je že po zunanjosti podobna bolj lipanu, kakor postrvi. Omeniti moram še, da ima hrbtna plavut več počeznih vrst temnih peg. Ta riba tvori torej nekako vez med postrvjo in lipanom, ali bolje rečeno med postrvjo in ozimico. Dr. Karaman omenja, da je Bolgar Drenski uvrstil to ribo med ozimice (koregone). Teh rib ujamejo v jezeru letno 15 do 20.000 kg.

2. **Trutta fario L.** Po Karamanovem opisu sodeč, je to obična potočnica. Dr. Karaman ne opisuje rala te ribe, vendar moremo po opisu ribe z gotovostjo trditi, da gre za navadno potočnico. Ta postrv ne živi v jezeru samem, nego v pritokih. Dr. Karaman je našel eksemplare do 30 cm.

3. **Trutta dentex Heck., zimnica.** Ta postrv je največja izmed ohridskih postrvi. Eksemplari po 60 ali 70 cm dolžine so običajni. »Zimnica« jo zovejo, ker jo lové pozimi, ko se drsti in se približuje obrežju.

Život zimnice je ob straneh stisnjen, hrbet ožji kakor pri potočnici, glava podolgovata, gobec šiljast. Ves život je posejan z velikimi črnimi pegami; ob straneh se pridružujejo črnim pegam živordeče pege iste velikosti.

Zobovje zimnice je dobro razvito, zobje so močni in dolgi. Na ralniku je 5—6 zob na plošči in približno 20 na držaju. Zobje na držaju so razvrščeni v dveh redih. Dvoreda zobov nista izrazita; konice zobov so izmenoma izbočene na desno in levo. Po opisu sodeč sliči ralnik ralniku naše jezerke (trutta lacustris L.). Gre torej za posebno vrsto postrvi, na pa zgolj za varieteto potočnice.

Dr. Heintz trdi, da je zobatek (trutta dentex Heck.) v Neretvi zgolj varieteta potočnice, ker ima istotako oblikovan ralnik kakor slednja. Ako je to res, potem zobatek iz Neretve ni istoveten z zimnico v Ohridskem jezeru. Mogoče pa je tudi, da dr. Heintz, ko je preiskaval neretvanske postrvi, ni imel pravega zobatka v rokah, nego obično potočno postrv, ali pa varieteto potočnice. Vejsil Čurčić na žalost ne omenja ralnika, ko opisuje zobatka, tako da ni mogoče ugotoviti, ali sta trutta dentex iz Ohridskega jezera in trutta dentex iz Neretve istovetni ribi. Znanstveno ime »dentex« je dal ribi Heckel; prevedel je domače ime »zubatak« kratkomalo na latinsko.

Zimnica je roparica; to kaže že močno razvito zobovje. Drsti se pozimi.

Teh rib ujamejo letno v jezeru 50 do 70.000 kg.

4. V jezeru živi še četrta vrsta postrvi in to je prava slovita **ohridska postrv.** Zovejo jo **letnica,** ker jo love poleti. Karaman ji je dal znanstveno ime trutta letnica. Te ribe je v jezeru največ; letno je ujamejo 80.000 kg.

Život letnice je valjast; hrbet širok; glava kratka. Na ralniku (držaju) so zobje razvrščeni le v enem redu. Luskine so primeroma velike; repna plavut je precej zarezana. Zareza pri 30 cm dolgi ribi znaša 26 mm. Črne pege so majhne, rdečkaste so precej redko posejane.

Meso letnice ima lepo, rdečerumeno barvo in je izredno okusno. Riba je precej mastna.

Letnica zraste precej velika. Dr. Karaman je videl komade preko 50 cm, natančnejših podatkov o velikosti pa ne more navesti. Hrani se z ribicami.

Domačini trde, da ima letnica le redko plodne ikre. Dr. Karaman je mnenja, da je letnica sterilna vrsta neke postrvi. Utemeljuje to s tem, da je riba izredno mastna, glava majhna in da luske lahko odpadejo. Ribiči trde, da ostane letnica le nekaj časa sterilna, nato pa postane baje plodna in se spremeni v zimnico (trutta dentex). Tudi dr. Karaman nagiba k temu mnenju. To se pa ne ujema z njegovo navedbo glede zob na ralniku. Ralnik zimnice (trutta dentex) ima dvoje redov zob, ralnik letnice pa le en red. Iz tega sledi, da je letnica postrvja vrsta zase. Da je tako

velik odstotek letnic neploden, po Karamanovem mnenju ni nič čudnega, saj je n. pr. v Bodenskem jezeru 80 odstotkov vseh jezerk (trutta lacustris L.) sterilnih.

V jezeru je nebroj majhnih ribic, ki služijo postrvam za hrano. To so: barbus meriodionalis Risso (majhna mrena), Pachychilon pictus Heck. i. Kner (belica, ki tvori nekako vez med klenom in mreno), gobio ohridana (globoček), alburnus scoranza Heck. (zelenika), alburnus bipunctatus L. (pisanec), leucos aula ohridana (posebna vrsta belice v jadranskih vodah), paraphoxinus minutus Kar. (ševnica, ki zraste le do 5 cm). Vse te ribice zrastejo le do 8 ali 14 cm, razen mrene, ki zraste do 25 cm. Za hrano postrvi je torej zadostno preskrbljeno.

Razen omenjenih ribic žive v jezeru še: krap; klen (squalius cephalus cavedanus Bon.), podust (chondrostoma nasus ohridanus), neka vrsta babice (cobitis barbatula sturanyi), nežica in jegulja. Na iztoku jezera ujamejo jegulje, ko se selijo v morje v ogromnih množinah.





Iz lovskega nahrbtnika.

Lovska knjižnica. Članom S. L. D. naznanjamo, da je lovska knjižnica urejena in posluje vsak **petek od 18 do 19 zvečer v Komenskega ulici 19, pritličje** (šola na Ledini). Člani si smejo izposojati knjige, ki jih ima društvo v dveh izvodih, na dom proti odškodnini 2 Din od knjige za poznejšo vezavo. Po preteku prvega tedna je plačati, če se knjiga ne vrne, po 4 Din za vsak naslednji teden. Izposojevati je dovoljeno največ 4 tedne. Izgubljeno knjigo mora član nadomestiti z novo ali pa plačati nakupno ceno, ki jo določi odbor. Knjige, ki jih ima S. L. D. le v enem izvodu, se lahko čitajo v gori navedenem času v knjižnici, ter se plača od vsake knjige 1 Din. Članom so v knjižnici tudi na razpolago letošnje številke časopisov: »Lovački glasnik«, »Lovačko-ribarski vjesnik«, »Posavski Lovac«, »Pravi Lovac«, »Sportski Ribar, »Ribarski Vjesnik«, »Šumarski list«, »Alpenländische Jägerzeitung«, »Deutsche Jägerzeitung«, »Gruda«, »Priroda«, »Prerod«, »Glasnik društva prosvete«, »Zdravje«, »Kmetovalec« itd., vendar istih ne smejo jemati na dom.

Pri tej priliki se obrača odbor S. L. D. ponovno na svoje člane s prošnjo, da blagovolijo darovati za lovsko knjižnico one knjige in časopise, ki jih lahko pogrešajo. Seznam knjig, ki jih ima lovska knjižnica, prinese oktobrska številka »Lovca«.

S polja. Lovski prijatelj z Gorenjskega mi je pripovedoval zanimiv slučaj, ki ga je doživel pred par dnevi na polju, blizu Brezij. Ko se je vračal lepega julijskega večera čez omenjeno polje, je slišal silen vranji krik. Ne daleč od poti, ob gozdnem obronku, je videl tri vrane, ki so se zaporedoma, včasi zajedno zakajale v nepokošeno, visoko deteljino. Ker vranji koncert in ples nista odnehala, je šel, krit od gozda proti njivi in se približal zaposlenim vranam na kakih 20 korakov. In kaj je videl?

V detelji je čepel velik zajec, najbrž samica; v tega zajca so se zaletavale vrane. Ena je merila neprestano proti glavi, zato se je zajec zaletel, ostali dve pa sta se med tem zaletavali v zadnji del zajca in ga zbadali z ostrimi kljuni. Kaj naj bi to pomenilo, ni mogel ugotoviti; sodil je, da je bila to zajka z mladiči, katero so hotele pregnati vrane od slednjih in jih oropati. Šele ko je čez nekaj časa plosknil z rokami, so vrane odletele, zajec se pa skril v njivi.

Par dni za tem pa mi je pripovedovala mlada, prijetna znanka, ljubko poljsko idilico. Ko je v vročem poletnem dopoldnevu plela izsušeno njivo, jo je pri precej dolgočasnem delu kratkočasil niti ped dolgi zajček. Silno mu je namreč imponiralo, da se na svetu vendar še najdejo bitja, ki imajo strah pred njegovim rodom. Na piko si je vzel dolgorepo pastaričico, ki je pa tudi poznala junaka iz krompirjeve njive. Tekal in skakal je za njo, repek in ušesa je držal pokonci in menda kar pihal od jeze. Pastarička pa se mu je le toliko umikala in smejoč se, mahala z dolgim repkom, da je ni zasegel s kosmato šapico. Ljubki prizor je trajal precej dolgo, dokler niso prišli drugi ljudje, pred katerimi je dolgouhec smuknil v svoje skrivališče.

Čuden srnjak. Pa pravijo, da lovci lažejo. Menda si ne bo pisec članka v »Jutru« od 25. julija t. l. iz Kranja ali tisti, ki mu je poročal o čudni prikazni, o 35 kg težkem srnjaku domišljeval, da je lovec? Že lansko leto so pisci, ne lovci, streljali tako gorostasne kozle, ko so pisarili o jelenu, ki je tehtal tako ogromne teže, kakor jih dosedaj še približno ni zaznamovala lovska literatura in evo ti, že zopet taka raca. Radovedni smo za koga je naivni pisec, ki se mu niti ne sanja o naravoslovju in še manj o lovu, to napisal? Za lovce, ki se za to zanimajo gotovo ne, kajti prepričan naj bo, da mu tega nihče ne verjame. Vsakdo, ki se bavi z lovom, ve, da srnjad tehtamo izčiščeno in da je le ta teža merodajna. Da je pa pisec svoje znanje še bolj podprl, je še pripomnil, da je bil star srnjak prav tri leta. Radovedni smo, kakšen bi bil ta srnjak, ako bi bil star deset let? Morda bi bil potem že deseterak?

Ako že doma govorimo take neresnosti, naj že bo, ali v časopise pisati kaj takega je odveč. Gošan.

Šoja roparica. Prav redko ima lovec tako lepo priliko opazovati življe in bitje v kraljestvu tihega gaja, kakor baš med klicanjem divjadi, ko mora mirno ždeti, gledati na vsak migljaj in poslušati najtišji šušljaj.

V lepem jutru, zadnjih julijskih dni sediva z lovskim sodrugom v mešanem listnatem in smrekovem gozdiču ter kličeva srnjaka. Vse je tako tiho, počiva celo nagajivi vetrič, ki drugače kaj rad ponagaja srnjakarju. Srnjaka seveda ni od nikoder, kljub še tako milim prošnjam in obupanemu javkanju klicev.

Prav tako tiho, kakor je gozdno razpoloženje poleti, prileti ali bolje rečeno se prikrade, precej velik ptič in sede pod vrh smrečice. Po neprestanem odskakovanju in nerodnih kretnjah spoznava, da je došlec gozdna opravljivka šoja, ki v za njo važnih trenutkih tudi zna molčati.

Komaj se šoja preskoči na sosednjo, kakih 10 m visoko smrečico, že nastane med gostimi vrhovnimi vejicami vrišč, cvrčanje mladih ptic. Takoj nato pa se vsuje z drevesa kakih 5 mladih, komaj s perjem kritih ptičev. Izgledalo je prav tako, kakor bi nekdo potresel hruškovo drevo in bi z drevesa padale žive hruške. S smreke pa odleti ropar, modrokrila šoja, držeča v kljunu mladega ptiča in sicer prav tako pritajeno, kakor je prišla. Iz bližnje goščave zaslišiva zadovoljno godrnjanje krvoločne roparice, masteče se z mladim ptičem.

Ker srnjaka le ni, odideva pogledat in poskušava ugotoviti, kje in kakšno je gnezdo in čigavi so mladiči. Toda žal, goste veje nama zapirajo pogled na drevo, mladiči pa so se poskrili v gostem robidovju in tamkaj pričakujejo prestrašeni, kdaj prileti in jih pokliče skrbna mati, ki je odletela za njih po hrano in se gotovo ne nadeja tako žalostne vrnitve. Ker nama ni dopuščal čas, nisva mogla pričakati starke in tako ne ugotoviti vrste ptiča, ki je postal plen šoje. —s

Jazbec je medvedjega rodu. To so ugotovili Rimljani ter mu dali častni naslov: »u r s u s«. Medved objame s tacami nasprotnika in ga stisne. Tukajšnji nimrod g. D. ima mladega, dobro rejenega in prikupljivega mladega jazbeca. Isti

umori vsako kuro, ki jo doseže in jo pohrusta. Te dni je dal omenjeni nimrod jazbecu živo, staro kokoš. Jazbec je kuro s šapama objel, jo stisnil k sebi ter ji zdrobil glavo. Nato je jazbec kuro s sklenjenima šapama dal podse in se vrgel nanjo. Jazbec žre vse: kruh, meso, žgance, sadje itd. Posebno rad pije mleko. Jazbec je naprodaj. St.

O nekaterih nenavadnih gnezditvah. Na str. 311—312 je prinesel »Lovec« par slučajev nenavadnih gnezditev. Naj dodam temu spisku še te-le slučaje iz lastnega opazovanja.

Pred kakimi približno 40 leti je gnezdil par lastavk v Metliki na stropu gostilniške sobe v neki gostilni. Čudno, da se niso plašile ne stare, ne mladiči gostov, posebno še ponoči, in da se niso nič vznemirjale, četudi je bilo v sobi večkrat polno dima, ko so gosti kadili.

Tudi pod mostom nad Temenico v Št. Lovrencu je imel par lastavk več let svoje gnezdo.

Kako se privadijo lastavke ljudem, da se jih prav nič ne bojijo, nam kaže tudi ta-le slučaj: Pred več leti sem se oglasil nekega večera pri svojem sosedu, župniku v Podzemlju. Pa mi pravi gosp. župnik: Glej prijatelj, kdo prenočuje z menoj v moji spalnici že več časa! In mi pokaže par lastavk, ki sta sedeli nad oknom na drogu, na katerem je bil napet zastor. V mraku sta dohajali na okno, ki je moralo biti vedno odprto, zjutraj zgodaj sta pa zopet odleteli iz sobe.

V Beli Krajini je že kakih 35—40 let prav veliko škorcev, katerih pa ni bilo prej prav nič. Ker pa za toliko parov ni zadosti primernih gnezdišč, morajo gnezditi kjerkoli. Tako je gnezdil pred več leti par v skladanici drv v drvarnici, kjer je bil našel med poleni toliko prostora, da si je mogel nanesti gnezdo za silo. Drugi par pa je gnezdil v senici pod slamnato streho, kjer je bila odtrgana deska, da je mogel priti do mrve, v kateri si je bil priredil gnezdo.

Tudi sinice si pririejajo svoja gnezda večkrat na nenavadnih krajih. Tako je gnezdil par v kravjem hlevu. Tu je bil našel za tramom, ki je bil vzidan v steno in nad katerim so bile jasli, nekoliko odprtine, in za tem tramom v zidu je gnezdila sinica. Ko sem bil nekoč slučajno v hlevu, sem zaslišal cvrčanje mladičev, pa nisem vedel, odkod prihaja. Iskal sem okoli in okoli, in slednjič sem vendarle našel prostor za tramom, odkoder je bilo slišati cvrčanje. Sinica si je bila izbrala pač prav primeren kraj za gnezdo, namreč v kravjem hlevu, saj je bilo tu, ker je stala prav blizu krava, vedno dosti muh, imela je torej za svoje mladiče dosti hrane poleg gnezda. Naj še pripomnim, da sem mislil v prvem hipu, ko sem slišal cvrčanje mladih sinic, da slišim cviljenje mladih miši, ker si nikakor nisem mogel misliti, da si bo poiskala sinica prostor za svoje gnezdo v kravjem hlevu. — Drugi par pa je gnezdil več let pod cerkvenim zvonikom, in sicer v mali duplini poleg kamenitega bangerja pri vratih v cerkev. Tu je bil izpadel poleg bangerja mali kos opeke in je nastala vsled tega tolika luknja, da si je naredila v njej sinica gnezdo. Ko sem nekega dne pod zvonikom krščeval, prileti stara sinica z gosenico v kljunu in se oprime zvonove vrvi ter začne cvrčati, ko nas je zagledala, in se ni upala naravnost v gnezdo, da ponese hrane mladičem. Ko se ozrem, kaj bi to pomenilo, mi pokaže cerkovnik za hrbtom malo odprtino pri bangerju, češ, da je tu notri gnezdo mladih sinic. Poslej pa sem opazoval mnogo let v istem gnezdu vsako leto mlade sinice, ki so se bile čisto udomačile. I. Š.

Za »Zeleni križ« so darovali: Gozdarski urad grofa Vinc. Thurna v Vitanju pri Celju 200 Din kot izterjano globo za lovski prestopek, gospod Pistotnik iz Mozirja 180 Din kot delni prebitek lovske veselice v Mozirju in tvrdka Schneider & Verovšek v Ljubljani 100 Din namesto venca na krsto pokojne gospe Eckerjeve.

Uprava Zelenega križa izreka darovalcem najlepšo zahvalo.



Kinološke vesti.

Klub ljubiteljev ptičarjev je sklenil na odborovi seji dne 5. julija t. l., da se bodeta vršili letošnjo jesen dve tekmi lovskih psov, in sicer ena v Ljubljani, druga pa v Mariboru. Termin za ljubljansko tekmo se je določil na 18. septembra, za mariborsko pa 1. in 2. oktobra. Ljubljanska tekma bi bila za pse španijele v lovišču Devica Marija v Polju. Na tej tekmi se bodo preizkušali samo španijeli, to pa radi tega, ker bi klub rad pokazal slovenskim lovcem lovsko vrednost španijelov in pa obenem, kaj se lahko nauči lovskega psa.

Klub se nadeja, da se bodo udeležili te tekme vsaj kot gledalci vsi oni lovci, ki ne morejo imeti vsled stanovanjskih razmer ali drugih neprilik večjega lovskega psa. Vodja te tekme bo g. direktor dr. Janko Lokar. Sodil pa bo kot tuj sodnik g. univ. doc. dr. Schober in klubov predsednik g. Franc Urbanc.

Kot pripravniki bodo prisostvovali gg. dr. Robič, dr. Souvan, Kosler in Žmitek.

Tekma se bo vršila strogo po tekemskih preizkusnih določilih, ki so splošno veljavna tudi v inozemstvu. Ta določila spisana v brošuri, obsegajoči 68 strani, je vestno sestavil klubov podpredsednik g direktor dr. Janko Lokar, založil pa jih je klub ter jih oddaja vsakemu lovcu in gojitelju psov za nizko ceno 10 Din.

Na tej tekmi se bo preizkušalo stare pse po sledečem vzporedu. 1. delo po barvni sledi; 2. šarenje; 3. donašanje; 4. delo napram roparicam; 5. kakovost nosu; 6. dresurne predmete.

Natančnejše podatke o preizkušnji dobi vsak v določilih na strani 31—37.

Za to tekmo je določil klub poleg predmetnih daril tudi tri denarna darila, in sicer: I. darilo v znesku 800 Din, drugo 600 Din, tretje 400 Din.

Če bi bilo več psov ocenjenih na prvo darilo, bi se za prvo darilo namenjena svota delila. Če bi pa noben pes ne dobil prvega darila, bi imeli sodniki pravico prvo darilo deliti med pse, ocenjene z drugim in tretjim darilom.

Druga tekma se bo vršila v okolici Maribora dne 1. in 2. oktobra in je namenjena ptičarjem vseh pasem, izvzemši španijele.

Na tej tekmi sodi poleg domačih sodnikov gg. Urbanca in dr. Janka Lokarja tudi svetnik Erhardt iz Dunaja. Ta tekma bo, če bo dovolj prijav, uporabnostna tekma, torej prva te vrste v naši državi. Vsled tega se pričakuje obilna udeležba.

Tudi ta tekma se bo vršila po tekemskih določilih. Natančnejše podatke navaja knjižica na straneh 23 do 27.

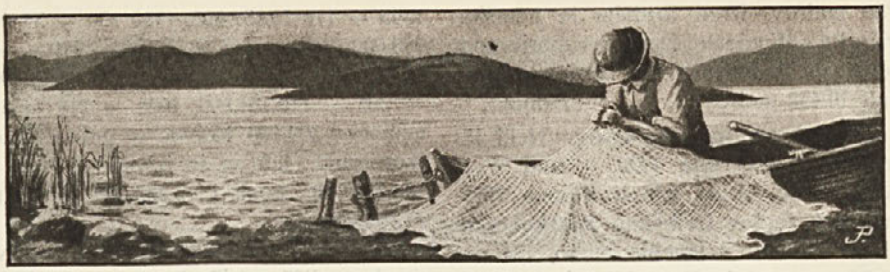
Pred vsako teh tekem se bo vršila smotra psov. Nato pripeljejo klubovi člani svoje še ne ocenjene pse, ne glede, ali se udeležijo tekme ali ne, in sicer k obema smotrama ptičarjev vseh vrst.

Klub je sicer hotel prirediti tudi večjo tekmo na Hrvatskem, kjer pa ni našel primernega odziva. Upamo pa, da posetijo ti dve tekmi hrvatski lovci v čim največjem številu.

Zbirališče in točno uro početka tekem naznani klub v naših dnevnikih.

Oddajo se prvovrstni nemški kratkodlaki psi, poleženi 16. junija t. l. v psarni »Mitras«, L. Behrbalk, Ptuj, in sicer 3 psi in 1 psica. Barva rjava, oz. rjavo-tigrasta. Psi imajo pravico do vpisa v J. R.

Vedno v zalogi obče priznano **ZDRAVILO ZA PSE** »Dr. med. Neuer's **THORRADURAN-STAUPEMITTEL. s. W. Z. 208060«.** Lekarna **Trnkoczy,** Ljubljana.



Iz ribarske mreže.

Sportni ribiči in prodajanje rib. Na ribarskem kongresu v Kielu, ki je bil meseca maja t. l., so načeli med drugim tudi vprašanje, ali sme sportni ribič prodajati ribe, ki jih je ujel. Poročevalec je odgovoril na vprašanje na ta način, da sme sportnik ribe prodajati le, ako ima vodo v zakupu. Ako pa lovi zgolj po dovoljenju (licenci), rib ne sme prodajati. To zahteva takt.

Prememba posesti ribolova. Revir št. 31a Jezero (Ljubljanica od Jamnikovega grabna do mostu v Podpeči) in revir št. 31b (Borovniščica), dosedaj last gosp. Rudolfa Bunca, trgovca v Ljubljani je kupil g. Josip Maček, gostilničar v Ljubljani.

Novi zakupniki. Na javni ustni dražbi dne 30. maja 1927 pri sreskem poglavarstvu v Kamniku so izdražili sledeče revirje le-ti zakupniki:

1. Revir štev. 23 Mengeš (Pšata od mlina v Mostah do Vaboškega mostu), g. Ignacij Tomc, kleparski mojster v Mengšu 84, za letnih 1240 Din;

2. revir štev. 22 Zalog-Kapljavas (Pšata od spodnjega mlina v Šmartnem do mlina v Mostah) g. Andrej Mejač, veleposestnik v Komendi, za letnih 1220 Din;

3. revir štev. 27 Ihan (Kamniška Bistrica od Majdičevega jezu pri Homcu do tam, kjer se prične uravnalna škarpa na levem bregu Bistrice pri Beričevem) g. Karol Čeč, ravnatelj Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani za letnih 9020 Din.

Vsi ti zakupi trajajo od 1. junija 1927 do 31. maja 1937.

Revir Zagorje. Sreski poglavar v Litiji je potrdil za zakupnika revirjev Zagorje, gornje okrožje štev. 53a in Zagorje, dolnje okrožje štev. 53c gospoda Rada Hribarja, tovarnarja v Ljubljani. Zakupna doba traja od 30. oktobra 1926 do 30. oktobra 1936. Zakupnina za prvi revir znaša 5550 Din, za drugi 3500 Din.

Akvarij na Marjanu. Splitski »Ribar« poroča, da so na Marjanu pri Splitu že počeli z gradbami morskega okvarija.

Splitska ribarnica. Meseca maja 1927 so razprodali v splitski ribarnici 41,688 kg rib.

Vrvice, kako jih shranjujemo. Fishing Gazette« priporoča, da shranjujmo preparirane vrvice na sledeči način: Vrvice odmotajmo s kolesc ali vreten in jih pokrijmo s plastjo mešanice iz ilovice in loja.

Zastrupljevanje klenov z omotico. Veliki župan ljubljanske oblasti je z odredbo z dne 28. junija 1927, K br. 238/2, dovolil Ribar. klubu »Krka« v smislu § 57. kranjskega rib. zak., da sme v ribarskem okraju Krka št. 69, uničevati klene z omotico. Dovoljenje velja do preklica, najdalje pa do 31. maja 1930. Zastrupljevanje se mora vršiti na ta način, da se meče strup le klenom, ki jih ribič vidi, in le v mirni vodi, da voda strupa ne odnese. Zastruplevati sme le zanesljiv, zaprisežen ribič ali pa klubovi člani sami.

Som, težek 120 kg. Dušan Šijački, ribič iz Starega Bečeja je ujel 10. aprila 1927 v Tisi z mrežo ogromnega soma, ki je tehtal 120 kg in meril 2 metra.

Športski ribar«.

Največja globina morja. Dosedaj je bila znana največja globina morja od

9788 metrov. Pred kratkim je nemška križarka »Emden« izmerila morje od Celebesa do Nagasaki in ugotovila globino 10.432 metrov. »Ribar«.

Rekord pri lovu lososov. Neki R. Pashley je ujel leta 1926. v reki Wye 535 lososov, ki so tehtali skupno 7557 angleških funtov (približno 3500 kg). Od teh je ujel 401 z umetno muho, 134 pa z ribico na vlak. Uporabljal je večidel majhne muhe ter 3½ m dolg in 280 g težek prot. »Fishing Gazette«.

Zarod ali mladice? Na zborovanju delegatov Švicarskega ribarskega društva v Luganu dne 5. junija 1925 je poročal delegat Clemnt, da je v neki vodi ostalo od vloženega zaroda 20% postrvi. To je vsekakor lep uspeh, ker se splošno računa na to, da pogine 90 do 95% vloženega zaroda.

Veter in trnkarjenje. Kakor znano, vpliva veter zelo na uspeh trnkarjenja. So fiziološki razlogi in vzroki, ki pa še niso dovolj preizkušeni in pojasnjeni. Praksa pa uči, da so sever in iztočni vetrovi neugodni za trnkarja, ugodna sta pa vetra iz zapada in jug.

Tudi jakost vetra ima znaten vpliv na trnkarjenje. Premočen veter onemogoča lov v tehničnem pogledu; metanje vrvice je otežkočeno. Nasprotno pa pripomore lahek veter k uspehu.

Ogromna postrv. V jezeru Vilsalp na Tirolskem je ujel tamošnji zakupnik ribolova z mrežo 5. julija 1927 ogromno potočno postrv z rdečimi pikami. Tehtala je 35 funtov 21 kg) in merila 1·20 m. Očividno gre za križanko med jezerko in potočnico. »Sportfischer«.

Zgodovina vališč v Švici. Znani nadzornik ribarstva v Švici dr. Surbeck je izdal knjigo, v kateri opisuje zgodovinski razvoj gojenja rib v Švici. Iz sledečih podatkov je razvidno, kako ogromen razvoj so dosegla švicarska vališča v zadnjih letih. V naslednjem navedene številke pomenijo: prva letnica, druga število vališč, tretja število izvaljenih ribic. Leta 1880. — 9 — 1,921.000, 1885 — 57 — 2,709.000, 1890 — 84 13,677.000, 1895 — 114 19,837.000, 1900 150 — 32 mil. 988.000, 1905 — 163 68,752.000, 1910 — 188 84,732.000, 1915 — 212 — 128,857.000, 1920 — 208 — 118,131.000, 1925 — 219 — 165 milijonov 399.000. Največ se goje ozimice (koregoni), teh se je izvalilo l. 1925 — 124,180.000, postrvi 13,482.000, ščuk pa 17,894.000.

Do konca zadnjega stoletja so švicarska vališča gojila le zarod, pred približno 20 leti pa so začela gojiti tudi enoletnice. Te uporabljajo za vode, kjer ni moči vlagati zaroda. Teh je bilo vloženih (osobito postrvi) l. 1905. — 2165, 1910 — 54.302, 1915 — 63.239, 1920 — 185.337, 1925 — 356.776.

Vsa gori navedena vališča (219) švicarska vlada subvencionira. V proračunu za leto 1926. znaša kredit za podporo vališč 55.000 švic. fr.

(Schweiz. Fischereiztg. št. 2.)

Fishing Gazette — jubilej. Fishing Gazette je največji angleški ribarski sportni list. Izdajatelj in urednik tega lista je znani R. B. Marston. Ta list je pred kratkim praznoval 50 letnico svojega obstoja.

Mali oglasi.

Puškar F. K. KAISER, Ljubljana, ima v komisijski prodaji sledeče puške po ugodni ceni:

Hammerles-dvoc., Sauer & Sin (k. 16) **1500 Din;** Hammerles-dvoc., »F. N.« (kal. 16) **1600 Din;** Hammerles-dvoc., belgijska (kal. 16.) **1100 Din;** Grener-dvoc., suhlska (kal. 16) **1250 Din;** Grener-dvoc. (kal. 16) **1200 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 16) **600 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 16) **500 Din;** dvocevka, ključ spodaj, ris. (kal. 20×8) **1400 Din;** trocevka (kal. 16×16×8) **2000 Din;** trocevka (kal. 16×16×11) **1600 Din;** Mannlicher-Schönauer, 8 mm, z daljnogledom **2500 Din;** risanica-repetirka (kal. 8 mm) **500 Din.**

Priporoča tudi svojo zalogo novega orožja, municije, lovskih priprav ter potrebščin za ribjo lov. Izvršuje vsa popravila orožja. Priznano najboljše **montiranje daljnogledov** na puške ter popravila ribarskega orodja po najnižjih cenah.

Njihovi Veličanstvi

Kralj Aleksander I

in

Kraljica Marija

pokroviteljі

Slovenskega lovskega društva

Njegovo Veličanstvo

Kralj Jurij Grški

ustanovni član Slov. lovskega društva

Njegovo kraljevo Visočanstvo

Knez Pavle

ustanovni član Slov. lovskega društva

Njegovo kraljevo Visočanstvo

Princ Nikola Grški

ustanovni član Slov. lovskega društva



Slovensko lovsko društvo, zastopano po svojem odboru, odnosno predsedstvu v Ljubljani,

se je obrnilo do Kraljevega dvora s prošnjo, da bi člani Kraljevega Doma in njihovi Visoki gostje blagovolili stopiti v ožji stik z društvom,

utemeljujoč pri Kraljevem dvoru svojo prošnjo z dejstvom, da velja za lovce v Sloveniji obvezno članstvo po načelu:

„Kdor hoče v Sloveniji loviti, bodi včlanjen v Slovenskem lovskem društvu.“

Ta obveznost sicer ne sega do članov Kraljevega Doma, vendar bi lovstvu in stremljenju društva po napredku v lovstvu neizmerno koristilo, če bi naši lovci videli, da celo člani Najvišjega Kraljevega Doma nosijo na svojih lovskih pohodih naš društveni znak.

Vsi lovci, brez razlike stanu, imajo enake interese, ki kulminujejo v želji, da bi naša divna lovišča bila bogata in vzorno urejena. Vse to se da doseči le s smotreno organizovanim delom, kakršno vrši že dvajset let Slovensko lovsko društvo.

Z blagovoljnim posredovanjem kabineta in uprave dvora Njeg. Veličanstva Kralja na Bledu je predložilo Slovensko lovsko društvo sledeči prošnji Njegovemu Veličanstvu Kralju in Njenemu Veličanstvu Kraljici:

Vaše Veličanstvo!

„Slovensko lovsko društvo", kulturno središče vseh pravih lovcev, ki pohajajo lovišča Slovenije, izraža najvdanejšo prošnjo, da bi Vaše Veličanstvo, ki mu je kraljestvo Zlatoroga pod snežnim Triglavom neusahljivi vir lovske radosti, blagovolilo prevzeti

pokroviteljstvo

nad društvom in nositi na lovskih pohodih društveni znak, kot vidno vez med lovci Slovenije in

Kralj. krono Vašega Veličanstva.

Ljubljana, dne 26. avgusta 1927.

Tajnik: *Predsednik:*

Frid. Repovš l. r. *Dr. Ivan Lovrenčič l. r.*

Dalje je predložilo Slovensko lovsko društvo Njegovemu Veličanstvu Kralju Juriju Grškemu, Njegovemu kraljevemu Visočanstvu Knezu Pavlu in Njegovemu kraljev. Visočanstvu Princu Nikoli Grškemu sledeče prošnje:

Vaše Veličanstvo!

„Slovensko lovsko društvo", kulturno središče vseh pravih lovcev, ki pohajajo lovišča Slovenije, izraža najvdanejšo prošnjo, da bi Vaše Veličanstvo blagovolilo vstopiti v krog društva kot **ustanovni član** *in na lovskih pohodih po naših loviščih nositi društveni znak, kot vidno vez med lovci Slovenije in* **Vašim Veličanstvom.**

Ljubljana, dne 26. avgusta 1927.

Tajnik: *Predsednik:*
Frid. Repovš l. r. *Dr. Ivan Lovrenčič l. r.*

in:

Vaše Visočanstvo!

„Slovensko lovsko društvo", kulturno središče vseh pravih lovcev, ki pohajajo lovišča Slovenije, izraža najvdanejšo prošnjo, da bi Vaše Visočanstvo blagovolilo vstopiti v krog društva kot **ustanovni član** *in na lovskih pohodih po naših loviščih nositi društveni znak, kot vidno vez med lovci Slovenije in* **Vašim Visočanstvom.**

Ljubljana, dne 26. avgusta 1927.

Tajnik: *Predsednik:*
Frid. Repovš l. r. *Dr. Ivan Lovrenčič l. r.*

Slovensko lovsko društvo je prejelo Najvišjo odločitev, da so Njihova Veličanstva Kralj in Kraljica blagovolila sprejeti pokroviteljstvo nad Slovenskim lovskim društvom in posebno obvestilo, da so člani našega in grškega Kraljevega Doma z vidnim zadovoljstvom odobrili prošnjo društva, da se smatrajo članom Slovenskega lovskega društva in da so si s ponosom pripeli društveni znak.

Pomen društva in smisel društvenega članstva je članom obeh Kraljevih Domov znan in so pritrdili tudi običaju, vabiti na lov v naših revirjih samo člane Slovenskega lovskega društva.

Slovensko lovsko društvo in vsi v društvu včlanjeni lovci so ponosni in vzradoščeni nad Najvišjo odločitvijo, ki se glasi:

Kabinetna pisarna
Nj. Veličanstva Kralja.
Službeno.
31. avgusta 1927
na Bledu.

Predsedniku Slovenskega lovskega društva
gospodu dr. Ivanu Lovrenčiču,
Ljubljana.

Njihova Veličanstva Kralj in Kraljica blagovolila so sprejeti pokroviteljstvo nad „Slovenskim lovskim društvom".

O Najvišji odločitvi čast mi je obvestiti Vas, gospod predsednik.

Po naredbi Ministra Dvora:
Ordonančni častnik Nj. Vel. Kralja
Branko Pogačnik l. r.

Dalje je društvo prejelo še sledeči zahvali:

Maison
de
S. M. le Roi des Hellènes.

Villa Royale, Bled,
les 27 Août 1927.

A Monsieur le Dr. Ivan Lovrenčič,
Président du Club des chasseurs Slovenes,
a Ljubljana.

Monsieur le Président,

Sa Majesté le Roi des Hellènes, mon Auguste Souverain, a reçu la lettre par laquelle vous Lui communiquez la aécision du Club de chasseurs Slovenes de considérer Sa Majesté comme un Membre Fondateur de ce Club.

Sa Majesté me charge de vous annoncer qu'Il accepte avec un réel plaisir cette nomination, et qu'Il est heureux de Se considérer comme membre d'une Société ayant comme but l'encouragement et la pratique de ce noble sport pour lequel Il a toujours eu un intérêt tout spécial.

Le Roi espère que, au cours d'un autre voyage dans ce beau pays de Slovenie, Il aura l'occasion de connaître de plus près le chasseur slovène ainsi que les membres de Son club, auxquels Il adresse ses remerciements bien sincères.

Je vous prie, Monsieur le Président, d'agréer l'assurance de mes sentiments très distingués

Dimitri P. Levidie,
Aide-de-Camp.

To obvestilo se glasi v slovenskem prevodu:

Dvor
Nj. V. Kralja Grkov. *Kraljeva vila, Bled,*
27. avgusta 1927.

Gospodu dr. Ivanu Lovrenčiču,
predsedniku Slovenskega lovskega društva, v Ljubljani.

Gospod predsednik,

Nj. Vel. Kralj Grkov, moj Vzvišeni vladar, je prejel pismo, v katerem Mu sporočate sklep Slovenskega lovskega društva, naprositi Nj. Veličanstvo za ustanovnega društvenega člana.

Nj. Veličanstvo mi naroča, sporočiti Vam, da z istinito radostjo sprejema to imenovanje in da je srečen, da se more smatrati članom društva, ki si je postavilo za cilj, spodbujati in izvrševati ta viteški sport, za katerega je imelo vedno posebno zanimanje.

Kralj upa, da bo tekom prihodnjega potovanja po tej lepi slovenski deželi imel priliko, bliže spoznati slovenskega lovca kakor tudi člane društva, katerim izreka svojo najodkritosrčnejšo zahvalo.

Prosim Vas, gospod predsednik, blagovolite sprejeti zagotovilo mojega najodličnejšega spoštovanja.

Dimitri P. Levidie, pobočnik.

УПРАВА ДВОРА
Њ. В. КРАЉА
31. avgusta 1927
na Bledu.

Predsedniku Slovenskega lovskega društva
gospodu dr. Ivanu Lovrenčiču,
Ljubljana.

Njeg. Kraljevsko Visočanstvo Knez Pavle in Njeg. Kraljevsko Visočanstvo Princ Nikola Grški so z odkritosrčnim zadovoljstvom sprejeli članstvo Slovenskega lovskega društva in

društvene znake. Blagovolili so mi naročiti, da Vam sporočim Njihovo iskreno zahvalo.

Prejmite, velecenjeni gospod predsednik, izraz mojega najodličnejšega spoštovanja.

Ordonančni častnik Nj. Veličanstva Kralja:
major Branko Pogačnik l. r.

S tem je izpolnjena srčna želja naših lovcev, da pride društvo pod krepko zaščito Svojih Najvišjih tovarišev v lovu — KRALJA in KRALJICE — katerima kličemo najvdanejši in najprisrčnejši

Lovski pozdrav!

V Ljubljani, na dan sv. Evstahija 1927.



Ing. Vojko Koprivnik:

Glavna naloga naših lovskih organizacij.

(Z malim historijatom.)

Našo javnost utegne zanimati, kake so danes lovske organizacije v kraljevini SHS in kako je prišlo tekom poslednjih desetletij do tega stanja. Zato hočem v naslednjih vrstah objaviti kratek historijat lovskih društev v poedinih pokrajinah, ter na koncu opozoriti na ono nalogo, ki jo smatram v sedanjem stanju našega razvoja kot najvažnejšo za vse organizacije jugoslovanskih lovcev.

Po vojski se je v ujedinjeni in nacionalni državi pojavila takoj v začetku v krogu naših navdušenih lovcev želja, da se osnuje čimprej velika skupna organizacija. Povojne razmere, zlasti tudi agrarna reforma v svojih oblikah praktičnega izvajanja, je vzbudila pri vseh treznih lovcih, katerim je bila stvar lovstva resna, prepričanje, da se brez dobre organizacije vseh interesentov lovstva v državi ne more pričakovati poboljšanja povojnih razmer, niti ne onega napredka, ki ni le želja vseh lovcev, nego je potreben tudi za sanacijo občih gospodarskih razmer v mladi Jugoslaviji.

Ali to stremljenje organizacije lovcev je naletelo že v začetku na težkoče, ki niso izvirale toliko iz raznolike mentalitete, — ker smo si vsi lovci po naravi našega viteškega sporta pač bližji kakor druge stroke, — temveč radi zelo različnih lovskih zakonov. Tako se je že od začetka pojavila tendenca pri vseh lovcih, da

so se udruževali teritorialno po oblastih, v katerih so veljali isti lovski zakoni in predpisi. V teh oblastih so večinoma obstojale že predvojne organizacije, iz katerih so se razvile sedanje, prilagodene novim razmeram, v novi državi.

Da bi laže razumeli daljnji razvoj lovskih organizacij v Jugoslaviji, je potrebno, da si predočimo stanje istih v poedinih področjih naših raznoličnih lovskih zakonov.

Srbija.

V predvojni Srbiji, kjer velja zakon o lovu z »regalnim sistemom«, t. j. načelom, da je pravica lova last države, so se obnavljala v letih 1919—1923 mnoga lovska društva, ki jim izvira poreklo iz dobe kralja Milana Obrenovića, 1889/90. Ta društva so obstojala v vseh večjih sreskih in okrožnih mestih Srbije, kakor n. pr. v Beogradu, Kragujevcu, Nišu, Šabcu, Smederevem itd. Člani društev so bili v prvi vrsti častniki in uradniki, pa tudi kmetje iz bližnjih vasi. Savez lovskih društev kraljevine Srbije je bil osnovan leta 1899. na veliki lovski skupščini v »Rogotu« blizu Jagodine, v srcu Šumadije. Pravila te prve Zveze so bila potrjena v Upravi Grada Beograda 30. septembra istega leta z opr. štev. 22.644. Za prvega predsednika so izbrali podpolkovnika Ljubomira Lešjanina, tedanjega maršala dvora. Ta pravila so izpremenili na skupščini v Jagodini 14. septembra 1902. leta, in jih dali potrditi pri sreskem načelniku v Jagodini pod opr. štev. 17.013 dne 10. novembra 1902, in ta še danes veljajo. Savez je takoj imel 20—30 včlanjenih lovskih društev, katerih število je kmalu naraslo na 80. Danes ima Srbski Savez 58 saveznih lovskih društev in preko 5000 rednih članov. Naša Središnja Uprava vseh zvez lovskih društev v kraljevini se trudi, da v te vrste uvede še vse tiste nezadovoljne lovce v Srbiji, ki radi znanih sporov in prepirov doslej niso včlanjeni v ta Savez, pa se nadejamo, da se bode označeno število v kratkem povečalo za kakih tisoč članov.

Hrvatska.

Na področju Hrvatske in Slavonije so se začeli organizovati hrvatski lovci že leta 1881., ko so bila prva pravila »Zagrebačke lovačke udruge« potrjena 22. dec. 1881, štev. 31.080, v Zagrebu. Dve leti pozneje, 1883. leta, je bilo osnovano »Prvo Zagorsko lovačko društvo — za zaštitu lova«, vendar je i to društvo, kakor tudi prvo, kmalu prenehalo delovati.

Na zboru dne 24. novembra 1890. leta se je sestalo 30 prijateljev hrvatskih lovcev, ki so osnovali pod predsedstvom grofa

Jos. Draškovića definitivno »Hrvatsko društvo za gojenje lova i ribarstva« in predložili svoja pravila v odobritev, ki je bila izdana 30. junija 1891. leta pod opr. štev. 21.086.

1892. leta je začel v Zagrebu izhajati »Lovačko-Ribarski Vjestnik«, ki je v krog svojih pisateljev in bralcev uvedel ne samo lovce iz Hrvatske in Slavonije, nego i mnoge prijatelje lovstva in ribarstva iz Dalmacije in sosedne Bosne. Po drugih hrvatskih mestih je bilo le malo zasebnih lovskih društev, ker so vsi lovci bili včlanjeni v zagrebškem društvu. Osnavljanje lokalnih lovskih društev širom Hrvatske se je začelo šele po našem ujedinjenju, ter se je pokazala potreba za ustanovitev posebnega »Saveza« v Zagrebu šele 8. septembra 1925. leta, katerega pravila je oblast odobrila 4. januarja 1926 s štev. 97.412/25. Sedaj ima hrvatski Savez v svojem okrilju 33 lovskih društev s 1791 člani.

Plodonosno delo tega Saveza, posebno po svojem Vestniku in po sijajni lovski razstavi v Zagrebu 1925. leta, je znano širom naše kraljevine.

Slovenija.

Do leta 1907. so v Sloveniji na tem polju delovala samo avstrijska »Društva za varstvo lova« (Jagdschutzvereine), slično kakor v ostalih kronovinah. Ta društva niso prodrla med kmetske lovce, ki vendar tvorijo jedro; zato je delovanje teh društev ostalo omejeno na prav ozek krog lovskih inteligentov. Potreba organizacije lovcev na širši podlagi je postajala od dne do dne občutnejša, osobito, ker so ta društva svojim članom nudila le nemški pisana strokovna glasila, ki jih naš kmetski lovec seveda ne bi razumel. Sedanji predsednik S. L. D. dr. Lovrenčič, tedaj mlad koncipijent, je leta 1907. zbral okrog sebe nekaj mladih ljudi in ustanovil »Slovenski lovski klub«, ki mu je bil predsednik sedanji minister n. r. Ivan Hribar. Mladi klub je našel vsepovsod najjačji odmev in že l. 1909. se je prelevil v društvo. Januarja 1910 je društvo presenetilo lovce s prvo številko lovskega glasila »Lovec«.

Začetkom 1926. leta je imelu društvo 2042 članov. Sedaj jih ima nad 3000. Člani prejemajo brezplačno list »Lovec«, ki stoji na priznani književni in strokovni višini.

Spočetka je S. L. D. oralo ledino tudi na kinologičnem polju in priredilo nekaj prav lepo uspelih tekem. Pozneje so se organizovali specialni klubi, in sicer:

»Klub ljubiteljev ptičarjev«,
»Klub ljubiteljev brakov«,
»Klub ljubiteljev psov jamarjev«,
»Klub ljubiteljev sportnih psov«.

Vsi ti klubi so se ujedinili v »Jugoslovanski kinološki savez«, h kateremu je v zadnjem času pristopila tudi »Kinološka sekcija« v Zagrebu. »Jugoslovanski kinološki savez« vodi rodovno knjigo za vso kraljevino za vse vrste psov.

»Lovska zadruga«, »Zeleni križ«, razne strelske tekme in razstave zlasti na Ljubljanskem velesejmu dokazujejo vsestransko agilnost Slovenskega lovskega društva.

Velika zasluga Slovenskega lovskega društva je tudi ta, da so se naša občinska lovišča širom Slovenije tako brzo izboljšala, vendar danes z ozirom na število divjačine niso povsod na isti stopnji, kakor pred svetovno vojno. Vsekakor pa dobivajo občine za svoja lovišča vsako leto znatno vsoto 2 in pol milijona Din, katero lahko porabljajo v razne socialne in humanitarne svrhe.

Vojvodina.

Na isti način so se tudi na področju Banata, Baranje in Bačke, naše Vojvodine, takoj po vojni jela organizovati domača lovska društva. Že 10. decembra 1922. leta je bil osnovan Savez v Novem Sadu, s 45 udruženji. Danes se je ta agilni Savez razširil na znatno število 204 saveznih lovskih društev — mnogo kmetskih po vaseh — z več kot 4000 rednimi člani.

»Lovački Glasnik«, strokovni list vojvodinskih lovcev, izhaja v 5000 izvodih. Savez je priredil dobro uspelo lovsko razstavo v Subotici, v zvezi s tamošnjim sejmom 1925. leta, ter sprovedel vobče dobro in čvrsto organizacijo lovcev širom svojih plodnih in bogatih ravnic.

Bosna.

Povojne lovske razmere so bile na vsak način v Bosni in Hercegovini najbolj žalostne. Zaradi bližine vojne fronte je skoro vsakdo imel puško, in narod, v navdušenosti priborjene svobode, udaril je, kakor je to navadno bilo v zgodovini, tudi tokrat predvsem na gozdove in lov. Državna oblast niti do danes še ni posvetila potrebne skrbi provedbi zakona o lovu in zakona o nošenju orožja, kar občutno ovira konsolidacijo tamošnjih lovskih razmer. V Fojniškem srezu na primer se je od 396 dovoljenj za nošenje orožja leta 1924. glasilo 195 na lovske puške, dasi je bilo izdanih samo 80 lovskih kart. Od 473 prijavljenih lovskih prekršajev sreskim oblastem v letu 1924. je bilo samo 24 vzetih v postopanje, in samo v 15 slučajih je bila izrečena kazen, medtem ko je 449 prijav ostalo neobravnavanih.

Poleg vsega tega so resni lovci takoj po vojni začeli organizovati lovske interesente, najprej v Sarajevu, Banji Luki, Visokem,

Mostarju itd. Dne 30. januarja 1924. leta so osnovali svoj »Savez lovačkih udruženja za Bosnu i Hercegovinu«, ki šteje 21 društev s skoro 3000 člani.

Četudi ima Bosna 5000 lovcev, od katerih je 4000 včlanjenih v 51 društvih, doslej vsled zgoraj opisanih razmer še ni bilo mogoče pridobiti za Savez več kakor 21 društev. Vendar se v zadnjem času državna oblast skupno s Savezom trudi, da čimprej sanira tamošnje neugodne razmere.

Kot glasnik služi bosanskim lovcem naš znani strokovni list »Posavski Lovac«, ilustrovan mesečnik za lov, ribarstvo, kinologijo, orožarstvo in sledoslovje, ki ga urejuje naš zaslužni gozdarski nadzornik Jaroslav Šugh v Novi Gradiški.

Dalmacija.

Lovstvo v Dalmaciji pred vojno ni bilo na taki stopnji, kakor bi bilo želeti, ker za to področje sploh ni obstojal pravi zakon o lovu. Po vojni se je zato v teh krajih najtežje občutila potreba po novem skupnem lovskem zakonu. Vendar se je tudi v tem slučaju pokazalo, da neurejenim lovskim razmeram ni toliko krivo pomanjkanje zakona, ali pomanjkljivost obstoječih naredb in predpisov, nego predvsem brezbrižnost in zanikarnost v izvrševanju istih v praksi. Torej tudi tu, kakor v drugih pokrajinah, niso bili krivi zakoni in predpisi, nego nemarno in nezadostno njihovo izvrševanje.

Vendar so lovci Dalmacije dosegli, da kljub vsem težkočam na obalah našega modrega Jadrana uredé lovišče, ki ga moremo smatrati kot biser lovišč v državi. To je ograjeno lovišče na polotoku »Marijanu« poleg Splita. Kar je bilo tam storjeno za vzgojo fazanov, jerebic, kamenjark, zajcev in srn, in za iztrebljenje škodljivcev, lisic, kun, divjih mačk, posebno pa ptic roparic, to mora vsakega lovca navdušiti. Glavne zasluge za vse to ima naš znani senior — dr. Jakša Račić iz Splita.

Kar se tiče organizacije lovcev v Dalmaciji, posrečilo se je doslej, da so se stvorila društva v 20 mestih, katera so s ca. 1200 člani združena v splitskem »Savezu dalmatinskih lovačkih udruženja«.

Črna gora.

Edino področje v naši državi, ki še ni popolnoma izvedlo organizacije svojih lovcev, je Črna gora. Pa tudi tam se je vsled prizadevanja Središnje Uprave, kakor tudi kompetentnega ministrstva za gozde in rudnike, preko inspektorata gozdov in velikega župana v Cetinju započela akcija, da se čimprej doseže organizacija lovskih društev ter osnuje njih »Savez« za Črno goro.

Tako stanje, brez dovoljne medsebojne zveze in brez skupne organizacije, je trajalo v naši državi do leta 1924.

Osebe, kakor g. general Mil. Vasić, g. dr. M. Stojadinović, minister n. r., g. polkovnik Rad. Bojović, g. dr. Mil. Stojić, g. svetnik Dragoljub Turković, g. Jov. Lakić, g. dr. J. Račić, g. ing. Vojko Koprivnik, g. ing. Ceović, g. dr. Erhartić, g. Mr. J. Divild, g. V. Dojković, in sigurno najaktivnejša gg. dr. I. Lovrenčič in dr. M. Zoričić, so stopile v medsebojno zvezo v svrho ustanovljenja edinstvene centralne organizacije lovcev. Iniciativo za ustanovitev skupnega centralnega društva je dal predsednik S. L. D. Meseca januarja 1921 je imenom S. L. D. razposlal vsem večjim dnevnikom naše države nastopni poziv:

„Vsem lovskim društvom kraljevine SHS!

Naše ujedinjenje ne sme ostati le politično, ujediniti se moramo tudi ekonomsko in kulturno. Na vseh poljih je potrebno, da stremo svoje vrste; tudi na polju lova in ribarstva, ki tvorita zeleno vejico našega narodnega gospodarstva.

»Slovensko lovsko društvo«, ki je centrala vseh lovcev Slovenije, se je odločilo storiti prvi korak in pozivlje s tem vsa lovska društva vse naše mlade, a prelepe kraljevine, da pošljejo dne 2. februarja 1921 svoje delegate v Ljubljano na posvetovanje o ustanovitvi »Centralnega saveza lovačkih udruženja.«"

Temu pozivu so se odzvali Hrvatje, dočim so Bosanci poslali brzojavne pozdrave. Na tem občem zboru je bil prav za prav položen temeljni kamen sedanje »Središnje Uprave«.

Toda šele konferenca v Beogradu, junija meseca 1924. leta, na kateri je prišlo do predhodne informativne razprave v vprašanju osnovanja neke centralne organizacije lovcev, in do pretresa načrta skupnih pravil med zastopniki vseh pokrajinskih lovskih organizacij, je pokazala prvi vidni uspeh.

Na prvem kongresu lovcev iz vse kraljevine, ki se je priredil v zvezi s sijajno uspelo lovsko razstavo v Zagrebu 9. in 10. septembra 1925. leta, ki nam je še vsem v živem spominu, se je soglasno sklenilo in naglasilo v četrti točki resolucije, da se skliče za 18. november 1925. leta obči zbor v Beogradu, na katerega imajo vse obstoječe Zveze lovskih društev v kraljevini delegirati po 3 zastopnike z nalogo, da konstituirajo centralno upravo.

18. oktobra 1925 je prišlo do konstitucijske skupščine »Središnje Uprave Saveza lovačkih udruženja v kraljevini SHS« v enodušnem soglasju vseh obstoječih savezov. Sprejela so se tudi ustavna pravila, ki jih je odobrilo Ministrstvo notranjih zadev z rešenjem br. 31.015 z dne 28. julija 1926. leta.

Značajen je bil za nas lovce tudi odlok našega Kralja, Njegovega Veličanstva Aleksadra I., 1926. leta, s katerim je prevzel pokroviteljstvo nad Središnjo Upravo.

S tem je bil zgrajen temelj za skupno delo vseh organizovanih lovcev v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, v svrho, da se zavzema energično za konsolidacijo lovskih razmer in za njih pozitiven razvoj in napredek.

Da lovstvo zasluži vse to delo in trud, ne samo po lovcih, nego tudi s strani državnih upravnih oblastev, dokazuje važnost lovstva za naše narodno gospodarstvo, kateremu se mora od leta do leta posvečati vedno večja in resnejša skrb. Letno izvaža naša država divjačine okoli 300.000 kg v vrednosti 6·5 milijonov dinarjev, kož in krzna okoli 200.000 kg, v vrednosti 155 milijonov Din. Naši strokovnjaki cenijo vrednost lova v gozdovih, ki imajo 7·3 milijonov hektarjev površine, in na 11·3 milijonov hektarjev polja, travnikov in pašnikov naše kraljevine, letno na več kot 250 milijonov dinarjev, ne računši ostalih narodnogospodarskih koristi, ki jih imajo obrtništvo, trgovina, čuvajsko osebje, prehrana večjih mest itd.

Važnost organizacije lovcev posredno služi tudi veliki nalogi odgajanja naše mladine v viteškem in strokovnem duhu za zdrav in drzen lovski sport, za vešče ravnanje z orožjem in vežbanje telesa, za ljubezen do domače grude.

Današnji uspeh, da je 6 zvez s 335 lovskimi društvi in okoli 17.000 člani združenih v krog Središnje Uprave, more naši javnosti jamčiti, da bodo lovske organizacije tudi v bodoče zastavile vse sile za pospeševanje lovstva ter da bodo skoraj stvorile močno fronto interesentov, ki bo med seboj pojme o naprednem in racionalnem lovstvu razčistila, in ki bo stala enodušno na braniku o priliki sprejema bodočega modernega državnega zakona o lovu.

Tedaj bo morala ta fronta lovcev s svojim ugledom, s svojim vplivom in s svojimi stvarnimi, za državo in poedince koristnimi razlogi čuvati neokrnjenost zdravih in racionalnih lovskih načel.

To bodi, za sedaj vsaj, prva in glavna naloga vseh organizacij lovcev v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev!



M. Š.:

Spomini na jelene.

(Konec.)

XXI.

Sredi druge polovice januarja je pritisnila zima. Ležalo je pedenj snega in mraz je bil tolikšen, da se preko dneva ni otajalo, kar je za te kraje že hudo. Zato sem pospešil izvoz lesa iz gozdov, da kar največ izkoristim sneg in mraz, ker je sicer v zimi, jeseni in spomladi povsod brezdanje blato in zatorej obupna vožnja. To mi je dalo posla, da sem sleherni dan moral sedeti na saneh, ki so za silo tekle. Razen nekaj košut raz nasip nisem dobil nič rogatega. Ko pa se pod večer 20. januarja vozim iz Kazuka proti domu, opazim z nasipa, da stoji večji trop jelenjadi v Ašovanju. Ura je bila tretja popoldne. Do teme bom doma, sem si mislil, četudi se pol urice zamudim pri jelenih. Zavozil sem v bližnji posek, kjer je logar prevzemal les, ter mu povedal svoj namen. Ker je potrdil, da je možno s sanmi v Ašovanj, sem ga posadil na sani in hajd na jelene. Ali s sanmi v sneg na celo ni šlo, kot bi si bil kdo predstavljal. V gozdu je bilo nebroj kotanj, grud, štorov in vsega mogočega, kar vsled snega in zametov ni bilo možno dobro opaziti. Nismo vozili petsto korakov, ko smo bili vsi v snegu. Sreča, da sta bila konja pametna, sani nizke in snega še dovolj. Drugega ni bilo, kot otresti sneg in sani postaviti, pa je šlo dalje. V četrt ure smo bili pri jelenih. Na mali jasi so bili razkropljeni, deloma ležeč, deloma pasoč se in se niso preveč zmenili za sani. Ker sem pa hotel preblizu, so postali pozorni. Zato sem ustavil. Ali sani zaokreniti na mestu v deloma trdem snegu, ni tako enostavno, kakor voz. Pri tem poizkusu bi se bili skoraj znova prevrnili. Ni mi torej ostajalo nič drugega, kot streljati na saneh stoječ, oprt na palico, in sicer mimo konjskih glav. Zanesel sem se na oba konja, da se ne bosta ganila, četudi jima bom streljal za ušesi. Sicer bi seveda zletel vznak s sani, kar bi bilo lahko kvarno za moje zdravje in še bolj, ker sem imel puško. Časa za premišljanje ni bilo. Izbral sem si prvega boljšega in za njim še dva. Jelenjad je bila tako presenečena, da je bežala na vse strani in zopet postajala, ne vedoč, kam. Deloma vsled tega, ker je vsak jelen, ki sem ga ustrelil, nekaj časa divje bežal, tako da je bil prvi. Za njim se je nameril ostali trop. Kar naenkrat pa je vodnik klecnil in se zrušil v sneg, drgetaje v smrtnih krčih. Jelenjad je prestrašena odskočila in drvela nazaj na prvotni prostor, kjer je obstala. Na ta način sem podrl tri jelene, med njimi štirinajsteraka. Ostali

trop pa sem pustil, da je po tretjem strelu vendarle odbežal. Tedaj pa se ozre moj kočijaž Šimo, me vprašajoče pogleda in začudeno vpraša, majajoč z glavo, v svoji madžarski srbščini, zakaj da več nisem streljal, ko vendar noben jelen po strelih ni pal in so torej vsi pobegnili. Okrog te jase je bilo gosto grmovje in nekaj trstja in vsak pogojen jelen je odbežal v goščavo, kjer je pal. Zato se je tembolj čudil, ko smo zavozili tja in izvlekli na dan tri močne jelene. Pri vseh madžarskih bogovih se je rotil, da kaj takega še ni videl. Ker me je noč priganjala, sem prepustil nadaljnje opravilo logarju, ki je bil vajen takih reči. Ves teden kočijaž Šimo ni mogel pozabiti te zgodbe ter je majal z glavo nad zanj tako čudnim doživljajem.

Teden dni kesneje sem v Himahatu zopet dobil slabega šesteraka, poleg nekaj košut. Ta šesterak je bil kaj boren in se je čudno, zaupljivo obnašal. Peljal sem se namreč po nasipu proti Monjorošu, ko zagledam med grmovjem v redkem bičevju neko senco. Ob nasipu na gozdni strani je bil jarek, okrog katerega je raslo gosto vrbovje, tako da se je mestoma jedva kaj videlo v notranjščino. Mislil sem sprva, da sem se zmotil in sem peljal naprej, ko se ozrem, ugotovim jelena. Močno zakrit in le mestoma viden, se mi je zdel zelo močne postave. Rogovja nisem videl. Velel sem voz okreniti in sem peljal nazaj malo dalje. Tam sem zopet obrnil in vozil do kraja, kjer je jelen nepremično stal. Trudil sem se, da bi kaj videl, ali skozi goščo nisem mogel zapaziti nič. Ker sem sklepal, da je jelen odšel — stal je komaj 40 korakov od vrha nasipa, odkoder sem ga opazoval — sem izstopil in šel na vznožje nasipa do grmovja, da bi se prepričal. Nič nisem videl. Sedel sem zopet v voz — sneg je medtem skoraj izginil — in pognal. Naslednji hip sem pa dal ustaviti, kajti jelena sem zagledal, ko se je voz premaknil za nekaj metrov. Kakor kip nepremično je stal in imel sem veliko opravka, preden sem mogel strel približno dobro oddati. Tudi po strelu nisem nič videl, nego samo čul, da je zapokalo trstje v ozadju. Skoraj sem bil prepričan, da sem zgrešil. Tudi na strelu, kamor grem povsod in vedno, nisem nič sumljivega opazil. Zato sem lezel skozi trstje v notranjščino. Ko pridem do prve livade, zagledam na svoje nemalo začudenje mršavega šesteraka, ki me debelo gleda iz daljave komaj 50 korakov. Nisem pa še bil pripravljen za strel, ko se premakne in sem spoznal, da mora biti to oni »veliki« jelen, ki sem ga z nasipa streljal in očividno težko ranil, kakor je izgledalo. Podrl sem ga v zadnjem hipu, ko se je hotel zmuzniti za grmovje. Res je imel prvi strel v mehkem tik pod križem. Ali izgledal je tako klavrno, da bi ga bil dal takoj ciganom, če bi

se bili tedaj srečali. Jelen pa je bil vseeno in prepričan sem, če bi naši srnjaki nosili samo pol tekšne rogovile, bi že zdavnaj nobeden več ne hodil po gozdih in livadah naše mile ožje domovine.

XXII.

Mesec se je nagnil in z njim doba odstrela. Beljska jelenja lovišča, ki so zaenkrat edinstvena v Srednji in Zapadni Evropi, so tvorila izjemo glede varstvene dobe jelenjadi, in sicer zato, da se je gojenje te divjačine moglo kar najbolje udejstvovati. Zato se je odstrel zaključeval šele s koncem januarja. Včasi tudi pozneje, šele koncem februarja, kakor so bile ravno razmere z vodo in zimo ob Donavi.

Glede zime bi se to leto odstrel lahko podaljšal v februar, kar se je zdelo mojemu sosedu-upravitelju naravno in je to tudi izvajal v smislu tamkajšnjih načel, če so sploh katera bila. Meni se je zdel zadnji januar skrajni čas z ozirom na razvitek zaploda pri košutah.

Za trideseti januar, kot zaključni lov na jelenjad, sem povabil enega svojih maloštevilnih znancev ondotnega kraja, da mu izpolnim željo. Prodal sem mu tudi lepo, prvovrstno trocevko, ki si je je želel, in sem mu s tem povabilom hotel nuditi priliko, da preizkusi učinek strela na jelenjadi. Bil je dober strelec, ki je svojčas, ko si je v Ameriki koval srečo, sklatil marsikatero raco iz zraka.

Čemerna, siva in meglena tema je oznanjala jutro tega zimskega dne. Mraza ni bilo ravno, ker ga je zlomil pred par dnevi nastopivši jug. Otajala so se tudi pota in zemlja in brezdanje blato je prežalo na uboge žrtve. Povabljenec je bil točno na mestu in zlezla sva na visoki voz, v težko bundo, v kateri je človek lahko zasmehoval zimo in mraz. Ob prvem svitu je zavil voz na cesto. Ali komaj je bil dobro v blatu, se je že začela smola. Naenkrat klecne prvi del voza na stran in obvisi komaj še v ravnotežju. Kočijaž je pravočasno odskočil v blato, kjer se je zaril skoraj do kolen v mehko ilovico, kar ga je obdržalo na nogah, čeravno je težišče že zdavnaj zapustilo podstavno ploskev ne ravno majhnih škornjev. Ko se je prikrivil iz poševne stoje zopet v stalni položaj, je hitro segel s kazalci svojih rok v zanjke škornjev ter drugega za drugim izvlekel iz blata, sicer bi se bil sezul, ker so škornji tičali trdno v tleh, kot v dobrem zajcu. Žalostno je zajavkal in nekaj po madžarsko zaklel ali vzdihnil ter javil, da se je snelo eno prednjih koles, ki pa je v blatu

ohranilo tudi svojo naravno lego ali stojo. Kočijaž Šimo je namreč pozabil, ko je mazal osi, priviti matico na enem teh koles. Malo se je popraskal za ušesi in skočil na dvorišče, odkoder je prinesel usodni delec. V par minutah je bil voz v redu in konja sta znova zaorala v blato. Takoj nato smo krenili z glavne ceste na stransko, ki drži skozi zadnji del vasi proti nasipu. Tukaj je bila pa zaradi malega prometa zemlja še zmrzla, da je brstelo pod kopiti in kolesjem, ki je do osi rilo po ilovici. Tedaj sem dobil ravno dva mlada konjiča na poskušnjo, ki sta bila pa za take razmere prešibka. Po sto korakih vožnje smo obsedeli v blatu. Lepo se mi je začenjal zadnji lov s povabljencem! Ni preostalo drugega, kot izpreči. Zaradi blata pa nisva zlezla niti z voza. Moj gost je imel namreč dva krepka belgijska konja za težke tovore. Poslal je mojega hlapca ponje in v pol ure so bili vpreženi. Kilometer poti smo se vozili pol ure in krepka konja, ki na lepi cesti z lahkoto peljeta 4—5 ton, sta prišla čisto mokra do nasipa. Ker sta bila ostro kovana, so jima bile noge vse krvave, ker sta si pri lovljenju ravnotežja stopala na noge. Midva na vozu sva pa celo to pot stala pripravljena, da odskočiva vsak hip, če bi se voz prevrnil, kar je bilo pri vsakem koraku pričakovati.

Velik kamen se nam je odvalil od srca, ko smo brez večjih nesreč pristali na nasipu. Tudi konja sta se oddahnila in veselo potegnila voz v zmeren tek. Vendar je bil tudi nasip tako razmočen in mehek, da smo večino poti, kjer gozd meji na nasip, naredili korakoma. Zato sem se odločil za Himahat in Malad, kot najbližje lovišče, koder je redno stala jelenjad. Lovca, ki sta naju pričakovala, sta javila par tropov v tem predelu. Gostu sem omenil, da streljava samo rogato in največ deseterake. Košute sem pustil že od srede januarja v lovopustu.

Zaradi mehkih tal sem se odločil, da bosta lovca jelenjad proti nama pritiskala. Ko sem stal ob bari, na robu širokega bičevja, sem opazil, da voda brzo raste. V nižjih legah je kar vrela iz tal in lizala izginjajoči sneg. Od desetih do dveh popoldne smo se zaman trudili. Vedno se nam je trop tako spretno izmuznil, da nisva prišla do strela. Po smotrnem manevriranju se nam je pa vendar toliko posrečilo, da smo večino divjačine pritisnili za Papvesz. Papvesz je bilo majhno jezerce ob nasipu, ki je nastalo, ko je voda nekoč predrla nasip. V njem je baje nekoč utonil dobrovoljni pop in zato po njem madžarsko ime. Za tem jezercem je bilo polje trstja z raznimi jasami, ki je mejilo na eni strani na to jezerce, na drugi strani na nasip. Vsa situacija je

bila zelo ugodna, ker jelenjad preko nasipa na golo polje podnevi jako nerada izstopi, če pa je hotela nazaj v gozd, ni skoraj mogla brez strela iz te zagate. Kar mogoče oprezna sva se z gostom splazila na prehode. To so bili hrbti, ki so med vodnimi rokavi in mlakami držali suho zvezo proti notranjosti gozda. Ob obrežjih je bil po vseh stoječih vodah še led, ki se je pod težo živali lomil. Na led, posebno če je v takem stanju, pa žival ne gre zlepa. Ker pa so bili štirje taki prehodi in samo dva strelca, sem porabil še kočijaža za ta pogon. Naročil sem mu, kam in kje se ima postaviti ob določeni uri ter malo pokašljevati in neprestano kaditi. To je bil prostor, odkoder je veter vlekel na jelenjad. Midva sva stopila na prehode za veter. Ob določeni uri sta začela lovca lesti skozi trstje, kolikor mogoče tiho in počasi, z naročilom, da po prvih strelih izpalita parkrat v zrak, ako bi se divjačina obrnila.

Nikoli morda nisem tako skrbno pripravil pogona, kot to pot, in nikoli nisem bolj nestrpno gledal na uro, kdaj da se začne pogon. Nekaj posebnega je pri takih lovih, kjer se kosa spretnost, premišljenost in zvijačnost lovca z živaljo. Smelo trdim, da gre tu za nadvlado inteligence med človekom in živaljo in da so taki lovi, kjer to pride do najvišjega izraza, zelo redki, od tisočerih okoliščin in slučajev odvisni, a zato prebogati na lovskih užitkih. Pri lovih v večjih družbah je to izključeno. Za take slučaje je treba predvsem celega lovca in neizprosne discipline. Zato mi je srce tolklo, ko sem krčevito oklepal repetirko v premrlih rokah. Pridrževal sem dih, da ne bi preslišal prvega praskota v trstju in travi. Trenutki negotovega pričakovanja na odločitev so stopnjevali razpoloženje v meni do krčevitega drgeta mišic, ki ga je pospeševal hlad, ki mi ga je pozno januarsko popoldne dihalo skozi vlažno obleko v kosti. Zato je bil prvi lomast kakor odrešenje. Na mah je bila roka mirna in srce je ustavilo drget in mirno, toda samozavestno kovalo v žile. V visokih skokih je planil trop jelenjadi iz trstja ter obstal na jasi. Nepremično sem sedel ob velikem vrbovem štoru in upiral repetirko na palico. Čakal sem, da se jelenjad približa, da dobim časa za več strelov. V lahkem teku se je približevala četa. Na petdeset korakov sem oddal strel, ki je vrgel trop nazaj, iz katerega sem v naslednjih trenutkih pogodil drugo žrtev. Jelenjad je planila nazaj in komaj se je skrila, so se že oglasili s pokom moj gost ter koj nato lovci s streli. Ko je zatem pal še en strel od gosta, je pridivjal tropič jelenjadi mimo mene, kot na krilih. Oddal sem dva strela in pogon in lov v tem letu je bil končan. Preiskali smo na strelih in v snegu ugotovili krvavo sled, ki se je odcepila od ostalih, in

sem rešil s strelom osmeraka smrtnih muk, ko je pred lovci skušal pobegniti. Imeli smo štiri jelene in moj gost je bil s svojim vrlo zadovoljen. Da smo skozi ves dan prebredli precej vode, ni treba posebej omenjati. Ko smo se vračali, je bilo vode v jarku ob nasipu toliko, da bi bili škornji prenizki. Spotoma je moj gost oddal še en strel na jelene. Ali trocevka, brezpetelinka, dokler se je človek do dobra ne navadi, ima svoje špase. Jeleni so lepo stali na kakih 150 korakov. Dobro je oslonil puško na voz in vžgal. Čudno se mu je zdelo, da ni zadel. Trocevka z daljnogledom in dober strelec, pa pripraven strel! Na strelu ni bilo nič. Pred vozom izbaševa puške in glej, krogla njegovega naboja tiči v patroni. No seveda! Premaknil ni vzvoda za kroglo, pa je prižgal šibre. To je rešilo jelenu življenje in gostu vzelo eno trofejo.

Od nasipa do vasi sva rajši čopotala peš preko vaške gmajne, kjer sva bila vsaj življenja varna.

Zvečer smo pa v vinski kleti slavili njegovega prvega in mojega zadnjega jelena.

Polnoč je brnelo iz vaškega stolpa v gluho, vlažno noč, kot v slovo. Vedel sem, da v slovo, in srce se je stisnilo v bolečini slovesa. Počasi in trudno je obrnila roka hišni ključ v vratih . . . Pozdravljeni jeleni, ljubljenci mojega lovskega srca, zdravstvujte — nikoli več!

XXIII.

Nekoč mi je stari Janez pripovedoval: Šel sem iz Radovljice v Ribno za »Cajhnovim« jezom. Ko pridem do »Ciferc« (to so namreč strme skale na levem bregu Bohinjske Save nad jezom, v katere sta vsekani dve letnici), Bog, hudiča, zagledam gamsa, da stoji na teh skalah in gleda v vodo. Tudi jaz se ustavim in gledam. Bog ve odkod s Stola se je priklatil rogač in gre v goste na Jelovico! Tedaj pa poskoči gams s skale k vodi in se spusti v Savo. Jel je plavati naravnost proti meni. Ker sem pa vedel, da žival pri plavanju gleda vedno v vodo, sem lahko stopil nizdol k reki, da ga počakam. Ko tako čakam gamsa, ki je plaval proti meni, in se pripravljam, da ga bom zgrabil, pride od Ribnega sem voznik, ki je seveda takoj opazil nenavadni prizor. Ravno ko sem segel plavajočemu gamsu po rogeh, prilomasti ta hlapec do naju, obrne težek bičevnik in zavihti po gamsovi glavi, nepridiprav. Preden sem mogel ustaviti to zagovedino v bedastem početju, si je gams vsled batin premislil in je odplaval nazaj na »Ciferce«, in vsi smo šli zopet vsak svojo

pot. Tako zavihti hlapčevska usoda svoj bičevnik nad srečo, preden jo človek zgrabi in požene zopet vsakega svojo pot...

Minilo je nekaj let, in lovsko srce je prebolelo slovo. Čas je zabrisal podrobnosti v spominu in vsi doživljaji, toli različni, so se zlili v harmonično celoto, ki je neizrekljiva in nepopisljiva. Samo srce jo občuti, kot blažen spomin in neodoljiv čar, kadar zaide v zimskih večerih na te poljane lovske lepote in poezije. Zato je moj opis spominov medel in nebogljen, ker je neizrazljiv in zatorej ne zgrabi srca, ki hoče življenja in ne povesti.

Medtem, ko sem pisal, je poplava uničila lovišča in jedva se je otel zarod za bodoče. Dali bogovi, da se dvigne lovišče do svoje nekdanje slave, da bo vzburjalo kri in razveseljevalo srca še poznim lovskim rodovom.





Dr. August Munda:

O pomenu trnkarskega sporta.

Domovina trnkarskega sporta je Angleška. Že pred 600 leti so Angleži urejevali trnkarjenje s strogimi naredbami. Trnkarski sport je pri Angležih splošno razširjen, priljubljen in spoštovan. Od Angležev se je razširilo trnkarjenje tudi med druge narode.

Tudi pri nas se širi ribarski sport bolj in bolj. Pred 40 leti so bile pri nas skoraj še vse vode v rokah ribičev po poklicu. Ko je izdelal profesor Ivan Franke leta 1890. osnutek o razdelitvi kranjskih ribjih voda v revirje, je v svojem elaboratu omenil, da bodo ribje vode na ozemlju bivše Kranjske ostale najbrž tudi v bodoče v rokah ribičev po poklicu; domneva prof. Franketa se ni uresničila. V zadnjih desetletjih se je razvilo pri nas tako zanimanje za ribji sport, da so prešli tekom zadnjih desetih let skoraj vsi ribarski revirji v roke sportnikov. Lahko rečemo, da na ozemlju bivše Kranjske ni več ribičev po poklicu. Tudi v bivši Štajerski že prevladujejo ribiči sportniki. Ko bo tudi v Štajerski izvedena razdelitev ribjih voda v revirje, bodo prešle skoraj gotovo vse vode v roke sportnikov. V Savi od Tacna do Zidanega mosta je bilo svojčas nad 50 ribarskih pravic in ribičev; lovili so z velikimi mrežami in Sava ni opešala. Vse to poklicno ribarstvo je prenehalo; deloma ga je uničila industrija, ki je upropastila vode, deloma pa sportni ribiči, ki so izdražili vode.

Škoda teh korenitih ribiških družin, ki jim ribištvo ni bilo le vir dohodkov, nego jim je bilo v pravem pomenu besede srčna potreba. Ti ribiči, potomci več generacij ribiških družin, so bili

ribiči tako rekoč iz tradicije. Zapustili so nam bogat zaklad narodne nomenklature vodá, rib in ribiške sprave.

V Savi je sedaj jedva ena desetina rib prejšnjih časov. Rib ni več toliko, da bi mogle biti ribičem po poklicu trajen in zadosten vir dohodkov.

Ribič - sportnik pa ne računa na to, koliko mu voda nese, njemu gre veselje do lovi nad dobiček. Išče v sportu zabave, razvedrila in ideelnih dobrin. Sportnik ribari iz veselja do sporta, ne gleda na dobiček. V tem, da ne išče koristi pri lovi, pa ni bistvo sportnika. Tudi ni merodajno, s kakšno vado ribari in katero vrsto rib lovi. Sulčar ali perničar zaradi tega še ni sportnik, ker lovi z umetno vado ali z umetno mušico. Tudi ni sportnik zaradi tega, ker lovi le salmonide ali zaradi tega, ker ne proda ujetih rib. Beličar, ki lovi z veseljem in z ljubeznijo do sporta, ki je kot ribič strog napram sebi, pravičen in plemenit, zasluži s popolno pravico naziv sportnega ribiča. Tudi lov na bele ribe zahteva izkustvo, znanje in izurjenost; tudi bele ribe imajo svoje muhe. Istotako ribiška sprava ni merilo za sportnika. V manjših postrvjih potokih, obrastlih z grmičjem, je nemogoče loviti z umetno muho; tu tudi ni moči rib utrujati in jih dvigniti z mrežico iz vode. Težko je spraviti vado skozi gosto grmičje in vejevje v vodo; loviti je treba mirno in oprezno. Za vse to je treba spretnosti, preudarjenosti in izurjenosti; zaradi tega tudi temu načinu lovi ni odrekati sportnega momenta.

Ribič, ki ni strasten, ni sportnik. Strast je ono, kar usposablja ribiča za sport. Strast se redno ne da prigojiti; v krvi je nekaj prirojenega. To je ona čudežna sila, ki nas goni k vodi ob vsakem vremenu, ki nam ne dopušča, da čutimo utrujenost, vročino in mraz, lakoto in žejo; ribiča žene naprej, dokler ne onemore. Čast ribiču, ki je strasten, a gorje mu, ako ne zna brzdati svoje strasti; tak ribič je izgubil oblast nad seboj. Ribarstvu škoduje in ne zasluži naziva sportnega ribiča, najsi bo še tako spreten in izurjen v tehniki lovi. Sportnik je discipliniran in ume obvladati izbruhe svoje strasti. S pedantično natančnostjo mora spoštovati zakon, ribarske predpise, pogoje pogodb in ribarskih dovoljenj, bodisi da lovi proti plačilu, bodisi da lovi kot gost. Tudi v lastni vodi sme loviti le toliko, da vode ne uniči; ohraniti jo mora trajno v dobrem stanju. Če voda peša, mora lov omejiti in z vlaganjem zaroda nadomestiti izgubo.

Vrhovno načelo ribarskega sporta je, ujeti čim večjo ribo s čim nežnejšo pripravo. Sportnik je pravičen tudi napram ribi; tudi ona imej možnost, da zmaga v enakem boju. Priprava, s katero moremo ribo siloma potegniti iz vode, ni sportna. Ribnica

bodi ribi primerna in le tako jaka, da ž njo obvladamo ribo — ne s sirovo silo, nego s preudarnim utrujanjem.

Sportnik mora povsem obvladati tehniko lovi. Kakor vsak sportnik, se mora tudi ribič-sportnik izvežbati, da tehnično pravilno lovi. Kdor ne ume pravilno ravnati z ribiško pripravo, temu lov ni razvedrilo, nego muka in napor. Izurjen perničar meče umetno muho tako, da pada na vodno gladino mirno in lahko kakor snežinka; le v tem primeru more računati na uspeh. Sulčar mora zadeti z vado točno na prostor, kamor je hotel zagnati. Skratka, ribiška priprava in mišičevje ribičevo morata delati vzajemno in enotno, kakor bi bila en sam stroj; centrala tega stroja pa so ribičevi možgani. Ribič-sportnik, stopajoč ob vodi, neprestano misli in preudarja, kje naj lovi, kako naj vrže, da ribe ne preplaši, kako naj meče, da se izogne zaprekam ob vodi in zaprekam v vodi, da s trnkom ne obvisi. Ko zapne večjo ribo, že mora presoditi, kje jo bo spravil na suho.

Da more vse to preudarjati, potrebuje miru. »Mir ob vodi« je vrhovna zahteva sportne ribolovi. Največji užitek za sportnika je, če lovi sam. V družbi loviti ni priporočljivo, ker motimo drug drugega. Še bolj odvračajo našo pozornost spremljevalci, ki niso sportniki. Razume se pa, da je treba ribiču spremljevalca, ki mu nosi nahrbtnik in ribe. Ribič-sportnik smatra ribolov za nekaj vzvišenega; sloveči nemški sportnik je rekel, da smatra čas, ko lovi, za svečanost. Sportnik se vede, ko lovi, mirno, resno in dostojanstveno. Zbijanje šal ob vodi je profanacija sporta.

Sportnik uživa, ko posveča vse svoje misli tehniki lovi in prirodi. On ni mehaničen stroj, ki gre k vodi, da ujame čim več rib; on opazuje življenje ob vodi in v vodi. Kdor ni ljubitelj prirode, sploh ne more biti sportnik. Če hodi tudi že desetletja loveč ob vodi, vsaka lov mu razodeva nekaj novega. Kdor ume čitati knjigo prirode, se pri vsaki lovi nekaj nauči in vidi pri vsaki lovi to in ono, česar še ni videl in opazoval.

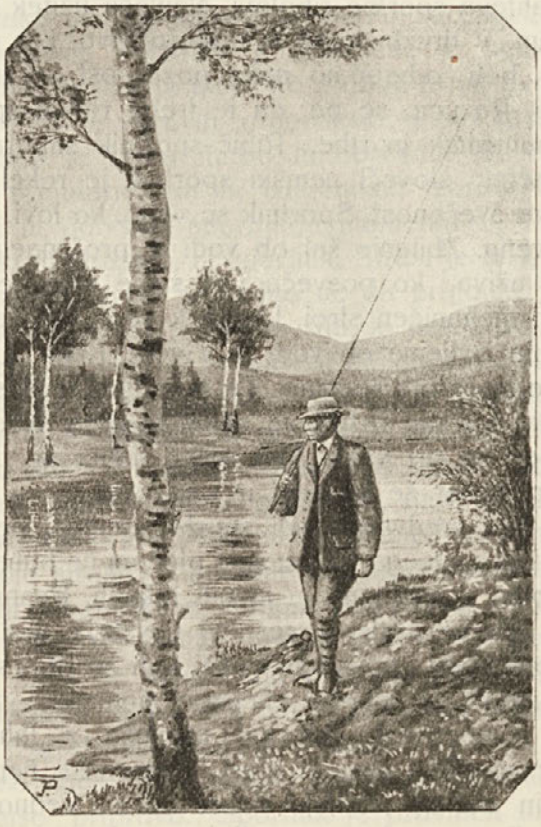
Sportnik lovi predvsem radi sporta samega, ne radi plena. Če pa je deležen obilnega plena, se s plenom ne baha. Ni sportno, razkazovati plen v gostilnah in javnih lokalih. Resničen sportnik ne pretirava; da ne pride z resnico navzkriž, naj vestno vodi zapiske o plenu. Taki zapiski so važni tudi za ribarsko statistiko.

Ribarski sport je strogo etičnega pomena; vzgaja v nas vztrajnost in samozavest. Sportnik prenaša z lahkoto telesne napore, mraz, vročino, žejo in glad. Vremenske neprilike ga ne vznemirjajo in mu ne jemljejo dobre volje. Vedno se vrača z lova vedrega lica; uspeh ga veseli, neuspeh mu ne omrači lica. Ako mu nepričakovano uide velika riba, ne da duška svojemu

trenutnemu nerazpoloženju. Izgubo ribe prenaša mirno in dostojanstveno; saj je v 90% primerov sam kriv neuspeha.

Če se vrača zvečer brez plena domov, ga spremlja sladka zavest, da je prebil ves dan v prosti naravi in na čistem zraku. Že pot ob vodi je vir duševnih užitkov. Tu izginjajo skrbi vsakdanjega življenja kakor meglice v jutranjem solncu. Vtisi opazovanj ob vodi umirijo razdražene živce; čisti zrak, trajne kretnje, vzdrževanje v hrani vplivajo dobro na organizem. Osobito za ljudi, ki mnogo sedé, je ribiški sport izredno higieničnega pomena.

Slednjič je še pripomniti, da je ribarski sport posredno tudi gospodarskega pomena. Dobro upravljane sportne vode privabljajo v deželo tujce, ribiče-sportnike. V državah, kjer polagajo večjo važnost na tujski promet, skrbe tudi uradoma za to, da se nudi tujcem prilika, gojiti trnkarski sport po primernih cenah. V tem pogledu čaka naše organizacije za tujski promet še mnogo dela.





Iz lovskega nahrbtnika.

Na podstavi členov 64., 68. in 74. zakona o oblastni in sreski samoupravi je sklenila mariborska oblastna skupščina v VII. seji dne 21. julija 1927 tole

Uredbo o oblastni taksi na lovske karte.

§ 1. Od vsake izdane lovske karte se plača v gotovini 100%na oblastna doklada k državni taksi po tar. post. 101. a zakona o taksah.

§ 2. Od lovskih kart za lovske čuvaje se plačuje v gotovini 15 Din oblastne takse.

§ 3. Takso pobirajo sreska poglavarstva, ko izdajajo lovske karte, ter jo odpremljajo mesečno oblastni finančni blagajni.

Sreska poglavarstva ne smejo izdati lovske karte, dokler ni ta taksa plačana.

§ 4. Sreska poglavarstva morajo poslati do dne 31. januarja vsakega leta oblastnemu odboru sumaren izkaz o plačani oblastni taksi minulega leta.

V izkazu mora biti navedeno tudi število lovskih kart, izdanih v posameznih mesecih, ločeno po točkah a), b), v), g) tar. post. 101. a.

Lovske karte za čuvaje pa je izkazati posebej.

§ 5. Ta uredba dobi obvezno moč 15. dan po razglasitvi v »Uradnem listu ljubljanske in mariborske oblasti«. Oblastvom in vsakomur zapovedujemo, naj postopajo po njej ter se ji pokoravajo.

Skupščina oblasti mariborske v Mariboru, dne 21.julija 1927; opr. št. 1547/27 pr.

Tajnik: Predsednik:
Jožef Stabej s. r. dr. Jos. Leskovar s. r.

To oblastno uredbo razglašam na podstavi člena 66. zakona o oblastni in sreski samoupravi.

V Mariboru, dne 9. septembra 1927.
U. br. 12.171/1.

Veliki župan mariborske oblasti:
dr. Schaubach s. r.

K tej uredbi bi bilo potrebno dopolnilo ali pa objasnilo, ki bi upoštevalo sledeča dejstva:

Po zakonu z dne 28. febr. 1922, razglašenem v Uradnem listu pokrajinske uprave za Slovenijo, št. 419/128 iz leta 1922., veljajo... s 1. januarjem 1920 — po naredbi z dne 6. dec. 1919, Ur. l. št. 784/19, zaradi izenačenja predpisov uvedene —:

I. Državne lovske karte,

II. Lovske karte za omejeno število zapriseženih lovskih čuvajev.

Z ozirom na zakon o taksah imamo državne lovske karte:

1. za lastnike in zakupnike lova in njih goste;

2. a) za diplomat. in konzularne uradnike;

b) za drž. šumarske nameščence;

3. za slušatelje vseh vrst gozdarskih šol.

V točki 1. navedene osebe plačujejo kolkovno takso; v točkah 2. a) in 2. b) navedene in člani vladarskega doma so kolkovne takse prosti, dočim v točki 3. navedeni plačujejo ¼ kolkovne takse. (Oprostitve kolkovne takse so označene tudi na lovskih kartah, ki so po ujedinjenju v Sloveniji enotne.)

V § 1. Uredbe mariborske oblastne skupščine ni jasno izraženo, ali plačujejo oblastno doklado ali ne oni organi, ki so državne kolkovne takse oproščeni. Jasno izraženo je samo glede lov. čuvajev (zakon o taksah pozna samo zapriseženе lovske čuvaje), kojih lovske karte so izvzete iz obveze § 1 oblastne uredbe.

Oblastna doklada zadene samo lovce, ki prebivajo na teritoriju mariborske oblasti, ker morajo ti po še veljavnih zakonitih določbah za bivše Štajersko, Koroško in Kranjsko za izgotovitev lovske karte prositi pri pristojnem sreskem poglavarstvu, odnosno mestnem magistratu.

Dočim velja lovska karta, ki se izda omejenemu številu zapriseženih lovcev, samo za lovišča, za kojih varstvo so dotični organi zapriseženi, velja državna lovska karta za teritorij vse države SHS. Ako pride kdo v lovišča v mariborski oblasti na lov iz ljubljanske oblasti, ali iz Srbije, Hrvatske z državno lovsko karto, mu ni treba nabaviti si posebne lovske karte, niti tedaj ne, ako ima v mariborski oblasti lovišče kake občine v zakupu. Torej tudi ne plača oblastne doklade, ker o tem oblastna uredba ničesar ne omenja. Šivic.

Iz zapisnika VI. odborove seje S. L. D. v Ljubljani dne 2. sept. 1927.

Navzočih je 18 odbornikov.

Predsednik dr. Lovrenčič otvori sejo, konstatuje sklepčnost ter preide na dnevni red.

Zapisnik V. odborove seje se odobri brez pristavka.

Društveni blagajnik poroča o dohodkih in izdatkih strelske tekme. Prebitek se pripiše strelskemu fondu ljubljanske sekcije.

Dosedaj je priglašenih 3006 članov. Kar se jih je priglasilo iz ljubljanske oblasti, jih odbor sprejme, o sprejemanju članov iz mariborske oblasti pa naj odloči sekcija Maribor.

Ker je število članov preseglo število natisa »Lovca«, ni mogoče onim članom, ki so bili sprejeti pozneje, preskrbeti vseh številk letošnjega »Lovca«. Na predlog g. Čeča se sklene, naj dobe ti člani kak starejši letnik »Lovca« ter novembrsko in decembrsko številko letošnjega »Lovca«. Da pa ostanejo tudi ti člani v stiku z odborom, se naprošajo člani, naj dajejo na razpolago poznejše vstopivšim članom njihove bližnje okolice letošnje številke društvenega glasila ter jih tako seznanijo z najvažnejšimi odborovimi sklepi.

Predsednik poroča nato, da sta blagovolila prevzeti pokroviteljstvo nad Slov. lovskim društvom. Njih. Veličanstvi kralj Aleksander in kraljica Marija. Ustanovno članstvo pa so sprejeli: Nj. Vel. grški kralj Jurij, Nj. Vis. knez Pavle ter Nj. Vis. princ Nikola Grški. Na kraljevi dvor je S. L. D. poslalo diplome in društvene znake. Odbor sklene, da se izreče za posredovanje ordon. oficirju Nj. Vel. majorju g. Pogačniku pismena društvena zahvala. Prisrčno zahvalo pa izreče predsednik odborniku g. Čeču, ki je kot ravnatelj Jugoslovanske tiskarne preskrbel izredno vzoren natis diplom, ki jih je v ta namen sestavil društveni predsednik. Po en odtisek hrani društvo v svojem arhivu.

Na razpravo pride naročitev skic za društveni prapor konkurenčnim potom. Na predlog odbornika Čeča sklene od-

bor, da se določijo za najboljša dela tri nagrade, in sicer: 1. 500 Din, 2. 300 Din in 3. 200 Din. Ponudbe se stavijo na sledeče naslove: 1. Udruženje Jugoslovan. umetnikov — sekcija Ljubljana, v roke g. Iv. Vavpotiču. 2. Društvo slovenskih umetnikov, v roke g. prof. Šašu Šantlju. 3. Umetniški klub »Sava«, v roke g. Rihardu Jakopiču. 4. »Umetniški klub mladih«, v roke g. Franu Kralju. 5. Društvo oblikovnih umetnikov v Mariboru, v roke g. prof. Coliču.

Reši se več dopisov, tičočih se podaljšanja lovskih zakupnih pogodb.

Dopis glede prekupčevanja divjih kož po tujih trgovcih se odstopi Lovski zadrugi v rešitev.

V zmislu pogodbe, ki jo imajo lastniki zemljišča na vojaškem strelišču, sklenjene z vojaško upravo, se sklene poravnati posestniku Francu Klemencu škodo, ki se je napravila na njegovem zemljišču pri strelski tekmi.

Dopis odbora za postavitev spomenika kralju Petru I. Osvoboditelju se vzame v vednost. Odbor sklene, da se pozove članstvo, naj prispeva k tej akciji. Oklic sestavi predsednik.

Glede lovske knjižnice sklene odbor sledeče:

Knjižnica naj bo odprta vsak torek in petek od 18. do 20. ure. Knjige se v splošnem ne izposojujejo na dom; le v izjemnih slučajih sme knjižničar dovoliti izjemo proti reverzu. Za čitanje knjig in časopisov se ne plačujejo nikake pristojbine. Katalog knjig se nahaja v knjižnici in se sedaj še ne objavi.

Ker izjavi društveni tajnik, da mu službena zaposlitev ne dopušča navedene dni nadzorovati obiskovalce lovske knjižnice, se sklene razpisati službo knjižničnega pomočnika proti mali nagradi.

Obravnava se program za skupščino S. U. S. L. U., ki se vrši oktobra ali novembra t. l. v Ljubljani.

Na predlog odbornika Čeča sklene odbor izdati v ljubl. dnevnikih oklic na članstvo, naj omejijo odstrel fazanov tudi v letošnji lovski seziji na najnižjo mero. Zapisnikar.

Iz naših lovišč. Jezimo se, tarnamo in stokamo, da naša lovišča posebno poljska, nazadujejo. Povsod iščemo vzroke, ali pravo pogodimo kaj redko, kljub temu, da vidimo in slišimo pri slehernem lovskem pohodu naše največje uničevalce lovišč.

Kadar hodiš po obširnih gozdovih in zalezuješ po senožetih srnjaka, posebno v avgustu, ko kličeš in pri tej priliki po dlje časa poseda š na enem kraju, slišiš neprestano cviljenje mladih roparic, od kanje pa do zloglasnega pritlikavca skobca. Skoraj pri vsakem pohodu imaš priliko videti, ko mirno čakaš med gostim drevjem, kako se bo prikladla ta ali druga ujeda, nizko in tiho zaplavala, ter točno vse pregledala od grma do grma. Navadno nimaš niti časa, dvigniti puško, večkrat seveda ne moreš streljati, ker imaš pri sebi le risanico, mnogi pa celo nočejo: zdi se jim škoda naboja.

Prav tako se nam godi, kadar gremo jeseni čez polje. Tam zleti iz goščave skobec, kragulj nam ukrade jerebico izpred nosa, kanja se zapodi za zajcem itd. Vedimo pa, da se to dogaja sleherni dan. Najbolj opazimo škodo, kadar najdemo pri zimskih pohodih raztrgane jerebice in ob vodah ostanke divjih rac.

Koliko je ujed po naših planinah, se nisem mogel načuditi, ko sem bil sredi avgusta v Karavankah. Le škoda, da nisem imel prilike streljati, da bi mogel ugotoviti vrste vseh roparjev. Sodim, da sem videl najmanj pet do šest različnih vrst. Kanji seveda obe, mišarja in sršenarja, kragulja, skobca in mislim, da se ne motim, kolikor sem mogel spoznati, celo dve vrsti sokolov. In vse to ropa čez poletje med divjimi petelini, ruševci, jerebi, bevkami in kamencami. Šoj seveda tudi ni manjkalo.

Ko pa zapiha po planinah mrzel veter in je po večini tudi že vse izropano, se vsa ta zalega najmanj podvojena z doraslimi mladiči preseli v dolino kjer podpirana od srak in vran uničuje še to,

kar smo zaredili z nakupom dragih in težko izvaljenih jajc in še težje vzgojenih mladičev. Kdo se pri nas briga za srake? Nihče! Kako so skrbeli naši stari poklicni lovci za uničevanje gnezd srak, vran in šoj. Koliko časa so stikali, da so zatrli sleherno gnezdo ujed. Kaj pa danes, kdaj se spomnimo na njih zatiranje? Navadno v hudih zimah, ko uničujejo kar cele jate. Zastrupljamo jih tupatam s fosforjem in kdo pogine? Črne vrane, ki pridejo le za prav kratko dobo v naše kraje. Na vsakih 10 črnih pride po ena siva vrana, srake pa ostanejo in gnezdijo večkrat v vrtu lovskega zakupnika, ali pa na polju lovskega čuvaja. Kadar mu odnašajo piščeta z dvorišča, takrat se morda ojunači, da prime za puško in se mu ne zdi škoda naboja. Pri tem se jeze mnogi lovski pazniki, da nimajo prilike streljati, češ, gospodje hočejo vse sami. Lovski zakupniki pa najbolj uživajo, kadar pokajo na brakadah po srnah, posebno v visokem snegu, ko je divjad gladna in jo ovira v begu debela snežna odeja. Gošar.

O »Florjankinem« fazanu. Na periferiji trga Domžal ob deželni cesti proti Dragomlju stoji hiša p. d. pri »Florjanki«. Na dvorišče te domačije se je letos v tihem tednu priselil krasen fazan. Ker sem večkrat slišal pripovedovati o tem fazanu, sem želel videti ga sam in sem nedavno obiskal to posestvo. Na vprašanje: »Mati, kje pa imate fazana?«, mi je prijazna ženica odgovorila, da mora biti s kurami nekje v bližini ali pa se sprehaja po bližnji koruzi.

Po kratkem obhodu okoli poslopij sem se vrnil pred hišo in našel fazana tik pred hišnim pragom. Na razna vprašanja mi je posestnica odgovarjala, kakor sledi:

»Fazan se je k meni priselil letos v tihem tednu. Da si je izbral ravno mojo domačijo, pripisujem dejstvu, da nimam ne moža, ne psa in tudi ne petelina. Pomešal se je takoj prve dni med moje kure, katere so se pa nenavadnega tiča ogibale in bile več ali manj plašne. Fazan je bil pa vztrajen in se ni več oddaljil od hiše in sčasoma so se tudi kure na fazana privadile, da so natrošeno krmo z njim delile. — Prišel je čas parjenja in fazan si je jel med veselim prepevanjem izbirati med kokošmi družico in si slednjič izbral tole graharico, katero tukaj vidite. Kopčanje z graharico dolgo ni bilo venčano z uspehom, ker so ostala vsa jajca neoplojena. Po končanem kopčanju podsadila sem zadnja štiri jajca, katera sem točno zaznamovala, koklji z drugimi jajci. Ko je koklja izvalila, sem opazila, da so od 4 jajc graharice in fazana preostala tri zaznamovana jajca. Ker sem bila mnenja, da so jajca neoplojena, sem ista pobila in na žalost opazila, da sem se pri dveh jajcih prenaglila ozir. zmotila.

Od graharice in fazana imam torej samo eno pišče, vidite tega petelinčka pri koklji z malo bolj špičastim kljunčkom, kakor jih imajo ostali piščanci.

Da fazana lahko ujamem, je res, ker gre za kurami tudi v kurnik, vendar ga nisem hotela vznemirjati. Prenočuje pa redno na bližnjih drevesih, na jesenu, hrastu itd.«

Toliko o pripovedovanju ženice. Na priporočilo, da svojega varovanca tudi nadalje skrbno neguje, mi je položila, da je nedavno prišel fazan brez krasnega repa in nekoliko šantav domov, ker ga je najbrž preganjal kak nepridiprav.

O petelinčku fazanu bom poročal, ko isti dorase, ker sem mnenja, da se je ženica pri zaznamovanju jajc zmotila.

Zanimivo bi bilo slišati komentarje veščakov o nenavadnem obnašanju fazana. Jos. J. Rus.

Kljunači gnezdijo tudi pri nas. Lansko leto je poročal »Lovec«, da so gnezdili kljunači v bližini Preserja. Večkrat, da so videli stara dva, ko sta priletela v večernih urah iskat hrane.

Letos pa so kljunači gnezdili tudi na Gorenjskem. Neki lovec je v par junijskih večerih opazoval včasi posamezne, včasi pa skupen polet kljunačev, na pobočju pod vasico Lancovo pri Radovljici. Dvignila sta se iz gostega, skoraj neprehod-

nega grmičevja, preletela preko ceste in se spustila na poljano proti Savi.

Bržčas gnezdi pri nas sleherno leto več kljunačev, posebno v planinah, kjer najdejo tudi zadostno hrano po gorskih močvirjih in po obsežnih pašnikih. Tudi med zimo večkrat najdemo kljunače visoko v planinah ob gorkih studenčinah, ki le redko zamrznejo. Kakor vsem drugim prirodnim pojavom, bi bilo dobro posvetiti tudi življenju kljunačev nekoliko večjo pozornost. —s

Jelen pri Aleksandrovem domu. Trojica lovcev in trojica turistov se nas je zbrala in odločila, da se popnemo na vrh Triglava (2863 m). Dne 11. avgusta 1927 smo odsopihali s popoldanskim vlakom do Mojstrane. Od tu nas je vodila pot v dolino Kot. Lep, krasen poletni večer nam je omogočil, da smo gledali v najlepši krasoti Rjavino, Cmir in druge velikane Julijskih Alp. Ko smo prišli do razpotja, da se odločiš za Kot ali Krmo, smo se odločili, da se podamo ponoči v luninem svitu do Staničeve koče skozi Kot. Med potjo smo se pogovarjali o lepem dvornem lovišču v Krmi in imeli željo, da bi videli kakega jelena. Prišli smo po strmi stezi do studenca, se malo okrepčali in nato nadaljevali svojo pot v nočni tišini. Teta lisica se je oglasila v grmovju. Lepo je gledati v mesečini naše gore. Po trudapolni hoji smo prispeli ob četrt čez polnoč v Staničevo kočo (2382 m). O postelji ali skupnem ležišču ni bilo govora. Vdali smo se v usodo ter si izbrali kot ležišče trdo klop. Zjutraj ni bilo treba budilke, ker so nas bolele vse kosti, tako da ni bilo misliti več na spanje. Oprtali smo si nahrbtnike in dospeli po tričetrturni hoji do »Triglavskega doma« (2515 m). Oče Triglav je imel kapo, tako da smo imeli malo veselja, vzpenjati se do vrha. Le našemu turistu g. Jagru se imamo zahvaliti, da smo vendar šli na vrh (2863 m). Imeli smo v presledkih lep razgled daleč naokoli. Tudi Šmarna gora nas je pozdravljala iz megle. Nazaj grede smo počivali na Malem Triglavu in z daljnogledom občudovali naravo. Naenkrat so zagledale naše oči pri Aleksandrovem domu (2404 m) čudno žival. Po natančnem razmotrivanju smo dognali, da je jelen, kateri se je čisto prijazno sprehajal s turisti po gruščU pred kočo. Zato hitro v dolino, da tudi mi pozdravimo lepo žival. Prišedši do koče, nas je že čakal na stezi in vohal naše nahrbtnike. Vedeli smo takoj, da želi imeti od nas kruha in sladkorja. Odprli smo nahrbtnike in mu dajali kruh, katerega je s slastjo jedel. Sladkor mu ni šel v slast. Oskrbnica nam je povedala, da pride vsak dan v posete in da jo mahne do Kredarice in potem zopet nazaj v Krmo. Dne 12. avgusta 1927 jo je mahnil celo do sedla Hribarce. Opazili smo ga, ko se je vračal nazaj čez prodišče pod Šmarjetno glavo. Kako je domač, vam kaže slika na str. 362. Le hčerke oskrbnice ne more. Takoj, ko se prikaže na pragu, jo pofine nazaj v kuhinjo. Tudi nosač je imel že posla z njim na poti na Kredarico. Lep užitek smo imeli in se zadovoljni vračali proti »Srednji vasi« in potem z vlakom domov v Ljubljano.

Gamsi na Kranjskem Snežniku. Grof Bardeau je lani prepustil iz svojega lovišča na avstrijskem Štajerskem devet za pleme sposobnih divjih koz, in sicer dva kozla in sedem koz za naselitev na Snežniku. Med prevozom pa so poginili star kozel in dve kozi. Preostale komade, in sicer triletnega kozla in šestero koz so 13. septembra 1926 izpustili. Ti so si izbrali z gostim ruševjem obrastlo južnovzhodno skalovito pobočje onstran naše drž. meje ležečega Snežnika ter so ostali tam tudi preko zime. Vse kaže na to, da se v svoji novi domovini dobro počutijo.

Ti gamsi bi morali degenerirati, ker se jim ne more od nikoder pridružiti noben gams. Zato bodo naročili še iz drugih krajev nekaj komadov te plemenite divjadi.

Italijansko poljedelsko ministrstvo naselitev gamsov na Snežniku podpira in

je dovolilo, da se letošnjo jesen v območju državne gozdne uprave v Trbižu in v Beli peči polovi v to svrho 12 za pleme sposobnih komadov.

Lovski krogi so prepričani, da bodo štajerski gamsi, pomešani z gamsi iz Julijskih Alp, dobro uspevali na Snežniku. H. F.

Streljanje jalovih srn. V septembrovi številki »Lovca« pripoveduje gospod Starovaški (na str. 325), kako je poleti ustrelil srno-jalovko v lovišču, ki leži onstran naših drž. mej. Nečemo preiskavati, je li na italijanskem ozemlju poleti dovoljeno streljati jalovke ali ne. Pri nas lovski zakoni tega ne dovoljujejo ob času, ko je odstrel srn splošno prepovedan.

Zamudnikom! 220 članom, ki prejemajo naš list, a niso plačali članarine, smo priložili poštne položnice v avgustovi številki »Lovca«. Tem zamudnikom je bilo poslanih letos že po pet položnic, a zaman. Društvo trpi zaradi njih veliko gmotno škodo. Dobro bi bilo, objaviti v nahrbtniku v vsaki številki izkaz preostalih zamudnikov, ker se je izkazalo, da so druga sredstva malo uspešna.

Mnogo članom se pošilja list na nepravi ali na netočen naslov, ker ne javijo pravega. Dotične številke lista se izgube in člani zahtevajo novih.

Veliko številk se pogubi med potjo, ker se je ovojni papir, na kojem je nalepljen naslov prejemnika, raztrgal ali odvil. Take nedostatke, ki povzročajo, da je veliko številk »Lovca« vsak mesec treba dostaviti po dvakrat istemu članu, naj vsakdo takoj javi upravništvu lista, da jih v bodoče odpravi.

Ali so vrane škodljive ali koristne? Pred par leti so naša oblastva priporočala in izdala točne odredbe, kako naj se uspešno pokončavajo vrane, ki so se po vojni preveč razplodile in delajo preveč škode na polju in v loviščih. Ali so ti motivi pravični, in če nasprotno vendar ne govori kak razlog njim v prilog, da se ne smejo brez daljnjega preiskavanja obsoditi — to vprašanje bo gotovo zanimalo »Lovčeve« čitatelje, pa tudi v interesu naših kmetov je, da vedo pravilno presojati to stvar.

Točna preiskavanja, s čim se vrane hranijo, so objavljena v publikacijah: »Arbeiten aus der biologischen Anstalt für Land- und Forstwirtschaft«, Berlin, Band 1 (1900), Band 5 (1907). Preiskali so najrazličnejše vrste vran iz vse Nemčije, deloma po vsebini, deloma po prebavljenih hranilnih snoveh v želodcih.

Pri 3259 preiskanih črnih vranah (corvus corone L.) in sivih vranah (corvus cornix L.) je znašala želodčna vsebina 29.676·2 g.

Ta je obstojala:

a) iz kamenja v teži 5488·2 g ali 18·5% vse hrane, b) iz rastlinskih snovi 17.094·3 g ali 57·6% vse hrane, c) iz živalskih snovi 7093·7 g ali 23·9% vse hrane.

Ad b) Teža rastlinskih snovi je znašala posamezno: pri 625 vranah pšenice 2831·— g, pri 456 vranah rži 2155·5 g, pri 367 vranah ovsa 1378·5 g, pri 543 vranah ječmena 2433·5 g. — Ostalo v vsebini želodca odpade na dele krompirja, koruzo, grah in razno semenje.

Ad c) Živalskih snovi se je našlo pri 344 vranah: 398 miši s težo 1728·5 g ali 24·4% vse živalske hrane, pri 927 vranah (28·4%) hroščev 2469·5 g ali 34·5% vse živalske hrane, pri 73 vranah (2·2%) 14 starih zajcev, 20 mladih zajcev, 3 kunce, 18 jerebičjih jajc, 4 stare jerebice (januar, marec, december), 2 fazanji jajci.

Pri preiskavanju hrane 1523 poljskih vran (corvus frugilegus L.) je odpadlo pri teži 12.706 g želodčne vsebine:

a) na kamenje 3507·5 g ali 27·6% celotne hrane, b) na rastl. snovi 5963·5 g ali 46·9% celotne hrane, c) na žival. snovi 3235·— g ali 25·5% celotne hrane.

Pri pokončevanju miši je bilo udeleženih samo 35 poljskih vran, torej veliko manj kot zgoraj. A pri uničevanju hroščev je bilo udeleženih 832 ali 54·4% preiskanih poljskih vran, v teži 2801·5 g ali 86·6% živalske oz. 22% celotne hrane.

V želodcih 612 poljskih vran so našli 543 krat škodljivih, 91 krat koristnih in 122 krat gospodarsko brezpomembnih hroščev. Preiskovalec Körig je skušal izračunati na podlagi v letu 1900. veljavnih cen škodo, ki so jo napravile spredaj navedene vrane tekom enega leta.

Našel je, da znaša po 3259 črnih in sivih vranah povzročena škoda 47.000 nem. mark, a nasprotno korist 50.000 nem. mark. Torej rezultira gospodarska korist v vrednosti 3000 nem. mark.

Pri 1523 poljskih vranah škoda 13.600 nem. mark, korist pa 20.400 nem. mark, torej gospodarska korist v vrednosti ca. 7000 nem. mark.

Na podlagi tega pride preiskovalec do zaključka, da vsaka vrana donaša poljedelstvu v dotični okolici, kjer se nahaja, več koristi kot izgube.

Proti tem poizkusom, izraziti škodo ali korist v denarni vrednosti, so nastopili nekateri drugi opazovalci, n. pr. Schleh v publikaciji »Arbeiten der deutschen Landwirtschaftsgesellschaft«, Heft 91, Berlin 1904.

Priznali so pa, da so končno v bistvu zaključki isti.

Oba preiskovalca sta preiskovala tudi hrano vran ob času gnezditve. Tako se je izkazalo, da potrebujejo vrane v tem času razumljivo več hrane in zlasti živalske, predvsem hroščev in črvov ogrcev. Tako je Schleh poudarjal, da vrane za časa gnezditve prav za prav koristijo poljedelstvu.

Vendar pri vseh teh dejstvih ne smemo pustiti z vidika, da lahko napravijo vrane, če se preveč razmnože, neprecenljivo škodo, zlasti na poljih, njivah, ako jim, kar je slednjič naravno, zmanjka živalske hrane.

S tega vidika je morda Schlehova ocena gospodarskega pomena vran jako točna, ko pravi, da napravijo vrane v splošnem več koristi kot škode, zlasti ob času gnezditve, ko daleč prevladuje korist, da pa se nedvomno v gotovih krajih škoda vsled prevelikega razmnoževanja vran v taki meri uveljavlja, da mora človek to razmnoževanje zabraniti in držati tudi tu zlato sredino. Potemtakem je jasno, da gospodarsko nikakor ni upravičeno, ako bi hoteli vrane popolnoma zatreti. Torej — srednja pot, zlata pot! Cvetič.



O planinskem orlu z bolno nogo, ki so ga hranili na dvorišču Narodnega muzeja v Ljubljani, je poročal nahrbtnik meseca marca t. l. Bralci ga vidijo naslikanega zgoraj. Slika je posneta po fotografiji g. V. Herforta, dvor. preparatorja v Ljubljani. Ta orel danes ne živi več, temveč kaže svoj skelet v izložbah muzeja.

Pogumna kokoš. Dne 18. avgusta t. l. okoli poldne sem se vračal od ribarjenja proti šoli v Št. Ilju pod Turjakom v spremstvu g. Zore R. Na desni poti zapaziva neko vitko bitje, ki se

igra okoli slamnate kope blizu hiše. Ustaviva se in ugibava, kaj neki bi to bilo, kajti živalico je skrivala za ped visoka trava. Iz nje se naenkrat dvigne lepa glavica z belim grlom — podlasica švigne tja čez stezo, ki je vodila vzporedno s potjo proti vasi, na drug travnik, na katerem se je pasla domača kokoška. Mala roparica obstane, dvigne zopet glavo, zagleda kokodajso, napravi še par elegantnih skokov in že si stojita živali druga proti drugi v razdalji dveh do treh metrov in se gledata. Par sekund traja obojestranska popolna nepremičnost. Nato dvigne kokoš peruti, odpre kljun in se zakadi v nasprotnico, ki zbeži kar najurnejših krač daleč tja čez travnik in se skrije v jelševje, ki raste ob potoku. Kokoš je bila na travniku sama, brez zaroda, ki bi ga bila morala morda braniti.

—p.

Želva v Krki. G. Jož. Bergman, lekarnar in posestnik v Novem mestu, ima želvo, katero mu je prinesel pred nekaj tedni deček iz novomeške okolice. Našel jo je ob Krki. I. Š.

»Železo ali strup«, tako se glasi naslov prav zanimivega članka v mesečniku »Mitteilungen der Jagdschutzvereine itd.«. Pisec razpravlja, kaj je bolj neusmiljeno, nečloveško in omenja, da ni niti prvo niti drugo lovsko, toda ker smo večkrat prisiljeni seči tudi po takih skrajnih sredstvih, uporabljajmo rajši strup, ki roparico hitro usmrti, dočim v pasti navadno trpi grozne muke, preden pogine, ali pa jo reši človek z usmrtitvijo nadaljnjih bolečin. Navaja več slučajev, kako strašno trpi roparica, ko jo past pograbi v največ slučajih za nogo, ji razdrobi kosti in mora v groznih mukah čakati ure in ure odrešenja — smrti. Dogodi se, da se izpuli in mora trpeti leta in leta strašne posledice. Še hujše je, ko se najdejo celo taki lovci, ki pregledujejo nastavljene pasti le prav redko in žival pogine od lakote v pasti.

Nasprotno pa je pri strupu, za katerega prav za prav ni potrebna nikaka posebna spretnost, ki ž njo nekateri poskušajo zagovarjati nastavljanje pasti. Ali strup z malimi izjemami divjad uniči pri pravilni uporabi precej hitro, brez posebnih muk. Nadalje navaja pisec, da se strihnin kmalu pokvari in da ga je treba shranjevati na suhem prostoru ter da zgubi svoj učinek, ako je skuhan. —s.

Vlad. Kapus:

V MOJEM SVETIŠČU.

Pred velikim oltarjem,
na skalnih stebričih,
visoke sveče, rumeno cveteče,
ob solnčnem svitu žare.

V gozdnih svetiščih,
temnih skrivališčih,
pobožna dekleta
ciklame kleče.

Na mehkih preprogah,
nožice sklonile,
glavice nagnile
ter se zatopile, v misli svečane.

In duše nemirne,
v sreči pregnane,
v dehtečih svetiščih,
uteho dobe...

Ocena rogljev. V Avstriji in gotovo tudi v Nemčiji ocenjujejo gamsove roglje po novem obrazcu, ki ga zovejo »Bohlen'sche Kruckenformel«. Mi bi jo imenovali »Bohlenov obrazec za ocenjevanje rogljev«.

Ta pa ni nič drugega, kakor izpopolnjeni »Quadt - Rieglerjev obrazec«, kateri je dobro znan tudi slovenskim lovcem in je bil dosedaj povsod v rabi, razen v Zagrebu, kjer so ocenjevali roglje Slovenci, ter uporabili neko staro, povsod že opuščeno klasifikacijo.

Quadt - Rieglerjev obrazec upošteva višino, dolžino, posebno pa debelino rogljev, kar gotovo mnogo pripomore k lepoti istih, opušča pa nekoliko razkrečenost rogljev. Razkrečenost sicer tudi pripomore k lepoti, iz nje pa se nikakor ne razvidi moč ali starost nosilca in baš zaradi tega je zapopadena v formuli le za polovico.

Gotovo zelo važno je za lovca, koliko staro divjad je ustrelil; čim starejša je, tem lepši je uspeh in baš to hočejo lovci pokazati z Bohlenovim obrazcem. Znano je, da gams in roglji prav za prav dorastejo s končanim 5. letom. Do tiste dobe je rogelj na spodnjem delu, nad čelom odprt, z izpolnjenim 5. letom pa se zaključi; gornji roženi del se trdno oklene notranjega, koščenega dela. Od te dobe rastejo roglji le prav počasi, vsako leto se podaljšajo le za kak milimeter in zato imenujejo Nemci male narastke Millimeterringe. Mi nimamo za to še izraza. Morda bi ne bilo napačno, če bi jih mi nazvali »ozke ali stare letnice«, one narastke od 1. do 5. leta, ki zrastejo prvo leto do 4 cm, drugo 7—9 cm, tretje 3—4 cm, peto pa samo pol centimetra, »velike ali mlade letnice«. Poleg vseh postavk Quadt-Rieglerjeve formule« so sprejeli v »Bohlenovo« tudi štetje starih letnic, in sicer kot enote.

V raznih nemških lovskih revijah čitamo o tem velike razprave in bo omenjena formula najbrž povsod stalno vpeljana za oceno rogljev. —s.

Vlad. Kapus:

GOZDNI SVIŠČ.

Devojke modrovke
v gaju so se zbrale,
v kolobar stopile,
pa niso zaplesale,
ker bale se motiti
so sveti gozdni sen.

Ko mimo njih sem hodil,
sanjavo se zazrle,
oči v me uprle,
mi lahno šepetale:
kako da lepa je jesen.

Lovska knjižnica. Odbor S. L. D. je z ozirom na razglas glede lovske knjižnice, ki je bil objavljen v septembrski številki 1927, sprejel sledeče izpremembe:

Knjižnica posluje vsak torek in vsak petek (razen ob praznikih) od 18. do 20. ure. Čitanje knjig je brezplačno, vendar se iste ne izposojajo na dom. Le v izjemnih slučajih se posodi knjiga proti reverzu in z dovoljenjem knjižničarja za določeni čas na dom. Seznam knjig je na vpogled v knjižnici.

Za »Zeleni križ« je izročil celjski podružnici ravn. Gvidon Šetina v Jaršah znesek 500 Din, ki ga je nabral o priliki pogreba rajnkega Antona Kuneja.

Dražba lovišč.

S 15. januarjem 1928 poteče zakupna doba občinskih lovišč Dole, Gradišče, Hotič, Kandrše, Konj, Kotredež, Litija, Moravče, Polšnik, Šmartno in Vače (sodni okraj Litija) ter Bukovica, Češnjice, Dob, Draga, Gorenja vas, Hudo, Krka, Muljava, Vel. Pece, Podboršt, Radohova vas, Temenica, Št. Vid in Žalna (sodni okraj Višnja gora).

Ta lovišča se bodo oddala na javni dražbi v zakup za dobo **do 31. marca l. 1933.**

Dražbe se vršijo:

Za lovišča: Hotič, Konj, Vače, Litija in Šmartno v ponedeljek, dne **7. novembra t. l. ob pol 10 dopoldne** pri sreskem poglavarstvu.

Za lovišča: Dole, Gradišče, Moravče in Polšnik v ponedeljek, **dne 14. novembra t. l. ob pol 10 dopoldne** pri sreskem poglavarstvu.

Za lovišče Kotredež na uradnem dnevu v Zagorju v četrtek, dne **27. oktobra ob pol 10 dopoldne.**

Za lovišči Draga in Žalna na uradnem dnevu v Višnji gori v sredo, dne **5. okt. ob 10 dopoldne.**

Za lovišča: Hudo, Krka, Muljava, Št. Vid, Gorenja vas in Češnjice na uradnem dnevu v Stični v sredo, dne **19. okt. ob 10 dopoldne.**

Za lovišča: Bukovica, Dob, Vel. Pece, Podboršt, Radohova vas in Temenica na uradnem dnevu v Stični v sredo, dne **16. novembra ob 10 dopoldne.**

Dražbeni pogoji so do dneva dražbe pri sreskem poglavarstvu v Litiji med uradnimi urami vsakomur na vpogled.

Sreski poglavar v Litiji, št. 6114.

Občinski lov občine Mežica se bo oddajal v najem na javni dražbi dne 15. oktobra 1927 ob 10 v občinski pisarni v Mežici. Izklicna cena je določena na 4000 Din, varščina (vadij) pa na 400 Din. Dražbeni pogoji so med uradnimi urami vsakomur na vpogled v občinski pisarni v Mežici.

Mali oglasi.

Prodam puško Mannlicher - Schönauer, kal. 8, model 1908, izredno malo rabljeno. - Kajetan Premerstein, Logatec.

Psico - istrijanko, kratkodlako, odlikovano na lanski mednarodni razstavi v Ljubljani, proda Ivan Mercina, Stari trg pri Rakeku.

Psica, angl. Setter, dresirana, izvrstna mati, se radi opustitve pasje reje poceni odda. — Lekarnar Šikić, Dolnja Lendava, Prekmurje.

Male peteline (ruševce), nagačene, dva komada, kupi An. Tevž, Beograd, poštni predal št. 189.

Winchester-pušku cal. 12, u dobrom stanju, prodaje jeftino Feliks Kečkeš, Prelog, Medjimurje.

Vlasnikom lova! Koji vlasnik lova ima prikladno lovište u Sloveniji a nije predaleko od željezničke stanice, može biti u kojem god kraju Slovenije, samo ako ima **visoku divljač i divljih pijetla;** pristupio bi kao novi nuz-zakupnik te molim obavijest, i donekle opis lovišta i cijenu zakupnine. — Dopis slati na A. Keller, Nikoličeva ul. 10, Zagreb.

Pregledna karta občin in srezov v ljubljanski oblasti — enobarvna — se dobi pri sreskih šumarskih referentih v Kranju, Ljubljani, Novem mestu, Kočevju, Krškem — po 10 Din komad. — Ravno tam se dobi pregledna karta lovišč ljubljanske oblasti — dvobarvna — za isto ceno.

Kupim nekaj dobrih srnjakovih rogov. Ponudbe uredništvu »Lovca«.

Odbor S. L. D. išče pomočnika za svojo knjižnico, ki bi bil zaposlen vsak torek in petek od 18 do 20 v lovski knjižnici. Služba bi bila pripravna za mlajšega upokojenca, ki se spozna v lovski literaturi. Pismene ponudbe z zahtevano nagrado naj se naslovijo na Slov. lovsko društvo v Ljubljani do 1. novembra t. l. — Odbor S. L. D.

Nemške žimovce-jerebičarje, sedaj 14 tednov stare, od čistokrvnih staršev z rodovnikom, mati Diana v. d. Fuchsburg, prodam. Cena komadu ca. 300 Din. R. Boltavzar, Maribor, Ciril-Metodova ulica 22.

Uharica, 1½ leta stara, zelo krotka, popolnoma zdrava, naprodaj. Cena 1800 Din. Naslov v uredništvu »Lovca«.

Vrhovnog čuvara svojih lovišta traži Sresko lovačko udruženje u Vinkovcima. Tko reflektira na to mjesto, neka podnese spomenutom udruženju što prije molbu s prilozima i opisom života (curriculum vitae) uz naznačenje plaće.

Mladenič 25 let, vojaščine prost, z znanjem slovenskega, srbohrvatskega in nemškega jezika, vešč knjigovodstva, korespondence, strojepisja, v splošnem vseh pisarniških poslov, izvežban v visokem in nizkem lovu in dresiranju psov, **želi primernega mesta** na veleposestvu, graščini ali lesni industriji. Cenj. ponudbe na upravo dnevnika »Jutro« pod značko: »Hubertus«.

Rabljeno orožje kupuje Vikt. Omersa v Kranju.

RABLJENO OROŽJE prevzema v komisijsko prodajo in posreduje za najboljšo prodajo **puškar F. K. KAISER, Ljubljana.** Po ugodni ceni ima sedaj v komisijski prodaji sledeče puške:

Hammerles-dvocevka (kal. 12), »Peterlongo«, **2500 Din;** Hammerles-dvoc. (kal. 16), belgijska, **1100 Din;** dvocevka, ključ spodaj (kal. 16) **500 Din;** dvocevka Grener, »Pieper« (kal. 16) **1200 Din;** dvocevka Grener, »Geco« (kal. 16) **1000 Din;** trocevka (kal. 16×16, 11 mm) **1500 Din;** trocevka (kal. 16×16, 8 mm) **1750 Din;** repetirka (kal. 8 mm) **600 Din;** repetirka »Mauser« (kal. 8 mm) **1200 Din;** Zeiss-trieder, 6×, **1000 Din.** — Priporoča tudi svojo zalogo novega orožja, municije, lovskih priprav ter potrebščin za ribjo lov. Izvršuje vsa popravila orožja. Priznano najboljše **montiranje daljnogledov** na puške ter popravila ribarskega orodja po najnižjih cenah.



Fr. Rojina:

Še nekaj za kunarje.

Članek »Za kunarje« v lanskem decembrskem »Lovcu« sem odsekal kar namáh. Zvedel sem namreč, da se bom moral na stare dni pomakniti niže doli proti Ljubljani ter najbrž za vedno zapustiti prelepa gorenjska lovišča, v katerih sem se počutil tako, ah tako blaženo srečnega. Seliti se mi je bilo sicer v svojo rodno vas, ali kaj, ko mi je pa postala ta po štiridesetletni odsotnosti tuja, in jaz njej. Ni čuda tedaj, da se mi je storilo inako pri srcu, in da mi v svoji duševni tegobi ni bilo do pisanja. Zdaj pa, ko sem že nekoliko prebolel svojo bolest, in to tem laglje, ker me je gospod Peter sprejel tu v krog svojih lovskih prijateljev, bom skončal še to, kar sem se namenil povedati.

Kdor je bral moj zgoraj omenjeni članek, je morebiti le dvomil, da je bila kuna pod dotičnim senikom, zakaj pri takem huronskem vrišču, kakršnega smo uprizorili, bi vendar morala skočiti. Zase sem bil seveda popolnoma prepričan, da je kuna morala biti v uti, ker je peljalo v to sedem sledov, ven pa samo šest. Da je bila res notri, sem se prepričal drugo popoldne pod večer, ker radi šole nisem mogel prej z doma. Po velikih novih skokih v snegu sem sklepal, da se ji je zelo mudilo priti čim hitreje od nevarnega lóža.

Je li odnesla pete za zmeraj, mi ni znano; jaz vsaj nisem šel zavoljo neugodnega vremena več nádnjo, gospod Lev, ki ima menda vse kune svojega lovišča v evidenci, pa mi še tudi ni

poročal ničesar o njej. Eno pa je gotovo, da namreč nikdar več ni iskala zavetja v Žanovi uti, kjer je prebila toliko strahú.

★

Naj še povem, kako bi bila neka kuna kmalu ušla, a se ji vsled moje previdnosti le ni posrečilo. Snežilo je nepretrgoma vso noč. Na stari sneg je palo še za dobro ped novega, čisto južnega, da je čez dan sipalo in kapalo z drevja. Sledenje je v takem času, zlasti v črnem lesu zelo otežkočeno, skoraj nemogoče, ker je sled od kapljanja in odtresajočega se snega pod drevjem precej ali povsem zatepena.

Zato tistega dne tudi nisem lezel gori na Tičnico, to je sedlo med Šmarjetno goro in Sv. Joštom, in še čez, da bi lovil; ne, ampak hotel sem se le naužiti svežega zraka, zakaj kadar pridejo otroci v šolo po brozgi, in se jim začno skoz in skoz premočeni čeveljci pariti na nogah, tedaj je vzduh v natrpani šolski sobi kljub zračenju, kolikor temu dopušča mraz, naravnost grozen. Učiteljstvo pač gleda na snago otrok, ali kar morejo ti nesnage prikriti, jo prikrivajo, saj je neki umazan zvijanček celo o kresu prikrevsal v materinih čižmih v šolo, ker sem bil prejšnji dan naročil splošno umitje nog.

Omenil sem to le mimogrede, a na deželi je po večjem res tako. Naravno je torej, da pohiti učitelj iz nehigienične šolske sobe tako rad ven v naravo ter da postane razmeroma mnogi vnet privrženec Dianinega kulta...

Bilo mi je za puško — imel sem jo za vse slučaje seveda s seboj, zato sem se ogibal drevja ter iskaje prostih krajev gazil rajši po celem snegu, koder sem bil varen pred padavinami.

Tako sem pritaval že onkraj Tičnice doli do malega potočka, šel nekaj časa ob tem, potem pa po njegovem drugem bregu zopet nazaj. Tu sem zapazil na večjem plesnu neko sled, ki je bila pa tako zasnežena, da nisem mogel na prvi pogled ugotoviti, čigava je; posameznih šapic sploh nisem razločeval. Čudno pa se mi je zdelo, kako sem mogel pregledati to sled ko je vendar držala od one strani, kjer sem ravnokar hodil. Šel sem torej po njej nazaj, da bi se uveril, kje ravno je šla čez omenjeni potoček, ali pred neko na samem stoječo smreko je nenadoma zmanjka.

Da razvozlam to čudo, preiščem natančno vso bližnjo okolico, toda — nič! Ogledam si še smreko; imela je dva vrha, in med njima je tičalo borno veveričje gnezdo. Jasno mi je bilo tedaj, da je bila v gnezdu kuna ter da je sredi noči zapustila slabo zavetišče, ki je najbrž propuščalo mokroto. Svest sem si bil, da

v takem vremenu, kot je bilo tisto noč, ni mogla iti daleč iskat si boljšega stana.

Sled me je vodila proti Frčalam — ne Frčolom, kakor je preimenoval tiskarski škrat v mojem zadnjem članku ta najbolj proti jugovzhodu pomaknjeni del Sv. Jošta — in po nekaterih minutah sem bil že pri nekem košatem starem gabru, čigar veje so segale med precej visoke smreke.

Do tu sem sledil prav lahko, ker si je tudi kuna izbirala pot bolj po prostem. Ker kljub vsej pozornosti nisem mogel zaslediti nobene stopnjice več, sem bil prepričan, da je splezala kuna po gabru med gosto vejevje smrek.

Obkrožil sem torej toliko prostora, kolikor ga kuna ni mogla zapustiti, ne da bi morala zopet na tla, kar sem opravil že v četrt ure. Nisem našel, česar sem se bal najti, namreč dalje vodeče sledi, zatorej mi ni preostajalo nič drugega, nego samo še preiskati vsa v obkroženi parceli nahajajoča se gnezda. Začel sem pri gabru, ali tam nisem opazil nobenega, ne v neposredni bližini, kakor tudi ne, ko sem bil obgledal že vse smreke do sto korakov od domnevanega vzpona.

Les je bil tod gost, zato zelo stegnjen, in prvo gnezdo, ki sem ga bil zapazil na neki smreki, je bilo visoko gori tik debla med že suhim vejevjem. Drugo je bilo oddaljeno kakih dvajset korakov od prvega, in tretje tudi nekako toliko, samo nekoliko bolj navkreber od prvih dveh. Ker nisem našel nobenega gnezda več, je morala biti kuna gotovo v enem izmed teh treh.

Svet je bil precej strm, in od koje zdaj sem, zdaj tja ter zopet gor in dol mi je srce močno plalo, zato sem se hotel umiriti in dobro premisliti načrt, kako mi bo ravnati, da bo prav, medtem pa polagoma in z užitkom pokaditi še eno cigaretko.

Izbral in v sneg vteptal sem si stališče na kraju, odkoder sem lahko pregledal vsa tri gnezda in bil od vseh približno enako oddaljen. Premotril sem še enkrat bližnje okolišče, kje mi bo najlaglje in najhitreje priti dalje v slučaju, ako bi bilo treba. Zdaj šele pomerim previdno v najvišje gnezdo gori v bregu. Po strelu se ni genilo nič, ne v gnezdu, ki sem vanje streljal, ne v onih dveh, ki sem tudi pazil nanji. Ostal sem še nekoliko trenutkov oprezen in pripravljen streljati vsak hip, potlej šele sem urno nadomestil izstreljeni tulec z novim nabojem.

Pri drugem gnezdu se je ponovilo isto: strel, mir in pažnja, potem pa zopet takojšnje basanje prazne cevi.

Vse upanje se mi je osredotočilo torej v tretje gnezdo. Ko sem pomeril in še izbiral, kam ravno naj pošljem strel, se mi je zdelo, kakor da bi mi puška v rokah oživela, ter da tudi v nji

utriplje srce. Bil sem pač nekoliko razburjen; sicer bi pa moral biti lesen, ko bi v takem položaju ne bil!

Ni še odjeknil moj strel od Šmarjetne gore, kar skoči kuna — to presenečenje! — iz drugega (!) gnezda, in kakor bi mignil, je bila že na četrti smreki od gnezda. »Kuzla!« — siknem, dvignem sunkoma k licu puško, ki je oživljena storila menda sama svojo dolžnost, zakaj spominjati se pozneje nisem mogel, kdaj bi bil sprožil; videl sem samo, kako se je po strelu padajoča kuna lovila od veje do veje, dokler se ni oprijela nekega suhega štremlja z vsemi štirimi nogami, viseča z glavo in životom navzdol.

Tako je visela nekaj časa nepremično v medlevici. Seveda je nisem gledal s prazno puško, ker le predobro poznam trdoživost te živali, saj sem prinesel nekoč po več urah še živo v nahrbtniku domov, dasi sem jo v gozdu smatral — umevno! — za mrtvo.

Sedanja pa ni trpela dolgo; opešale so ji kmalu moči, in ko ji je ugasnila zadnja iskrica življenja, je padla mrtva v sneg, ki ga je bila prej od zgoraj dol poškropila s svojo krvjo. Gospod Gorup, kje si, da bi naslikal še ta »groznolepi« prizor kot vinjeto k temu-le članku, kakor si za prvi moj članek ono, ki nam tako mojstrsko prikazuje kunini svatbeni ples! Svatba, smrt: kako silen kontrast! — —

Mogoče, da se bo kak izkušen in samozavesten kunar izpodtikal nad mojimi izvajanji, češ, da je to čisto preprosta stvar, in je samo od vsakokratnega položaja odvisno, kako se je obnašati lovcu na kune. Da, zanj je res vsak pouk odveč, toda koliko pa je takih »lisjakov«, vprašam, ki bi jih še takrat, ko so si morebiti laskali, da so že cvet kunarjev, ne zvodila kaka kuna, ali celo več in po večkrat zaporedoma?

Vsekako pa je potreben pouka naš zeleni naraščaj! Lastna izkušnja je sicer najboljša, ali največ se nauči začetnik iz izkušenj drugih lovcev, pa bodi to po zgledu in živi besedi, ali potom lovskega slovstva. Tisto pojasnilo na primer v mojem zadnjem članku, da je kuna v gotovem slučaju lahko v gnezdu ali v kakršnemkoli skrivališču kljub temu, da sled ne drži samo tja, ampak tudi proč, bo v bodoče stalo življenje stotine kun.

Doslej so se postrelile ali na kak drug način dobile — če je šlo namreč vse po sreči — le tiste kune, kojih sled je pridržala v njih skrivališče; tam pa, kjer je peljala ta tja in proč, so šli lovci v devetdesetdevetih od sto slučajev kar naprej za sledjo, neupoštevaje možnosti, da je kuna, ako jo je zapal prejšnjega dne v njenem ležišču nov sneg, šla zvečer na rop, a se zjutraj vrnila zopet tja. Ako je potem sledil natančno dalje in

ni prej odnehal, tedaj je moral priti na vsak način prej ali slej na kraj, kjer se je bil lotil sledi. Ako bi se mu zdaj v glavi posvetilo, bi takoj vedel, kje mora biti kuna, toda skoraj vsakdo si domneva, da je med zasledovanjem najbrž kaj zagrešil ali pregledal in vsled tega izgubil pravo sled; kuno pa pusti tam, kjer je, namesto da bi pohitel po bližnjici na kraj svoje resnične zmote ter storil, kar bi moral storiti že prej.

Enako napako bi napravil, kdor bi ne streljal v gnezdo, kamor vodita dve sledi in dve tudi proč. Je sicer mogoče, da je iztikala kuna tod za vevericami dve noči zaporedoma, ali prav tako je mogoče, da ždi zdaj vsaj že v tretje v tem gnezdu, ako jo je bil namreč predvčerajšnjim zapal nov sneg, šla predsinočnjim na rop, se včeraj zjutraj vrnila, sinoči ponovila svoj lov in se davi zopet vrnila.

Če kuni kako suho in toplo ležišče posebno ugaja, tedaj ga pohaja kaj rada večkrat zaporedoma, zlasti o mokrem in vetrovnem vremenu, ob hudem mrazu in ko še ne hodi po plemenu daleč iz svojega navadnega risa. Tako je pričala Žanova uta, a tudi h kakemu žlamboru, tršlju ali špilji vodi včasi toliko sledi tja in proč, da se strnejo te v bližini vhoda v pravcato v sneg poglobljeno gaz. Možnost, da je kuna »doma«, je tu velika, in po prav natančnem in skrbnem pregledu poslednjih, torej najzgornejših vtiskov krempeljčkov na izhojeni stezi se je lahko povsem zanesljivo prepričati o smeri zadnje kunine poti.

Iz vprav omenjenih skrivališč pa kune ni dobiti s tako lahkoto, kot jo izbiti iz veveričjega gnezda, temveč je treba uporabiti v ta namen razna sredstva in nekaj pameti. Včasi zadostuje vitka dobrovita, da izbezaš ž njo kuno iz luknjičavega tršlja v primerno pritrjeno prestrezalo, pa bodi ta vrečasta mrežica ali kar navadna vreča — neki Rakovčev lovski čuvaj jo je vgnal nekoč celo v spodaj prevezani rokav svoje »kamžole« — ali jo je treba pregnati z lahkim dimom tleče platnene cunje, in če to ne uspe, jo zažveplati, in jo potem iz žlambora izsekati mrtvo, ali jo pa izkopati iz luknje, ako je namreč zemlja za to ugodna, ker v skalnati špilji nam pomore samo past. Toda vse to je poglavje zase, katero bom obravnal morebiti to zimo in ž njim še nekoliko podpihal kunarje, ki so tik pred kunjo sezijo že tako v ognju in težko pričakujejo ugodne snežne novine.

*

Še neki izjemen slučaj, o kakršnem še nisem ne čul, ne bral: Bilo je takole okoli svečnice pred štirimi ali kvečjemu petimi leti, ko smo se namerili na kune Križnarjev Tone, ravnatelj

Vencelj in jaz, trije izmed najneugnanejših članov »Stražiškega lovskega kluba«. Načrt smo napravili tak, da pregleda eden Berglje in Volbenk, drugi Tičnico in Frčale, tretji, kar je vmes, opoldne pa da se snidemo pri Joštarjevi klopci, kjer se pomenimo glede nadaljevanja popoldanskega lova, če bi nas namreč dogovorjeni strel od kogarkoli izmed nas, ki bi prišel prvi na sled, ne združil že prej v skupno zasledovanje kune.

Našli nismo ničesar, zato smo sedeli, še preden je zapel šentjoštarski zvon poldne, že vsi trije na klopci ter zadovoljno puhali različno dehteča zeljca: Tone kot magnat neko meni neznano specialiteto, Vencelj »vardo«, jaz pa, kakor po navadi, »uradniško«.

Ravno sem začel razvijati načrt za popoldne, kar začne Tone tožiti, kako da ga že dva dni boli trebuh, ter da zdaj nikakor ne more več dalje. »O frdamanc, Tebe tudi? Mene že tri dni tako, da sem komaj do semle prilezel,« — doda Vencelj.

»Čudno!« — pravim — »sinoči smo sedeli štiri ure pri skupni mizi, pa ni nobeden črhnil o kaki bolezni. Bila sta celo izredno dobre volje ter pela in pela tisto o ‚fihtenkogelnu' brez konca in kraja, da mi še zdaj brni po ušesih.«

Seveda sem ju pregledal. Dovolj sta imela že kunarskih dobrot, Končevceva gostilna v Javorniku pa tako blizu! Da jima pridem na pol pota naproti, sem predlagal kar tako pro forma, da naj stopimo malo gori h Končevcu, kjer imajo pristen borovničevec, ki je najboljše zdravilo zoper njune slabosti. Ošinila sta se z očmi ter si pomežiknila, češ: »Pa sva ga zvila!« In šli smo, kajpada; komaj sem ju dohajal, simulanta!

Sredi popoldne je intoniral Vencelj, ki je znan muzik in pevec, svoj priljubljeni »fihtenkogel«. Sam je pel naprej, Končevec — takrat je bil še veseloživ — je jemal čez, Franca, njegova žena, še bolj čez, Tone seveda bas, jaz sem pa brenčal kar tako vmes in pomagal zdaj temu, zdaj onemu. Francka, srčkana domača hčerka, se je pri peči tako smejala, da so se njeni vzhičeni vzkliki, ki jih je znala na poseben način zavijati, čudovito prilegali naši harmoniji.

Brezdvomno bi se pri taki volji še dolgo ne premaknili iz tople sobe, da ni prišel v gostilno neki gorjanec in povedal, da je videl domov gredé doli pod Brezgalico dve kunji sledi, ki sta držali čez pot.

Solnce se je ravno pomikalo za Planico, ko smo dospeli do sledi, ki sta vodili druga poleg druge čez majhen griček v šop smrek poleg dolgega travnika. Pod smrekami je bilo vse preskakljano, tako da bi ne bilo mogoče ločiti posameznih sledi,

zato sem obkrožil primeren prostor in se prepričal, da kuni nista šli dalje. Na smrekah je bilo dvoje veveričjih gnezd, eno staro, da se je že skoznje svetilo, drugo še v precej dobrem stanju. Po strelu v to, je ostalo vse mirno. Ker je bilo gnezdo precej nizko, ni kazalo streljati še enkrat vanje, zato je splezal Tone gori, a bilo je prazno.

Obhodil sem torej še večji krog, povsod po golem svetu, da bi presledil lahko miš, sledu pa nikjer nobenega več. Kuni sta morali biti torej na vsak način nekje blizu. Med smrekami je bila ena prav zelo gosta, in dasi ni bilo opaziti na njej nikakega gnezda, sta jo Tone in Vencelj obstreljevala od vseh strani prav do poslednje patrone, ali nastreljala sta samo nekaj storžev. Pretikali smo seveda tudi po tleh vsepovsod za kako luknjo, dokler nam ni mrak ustavil brezuspešnega iskanja.

Prihodnje jutro sem šel še pred poukom še enkrat preiskat zagonetni kraj, ki ni bil od vasi oddaljen niti četrt ure. Prišel sem tja od nasprotne strani kot prejšnji dan in sem takoj našel dve novi sledi, zopet drugo ob drugi, ki sta križali moji sinočnji obkroževalni poti in peljali nazaj proti Brezgalci, odkoder sta bili prišli. Sledil sem sedaj narobe, v nasprotni smeri, da se prepričam, kje vendar sta tičali vraguljici. Dospel sem tako do roba gozda in še kakih petdeset korakov ob neki meji, ki je segala v sredo travnika. V tej meji je stalo nekaj večjih in manjših hrastov, in prav pod zadnjim je zmanjkalo sledi. Hrast je bil že večkrat okleščen; gosti poganjki so bili še vsi kosmati suhega listja, in to goščavje je dobro prikrivalo veliko gnezdo.

Tu notri sta bili torej včeraj obe kuni in poslušali naše strele in pomenke. Prišli sta v gnezdo po drevju, nihče od nas pa si ni mogel misliti, da bi tičali na tako izpostavljenem kraju.

Vrnil sem se v šolo s povešeno glavo, in ker smo imeli prvo učno uro računstvo, sem dal uporabno nalogo: Ako bi imel lovec dve kunji kožici in bi prodal eno za 1475 Din, drugo pa za 1525 Din*, koliko bi prejel za obe? — Otroci so računali, jaz pa sem se popraskal za ušesi.

---

* Tedanjemu času primerna cena. — Op. pis.



Cvet-ič:

Lovski doživljaji v vojni.

Kot prijatelju in ljubitelju narave in lova mi tudi vojna doba ni minila brez lepih spominov, ki ostanejo kot svetle točke izza žalostne dobe svetovne vojne. Ti lovski spomini so tem lepši, ker so nenavadni in me spominjajo različnih krajev s posebnim obeležjem, čudnih okoliščin, v katere me je zanesla neizprosna usoda.

Globoko v Slavoniji sem dobil kot prijatelj lepih psov malega jazbečarja pritlikavca, ustvarjenega po vseh pravilih in predpisih za te rase. Narava ga je obdarila vrh tega z vsemi znanimi lastnostmi, ki jih lovska govorica tako rada in ob vsaki priliki živahno opisuje. V težkih in otožnih urah mi je bila živalica edino živo bitje, o katerem sem vedel, da je navezano name in jaz nanj. Razveseljevala me je povsod, njene hudomušnosti ni bilo ne konca ne kraja: pri raznašanju čevljev, pri trganju vsega, kar ji je ob dobrem razpoloženju prišlo v pest. Spremljala me je ob vsakem koraku, pomagala mi je v mrzlih nočeh, ko mi je na prostem pod šotorom grela noge, na lovu mi je bila višek zabave in razvedrila. Že sam pogled na to majhno živalico z dolgimi uhlji, ki so od daleč mahljali kot kak nizozemski mlinski vetrnjak, me je navdal z veseljem.

Nekega jutra sem zadel raco, ki mi pade kakih 20 korakov daleč v vodo. Pokažem jo vesel Adici — tako je bilo ime psici — ta pa naravnost do race v vodi. Gledam, kaj bo napravila! Priplava do nje in jo hoče zagrabiti, a rača, še malo živa, jo vseka s kljunom po smrčku. Seve se je to psički zdelo zamalo, zabevska, plava enkrat okoli race ter priplava nazaj na breg in nejevoljno laja zaradi neuspeha svoje korajže. Ko sem končno prišel do race, sem Adico drage volje potolažil s tem, da sem ji dovolil, da je mrtvo račko parkrat z vso jezo krepko stresla za vrat in ji populila nekaj perja.

Začetkom septembra sem zopet šel na race. Na polju, po katerem grem do vode, mi začne pred menoj Adica nekako živahno tekati sem in tja, da sem takoj pozoren nanjo motril, kaj ima. Za vsak slučaj sem bil hitro pripravljen s puško v roki. Ko živalica opazi, da ji sledim, se veselo požene, pred njo pa namah sforfotajo prepelice. Vse popoldne sem se kratkočasil s tem lovom, Adica pa je po svoje vidno uživala in se je neumorno podila po strnišču na polju in v bližnjem trstju.

Ob dolnji Donavi se vijejo kanali, več ali manj napolnjeni z vodo, daleč v ravnine ob njej. Ravnine so prav malo valovite, brez dreves in grmovja. Tu je prava obljubljena deveta dežela za vodno in drugo divjo perjad. Kamor sem prišel in pregledoval to lovsko-bajno polje, daleč naokoli sem bil najvišja točka. Čim sem prišel bliže k vodi v kanalih, je povsod zaropotalo in cele jate divjih rac - lisk so odfrfotale v zrak. Potemtakem ni bilo niti misliti na kak lovski uspeh. Ko sem se nekoč ob mraku vračal v domačo vas, sem začul po zraku čudno šumenje, razločno frfotanje in nato pljuskajoče vpadanje v bližnje vodne kanale. Race so prišle točno ob mraku na pašo iz oddaljenejših močvirij. Tu se mi je smehljala lovska sreča. Samo važno vprašanje sem moral rešiti. Nikjer nobenega grma ali kakega drugega naravnega skrivališča. S svojim dobrim, za vse dovzetnim slugo sem kakih 10 do 20 korakov od vode na več ugodnih mestih, ki sem si jih že prej izbral, skopal jamo s sedežem v obliki stola, kjer sem lahko komodno sedel, imel pa edino vrat in glavo zunaj, a po potrebi sem lahko prosto gibal z ramami in rokami. Za maskiranje glave je pa zadostovalo par šopov trave z grivo vred.

Ko je že solnce tonilo tam nekje v neskončni ravnini, so se prišli na gotova mesta redno krepčat k vodi divji golobi, nato pa so odleteli k počitku. V mraku, ko je že začela polagoma noč razprostirati svoja temna krila nad okolico, ko je narava utihnila, sem mirno, a napeto pričakujoč ob bregu z veseljem zaslišal že od daleč tako značilno šumenje, začul sem nad glavo glasno frfotanje in krepko udarjanje kratkih peruti, skratka, ta račjemu lovu tako znan in razveseljiv sikajoč polet je naznanjal, da so prišle race na pašo. V mraku se je baš še dobro videlo, kako se race spreletujejo, glasno vpadajo v vodo, a koj nato se je začulo močno čebljanje in šumenje plavajočih rac, znak, da so si izbrale dobro mesto za celonočno zabavo. In tu uživa lovčevo uho in oko, a izurjena lovska roka in mirna kri pripomoreta do uspehov.

Z gosmi sem imel vedno precejšnje težave. V meglenih jutrih sem se skušal približati ali največkrat sem izgubil v tej izraziti ravnini vsako orientacijo. Prišel sem gosem samo parkrat v bližino 100 do 200 korakov in sem dobro videl dolge vratove, nemirno stopicanje in kmalu nato v zraku gagajoče gosi, ki so mi v obliki tako značilnega klina odjadrale izpred oči. No enkrat sem terno zadel in sem prišel temu zaželjenemu plenu do živega. Seveda je bilo treba zraven precejšnje porcije lovske strategične umetnosti h končnemu uspehu. Ležali smo tik ob Donavi z baterijo na bregu. Imel sem službo kot navadno v vojski: Postopanja, le-

žanja, opazovanja. Proti jutru, ko se je komaj začela običajna megla nad široko Donavo zredčevati, opazim ob bregu večjo ptičjo postavo in spoznam po vratu in stasu — divjo gos. Med baterijo in bregom Donave se je vlekla majhna usedlina — dolinica, široka do 120 korakov; in v to dolinico sem mogel priti še neopažen. Bojni načrt je bil prav tako hitro v podrobnostih gotov, kot puška v rokah. Ob topu postavim slugo z belo in rdečo zastavico. Z belo, da mi daje znamenja za orientacijo v smeri proti divji gosi, z rdečo, da sem že pri sovražniku, sam pa se splazim po vseh štirih s svojo enocevno amerikanko preko dolinice do nasprotnega, polagoma dvigajočega se roba ob vodi. Dobro vidna bela zastavica v bateriji mi je mahala enkrat desno, drugič levo in me je naravnala v pravo smer in slednjič obstala v navpičnem položaju. Vse je šlo polagoma v redu, samo srce mi je vedno nemirneje utripalo — kdaj se pokaže rdeča zastavica. No slednjič — po dolgih, dolgih minutah plazenja jo zapazim. Odpočiti se je bilo treba, da se mi razburjenje poleže. S pripravljeno puško v roki se moram previdno in polagoma nad rob vzdigovati. Šlo je počasi — no, končno zagledam v dobri strelni razdalji zavaljeno telo gosi, ki je gotovo ves ta čas mirno z glavo ob tleh brskala po produ. Trenutno sem mislil, da bo časa dovolj za opazovanje te divje perutnine iz bližine, pa ta trenutek že vidim sumljivo dviganje in stegovanje vratu in nemirno stopicanje lepega, močnega gosjaka. Bil je skrajni čas! Hitro se sklonem, dvignem puško k rami, a ko sprožim, je bil gosjak že kakih 20 korakov nad vodo. Opazim sumljivo omahovanje, a krepka krila so vzdržala še kakih 50 korakov dalje, potem se je smrtno zadeta žrtev prevrnila v vodo. V globoko vodo nisem mogel ponjo; leno se valeča Donava je odnesla gosjaka počasi s seboj in ga zanesla bliže k bregu, kjer ga je sluga staknil že kaka 2 km niže. No, ponosen na svoj plen, sem žel ob tej dobljeni bitki zahvalo za poklonitev, ki je naši kuhinji dobro došla. Le hudomušno godrnanje nad trdo, žilavo divjačino sem moral vzeti na znanje.

Vojna me je zanesla še niže ob Donavi v sicer enolične, a vendar zanimive kraje. Vsak prosti čas sem porabil za stikanje po okolici, klatil sem se peš večinoma sam, seminja tudi na konju s sluginim spremljevanjem. Pozimi — bilo je januarja meseca — so mi javili vojaki, da prihajajo preko zamrznjene Donave beli volkovi. Seve sem koprnel, videti to zverjad. Marsikak dolgi večer sem presedel v mrazu, a brez uspeha. Jezilo me pa je vendarle, ko so vojaki bližnje postojanke neko noč srečno ubili lep komad, ki se je gotovo prikradel iz daljnih ruskih step v južne kraje.

Ob Donavi in njenih rokavih ter bližnjih dotokih je bilo najti semintja odprta mesta, prosta ledu. V takih tolmunih si opazil vedno po nekoliko rac. V drugi polovici januarja meseca sem zašel do zamrzlega stranskega donavskega kanala, ko zagledam ob brvi, ki je držala preko kanala, nekoliko rac. V odletu zbijem eno, ki mi pade baš na ozko brv. Ko prihitim na brv in hočem prijeti svoj plen, se mi še malo živa raca prekotali pod brv v vodo. Seveda sežem hitro po njej, pa v naglici zdrsnem z zledenele brvi v neprijetno kopel. V polni zimski opremi z vojaškim ovčjim kožuhom me je voda vedno bolj vlekla vase in ne vem, kako bi izpadlo, da mi niso slučajno v bližini nahajajoči se vojaki takoj priskočil na pomoč in mi pomagali zlesti iz mrzle vode. Mraz iz vseh udov pa mi je tisti večer pregnala skuhana vroča slivovka s sladkorjem. To zdravilo priporočam iz lastne izkušnje vsem sotrpinom na lovu po takih kopelih.

Znano je, da pride veliko kožuhovine na svetovna tržišča baš iz krajev ob dolnji Donavi, kjer je pravi eldorado zlasti za vidre, lisice, dehorje. Dolgo sem sam stikal naokoli in poizvedoval pri domačinih, kako bi dosegel kaj uspeha, pa ni bilo nič, deloma vsled prevelikih nevarnosti, deloma, ker nisem imel izkustev. Slednjič se mi je vendar nudila prilika, udeležiti se takega lova, kot ga po večini izvajajo domačini in ki se mi je obetal, postati zelo zanimiv. Popoldne pred določenim dnevom sem jahal v kakih 10 km oddaljeno vas, ki je ležala tik ob Donavi na malo vzvišenem bregu, s katerega je bil lep razgled na obširna močvirja s široko Donavo vred tja v neskončno ravnino na levem bregu. Pri tej vasici stopi Donava, prej nekoliko stisnjena, v ravnino, po kateri se razlije, ter tako napravlja široka močvirja, včasi po več kilometrov v širino. Pozimi ta zamrznejo, vendar se dobe v velikem trstju, ki deloma strnjeno pokriva te prostore, male odprtine, proste trstja in ledu, ponajveč vsled toplejših talnih vrelcev. Takšno je torej bilo bojno polje za naslednji dan. Do noči sem si pregnal čas s tem, da sem šel s puško v roki ob kraju te s trstjem zarastle ravnine in skušal priti do kakih rac, ki so pa vse bile zelo plašne, gotovo vsled vednega streljanja. Proti mraku sem naletel na par vojakov in nekaj domačinov z lepo, dolgo vidro — dobro znamenje, ki so jo ubili kar s sekiro. Vojaki so mi pravili, da so sledili večjega volka, ki mora biti nekje v bližini. Šli smo takoj na breg na malo vzvišeno, razgledno mesto. In res, čez nekaj časa smo opazili na razdalji kakih 1000 korakov večjo žival, ki se je počasi prerivala skozi trstje in previdno prešla vidnejša mesta ter se počasi oddaljevala.

V meglenem jutru z redko pršečim snegom smo se dvignili

moja malenkost z lovsko puško, trije domačini, dva oborožena s sekirami na daljših toporiščih, eden z ostjo ter vojak z vojaško puško. Najbolj sem se začudil, ko je imel vsak domačin v spremstvu po eno navadno vaško ščene iz rase običajnih vaških putpurijev, ki je tudi pri nas na deželi udomačena. Tako je karavana izgledala. Zanimivosti so se takoj v močvirju začele. Kdor pozna močvirja, zlasti pozimi, si lahko predstavlja, koliko opasnosti te čaka pri vsakem koraku. Zato sem bil tem bolj radoveden. Spredaj sta šla oba domačina z dolgimi sekirami in sta stalno korak za korakom skušala z udarci težke sekire ledeno ploskev, ako je led dovolj močan. Vsako sumljivo mesto sta takoj previdno obšla, mi trije pa v gosjem redu za njima. Nekako 1 km od brega smo bili že v sredini lovišča. Opazili smo kmalu v mehki plasti snega vidrine sledi, a tudi naši pasji spremljevalci so začeli vedno živahneje tekati sem in tja in stikati z gobčki po teh vidnih sledeh, od katerih je vsaka kmalu izginila v kaki majhni odprtini ledu v vodo. Čim je prišel psiček na popolnoma svežo sled, je zabevskal, nas pa je lovski vodja, z ostjo oborožen, razstavil v največji hitrosti po bližnjih odprtinah — luknjah v ledu. Tu smo popolnoma mirno vztrajali kakih 10 do 20 minut, strmeč v odprtine in pripravljeni, da dostojno sprejmemo pričakovano žrtev. Po dolgih minutah čakanja se je slednjič lepo opazilo, kako se vije vitko zleknjeno žilavo telo vidrino proti odprtini, kjer se je kmalu nato iznad vodne površine prikazal črn gobček, da vsrka potreben zrak. To je vidri postalo tokrat usodepolno. Čim poči strel, se ji zasadi ost v glavo ter se na ta način privleče iz vode. Namesto puške porabljajo izurjeni domačini kar sekire na dolgih držajih, s katerimi pravočasno udarijo vidro po gobčku ter dosežejo na ta način lepe uspehe, a pri tem zlasti lovišča preveč ne vznemirjajo. Jaz pa sem se vračal takrat z lepim kožuhom v nahrbtniku že v mraku v svoj legar.





Udeleženci mariborske tekme ptičarjev dne 9. oktobra 1927.

Kl.:

Tekme španijelov in ptičarjev v letošnji jeseni.

Klub ljubiteljev ptičarjev je priredil letošnjo jesen dve tekmi: eno za španijele dne 18. septembra, drugo za ptičarje vseh pasem dne 9. oktobra.

Obe tekmi sta bili dobro obiskani, tako glede tekmovalcev kakor tudi glede gledalcev, katerih dobro razpoloženje je krepilo tudi lepo vreme.

Španijeli so tekmovali v ljubljanski, ostali ptičarji pa v mariborski okolici. Na obeh straneh so bila na razpolago dana lovišča dobra, tako da ni oviralo poteka tekem pomanjkanje divjačine.

Pred vsako tekmo se je vršila smotra.

Od španijelov (sami špringerji) so tekmovali sledeči psi:

1. Blay Hartenstein, poležen 1. maja 1925 od Horsford Pinck po Hetmanns Doubl. Lastnik V. Krainz, Dunaj, vodnik Karel Schiffl, Laksenburg. Prav dober pes, a ima bolne oči in tudi v dlaki ni prvovrsten.

2. Ilza Hartenstein, sestra prejšnjega, isti lastnik in vodnik. Psica je prav dobra, ima lepo glavo, toda preveč kodrasto dlako.

3. Hera Rottenburg, poležena 4. junija 1924 od Polly Urtelstein po Götzu Hartenstein. Lastnik in vodnik Julij Koder, Ljubljana. Prav lepa psica s tipično glavo in z lepim očesom. Malo previsoka v križu.

4. Bistra Pohorska, poležena 25. decembra 1923 od Heidy Hartenstein po Kati Warthu. Lastnik dr. Milan Gorišek,

Št. Lenart, vodnik Feliks Ciuha, Št. Lenart. Prav dobra psica, slaba v hrbtu, svetlo oko.

5. Živa Lormanska, poležena 16. marca 1926 od Bistre Pohorske po Dashu Posavskem. Lastnik in vodnik kot pri štev. 4. Prav dobra psica s krasno glavo in z lepimi očmi, nekoliko predolga.

Uspeh tekme je razviden iz priložene preglednice. Dunajski sodnik, vseučiliščni profesor Schober je napisal sledeče poročilo:

»Tudi letos je priredil delavni Klub ljubiteljev ptičarjev tekmo španijelov, in sicer to pot v lovišču Devica Marija v Polju, ki tvori s svojimi mnogoštevilnimi gozdički sredi polja, ki so bogati zajcev, naravnost idealen svet za šarjenje. Na žalost je moralo šarjenje za v biček izpuščenimi racami odpasti, ker ni bilo mogoče naloviti rac. Zato se je zmanjšala srednja vsota v posameznih predmetih dosegljivih številk strokovne vrednosti (85) za 5 (številka strokovne vrednosti za odpadli predmet), da se je dobil brezprigovoren ključ za dokončno oceno. Ker se je morala ustreliti za tekmo potrebna divjačina šele pri šarjenju in grmarjenju, je bila vsa prireditev prilagojena bolj praktičnemu izvajanju lova. Radi malega števila tekmovalcev so se pečali sodniki lahko natančneje z vsakim psom, vsled česar so se nudile slike, ki jih ni tako lahko videti na tekmah večjega obsega. Šarjenje se je preizkusilo v več po vseh pravilih zastavljenih gonjah. Pri tem smo imeli priliko, pozdraviti poleg lepega števila ljubljanskih lovcev tudi angleškega poslanika v Belgradu, g. Kunarda, ki je prišel k tekmi v spremstvu predsednika S. L. D. in daleč poznanega gojitelja brakov, g. dr. Lovrenčiča, in je tudi ustrelil pred glasno gonečim španijelom zajca. Pri grmarjenju, ki se je preizkusilo deloma na njivah, se je pokazala enkrat lepa slika, da sta padli Bistra Pohorska in Živa Lormanska pri zasledovanju prepojenega zajca na klic vodnika kot od strele zadeti na tla. Ker sta se ti psici izkazali tudi sicer v dresurnih predmetih dobro izvežbani, moremo lastniku dr. Gorišku le čestitati.

Tekma se je izvršila po novem preizkusnem redu monakovskega Kluba za lovske španijele. Vsi psi so prišli do divjačine in se je lahko točno ugotovil način njihovega lovljenja.

Priglasilo se je 8 psov, med temi dva kokerja. Prišlo je pa le 5 špringerjev, med temi dva iz Avstrije, ki sta pa v svoji dejalnosti od lanskega leta zelo nazadovala. Krivo temu je sigurno to, da ju je začel sedanji vodnik po dolgi bolezni mnogo prepozno vežbati. Zlasti pes se je radi nepravilnega zdravljenja očesnega prehlada poslabšal tako v obliki kot v delu, vendar sta pa pokazala tudi ta psa v marsikaterem predmetu svojo visoko usposobljenost. Tem bolj moramo poudariti neodrekljivi športni duh njunega gospodarja, ki je poslal kljub omenjenim neprijetnim okolnostim svoja psa v Ljubljano, da bi pokazal tudi na zunaj ozke vezi med avstrijskim Klubom za lovske španijele in med jugoslovanskimi lovci ter dokazal tako rekoč svojo zahvalnost za mnogoštevilne obiske teh pri avstrijskih tekmah.

Gladek potek tekme, kateri je bilo vreme naklonjeno, je tudi zasluga smotrnega vodstva direktorja dr. Lokarja, ki je opravljal

obenem posel tretjega sodnika. V veliko podporo sta bila tudi sodniška pripravnika gg. veleposestnik Oskar Kosler in pa profesor Peter Žmitek.

Razdelitev daril je zbrala na večer vse udeležence v Ljubljani. Ker so se mogla dodeliti skoro vsem psom znatna denarna in častna darila, ni bilo kislih obrazov in prijetna skupna »seja« je trajala nekoliko dalje, kot je to že pri lovcih in psogojcih v navadi. Da je dobil zopet enkrat nekadilec cigaretno škatlico, spada kot marsikaj drugega k tekemski smoli.

Moje kratko bivanje v Ljubljani je bilo tudi to pot lepo in užitka polno, kot nisem mogel drugače pričakovati pri gostoljubnosti naših jugoslovanskih lovskih prijateljev. Predvsem pa se moram prisrčno zahvaliti svojemu sosodniku, predsedniku Kluba ljubiteljev ptičarjev g. Francu Urbancu, ki me je sprejel na kolodvoru pod svoje okrilje in v čigar hiši sem smel preživeti nekaj lepih ur.«

Razen daril v denarju (I. 800 Din, II. 600 Din — to se je delilo na dva dela, III. 400 Din) so prejeli: g. V. Krainz denarno listnico, dar Kluba ljubiteljev ptičarjev; g. Julij Koder jedilno košarico, dar dunajskega Kluba za lovske španijele, in svetinjo avstrijske Psoslovne zveze; g. dr. Milan Gorišek srebrno cigaretno škatlico, dar Kluba ljubiteljev ptičarjev, in svetinjo avstrijske Psoslovne zveze. Poklicni lovci so bili takole obdarovani: K. Schiffl 200 Din in pasji povodec, F. Ciuha 100 Din in podložen nahrbtnik.

Mariborska tekma je bila jesenska vzrejna in poljska tekma. K prvi so se priglasili trije nemški kratkodlakarji in en angleški pointer, k drugi pet nemških kratkodlakarjev (2 psa, 3 psice).

Na smotri so bili sledeče ocenjeni:

1. Čil Krški, poležen 14. aprila 1926 od Lote Feilhofen po Pagatu Marchegg, lastnik dr. Viljem Krejči, Ljubljana, vodnik Miha Korošec, Župeča vas. Pes neplemenite glave, slabega oprsja, pleče leži preveč spredaj, oči pa ne pravilno v osi.

2. Blitz Bode, poležen 7. februarja 1926 od Rite Bode po Pantru Anger, lastnik in vodnik Miladin Tutorov, Novi Sad. Pes dobrega hrbta, krepkega oplečja, čvrstih nog, dobro sklenjenih šap, toda nekoliko strmega križca. Tudi izvija spredaj malo.

3. Blitz Krški, poležen kot Čil Krški. Lastnik Gustav Scherbaum, Maribor, vodnik Miha Korošec, Župeča vas. Pes ima dober hrbet, visok vihar, toda podvratek, neplemenito glavo, plitve prsi. Spredaj je tesnohoden.

4. Pik Hungaria, poležen 31. januarja 1926 od Jeanette Franken po Cezarju Tiefenbachu, lastnik in vodnik Miladin Tutorov, Novi Sad. Pes ima strmo nastavljeno pleče in strm repni nastavek. Kazi ga tudi svetlo oko.

5. Boj Krški, poležen 24. januarja 1925 od Lote Feilhofen po Risu Obersee. Lastnik in vodnik Dragotin Klobučar, Maribor. Težka glava, podvratek.

6. Samo Krški, poležen kot Boj Krški, lastnik in vodnik dr. Avgust Leitgeb, Vrhnika. Krepak pes s čvrstim hrbtom in visokim vihrom, nekoliko težke glave in rahlega oplečja.

7. Senta Čemšeniška, poležena 23. junija 1924 od Vere Obersee po Keilu Kauffungen. Lastnik in vodnik dr. Stanko Erhartič, Belgrad. Psica brez posebnih napak, pa tudi brez posebnih telesnih vrlin.

8. Dijana Krška, poležena kot Boj Krški. Lastnik dr. Hugon Robič v Mariboru, vodnik Franc Kac, Skoke. V splošnem dobra. Prsi bi morale biti globlje, stoji po kravje.

9. Lota Mitras, poležena 13. junija 1925 od Sente Hübitz po Risu Obersee. Lastnica in voditeljica Lujiza Behrbalkova v Ptuju. Nima v celoti nič posebno plemenitega, vendar pa tudi ne napak.

Samo na smotro so prišle še sledeče psice:

1. Uli Krška, poležena 14. aprila 1926 od Lote Feilhofen po Pagatu Marchegg. Lastnica Lujiza Behrbalkova v Ptuju. Prav dobra psica s čvrstim hrbtom; lopatico ima preveč naprej nagnjeno, tudi kaže podvratek.

2. Lota Feilhofen, poležena 10. septembra 1921 od Silve Kresbach po Argusu Krumegg. Lastnik dr. Vilko Pfeifer, Maribor. Prav dobra psica brez posebnih napak. Lepa glava, suh vrat.

3. Aza, pointerica, lastnik dr. Stanko Erhartič, Belgrad. Dobra psica, katero kazi glava. Ta ima prenežen gobec in sploh ne kaže pravega razmerja.

4. Anka Wolfseck, nemška dolgodlakarica, poležena 1. septembra 1921 od Here Neubistritz po Olafu Swarov. Lastnik dr. Fr. Šalamun, Ptuj. Splošen vtis prav dober. Glava zelo lepa, toda podvratek, globoko nastavljeni uhlji, mehek hrbet, strm križec.

Kako so delali tekmujoči psi na polju, nam kažeta priloženi preglednici. V splošnem omenjam:

1. Čila Krškega je držal vodnik kratko in mu ni pustil, da bi pokazal svoj način iskanja. Neprenehoma mu je piskal in ga klical. Pes stoji na vsakega ptička in kaže malo poslušnosti. Na fazana je stal trdno in je bil na strel prilično miren. Vodnik je zakrivil, da ga ni prinesel. To je storil pri poznejšem poizkusu na povelje. Stal je še enkrat dobro na fazanko, katero je daleč natezal. Kakor hitro ga je pustil vodnik iz rok, je iskal bolje. Izgubljene jerebice ni iskal točno po sledi, ampak jo je našel prosto. Prinesel jo je, toda pred vodnikom jo je izpustil iz gobca. Dlakasto divjačino donaša srednje. Malo mačkico, kakršne bi se ne smele uporabljati na tekmah, je zadavil. V bičku je šaril zadostno, v globoko vodo ni šel rad, vendar je prinesel raco, a jo je na bregu izpustil.

2. Blitz Bode nima nikakega iskanja, čemur je kriv vodnik, ki bi se ne smel bati za tako odlično poslušnega psa. Nos ima izvrsten. Ko najde jerebice, se uleže (za fazanko, katero je prepodil vodnik, je napravil skok). Na strel je miren. Nateza odbegle jerebice prav dobro, gre v galopu po sledi, potegne jih prav lepo z vetrom, nakar jih obkroži, da so med njim in vodnikom. Vztrajen in uren ni. Donaša, toda ne oddaja rad, zlasti perutnino drži krepko. Za izgubljeno jerebico gre izvrstno po sledi, napravi točno vse ključe, a na koncu se zmede in je ne prinese. Za izgubljenim zajcem je šel dobro po sledi. Kmet, ki mu je prekrižal pot, ga je zmotil, vendar je našel zopet pravo sled in prinesel zajca. Mačko ustavi dobro. V bičku šari dovoljno, gre z veseljem v globoko vodo, toda raco izpusti na bregu. V splošnem odlične sposobnosti.

3. Blitz Krški stoji na fazana trdno. Ko odleti ta, se uleže na povelje. Išče v galopu lepo, na široko, smotrno ter z razumom. Njegova poslušnost je prav dobra. Zajca goni tiho. Ko pade zajec, a še brca na tleh, ga noče prinesti. Ko ga vodnik ubije, ga prinese. Tudi na zajca stoji dobro. Nagiblje se nekoliko k rokobojnosti. Na strel skoči. Po sledi izgubljene jerebice gre kakih 90 korakov prav dobro, izdela tudi ključke, toda živa divjačina ga zmoti, da preskoči jerebico. Pri prostem iskanju jo najde in prinese prilično dobro. Za izgubljenim zajcem ne gre po sledi, pač pa ga najde z visokim nosom. Prinese ga, toda pred lovcem ga spusti na tla. V mačko se zakadi nekolikokrat in ne popusti tudi, ko ga opraska. V bičku šari prilično, globoke vode pa ne ljubi. Raco sicer prinese, toda na suhem se otrese in jo izpusti.

4. Pika drži vodnik kot svojega Blitza preveč v rokah, kar je za vodnika tem bolj čudno, ker je tudi ta pes izredno poslušen. Zato Pik ne išče tako, kot bi moral kot pointer. Pred vsako živaljo, ki se vzdigne — tudi pred škrjančki — pade dosledno na tla in čaka nadaljnjega povelja. Nosa ni pokazal (morda je bil vsled dolge vožnje prehlajen). Trikrat se je zaprašil v jerebice, šele četrtič je stal nanje na kratko razdaljo. Obstreljenega zajca je dohitel, a ga ni zadavil, ampak samo oblajal. Perutnino donaša prav dobro, dlakaste divjačine pa sploh ne. Po sledi izgubljene jerebice gre dobro, tudi ključke ga ne motijo, vendar je ne najde. Do izgubljenega zajca ga njegov nos ne privede. Mačko ustavi in oblaja. Po bičku šari, a v globoko vodo ne gre.

5. Boj Krški ima prav lepo, prostrano iskanje. Črez njivo repe brzi, kar naenkrat obstane in se uleže. Vodnik se približa, prepodi zajca in ga

ustreli. Pes se ne gane na strel in prinese na povelje zajca prav lepo. Z dobrim vetrom nateza prav lepo jerebice, ki zlete pred njim, toda vodnik jih zgreši. Nato najde fazana, ki pade na strel. Na povelje ga pravilno prinese. Perutnino išče po sledi prav dobro, kljuko sicer preskoči, vendar prinese jerebico. Enako se obnaša pri donašanju zajca po sledi. Tega prinese v galopu (4).* Pri iskanju brez sledi potegne jerebico in zajca na daleč in prinese brez napake. Na mestu ne počaka, ampak jo potegne za vodnikom. Sicer uboga brezhibno.

6. Samo Krški išče prav lepo in brzo. V neki ajdi ga razburijo fazani. Za vzletelo fazanko se požene, toda da se odpoklicati. Na sledeči njivi preskoči zajca, ki skoči nato pred sodniki. Na koncu njive prek polja pa obstoji Samo hipoma. Za njim se vzdigne fazanka. Nato najde jerebice in stoji nanje prav lepo. Na strel se požene, prinese jerebico, mečkajoč jo, a odda jo lepo. Za obstreljenim zajcem gre, ga zgrabi slabo, a odda prav dobro. Po sledi izgubljene jerebice gre prav dobro in jo odda lepo. Pri donašanju izgubljene perutnine brez sledi pokaže izvrsten nos, stoji na daleč, prime jerebico, mečkajoč jo, toda odda jo čedno. Izgubljenega zajca najde brez sledi prav dobro in ga prav dobro prinese, dasi ga motijo v bližini nahajajoče se jerebice. Po sledi najde izgubljenega zajca prav dobro (4). Gre prav rad v vodo in šari v bičku izvrstno (4). Iz globoke vode prinese raco prav lepo in jo odda brez napake (4). Mačko ustavi in jo ljuto napada kljub obrambi (4). Na določenem mestu ne počaka po strelu, ampak prihiti h gospodarju. Poslušen je zelo.

7. Senta Čemšeniška je pokazala smotrno, vztrajno iskanje. Išče na široko, v galopu in se ravna po vetru. Na zajca stoji lepo in trdno. Vodnik se s strelom obotavlja, tako da prav v zadnjem času oddani strel vznemiri psico, ki skoči za korak, a se takoj uleže brez ukaza. Na povelje ulovi obstreljenega zajca, ga zadavi in prinese po vseh pravilih. Nato najde jerebice, stoji mirno in se ne gane na strel, temveč se uleže. Na povelje prinese jerebico jako lepo. Brž za tem najde zopet jerebice, a to pot hoče na strel za njimi skočiti, toda vodnikov ukaz jo vrže na tla. Pri donašanju izgubljene perutnine po sledi ne gre točno po sledi, vendar najde jerebico. Za izgubljenim zajcem gre natanko po sledi, ga prime brez obotavljanja in prinese v teku (4). Brez sledi najde jerebico in zajca naglo in prinese oba v galopu, držeč ju v gobcu popolnoma po pravilih. V vodo gre prav rada, šari v bičku prav dobro (4), skoči v globoko vodo za raco brez pomišljanja, a na bregu jo izpusti (3). Mačka zgrabi neustrašno in ga s par stresljaji umori (4). Njena ubogljivost je odlična.

8. Dijana Krška je iskala temperamentno in lepo. V polnem teku se zasuče proti vetru in obstoji. Vodnik ji zapove doli in gre sam dalje. Nato šele ukaže psici, naj mu sledi, kar je prav lepo napravila. Toda jerebice ne drže in odlete, kar vznemiri psico. Kmalu zatem stoji dobro na zajca. Ko skoči ta, se zažene za njim in ga preganja kakih 80 korakov, a se vrne na žvižg kljub temu, da ne kaže dovoljne ubogljivosti. Tudi za drugim zajcem gre, a se da tudi to pot odpoklicati. Izgubljeno jerebico najde po sledi pri močnem vetru prav lepo, dasi sledi z visokim nosom. Enako gre po izgubljenega zajca bolj z vetrom ob sledi kot po sledi (v galopu ga najde in prinese) (3). Brez sledi najde in prinese jerebico prav lepo, tudi zajca prinese, toda šele čez nekaj časa. Prvič ga celo vidi, a gre mimo, ker jo moti v bližini se skrivajoča živa divjačina. Puščena na določenem mestu na vrvici (a ne privezana ob kak predmet) se usede in obsedi na strel. V vodo gre rada (3), a ne zna šariti (0). Iz globoke vode prinese raco šele na strel, na bregu jo pa izpusti (3). Mačka oblaja prilično (2).

9. Lota Mitras išče od početka premrtvo, pozneje se oživi. Takoj na prvi njivi nateza jerebico prav lepo, stoji na koncu njive nanjo, se uleže na povelje in donese ustreljeno jerebico neoporečno. Kmalu nato stoji na zajca; ko skoči ta, se požene malo za njim in ga prinese ustreljenega lepo. Drugič ga je pa izpustila na tla. Pri donašanju izgubljene perutnine po sledi

* Na željo lastnikov so se preizkusili psi tudi v nekaterih predmetih, ki sicer ne spadajo v preizkusni red dotične tekme. Številke v oklepaju pomenijo številke učinitve. Razume se, da je ostala učinilev v teh predmetih brez vpliva na končno oceno.

gre lepo po sledi, preskoči pa kljuke, potegne jerebico na daleč in jo prinese. Isto napravi pri donašanju zajca po sledi (3). Tudi brez sledi najde jerebico in zajca na daleč in ju prinese po vseh pravilih. V vodo gre (1), po bičku ne šari (0), iz globoke vode noče prinesti (0). Mačko ustavi in jo oblaja prav dobro (3).

Medtem ko ni pokazala mariborska prireditev v telesnem pogledu nič prvovrstnega, so se izkazali psi, zlasti pri poljski tekmi kot izredno usposobljeni, saj je dosegel najboljši pes samo 10 točk manj, kakor jih je sploh mogel doseči in so dobili od petih psov štirje prvo darilo, a petemu sta manjkali samo dve točki do prvega darila. To je velik uspeh prizadevanja Kluba ljubiteljev ptičarjev, ki je tem bolj razveseljiv, ker so izvežbali in vodili skoraj vse pse lastniki sami. Od vseh devetih psov je ostal brez priznanja edini Pik, ki pa je dosegel večje število točk, kot se zahteva za pohvalno priznanje (80). Prejel ga pa ni, ker ni izpolnil za to vseh pogojev (odrekel je pri donašanju iz globoke vode).

Kakor vsako pot v Mariboru, tako je združil tudi tokrat vse udeležence po končani tekmi lep družabni večer. Pri tem so se razdelila darila. Prvo darilo je znašalo 300 Din, drugo 200 Din, tretje 100 Din. Razen tega so prejeli g. Klobučar častno darilo g. Pollacka in srebrno svetinjo avstrijskega Kluba za kosmodlakarje (za najboljše poljsko delo); g. dr. Erhartič častno darilo podružnice S. L. D. v Ptuju in svetinjo avstrijske Psoslovne zveze (za najboljše delo napram roparicam); g. dr. Leitgeb častno darilo Kluba ljubiteljev ptičarjev in veliko svetinjo avstrijske Psoslovne zveze (za najboljše vodno delo); ga. Behrbalkova častno darilo podružnice S. L. D. v Mariboru in malo svetinjo avstrijske Psoslovne zveze; g. dr. Robič častno darilo Kluba ljubiteljev ptičarjev in srebrno svetinjo Jugoslovenskega kinološkega saveza; g. Miladin Tutorov za Bodeja častno darilo podružnice S. L. D. v Mariboru in srebrno svetinjo Kluba ljubiteljev ptičarjev, za Pika pa bronasto svetinjo Jugoslov. kinološkega saveza; g. Scherbaum častno darilo in bronasto svetinjo Kluba ljubiteljev ptičarjev; g. dr. Krejči častno darilo podružnice S. L. D. v Celju in bronasto svetinjo Kluba ljubiteljev ptičarjev.

Poklicna lovca Miha Korošec in Franc Kac sta dobila poleg predmetnih daril prvi 400, drugi 300 Din (nagrada mariborske podružnice S. L. D.).

Da je tekma v vsakem pogledu lepo potekla, gre zasluga vodstvu podružnice S. L. D. v Mariboru, predvsem pa g. Bogdanu Pogačniku, ki je vodil tekmo z izredno požrtvovalnostjo in ljubeznivostjo. Želimo, da se zberemo drugo leto osorej na istem mestu kot letos, tedaj pa pri prvi slovenski uporabnostni tekmi, za katero so tla pripravljena in za katero kažejo več smisla lovci mariborske kot ljubljanske oblasti.

Nadejamo se, da privabi gostoljubni Maribor kot letos tudi tedaj goste z našega juga, da okrepimo pasjo vzrejo s skupnim delom. S svojo prijaznostjo in z zglednim delom jim bo poplačal dolgo pot, pred katero se ne sme oplašiti resen psogojec.

Preglednica tekme španijelov.

Številke učinitve:
0 = nezadostno
1 = zadostno
2 = povoljno
3 = dobro
4 = prav dobro
4i = odlično

Številka žreba	Ime psa	Predmeti preizkušnje: Delo po barvni sledi – delo na vrvici	Šarjenje na suhem – grmarjenje v dosegu puške	Šarjenje na suhem – šarjenje v pogonu	Šarjenje v vodi – šarjenje v bičku in v vodi brez race	Donašanje – perutnine, prosto iskanje	Donašanje – zajcev po sledi	Donašanje – iz globoke vode	Delo napram roparicam – davljenje	Delo napram roparicam – ustavitev	Kakovost nosu	Način gonje – sledoglasnost	Način gonje – vidoglasnost	Dresurni predmeti – splošna ubogljivost	Dresurni predmeti – obnašanje pri strelu	Dresurni predmeti – obn. pred prepojeno divj.	Dresurni predmeti – odložitev	Dresurni predmeti – vodljivost	Dresurni predmeti – obnašanje na stojišču	Vsota številk strokovne vrednosti	Končna ocena	Smotra
	Št. strok. vrednosti:	7	6	4	5	5	6	5	8	4	6	8	4	5	2	1	2	2	2	82 (80)		
		Učinitev																		Konč. št.		
1	Bistra Pohorska . .	3	4i	3	4i	4i	4	4	—	4	4i	4	—	4i	4	3	4	4	2	264	I	dobro
2	Živa Lormanska . .	2	4	4	3	4	0	3	—	3	3	3	—	3	4	3	4	4	2	204	II b	prav dobro
3	Hera Rottenburg . .	2	4	4i	4	4	3	4	—	3	4	3	—	3	0	3	3	4	2	229	II a	prav dobro
4	Ilza Hartenstein . .	2	3	4	2	4	4i	3	—	1	4	0	3	1	0	3	3	4	0	179	III	prav dobro
5	Blay Hartenstein . .	4	3	4	3	3	4	4	—	4	3	0	0	1	0	3	3	4	0	192	Prav pohv.	dobro

Prav pohv. priznanje, ker se ni oglasil, ko je videl bežeč. zajca.

V Ljubljani, dne 18. septembra 1927.

Vodja tekme: Dr. J. Lokar.

Sodnika: Dr. Schober. Fr. Urbanc.

Sodniška pripravnika: O. Kosler. P. Žmitek.

Preglednica jesenske vzrejne tekme.

Številka zreba	Številke učinitve: 0 = nezadostno, 1 = zadostno, 2 = dobro, 3 = prav dobro, 4 = izvrstno	Predmeti preizkušnje																				Vsota številk strokovne vrednosti	Končna ocena	Smotra
		Kakovost nosa	Način iskanja	Sloja	Natezanje	Hitrost	Vztrajnost	Sekundiranje	Donašanje izgubljene perutnine po sledi	Donašanje perutnine	Donašanje dlak. divjačine	Ubogljivost na klic, žvižg, migljaj	Strelomirnost	Zajcačednost	Obnašanje vzpričo odletele perutnine	Vodljivost	Donašanje izgublj. dlak. divjačine po sledi	Delo napram roparicam: davljenje lisice ali mačke	Delo napram roparicam: ustavljenje lisice ali mačke	Vodno delo: šarjenje	Vodno delo: šarjenje v bičku za izpuščen. racami	Vodno delo: donašanje iz globoke vode			
	Št. strok. vrednosti:	7	4	4	4	3	3	1	4	2	2	3	2	2	2	1	4	6	1	4	3	2	64		
	Ime psa	Učinitev																					Končna štev.		
1	Čil Krški	3	1	3	2	2	2	—	2	2	2	1	2	—	3	1	3	2	—	1	1	2	122	IIIb	dobro
2	Blitz Bode	4	1	4	3	1	1	—	3	2	3	4	4	—	3	4	3	—	2	2	1	3	149	II	prav dobro
3	Blitz Kršk	3	3	3	—	3	3	—	2	2	2	3	1	2	3	1	3	—	4	1	1	2	128	IIIa	dobro
4	Pik Hungaria . . .	1	3	1	—	2	3	—	2	3	0	4	4	3	3	4	0	—	2	1	1	0	97	—	dobro

V Mariboru, dne 9. oktobra 1927.

Vodja tekme:
B. Pogačnik.

Sodniki:
H. Erhardt. Dr. J. Lokar.
Fr. Urbanc.

Sodniški pripravniki:
J. Kremenšek. Dr. V. Pfeifer.
A. Schuster.

Preglednica poljske tekme.

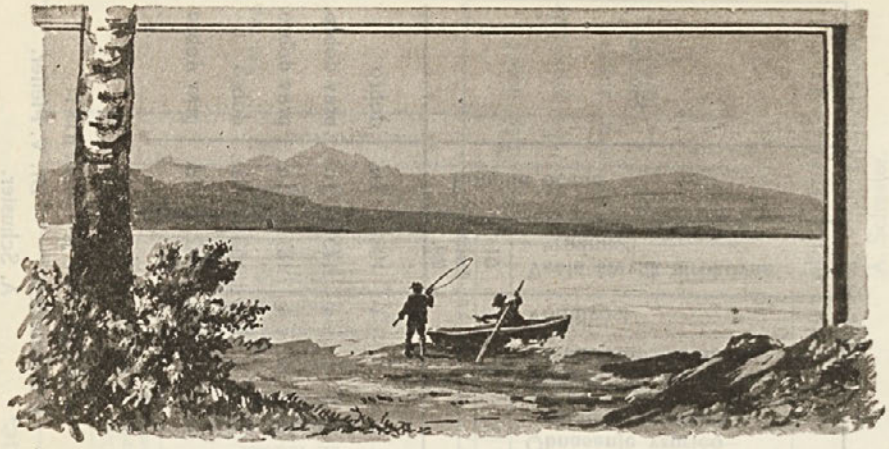
Številka žreba	Ime psa	Predmeti preizkušnje: Kakovost nosu	Način iskanja	Stoja	Natezanje	Hitrost	Vztrajnost	Sekundiranje	Donašanje izgubljene perutnine po sledi	Donašanje izgubljene perutnine brez sledi	Donašanje izgubljj. dlak. divjačine brez sledi	Donašanje perutnine	Donašanje dlakaste divjačine	Ubogljivost na klic, žvižg, migljaj	Strelomirnost	Zajcačednost	Obnašanje vzpričo odletele perutnine	Čakanje na mestu in obnašanje po strelu	Vodljivost	Vsota številk strokovne vrednosti	Končna ocena	Smotra
	Številke učinitve: 0 = nezadostno, 1 = zadostno, 2 = dobro, 3 = prav dobro, 4 = izvrstno																					
	Št. strok. vrednosti:	7	4	4	4	3	3	1	4	3	3	2	2	3	2	2	2	1	1	51		
		Učinitev																		Končna štev.		
1	Boj Krški	4	4	4	4	4	3	—	4	4	4	4	4	4	4	4	4	1	4	194	Ia	dobro
2	Samo Krški	3	4	4	4	4	4	—	4	4	3	2	3	4	3	3	3	1	4	175	Ic	prav dobro
3	Senta Čemšeniška . .	4	4	4	4	4	4	—	3	4	4	4	4 i	4	3	3	3	1	4	187	Ib	prav dobro
4	Dijana Krška	4	3	4	3	4	4	—	4	4	1	3	3	1	2	2	2	2	1	153	II	dobro
5	Lota Mitras	3	3	4	4	2	3	—	3	4	4	4	2	3	3	3	4	2	3	162	Id	prav dobro

V Mariboru, dne 9. oktobra 1927.

Vodja tekme:
B. Pogačnik.

Sodniki:
H. Erhardt. Dr. J. Lokar.
Fr. Urbanc.

Sodniški pripravniki:
J. Kremenšek. Dr. V. Pfeifer.
A. Schuster.



Dr. August Munda:

Profesor Ivan Franké †

Profesorja Ivana Frankéta ni več med nami! Dasi mu je bila usojena častitljiva starost 86 let, nam je bila njegova smrt vendar nenadna in nepričakovana. Kljub visoki starosti je bil telesno in duševno čil. Začetkom oktobra se je udeležil kot ribarski izvedenec vodopravne razprave v Kozarjah. Bil je občuten mraz, pa se je prehladil in dobil pljučnico, ki ji je podlegel. Umrl je tako rekoč v izvrševanju svoje službe, v službi ribarstva, ki mu je posvetil vse svoje sile skoro več kot 50 let. Njegov življenjepis je istoveten z zgodovino slovenskega ribarstva.

Franké se je rodil dne 16. maja 1841 v Dobju pri Poljanah nad Škofjo Loko. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, vseučilišče na Dunaju, slikarstva pa se je učil tudi v Benetkah. Že kot deček je kaj rad ribaril. Ko pa je prišel leta 1878. za suplenta na gimnazijo v Kranju, se je v prostih urah povsem posvetil ribarstvu. Sam pripoveduje, da ga je neki mlinar učil ribariti, na umetno gojenje rib pa ga je opozoril član Avstrijskega ribarskega društva.

Že leta 1881. je napravil prvi poskus valenja postrvjih iker; vališče si je priredil s studenčnico v kleti mlina na Okroglem nad Kranjem. Že leto nato je sezidal s pomočjo vladne podpore 150 goldinarjev novo vališče v Lajhu pri Kranju na veliki skali tik Kokre. V tem vališču je poskusil valiti tudi lipanske ikre. V počitnicah je marljivo lovil ribe in pri tem proučeval vodno favno naših vodá. Ribaril je še v onih srečnih časih, ko so bile naše vode polne rib; takrat še ni bilo strupenih odtokov tvornic, ki siste-

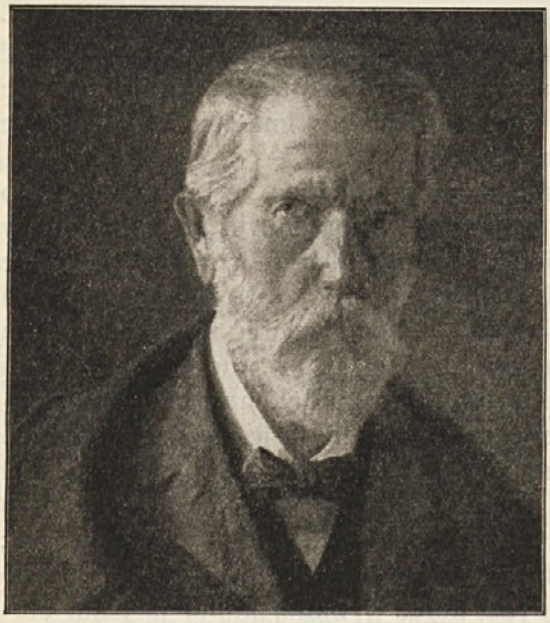
matično uničujejo ribovje in drugo povodno favno. To so bili zlati časi, ki se ne povrnejo nikdar več!

Bavil se je pa z ribarstvom tudi teoretično. S časom si je nabavil bogato ribarsko knjižnico, bil je naročnik ribarskih časopisov in se je udeleževal mednarodnih ribarskih kongresov. Že v prvih letih svojega ribarskega delovanja je napisal knjižico »Umetno ribarstvo«, ki je razprodana. Posebno pozornost je posvečal našim račjim vodam in račji kugi. Leta 1889. je napisal v glasilu Avstrijskega ribarskega društva študijo o račjih vodah na Kranjskem. Bil je trajen dopisnik tega časopisa; radi tega ga je Avstrijsko ribarsko društvo imenovalo svojim »dopisujočim članom«. Uspeh proučavanja kranjskih ribjih vodá je obelodanil v knjižici »Zboljšanje ribarstva v Krki« (1899) in v letnem poročilu ljubljanske realke leta 1892. v znamenitem spisu: »Die Gewässer in Krain und ihre nutzbare Fauna«. Osobito lepo obravnava v tem spisu naše kraške vode, ki jih hvali radi njih ribovitosti.

Ko je bil leta 1889. premeščen v Ljubljano, je prevzel vodstvo vališča na Studencu. To vališče je izpopolnil in ga spremenil v velik ribogojni zavod. Gojil ni le zaroda in enoletnic, nego je odgojil v ribnikih tudi več let stare postrvi; v vališču je imel tudi zadostno število drstnic. Pridelal je toliko mladic in drstnic, da jih je ponujal tudi izven domovine. Skušal je na Studencu gojiti tudi rake. Ker je studenec vališča na Studencu deloma usahnil, je ustanovil novo vališče v Poljani pri Želimljem, ki je vseskoz moderno urejeno in ima letno kapaciteto za 100.000 ribic. Pri vališču je dal napraviti več ribnikov za vzgojo enoletnic in večje število jam za gojenje košarčkov. Vališču v Želimljem je posvetil vse svoje sile; v predvojnih letih, ko je bil še jak in krepek, je bil skoro dnevno v Želimljem. Stal je često do kolen v blatu, kopal in iskal studencev. Opazoval je ribice v vališču, kako jedó in kako uspevajo in jim je često osebno nosil hrano iz Ljubljane. Ni se sramoval, ko je šel osebno v tivolski jarek kopat tubi fex (rdeči črvički) za postrvji zarod v Želimljem. Preiskal je luže v ljubljanski okolici, da bi našel košarčke za vališče v Želimljem in ko jih je našel v neki luži blizu Bizovika, jih je sam prenesel v putrihu v Želimlje, kjer jih goji Ribarski odbor še dandanes. Profesor Franké je dosledno poudarjal stališče, naj se krmi postrvji zarod zgolj s prirodno hrano, kakršno uživajo ribice v prirodi. To so predvsem košarčki ali krustaceje. Življenje teh živalic, ki jih s prostim očesom jedva vidimo, je temeljito proučeval. Leta 1891. je sam začel krmiti postrvji zarod s košarčki in je obelodanil leta 1892. uspeh tega krmljenja v Avstrijskem ribarskem časopisu. Leta 1905. je na mednarodnem ribarskem kongresu na Dunaju predaval o planktonu

(»O prehrani rib in o pomenu planktona«); za mednarodni ribarski kongres v Washingtonu (l.1908.) pa je napisal obširno studijo o ribji hrani. Ta studija je priobčena v angleškem jeziku v zbirki predavanj tega kongresa.

Profesor Franké je na Kranjskem zaplodil dve novi postrvji vrsti, šarenko in zlatovčico. Šarenko (Trutta iridea W. Gibb.) je uvedel leta 1891., zlatovčico (Salmo fontinalis Mitch.) pa leta 1892. Oplojene ikre teh rib je dobil iz inozemstva. Šarenka se je do danes ohranila v Kotredešici, Starem bregu, Tržiški Bistrici, v Savi blizu Kranja, Iški, gorenji Krki, Želimeljščici in Radovini. Zlatovčico pa je vlagal v Krko, Podpeški potok, Bistro, Savo, Bohinjsko jezero, Hribški potok, Želimeljščico in Malošco. Zlatovčica se ni ohranila čistokrvna, nego le križana s potočnico. Posebno lep uspeh je imel prof. Franké z vlaganjem zlatovčic v Staro vodo, kjer so tehtale po 18 mesecih 65 dkg. O uspevanju šarenk in zlatovčic v naših vodah je napisal l. 1905. temeljito razpravo v avstr. ribarskem časopisu (»Bachsaibling und Regenbogenforelle im freien Wasser«). V letih 1896. do 1898. je prenesel iz Idrijce jadransko postrv ali glavatico (Trutta genivittata C. Prosp.) v Ljubljanico in Savo. Posamezni komadi te ribe so se ohranili v Savi in njenih pritokih do današ. časa.



Avtoportret prof. Frankéta.

Razume se, da niso mogli prezreti strokovnega mnenja profesorja Frankéta, ko so sestavljali ribarski zakon za Kranjsko. Večkrat mi je pripovedoval, koliko je imel posla, da je preprečil, da se ribja lov v mlinščicah ni prepustila mlinarjem. Če bi v mlinščicah gospodaril mlinar, bi bili na mah opustošeni vsi postrvji potoki. Leta 1890. je napisal, očividno po nalogu takratne deželne vlade, komentar k ribarskemu zakonu za Kranjsko. Rokopis tega komentarja je poklonil svojčas Slovenskemu ribarskemu društvu. Ko je bil zakon sankcioniran, mu je deželna vlada poverila nalogo,

naj izdela osnutek za razdelitev kranjskih ribjih vodá v revirje. V ta namen je prepotoval največ peš skoro vse vode na Kranjskem in sestavil obširen elaborat o revirni razdelitvi. Izvirnik tega elaborata hrani Slovensko ribarsko društvo kot dragocen zaklad. S to razdelitvijo je bila šele dana možnost, da se je začel ribarski zakon praktično izvajati; s tem so se ustvarile na ozemlju bivše Kranjske v ribarskem oziru razmere, kakršne so še danes. Ribarstvo na ozemlju bivše Kranjske je v naši državi na prvem mestu in se lahko meri z ribarskimi razmerami v vseh kulturnih državah in to v polni meri po zaslugi profesorja Ivana Frankéta.

Ko je začel izhajati »Lovec«, je bil profesor Franké njegov prvi in glavni ribarski sotrudnik. Črpajoč iz svoje bogate izkušnje je napisal zanj veliko število črtic in člankov. Znamenite so njegove razprave »Krka« (1910), »Šarena postrv (Trutta iridea) in rdeča postrv (Salmo fontinalis) na Kranjskem« (1913) in »Naše ribarstvo« (1919). V ciklusu člankov »Naše ribarstvo« opisuje stanje našega ribarstva po svetovni vojni, določuje program za regeneracijo ribarstva in daje pregled, kako so se v praksi obnesla posamezna določila kranjskega ribarskega zakona.

Ko se je leta 1921. ustanovilo v Ljubljani »Slovensko ribarsko društvo«, ga je pokojni ves čas podpiral s svojim temeljitim znanjem in bogato izkušnjo, z nasvetom in dejansko. V odboru formelno ni hotel sodelovati, ker je opravljal posle vladnega ribarskega konzulenta. Radi njegovih nevenljivih zaslug za naše ribarstvo ga je izvolilo Slovensko ribarsko društvo leta 1923. svojim častnim članom. Svojo bogato strokovno knjižnico je odstopil že pred leti za majhno odškodnino Slovenskemu ribarskemu društvu. Društvu ni nikoli odrekel pomoči in nasveta; če je bilo treba reševati težka vprašanja, smo se z zaupanjem obrnili nanj. Sedaj je temu konec! Težko izgubo bo društvo bridko občutilo. Skušali bomo hoditi po njegovi poti, dosegli ga ne bomo nikdar!

Po prevratu je pokojni izdelal po nalogu vlade elaborat o razdelitvi štajerskih in koroških ribjih vodá v revirje. Ta elaborat je poleti 1927 predložil mariborskemu velikemu županu. Profesor Franké je bil seveda predestiniran, da sodeluje pri nameravani razdelitvi. Sam mi je večkrat pravil, da ga veseli, da bo še mogel pri razdelitvi sodelovati, češ, »ravno za frak so me še ujeli«. Na žalost nam ga je neizbežna usoda iztrgala mnogo prerano; zapustil nam je bogato dediščino in naša naloga je, da si jo bomo znali ohraniti. Njegovo ime pa bo zapisano z zlatimi črkami v zgodovini slovenskega ribarstva!



Iz lovskega nahrbtnika.

† Železn. nadzorniku Ivanu Zupanu. Komaj je zapihal prvi jesenski veter, še preden je padla jesenska slana, že je odpadel v gozdu naše slov. lovske družbe drag list. V večna lovišča se je preselil dne 28. septembra dolgoletni član, ki je bil navdušen lovec v pravem pomenu besede. Že v zgodnji mladosti je zahajal v družbo starih gorenjskih lovcev in prisluškoval njihovim zanimivim pripovedovanjem. Kmalu je odšel ž njimi in se priučil čitati večno lepo knjigo narave, od katere se le težko loči tisti, ki jo razume. Temna Jelovica mu je prva šepetala prirodne tajnosti.

Ko je moral v mladeniški dobi zapustiti svoj dom, rajski Bled, ter oditi v mesto, v šolo in tudi v poznejšem življenju se je kaj rad vračal med svoje znance in vzbujal med njimi spomine na prve lovske pohode. Pa tudi drugod, kjer je hodil, kjer je bil, se je posvetil lovstvu, a ne samo suhoparnemu streljanju, nego tudi gojenju divjadi. Poznali so ga prav dobro tudi notranjski lovci, med katerimi je prebil mnogo lepih dni.

Lahka mu bodi domača zemljica!

† **Leopold Bervar.** Dne 24. sept. t. l. smo izročili za vedno materi naravi nepozabnega tovariša lovca, posestnika in gostilničarja Leopolda Bervarja. Številna udeležba na zadnji njegovi poti priča, kako priljubljen je bil rajnki Polde.

Velikokrat smo se sešli s Teboj, dragi Polde, na lovu, ter si nam krajšal čas s svojimi dovtipi. Odkar Te je kruta bolezen zadržala, da nisi mogel z nami, smo na Tvojem domu prehodili v duhu vse revirje, od Vinskega vrha preko Rovske rebri, Kukle in Kave do Iznojil. In vedno si želel, da bi v letošnji sezoni bil zopet med nami. Neizprosna smrt Te je nenadoma iztrgala ter Te povedla v večna lovišča. Zagotavljamo Ti, dragi Polde, da ne bo lova, kjer bi se Te ne spominjali, ki si nam bil dober tovariš, divjačini pa zaščitnik.

Lahka naj Ti bo domača zemlja!

Tvoji lovski tovariši.

Zasledovanje volkov pod Snežnikom. Dne 15. decembra 1926 smo prvič v snegu zasledili dva volka, ki sta prišla od Kočevskega črez ozemlje k. o Babnopolje do mojih lovskih okolišev. Nekaj časa sta bila tu, a krenila sta nazaj isto pot. Od tega časa smo pregledovali sledi v snegu redno vsak dan in šele 26. dec. 1926 sta se priklatila ista dva volka in sta zopet odšla

nazaj. Sklepal sem torej iz tega, da obadva pri nas nista stalna in da bo zasledovanje dolgotrajno in naporno. Vzlic temu smo pregledovali naprej redno vsak dan.

Šele 15. jan. 1927 smo zasledili volčje sledi prav v revirju, toda samo enega volka, zopet iz kočevske strani.

Sneg je bil zamrznil tako, da je volka držal, mestoma pa je bilo kopno. Kljub temu neugodnemu položaju smo napravili pogon na »Vučjem hribu«, volka pa ni bilo. Drugi dan se je ugotovilo, da je volk ušel po kopnem, preden smo obstopili prostor, in sicer proti italijanski meji na Čabarsko.

Torej dva meseca pohajkovanja v globokem snegu brez uspeha. Zasledovali pa smo še nadalje.

Dne 23. januarja 1927, na nedeljo, smo prišli na »Pečetovem lazu«, k. o. Kozarše, povodom zasledovanja skupaj. Vsi so prišli, samo gozdnega čuvaja Martinčiča iz Babnega polja ni bilo. Ker sem imel doma opravka z zaključkom računov, sem naročil, naj čuvaji počakajo, dokler Martinčič ne pride. Če bi pa slučajno kaj bilo, naj me čuvaj Razdrih z Grajševke telefonično obvesti.

Ko sem odšel, so se ostali zmenili, češ, saj tako ne bo nič, da ne počakajo Martinčiča in ubrali so jo domov. Domov grede je čuvaj Razdrih srečal zamudivšega se Martinčiča, ki mu je povedal, da je pri »Lužah na Kališki rebri« v k. o. Vrh našel dobro sled volka. Sedaj šele se je Razdrih domislil, kako je bilo neumestno, da so se razšli in niso čakali na Martinčiča. Ravno sem prišel domov, ko čujem zvoniti na telefonu, Stopim k telefonu in Razdrih mi javi, da je Martinčič zasledil volka na »Kališki rebri« in da so se čuvaji že razšli. Brž sem sporočil bližnjemu čuvaju Strletu, naj gre s krpicami nazaj na Grajševko — bilo je opoldne. Drugima dvema na Grajševki, t. j. Razdrihu in Martinčiču sem telefonično naročil, naj takoj dobijo gonjače in krpice potegnejo v okolišu, ker sledijo volka, da ne bi mogel nazaj na Čabarsko, odkoder je prišel. Hkratu sem naročil, da se sestanemo potem pri »Lužah«, k. o. Vrh, jaz in oni trije čuvaji, četrtega čuvaja, ki stanuje pol ure hoda od mene, nisem mogel porabiti. Ni trajalo eno uro in že smo bili skupaj pri »Lužah« — volk je bil še vedno v nameravanem pogonu. Brž sem naročil, kam se imajo čuvaji postaviti, Martinčiču pa posebno, naj se postavi tam, kjer je volk šel v pogon. Sam zase sem poiskal stojišče, kjer sem vedel da bi volk samo v izrednem slučaju mogel priti, če bi bil zgrešen, zaradi tega, da se izognem morebitnim očitkom, da si iščem najboljše stojišče. Dvema gonjačema sem pa naročil, naj po volčji sledi poženeta.

Medtem je začela pihati močna burja, tako da se nam je z dreves vsipal sneg in ga je medlo na vse strani za vrat. — Stojimo uro, že sta prešli dve uri in nato še tretja in četrta — nič. — Po poteku petih ur začujem zamolkel pok in kmalu potem pride čuvaj Razdrih k meni, ves premrznjen. Na moje vprašanje, kaj je z volkom, mi je rekel, da ga je obstrelil in da bo šel za njim. Iz previdnosti sem mu naročil, naj vnovič obsledi pogon do Martinčiča. Ako volk ni šel ven, naj gre drugi dan za njim in mi bi zopet zastavili. Obstreleni volk jo je medtem mahnil nazaj, odkoder je prišel. Prišel je mimo Martinčiča, ki ga je z dobro pomerjenim strelom pogodil. Ko je Razdrih prišel k Martinčiču, je ta že vlekel volka po poti proti nama.

Volk je bil samec, 42 kg težak. Njegovo kožo si je kupil obmejni komisar B. v Rakeku.

Iz tega popisa je razvidno, da uničevanje volkov ni tako lahka in enostavna stvar, da je pri tem treba napora, potrpežljivosti in previdnosti. — Res plača država lepo premijo; če se pa upošteva trud in pa dejstvo, da se dobljena premija navadno razdeli med udeležence lova — v navedenem slučaju je prišlo na posameznika 100 Din, nagrada ni velika v razmerju s škodo, ki jo napravi volk pri živini, še več pri divjačini.

Jaroslav Kibic.

Čakanje ob luninem svitu. »Kadar pade sneg, ima lovec najlepšo priliko, hoditi za kunami, ali pa čakati ob luninem svitu lisjaka, ali zajca-dolgouhca. Koliko užitka nudi ta lov, in vendar kako malo ima prijateljev. Seveda, potrpljenja je treba in vztrajnosti, kdor pa tega nima, ta ni za lovca.«

Ta stavek je napisal v enem prvih letnikov našega društvenega glasila »Lovec« gospod Podgorski, ki je spisal tudi članek »Ob luninem svitu«. In odličen sodelavec lovskega časopisa »Waidmannsheil« g. Friedrich pl. Gagern v imenovanem časopisu tudi odločno zagovarja čakanje ob luninem svitu, ki ima tudi to prednost, da pripravi lovske tatove, ki sicer ponoči gospodarijo po loviščih, v največji strah.

In koliko člankov, v katerih opisujejo in zagovarjajo to lovsko zabavo, so napisali vseh jezikih še drugi lovci-pisatelji, ki so bili in so najboljši lovci s pravim lovskim čutom in srcem!

Pa imamo tudi »lovce«, kojih vse lovsko znanje se začne in konča pri brakadi in ki v svojem lovskem življenju še niso ustrelili drugega, kakor par od psov upehanih zajcev, mogoče tudi kako srnico, nikdar pa še kakšne roparske zverjadi ter modrujejo, da se sme divjačina samo na brakadi streljati, čakanje ob luninem svitu pa da je »nelovsko«!

Ne oziral bi se na mnenje teh »lovskih strokovnjakov«, ki se tudi ob brakadah komodno varujejo visokih, prav za prav najlepših stojišč na robovih, in ki vztrajno zastavljajo le udobna stojišča ob cestah in potih (če mogoče v bližini kake gostilne), — če bi bili malo manj vsiljivi in malo manj nevoščljivi! Ker so sami prekomodni, da bi v mrzli, jasni zimski noči prezebali v lovišču, in ker nimajo smisla za lepoto in poezijo takih krasnih zimskih noči, so tudi drugim nevoščljivi tistega redkega plena, ki ga v njih dobijo.

Pravi lovec je vedno tudi ljubitelj narave in najlepša zabava pravega lovca je opazovanje! Ne zverinski nagon po krvi in namen moriti vodi pravega lovca v lovišče, temveč ljubezen do narave in njenih prebivalcev je ona sila, ki ga v takih mrzlih zimskih nočeh vleče iz tople sobe v ledeni, škripajoči sneg! Razvedriti se, opazovati in spoznati naravo v vseh njenih čudežih in krasotah, opazovati življenje vsake posamezne divjačine si iz lastne skušnje pridobiti o njej popolno znanje in šele potem, ko je sam spoznal njeno življenje in navade, toliko komadov, kolikor je v korist lova, odstreliti — je namen pravega lovca!

So že tudi lepe pravilne brakade, posebno v onih poznojesenskih, hladnih dneh, ko izgubljajo gozdovi svoje zadnje liste, a kakega poznavanja divjačine se na njih bore malo dobi!

V svoji že 20letni lovski dobi sem preizkusil vse načine lova, ki prihajajo v tukajšnjih loviščih v poštev in reči moram, da mi je vedno ljubši lov na jerebe na klic, ali po rovih s psom jamarjem nad lisice in jazbece, kakor z brakadami, posebno pa še onimi, pri katerih manjka reda.

Najlepše ure mojega lovskega življenja pa so mi potekle v onih stotinah jasnih, mrzlih zimskih noči, ki sem jih že prezebel ob raznih listnicah, mejah, in stezah. Nikdar ni narava krasnejša, kakor v tihi, jasni, mesečni zimski noči! Koliko krasne, neizčrpane poezije plove takrat po blesteči se sneženih planjavah in koliko krasnih lovskih sanj presanja pravi, dovzetni lovec ob takih prilikah!

Ah, da! Videl in opazoval sem ob takih prilikah prizore iz življenja divjačine, ki jih za vse brakade ne dam! In najlepšo lisico sem ustrelil ob takih nočeh! In kolikrat sem ob takih prilikah naletel na lovske tatove v loviščih tam, kjer se človeku niti ne sanja, da so. Če bi lovski zakupniki šli par svetlih mesečnih noči v svoja lovišča, bi se lahko na lastna ušesa prepričali, kako pokajo lovski tatovi v tem času po loviščih. Če pa ti vedo, da pride tudi ponoči gospodar v lovišče, je kmalu mir.

Manjša družba nas je imela majhno lovišče v neposredni bližini industrije v

najemu, kjer niso lovski čuvaji nikdar javili kakega sumljivega strela in smo bili sploh vsi trdno prepričani, da v tem lovišču ni nikakega lovskega tatu. Ko pa sva z našim zaprisežnim lovcem v mrzli zimski noči pri polni luni sedela v tem lovišču, sva čula prvi večer tri strele in še isti teden tudi zasačila tatu, ki je nesel zajca. In bil je mož, o katerem bi se nikomur ne sanjalo, da je zmožen kaj sličnega.

Smelo trdim, da pravi lovec s svojim ponočnim zahajanjem v lovišče desetkrat več koristne divjačine ohrani lovišču, kot pa je dobi! Najbolj zvite lisice, ki se znajo vsaki brakadi izmuzniti, lahko izkušen in vztrajen lovec postreli ponoči na njih roparskih pohodih. Njim v glavnem tudi velja čakanje ob luninem svitu, a da bi lovec, posebno oni, ki ima drugače kot ponoči le malo priložnosti, šli v lovišče, dolgouhca, ki mu ob takih prilikah pride pred cev, pustil neobstreljevanega zato, da bi ga ustrelil na brakadi, pač nima smisla! Gotovo napravi lovišču desetkrat več škode oni, ki divjačino s psi priganja pred puškino cev in iz lovišča, kakor pa lovec, ki gre sam brez vsega hrupa presedet nekoliko nočnih ur v svoje lovišče.

Manj hrupa in vznemirjenja, t. j. manj brakad v naša lovišča, pa več nadzorovanja tudi ponoči, pa bodo ista boljša, kakor so! »Hubertus«.

Mačje zgodbe. Simpatične mi mačke prav nikoli niso bile. Prve lovske poskuse sem napravil s flobertom pri mačkah.

Doma smo imeli lepo belo muco, ki je izvrstno lovila miši in podgane, a vse druge živalice je baje niso prav nič zanimale. Nekega septembrskega dne so se priklatili v naš vrt na solatno seme »semenčki«, mali drobni ptički, podobni čižkom in ga pridno obirali. Naš sosed Jože, strasten ptičar, si je zaželel, da bi mu tudi semenčki doma v kletki delali družbo, ker oni posebno prijazno žvrgole. Med solato je postavil kletko z vabivcem, a na solato je položil limanice. V vrtni lopi zakrita sva potem z Jožem čakala na uspeh. On je strmel na vabivca in solato, a jaz sem se ogledoval tudi po vrtu in zapazil, kako se prihuljeno vlači med gredicami bela lisa v smeri proti vabivcu. Stisnil sem se iz lope in tekel v sobo po flobert. Jože tega mojega početja ni niti zapazil. Flobert sem napolnil z long-rifle-patrono in čakal. Bela lisa je bila že skoro pri kletki in tisti mah je Jože hotel planiti nad muco in jo prepoditi. Zadržal sem ga od te namere, flobert prislonil na lopno ograjo, pomeril in — pek! Muca, kakor da jo je pičil sršen, je skočila v zrak, se povaljala po prsti in jo odkurila naravnost v kuhinjo v kot pri peči, kjer je med vekanjem in mijavkanjem spustila pregrešno dušo. V kuhinji so bile tačas zbrane dekle pri pomenku in je nastalo hudo razburjenje. Kdo si je upal streljati na to dobro in lepo muco? Babja jeza se je obrnila proti meni. Nič ni pomagalo moje opravičevanje, »da sem mačko zasačil na delu«. Tudi Jožu se je zabranila nadaljnja ptičja preža na našem vrtu, češ: on me je nagovoril za ta zločin.

Ko sem hodil na lov že s »pravo puško«, sem skoraj užival, ako sem mogel mucu, ki sem ga zalotil na polju ali v gozdu, zasoliti pod kožo dobro porcijo šiber, ker sem bil vedno prepričan, da tam ne išče samo miši in krtic, ampak tudi mlado divjačino. Tako je mislil o mucih tudi solovec Ivan, ki pa se je včasi zmotil in upihnil kakšno mačje življenje prav v bližini človeških bivališč, na krajih, kjer imajo ti mišojedci pravico slobodnega kretanja in jim lovec sploh ne sme do živega. Pa smo se ob neki priložnosti vračali z lova mimo osamljenega kmetskega posestva, ko puhne na jablano, stoječo od hiše kakšnih 50 metrov, črn maček. Ivan ni dosti premislil, ali sme, ali ne sme, puška je bila pri licu, že se je zabliskalo in muc se je zvijal v smrtnih krčih na zeleni travi. Hitro smo jo popihali in o dogodku molčali kakor zid. Ali ne pride čez dober teden pismo na Ivanovo mater, v katerem piše odvetnik iz mesta,

kako je njen mladoletni sin Ivan ubil mačko na tem in tem mestu, last tega in tega gospoda in kako se zahteva za izbornega lovstvu popolnoma neškodljivega mačka 80 kron odškodnine. Ako pa ne bi bila voljna plačati, potem pa seveda pred — sodnika itd. Pismo mame ni razveselilo, še manj Ivana; 80 kron je plačala, da se izogne hujših neprijetnosti. Ta dovolj dragi muc je pa prišel meni nekoliko dni pred poginom globoko v gozdu na jerebov klic, no, ker me je bil prehitro opazil, sem mu bil takrat zaman poslal v pozdrav naboj šiber.

Prednji pripetljaji so mi prišli na misel lani po božiču, ko mi je moja zvesta lovska spremljevalka Sida skotila 4 mladiče. Psički so bili stari 3 dni, in sem sedel ravno pri kosilu, ko zavpije na dvorišču služkinja Agna: »Brzo gospodine, mačka ukrala malo to kuče!« Skočim od mize in poletim na dvorišče, za menoj je pridrvela tudi Sida. Mačka se je uplašila, spustila še živega psička iz gobca in pobegnila. Izkoristila je bila priliko, ko pri psičkih ni bilo matere, se priplazila v hlev in enega ukradla. Takoj sem mačkam napovedal sovražnosti in prežal s flobertom na nje. Prišla je prva mačka iz soseščine, flobert je govoril in že je ležala v zaboju za smeti. Druga mačka je srečno odnesla pete, tretja in četrta sta obležali in šli delat druščino prvi. Priplazil se je tudi maček, ki je imel apetit na psičke, pravi velikan s košatim repom. Njemu sem s posebnim zadovoljstvom poslal kroglico. Tako sem ubil popoldne v dobrih dveh urah 4 mačke, a potem je žena rekla, da je osvete dovolj, da se ne bi vznemirjali sosedje.

Marsikdo se bo čudil, odkod toliko mačkov na dvorišču? To dvorišče je pač v Štipu v Makedoniji, kjer je vse polno mačkov, ki so brez gospodarja in se lačni potikajo okoli hiš.

Tone Podvrečar.

Na razpolju — občinam v preudarek! Letošnja lovska sezona je pač za veliko število lovišč v mariborski oblasti zadnja v tekočem zakupnem razdobju in pojavljajo se, kakor pred petimi odnosno šestimi leti zopet usodna vprašanja za vsakega pravega lovca.

»Kaj naj storim? Ko sem pred štirimi leti za razmeroma drag denar prevzel lovišče, je gospodovala v njem bridka praznina. Pa sem se odločil, da bom brzdal svojo lovsko strast, nosil svojo puško na izprehod po lovišču, da bom štel tisto bore malo fazanov, zajcev in jerebic ter si izmišljal najneverjetnejše odgovore svojemu psetu, ki mi jih bo dvigal in ki jih jaz ne bom — streljal. Še več! Trdno sem sklenil, da si priskrbim ostrega lovskega čuvaja, ki naj bi preprečeval divjim lovcem pohode po mojih poljih, livadah in gozdičkih, da nakupim nekaj žive divjačine, jo izpustim v svoje lovišče in da dvignem število in pleme lovnih živali, sebi v korist in sv. Hubertu v čast. Trdo je šlo, mnogo je stalo i truda i denarja — a je pomagalo. V četrtem letu zakupa sem bil ponosen na stanje lovišča, preživel v njem marsikak krasen jesenski dan in bil sem marsikdaj do razigranosti srečen. Pa tudi očka župan in občinski očetje so delili moje zadovoljstvo, češ, — ej! pa saj se razumemo! Pa sem dobil nalog, oziroma prav nujno predstavko od tistih šmentanih gospodov, ki sejejo po enkrat na mesec tam v odboru S. L. D. v Mariboru, in sicer prav nujno vabilo, ki se mi je že zdelo nekak poziv, naj do konca leta 1928. fazank ne streljam. Dobro! Doslej jih tudi nisem, i to brez poziva! Letos je pa zadeva malo bolj sitna! Iz vsake koruze mi dviga pes fazanji rod, seveda po večini putke, in sicer v takem razmerju z dolgorepniki, da bi se mi skoraj zdelo pravilno, da bi jih nekaj ducatov odstrelil, kajti drugače — ubogi petelini tam spomladi, ko se pojavi tista ljubezen ne le pri njih, ampak tudi pri putkah! Toda ne! Fazank ne smemo streljati do konca leta 1928. — so rekli — pa konec!

Pa mi nekega prav lepega jesenskega dne očka župan v pogovoru razkrijejo

tajni sklep občinskega sveta, da bo stalo lovišče v bodočnosti, ako si mislim zakupno dobo podaljšati, za — 100% več, in sicer kljub temu, da sem prostovoljno 2 krat zvišal že itak visoko zakupnino tekom tekoče zakupne dobe. Lovci sosedne občine, javno-tajna družba, ki lovi od nedelje do nedelje (vsled dobre discipline vedno polnoštevilno in vselej z nekaterimi gosti vred), ki streljajo vse vprek, kar pač pred cev pride, so se polakomnili po mojem lovišču in obljubljajo visoko zakupnino. Ej seveda, njihovo lovišče je prazno, moje polno! Imajo popolnoma prav s svojega stališča, tudi dvojna sedanja zakupnina ni ravno preveč, toda — moje stališče je seveda drugo. Kaj storiti?

Najprej me je zgrabila jeza. Prav poštena jeza. Odločil sem se, da lovišče očistim. Sem li mar za druge gojil divjačino, zaman izdal toliko denarja, zaman brzdal svojo lovsko strast (oj, to je bilo marsikdaj presneto hudo!) . . . ‚Prijatlje povabim, pa sam jih bom — streljal.' Lahka in prijetna naloga! — Pa so mi rekli, da to ni lovsko in vdal sem se jim, tistim gospodom tam pri S. L. D.«

Takih monologov je mnogo v vrstah lovskih zakupnikov, a pomoči je ni proti grozeči kalamiteti! Vsaj prave pomoči ni! —

To dejstvo dá misliti vsem onim, ki jim je pravo lovstvo pri srcu in tudi onim, ki jim službeno razmerje nalaga, da dvignejo lovstvo v naši kraljevini.

Predvsem se vsiljuje misel: 5 letna odnosno 6 letna zakupna doba je prekratka, ob 10 letni bi se zlo v mnogo manjši meri občutilo. Lovec, ki goji, bi v tej daljši dobi vsaj nekaj let užival sadove svojega truda, dela, gmotnih žrtev; v resnici uživa pri 5- odnosno 6 letni dobi komaj 2 leti in mora potem polno lovišče prepustiti drugim, morda mesarjem, ki jim lov ni sport, pač pa dobičkonosna obrt.

Druga pomoč, ki se pa dá le težko udejstviti, je sledeča: V zadnjem letu naj skuša lovec vsaj fazane in fazanke žive poloviti, drži naj jih v primerni shrambi ob primerni hrani in negi do trenutka, ko izdraži novo lovišče in naj jih v njem izpusti. S to vrsto divjačine bi že še šlo, kaj pa z jerebicami in zajci? Naprave za lov živih zajcev so n. pr. tako drage, da jih malokdo zmore, neizučeno osebje bo pa kljub vsem pripravam imelo le bore malo uspeha. In ko bi se tudi uspeh smehljal, zajcev ni mogoče prezimiti v hlevu, pač pa se precej drago prodajo v oddaljena lovišča v svrho osvežitve krvi.

V tej zagati bi morala priskočiti lovcu-gojitelju na pomoč občini nadrejena oblast, ne z zakonom ali naredbo — to je najbrž neizvedljivo — pač pa z argumenti, ki bi šli v glavo še tako zakrknjenemu koristolovcu. Da doseže občina v takih okoliščinah ob prehodu lovišča v druge roke večjo zakupnino, je skoraj gotovo; skoraj gotovo pa je tudi, da bo tako lovišče, ako pride v »prave« roke, v teku dveh lovskih sezon tako očiščeno, da bo predstavljalo neznatno vrednost in ne bo občina za časa nove licitacije dosegla niti od daleč onih dobrin, ki bi jih uživala od stalno gojenega lovišča.

Pravemu lovcu pa naj ne bi bilo pri srcu le dobro gojeno lovišče, ampak njemu in občini sami tudi dobrobit občinske blagajne, katera črpa iz lovišča pač dohodek, ki je ena glavnih postavk v vsakokratnem proračunu.

Občine in oblastva! Skrbite, da se lovstvo pri nas dvigne, da bo lovec zadovoljen in vsaj razmeroma, a stalno zadovoljna občinska blagajna! —p.

Iz Dolnje Lendave. Zajci, jerebice in fazani so zaradi letošnje suše dobro uspeli v našem dolnjelendavskem okraju. Dne 6. oktobra t. l. sem našel pest velikega zajca, katerega je ravno naskakovala majhna podlasica. Ko me je zagledala, je hitro odskočila v luknjo, iz katere sem jo izvabil z mišjim klicem ter jo ubil. Tudi pastirji so našli oktobra meseca mlade zajce. Letos smo imeli precej prilike pokončavati loveče pse, mačke, podlasice in druge roparice. Še

hujši od teh so pa naši dolnjelakoški divji lovci. Trojica teh ima v gostih grmovjih svoja skrivališča tako urejena, da jih nespretno oko niti od blizu ne opazi. Upajmo, da bomo tudi s temi obračunali. R. K.

Streljanje jalovih srn. Pod tem naslovom objavljena notica na strani 372 »Lovca« je napotila g. Starovaškega, da je v obrambo načela, ki ga je zastopal v svojem članku: »Tri lovske idile«, napisal daljši odgovor. Ta odgovor bo objavljen v decembrski številki. Ur.

Nagrada orožnikom v Mariborski oblasti. Gospod sreski šumarski referent v Mariboru je na seji S. L. D., sekcije Maribor, dne 6. oktobra t. l. stavil predlog, da se nakloni trem orožnikom v Mariborski oblasti primerna nagrada za njihovo izredno aktivno in uspešno delovanje v pobijanju krivolovstva in gozdnih kvar.

Orožnik Gvidon Zorenč iz Slov. Bistrice je v treh letih zaplenil 20 pušk, ki so se nahajale v rokah neupravičencev; orožnik iste postaje, Friderik Živko, je v istem časovnem razdobju zaplenil 6 pušk. Orožje je bilo predano sodišču v Slov. Bistrici. Orožniški narednik Anton Trop pri Sv. Lovrencu na Pohorju se je odlikoval v enakem smislu v svojem okolišu in pridno gledal na red v loviščih, ki v nekaterih slučajih niso v najboljših rokah. Odbor je naklonil prvoimenovanemu nagrado v znesku 300 Din, drugo- in tretjeimenovanemu pa nagradi po 200 Din; vsem trem se je izrekla zahvala v imenu S. L. D. ter se je o njihovem delovanju obvestilo dotično orožniško poveljstvo.

Lovska knjižnica S. L. D. je odprta vsak torek in petek (razen ob praznikih) od 18. do 20. ure. Seznam knjig je na vpogled v knjižnici, ki se nahaja v Ljubljani v Komenskega ulici štev. 19 v pritličju.

Slike in prispevki sotrudnikov. »Lovcu« primanjkuje dobrih lovskih slik. Dobro došli bi bili fotografski posnetki lovskih živali in prizorov v naravi.

»Lovec« pogreša prispevkov o zanimivih lovskih doživljajih in važnejših dogodkih. Želeti bi bilo tudi, da bi nam izkušeni lovski praktiki izčrpno opisali nekatere lovske živali, njih negovanje in lov, o katerih je bilo v »Lovcu« doslej še premalo čitati.

Za »Zeleni križ« je plačal Fran Jošt v Celju znesek 200 Din.

Lovska zadruga bo naročila v inozemstvu žive zajce, fazane in jerebice po precej ugodnih cenah.

Člane opozarja, da prijavijo do 15. novembra število zajcev, fazanov in jerebic, ki jih nameravajo naročiti. Prijave sprejema tajnik zadruge g. prof. Peter Žmitek, Ljubljana, Rimska cesta št. 1.

Nadalje opozarja zadruga člane Slov. lov. društva, da bo tudi to zimo skrbela za to, da se dosežejo čim bolj ugodne cene za kožuhovino. Informacije daje »Divja koža«, Ljubljanski velesejem. — Kože se sprejemajo od 15. novembra dalje ter se daje nanje po oceni primerna akontacija.





Kinološke vesti.

Tajnik J. K. S. poroča: Na zadnjih sejah »Jugoslov. kinološkega saveza« so bili storjeni sledeči sklepi:

Namesto dosedanjega vodje jugoslovenske rodovne knjige J. R. g. E. Križaje se kooptira do prihodnjega občega zbora J. K. S. g. Stanko Arko.

Na predloge K. L. Sp. se sklene: »Klubu ljubiteljev brakov« se priporoča, da priredi letos čimprej te vrste psov; smotre pa naj se vrše, kot so se dosedaj, izven lovske sezone.

»Klubu ljubiteljev jamarjev« se priporoča, da skuša čimprej zgotoviti umetne rove za dresiranje psov jamarjev.

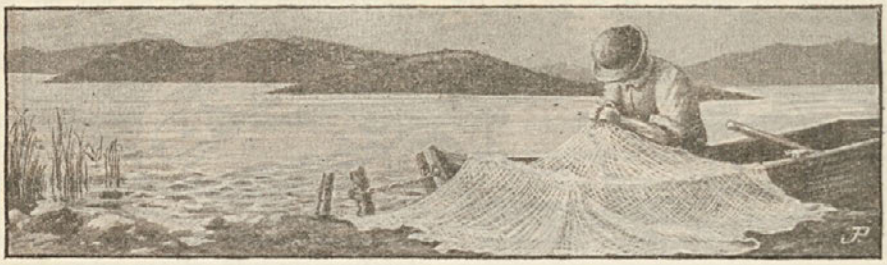
»Klubu ljubiteljev sportnih psov« se priporoča, da pospeši ustanovitev takega kluba tudi v Mariboru. Priredi naj v ta namen tam smotro psov, pri kateri bi se ocenjevali lahko tudi psi drugih pasem.

Klubi naj pošljejo savezu zasnutke o svojih nameravanih kinoloških prireditvah vsaj 6 mesecev naprej. Savez bo te programe proučil. Najpomembnejšo prireditev si nato savez osvoji ter jo bo kot oficielno prireditev tudi izpeljal.

Tajniku se naroči, da pošlje »Klubu ljubiteljev ptičarjev« dopis, da uprizori letos čimprej na sosednem Hrvatskem in napravi s tem sunek naprej v svrho zasnovanega načrta o delovanju kinološkega razvoja po vsej Jugoslaviji. G. A. Schuster pa se naprosi, da ta poziv na prihodnji odborovi seji K. L. P. obnovi in ga podpira.

Iz tajnikovega poročila se je ugotovilo, da je dosedaj vidiranih rodovnikov po J. K. S. 34, in sicer 1 za istrijansko brakirko, 1 za springerspanijela, 2 za kokerspanijela, 3 za foksterijerje, 3 za dobermane in 24 za ptičarje.

G. Stanko Arko je izročil 10 izvodov osnutka slov. pasje terminologije in v ta namen napravljeni dve risbi z označbami važnih anatomičnih delov telesa. Delo je bilo sprejeto z odobrenjem in zahvalo. Posamezni izvodi naj se z risbami vred pošljejo merodajnim organizacijam in kinološkim klubom, ki naj podajo tozadevno izjavo. Ko se te izjave zbero, se skliče prva enketa, ki naj sestoja iz kinologov in jezikoslovcev, nato pa se pozovejo na izjavo tudi Hrvatje in Srbi. Izrazi naj bi se izbirali taki, ki se pri Hrvatih in Srbih najčešče ponavljajo. Ko bi dospele še te izjave, naj bi se sklicala nato druga enketa na skupen dogovor. Po opiljenju naj bi se terminologija objavila v »Lovcu«. P. Ž.



Iz ribarske mreže.

Mlinščice. Večkrat se zgodi, da si lastijo mlinarji ribolov v umetnih strugah in mlinščicah. Zakupniki ribjih voda pa se obračajo na Slov. ribar. društvo v tem pogledu za odpomoč. Po § 9. kranjskega rib. zakona spadajo h glavni vodi vse stranske struge, prirodne in umetne. Ako bi si mlinarji lastili ribolov v teh vodah, naj jih zakupniki naznanijo **oblastvom.**

Požrešnost klena. G. Lojze Škrem je ujel 31. julija t. l. v Moravčah v mrtvicah Drtiščice klena, težkega 97 dkg. Klen je zagrabil na živega globočka, ki ga je rabil g. Škrem za vado za lov ščuk. V goltancu je imel klen mladega ptiča (penico), ki je bil še popolnoma svež. Padel je očividno v vodo in postal plen klena. Ta dogodek kaže veliko požrešnost klena, ki še ni bil pogoltnil ptiča, pa je že hlastnil po ribici. Klen je pač pravi vodni policist, ki mu ne uide v vodi nobena stvar.

Preparirane ribe. G. Alojzij Škrem v Ljubljani je podaril Slovenskemu ribarskemu društvu tri suho preparirane postrvi. Ribe so krasno preparirane, obdržale so prvotno barvo in obliko. Za dar se mu odbor Slov. ribar. društva najiskreneje zahvaljuje.

Umiranje rib zaradi vročine. Letošnja suša in vročina sta prizadjali tudi ribarstvu veliko škode. Cerkniško jezero se je popolnoma posušilo, tudi dolnji tok Unca je bil tako rekoč suh. Neštelo rib je poginilo, preostale ribe pa so odnašali ljudje. Tudi Ljubljanica pod Ljubljano se je tako segrela, da so plemenite ribe poginile. Zatvornice v Gruberjevem kanalu so priprte, v strugi Ljubljanice pod mostom je le malo vode, ta pa je po odtokih mestnih kanalov onečiščena, tako da za plemenite ribe v njej ni več obstanka. Kakor znano, se v topli vodi razkrajajo gnile snovi prej kakor v mrzli in odvzemajo vodi kisik. To je vzrok, da pogine v onečiščenih vodah poleti toliko rib.

Omejitev ribje tatvine. Hvalevredno odredbo je izdalo sresko poglavarstvo v Radovljici, da se omeji tatvina rib. Odredba, ki je datirana z dnem 9. avgusta 1927, odreja sledeče: »V svrho omejitve ribje tatvine odrejam v smislu §§ 7. in 11. ces. naredbe z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, da hotelirji, gostilničarji, imetniki penzij itd. v območju občin Bled, Boh. Bistrica, Gorje in Ribno ne smejo kupovati rib od oseb, ki nimajo ribarske karte, ribarske knjižice ali posebnega potrdila ribarskih upravičencev.

Prestopke te odredbe, ki dobi veljavo z objavo, bom najstrožje kaznoval in sicer z globami do 1000 Din ali z zaporom do 14 dni.«

Zastrupljevanje rib z omotico. V Trbovljah in okolici razprodaja neki neznanec omotico, ki jo je baje vtihotapil iz Italije. Omotico razprodaja v vseh vaseh od kraja Save do Trbovelj. Ribji tatovi so napravili v nedeljo, dne 31. julija t. l. v Savi pri železniški postaji Sava z omotico veliko škodo. Metali so omotico, pomešano s kruhom, v vodo ter pobirali in odnašali omotene ribe. Med zastrupljenimi ribami je bil tudi

sulec, težek okrog 14 kg. Očividno se je tudi ta najedel kruha, pomešanega z omotico, ali pa je použil nekaj rib, ki so bile omotene z omotico.

Slovensko ribarsko društvo je proti ribjim tatovom napravilo kazensko prijavo. Ni dvoma, da bodo oblastva izsledila tudi prodajalca omotice.

Trnek z medeno žico v ščukinem želodcu. Gospod Lojze Škrem je ujel 4. avgusta t. l. v rokavu Ljubljanice pri Zg. Kašlju 2¼ kg težko ščuko. Ščuka je bila dobro rejena, želodec in črevesje je imela povlečena z mastjo. Ko je odprl želodec, je našel med mastjo trnek dvojček z medeno pleteno žico, dolgo 21 cm. V želodcu ni bilo nobene rane, povzročene po trnku. Trnek torej ščuke očividno ni oviral pri hrani, ker je bila riba prav dobro rejena.

Hoja ob ribji vodi. Posestniki obrežnih zemljišč često delajo ribičem, ki hodijo loveč ob bregu, težkoče in jim branijo hojo na svojem zemljišču. Po § 42. kranjskega ribarskega zakona smejo ribiči in njihovo pomožno osebje, ko izvršujejo ribolov, hoditi na obrežju, povrniti pa morajo lastniku zemljišča nastalo škodo.

Ta zakonita določba pa ne velja za zemljišča, ki so kot pritiklina poslopij zagrajena.

Bolen v Savi (revir Zagorje). Meseca julija 1927 sem ujel bolena v Savi blizu železniške postaje Sava; prijel je na blestivko. Bolen (aspius rapax) je, kakor znano, edina roparica iz rodu krapovcev. Bolen je svojčas živel tudi v Ljubljanici, a je sedaj popolnoma izginil. Kljub pogostnemu povpraševanju nisem mogel ugotoviti, ali to ribo še drugi ujamejo v Ljubljanici in v Savi blizu izliva Ljubljanice. V Savi in Krki pri Brežicah je mnogo bolenov. Iznenadilo me je pa, da sem ujel ribo te vrste v Savi blizu žel. postaje Save, tako rekoč v gornjem toku. Dr. M.

Zastrupljevanje rib. Ljubljanski dnevnik »Slovenec« je poročal, da so neznani storilci ubili pod jezom v Savi med Zagorjem in Trbovljami z dinamitom več sulcev. Več sulcev velikanov, dva baje do 20 kg težka, je voda odplavila do Krškega. »Slovenčevo« poročilo se je izkazalo v toliko kot netočno, da sulcev ni ubil dinamit, nego da jih je baje zastrupilo apno iz apnenice v Zagorju. Poginuli sulci so bili namreč oslepeli in so imeli modrikasto mreno na očeh. Oblastvo bo stvar preiskalo.

Pisančki v podzemni jami pri Logatcu. Društvo za raziskovanje jam je v dneh 30. in 31. julija 1927 preiskalo jamo Gradišnico pri Logatcu. Jama je 200 m pod zemljo. Vhod v jamo je navpičen in meri do prvega dna 85 m. Prvemu dnu sledi drugo in temu tretje. Poslednje je ogromna dvorana, polna ilovice, ki se ob deževju do polovice napolni z vodo in izpremeni v lepo podzemno jezero. Ob času raziskovanja je bilo dno suho, le v severnem delu jame je bil sifon, napolnjen z vodo, v vodi so pa bili pisančki (phoxinus laevis). Ta voda je očividno v zvezi z Uncem, ki pronica pri Garčarevcu.

Da so našli v podzemni jami, več kilometrov od pronicanja Unca, ribice, dopušča domnevo, da so tudi v drugih podzemnih tokih Unca ribe, ki morda celo prehajajo iz Unca v Ljubljanico.

(Gradišnico je tudi opisal šumarski višji svetnik v p. ing. V. Putick, ki je bil leta 1886. v tej jami. Glej spis: »Gradišnica ali Vražja jama pri Logatcu v Sloveniji«, I., II. in III., Šumarski list, let. 1923. in 1924.)

Redka morska riba. Ribiči so ujeli početkom julija t. l. blizu Sušaka veliko redko ribo, ki jo nazivljejo »ribabačva«. Riba je bila težka okrog 150 kg in je imela obliko soda (bačve). Je precej redka v našem morju. Živi v globočinah in priplava samo o veliki vročini na površino. (»Ribar«.)

Stročnice — čiščenje. Kovinaste dele pri protih (stročnice) čistimo s sidolom. Treba pa je paziti, da s sidolom ne pomaženo laka na protu, ker se s sidolom kvari lak.

((Oesterr. Fisch. Ztg.)

Mali oglasi.

Pisarniške službe prosi 26 leten mladenič, ki je vojaščine prost, trezen in soliden, z znanjem slovenskega, srbohrvatskega in nemškega jezika, teoretično in praktično verziran v samostojnem knjigovodstvu, korespondenci, strojepisju in splošnih pisarniških poslih in je dosedaj 6 let komercionelno in tehnično dobro vodil lesno in železninsko podjetje, a vsled družinskih razmer odstopil. Razpolaga s svojim loviščem, lovci in psi, izvežban je v visokem in nizkem lovu ter dresiranju psov. Z vsem tem služi lahko tudi službodajalcu. - Iz prijaznosti poda reference gosp. blagajnik S. L. D.

Za službo lovskega čuvaja prosi 28 leten, samski lovski čuvaj, z večletno prakso, ljudskošolsko izobrazbo, absolvent lovskega in ribarskega tečaja. Opravlja tudi domača in vrtna dela. - Vprašanja Slov. lovskemu društvu — sekcija Maribor.

Gozdni in lovski čuvaj, absolvent tečaja v Kostanjevici, išče primerno mesto. Nastop takoj ali pozneje, tudi izven Slovenije. - Ponudbe uredništvu pod geslom: »Marljiv in vztrajen«.

Kupim fermača, ne preko 4 leta starega, najrajši psico, kratkodlako. Pogoj: Dobre lastnosti doma, prvovrstne na lovu. Ponudbe po možnosti s priloženo fotografijo na naslov: Hugo G. Jäger, Vršac, Banat.

Lovci! Pri nakupu strupa za roparice (lisice, volkove itd.) zahtevajte le pristne cyaninove kapsule z zak. zaščit. imenom »Cyonan«, ki so jih naši lovci tekom zadnjih let spoznali za najboljše. Kapsule so okrogle, steklene in s tekočino napolnjene. Na to je treba paziti, ker se z več strani ponujajo potvorjeni, manj vredni izdelki pod sličnim imenom. Cyonan-kapsule imajo pred strychninom in cyankalijem to nepobitno prednost, da zival obleži na mestu, ko je kapsulo pregrizla. Cena kapsuli z navodilom 12 Din. - Glavna zaloga: **Lekarna Orožen, Ptuj,** Slovenija.

Tri čistokrvne keltske brake, izvirajoče iz psarne »Podgora«, moram prodati vsled premenitve mesta. Dva psa in psica so v plemenskem in lovskem oziru prvovrstni in hvalevredni. - Adolf Zupan, Kropa.

Balkanske brake, lepe in na lovu dobre, tri mladiče in dva starejša psa, proda ugodno V. Jakil, Krmelj, Dol.

Vsakovrstno divjačino kupuje Ant. Verbič, Ljubljana.

Gumijeve škornje, ameriške, nove, do pasu visoke, za vodni lov, prodam. Cena nizka. - Ivan Rozman, Ljubljana, Rimska cesta 20.

Rabljeno orožje prevzema v komisijsko prodajo in posreduje za najboljšo prodajo puškar **F. K. KAISER, Ljubljana.** Po ugodni ceni ima sedaj v komisijski prodaji sledeče puške: Hammerles dvocevka, »Peterlongo«, C 12, **2500 Din;** Hammerles dvocevka, belgijska, C 16, **1400 Din;** Grener dvocevka, C 20, **1250 Din;** Toplever dvocevka, C 16, **800 Din;** Toplever dvocevka, C 20, **600 Din;** trocevka, C 16×16/8 mm, **1750 Din;** trocevka, C 16×16/11 mm, **1500 Din;** repetirka »Mauser«, 8 mm, **1200 Din;** repetirka, 8 mm, **600 Din.** — Priporoča tudi svojo zalogo novega orožja, municije, lovskih priprav ter potrebščin za ribjo lov. Izvršuje vsa popravila orožja. Priznano najboljše **montiranje daljnogledov** na puške ter popravila ribarskega orodja po najnižjih cenah.

*

Posamezni letniki »Lovca« izza prejšnjih let se dobijo po zmerni ceni pri S. L. D. Naročila je nasloviti na društvenega blagajnika Ivana Zupana, ravnatelja mestnega dohod. urada v Ljubljani, Gosposvetska cesta 17.



Vitko Lovec:

Beseda o brakih.*

Spoštovanja vredno in uvaževanja potrebno je mnenje tistih lovcev, ki brakade odklanjajo kot loviščem škodljive. Res je, da so prepogoste brakade, ki se vrše poleg tega še z množico neizvežbanih psov včasi naravnost uničujoče za naša lovišča. Ker pa je danes dejanski položaj tak, da velika večina lovcev posebno ljubi ta način lova in ni misliti, da se jih kakorkoli privede k opustitvi tega, je treba iti zlato srednjo pot in gledati na to, da se vršijo brakade na način, ki naj prizanaša kolikor le mogoče loviščem in divjačini, ter obenem pusti tudi lovcem, da pridejo vsaj deloma na svoj račun.

Srnjadi z braki načeloma ni preganjati, vendar to načelo ni dosledno izvedljivo. Če bi hoteli biti v tem oziru popolnoma dosledni, bi morali brakade splošno opustiti, ker so srne skoraj po vseh naših loviščih. Brakirali bomo sicer le tam, kjer so zajci in lisice, to je v nižje ležečih gozdih in v gostem, lovcu nepristopnem grmičevju v bližini polja, ker je tu odstrel potom grmarenja ali s pličarjem zelo otežkočen ali naravnost nemogoč. Vsak lovec pa vé iz lastne izkušnje, da naletimo tudi tu večkrat srno, ki je psi seveda ne pustijo v njenem ležišču. Taki slučaji so neizogibni in če jih bi hoteli preprečiti, je zopet edino sredstvo

* Primerjaj članka: »Brakada« in »Na prazno«, ki jih je objavil »Podgorski« v II. odn. III. letniku »Lovca«.

popolna opustitev brakad. Menim, da to ni največji lovski greh in ne bomo ob takih prilikah s pretežko vestjo nekoliko zamižali z enim očesom. Lovske čiste vesti in neomadeževane časti pa naj si ne omaže noben lovec z izrabljanjem opravičljivosti takih slučajev. Zanašati se moremo pač samo na pravilno razumevanje pravih lovcev, da ne bodo zaganjali psov v kraje, kjer se drži srnjad stalno, kjer prezimuje in se skriva poleti z mladiči. Samovoljno uhajanje psov predaleč od brakirja pa preprečimo s pravilno dresuro, kar bom še pozneje omenil. Za prizanašenje srnjadi pa nam je dana tudi še ta možnost, da ne uporabljamo psov, ki po šest, osem ali celo več ur sledijo neprestano enemu in istemu komadu. Žal, da je marsikak lovec ponosen na svojega psa baš zaradi te njegove lastnosti. Tako delajo posebno radi psi-samouki. Pravilno, po lovcu izvežban brak pa popusti zasledovanje običajno mnogo prej, se vrne k brakirju, išče in spodi znova ter je zaradi tega dosti uporabnejši kot oni, ki gre morda že s prvim pogonom kdovekam, ako ne prižene brzo na strel. Vrne se šele pod noč ali morda celo naslednji dan, ter je poleg velike škodljivosti čisto brezkoristen. Posledica za žival pa je navadno ta, da vsled utrujenosti in prehlajenja zboli in žalostno pogine. Pri brakadah, pri katerih se more sklepati že vnaprej, da pridejo na vrsto tudi srne, bi bili zelo priporočljivi braki-jazbečarji. Pred takim nerodnežem se umika srna prav z lahkoto in počasi in ni v nevarnosti vsaj njeno zdravje, če ji še ni namenjena pred puškino cevjo častna smrt. Mnogo krivde leži tudi na onih pseh, ki zanemarjajo zajca in jim je mar samo preganjanje srnjadi. Ta krivda pa pade vsekakor na lovca, ker ni braku-učencu vcepil veselja do zajca s pravilno dresuro.

Morda poreče ta ali oni, da tu sploh ni veliko govora o dresuri, ampak da je psa, ki ima oster nos in prirojen nagon, da išče in sledi divjačini, vzeti enostavno v gozd, kjer brez lovčevega sodelovanja začne polagoma vršiti svojo nalogo. Sicer ne moremo iskati in zahtevati pri braku posebne inteligence, nikakor pa ni res, da bi se njegov prirojeni nagon, goniti divjačino, popolnoma brezmiselno ne dal prav nič izpopolniti. Da na pok puške preneha slediti in ne daje več glasu, ampak prileče naravnost na strel, jasno kaže, da dela z velikim razumevanjem. Tudi pozna dobro puško in vé ločiti po obleki lovca od laika.

Z bičem braku ne boš vtepel ničesar v glavo in na povelje ti ne bo delal kakor ptičar. Zato je izključeno, da bi ga mogel, kakor tega, pripravljati že v sobi na njegov bodoči poklic. Začeti

moraš takoj z uvajanjem v praktično delo in pri tem ti je dana možnost, da uveljaviš gotove zahtevke, brez katerih brak ne more služiti dovolj popolno svojemu namenu. Vsa vežba pa naj se, kot že rečeno, vrši brez biča in strahovanja, treba mu je dati le prilike, da se nauči, treba mu je vse nekako sugerirati. Pri dresuri pa moraš biti skrajno previden in potrpežljiv; kar si enkrat zagrešil, tega najbrž ne popraviš nikdar več, ostane mu kot trajna njegova hiba. Truda in časa ne bo žal tistemu lovcu, ki vé ceniti vrednost dobrega braka. Uspešno loviti, loviti brez nepotrebne škode za divjačino in lovišče se da samo z res dobrim brakom.

Pri nas posedujejo pse-gonjače večinoma le poklicni lovci in lovski čuvaji. O čistokrvnosti tu skoraj ni govora, ker se zakupniki malo brigajo, da bi preskrbeli svojim lovcem tak zarod. So to križanci različnih pasem, različni po velikosti in barvi, z bolj ali manj ostrim nosom. Nabavljanje se vrši na ta način, da jih pokupijo lovci od kmetov, kateri jih ne morejo rabiti kot pse-čuvaje zaradi tega, ker se podnevi in ponoči klatijo po gozdu in polju ter preganjajo in more divjačino. Brakade, prirejene s takimi psi, se ne obnesejo, pač pa občutno škodujejo lovišču, ker tak pes lovi le sebi v zabavo; ne razume, kaj pomeni strel, ne briga se za brakirja, ne išče pri njem, ampak preganja sam zase daleč od okolice, ki je zastavljena po strelcih. Edino pravilno je, da si vzgoji lovec brake sam in v ta namen naj si preskrbi tudi čistokrvnega psa. Kdor le more, naj si nabavi mladiča, imel bo največje veselje s psom, ki ga je sam vpeljal v praktično delo. Izučeni psi so dragi in navadno ne kupiš kaj dobrega, ker si najboljšega prihrani vsakdo sam zase.

Polletnega mladička že smeš polagoma jemati v gozd, in sicer samega, brez drugih starejših psov. Večkrat sem že čul in čital, da je vršiti vežbo v družbi izučenih brakov. To pa je usodna napaka. Tak pes ne išče pozneje nikdar divjačine sam, postavi se na kak vzvišen prostor in čaka, dokler se ne oglase njegovi tovariši, šele tedaj se jim pridruži. Da je pes, ki ne išče in ne spodi sam, ničvreden, tega, mislim, ni treba posebej razlagati in poudarjati.

Dalje je zelo važno, da jemlješ braka-začetnika v tak del lovišča, kjer ni srn in lisic, ampak so zamo zajci. Jasno je, da potrebujemo brakov predvsem zaradi zajcev. Pes pa, ki je svojo učno dobo začel s srnami in lisicami, zajca vedno zanemarja. Išče le srn in lisic, ker jim sledi brez truda, saj te ne umejo delati na begu križev in kljuk, v katerih je dolgouhec pravi mojster. Nikdo naj se ne boji, da bi pes morda pozneje

ne maral za srno ali lisico. Le enega psa sem poznal nekoč, ki mu ni bilo para, kar se tiče zajcev in lisic, nikoli pa ni sledil srni. Brezdvomno je bila to najboljša lastnost njegova in bi bilo le želeti takih brakov.

Česar še absolutno ne smeš prezreti je to, da braka-učenca ne puščaš samega v gozd, moraš ga vedno spremljati. Ko stiče in išče po grmovju in skalovju, se mu oglašaj pogostoma z lovskim rogom, da mu tako spričaš svojo navzočnost. Če spodi, obstoj in čakaj na istem mestu, dokler se ne vrne. Če je prenehal zasledovati žival, kar spoznaš po tem, da je utihnil, zatrobi zopet, da te hitreje najde. Z navedenim dosežeš, da se pes vedno drži brakirja-vodnika in išče le v njegovi bližini, kar je velike važnosti. Po vsakem pogonu, bodisi da pes pusti zasledovano divjačino sam ali da mu jo odstreli lovec, se povrne takoj zopet k brakirju in išče dalje le tam, koder ga vodi on. Pravilno izvežban pes sploh ne išče, ako se ne zaveda brakirjeve bližine. Niso ravno redki braki, ki začno tuliti, če so se izgubili in ne čujejo roga. Po končani brakadi jih ni težko dobiti na verigo in odvesti s seboj, da se ne čuje bevskanje, ko že davno ni več nobenega lovca na stojišču pozno v noč, včasi celo še naslednji dan. Pes-samouk se ne briga nikoli za brakirja in njegov rog. Kakor hitro je prost verige, pojde iskat celo uro daleč in tam brez potrebe preganja in muči divjačino medtem, ko se strelci dolgočasijo in dremljejo na svojih stojiščih. Vsekakor je potrebno, da išče pes tam, koder ga vodi brakir, kjer je zastavljeno po strelcih. Ako naj pes ne spravlja živali na noge zato, da jo prižene na strel, potem naj sploh ne preganja.

Vpričo braka-začetnika ne streljaj nikoli divje perutnine in veveric. Utegne se ti zgoditi, da ti pes pozneje stiče za jerebicami in slokami ali pa laja po celo uro na veverico na drevesu. Tudi ga ne uči doma različnih pasjih umetnosti kot sportnega psa, vse to mu more biti le v škodo.

Pripomnim naj še, da naletimo včasi na psa, ki se pri sledenju ne oglaša, ampak goni tiho, pogostejši pa so braki s tako zvanim goljufivim glasom. Prvi so neporabni, ker priženejo žival pred nepripravljenega strelca, če jo sploh opazi; drugi pa s svojim neprestanim bevskanjem motijo i strelce i ostale pse ter so zaradi tega še manj vredni od prvih.

Za časa lovopusta mora biti brak priprt ali na verigi. To je pravilo, ki ne dopušča absolutno nobene izjeme. Ni je roparice, ki bi mogla napraviti toliko škode med žlahtno divjačino, kot jo lahko napravi pes tekom poletja. Tu pridejo v poštev tudi vaški psi, ki stičejo po polju in gozdu. Kjer lovci mirno trpe to pasje

pohajkovanje, tam naj se ne čudijo praznim loviščem. Od jerebičjih, prepeličjih in račjih gnezd do zajčkov in srnic — vse gre po pasjem goltancu. Kako tudi ne? Saj psu ni treba, kakor divjim roparicam, skrivati se in paziti na lastno varnost, on lahko brez skrbi in nemoteno preišče zadnji kotiček lovišča.

Opomnil sem nekoč lovskega čuvaja, ki je imel dva braka, čemu jih ne priveže. »Vaški psi gonijo cele dneve, če jih postrelim, bi bila prevelika zamera. In če že oni preganjajo, čemu bi potem svoja dva držal na verigi!« Tako mi je odgovoril. Zakupnik pa plačuje težke denarje in ob nedeljah, kadar pride v lovišče, se mu primeri včasi kaka šoja. Pa se godi tako marsikje.

Vzgojimo si dobrih brakov, ne mnogo, pa ti naj služijo kolikor mogoče popolno svojemu namenu. Takim psom pa, ki mesarijo v času lovopusta po naših loviščih, pokažimo pot v krtovo deželo.

Dr. Fl.:

Pred iztekom zakupne dobe.

V zadnjem letu zakupne dobe je stopilo vprašanje novega zakupa v ospredje interesov naših lovcev. To vprašanje ne zanima samo onih dosedanjih zakupnikov, ki bi hoteli obdržati v svojih rokah, kar so v teku petih let vzredili, ampak tudi druge, ki smatrajo, da je sedaj najpripravnejši čas, da se polastijo dobro gojenih lovišč in požanjejo, kar so drugi posejali. Čim boljše je lovišče, tem več se bo našlo takih reflektantov.

Popolnoma razumljivo je, da so stari najemniki lovišč v skrbeh in iščejo načina, kako bi mogli ostati v posesti lovišča, v katerem so stanje divjačine z velikim trudom in velikimi stroški povzdignili. Prav malo jih je tako srečnih, da jim je občina podaljšala zakup za prihodnjo zakupno dobo. Vsi drugi pa ventilirajo možnosti, kako bi preprečili, da se drugi ne okoristijo s plodom njihovega truda. Ta briga se ne tiče toliko domače divjačine kolikor one, ki so jo importirali in vzgojili, torej v prvem redu fazanov.

Kakor bo vsakemu znano, je fazanov po prevratu v naših loviščih v kratkem času popolnoma zmanjkalo. Kdor je torej leta 1922. izdražbal lovišče, je moral globoko seči v žep in dolgo časa čakati, preden si je pribavil mik in užitek lova na fazane. Sedaj šele, ko je naraščaj tolik, da bi lahko prenehale vse lovne omejitve, pa ga naj prepusti nasledniku, ki bo mogoče smatral lov kot vrelo dohodkov in v enem letu uničil vse, kar se je s

tolikim trudom odgojilo. Fazani se sicer lahko do izteka lova postrelijo, kaj pa naj napravijo najemniki s fazankami?

Najpriprostejši izhod bi bil sklep, da se naj tudi vse fazanke postrelijo. Kdor bi to storil, bi sicer preprečil, da imajo drugi korist od njegove lastnine, ali dal bi s tem slab zgled drugim lovcem, ker bi s časom pred iztekom zakupa to vsakdo storil in lovišča bi postala vsakih šest let popolnoma prazna. Na drugi strani je pa izkupiček za mrtvo divjačino tako minimalen, da ne krije niti malega dela izdatkov za živo.

Najumestnejši izhod iz te neprilike se mi zdi nasvet, ki sem ga slišal na zadnji odborovi seji mariborske sekcije S. L. D., namreč da naj se fazanke polovijo. Na ta način ne morejo potem biti za dosedanjega lastnika izgubljene, gotovo bo pa imela od tega koristi, kar posebno poudarjam, naša lovska zajednica. Če namreč zakupniki sami ne bi mogli te divjačine držati, mogla bi fazanke prevzeti naša sekcija ter jih proti primerni odškodnini vrniti starim lastnikom, če pa ti ne bi več imeli lovišča, bi se mogle prodati domačim in drugim reflektantom ali pa tudi zamenjati za drugo divjačino, n. pr. za zajce, pri katerih je osvežitev krvi, kakor je vsem znano, posebno potrebna.

Na ta način bi se tudi vsota, ki gre vsako leto v inostranstvo za nabavo divjačine, na začetku vsaj znižala, v nekaj letih bi pa mogoče sploh ne bilo potrebno importiranje fazanov.

Ker mislim, da je to edini lovsko pravični izhod iz današnje situacije, in vem, da bo vsak lovski najemnik fazanke rajši polovil kakor pa postrelil, ne bo odveč, če omenim tudi nekaj o načinu lovljenja fazanov.

Navadno lovijo fazane z okvirno pastjo, ki se napravi na samem krmišču. Krmišče je čisto primitivno. Na štirih kolcih, od katerih sta dva krajša, dva pa daljša, je pritrjena streha iz desk tako, da ostane ta prostor vedno suh. Tla naj bodo posuta s peskom, ker fazanom potem posebno ugajajo. Kolci naj ne bodo previsoki, ker bi sicer pozimi veter ves prostor s snegom zamedel. Pod to streho se postavi omenjena past, ki obstoji iz okvira štirih, 1 do 2 m dolgih, ne prenizkih desk, nad katerim je spletena čvrsta mreža. Ta okvir se na eni strani vzdigne in podpre s kolcem. Na kolcu je privezana vrvica, ki vodi v bližnje lovčevo skrivališče. Fazani morajo biti na krmišče že navajeni. Čim so pod okvirom, potegne skriti lovec za vrvico, past pade in fazane pokrije.

V mreži mora biti odprtina, skozi katero se fazani jemljejo iz pasti. Če pa je okvir tako velik, da se fazani z roko ne morejo lahko poloviti, potem se pred zadnjo desko v okviru pričvrsti

za nekoliko centimetrov krajša in ožja deska, katero moremo s primerno pripravo, n. pr. drogom premakniti do sprednje deske v okviru. Na sprednjem delu leve in desne deske pa morajo biti premična vrata.

Če pomaknemo potem pomično desko proti sprednji deski, bežijo tudi ujete ptice naprej ter jih bomo skozi pomična vrata lahko izvlekli. Prijeti jih moraš z eno roko za noge, z drugo jim pa zakrij oči, potem ostanejo popolnoma mirne. Vlovljene ptice dajemo v vreče, toda največ 5 do 6 v eno, na dnu vreče pa naj bo palica, ki drži oba kraja narazen, da imajo več prostora in ne stopajo druga na drugo.

Če nečeš več loviti, vzdigni okvir, podpri ga z dvema kolcema in odveži vrvico, da ne pridejo nepoklicani in ti ne napravijo škode.

Dobijo se tudi avtomatične pokrovne pasti za lovljenje posameznih in po več fazanov skupaj. Izven krmišč pa lovijo fazane z mrežami in na iste načine kakor jerebice.

Kako pa postopamo z vlovljenimi fazani? Dali jih bomo v majhne prostore, n. pr. drvarnice. Te morajo biti na tleh s peskom posute, pod streho pa naj bo razpeta mreža, da se pri vzletu ne ranijo. V primerni višini naj bodo položeni drogi, ker imajo fazani navado, da spijo na vejevju. Dobro je, če se pred vhodom napravi tako zvane volière, t. j. od treh strani zaprt, zgoraj z mrežo pokrit in v drvarnico vodeč prostor, ki omogočuje fazanom kretanje na prostem, če je lepo vreme.

Lovljenje fazanov je pod navedenimi pogoji lovski pravično. To se pa ne more trditi, če bi kdo hotel pred iztekom zakupne dobe poloviti tudi drugo divjačino, katero je v lovišču že našel in se za nje vzrejo sploh ni brigal. Taki poskusi bi vodili do uničenja revirjev.

Dostavek: Kdor hoče loviti živo divjačino, se mora ozirati tudi na zadevne zakonite predpise, ki so:

Na teritoriju bivše Kranjske: § 2., 3. in 4. zakona z dne 22. avgusta 1889, dež. zak. štev. 20;

na teritoriju bivše Štajerske: § 51. in 64. zakona z dne 21. septembra 1906, dež. zak. štev. 5 iz l. 1907.;

na teritoriju bivše Koroške: §§ 56. in 66. zakona z dne 4. avgusta 1902, dež. zak. štev. 15 iz l. 1903.;

za Slovenijo prihaja vpoštev nadalje § 2., 3. in 8. zakona z dne 28. februarja 1922, Ur. list štev. 378/115.

Tolmačenje teh predpisov bo kolikor toliko odvisno od konkretnih odnošajev (osvežitev krvi, in dr.). — Ur.

Fr. Starovaški:

Odstrel jalovih srn in lovska pravičnost.

V 10. številki letošnjega »Lovca« mi na strani 372. neimenovan dopisnik očita, da sem v svojem spisu »Tri lovski idile« v septembrski številki l. l. povedal, kako sem brez vsakega usmiljenja odstrelil poleti jalovo srno, ko je tako početje po božjih in lovskih postavah prepovedano kot mesna jed na veliki petek. V pozi starega šolmaštra in z visoko stegnjenim kazalcem končuje kratki dopis: »Pri nas v prelepi Dolini šentflorjanski kaj takega lovski zakon ne dovoljuje, ko je odstrel srn (poleti) splošno prepovedan!« — Prepričan pa sem, da je gospod dopisnik poslal omenjene vrstice z očitnim namenom, da pouči mlajše tovariše v zelenem kroju, naj se strogo držijo lovskega koledarja, zlasti ker še ne znajo razlikovati stare jalovke od mlade srne. Na mene pa se prav gotovo ni hotel obregniti, ker iz mojih skromnih lovskih spisov pozna moje naziranje o visokih in plemenitih ciljih pravega lovca in dobro vé, da jaz ne hodim na lov, da prinesem domov — kos mesa...

Kar se tiče lovstva in lovostaje v Julijski krajini, bodi povedano, da so pravi lovci v prid in zaščito naše divjačine dosegli pri zakonodajnih oblastih že lepih uspehov in da se je to stremljenje začelo širiti tudi po starih pokrajinah Italije: povsod se lovci organizirajo, povsod razpisujejo visoke nagrade za zatiranje lovskih tatov, ki s puško, mrežami in zankami uničujejo ptice selivke in divjačino sploh. Povsod skrbijo za povzdigo divjačine, za obnavljanje krvi itd. Res je to hvalevredno stremljenje v starih pokrajinah šele v povojih. Temu pa se ne smemo čuditi, ko vemo, da velja v Italiji divjačina kot »res nullius« (nima gospodarja) in da so bili po vojni v začetku tudi pri nas takega prepričanja vojaki ter so smodili na vse, kar leti in beži. Da se je v Julijski Krajini ohranil, da celo poostril lovski zakon prejšnjega režima, je pripomogla lovska razstava v Gorici jeseni leta 1925.; temu so pripomogli številni strokovni spisi neumornega prvoborilelja za povzdigo lovstva ing. Villanija in drugih njegovih sotrudnikov, med katere se brez hvalisanja, toda s ponosom prištevam tudi jaz, prav ponižno podpisani. Odbor za imenovano lovsko razstavo je na mojo pobudo sestavil celo lovsko terminologijo, ki je še morda — tu pa tam pomanjkljiva, toda postavljen je — temelj.[1]

[1] Za to važno poglavje bi se prav rad udejstvoval tudi pri našem S. L. D., toda samo s peresom je to težavno, a osebni stiki in posvetovanja za mene

Da se povrnem k lovostaji v Julijski Krajini, naj povem, da je pri nas odstrel srn sedaj sploh prepovedan; lovostaja za srnjake pa traja v Jul. Krajini od 1. oktobra do 31. maja, tedaj je za cele tri mesece daljša nego v Jugoslaviji.

Moram pa načeti vprašanje, ali velja lovski zakon in lovski koledar vselej in za vsak slučaj.

Kaj je srna-jalovka? Po fizioloških zakonih preneha po gotovem času pri sesavcih obojega spola možnost oplôdbe in plodítve: pri samicah preneha ob svojem času izločevanje jajčec iz plodnice, samci postanejo nesposobni za plodítev. Divje koze podijo stare, za plodítev nesposobne samce iz svojega krdela, in ti samotarijo večjidel v nižjih legah gorovja. Imenujemo jih samotarje. Srna jalovka se pozna že po svoji zunanjosti: izgubila je one lepe prožne oblike, po katerih se odlikuje mlada srna, postane vampasta kot stara jalova krava, uhlji so klapasti, po glavi dlaka osivi, spomladi in jeseni spreminja le počasi dlako, zrcalce je široko, rumenkasto, iz njega moli dolg čopič, parklji so dolgi, kar spoznaš po sledu v snegu ali na vlažni stezi. Ob času paritve je vsiljiva, odganja mlade srne in se nastavlja srnjakom in jih zavaja, ki s temi vlačugami zapravljajo svojo fantovsko moč; mlade srne, ljubezni željne, ostanejo neoplojene. Za to je lovski pravično, da take škodljivke vselej in povsod iztrebimo.[2] Nekaj podobnega opazujemo pri starih srnjakih, ki se v nasprotju z gamsovimi sorodniki ne izločujejo, temveč se ob času paritve štulijo in dobrikajo mladim srnam liki stare klecave ekscelence okoli — plesalk za gledališčnim odrom. — Zaradi nezmožnosti plodítve morda še ne bi bili tako škodljivi ali spričo svoje velikosti in moči v rogovih preganjajo svoje mlajše tekmece. Niso redki slučaji, da najdemo v gozdu mladega šesteraka ali vilarja, ki ga je stari zabodel. Tako škodujejo zarodu, in pravičen lovec ne prizanese s kroglo ne jalovki, ne staremu samcu, ki se ponaša edinole s svojimi rogovi in z debelim hrbtom. O tem sem čital v najboljših lovskih knjigah in revijah, razume se v —

niso lahki, ker je dovoljenje za polovanje preko konfinov zaenkrat jako omejeno. Imam pa mnogo lepih lovskih izrazov iz Kobarida, Bovca, iz Vipavske doline in s Krasa. Da tako strokovno poznamenovanje ni nemogoče, nam priča Janko Ravnik, ki je na str. 220—226 lanskega »Lovca« priobčil spis »Puškarsko izrazoslovje«.

[2] Mlajšim in neizkušenim lovcem pa ne bi nikakor svetoval, naj v lovopustu po teh zunanjih znamenjih streljajo na dozdevne jalovke. Pri takih srnah moraš tudi ugotoviti, da poslednja 3—4 leta zaporedoma niso imele mladičev pri sebi. Ako jo vidiš samo le eno ali dve pomladi, moraš računati z možnostjo, da je ostala jalova, ker se zaradi pičlega števila srnjakov ali pa iz kojega drugega razloga ni obrejila.

nemških, in povsod se priporoča odstrel takih škodljivcev v lovišču, ne glede na lovski koledar. Žal mi je, da sem med vojno med drugim izgubil svojo bogato zbirko lovskih strokovnih knjig in da ne morem te svoje trditve podpreti s točnimi podatki in citati. Spominjam pa se z vso gotovostjo, da so takega mnenja Dombrowski, Diezel, Waidmannsheil v raznih člankih in dr. Le enkrat sem že po vojni čital nekje, da jalovke v spominu na nekdanje materinstvo sprejemajo v svojo skrb in brigo neboglje-nega mladiča, ako mu je mati na katerisibodi način poginila. Pa to so gotovo le redki slučaji in ne odtehtajo škode, ki jih dela jalovka. Pri roki pa imam dobro knjigo: »Der waidgerechte Jäger . . . Mit besonderer Berücksichtigung der Jungjäger und Prüfungskandidaten . . . von F. C. Keller. Zweite verbesserte und vermehrte Auflage von Forstmeister Julius Diensthuber und Hans Sommereyer, Klagenfurt bei Joh. Leon.« (Knjiga je brez letnice.) Ta odlični strokovnjak piše na str. 46 tako-le: »Stari srnjaki mo-lijo mnogokrat tako »nežno razmerje« (namreč med srno in srnja-kom ob času paritve), se podijo okoli, dasi mlajšega tekmeca ne morejo več nadomestiti. Tudi v starih jalovkah se budijo spomini na »lepše čase«, pa se vsiljujejo srnjakom.« Poslednji stavek ci-tiram dobesedno: »Im Interesse einer rationellen Jagd gebührt beiden im Betretungsfalle sofort die Kugel. Der Grund ist beiderseits nahe-liegend.«

Zdaj pa se povrnimo k mojemu dogodku z jalovo srno in poglejmo, ali je bilo moje ravnanje lovski pravično, da rabim izraz temeljite razprave, ki jo je v lanskem letniku priob-čeval Comes Huberti in ki bi proti vsem pomislekom pisa-teljevim zaslužila, da se izda v posebni knjigi. Najprej vprašam sebe in druge pravične lovce, ali sem imel prav, da sem odstrelil staro jalovko, ki je baš pred odločilnim zaskokom odgnala mlado srno od »ženina«? Dopisnik se je obregnil na mene, češ: »Pri nas lovski zakoni tega ne dovoljujejo ob času, ko je odstrel srn splošno prepovedan.« Jaz pa sem v gornjem slučaju imel pred očmi predvsem svojo lovsko pravičnost, ki mi je klicala v spomin vse, kar vem in znam iz knjig in iz svoje 38 letne prakse: teorija in praksa sta mi velevali, naj odstrelim staro škodljivko, ki smo jo poleg zunanjih znakov poznali kot tako, ker je že več let nismo videli s kozliči, kot sem to povedal v »Treh lovskih idilah«. Spominjal pa sem se tudi omenjenega spisa v »Lovcu«, kjer Comes Huberti na str. 93 iz-rečno poudarja, da je pravičen lovec edini in izključni sodnik nad divjačino. — Mari naj lovec pusti bolno,

morda okuženo srnjad živeti in trpeti, ko lovski koledar ne dopušča odstrela?! Mladi lovci, čitajte pazljivo Bračunov spis o srnah (letnik 1922) in članek dr. Fuchsa (istotam), pa se boste prepričali, da lovopust ni vedno merodajen za lovsko pravičnost!

Zamislimo se malo v moje duševno razpoloženje ob onem dogodku. Vest mi je govorila: »Oj, prijatelj Starovaški, ugodna prilika se ti nudi, da odstreliš močnega šesteraka, s smrekovim vršičkom in z lepo trofejo obogatiš svojo zbirko, ki je v vojni izgubila najlepše kose! Kaj te briga stara jalovka? Kaj ti je stalo do tega, ali se mlada srna oplodi, ali ne? Morda prikliče drugega ženina! V ostalem: ti si gost, povabljen, da odstreliš srnjaka! Ker lovišče ni tvoje, nimaš prav nobenega interesa na tem, ali je prihodnje pomladi par kozličev več ali manj. — Čemu boš streljal na staro, grdo srno?! Morda jo razdenejo in ti dobiš kos mesa, ki ga ne maraš, ako ni baš hrbet lepega vilarja, pečen na ražnju in dobro polivan s špehovo mastjo. Vrhtega si lovski pravičen rodoljub le tedaj, ako ne streljaš srn v prepovedanem času. Ali ne veš, da ti preti nevarnost, če te karabinerji ovadijo? Slaba ti bo predla, ako pretor (sodnik) ni lovec! In s sodniki, ki niso obenem lovci, so sitnosti! To veš dobro!« — Tako sem pred 20 leti naznanil dva mladoletna potepuha, ki sta na mojem tedanjem lovišču v Št. Petru pri Gorici ujela spomladi brejo zajkljo. Sedemnajstletna malopridneža sta priznala in — spričo njune mladosti — sta dobila vsak po dvanajst ur zapora. Meni je prisodil kazenski sodnik povračilo stroškov, oziroma škode. Pri tej salomonski sodbi me vpraša sodnik, po čem so zajci — na trgu... Odgovoril sem mu, da bi bil rad odštel 100 K, če bi bil mogel s tem preprečiti lovski zločin, dasi se zajci v dovoljeni lovski dobi prodajajo le po 2·50 do 3 K. Nato je sodnik računal dvojno vrednost zajklje, ker bi bila morda sebi in lovcu v radost in veselje polegla enega mladiča.

S temi vrsticami sem pojasnil svoje naziranje glede odstrela jalovih srn iz vidika lovske pravičnosti.

Morda poreče ta ali oni, da so podobni slučaji v manjših loviščih tako redki, da za to sploh ni vredno razlivati črnila in rabiti belega papirja. Navzlic temu bi bilo priporočljivo, da se v tem vprašanju izkušeni lovci priglasijo k besedi.

★

V naravoslovnem in lovskovzgojnem oziru ima gospod Starovaški prav. V lovskopolicijskem pogledu pa je v Sloveniji splošno dopustno streljati srnesamice od 16. oktobra do vključno 31. decembra, torej dva in pol meseca.

Pred uveljavljenjem prepovedanih in dovoljenih lovskih časov za razne vrste divjačine so bili zaslišani lovski strokovnjaki. Ti bi bili izjeme iz navedenih ozirov gotovo dopustiti — vendar so se najbrž morali ozirati na to, da bi delale ovadbe pri morebitnih zlorabah lovskopolicijskim oblastvom veliko preglavic. — Ur.



Gošar:

Jerebarski klub.

Kar je pravih, hudih lovcev, imajo lovstvo razdeljeno v posebne dobe in si tudi ves prosti čas oziroma dopust tako razdele, da se ne porabi niti kapljica prostosti za kaj drugega, kakor za lov. Vsako tako lovsko dobo težko pričakujejo in navadno precej prej prično s pripravami. Podaljšajo jo pa s prežvekovanjem dogodkov, ki jih je kdo doživel, kakor je že pred kratkim ugotovil neki pisec.

Prijatelj Jaka, hud lovec na divje race, že pol leta pred račjo sezijo polni naboje in vrag zna kake primesi in začimbe primeša smodniku in s čim preparira šibre, da bi bile bolj smrtonosne. Pri tem pa uživa, da ga človek kar zavida. Nekateri lovci uživajo s prešteva nje m stročnic, drugi pa celo v tem, da prešteva jo šibre, koliko jih gre v naboj. Najhujše pa je s klici, ki jih uporabljajo člani zelene bratovščine za varanje divjadi. Že marca, komaj odleze sneg, se zbirajo petelinarji, kremžijo in zavijajo obraz, delajo šobe in poskušajo oponašati malega petelina, na katerega je lov prav za prav šele sredi maja. Koncem junija prihajajo že prvi srnjakarji v prodajalne in povprašujejo po srnjačjih klicih, ki jih bodo rabili šele začetkom avgusta. Doma jih preskušajo in cvilijo, da je joj. Najbolj prijetno je poslušati, kadar poskušajo srnino večalo, ki se sliši skozi devet fara. Vznemirjenje pa doseže svoj višek pred jerebjo sezijo. Posebno neumorni so oni, ki izdelujejo sami jerebje klice, ali piščalce, kakor jim pravijo lovci in hud jerebar prav redko stanuje nad eno leto v enem in istem stanovanju. Če je prestal jerebjo sezijo, no potem je dobro, ostal bo še naprej. Nič jih ne užene, ne prošnje ne grožnje, ne odnehajo, dokler jih stanodajalec ali pa hišni gospodar ne postavi pod kap. Pa teh ptičev ni malo, kakor bomo videli iz sledečih dogodljajev.

Imam znanca, ki hoče na vsak način lepše piskati kakor jereb. Že od zgodnje mladosti to poskuša in je tudi znatno napredoval na tem polju. Toda mnogo je pretrpel zaradi tega študija. Kot mladenič, dijak je najprej zahajal k slavnemu jerebarju Šimnu, nekdanjemu mojstru, ki je slovel po vsej deželi in še preko mej; znal je tako piskati, da so ga krstili za »jerebča«. Pa to mojemu lovskemu znancu ni zadostovalo, šel je tudi k staremu hribovcu Tocinu, ki je veljal za lovskega čarodeja in čarostrelca. Visok možakar, širokopleč kakor gora, glas je imel, kakor bi trl orehe, je preživel dve tretjini življenja v temnih gozdovih Jelovice. Stanoval je v ogljarski bajti, bila je nekoliko daljša kakor običajne, kajti drugače bi morala biti vedno odprta vrata kočice, skozi katera so štrlele dolge, menda vse njegovo življenje od ogljenega prahu začrnele noge. Stari Tocin je znal zagovoriti živali, lovcem puške, da so slabo streljali in še mnogo drugega. Najbolj je spoštoval kvatrno nedeljo in ni ga bilo denarja, da bi ga z njim podkupil, da bi šel ta dan na lov. Pa tudi zaklade je hodil kopat in se pri tem poslu seznanil z raznimi duhovi. Tocin je imel nekoč s prijatelji stavo, da gams na zadnjo desno nogo piska, da se to vidi že po parkljih, nasprotniki pa so trdili, da na sprednjo; no, ker niso imeli prilike, to videti skupaj, je stava ostala neodločena.

Neko lepo poletno noč so sedeli v planinski koči na Vodicah ob plapolajočem ognju in praznili čašice »ta domačega«. Pri takih prilikah je postal Tocin precej zgovoren in zaupal mojemu znancu posebno tajnost o jerebjih piščalkah: Najboljša kost za jerebjo piščalko, je menil stari pogošnjek, je kost črnega mačka, posebno, če nima maček nobene bele lise. Ustreljen mora biti na kvatrno nedeljo, odrt v božični noči, piščalke pa smejo biti delane samo med šmarnimi mašami prihodnjega leta.

Ker pa moj znanec ni imel prilike, izpolniti vseh omenjenih pogojev, je pač moral gledati, da se na drug način izpopolni v izdelovanju jerebjih klicev. Med počitnicami so ga kregali domači, posebno njegov oče, ki je sicer tudi strasten jerebar, a je bil kmalu sit neprestanega frlenja. Pa tudi nebroj pritožb je prihajalo od raznih strank, kajti izginjali so mački drug za drugim, kakor da bi bila v deželi prava mačja kuga. Vse je šlo za te ljube jerebje piščalice. Veselili pa so se Krzmani, Radovne in Mekli, ki so bili glavni liferantje mačjih kosti in imeli poleg dobre pečenke še zaslužek. Med študijskim letom so se pritoževale dijaške gospodinje, dokler ni minula jerebja sezija. Pomislite, celo to se je dogodilo mojemu znancu, da je prišel v razrednico, ker se je nekoč spozabil v šoli in je med matematiko zapiskal lepo

jerebjo melodijo, za katero prozaični profesor ni imel nikakega razumevanja. No, in sedaj, ko se je osamosvojil, je podvojil svojo delavnost in ima še neprestano neprilike zaradi čudnega sporta.

Ko sem pred kratkim šel pozno zvečer čez »Čevljarski most«, sem naenkrat začul jerebji spev. »Kaj vraga,« sem si mislil, »tako pozno in sredi Ljubljane pa piska jereb!«

In že sem mislil, če ni morda to tisti jereb, ki ga pase na Gradu pod stolpom prijatelj Dolfe, nadziratelj velikih lovov na Ljubljanskem gradu. Pa sem se spomnil na prijatelja, da tu v bližini stanuje. Zažvižgal sem naš signal, takoj mi je odgovoril in par minut za tem je že zarožljal močan ključ v veliki stari ključavnici.

Preko dolgih stopnic sva dospela v njegov stan, ki je čepel visoko pod strešino kakor orlovsko gnezdo. Na mizi je ležalo več majhnih pil, tankih žag, napiljenih in obrezanih kunjih in mačjih kosti; vse je bilo zaprašeno od koščenega prahu, miza je bila na par mestih nažagana, namizni prt, ki je samo do polovice pokrival mizo, pa narezan.

»Ej, zopet škoda, zopet škoda; če gospodinja to opazi!« je tarnal mojster klicev, a se kmalu potolažil.

Iz žepa je izvlekel klic, prav mojstrsko zapiskal in pripomnil, da je to morda višek jerebarske umetnosti, češ, da je dosti zveneč glas, da pravilno šumi in ne vem, kakšne vrline, da ima ta piščalka.

V sosednji sobi je zasmrčala gospodinja in nekaj zamrmrala, dala je znamenje, da naj vsaj ponoči miruje. Toda to ni zadostovalo; ponovno je piskal, dokler hišni gospodar ni začel trkati na strop; tega je bolj rešpektiral in odnehal.

Ko sem drugi dan srečal v Zvezdi svojega lovskega prijatelja, mi je zapiskal že na novi klic. In glej spaka, takoj, kakor na ukaz, se je oglasil jereb tam nekje v bližini Krapeževega vrta. Ker je bilo v Zvezdi precej ljudi, nisva več piskala, dočim je drugi piskač še parkrat odgovoril. Kdo je bil, ne vem, pohvaliti ga pa moram, da zna celo »vižo« in prav dobro.

Čez par dni sem ponovno obiskal svojega znanca, ki mi je jel pripovedovati ves srečen, da se je v njegovi bližini naselil jereb, ki mu, ako zapiska, prav pridno odgovarja. In res, pogledal je na uro in pripomnil, da naj še četrt ure počakam in bom slišal sam. Točno ob eni je bilo, ko je zapiskal in že na prvi klic se mu je odzval sosed, a ne posebno dobro. Iz melodije se sicer ni dalo sklepati, ali je mladič ali starec, toda to pa, da še ni dolgo jerebar. Na tretji ali četrti pisk pa se je pokazal tudi pevec. Prav varno se je nekaj zamajalo na oknu sosednje hiše onkraj

Ljubljanice in za zagrinjalom se je pokazal piskač, ki se je pa, ko je opazil, da ga vidiva, stisnil in prikril. Bil je lovski znanec V., znani prijetni član vesele slov. lovske družbe. Pa to ni zadostovalo; jel se je oglašati še tretji jereb, in sicer tam nekje na Bregu. Temu se je poznalo, da je gotovo prevaral že mnogo pravih jerebov.

Tako se je jela tudi v Ljubljani razvijati jerebarska družba in mislim, da bomo imeli kmalu poleg kluba jamarjev, ptičarjev, poleg prijateljev akvarijev, kluba nabiralcev znamk in cigarnih ovitkov, nabiralcev metuljev in škatlic žveplenk, in sto drugih klubov, tudi klub jerebarjev, ki bodo nabirali jerebje podrepice in stare lovske klobuke, okrašene z jerebjim perjem. Na prihodnji lovski razstavi bo klub jerebarjev razstavil tudi razne klice in prav zanimivo bo piskalno tekmovanje. Bati se nam je samo policije, da bi končno ne posegla v naše delovanje ter konfiscirala in da ne bomo nekoč čitali med malimi oglasi v dnevniku: »Sobo oddam«, ali »Poroči se lepa, bogata dama; izključeni so pa člani in piskači jerebarskega kluba«.





Dr. Avgust Munda:

Nekaj misli o izenačenju ribarske zakonodaje v kraljevini S.H.S.

Prejšnja vlada je sprejela v svoj zakonodajni program tudi uzakonitev edinstvenega ribarskega zakona. Čuje se, da se baje bavi tudi sedanja vlada z izenačenjem ribarske zakonodaje. Zato je potrebno, da se bavimo z vprašanjem, ali je edinstven ribarski zakon pri nas sploh mogoč in potreben. Pa utegne kdo zmajati z glavo, češ, osnutek edinstvenega ribarskega zakona je vendar že gotov, kako ne bi bil potem mogoč? In kljub temu smatram iz razlogov, ki jih spodaj navajam potrebnim, da se bavim z vprašanjem, ali je izenačenje ribarske zakonodaje pri nas potrebno in mogoče.

V članku »O pravnem stanju ribarstva v kraljevini SHS«[1] sem se podrobneje bavil z ribarskim pravom posameznih pokrajin naše države; iz navedenega članka je razvidno, da slone ribarski zakoni posameznih jugoslovanskih pokrajin na čisto različnih temeljih. V Sloveniji velja revirni sistem, ki pa na ozemlju bivše Štajerske in Koroške še ni dejansko izveden, ker se je kranjski ribarski zakon razširil na vso Slovenijo šele letošnjo spomlad; v Hrvatski-Slavoniji velja sistem ribarskih pravic, v Bosni-Hercegovini, v Srbiji in deloma v Vojvodini pa regalni sistem. Sedaj

[1] »Lovec« 1927, str. 24, 68, 113, 152, 231.

pa poglejmo, ali in kako skuša osnutek spraviti te različne sisteme med seboj v sklad.

Člen 18. osnutka pravi: »Država zadržava za sebe pravo izkoriščavanje ribolova na ovim javnim vodama:...«; tu našteva osnutek vse večje reke križem države, med njimi Savo od Zidanega mostu navzdol, Dravo nizdol Maribora, Muro ter slednjič posamezna jezera, med njimi Bohinjsko in Blejsko. Člen 19. osnutka govori o »ostalih« javnih vodah in pravi: »Od ostalih javnih voda, koje nisu pomenute u članu 18., prihode od ribolova uživaće opština, na čijim se hatarima te vode nalaze.« Člen 20. dovoljuje celo razlastitev javnih voda, navedenih v členu 18. in 19. Po členu 20. sme namreč država »pravo svojine« na javnih vodah (redaktor misli očividno na privatne ribolovne pravice na javnih vodah) razlastiti zase ali za občine, s tem da za to dá pravično odškodnino lastnikom teh pravic«. Vsi ti členi se v bistvu ujemajo z določili člena 2. sedanjega srbskega ribarskega zakona, ki ureja ribarstvo po regalnem sistemu. Če se ti členi osnutka uveljavijo, bi torej ostalo v Srbiji, Vojvodini in Bosni-Hercegovini vse pri starem, ker velja v teh pokrajinah že sedaj regalni sistem. Osnutek pa ni mislil na ostale pokrajine: na Slovenijo, Dalmacijo in Hrvatsko-Slavonijo. V teh pokrajinah so ribarske pravice v privatnih rokah; tu bi se dal uvesti regalni sistem le z razlastitvijo ribarskih pravic. O načinu razlastitve govori drugi odstavek člena 20., ki pravi: »Odšteta (za razlaščene ribolove) će se odrediti na osnovi prosečne zakupnine za poslednjih 10 godina, računajući odštetu kao kapital, koji bi po 5% godišnje iznosio tu prosečnu zakupninu. Ako ribolov u toku poslednjih godina nije izdavan pod zakup, odrediće se iznos ove zakupnine prema overenim podacima o dotadanjim prihodima od takvih ili sličnih ribolova za poslednjih 10 godina.« Osnutek ne pove, kako naj bi se plačala ta odškodnina ali naenkrat ali v obrokih; ali iz rednega proračuna ali iz dohodkov ribolova. Jasnejši glede odškodnine je člen 22., ki pravi: »Ako na hataru opštine postoje dokazana ribolovna prava na javnoj vodi, a država ne želi koristiti se odredbom člena 19. (razlastitev), to i opština more zatražiti ekspropriaciju toga prava u svoju korist na način, opisan u članu 20. ovog zakona. Prihodi od takvog ribolova pripašće opštini. Odšteta za ekspropriaciju amortiziraće se iz godišnje zakupnine te vode na način, koji će odrediti ribarski inspektorat.« Ta člen govori torej o privatnih ribarskih pravicah na ozemlju občin. Taka razlastitev pri nas v Sloveniji po mojem mnenju ne bi bila mogoča, ker velja v Sloveniji revirni sistem, dasi trenutno še ni povsod izveden; da bi pa bila občina tako velika, da bi obsegala

cel revir, si je pa težko misliti. Sloveniji ta člen torej ne bi mogel škoditi. Kljub temu pa moram o tem členu izpregovoriti nekaj besed, ker nasprotuje določilo tega člena temeljnim načelom moderne ribarske zakonodaje. Občina ni pripravna institucija, da bi upravljala ribolov; obstoja nevarnost, da bi prepustila ribjo lov svojim občanom; to pa bi bil svobodni ribolov, kakršen je bil v navadi v pradavnih časih. To določilo pa je tudi nesprejemljivo, ker onemogoča ustvaritev ribarskih enot (revirjev). Ribarske pravice je treba združiti v večje enote, ki omogočajo pravilno in racionelno upravo vode. Člen 20. pa nasprotuje temu načelu in hoče pribaviti občini dohodke iz ribarskih pravic na njenem ozemlju. Ribarski zakon naj ščiti in pospešuje ribarstvo in ga naj dvigne na ono stopnjo, ki mu gre kot važnemu faktorju narodnega gospodarstva. Gori označeno določilo pa je zgolj fiskalno in je na kvar ribarstvu.

In kako naj se izvršuje ribja lov v razlaščenih vodah? O tem osnutek molči. Člen 28. govori sicer o izvrševanju ribje lovi v ribarskih revirjih in odreja za revirje obligatorni zakup, ki ne sme biti krajši od 10 let. Kakor rečeno, govori ta člen zgolj o revirjih, ne pa o drugih (razlaščenih) vodah.

Revirje omenja osnutek le mimogrede, ko pravi (v čl. 27.), da se smejo posamezne ribarske pravice združiti v ekonomsko edinico, bodisi v zadrugo bodisi v revir. Revirna razdelitev je po tem členu torej le fakultativna. Spojitev ribarskih pravic v ribarske enote (revirje) spada v delokrog Generalne direkcije za ribarstvo v Beogradu.

Torej v Beogradu naj se odloči, ali naj se ustvari v kakem gorskem potoku v Sloveniji nov revir! Sedaj odločuje o tem pokrajinska vlada (veliki župan). Določba o fakultativnem snovanju revirjev je zgrešena; revirna razdelitev voda mora biti imperativna, obligatorna, seveda le za vode, ki ne dopuščajo drugega načina izkoriščevanja. Slovenija je gorata dežela z gorskimi vodami, s potoki in manjšimi rekami. V večini voda prevladujejo salmonidi, osobito postrv. V takih vodah se sme le intenzivno gospodariti, ekstenzivno gospodarstvo bi upropastilo naše ribje vode. Za intenzivno gospodarstvo pa je v naših razmerah mogoč edinole revirni sistem. V vsakem revirju pa naj gospodari en sam upravičenec, za več upravičencev ni prostora. Seveda ne mislim s tem reči, da sme v enem revirju loviti le ena sama oseba; lovi jih lahko več, lov si pa morajo urediti tako, da voda ne peša. Odgovornost za pravilno upravo revirja pa imej le ena oseba (zakupnik ali lastnik). To je temeljno načelo za gospodarstvo v manjših ribjih vodah. — V enem samem

členu skuša torej osnutek odpraviti ribarstvo v Sloveniji; in mislim, da ne izdam nobene tajnosti, če povem, da je tudi ta člen prišel v zakon šele na intervencijo slovenskih ribarskih interesentov. Sedanji kranjski ribarski zakon obravnava snov o ribarskih okrajih v 22. paragrafih, osnutek pa absolvira revirno razdelitev v enem samem členu in še v tem členu pravi, da je razdelitev v revirje zgolj fakultativna.

Iz navedenega je posneti, da osnutek ribarskih razmer v Sloveniji sploh ne upošteva; isto velja za Hrvatsko-Slavonijo in za Dalmacijo.

Pa bi me utegnil kdo opomniti, da je podirati lažje kakor sezidati. Zato hočem takoj odgovoriti na vprašanje, kako naj se osnutek popravi, da bi ustregel željam in potrebam vseh pokrajin. Na to vprašanje je težko odgovoriti; popraviti se osnutek po mojem mnenju sploh ne da, treba bi ga bilo na novo predelati. In tudi to je težko, ker sloni ribarska zakonodaja v posameznih pokrajinah na različnih sistemih. Regalni sistem in revirni sistem se ne dasta združiti, kakor se ne dasta združiti ogenj in voda. Če pa hoče vlada na vsak način ustvariti edinstven ribarski zakon, potem ne kaže drugo, kakor napraviti v zakonu ločena poglavja za posamezne pokrajine in urediti ribarstvo za vsako pokrajino posebej.[1] Eno poglavje bi govorilo o Sloveniji, drugo o Hrvatski Slavoniji in eventuelno Dalmaciji, tretje o Srbiji, Vojvodini in Bosni-Hercegovini. V teh ločenih poglavjih bi se obravnavala seveda le ribarska pravica in način izvrševanja te pravice, vsi drugi predpisi zakona, osobito varstveni predpisi (tako zvani ribarsko-policijski predpisi) pa bi bili za vso državo enotni.

Le na ta način bi se dal predelati osnutek.

In kaj je zaključek teh izvajanj? Osnutek, kakršnega je predložila vlada, je v sedanji redakciji tak, da ni sposoben in zrel niti za diskusijo, da o uzakonitvi sploh ne govorim. Treba bi ga bilo preurediti na način, kakor sem gori omenil. Tak zakon z oddelki za posamezne pokrajine pa bi bil le kompilacija sedaj veljavnih pokrajinskih ribarskih zakonov. Šlo bi torej le za spremembo oblike, v bistvu bi pa ostala stvar taka, kakršna je sedaj. Taka preureditev osnutka torej ne bi imela nikakega pomena; saj nam gre za stvar, ne pa za obliko. Moja želja glede osnutka je le ta, da naj ostane »osnutek« na vse večne čase. Po mojem mnenju se ribarska zakonodaja v Jugoslaviji sedaj sploh ne da

[1] Primerjaj članek »Pravno stanje ribarstva v kraljevini S. H. S.«, »Lovec« 1927, str. 115.

izenačiti; zgodovinski razvoj se s paragrafi ne da izbrisati. Izenačenje ribarskega prava za sedaj tudi ni potrebno. Nam ne gre za izenačenje, nego za red v ribarski upravi. Državna uprava naj gleda na to, da se bo ribja lov v vsej državi izvrševala na tak način, da vode ne bodo pešale. To je zasedaj veliko važnejše kakor ribarska zakonodaja v cilju izenačenja.

In kaj je moj predlog? Moj predlog je ta, da naj se sestavi in uzakoni okvirni državni ribarski zakon; v ta zakon naj bi se sprejela le temeljna načela o ureditvi ribarstva in na podlagi teh načel naj bi oblastne skupščine urejevale ribarstvo na način, ki ga smatrajo najprimernejšim z ozirom na lokalne prilike. Jasno je menda vsakomur, da za postrvje vode v Sloveniji ne morejo veljati ista določila, ki naj veljajo za veletoke istočnih pokrajin naše države. Okvirni zakon naj bi se sestavil morda po uzorcu okvirnega ribarskega zakona z dne 25. aprila 1885, št. 58, d. z., ki velja v Sloveniji še dandanes. Ta ureditev ribarske zakonodaje je po naših zakonih mogoča in lahko izvedljiva.

Člen 2., točka 3 zakona o oblastni in sreski samoupravi z dne 26. aprila 1922, Služb. Nov. št. 92 (Uradni list št. 136) določa, da spada v področje oblastne samouprave tudi »skrb za pospeševanje rečnega in jezerskega ribarstva«. Člen 64. tega zakona pa daje oblastni skupščini pravico izdajati oblastne uredbe v vseh stvareh svoje pristojnosti: »Z oblastno uredbo pa se smejo izdajati samo podrobni predpisi k odredbam zakona, kolikor je to potrebno zaradi uporabljanja zakona v dotični oblasti.« In baš zaradi tega je potreben državni okvirni ribarski zakon, ki naj pooblašča oblastne skupščine, da na podstavi temeljnih določil zakona urede ribarstvo v svojem območju.

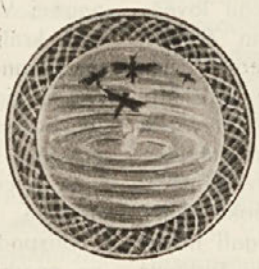
Državni okvirni zakon naj bi obsegal v bistvu sledeče določbe:

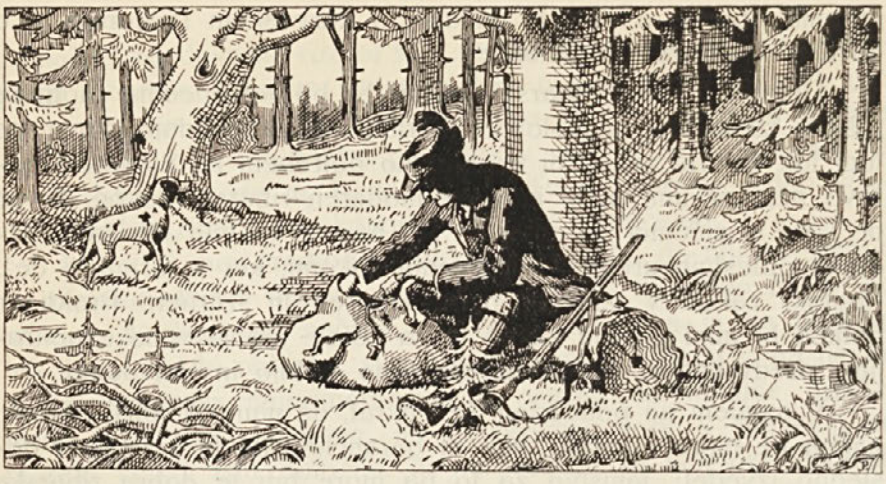
O opredelitvi ribarske pravice, o pridobitvi in prenosu te pravice, o tem, komu pristoja ribarska pravica v postranskih vodah (umetnih in prirodnih), o obligatorni razdelitvi manjših voda v revirje, o načinu, kako naj se razdeli zakupnina za revir med posamezne ribarske upravičence, kako se izvršuje ribja lov v stoječih vodah (jezerih), o umetnih drstiščih, o razmerju ribarske pravice do zemljišč ob vodi, o ribji lovi ob poplavi, o razmerju ribarskega upravičenca do lovskih in vodnih upravičencev, o onečiščenju in zastrupljevanju ribjih voda, o regulaciji rek z ozirom na ribarstvo; slednjič mora odrejati okvirni ribarski zakon, da občine in tvornice ob vodi ne smejo izvrševati ribarske pravice, in da ne smejo vzeti ribjih vodá v zakup. V okvirni zakon spada končno še splošno določilo o varstvu rib; o legiti-

miranju ribičev, o ribiških čuvajih, o kazenskem postopku in o kaznih za ribarske prestopke.

Državni okvirni ribarski zakon bi bil torej edina mogoča rešitev izenačenja jugoslovanske ribarske zakonodaje. Sicer pa tudi tak okvirni zakon ni neobhodno potreben, za Slovenijo gotovo ne, ker ima skoz in skoz moderen ribarski zakon, ki ga ne kaže v ničemer spremeniti. Pri nas ne bi bilo niti treba izdajati oblastnih uredb k okvirnemu zakonu, ker je kranjski dež. ribarski zakon v vsakem oziru izboren in izčrpen. Praktičen pomen bi imel okvirni zakon le za ostale jugoslovanske pokrajine, predvsem za Bosno-Hercegovino, Srbijo in Vojvodino.

V ostalem pa poudarjam še enkrat, da nam najboljši ribarski zakon ne more koristiti, ako ni garancije, da bi se zakon dosledno izvedel; jamstvo za to pa more biti le dobra ribarska uprava. V tem oziru nam daje najboljši zgled Švica. Švicarski zvezni ribarski zakon iz leta 1888. obsega le okrog 20 členov; zakon je primitiven in zdaleka ne tako dober in dovršen kakor naš slovenski ribarski zakon. In vendar je švicarsko ribarstvo tako urejeno, da more biti zgled vsem drugim državam. Zakon torej ni glavno, nego dobra ribarska uprava s strani države, ribarskih organizacij in posameznikov, ki se pečajo z ribarstvom.





Iz lovskega nahrbtnika.

Središnja uprava Saveza lovačkih udruženja u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca je zborovala dne 29. oktobra t. l. v Ljubljani.

Središnja uprava je bila sledeče zastopana:

Predsednik dr. Milan Stojadinović, minister n. r. in generalni tajnik ing. Vojko Koprivnik, šum. višji inspektor, oba kot delegata beograjskega lovačkoga saveza; dalje dr. Milan Zoričić, banski svetnik in ing. Ivan Ceović, šum. višji svetnik kot delegata zagrebškega lov. društva; dr. Iv. Lovrenčič, odvetnik in Ivan Zupan, ravnatelj mestn. dohodar. urada, kot delegata Slov. lov. društva; Jovan Lakić, grad. svetnik, Boko Gajin, dr. Miloš Vlaković, kot delegati novosadskega saveza, dr. Drag. Turković kot delegat sarajevskega saveza.

Šum. direktor Dojković in trije delegati iz Splita so bili zastopani po polnomočnikih.

Nadzorni odbor je zastopal ing. dr Milan Marinović, šum. višji inspektor.

Ob pol 11 je otvoril zborovanje g. dr. Milan Stojadinović v zborovalni dvorani mestnega magistrata. Zborovanju so prisostvovali odposlanec g. ministra za šume in rudnike, g. ing. Vojko Koprivnik, v imenu g. velikega župana ljubljanske oblasti, višji šum. svetnik g. ing. Anton Šivic, v imenu oblastnega odbora g. dr. Anton Milavec, za mestno občino ljubljansko vladni komisar, g. vladni svetnik Anton Mencinger, končno gg. novinarji kot zastopniki slovenskih dnevnikov.

Predsednik Središnje uprave je v svojem nazdravnem govoru pozdravil najprej Visokega zaščitnika lovcev, Ni. Vel. kralja, potem vse prisotne, prej imenovane zastopnike. Posebno je naglasil prirodno lepoto slovenskih pokrajin, bogastvo lovne divjačine v njih ter marljivo in zaslužno delovanje slovenskih lovcev, ki so združeni v Slov. lov. društvu.

Gospodu predsedniku so odgovorili na pozdrav gg. zastopniki mestne občine, velikega župana in ministra za šume in rudnike ter želeli Središnji upravi, da bi nje delovanje doseglo lepe uspehe.

Nato je bil prečitan zapisnik o poletnem zborovanju Središnje uprave, ki je bilo v Beogradu. Generalni tajnik g. ing. Koprivnik je podal izvestje o delovanju predsedstva od maja 1927 dalje.

Središnja uprava je rešila:

1. Vprašanje o izvozu naših pušk v popravilo v inozemstvo. To vprašanje je

rešeno s tem, da se je od ministrstva vojne in mornarice zadobilo dovoljenje za izvoz do 100 komadov pušk v popravilo na leto pod enakimi pogoji, kakor so predpisani za uvoz pušk;

2. vprašanje o podpori za Središnjo upravo. Predsedstvo s svojimi prošnjami, s katerimi se je bilo obrnilo do merodajnih faktorjev, ni povsem uspelo. Doslej je odobril samo g. minister za šume in rudnike podporo 10.000 Din, ki pa še ni izplačana;

3. vprašanje olajšav lovcem pri železniških vožnjah kakor jih uživajo planinska društva. Doslej je imelo posredovanje le uspeh, da je bil dovoljen prevoz psov v vozeh III. razreda. Prošnja za 50 odstotno znižano vožnjo pa je bila odbita, ker spada v pristojnost ekonomsko-financijskega komiteja žel. ministrstva. Središnja uprava je obnovila svojo prošnjo in isto za predložitev imenovanemu komiteju tudi primerno utemeljila. Predsednik se je še osebno obrnil do g. ministra železnic (glej posebno obvestilo o kesneje izdanem rešenju v »Nahrbtniku«, Ur.);

4. na četrtino znižana vožnja po železnici za današnje zborovanje ni bila dovoljena, upati pa je, da bo odobrena polovična vožnja.

Delovanje sekretarijata je obstojalo nadalje v vzdrževanju Zveze med zveznimi društvi in reševanjem tekočih stvari. Med slednjimi so bili sledeči predmeti:

1. Izposlovanje uvoza nekaj novih lovskih pušk, večja množina nabojev in smodnika na priporočilo posameznih lovskih društev.

2. Središnja uprava je dosegla, da se bo izdeloval brezdimni smodnik za lovce pri nas v državi in se bo prodajal pod pogoji, ki bodo objavljeni uradno. (Glej posebno obvestilo v »Nahrbtniku«. Ur.)

3. Razveljavljeni sta naredba o postopanju z zemljišči, danimi agrarnim interesentom v zakup in naredba o postopku o priliki oddajanja občinskih lovišč v zakup na Hrvatskem, ki sta nasprotovali obstoječim zakonitim določbam.

4. Predsednik Središnje uprave se je poleg ministrstva za šume in rudnike posebno zavzel za organizovanje lovcev v Črni gori. Tam se je že osnovalo večje število lokalnih društev ter se namerava osnovati savez teh društev, ki bi pristopil k centralni organizaciji.

5. V pogledu ingerence Središnje uprave na zakonodajstvo glede na pospeševanje lovstva pri samoupravnih oblasteh tačas Središnja uprava ni smatrala za primerno, da napravi kake korake.

Blagajniško poročilo je podal mesto odsotnega blagajnika g. ing. dr. M. Marinović. Glasom tega poročila je znašala imovina na dan 29. oktobra 1927 19.802 Din 80 par. Predlagal je razrešnico upravnemu in nadzornemu odboru, kar je bilo sprejeto.

Po desetminutnem odmoru za priprave k volitvam novega odbora — ob tej priliki sta se poslovila zastopnika velikega župana in ljubljanske mestne občine — je predsednik zopet otvoril posvetovanja. Na vrsto so prišle razne zadeve, ki se tičejo internih društvenih zadev v Srbiji.

Z glasovanjem, ki se je vršilo z glasovnicami, je bil izbran sledeči odbor: Za predsednika dr. M. Stojadinović, za podpredsednika dr. M. Zoričić, za glav. tajnika ing. V. Koprivnik, za blagajnika Dim. Pančela.

Nato je bila prečitana brzojavka, naslovljena na Nj. Veličanstvo kot vrhovnega zaščitnika, dalje predsedniku vlade g. Velji Vukičeviću in g. dr. A. Mijoviću, resornemu ministru za šume in rudnike, kar je bilo z navdušenjem sprejeto.

Gen. tajnik je nato poročal o vprašanju glede izdajanja orožnih listov za lovsko orožje in lovskih kart samo članom lovskih društev, s čimer bi se najjačje strnile vrste lovcev v naših organizacijah. V tem pogledu obstojajo po naših pokrajinah različne prilike. Baš v tem predmetu vplivajo tačasni spori med lovskimi vrstami v Beogradu odnosno v Srbiji škodljivo. V Bosni in Hercegovini, pravi poročevalec dalje, izdajajo oblast-

va orožne liste brez zadostnega presojanja, lovske karte pa po političnih motivih, mesto po interesih lovstva in lovskih društev. Radi tega je sarajevski lovski savez zahteval, da se to vprašanje spravi na dnevni red Središnje uprave.

Pri debati so izčrpno obravnali oba predmeta govorniki dr. Turković, Lakić, dr. Zoričić in dr. Vlaković. Dr. Vlaković je osobito povdaril sledeče napake drž. administracije iz svojega opazovanja, ki se očividno nanaša predvsem na prilike na jugu:

1. da so kazni za lovske prestopke prenizke in neefikasne,

2. da so odškodnine, ki jih priznavajo sodišča za ubito koristno divjačino, prenizke, ker za zajca priznavajo 30 Din, za fazana 40 Din, dočim stane nabavka živih 250 do 300 Din.

3. Obmejni pasovi, posebno v Vojvodini so preširoki in lovi v njih obmejna straža brez dovoljenja.

4. Sreski načelniki postopajo samovoljno, ne oziraje se na lovska društva, zakon o lovu, prestopke, tako tudi glede orožnih listov in lovskih kart. Hrti, ki so bili poprej v Vojvodini prepovedani, so se zopet razširili in pokončujejo zajce.

5. Lovske zabrane se ne spoštujejo niti od oblastev niti od lovcev.

6. Lovski, ribiški, poljski in vinogradniški čuvaji nosijo puške in lovijo brez dovoljenja.

7. Flobert-puške, ki se ne smatrajo za lovsko orožje in za koje ni treba orožnega lista, so postale v Vojvodini nevarne za lov, ker streljajo ž njimi neupravičenci zajce v velikih množinah.

Sklenilo se je, da naj napravi radi odprave grajanih nedostatkov predsedstvo potrebne korake.

Na dnevnem redu je bilo tudi vprašanje o dobavi brezdimnega smodnika. Gen. tajnik je dal zadevna pojasnila, sklicujoč se na svoje že zgoraj opisano izvestje.

Dr. Zoričić je stavil vprašanje, ali so znani balistični podatki za ta, sedaj pri nas izdelovani smodnik in da bi se bilo treba v tem pogledu obrniti do smodnišnice v Kruševcu.

Posredovalo se bo na merodajnem mestu, da se cena domačega brezdimnega smodnika, ki stane 160 Din za kg, zniža, ker smodnik, nabavljen iz inozemstva, ne stane več nego 120 do 140 Din.

Zborovanje Središnje uprave za leto 1928. bo v Beogradu.

Pa zaključenem zborovanju je predsednik S. L. D., g. dr. Lovrenčič povabil vse prisotne na banket v hotel »Union« in člane Središnje uprave na lov na divje koze in jelenjad, ki ga priredita družba »Jezersko« in g. Fr. Dolenc v lastnih loviščih v Kokri.

V. K. — A. Š.

Lovske karte za leto 1928.

Predpisi za izdajo lovskih kart ostanejo isti, kot so bili za l. 1927, in sicer:

Nove lovske karte veljajo za čas od 1. januarja do 31. decembra 1928.

Za vse vrste lovskih kart (izvzemši člane vladarskega doma) se plačuje enotna pristojbina 15 Din za Oblastni lovski zaklad.

Vsaka lovska karta se izgotavlja le za eno osebo in velja le za določene osebe ter se ne da prenesti na drugo osebo. Izgotavljali bodo lovske karte pristojni sreski poglavarji, sreska izpostava v Škofji Loki, odnosno pristojni mestni magistrati, in sicer sledeči dve vrsti:

I. Državne lovske karte:

1. Za lastnike in zakupnike lova in za njih goste.

Vsi plačajo razen pristojbine 15 Din za Oblastni lovski zaklad, po tar. post. 101. a) taks. zakona tole takso v kolkih:

ako lovijo brez psa kolek 30 Din;
ako lovijo z enim psom kolek 40 „
ako lovijo z dvema psema kol. 50 „
ako lovijo s tremi ali več psi kolek 60 Din.

(Opozarja se na deželne zakone, ki določajo, komu se sme izgotavljati lovske karte.)

2. a) **Za diplomatske in konzularne uradnike** (če niso naši državljani) po vzajemnosti, razen častnih konzulov.

2. b) **Za drž. šumarske nameščence.** Za lovske karte izdane osebam, navedenim v točkah 2. a) in 2. b), se plačuje le pristojbina 15 Din za Oblastni lovski zaklad, kolkovne takse pa so v smislu pripombe 6. točke c tar. post. 101. a) taks. zakona **popolnoma oproščene.**

3. **Lovska karta za slušatelje vseh vrst gozdarskih šol** (visokih, srednjih in nižjih). Za njo se plača pristojbina 15 Din za Oblastni lovski zaklad; kolkovne takse je v smislu prip. 7. k tar. post. 101. a) taks. zakona **za ¾ oproščena.**

To vrsto lovskih kart izgotavljajo sreski poglavarji, ozir. mestni magistrati slušateljem (dijakom) vseh šumarskih šol, ako se primerno izkažejo.

Glede mladoletnih veljajo obstoječi predpisi deželnih zakonov.

II. Lovska karta za zaprisežene lovske čuvaje.

Pristojbina za Oblastni lovski zaklad znaša 15 Din.

Kolkovne takse je v smislu prip. 6., točka c) k tar. post. 101. a) taks zakona **popolnoma oproščena.**

Izgotavlja se v smislu zakona z dne 28. februarja 1922 (Ur. list št. 419 ex 1922) na zahtevo lastnika ali zakupnika lova.

Ta karta velja samo za tista lovišča, za katera je izdana.

*

Pismene ali protokolarne prošnje lastnikov ali zakupnikov lovišč morajo biti po tar. post. 1. kolkovane. Ako se prošnje stavijo ustmeno in se jih ne jemlje na zapisnik, ni treba plačati kolka.

Dnevnih lovskih kart se ne bo izgotavljalo, tudi tedaj ne, če bi kak gost ali inozemec hotel loviti samo en dan. Istotako ni izdajati takse prostih lovskih kart pastirjem in poljskim čuvajem.

*

Kdor hodi na lov brez lovske karte, je kazniv po predpisih lovskih zakonov. Poleg tega pa prihaja v poštev zakon o taksah, ki določa kot kazen petkratni znesek neplačane takse (tar. post. 101. a, prip. 4. taks. zakona).

Od lovskih kart, ki jih izgotavljajo lovcem, bivajočim na ozemlju mariborske oblasti pristoj. sreski poglavarji, se pobira poseb. oblastna taksa, ki znaša 100% kolkovne takse, predpisane s tar. post. 101. a) zakona o taksah. (Oblastna uredba z dne 21. julija 1927, št. 1547 pr.) Ing. A. Š.

Naša kožuhovina. Slovenski lovci so s tem, da so ustanovili Lovsko zadrugo in v njej združili gospodarske interese lovstva, storili velik dobrobit ne samo za lovce, nego za splošno naše gospodarstvo. Najvažnejša panoga Lovske zadruge pa je gotovo »Divja koža«, ki skrbi za prodajo kožuhovine in kož. Kožuhovina iz naših krajev je slovela že pred davnimi leti in že od pamtiveka prihajajo k nam tuji kupci, ki jo pokupijo in odnašajo na svetovni trg.

Ali med temi kupci so bili le redki, ki so plačevali take cene, kakršnih je bila naša roba vredna. Vsako leto so bile za nas izgubljene ogromne vsote. Pri posamezniku se to še ni poznalo tako zelo, ali če pomislimo na skupnost, znaša to velikansko vsoto, ki jo je utrpelo vsako leto naše narodno gospodarstvo.

To je dalo baš povod za ustanovitev Lovske zadruge, ki v zadnjem času skupno z direkcijo »Ljubljanskega velesejma« pod imenom »Divja koža« skrbi, da naša dobra kožuhovina in kože dosežejo primerne cene.

Iz poročil v »Lovcu« in drugem časopisju lahko vidite vsako leto zapisane velike vsote, katere prejmejo naši lovci za kožuhovino in kože.

Najvažnejša naloga skupne prodaje kožuhovine je, da izostane nezdrava, škodljiva konkurenca, katere žele ponajveč tuji, včasi tudi domači kupci, ter da je kožuhovina pravilno ocenjena. Kožuhovino ni lahko oceniti pravilno in dogodi se neštetokrat, da kupci prevarajo neveščega prodajalca. Pri skupni

prodaji po »Lovski zadrugi« vse to izostane, ker so že pred prodajo vse kože in kožuhi strokovno ocenjeni.

Skupna prodaja kož in kožuhovine na Ljublj. velesejmu pa raznim nereelnim kupcem ni posebno po volji, kajti zavedajo se kaj dobro, da jim ne gre pšenica v klasje po njihovi svobodni volji in da je vsak nakup pod vrednostno ceno izključen. Radi tega skušajo na vse načine, kako bi to za naše lovstvo važno organizacijo razbili. Največkrat se nastavljajo in čakajo na železniški postaji podeželane in kupujejo od njih. Mnogi v posameznih slučajih celo nadplačajo, a to le radi tega, da bi jim drugi nasedli, odnos., da bi prišlo na velesejem manj kož in kožuhov in bi bila tako otežkočena skupna prodaja, pri kateri so zainteresirani večji trgovci, ki reflektirajo samo na večje partije in jih tudi dobro plačajo.

Dolžnost slovenskih lovcev je, da ne verujejo takim ljudem in ne škodujejo skupni stvari. Dokazano je, da so samo lansko leto utrpeli naši lovci, ki so prodajali posamezno, škodo, ki ni znašala nič manj kakor 160.000 dinarjev. Lahko si mislimo, kakšna bi bila škoda, ako bi bila ukinjena skupna prodaja in bi tujci slobodno razpolagali z našo kožuhovino.

Z ukinitvijo skupne prodaje pa bi odpadli tisti kupci, ki reflektirajo na velike količine in edini dobro plačajo.

Slovenski lovci, vaša dolžnost je, da oddaste kože in kožuhe Lovski zadrugi, ki je v zvezi z Ljublj. velesejmom organizirala prodajo kožuhovine po vzorcu modernih svetovnih trgov in dosegla velik ugled pri svetovnih trgovcih. Dokler obstoja skupna prodaja, je mogoče našim lovcem tudi sporočati pravilne cene, ki se zelo spreminjajo na svetovnem trgu.

Lovci, zbirajte že sedaj kože divjadi, da jih čim več prinesete, odnosno pošljete na naš skupni sejem, ki se bo višil kakor običajno, **23. jan. 1928 v prostorih Ljubljanskega velesejma.** Opozarjamo vas pa tudi, da kožuhovino in kože dobro pripremite; vsako leto imate priliko videti, kako ceno doseže lepo posušena kožuhovina, če je tudi drugače v kakovosti nekoliko slabša, dočim veliko najboljših, slabo prikrojenih kož divjadi nihče noče kupiti.

Malodimni lovski smodnik. Uradni list štev. 113 let. leta objavlja, da bo prodajalo odslej vojno skladišče Dunavske divizijske oblasti za vso državo malodimni lovski smodnik, ki ga izdeluje tvornica za smodnik v Obiličevu pri Kruševcu. Smodnik je vložen v pločevinaste škatle in stane 160 Din kilogram.

Pravico kupovati ta smodnik v originalnih zabojih uprave tvornice za smodnik v Obiličevu, imajo samo člani lovskih društev, ki morajo dokazati to svojo pravico ob nakupu s potrdilom lovskega društva, kateremu pripadajo, in poleg tega z nabavnim dovolilom pristojnega velikega župana (uprave mesta Beograda, oddelka za javno varnost).

Denar se polaga pri blagajni komande Dunavske divizijske oblasti.

Lovska idilica. Poznam moža, ki se mu je dogodilo sledeče: Mož ni latinec, marveč res pravi lovec in prijatelj prirode. Ob nedeljah, kadar mu dopušča čas, pa tudi med tednom, hodi g. F. Š. po lovišču. Kot dobremu strelcu mu je največja zabava, stikati za kljunači. Tako je bilo tudi prvo novembrsko nedeljo. V družbi lovca in že precej z leti obloženega resavca, je iskal po prodih okoli Dev. Marije v Polju. Kljunačev ni bilo kaj prida, ker je bil glavni polet že pri kraju, ali pri skrbnem iskanju je le našel posamezne zakasnjence. Pribrkljali so do goste robide. Resavi fermač je obstal in pokazal, da je nekaj živega v bližini. Na eni strani je bil naš znanec, na drugi lovec, na sredi fermač. Na prigovarjanje stopi fermač naprej in iz robide ne smukne, nego zleze zajec. Ker vidi, da je obkoljen od treh strani, sede vrh robide in motri čudne posetnike.

Gospodu Š. je to dopadlo in reče zajčku v svoji češko zveneči slovenščini: »Če boš prosil, te bom pustil!« In glej ga spaka! Ko zajček to začuje, se malo

iztegne in dvigne šapice, kakor da bi res prosil milosti.

Znano je, da zajec kaj rad zavzame tako pozicijo, ako kdo zakriči nad njim ali zažvižga. Tako se je zgodilo tudi v tem slučaju.

Gospod Š. je vpošteval zajčkovo prošnjo, ostal mož-beseda in čakal, da jo je odkuril v drugo bolj varno skrivališče. Gošar.

Za kunami. S pozivom na spis »Za kunarje« tovariša Rojine, naj povem tudi jaz svoje prigodbe.

Decembra 1923 odidem zvečer z bratom, da bi lovila drugi dan bele zajce. Sneg je bil ravno pravi — 15 do 20 cm visok —, malo južen. Ko se prebudiva drugi dan z bratom zjutraj ob šestih, je pihal od jugovzhoda precej hud veter, prinašajoč droben, suh sneg. Stresalo je sneg seveda tudi z drevja. Moj brat se je zaril nazaj v odejo, češ, v takem vremenu ne grem nikamor. Mene je pa gnalo, da bi vsaj pregledal, če je sploh kaj slediti. Bratu sem naročil, naj pride za menoj, ako me do osme ure ne bo nazaj. Ko se je malo zdanilo, začnem gaziti sneg proti gozdu.

Kakih tisoč korakov od hiše najdem kunino sled. Neverno jo opazujem ter doženem, da je šla šele tik pred menoj čez cesto, ker ni bilo v sledi skoraj nikakega snega. Ker sem že enkrat poprej na ta način kuno došel, se brez pomisleka spustim za njo. — Že Brehm pravi, da hodi kuna v mirnih krajih tudi podnevi okrog, kar sem jaz ponovno opazil, posebno v viharnem vremenu in ne samo v času plemenitve. — Kolikor mi je dopuščal sneg in gozd, sem drl za sledjo, da se mi je v telesu kmalu spremenila zima v najgorkejše poletje. Da jo pa briše kuna najraje po najgršem svetu, je znano. Tudi mene je zapeljala v «vrtičje« (jelševje, ki raste prilično kakor ruševje). Obiti to grdobo in priti v mlad gozd čez 100 m globok jarek, mi je bilo predaleč, pa sem se zaril v to grmovje, da se mi je vsipal sneg v žepe. V nasprotnem gozdu mi je kmalu zmanjkalo sledi. Ker pa so bile smrečice neznansko goste, pomešane tu pa tam z brezami, je bilo jako težko obiti kraj, kjer bi morala biti »laška iverca«. Medtem mi zahupa brat z nasprotnega vrha. Velel sem mu obstati na moji stari sledi, ker sem bil mnenja, da bo mogoče šla kuna nazaj. Vsled burje pa me brat ni razumel in je obšel ves kompleks v velikem krogu. Ko sem tudi jaz vse obkrožil in preiskal skoro vse smreke, sem prišel po prilično eni uri nazaj na točko, kjer sem bil vstopil v gozd.

Vražja žival je zdrsnila raz brezo nanaj v prvotni les in pozneje zopet nazaj.

Ne bom opisoval nadaljnjih težav in jeze. Okrog treh popoldne sva kuno vendar prignala v znosnejši revir in kmalu sem bil pri nizki smreki z gnezdom. Ker je stala smreka precej na samem, sem z lahkoto ugotovil, da v najbližnji okolici ni šla z drevesa. Da bi me pa več ne zvodila, sem vendar obšel gnezdo v prilični razdalji 50 korakov. Brat je bil med tem časom precej višje.

Ustrelim v kup dračja na drevesu. Vse mirno. Čakam precej časa, nato pa se približam še bolj drevesu, da vidim, če se ni mogoče sneg pordečil. H....! Pet korakov od smreke zagledam čisto svežo sled. Nesramnica mi je pobrisala iz gnezda, medtem ko sem jo obkoljeval.

To me je napotilo, da odslej obstanem precej časa na mestu, ako kuno doženem. Potem šele jo pričnem obkoljevati.

Prav kratko drugo nespametno: Kot sem omenil, hodijo kune v mirnih krajih prav rade podnevi na rop, posebno če jih je globok in mehek sneg več dni zadržal v ležišču. Povodom lova na belega zajca opazim svežo sled proti malemu gozdičku vprav pod Smrekovcem. Kljub globokemu snegu jo mahnem ob štirih popoldne za njo. Ko se je pričelo že skoraj mračiti, doženem njeno sled pri mogočni, košati smreki. Ker je stala ta smreka na samem, niti mislil nisem, da bi bila kuna na njej, zato sem jo mahnil kar mimo nje in naprej po sledi,

oziroma malo proč po prikladnejših krajih. Šele čez kakih 100 korakov preseka sled mojo pot in jaz si jo začnem ogledovati. Sled je bila čisto nova, brez vsakega novo naletelega snega. Zlatica je torej že odšla zajtrkovat. Hoja nazaj! Še danes se spominjam nanjo. Šele ob osmih sem prišel do hiše.

Tretji slučaj pa, ko sem kuno zastrupil, jo vjel v železje, streljal po njej, — in mi je še odnesla pete — je presramoten zame. Bila je belica.

Želim kunarjem mnogo uspeha, ker pri nas nam grozi uničiti kuna vse male in velike peteline. Ivan Dolinar.

Srnjak osmerak, upljenjen na Dolenjskem. Dne 16. junija 1909 sem uplenil srnjaka-osmeraka, kojega rogovje je videti naslikano! Rogovje je visoko 29 cm in normalno razvito. Srnjaka sem čakal na hribu med Predstrugami in železniško čuvajnico pod Velikimi Laščami.

Pri tem srnjaku sem doživel neverjetne stvari. Izpalil sem nanj iz trocevke v hipni razburjenosti mesto krogle, desno cev s šibrami št. 00 z brezdimnim smodnikom na daljavo 48 korakov. Bilo je ob četrt na devet zvečer, ko je srnjak ravno drgnil rogovje v skalnati strmini pod menoj ob drobno drevesce.

Po oddanem strelu nisem videl srnjaka in tudi ne slišal nikakega šumenja v suhem listju. Srnjak je moral torej pasti. Hitim po skalovju in listju na mesto, kjer bi imel srnjak ležati. Bilo je že zelo mračno. Ko postojim, se dvigne srnjak in zapodi proti meni. Mesto da bi bil obstal s pripravljeno puško — imel sem isto na rami. Vrgel sem jo z rame vstran ter prijel srnjaka za rogovje, na kar je nastala med nama borba na življenje in smrt.

Lovskega noža nisem imel pri sebi.

Odkar me zemlja nosi, nisem še nikoli toliko življenske sile zbral kakor takrat. V približno deset minut trajajoči borbi, sedeč na svoji žrtvi, ki je umevno tudi napela vse svoje življenske moči proti meni, je bila moja obleka popolnoma razdrapana, z obraza mi je pa curljal pot. S čudovito močjo in vztrajnostjo se mi je posrečilo še o pravem času žival premagati. Srnjak je imel strel šiber v drobovju nad desnim stegnom.

Železniški čuvaj in njegov sin sta mi spravila plen s hriba že pozno v noči.

Po tem slučaju nikoli več nisem šel na lov, ne da bi si bil zabičal v glavo geslo: Danes boš pa toliko pazljiv, da ne napraviš nikake napake več!

Rogovje sem razstavil na dunajski razstavi 1910 in prejel zanj diplomo.

Ker so normalno zraščeni rogovi osmerakov velika redkost, bi rad izve-



del, ali imajo starejši lovci že več takih ali podobnih komadov. To rogovje, ki ga prodam, si kupec lahko ogleda pri podpisanem na Rimski cesti št. 20 v Ljubljani. - Ivan Rozman, viš. sod. ofic.

Nedopustno streljanje letošnjih srnic. Prihajajo nam pritožbe, da so v raznih loviščih streljali mlade letošnje srnice; obžalovanja vredno je, da so bili med temi lovci tudi člani S. L. D.!

Pristojne organe, ki imajo pravico ovaditi prestopke in zapleniti pod 12 kg

težke komade, prosimo, da se svoje pravice izdatno poslužijo.

Uspešen pogon na volkove. Dne 19. novembra t. l. so lovci priredili v tako zvanem »Schachen-u« ob meji občin Kočevska reka in Novi lazi, pogon na volkove, ki so vse leto kvarili lovišča v okolici. Dan poprej sta bila dva volka tik ceste Mrava—Stalcerji—Kočevje blizu vasi Stalcerji raztrgala dve srni. Raztrgani srni je postiljon, ki je vozil pošto iz Broda v Kočevje, pobral in pripeljal v Kočevje. G. Loser in podpisani sva srni takoj peljala nazaj na mesto, kjer sta bili raztrgani in sva jih zastrupila s strihninom. Pri tej priliki sva po dobri sledi mogla ugotoviti, da sta volka v »Schachen-u« pri Novih Lazih ter naročila poklicnim lovcem, da izsledijo volka radi pogona, ki se bo izvršil drugi dan ob 9 dopoldne. Imeli smo uspeh ter sta bila oba volka ustreljena že v prvem pogonu. Eden je bila volkulja, težka 36½ kg, ki jo je pogodil g. R. Loser s šibrami št. 8 (avstr. numeracije, ali št. 4 angleške numeracije). Streljal je na razdaljo 25 korakov. Volkulja je po strelu zaječala, visoko odskočila in se obrnila, s čimer je tudi volka zavrnila. Obležala je 50 korakov od nastrela. Volk pa je šel v pogon nazaj ter se pokazal šestemu strelcu, števiši od stališča g. Loserja, namreč lovcu Eppichu z Vrbovca, ki ga je zadel s šibrami štev. 0 na 55 korakov na popolnoma golem pašniku. Volk je padel 200 korakov od nastrela. Dolg je bil 1·64 m, visok 84 cm in tehtal 38½ kilograma.

Sedaj tam ni več volkov, pač pa so še trije v Scherenbrunnu, pet pa se jih klati okrog Podrebri v novomeškem srezu. Ing. Jenčič.

Letošnja jesenska selitev pri Splitu.* V srednji Dalmaciji ob morju so opazovali prvega kjunača 17. okt. 1927. Selitev važnejših močvirnikov, n. pr. štorklje, sive čaplje, rjave čaplje, bobnarice (Botaurus stellaris L.) se je vršila med 5. in 20. oktobrom 1927. Dne 13. novembra pa je letelo nad Splitom proti jugu mnogo gosi, menda so bile ligarice ali njivske gosi (Anser fabalis Lath.). — Dne 21. oktobra se je prikazala v splitski okolici številna jata malih krivokljunov (Loxia curvirostra L.), česar že več let ne pomnijo; tudi v Sloveniji so se prikazali letos krivokljuni v zmernejšem številu; na Nemškem pa je bilo krivokljunov primeroma toliko kakor pri nas leta 1889. — Dne 31. avg. so ujeli pri Sinju zelo mladega mrharja (Neophron percuopterus L.), dne 10. nov. pa na otoku Braču starega planinskega orla (Aquila chrysaëtos L.). —b—

Lepega divjega mačka je ustrelil A. G. na brakadi v lovišču občine Struge, ki ga ima v najemu g. Klavs iz Ribnice. Sosednji lovec, ki je stal malo višje med skalovjem, je piskal jerebom. Naenkrat se privleče čez skale mlada, na pol odrasla mačka, za njo pa še dve. Misleč dobiti vse tri na muho, ušla mu je še prva za drugima v kamenje, maček pa se je priplazil po vrhu pečin pred G.

Živi li oče muc v skupnosti z rodbino? V Mali gori je letos precej te živali. Poleti je ujel neki fant mlado divjo mačko z roko. Joškov.

Mačka, velika škodljivka lova. Naj dodam k spisku »Mačje zgodbe« v zadnjem »Lovcu« na str. 405. o škodljivosti mačke glede lova tele opazke iz lastne skušnje.

Pred dobrimi 20 leti sem imel mačko, prav dobro lovico. Večkrat pa je izginila z doma in je ni bilo po par dni domov. Kam je zahajala, nismo mogli dognati. Slednjič smo se pa le prepričali, da je hodila po lovu za divjačino. Na praznik sv. R. T. v začetku junija je zopet izginila in se ni vrnila. Ni je bilo več od nikoder. Mislili smo, da jo je odnesla najbrž lisica, ki je pobirala po vasi po več hišah kokoši, ali pa, da jo je kdo ubil. Pozabili smo bili na njo in nismo nikdar mislili, da bi se še kdaj vrnila. Jeseni 20. septembra zvečer se je kar naenkrat zopet pojavila. Ve-

* Prim. str. 74.

dla se je pa prav plaho, kakor da se boji, in je mijavkala. In kje je bila ves ta čas? Brezdvoma na lovu po hostah. Nad župniščem je svet bregovit. Tam je precej grmovja in kostanjevih kolosekov, za njimi pa so obsežne hoste, ki se raztezajo daleč na okrog. In tu je našla mačka obilo prilike za lov in za prehrano. Po grmovju je pobirala brezdvoma mladiče po ptičjih gnezdih, po hostah pa zajce, polhe in dr., s katerimi se je prehranjevala ves čas svoje odsotnosti, cele tri mesece in pol. I. Š.

Kača na drevesu. Pred kakimi 30 leti sem imel na župniškem vrtu nekega jutra v juniju kosce, ki so mi nakosili mrvo. Ko pridem k njim in se ozrem proti hosti, ki se je raztezala pod vrtom proti Kulpi, zapazim na mladem gabru, ki je rastel tik gozda, v sredi na rogovili nekaj okroglega. Mislil sem na prvi pogled, da je ptičje gnezdo. Zato pravim koscem: glejte, tu je pa ptičje gnezdo! Eden koscev pa pristopi bliže in pravi: ne, tu je kača zvita. Nato mu pravim, da naj poseže s koso nad rogovilo in kačo prereže. In res je to storil. In kača je padla na tla prerezana. Bil je velik gad, ki je bil splezal na gaber kake 3—4 metre visoko. I. Š.

Logaški lovski klub je praznoval dne 27. novembra 1927 redko slavnost 40 letnice svojega obstoja.

Slavnosti je prisostvovalo od sedanjih 12 članov deset. Od bivših članov se je odzvalo le majhno število, večina je poslala prisrčne pismene čestitke. Med gosti naj omenimo v prvi vrsti predsednika Slov. lovskega društva dr. Lovrenčiča s soprogo; prihiteli pa so še drugi gosti iz sosedne Vrhnike, iz Ljubljane in celo iz zelene Štajerske. Slavnost sta otvorila dva mala pogona na srnjad, ki sta vsled urejenega vodstva in strogo lovskega nastopa udeležencev poleg lovske zabave podala lep uspeh. Po končanem lovu so se sešli lovci, čuvaji in lovski prijatelji v svečano in okusno okrašenem salonu hotela Kramar v Dol. Logatcu.

Na izrednem občem zboru je bil edini še preživeči aktivni član g. Anton de Gleria star., ki je od pričetka nepretrgoma član in nad 20 let vzorni blagajnik kluba, izvoljen častnim članom.

Med izborno prirejeno lovsko večerjo so se vrstile napitnice slavljencu de Gleriji, lovskemu klubu, gostom in damam. v govorih se je poudarjal zdravi temelj, izborna lovska disciplina in vseskozi pravilno lovsko postopanje v klubu v vseh letih obstanka, kar je edino omogočilo, da se je klub vzdržal toliko let kljub silno neugodnim prilikam, ki so za lovstvo sledile svetovni vojni, osobito pa še zasedenju po Italijanih. Klub je štel kot svoje člane lovce, kojih imena imajo v lovskih krogih in v lovski zgodovini zadnjih desetletij najboljši sloves, kot: Arko, Sicherl, Pregelj, Tekavčič, Spiess, dr. Tavčar, Perles, Schrey, Supančič, dr. Kačič in drugi. Tudi sedaj si klub prizadeva s strogo omejitvijo odstrela in gonj vzgojiti zopet tolik stalež divjačine, kakor so po njem pred svetovno vojno slovela logaška lovišča. Zdravice so izzvenele v željo, da bodi klubu usojeno pričakati in praznovati svojčas tudi petdesetletnico.

Dobro razpoloženje je pospešilo od lovskega vodje preskrbljeno izvrstno štajersko vino, ki je celo izzvalo ubrano petje in se končno stopnjevalo do prav židane volje.

Povsem uspela slavnost bo ostala vsem udeležencem v trajnem spominu.

Č.

Znižana vožnja na železnicah. Minister Saobračaja je priznal članom lovskih društev v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Novem Sadu in Splitu vozne olajšave. Člani imajo za tri vožnje na leto 50% popusta redne tarife na isti način in pod istimi pogoji, kakor člani Planinskih društev. — Nadaljnje, kar je članom potrebno, bo ukrenil odbor Slov. lovskega društva.

Za Zeleni križ je nabral g. Ivan Faleschini v Brežicah 85 Din. Župnik gosp. Josip Solar v Žalni pa je zbral 210 Din ob priliki 80 letnice staroste lovcev g.

Josipa Javornika. Oba zneska hvaležno potrjujemo.

Članarina S. L. D. za l. 1928. znaša 60 Din. Zapriseženi lovski čuvaji in zapriseženi gozdni čuvaji plačajo samo 40 Din. Izven kraljevine S. H. S. znaša članarina 120 Din.

V društvo novovstopajoči člani plačajo brez razlike poleg članarine še 25 Din vpisnine.

»Lovec« bo izhajal enkrat na mesec. Člani bodo dobivali list brezplačno. Za nečlane velja list na leto v Jugoslaviji 80 Din, v inozemstvu pa 140 Din.

Da more društvo določiti naklado letniku 1928, je potrebno, da vsak član takoj poravna članarino za leto 1928. V to svrho je priložena poštna položnica decembrski številki »Lovca«.

Članske izkaznice prejmejo samo oni člani, ki so poravnali članarino za leto 1928., novovstopajoči pa, ko jih je glavni odbor S. L. D. sprejel za člane.

Članske izkaznice se ne bodo priložile »Lovcu«, temveč se bodo pošiljale s pismom, da se ne izgube, ker jih bodo člani potrebovali za znižano vožnjo na železnici. Za poštnino in zalepko naj vsak član s članarino vred pošlje še 2 Din, v inozemstvu bivajoči pa 4 Din. (O znižani vožnji glej posebno obvestilo v »Nahrbtniku«.)

Novi člani S. L. D. Odbor je sklenil, da se objavijo po novem letu vsakokratni novi priglašenci za vstop v S. L. D. v »Lovcu« s pozivom na člane, da se bo izdala novopriglašencem članska izkaznica, ako 14 dni po objavi njihovih imen ne bo nihče ugovarjal. Oziralo se bo le na ugovore, ki so pravilno podpisani in je v njih obrazložen tehten razlog, ki bi izpričal zadržke za sprejem v S. L. D.

Prva številka prihodnjega letnika »Lovca« bo izšla šele sredi meseca januarja 1928, ker se poprej ne more ugotoviti potrebna naklada lista. Zato naprošamo stare in nove člane, da radi naklade lista takoj plačajo članarino po poštni položnici, ki je priložena decembrski številki »Lovca«.

Lovska knjižnica S. L. D. se nahaja v Ljubljani v Komenskega ulici štev. 19 v pritličju. Knjižnica je odprta in članom na razpolago vsak torek in petek (razen ob praznikih) od 18. do 20. ure. Seznam knjig in časopisov je na vpogled v knjižnici..

Lovce, turiste, puškarje opozarjamo na današnji inserat mazilo za usnje, znamke »Koubin«. To mazilo je po zatrdilu tvrdke prvovrstno, vzvišeno nad vsem, kar se je doslej nudilo. Vsem, ki hočejo poskusiti sredstvo za nepremočljivost usnja, se priporoča mazilo.

Posamezni letniki »Lovca« izza prejšnjih let se dobijo po zmerni ceni pri S. L. D. Naročila je nasloviti na društvenega blagajnika Ivana Zupana, ravnatelja mestnega dohodar. urada v Ljubljani, Gosposvetska cesta 17.

Mali oglasi.

Za Božič priporoča primerna darila po znižanih cenah puškar **F. K. Kaiser**, Ljubljana: Lovsko orožje, flobert puške, avtomatične pištole, lovski stolčki, lovski noži, Termos steklenice, pasovi za patrone, pasja oprema, čistilno orodje, olja in mazila za orožje in obutev, daljnogledi za puške, prižigalniki ter vsakovrstno ribarsko orodje. Vsakega lovca bo gotovo najbolj razveselil primeren lovski dar.

Iščem in kupim najmanj 12 komad. srebrnih fazanov. - Ponudbe na naslov: John Kramer, posestnik, Sv. Peter pod Sv. gorami.

Večjo zbirko nagačenih ptic in drugih živali, prodam. Vsega skupaj okrog 330 komadov. Stvari so v steklenih omarah, katere so 250 cm dolge, 230 cm visoke in 70 cm globoke, izdelane iz trdega lesa in izrezljane. Roparskih in vodnih ptic je okroglo 140 komadov, ptic pevk pa 160 komadov in 30 komadov drugih različnih stvari, kakor n. pr.: dva risa, dve diviji mački, en mlad leopard, en mlad jelen, ena mlada srna, grupa

sedem mladih dehorjev, ena mlada vidra, dve beli podlasici, ena bela veverica, en mlad jazbec, en hrček, ena gazela, grupa opic (4 komadi), ena lisica, en morski pes (tulenj), eno leglo sršena (48 cm premera), eno nojevo jajce, en morski pajek, en grgač, en šaran, ena okroglica, ena velika kača (Boa Ophidia). Vse v jako dobrem stanju. - Pojasnila se dobijo pri Tomažu Krajncu ml., Fram pri Mariboru.

Lovci! Pri nakupu strupa za roparice (lisice, volkove itd.) zahtevajte le pristne cyaninove Kapsule z zak. zašt. imenom »Cyonan«, ki so jih naši lovci tekom zadnjih let spoznali za najboljše. Kapsule so okrogle, steklene in s tekočino napolnjene. Na to je treba paziti, ker se z več strani ponujajo potvorjeni, manj vredni izdelki pod sličnim imenom. Cyonan-kapsule imajo pred strychninom in cyankalijem to nepobitno prednost, da žival obleži na mestu, ko je kapsulo pregrizla. Cena kapsuli z navodilom 12 Din. - Glavna zaloga: **Lekarna Orožen, Ptuj**, Slovenija.

Lovci in turisti pozor! Posrečilo se mi je dobiti od enega najpriznanejših nemških kemikov navodilo za izdelavo mazila, ki napravi usnje za dolgo časa absolutno nepremočljivo. Prvi poizkusi so dokazali, da je ta moja trditev povsem resnična in imam že sedaj mnogo priznalnih pisem. Mazilo sem dala v promet pod znamko »**Koubin**«, in sicer v dozah po ¼ kg. Ako poskusite s »Koubinom« samo enkrat, ne boste rabili nikdar drugega mazila. - Prodajalna »The Ideal« čevljev, Jirka Erzin rojena Koubekova, Ljubljana, Kolodvorska 28.

Mladenič, 25 let star, perfekten slovenski, srbohrvatski in nemški knjigovodja, korespondent lesne in železninske stroke, prosi mesta pisarniškega uradnika ali primernega posla. Poleg vestnosti v službi je navdušen lovec, treniran v visokem in nizkem lovu ter vajen dresure psov. Iz prijaznosti sprejema zanimanja in podaja reference gospod blagajnik S. L. D. v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 17.

Bivši bančni uradnik, absolvent trg. akademije, perfekten bilancist, knjigovodja, ki obvlada več jezikov in razpolaga z večjo vsoto gotovine za kavcijo, išče s 1. januarjem odgovarjajočo službo. Imenovani je dober dreser lovskih psov in izboren lovec. - Cenj. ponudbe na uredništvo pod geslom »Stalen«.

Rabljeno orožje prevzema v komisijsko prodajo in posreduje za najboljšo prodajo puškar **F. K. KAISER, Ljubljana.** Po ugodni ceni ima sedaj v komisijski prodaji sledeče puške:

Hammerles dvoc., »Peterlongo«, kal. 12, 2000 Din; Hammerles dvoc., belgijska, kal. 16, 1300 Din; Hammerles dvoc., belgijska, kal. 20, 1500 Din; Hammerles dvoc., suhlska, kal. 16, 1800 Din; Grenner dvoc., suhlska, kal. 16, 900 Din; Grenner dvocev., boroveljska, kal. 16, 1200 Din; Toplever dvoc., kal. 20, 550 Din; trocevka, suhlska, kal 16×16/8 mm, 1750 Din; trocevka, kal. 16×16/11 mm, 1500 Din; repetirka »Mauser«, 8 mm, 1200 Din; repetirka, 8 mm, 600 Din. —

Priporoča tudi svojo zalogo novega orožja, municije, lovskih priprav, **pasti za divjačino** ter vse potrebščine za ribjo lov. Izvršuje vsa popravila orožja. Priznano najboljše **montiranje daljnogledov** na puške ter popravila ribarskega orodja po najnižjih cenah.

Dražba lovišča.

LOV OBČINE KOČE se bo oddal v zakup na javni dražbi za dobo 5 let in 11 mesecev, t. j. od 1. februarja 1928 do 31. decembra 1933. Dražba bo v soboto 14. januarja 1928 ob 10 dopoldne pri sreskem poglavarju v Kočevju v sobi št. 5, kjer se lahko vpogledajo dražbeni pogoji.